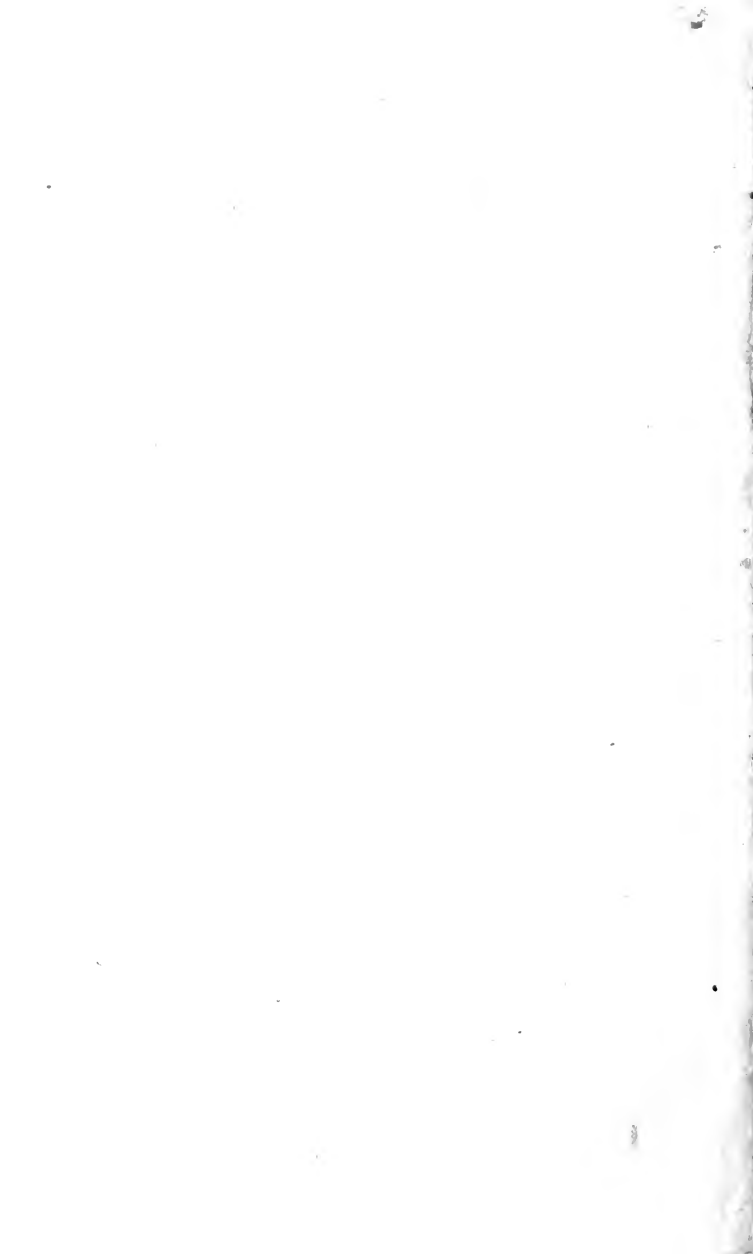
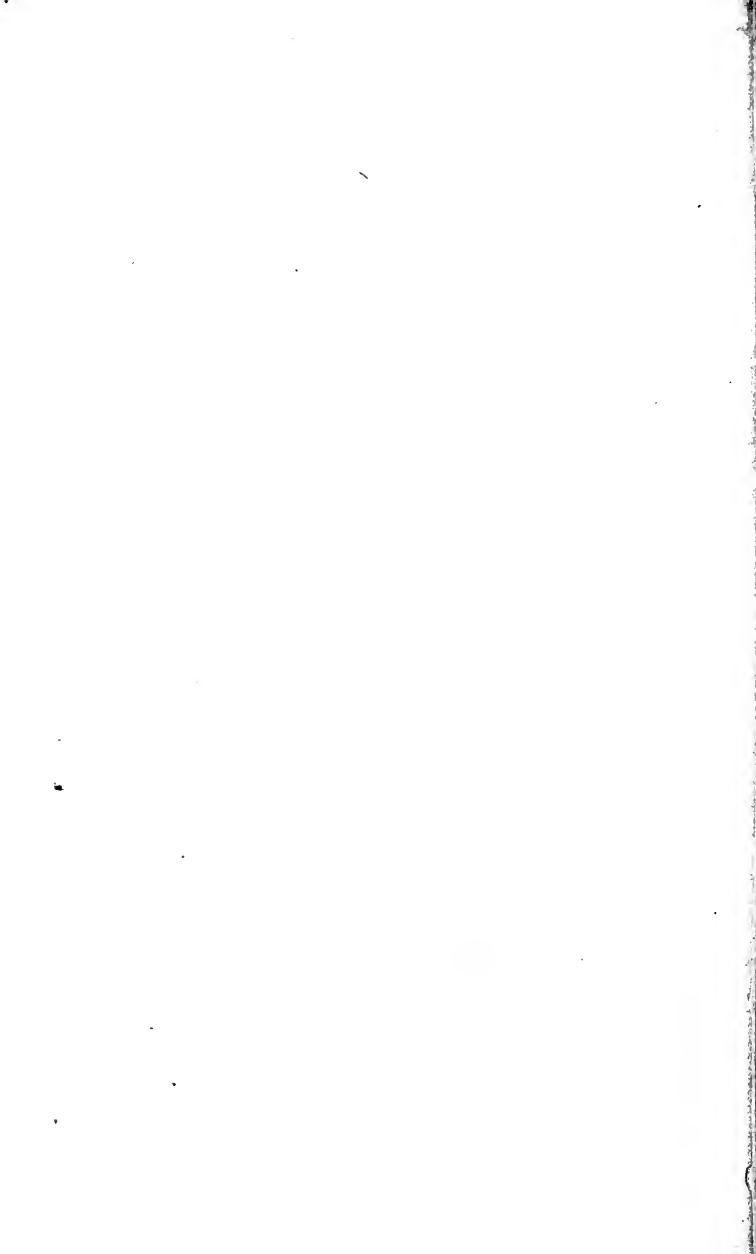

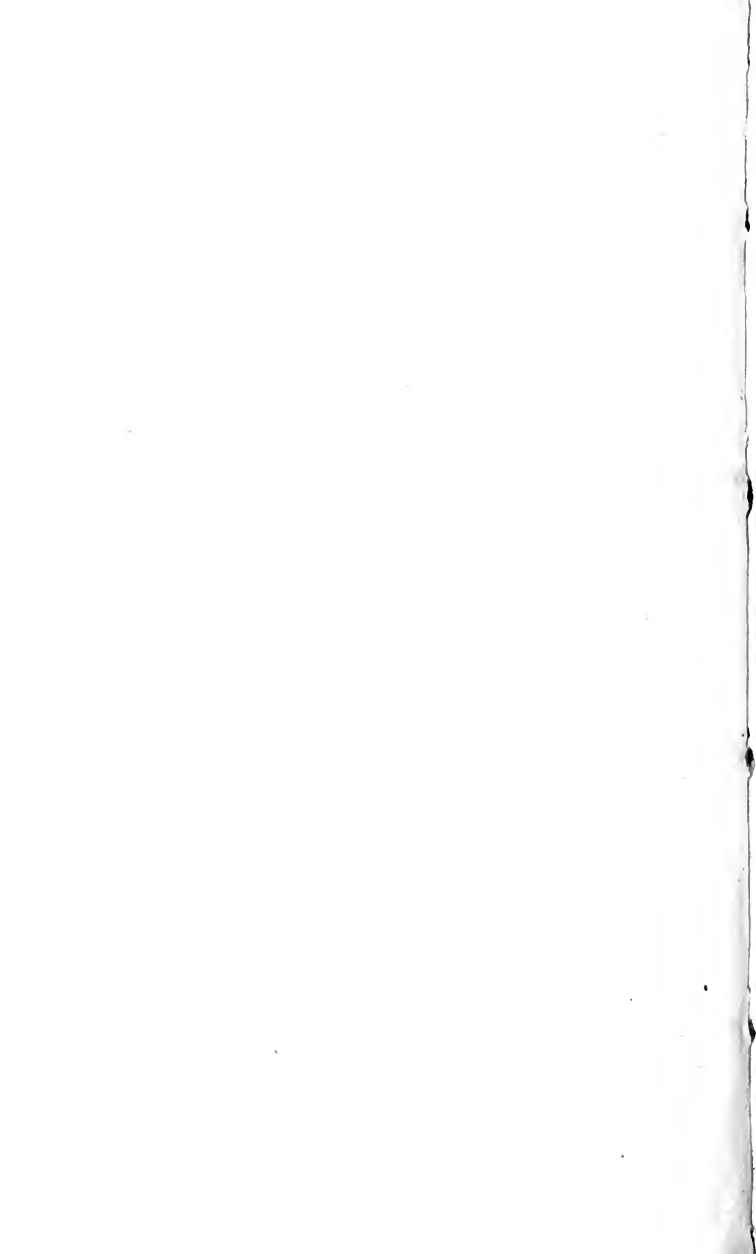
Poste Amoy
front and 31/10/22 / 10/22

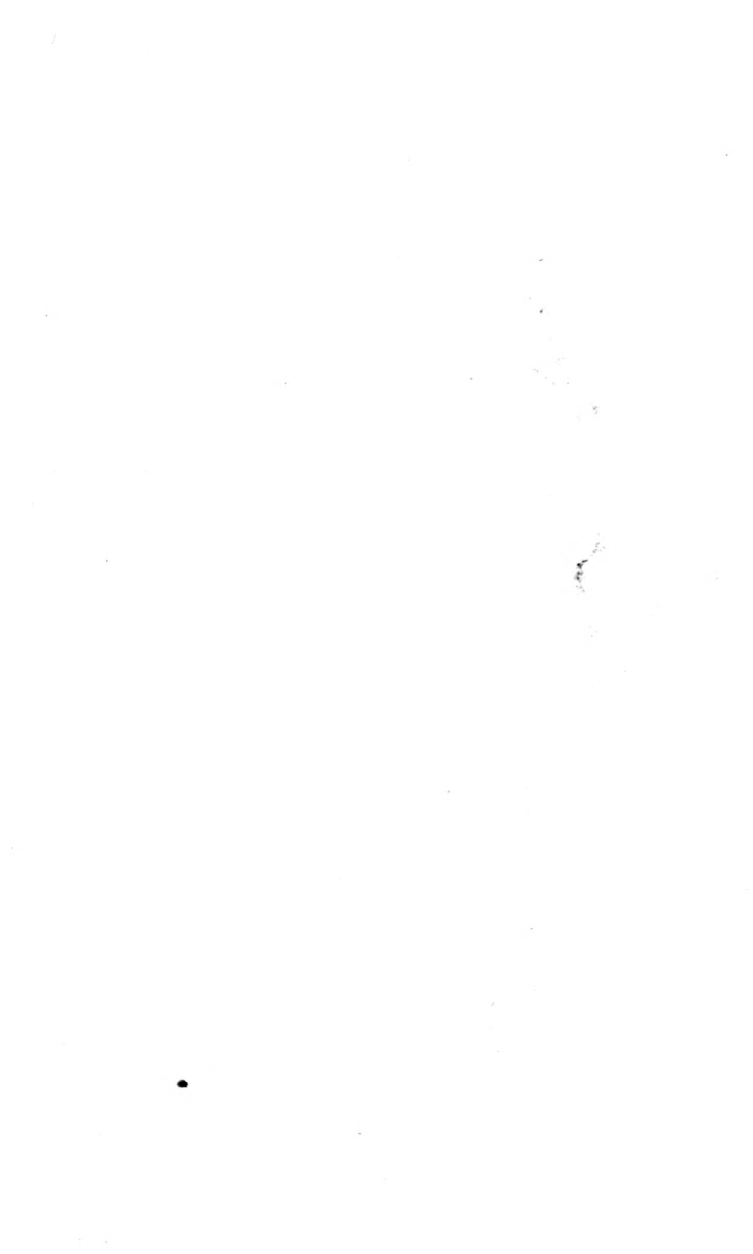
Sucquet
— 2 B de

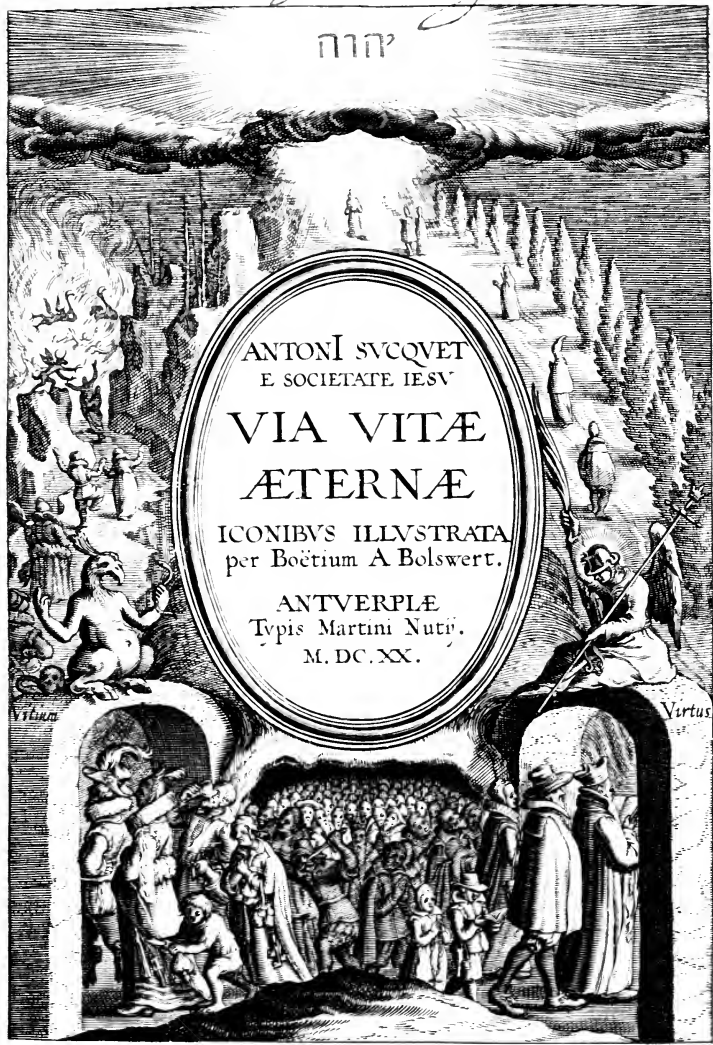

Societatis Rev Augustae.

קוק

ANTONI SUCQVET
 E SOCIETATE IESV
**VIA VITÆ
 ÆTERNÆ**
 ICONIBVS ILLUSTRATA
 per Boëtium A Bolswert.
 ANTVERPLE
 Typis Martini Nuti.
 M. DC. XX.

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including 'Annus 1622', 'Emptus 5. 4.', and various signatures.

D. O. M.

REGI REGVM:

ET

REGINÆ CÆLORVM,

B. VIRGINI MATRI

MARIÆ.

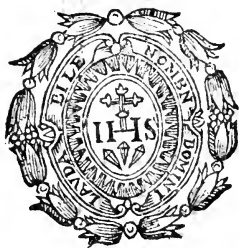

Lementissime Deus, tua
sunt omnia, cæli & terra, &
quidquid cæli ambitu cõti-
netur; & si quid offerimus tibi, tuum,
quod à benignissima manu tua ac-
cepimus, reddimus; vt ad suum prin-
cipium, ex quo fluxerunt omnia, re-
uertantur. Ideoq̃ue hoc opus, non
meum, sed tuum, quàm humillimè
offero: VIAM hanc VITÆ tibi, qui es
VIA, VERITAS, & VITA NOSTRA; nec
non B^{MÆ} MATRI TVÆ: ac rogo, vt

* 2

cum

cum ea ad istam, & omnes, qui eam
legerint & iniuerint, benignè respi-
cere digneris, vt in te, qui VERA VIA
es, ambulent, & in VERITATE per-
maneant; & ad te, qui salus es, & VI-
TA NOSTRA ÆTERNA, perueniant;
atque ita eò, vnde omnia, reuertan-
tur. Amen.

SERENISSIMIS

ALBERTO

ET

ISABELLÆ

ARCHIDUCIBVS

AUSTRIÆ,

BELGARVM

PRINCIPIBVS.

Vinam post Deum opt. max.

HANC VIAM dicarem, nisi

C. V. SERENISSIMI PRINCI-

PES: *Postulat id argumenti ratio, postu-*

lat instituti mei: illud, quòd singulari

Dei gratiâ S. C. V. intueamur omnes,

non solum ut Principes, verum etiam

ut in VIA ÆTERNÆ VITÆ, ob eximiam

in pietate constantiam, atque in istore-

rum vertice animi modestiam, & tran-

quillitatem, *Duces suspiciamus. Instituti* verò mei iuxta ac gratitudinis ratio id efflagitat, quòd *Societatem IESV* benignè complecti, & beneficijs crebris augere non cessatis. *Habebit itaque S. C. V. in VIA ista ÆTERNÆ VITÆ* aliquod nostræ gratitudinis monumentum. *Habebunt qui legent, uti spero, diuinâ gratiâ in illa, à me collecta ex grauissimis Auctorum præcepta, & compendium: habebunt in limine primo S. C. V. potens in magnis Principibus exemplum, quo inuitentur, ut VIAM istam capeffant, & in VERITATE ambulent: atque ita per breui huius VIÆ emenso stadio, ad VITAM perueniant ÆTERNAM. Ita voueo*

S. C. V.

Humillimus feruus ac cliens

Antonius Sucquet.

P R Æ F A T I O

A D

L E C T O R E M.

Peregrini sumus omnes & aduenæ in VIA ista ac VITA, & nescit, eheu! homo finem suum. tot enim in illa ambages, tot pericula, tot viæ, quæ videntur homini rectæ, quarum nouissima ducunt ad mortem: vt meritò quiuis de recta sollicitus esse debeat; & quisquis aliquid conferre potest, vt rectâ teneatur, tum caritatis lege, ac fratrum periculo, tum zelo honoris diuini meritò compellatur. Accessit etiam, quæ me imprimis impulit, maiorum auctoritas: vt, quamuis subsidij parum in VIA hac reperiatur, saltem habeant hi in me, parendi studium; tu verò magnam Dei gratiâ, vt quacumque ratione tibi prodessem, voluntatem.

Diuisi VIAM in partes tres, vt Primâ, errantibus & incipientibus, eam quasi ostenderem: Alterâ, proficientibus stimulos & subsidia adderem: Tertiâ, cælestis vitæ in VIA hac fontes indicarem; vt gustare posses & videre, quàm suavis sit Dominus; illique potiùs toto animo seruire, qui est LUX, VIA, VERITAS & VITA, quàm tenebrarum principi, patri mendacij, & morti. Quid eliges? Quo autem totius libri vsus esset

expeditior, eundem, seu praxim eius, initio descripsi; vt præcepta varia atque exercitationes ordine certo non scripta solùm, sed vsurpata, vsum tibi reddant fructuosiore, vt vehementer ad maiorem diuinæ Maiestatis gloriam exopto: vtque ei, si quid probaueris, tribuas. Si quis enim rectè loquitur, quasi sermones Dei sunt; si quis ministrat filijs eius, tamquam ex virtute quam ille administrat, vt in omnibus ille solus honorificetur, cui laus omnis debetur & gloria, & gratiarum actio in sæcula sæculorum. Amen.

Is, ô Lector, ad Dominum conuerti? Primus te in viam liber manu ducet; in quo finis consideratio, & media ad eum, per fidem, pœnitentiam, ac fructus illius occurrunt. Conuersus es? vt perseueres, exercitijs te confirma spiritualibus mortificationis l.2.c.11. & 12. atque orationis l.1.c.9. & meditationis, ac ordinatione actionum tuarum. illam l.2.c.26. hanc l.3.c.6. pertractatam reperies, & simul breuia ad perfectionem præcepta. Cùm autem omnia hæc exercitia meditatione consentent, oratione, praxi, & iaculatoriâ, seu sententiâ aliquâ: meditatio manè institui aut legi potest; oratio eiusdem (quæ totam meditationem ferè continet) iterum in Sacro repeti; praxis autem per diem exerceri, atque affectus meditationis per sententiam aliquam sacrę Scripturæ foueri.

Pro quotidiano exercitio, vniuersim habes l.3.c.6. & rursus c.24. diarium seu formam, quâ singula opera christianè ac piè facere possis, breuemque vitæ rectæ ac vitæ normam, veramque ad perfectionem semitam atque compendium. Meditationis verò seu lectionis matutinæ materiam, toto opere diffusam, eodem quo ordine posita est, decurrere potes; aut eandem sic ordinare: v.g. qualibet hebdomade dispone domui tuæ, & rationes vitæ tuæ abste repete, vti præscribitur l.2.c.2. Deinde, vti dixi, oratione in Sacro vti poteris: praxibusque & iaculatorijs per diem affectum meditationis fouere atque augere. Pro confessione, si quando est instituenda, tum l.1.c.6. tum l.3.c.10. habes instructionem: pro sacra communionem l.3.c.11. Dominicâ verò si alicui officio intersis, exercitium aliquod de pace animi, l.2.36. vel maximè ex ijs quatuor, quæ pro recollectione posita sunt l.3.c.4. assume, præter lectionem aut meditationem matutinam.

Quotidie autem per hebdomadam, manè aliquo saltem tempore aut lege aut meditare: neq; ita tibi iniquus sis, vt existimes dumtaxat Religiosorum esse, diuina meditari, tuum verò secularia. id exemplo te docere suo Carolus V. Imperator alijque magni Principes poterūt. Die Lunæ itaque, si libet, pro exercitio viæ purgatiuæ, accipe aut meditationē de fine c. l. i. aut de peccatis, aut aliquā de nouissimis, vel de pœnitentiæ partibus, vt habes l. i. c. 7. 8. 9. & l. 2. c. 32. 33. 34. Die Martis, Mercurij & Iouis pro illuminatiua via meditationem aliquam de vita Christi institue, cuius compēdium videre licet in Blosij Rosario c. 23. l. 3. vel de aliqua virtute, quales habes sparsim toto libro. Die Veneris meditare de passione Domini ex l. 3. c. 14. Sabbato recollectionē institue, vt l. 3. c. 3. significatur.

Post meditationem sequitur sacrificij Missæ auditio, cuius varios modos dabit l. 2. c. 13. Deinde pro vario vitæ genere varia occupatio succedit, quā dirigere potes ex c. 6. l. 3. & l. 2. c. 23. de solitudine. Studēdi praxim in tractatu de sacerdotibus reperies. Deinde faciendum examen generale & particulare, de quibus l. 3. c. 5. Dehinc conuersatio occurrit, de qua lib. 2. c. 8. ad hanc eligendi amici, de quibus l. 2. c. 21. De refectione verò tum l. 1. c. 7. tum l. 3. c. 6. & 24. agitur. Si aduersitas premit, vt ere l. 3. c. 8. & 9. totoq; capite de conformitate voluntatis nostræ cum diuina, ac pace animi. Si prospera lenocinētur, vt ere l. 2. c. 13. 16. 17. & l. 3. c. 9. Quoties deliberandum occurret, l. 2. c. 1. methodum dabit, & sigillatim si de statu, l. 1. c. 3. Quoties tepor surrepit, vt ere stimulis, de quibus l. 2. c. 4. cap. 30. & seqq. Quoties tentatio te apprehendit, l. 2. c. 3.

Singulis mensibus octo primis diebus, tum exercitijs l. 3. c. 3. te exerce, tum meditatione de pura intentione, de perseuerantia, l. 2. c. 19. & de præsentia Dei, l. 3. c. 16. Diariū autem recognosce, & de iudicijs contemnendis meditationem postremò institue, l. 3. c. 9.

Singulis semestribus, seu festo omnium Sanctorum, & die Veneris sancto para te hoc pacto ad mortem. Per dies aliquot

aliquot renoua mentem meditationibus in modo medi-
tandi propositis, lib. 2. c. 26. & seqq. maximè 32. ac deinde,
iuxta id, quod l. 3. c. 24. traditur, de te tuisque rebus dispo-
ne. Pro Quadragesima meditationes de passione habe,
vel mysteria eiusdem in Rosario Ad. R. D. Ludouici Blossij
in plures partes distributa, pro meditationis materia de-
lige. In Paschate, præter mysteria, sunt in quibus te exer-
ceas per tres Theologales virtutes, sententiæ aliquot: Medi-
tatio item de pura intentione, l. 3. c. 15. & præsentia Dei,
l. 3. c. 16. ac de amore illius, l. 3. c. 17. In Pentecoste verò ex-
pende, quæ de pace animi, vnà cum mysterijs eò pertinē-
tibus. In festo omnium Sãctorum præpara te ad mortem,
vt suprã. Quotannis initio facere poteris, vt quolibet
mense præscripsi l. 3. c. 3. ac monitorem eligere, de quo a-
ctum l. 2. c. 20. Quoties autem festum incidit alicuius Sã-
cti, vitã eiusdem, si libet, perlege, ac tum de ea iuxta c. 35.
l. 2. meditare. Pro festis B. V. propria est in fine l. 1. c. 33. Pro
festis verò Christi Domini, quibus mysteria salutis no-
stræ recoluntur, seruiet meditatio de imitatione Christi,
l. 2. c. 38. Porrò pro secessu & sui renouatione accuratio-
re, lege de solitudine l. 2. c. 23. & per aliquot dies manè &
vesperi ruma vnã ex illis octo considerationibus l. 1.
c. 4. Deinde præpara confessionem generalem, & collo-
quio ibidemposito te excita. Denique si vno tantum die
tibi vacare possis, eundem sic distribue. Meditare Primò,
manè de fine hominis; Secundò, de morte; Tertiò, de iu-
dicio; Quartò, de æternitate: reliquo verò tempore vitæ
tuæ actiones recognosce, & confessionem institue, iuxta
l. 3. c. 6. ac proposita scribe, vt l. 1. cap. 6. Quòd si triduum
cum Christo latere placebit, eadẽ præparatione præmissã
primò meditare de fine; deinde reliquas decurre medi-
tationes positas l. 2. c. 19. & seqq. pro meditationis affectu
excitando; successiuis horis exercitium quadruplex l. 3. c.
4. & seqq. pertracta. Quòd si cui non licet secedere, domi-
dem circa festum omnium Sãctorum & Paschæ præ-
stare poterit.

Distributio meditationum accuratior secundum tres vias.

In ijs iuxta methodum sequentē te exercere poteris, ac diebus quidē Lunæ & Sabbati in purgatiua; Martis, Mercurij & Iouis in illuminatiua; die Veneris ac Dominica in vnitiva: quibus huius libri meditationes sic accommodē nisi aliud videatur, distribues.

Notandum autem, puncta ferè singula copiosam materiam meditationi præbere, ideoque singula pro singulis meditationibus, quando sic videbitur, accipi posse; ita vt hoc pacto, & repetitione eiusdem (in qua magnus fructus esse solet; vix enim vnâ meditatione satis altè veritas radicatur ac perspicitur) per annum totum facilè, imò abundè habeas, quod quotidie aut legas, aut meditare; maximè si quolibet semestri de nouo incipias, animumque & exercitia renoues.

Pro via purgatiua.

Diebus Lunæ meditationis materia vel lectionis.

Meditatio de fine, ob quem homo creatus est, l. 1. c. 1. f. 5. de ponderatione virtutis ac vitij, & illius electione, l. 2. c. 30. f. 393. de peccato veniali, l. 2. c. 3. f. 117. de periculis vitæ huius, l. 2. c. 6. f. 159. de morte Prima l. 2. c. 32. f. 409. de morte Altera, ac fugacitate vitæ, l. 2. c. 5. f. 153. de Purgatorio, l. 2. c. 9. f. 175. de extremo iudicio, l. 2. c. 33. f. 415. de æternitate, l. 2. c. 34. f. 423. deliberatio de matura conuersione ad Deum, l. 1. c. 4. f. 31. Considerationes octo breues pro conuersione & vita bona, quæ totidem meditationes esse poterunt, l. 1. c. 4. f. 38. Colloquium Christi IESU cum anima peccatrice, pro contritione excitanda, l. 1. c. 5. f. 42. Exercitium seu deliberatio de sincera ac frequenti confessione, l. 3. c. 10. f. 596. & l. 1. c. 6. f. 48. & seqq. & l. 1. c. 7. de satisfactione, f. 66. & de ieiunio ibid. f. 67. itemq; de elemosyna, l. 1. c. 8. f. 74. Dialogus in tentatione legendus, ex locis S. Scripturæ concinnatus, l. 2. c. 3. f. 20. De tepiditate & acedia, l. 2. c. 4. fol. 148. Prior de curiositate, insigni progressus

gressus in via Domini impedimento, l. 2. c. 12. f. 205. Posterior de eadem, ibid. f. 206. De superbia, l. 2. c. 14. f. 216. De auaritia, l. 2. c. 16. f. 246.

Pro via illuminatiua.

Diebus Martis, Mercurij & Iouis vsui erit deliberatio de perfectionis seu quotidiani progressus studio, postquam quis in viam reuersus est, l. 2. c. . f. 108. Meditatio de prudentia filiorum seculi imitanda in electione virtutis, l. 2. c. 31. f. 401. Deliberatio de secundo medio ad finem, siue de statu vitæ eligendo, lib. 1. c. 3. f. 22. de examine generali, l. 3. c. 5. f. 539. de actionibus ordinandis, lib. 3. c. 6. Meditatio prima de notis spirituum, l. 2. c. 1. f. 103. Secunda de iisdem, ib. f. 104. de feruore Sanctorum, l. 2. c. 7. f. 163. de Ecclesiæ afflictione, l. 2. c. 8. f. 169. de zelo animarum, l. 2. c. 10. f. 179. de mortificatione l. 2. c. 11. f. 188. de passionibus edomandis, Prima l. 2. c. 12. f. 197. Secunda de iisdem, ibid. f. 199. de odio sui Prima meditatio, l. 2. c. 12. f. 201. Secunda de eod. ibid. f. 203. Tertia de eod. ib. f. 204. de humilitate, Prima l. 2. c. 14. f. 219. Secunda de eadem, ibid. f. 221. de diffidentia sui, l. 2. c. 29. f. 385. de obedientia, Prima l. 2. c. 15. f. 230. Secunda de eadem, ib. f. 232. Deliberatio de moderanda cupiditate bonorum, l. 2. c. 16. fol. 238. Meditatio de paupertate, ibid. f. 248. de eleëmofyna, l. 1. c. 8. f. 74. de bonorum vsu Prima meditatio, l. 2. c. 16. f. 258. Secunda de eodem, ibid. f. 260. Prima meditatio de castitate, l. 2. c. 17. f. 268. Secunda de eadem, ibid. f. 270. de modestia, l. 2. c. 18. f. 276. de conuersatione, ibid. f. 279. de temporis habenda ratione, l. 2. c. 19. f. 284. de monitore eligendo, l. 2. c. 20. f. 289. de amicorum delectu, l. 2. c. 21. fol. 298. de familiæ delectu, l. 2. c. 22. f. 306. de solitudinis bono, l. 2. c. 23. f. 315. de perseuerantia, l. 2. c. 24. fol. 326. meditatio de lectione pia, l. 2. c. 25. f. 336. de imitatione Christi, l. 2. c. 38. f. 453. de natiuitate & vita Christi viginti mysterijs cõtenta, quæ ex Rosario Blosij petere potes, l. 3. c. 23. & l. 2. c. 27. f. 359. eaq; secundum normam l. 2. c. 28. traditã considerare: vel post singula

singula mysteria lecta meditationē de imitatione Christi percurrere, cū illa omnibus mysteriis vti & illius oratio sit accommodata. De imitatione Sanctorum, l. 2. c. 35. fol. 429. de pace animi, l. 2. c. 36. fol. 437. de gaudio ex virtute, l. 2. c. 37. f. 445. Adde pro sacerdotibus eas, quæ c. 27. l. 3. & l. 1. c. 2. continentur. Pro omnibus verò varios orandi modos, lib. 1. c. 9.

Pro Via Unitiva.

Die Veneris.

Meditationes de passione, l. 3. c. 14. f. 649. Sunt autem numero septē aliquoties repetendæ: ipsa enim materia, vt verbis D. Leonis vtar, ex eo quod est ineffabilis, fandi ac meditandi tribuit facultatem, nec potest deficere quod dicatur, dum non potest satis esse quod dicitur. Dicente enim propheta, *Querite Dominum, & confirmamini, querite faciem eius semper*: nemini præsumendum, quod totum quod quærit inuenerit, ne desinat propinquare qui cessarit accedere. Quid autem inter omnia opera Dei, in quibus humanæ admirationis fatigatur intentio, ita contemplationem mentis nostræ oblectat & superat, sicut passio Saluatoris? Huc etiam referri potest meditatio de tolerantia alienorum defectuum, l. 3. c. 7. f. 571. de patientia in propriis malis, l. 3. c. 8. fol. 578. Iaculatoriæ aliquæ seu sententiæ, tum de passione Domini, tum de patientia expendendæ, cum exercitio trium virtutum Theologicalium, vt habetur l. 2. c. 28.

Die Dominicâ.

Habes pro illa Euangelia; præter hæc verò meditationes de perfectione, l. 3. cap. 1. fol. 493. & seqq. & cap. 2. fol. 516. de vita æterna, lib. 3. c. 26. fol. 815. de communionem, l. 3. cap. 11. fol. 605. & cap. 12. f. 615. & cap. 13. f. 626. de perfectionibus diuinis, l. 2. c. 40. fol. 469. de intentione pura, l. 3. c. 15. f. 671. Secundam de eadem, ibid. f. 672. Tertiam de eadem, fol. 674. de præsentia Dei, vna quidem

dem, sed virtute triplici, l. 2. c. 4. f. 145. & l. 3. cap. 16. fol. 681. Huc etiam spectat ea, quæ de zelo, l. 1. cap. 10. fol. 179. et si illuminatiuæ ex alio capite assignata sit. de amore Dei, l. 3. cap. 17. f. 691. de amore proximi, c. 18. f. 702. de inimicorum dilectione, l. 3. cap. 19. fol. 709. de gratiarum actione, l. 3. cap. 4. f. 533. l. 2. cap. 39. & l. 3. cap. 4. f. 533. de conformitate voluntatis nostræ cum diuina, diuisa in partes decem, l. 3. cap. 21. fol. 739. meditatio super aliqua petitione orationis Dominicæ aut alia, quæ huc pertineat sententia, per actus fidei, spei & caritatis, l. 1. cap. 28. fol. 373. Huc etiam accedunt decem mysteria, quæ respondent quintæ parti Rosarij, l. 3. c. 23.

Die Sabbathi.

Colligere quisque se vtiliter poterit, iuxta id, quod traditur l. 3. cap. 3. actum, si viderit aliquam parte arcem animæ suæ debiliorem, & minùs firmam, eam delectis ad hoc meditationibus & orationibus munire ac confirmare decernet. Hoc etiam die assumi poterit meditatio de B. Virgine, lib. 3. cap. 23. fol. 769. & eodem capite videri potest p̄axis colendi B. Virginem, fol. 776.

Facultas R. P. Præpositi Prouincialis Pro-
uinciæ Flandro-Belgicæ.

Liberum VIA VITÆ ÆTERNÆ inscriptum, & à R. P. Antonio Sucquet Societatis nostræ confectum, atque à desti-
natis arbitris lectum & approbatum, ego Carolus Scribani
Societatis IESV per Flandro-Belgicam Prouincialis, ex aucto-
ritate Admodum R. P. N. Generalis Mutij Vitellefci in lucem
prodire permitto; & concedo facultatem typis eum mandandi.
In cuius rei fidem hæc manu meâ subscriptas, & sigillo officij
mei munitas dedi Antuerpiæ, 10. Iulij, anno 1619.

Carolus Scribani.

A P P R O B A T I O.

Liber hic inscriptus VIA VITÆ ÆTERNÆ, auctore R. Pa-
tre Antonio Sucquet, Societatis IESV Theologo, est doctus, &
nil nisi deuotionem spirat, ac simul ad orationem instigat, vt
etiam doctiores viam meditationum facillimè per hunc inue-
niant. Quare omni studio admittendum puto, vt typis mande-
tur, quò in plurium hominum manus perueniat. Quod testor 25.
Iulij, anno 1619.

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus
& Plebanus Antuerpiensis.

LIBER PRIMVS

V I A

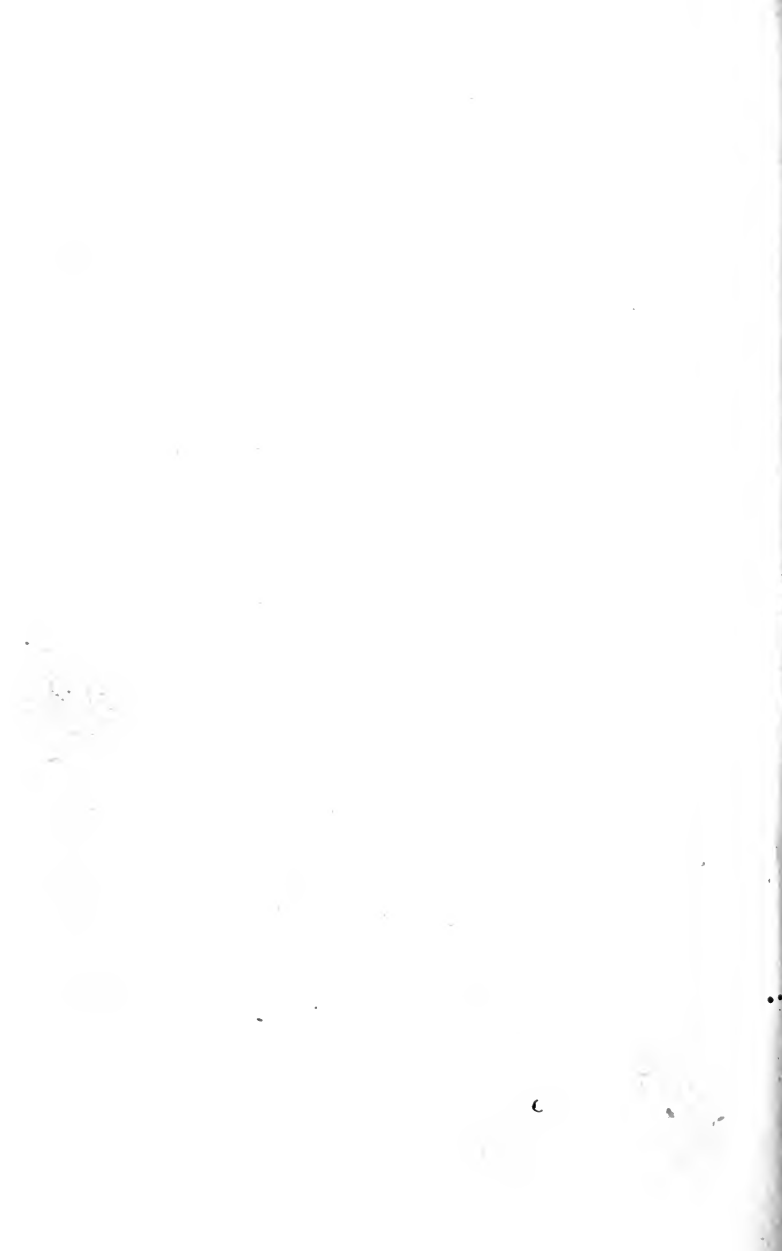
INCIPIENTIVM.

PRIMÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Confidera, ô homo, finem tuum
& vias tuas.

A Considera coram Deo, quo fine **B** creatus sis, duplicemq; esse terminum, **C** felicem, & **D** infelicē: ad hunc deuoluitur **E** mundus: qui in fumum abit, tripliciq; ardet concupiscentiâ: & ut **F** mare naufragum syrtibus ac scopulis plenum semper agitur. Ad illum siue caelestem gloriam triplex ducit **G** via: quâ significatur triplex *vita status*: Religiosus, per directam: Ecclesiasticus, per obliquam: secularis, per sinuosam multum ac ambagiosam. Quia scilicet minus ad perfectionem ex natura sua accommodus est, etiamsi persape qui in eo sunt, alijs in perfectiore statu viuentibus virtute multum antecedant. Per triplicem illam similiter viâ purgatiua seu Incipientium, illuminatiua seu Proficientium, vnitua seu Perfectorum via ac vita designatur. Imò etiam in quolibet statu, gradu, actione moneris viam seu agendi viuendique modum esse triplicem. Vide an in omnibus rectissimam teneas, **H** Deumq; semper ob oculos habe, & oraturus in omni loco accede ad Deum, vel ut **I** reus de peccatis ingemiscens, vel ut pauper & inops à virtutibus, aut velut sponsa flagrans amore (Qua persona triplicem viam spiritualem exprimunt.) & dic: Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo, Domine, iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

CAPVT PRIMVM.

Consideratio de fine hominis.

Vemadmodum nauta ante omnia quem petat portum, sibi statuit, viator terminum quò tendat; ita etiam nihil magis necessarium est in via & vita mortalitatis nostræ, quàm finem creationis, nauigationis (vt ita loquar) atque huius peregrinationis nostræ diligentissimè considerare; vt hoc pacto cætera omnia, quæ in vita agenda sunt, eò dirigantur. Aliàs enim aut sæpè recedimus à via & termino, aut saltem per ambages imus, viaisque ambulamus difficiles & laboriosas. Deus bone, quantus hic error in omni hominum vita! quotus enim quisque, dum primùm ratione uti incipit (quod oportere hominem facere S. Thomas ait) tendere ab exilio ad patriam, cogitationesque, studia, verba & actiones eò dirigere satagit? Ferè quiuis fines vanissimos honorum voluptatumque sibi præstituit; cursumque, eheu! miseri quò dirigant, aut dirigere debeant, ignorant: cumque vocati sint ad magnos honores in cælesti Hierosolyma die statuto capessendos, errabundi & ludibundi, longè à Ierusalem in Iericho proficiscuntur. Nulla certè res magis luctuosa, nulla magis digna lacrymis, tanto fine creatum hominem adeò sui & Dei immemorem viuere, vt de fine minima cura sit ac sollicitudo. Ne ergo communi vulgi errore abripiaris, rogo te quicumque hæc legis, vt finem tuum consideres, vt oculos prius in terram, vnde ortum habes; deinde in cælum, cuius regnum vt aliquando possideres à Deo factus es & creatus, attollas; lacrymosos, inquã, ad Deum oculos pere-

Sap. 5.

grinus & aduena, in terra deserta, loco horroris, & vastæ solitudinis.

NOTA verò Primò, in omni meditatione seu consideratione, quasi verseris in Dei præsentia, Orationem præparatoriam præmittendam; vt operationes nostræ sincerè ad Dei gloriam dirigantur, & gratiam ad bene meditandum Dominus largiri dignetur: quæ oratio sit vel mentalis, vel vocalis. v.g. *Veni creator Spiritus; vel, Miserere*, aut aliqua alia quâ se excitari sentiat.

ORATIO PRÆPARATORIA,
cuius orationi longiori, vel meditationi communis.

Potentissime Deus, coram quo omnia sunt quasi non sint, dirigatur oratio mea, & omnis operatio sicut incensum in conspectu tuo ad gloriam magni nominis tui. Tu enim calum & terram creasti pro me, & conseruas, aliàs peritura, vt cognoscam & diligam te. Tu Pater amantissime, innumeris beneficiis me filium prodigum affecisti: & ego te, cheu! iniuriis. Tu mihi te, filiumq; tuum dedisti, vt me redimeret in sanguine suo. O Rex regum, & Domine dominantium, qui vbique es, & contemplaris in omni loco bonos & malos, & scrutaris cor & renes; ecce fide viuâ & fiduciâ magnâ (dixisti enim: Quidquid petieritis fiet vobis) accedo ad thronum gloriæ tuæ, vt reus ad iudicem, filius pauper & prodigus ad patrem, & quâ possum charitate ad te quem diligit anima mea: vt vni tibi placeam, & vitam serîo corrigam, maximè defectum illum * N. vt offeram tibi sacrificium laudis ex toto corde meo, & cum omni desiderio omnis creature, quæ fuit, est, eritq; & esse potest, etiamsi infiniti mundi potentiâ tuâ crearentur: idq; in vnione amoris & meritorum Christi IESV, & B. Virginis, & Sanctorum omnium. O Sanctissima Trinitas, desidero te laudare pro omnibus qui te ignorant & blasphemant, vel in terris, vel in inferno. Benedico te igitur cum Sanctis tuis, & gratias ago pro omnibus donis humanitati Christi IESV, B. Virgini.

* Scilicet quem examine particu- lari persequeris.

ac Sanctis omnibus, & mihi concessis, & præcipuè pro amore tuo erga me seruum tuum. Restituo etiam me tibi vt fonti omnium, totumq; trado, vt de me disponas in tempore, & in æternitate: animam & potentias eius tibi dico, ó Sanctissima Trinitas, vt te ijs cum curia tua, & omni creatura tua ex toto corde laudem. Da, queso, gratiam, vt humiliter, attentè, & feruenter id faciam, tot beneficiis obstrictus tibi Deo meo. Sine te quid sum? quid possum? quid ergo cupiam extra te?

Hæc vel similis mente attentâ recitari potest: quæ Oratio preparatoria in decursu semper vocabitur. Aliam habes similem infra cap. 9. de Præparatione.

NOTA Secundò, vt animus auocetur ab aliis rebus, vtile esse, fingere ac imaginari quasi locum, & rem meditantam (si corporea) coram nobis geri, aut (si spiritualis) aliquo modo repræsentari, vt humano more concipi solent. Hoc verò *Primum præludium*, vel *Compositionem loci* vocabimus.

NOTA Tertiò, rogandum Deum, vt concedat id quod præsentî oratione ac meditatione proponitur ac intenditur: idque *Præludium secundum* dicetur.

Post hæc ingredi in conspectum Domini, & quieto animo ac corpore sic singula considera, quemadmodum facit auarus; qui omnia ad suam vtilitatem, quoad potest, trahit aut rapit.

De his oportuniore loco infra fusiùs agemus, cum de Præparatione ad orationem, & sine illius; & rursum, cum de Meditatione. nunc obiter dixisse sufficiat.

MEDITATIO

De fine ob quem homo creatus est.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt supra.

PRÆLVDIVM I. seu COMPOSITIO LOCI:

Constitue te coram Deo, & finge velut in deserto va-

stiffimo federe, ac spectare omnes homines ab orbe condito ex sinu magnæ matris in vitæ huius profœnium prodire, & transire per portam mortis, quasi post siparium, in diuersissima regna, infelicissimam aut felicissimam æternitatem, vt in libri fronte videre licet. Aspice Deum ac Sanctos te hortantes, vt aliorum periculo cautiore sis.

P ÆLVDIVM II. Deinde suppliciter roga Deum, vt dignetur tibi viam ostendere, quâ ambules, & concedere, vt tot miserorum infelici spectato exitu, feliciorẽ vitam & terminum possis sortiri.

P VNCTVM I. Considera Primò chaos illud, & nihili abyssum, priusquam mundus creatus esset: vbi & quid tunc fuerit rerum hæc machina, Reges, ac Principes, homines omnes, & quæcumque mundi ambitu continentur, vbi pleraque, vbi tu post breue tempus futurus sis in omnem æternitatem: & subsiste. Præterit enim figura huius mundi, & transeunt omnia tamquam vmbra. Diligenter igitur aduerte vanitatem omnium rerum, vt in illa nihili abyssò manifestè vides; nihil te cæteraquẽ omnia fuisse, potuisse, aut sciuisse, omniaquẽ accepisse à conditore tuo; & humilia te sub potenti manu eius, neque vmquam nisi in eo glorieris. Quis enim te discernit? quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti; quid gloriaris, quasi non acceperis?

Considera Secundò, te ipsum ex illo chao seu nihilo velut recens diuinâ manu prodiisse, & ab ea statutum in amplissimo mundi theatro, & quasi vastissimo deserto: & vide qualem formauerit Deus de limo terræ, vt inspirauerit spiritum vitæ, atque ad imaginem suam formauerit, cum animam dederit intellectualem, spirituales, vbi que totam, omnia mouentem, immortalem, vnã, & tribus potentijs ornatam: corpus verò sensibus & numeris omnibus absolutum. Et mox agnosce,

ſce, ô homo, dignitatem tuam, agnoſce dignitatem conditionis humanæ. Eſt tibi cum mundo corpus: ſic enim decet eum qui conſtitutus eſt ſuper vniuerſam huius creaturæ corpoream molem, aliqua ei ſimilari ex parte: ſed etiam eſt tibi ſublimius aliquid, nec omnino comparandus eſt cæteris creaturis.

*Bernard.
ſerm. 2. de
Nat. Do-
mini.*

Tertiò conſidera Deum tibi præſentem vti Adamo recens creato, & ſuppliciter pete, quorſum te creauerit: & audi dicentem, quòd omnia fecerit propter ſemetipſum & gloriam ſuam, & vt eum in hac vita laudares, eiſque ſeruires, ſicut facit omnis creatura, ac tandem perpetuam in cælo felicitatem obtineres: & tu creatura, plama, figmentum, ſeruus ac filius eius deſpicere eum, & in contumeliam eius viuere audebis? Aſpice monſtrantem tibi cælum, cui ciuis ſi voles adſcriptus eſ; deſpice ante te inferni barathrum, in quo, ſi ſecùs feceris, perpetuò cruciandus ſis. Et vide, precor, anima Chriſtiana, quanta tibi impoſita ſit rectè viuendi neceſſitas inter æterna ſupplicia & præmia conſtituta.

PUNCTVM II. Finge Primò te in illo vaſtiſſimo mûdi deſerto verſari, & vide quàm alta ſit patria, quàm arduus aſcenſus; & meritò ſuſpira, ac cogita, quam viã tenere debeas, cùm agatur de omni æternitate. O quantâ ſolicitudine, curâ ac vigiliâ perpetuâ ad hoc incumbere debes! moueant te creata omnia, quæ ad finem ſuum magno impetu tendunt. Ecce, quomodo ad locum naturalem elementa properent, quomodo ad ſua oblectamenta & finem ſuum animalia ferantur. Attende filios ſæculi omnes cogitationes potentiaſque animæ conuertere, vt vanum ſibi finem honoris aut voluptatis conſequantur. Age verò, quoties tu de fine tuo cogitas, de viã ac ſemita ad eum?

Conſidera Secundò, quàm tamen ſit nobilis finis tuus, ſeruire Deo, adhærere illi, & vnum ſpiritum eſſe

cumeo, & æternâ frui felicitate: nihil certè tibi vtile, sed vnicum & solum bonum hîc tuum est tendere ad illum finem creationis tuæ; eoque beator es quo propinquius accedis. Ea enim conditio est finis cuiusq; rei vt eiusdem sit perfectio & beatitudo. Absit igitur, vt aliud bonum quæras: bonum tuum quære, ô anima. est enim bonum aliud alteri; quære bonum tuum: nemo bonus nisi summus Deus; quid ergo tibi deest cui summum bonum est? Sunt & inferiora bona, quæ aliis & aliis bona sunt. Pecori quid bonum est? nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gestire, viuere, sanum esse, generare. tale tu bonum quæris? coheres Christi quid gaudes, quia socius es pecorum? erige spem tuam ad bonum bonorum omnium.

Confidera Tertio, quæ præsidia tibi ad viam data à Deo sint, nempe creaturæ omnes, quas immensâ liberalitate creator tuus & ad vsum, & oblectationem plurimas dedit. Quot, Deus bone! artes ac scientias? quàm præclara Sacramenta subsidiaque spiritualia (quæ verè & propriè media sunt) eaque plurima etiam largitus est? suntque hæc omnia velut viæ & auxilia ad eam. Gratias age immensas tam munifico largitori. Attende verò, nisi insipientissimus sis, his omnibus non aliter vtendum quàm quantum tibi valent ad finem consequendum. Tunc enim, si in patriam eundum est, deteriorem viam eligas? si sanitas curanda, periculosiorem adhibeas medicinam? si nauigandum, magis cariosum & quassatum quàm firmum eliges nauigium? Vestem, equum, currum, domum, optima eligis; & viam vnde pendet æternitas (proh dementiam!) eliges periculosiorem? Ah vtinam homines saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent! Confidera hîc quas inclinationes erga honores, opes & voluptates, &c. sentias, & vide ne affectu in discrimen æternæ vitæ & viæ rapiare.

PUNCTUM III. Considera coram Deo te ignarum via. quot enim, eheu! sunt quæ videntur homini rectæ, quarum tamen nouissima ducant ad mortem? Vide quàm incertæ sint omnes humanæ prudentiæ. O quoties status aut occupatio eligitur, prosperoque (vt ita dicam) soluitur vento; & in syrtes miseriarum atque charybdes æternæ salutis tempestate coortâ ferimur, quia viam rectam non delegimus! Cogita igitur, quotiescumque munus, aut vitæ status, aut negotium suscipiendum est, quasi propositas tibi ægro plurimas medicinas, variaque pocula, quorum vnum atque alterum letale sit: sortes oblatas, atque in ijs non vnam mortis esse sempiternæ. Stare te velut in multiuiuo periculoso admodû, & in vasta solitudine. Tûne inter hæc eligere auderes? & in vnam partem omnium ignarus propendere posses? tûne eligeres? ducem respueres? & non potiùs diligentissimè quæreres, & suppliciter illius arbitrio duci te flagitares? Igitur in his omnibus indifferens esto, id est, nec ad vnam, nec ad alteram partem inclinatus; sed suppliciter roga Deum, vt vias tuas dirigat, & dic cum Propheta Dauid: Legem pone mihi Domine in via tua, & dirige me in semitam rectam propter inimicos meos.

Prou. 16.

Psal. 26.

O R A T I O.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui vniuersa hæc creasti de nihilo potenti manu tua, & me formasti ad imaginem & similitudinem tuam; concede, obsecro, vt numquam tui obliuiscar, numquam originis mea: neque veniat mihi pes superbia, vbi ceciderunt omnes, qui operantur iniquitatem. Et verò, quomodo eleuari cor hominis poterit, qui de nihilo est, & in nihilum quolibet momento rediturus; nisi tu supponeres manum tuam? nisi elementa, ceteraque ad vitam necessaria conseruares infinitâ bonitate ac beneficentiâ tuâ? Quid autem retribuam tibi,

Psal. 35.

Psal. 115.

tibi, Deus meus, pro his omnibus, quæ retribuisti mihi? hoc
 rnum, quod à me postulat bonitas tua; vt finem meum, glo-
 riam tuam & salutem meam, semper ab oculis habeam. Nisi
 enim hoc fecero, aeterna supplicia mihi comminatus es; & si
 1. Cor. 2. fecero, premia, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, pro-
 Iob 14. mittere dignatus. Eia, creator mi, operi manuum tuarum por-
 rige dexteram, vt perpetuò cogitem de te, & loquar de te, ò v-
 nicum bonum meum: & sic operer, vt veniam ad te, deside-
 Psal. 24. rium collium aeternorum. Vias tuas rectas & absque vlla ini-
 quitate demonstra mihi, & semitas tuas edoce me; vt num-
 Psal. 118. quam declinem à mandatis tuis, quæ dilexi super aurum &
 topazion. Ecce coram te, & curia tua ambulare per gratiam
 tuam propono, & in via immaculata, vt tibi seruiam omni-
 2. Cor. 10. bus diebus vita mee. Ex nunc, siue comedam, siue bibam, siue
 quid aliud agam, omnia ad gloriam Domini nostri Iesu Chri-
 sti faciam. Tuamq; vnus spectabo voluntatem, qui vllâ in re
 Prou. 16. quid eligam ignoro. Ecce enim via non raro videtur homini
 recta, & nouissima, eheu! ducunt ad mortem, mortem sempi-
 ternam. Nescit omnino homo finem suum, nescit viam, introi-
 tum, & exitum suum. Ideò rogo te, Domine, intimo cordis af-
 fectu, vt dirigere me digneris in viam bonam, quâ scis me per-
 uenturum ad finem optatum, & portum peregrinationis huius.
 Fac semper de me sanctissimum beneplacitum tuum; tibi
 enim, Domine meus, & Deus meus, reuelans causam meam,
 me millies tibi confiterari, & iterum iterumq; me totum in
 aeternum confesco & deuoueo. Amen.

Praxis de Fine sibi præstituendo.

Post meditationem hanc, statue Primò, tendere ad finem
 creationis tuæ, & coram Deo sæpè hoc propositum renoua;
 & ex te percunctare, Ad quid creatus sum?

Secundò cogita, quæ viæ ad illum ducant, & decerne tibi
 commodam ac vtilem ad eundem consequendum. Passus in
 hisce viis sunt cogitationes, verba, & actus costri.

Tertiò, primum esse scias statim in viam redire: ad quod ha-
 bes deliberationem infra positam de matura conuersione.

Quartò,

Quartò, conuerſionem in eo poſitam eſſe, vt verè primò quis conteratur, ſecundò confiteatur, tertio vitam in melius inſtituat: quæ tria quomodo faciendæ ſint, in proximè ſequentibus capitibus explicabitur.

Quintò, ex conſpectu omnium creaturarum aſſurge in gratitudinem; cùm propter te omnes ſint creaturæ.

Sextò, aliquando inambulando, aut in ſeceſſu cogita animæ immortalitatem, & quid poſt hanc vitam, & vbi actura ſit.

Septimò, ex corporum omnium corruptione, quæ vbiq; in oculos incurrit, & multorum præſtantia animæ nobilitatem agnoſce, & eius ſpiritualitatem. Quemadmodum enim res iſtæ ſenſibiles ſunt & materiales; ita ſunt aliæ inſenſibiles & ſpirituales, quæ illis magno interuallo dignitate, potentia, &c. præſtant: vt in Angelis & dæmonibus patet.

I A C V L A T O R I Æ

ad affectum excitatum in meditatione
per diem fouendum.

D Educ me Domine, in ſemitam mandatorum tuorum, quia Pfal. 118.
ipſam volui.

Vias tuas, Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me. Pfal. 24.

Legem pone mihi, Domine, viam iuſtificationum tuarum, & exquiram eam ſemper. Pfal. 25. 118.

Greſſus meos dirige ſecundùm eloquium tuum, & non domine tuo me omnis iniuſtitia. Pfal. 118.

Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Pfal. 141.

Perſice greſſus meos in ſemitis, vt non moueantur veſtigia mea. Pfal. 16.

Vide ſi via iniquitatis in me eſt, & deduc me in via æterna. Pfal. 138.

CAPVT II.

*Deliberatio de primo ac præcipuo ad finem
medio, Fide.*

ECce finem habes; prospicis portum: superest, vt quæras ad eum medium & viam. Quæ autem magis necessaria, quàm fides? Sinę fide enim (ait Apostolus) impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Imò, vt Clemens Alexandr. fides æquè est necessaria, ac ei, qui in hoc mundo viuit, ad viuendum, respiratio. Vides, quo studio orthodoxæ adhærere, & in ea se confirmare oporteat; eandem verò quærere, si fortè quis errauerit. Ideò deliberationem non propriè nutantis, sed in fide se optantis corroborare, hîc subijciam; quæ tamen ipsa naufraganti à fide, tabula esse queat.

Psalm. 5. HOMO. Domine, deduc me in iustitiâ tuâ: propter inimicos meos, dirige in conspectu tuo viam meam: non enim est alius, qui dirigere possit gressus nostros in semitis tuis, vt non moueantur vestigia nostra, in tot hæresum & sectarum numero. Equidem quis non hæreat aut erret, velut in multiuio, nocte horridâ, viæque ignarus viator? quis non moueret penè pedes suos, nisi tu, lux vera illuminans omnem hominem, illucesceres in cordibus nostris? Non enim est volentis, aut currentis, sed tui, Deus, miserentis: neque enim caro, aut sanguis reuelare possunt viam tuam, sed tu solus, qui habitas lucem inaccessibilem; à quo velut patre luminum, omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit: quiq; omnes ad agnitionem veritatis vis venire; ideò non reliquisti nos sine testimonio,

*Heb. 11.**Lib. 2.
Strom.**Ioan. 1.**Rom. 9.**Matt. 16.**1 Tim. 6.**1ac. 1.*

nio, sed viam certam, & legem, veluti faciem, in mundo hoc lucere voluisti, quâ omnes, sicut filij Israël per desertum, si quidem vellent, deduci possent in terram sanctam, & terram viuentium. Alienum esset à bonitate tua, & crudele, si ad viam ignotam vocares, neque quam sequeremur, ostenderes. Clamat id ratio, & sanguis tuus pro nobis effusus: dictat enim ratio veritatem esse vnâ, vt tu, Deus meus, vnus es, & Christus vnus, vna Ecclesia, velut arca, extra quam non sit salus. cheu! quàm triste videre diluuium errorum, quo mergitur totus ferè orbis terrarum, quo scinditur vestis tua inconfutilis, & inane redditur pretium sacratissimum mortis tuæ, Domine I E S V!

C H R I S T V S. Respice, & vide quanta fecerim animæ tuæ, quite inter tot errantes feci veritatem intueri, & viam bonam.

H O M O. Quid retribuam tibi pro hac dignatione tua? numquam certè condignas agere gratias potero, vocatus in admirabile lumen tuum.

1. Pet. 2.

C H R I S T V S. Ego equidem neminem perire volo, & ostendo omnibus viam bonam, & Ecclesiam, velut Pharum in naufrago mari, velut columnam & firmitermentum veritatis?

H O M O. Vnde igitur, Domine I E S V, tot dissensiones, sectæ, schismata, & hæresum periculosæ charybdes vltro quæruntur?

C H R I S T V S. Fili, nōne & lex mea perspicua ac lumine naturali nota est? nōne iugum meum suaue: attamen multi malitiâ suâ ita excæcantur, vt ratio naturalis planè obfussetur, & mandata mea grauiâ & importabilia existiment, arguant sapientiam & bonitatem meam, quasi ego damnationis eorum cupidus iuberem, quæ seruari non possunt: perinde, ac volare sine alis, sine pedibus stare. Scrutari omnia volunt, neque quidquam credere se, priusquam intelligant, profitentur.

tur. Quasi verò Trinitatem meam capiat quisquam, aut vlla naturæ arcana perfectè comprehendere possit. Sic & ridiculè credere se Scripturæ ab Ecclesia traditæ

2. Cor 3. profitentur, sensum verò illius respuunt ab ea intelligere: atque ita, quos spiritus non viuificat, littera occidit. Sunt, qui nihil horum pensi habent, & quauis in religione salutem sibi promittunt. Quod si ita foret, quorsum Euangelium annuntiaffem vobis, & quæ hauseram è Patris sinu, enarrassem? Quorsum hæreses iussu meo damnatæ fuissent? Martyres pro fide mea Catholica occubuissent? Apostoli, vt Euangelium prædicarent vniuerso mundo, missi fuissent? Quod esset inter Iudæos, Turcas, Christianos discrimen? Cur mandasset Apostolus meus ex me hæreticum deuitari post secundam correptionem, quòd subuersus sit qui huiusmodi est, & proprio iudicio condemnatus?

Tit. 3.

Psal. 85.

HOMO. Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum, quia misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam de inferno inferiori: eripuisti animam meam à morte, & pedes meos à lapsu: tenuisti manū dexteram meam, in voluntate tua deduxisti me, & in gloria suscepisti me: gloria enim magna sequite, Domine, & sanctam legem tuam, legem immaculatam, conuertentem animas: iudicium tuum, verum illuminans paruulos.

Psal. 55.

Psal. 72.

Psal. 18.

CHRISTVS. Ecce tibi notam Catholicæ veritatis. Hæretici siquidem castitatem, quam ego commendavi, impossibilem; vota verò & abstinentiam, impia esse clamant: me peccati auctorem volunt, & libertati ac nequitia suæ velamen prætexunt. Quorsum verò leges, pœnæ ac præmia, si peccatum vitare homo non potest?

Psal. 65.

HOMO. Hæc luce clariora esse vidî, dum posuisti animam meam ad vitam, & non dedisti in commotionem pedes meos. Sed & illud me plurimum confirmat,

mat, certumq; in tanta rerū incertitudine reddit, quòd Catholicos saluari posse etiam hæretici profiteantur. Quæ ergo dementia esset, cū Catholicis non stare, quos etiam aduersarij saluos esse decernunt? Cui enim non suaderem tutiorem in tanto discrimine viâ eligere? illa autem est, quam probat vtraque pars, etiamsi sibi aduersariæ. Sic nemo dubitat vtriusque medici iudicio medicinam probatam tutiùs accipi, quàm alterius opinionione damnatam.

O quantas in hora mortis angustias patiuntur, tot (eheu!) iactati erroribus, quot ferè capita reperiuntur! non est, vbi pedem firment, sed dubij viuunt eiusmodi, dubiique moriuntur: & qui ausi sunt, dum viuunt, arguere te, quòd viam certam non monstraues, certò in æternæ damnationis barathrum sese præcipitant.

O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, vt plorem interfectos populi mei? Venient porro illi ad te, Deus meus, iudicem, quem, matrem Ecclesiam si habuissent, experturi erant patrem: & mox audient, quia esurienti cibus, & sitienti potus fuerit datus aut negatus, ob bona, inquam, vel mala opera, æternis affici hos illosque aut præmiis, aut addici suppliciis.

Ierem. 9.

CHRISTVS. Quid respondebunt mihi, quòd apostatis, nullis miraculis claris, sed criminibus spurcitiq; notis adhæserint, & tantâ antiquitate roboratam Ecclesiam & miraculis deseruerint; hoc solo argumento, quòd Scripturam ac Patres dicerent ipsi sese meliùs explicare, suoque id sensu; cùm nullum (aduerte) aliud, vt ad se trahant vlli hæretici, adferre possint argumentum.

Quid dicent, cùm signum crucis meæ fulgebit in cælo, qui omnem carnis afflictionem abhorruerunt, & exemplum meum spreuerunt? laboranti in vinea mea promisi præmium, & villico reddenti fructum in

Rom. I. tempore: an verò, cùm omnia illi opera, peccata esse dicant, peccatis ego præmium statui, aut ea fructus appellauit? tunc erubescant coram orbe terrarum, qui dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt: & nihil, nisi quod non intelligerent, blasphemarunt; nihil certi habuerunt, nisi quod illi iudicarunt.

Psal. 101. HOMO. Et si quidem de æternitate omni non ageretur, minùs affligeret me perditio eorum. Sed ô æternitas, æternitas! quàm grauis illos manet æternitas! Miserere, Domine, miserere, quia tempus miserendi, quia venit tempus.

Luc. II. CHRISTVS. Mihi proprium est misereri semper & parcere: sed cùm hortor, moneam, clamem in plateis, nemo interrogat de viis antiquis. Si enim id facerent; ecce, quot Monachorum sanctorum agmina illis lucem adferrent? quot Episcoporum lumina caliginem dissiparent? quos Missam fecisse, & ritu Catholico omnia, testatur omnis antiquitas, & templa loquuntur, & anathemata clamant. Quot enim olim ego hodieque ad matris meæ honorem miracula edidi? quot Sanctos iisdem illustraui? at illi, sicut me in principe dæmoniorum eijcere dæmonia dicebant: ita præstigias cæci, & mendacia, veritatis noctuæ vocant, quæ totus orbis testatissima nouit & probat.

Quid sibi volunt isti reformatores? ego innocens, impollutus, agnus sine macula (cuius oculi respicere ad malum non possunt) mittam, vt Ecclesiam reforment, apostatas, & homines ventri ac delicijs deditos? & quomodo prædicant si non mittantur? hinc fit, vt inexcusabiles sint, qui hæc norunt, magistri eorum: qui populum meum errare faciunt, vt ducant eos velut oues errantes, & occidant & mactent, donec in infernum perueniant, vbi mors depascet eos.

Psal. 48. HOMO. O patiens & longanimis super malitia hominum, miserere saltem populi innumeri, & turbarum,

rum, quæ sūt sicut oues sine pastore. Vide vt infernus dilatarit os suum; aspice, Domine, & ne memineris iniquitatum eorum, & nostrarum. Tu enim pastor es, tu dux noster, legifer noster. Da illis gustare semel pacem, quam multam dedisti diligentibus te, & venient & adorabunt te, Domine, & confitebuntur nomini tuo. *Isaia 5.*

CHRISTVS. Pax non est nisi in humili corde: quæ verò humilitas esse potest in eo, qui audet grandi supercilio Scripturam meam censere, vellere, truncare; Patres verò falsis erroribus aspergere, aut eos insimulare? Nōne veritas vna est? nōne vbi diuisio, ibi dissensio. quot verò illic capita, tot sunt sententiæ; cūm quiuis spiritum suum audeat appellare auctorem. Nihil enim discriminis est inter sectas illas, vt dixi; nihil adferre possunt, nisi. ² Nōstra hæc explicatio germana est, nōstra melior. Quis hoc confirmat? spiritus, sibi scilicet contrarius; & illorum stulto iudicio veritas vna, facta multiplex. Quis ignorat in omnem partē Scripturam, & Patres torqueri malitiā hominum posse, vt i & leges? Quare nisi iudices & arbitri essent, non forent illæ pacis auxilia; sed dissidiorum fomenta: ideoque ego arbitrum Ecclesiam statui, columnam & firmamentum veritatis, quam *1. Tim. 3.* si quis non audiret, esset sicut Ethnicus & publicanus. *Mat. 18.* Egōne & Apostoli mei sic probauimus veritatem? Nisi, dixi, opera fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Neque mihi hoc seruauit; sed libens *Ioan. 15.* discipulis meis communicauit, adeò vt promiserim etiam maiora me, per me facturos; omniq̃ æuo miracula, & Sanctos, velut stellas in firmamento Ecclesiæ meæ, esse decreui.

HOMO Hoc etiam animaduerto, nunquam à Catholicis deficere vllos, vt meliores fiant, sed vt libertatem carnis, quam prædicant hostes tui & crucis tuæ, consequantur. Viuere cū hæreticis, & cū Catholicis, cheu! mori frustra vt plurimum optant, qui prudentiores eo-

Pfal. 4. rum: cùm securè, etiam cum iis, omnium iudicio, moriantur. Heu miseri! vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitates, & quæritis mendacium?

O R A T I O.

Pfal. 65. **B**enedictus es, Domine Deus, qui non amouisti misericordiam tuam à me; in æternum non declinabo à mandatis tuis, sed Ecclesiam semper audiam, ne sim sicut Ethnicus & publicanus. Stabo super semitas antiquas, patrum testimonio & pedibus calcatas. Illumina me, lux vera, & confirma me, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, Preualui aduersus eum. O altitudo diuitiarum, sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius!

Pfal. 12.

Rom. 11.

Isaia 5. quis cognouit sensum tuum, Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Ecce pereunt in horas singulas innumeri propè mortales, & dilatauit infernus os suum absque vllò termino, & vix est qui annos æternos in mente habeat, qui æterna supplicia, & solatia consideret sempiterna. Quo enim, bone Iesu, si ea cogitarent homines, studio veritatem quærent? quo feruore Ecclesiam Catholicam complecterentur, tot sanctitate illustribus viris, tot claram miraculis, tot confirmatam sæculis, tot Martyrum sanguine obsignatam? Incredibile certè est, eos errasse & sapientes omnes, donec è cauerna sua Monachus apostata quintum Euangelium, vt ille, id est, suam insaniam annuntiaret, erupisset. Quis credat id quod oculis aspiciamus, tot mortales errantes à viâ veritatis huius fatua doctrinâ tam securos esse, viuere, dormire? Eheu! nesciunt miseri quæ illis immineat æternitas. idèò neque quærunt de viâ rectâ, de viis antiquis; non attendunt viam semel & vitam peractam nunquam esse remeabilem. Venite, quæso, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram, & discite, vbi sit longiturnitas æternæ vitæ, vbi viâ salutis: sine fide enim impossibile est Deo placere.

Pfal. 45.

Hebr. 11. Aspiciate Eremitarum & Monachorum æmina abstinentiæ & innocentia vitæ summâ, in Ecclesia sola Catholica micantia, virginum choros castitate rutilantes, Martyrum inuictam patientiam.

tiã. O quas tibi debeo grates, Redemptor mi, qui in istis tenebris hæc lumina oculis meis splendescere fecisti; vt viderem quò & quã tenderem, & columna veritatis Ecclesiæ Catholicæ adhererem; in qua vera fides peccatores sanat, ignorantes illuminat, curat egrotos, docet fideles, pœnitentes reparat, iustos reddit feruentiores, coronat Martyres, conseruat virgines, coniugatos castificat, reformat Ecclesiasticos, sacerdotes consecrat, preparat regna caelestia, aeternamq; hereditatem in Angelorum societate communicat? O vtinam hæc aspicerent & cogitarent, & præcepta tua, Deus, serua-re veillent, quos apostatarum deliria miserè seducunt! verè enim dixisti, ô Veritas aeterna, Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoscet de doctrina mea, vtrum ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. Exirent certè, si peccata & vitam malam deserere optarent, de synagoga impiorum, cum Abraham de Vr Chaldaeorum, fide cum Moyse relinquerent Aegyptum, & tenebras eius, & venirent ad te, pastor animarum nostrarum; te, bone Iesu, qui expandis manus tuas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas; te, ô Sapientia aeterna, que foris prædicas, & das in plateis vocem tuam, dicens: Vsq; quo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea qua sibi noxia sunt, cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Illumina, ô bone Iesu, animas eorum, & meam, & confirma me, & adauge mihi fidem, tu qui illuminas omnem hominem. Sparge, ô bone Iesu, redemptor mi, radios pietatis tuæ, & miserere; recordare Domine miserationum tuarum, & pretiosi sanguinis tui, quo redempti sumus. Perduc nos, pastor bone, ad vera paradisi pascua; libera nos de morte aeterna, ô vita nostra, & vnicum refugium nostrum.

August.
serm. 10.
de verb.
Apost.

Ioan. 7.

Heb. 11.

Isai. 65.

Prou. 1.

Praxis pro animabus conuertendis.

Primò, necesse est hominem ad Deum confugere, & lucem ab eo postulare.

Secundò, affectus deponere, atque odia, vt animo defæcato de re tota possit iudicare. affectus autem maximè erga bona est euendus, qui multos irretitos tenet.

Tertiò, legere expedit antiquos Patres, sed non eos, quos pef-

fimo maiorum suorum hæreticorum exemplo, nostri temporis hæretici deprauarunt.

Quartò, conferre cum viro docto, non animo disputandi, sed veritatem agnoscendi.

Quintò, eleëmofynas ea intentione largiri, & orationi humiliter ac crebrò incumbere. Et vel Angelum mittet Dominus, ac compellet nouum Petrum aliquem venire, id est, Apostolicum virum, vel vt Eunucho Philippum dabit. Qui enim vigilat ad fores sapientiæ, & obseruat ad postes ostii illius, beatus est, & inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino.

Prosa. 8.

Sexto, beneficiis animus errantis, quem iuuare desideras, primò conciliandus. plus enim trahit charitas, quàm suadeat multa disputatio. atque ita celebrem illum Anachoretam Paphnutium conuersum fuisse legimus.

Septimò, libellos pios errantibus submittere, eorum proles educandas suscipere, atque in orthodoxa fide instituere, egregia est charitatis industria.

Octauò, adultiores si quis studeat in viam reducere, iuxta consilium R. P. Petri Fabri è Societate nostra, eorum primùm animus à vitiis auocandus, & vitæ licentia: hæc enim ferè vnica remora esse solet.

Nonò denique, cùm infidelitas primum peccatum non sit, vt quisquam se in fide conseruet, vtile est Ecclesiæ mores ac præcepta vbique defendere, vt & Patrum traditiones ac Superiorum mandata, diligenterque iis parere; vitam denique. non ex vulgi lege tepidè, sed ex Sanctorum exemplo feruenter instituere.

1 Cor. 11.

Decimò, nutanti circa fidem expedit, Primò, certò credere multas hæreses esse; imò, vt Apostolus loquitur, oportere vt hæreses sint, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Secundò, hæreticos ab Ecclesia & Patribus censi damnatos. Tertio, considerare veritatem vnã esse, quæ vt omnibus innotesceret, misit Deus filium suum: tantum abest, vt eam consultò occultarit, errori viam ministrans. Illam proinde toto animo proponat quærere: verum enim verò magna cum humilitate. vna enim superbia omnium hæresum fons est & origo. Hæreticus siquidem Concilia omnia, Patres, Doctores, Sanctos & maiores omnes damnat erroris, vt vnus sapere videatur; neque vllam suæ doctrinæ rationem potest reddere, quàm se, genuinum, supra omnes, sensum scripturæ esse consecutum.

Aug. de fide ad Petr.

Praxis disputandi cum hæreticis.

SI disputationem cum hæretico euitare nequis; primò petendum ex eo, ne frustra fiat, quis arbiter sit disputationis vestræ futurus? Si enim dicat, Scripturam, quare quænam illa sit, & vnde eam habeat? Ab Ecclesia, inquit: Cur ergo eam, dicito, truncant hæretici, & conuellunt: cur, si absque vllò dubio credant Ecclesiæ Catholicæ, vt veraci, dicenti, Hæc est Scriptura; respuunt eius, vt mendacis, interpretationem? Iam verò, quòd si ex Scriptura sola agendum; vbi scriptum, libros, quos Scripturam appellamus, esse Scripturam? Vnde colligis multa & præcipua credenda, quamuis scripta non sint, & ad Ecclesiam vt columnam & firmamentum veritatis accedendum: de qua Augustinus: Euangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoneret auctoritas. Quòd si tunc ad Ecclesiam ire cupiat, quærenda ea est certis notis, antiquitate, sanctitate, vnitare doctrinæ, & Apostolicâ traditione. Stultum enim est, & petitio principii, consulendam esse de sensu Scripturæ Ecclesiam, & cum quæ sit, quæritur, vnâ notâ illam definire, nempe, Quæ optimè Scripturam explicat. Et rursus, Si quæram, ecquæ illa sit, suam assignare. si rursus vrgèā, quis hoc asserat, suum quem habet spiritum erroris, scilicet & vanitatis proferre; si petā vnde constet eum spiritum habere, id ipsum tantum asserere; ac denique fidei totius fundamentum hominis vani delirium constituit. Accuratiorem cum hæreticis disputandi rationem tradit R. P. Veronius in sua Methodo.

*Aug epist.
contra Manich.
c. 8.*

I A C V L A T O R I Æ, quibus affectus deliberationis per diem foueat.

Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur. Ita fac Angelum tibi loqui: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Hæc Dominum Iesum verba sibi ingeminare, audi anre cordis tui, illudq; noli obdurare.

*Psal. 33.
Matth. II.*

Vel illa: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.

Vel: Ego sum lux mundi, ego via, veritas, & vita.

Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra.

*Ioan 7.
Ioan. 8.
Psal. 94.*

Audi, fili, accipe consilium intellectus, & ne abiicias consilium meum, inuestiga sapientiam, & manifestabitur tibi, & continens scientus ne derelinquas eam.

Eccli 6.

- Ierem. 6. *State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, qua sit via bona, & ambulate in ea.*
- Deut. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; & maiores tuos, & dicent tibi.*
- Prou. 22. *Non transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.*
- Matth. 24. *Videte ne quis vos seducat: surgent enim multi pseudopropheta.*

C A P V T I I I.

Deliberatio de secundo medio, seu de statu vitæ eligendo, ut finem consequamur.

Post fidei cognitionem, alterum ad salutem medium necessarium est status electio: cum enim varios Deus dederit instinctus, qui à prima pueritia ferè emicant, & singulos ad aliquod vitæ genus destinet, vt prudentissimus paterfamilias liberos suos; neq; ad otium, sed ad laborem creati simus; planè de illo maturè statuendum est. Sic Dominus Adamum, mox vt creatus fuit, in paradiso constituit, vt custodiret & operaretur illum. Certum enim est, plurimos idcirco malè viuere, & æterna excidere salute; quòd vitæ genus non eligant, aut perperam libidine potius quàm voluntate. Si quis autem vitæ statum nactus sit, is hac deliberatione in eo se firmare debet, neque perpetuò fluctuare; sed in suo se perficere. Non leuis enim est tentatio sibi nunquam constare; aliorum vitam laudare, de sua queri. Nullus status est, in quo perfectio, quæ in charitate consistit, nequeat acquiri. Et quamuis forsitan error in prima electione fuerit, quando tamen is mutari nequit, in eo se perficere oportet, atque ad Patrem misericordiarum confugere, ne fiat nouissimus error peior priore.

ANIM. Ecce, Domine Deus meus, ex bonitate tua immésa creasti me; sed scio, melius mihi esset natum non fuisse,

fuisse, nisi viam nouerim, quâ peregrinus in terra deserta, inuia & inaquosa, perueniam ad te finem meum, & summam felicitatem meam. O lux vera quæ omnes illuminas, ô via, ô veritas, ô vita, quâ ibo, vt veniam ad te pastorem meum? Deduc me, Domine; quia cæcus & puer paruulus ego sum, ignorans egressum & introitum meum. Multæ sunt viæ, multi status, & si hunc elegero, in speciem bonum, forsitan teterrimus erit exitus; si illum, similiter. Est enim via, quæ videtur homini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem. Quis nouit viam hominis? quis scire potest? omnes enim sunt incertæ prouidentia nostræ. Cum autem placuerint tibi viæ hominis, inimicos quoque eius conuertes ad pacem. Idcirco, ego supplex per viscera charitatis tuæ rogo, vt ostendere mihi digneris viam, in qua ambulem, in hoc loco horroris, & vastæ solitudinis. Tria enim difficilia mihi, ait Sapiens tuus, & quartum penitus ignoro; viam aquilæ in caelo, viam colubri super terram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia.

CHRISTVS. Signatum est super te lumen vultus mei: vide itaque, vt nō nisi me, qui sum Sapiencia æterna, & vique ad te paratus, cōsulto quid statuas; vide ne præceps ruas; pro re nata eligas statum; quia offertur, vtpotē vxoris copia, præbendæ, dignitatis, opum, sociorum & commoditatum: sed scito nullam rem diligentius esse considerandam, cum à status electione sapè aut felicitas, aut miseria dependeat sempiterna.

ANIMA. Valdè me distrahit multitudo statuum, & omnino nescio, quem eligam. Illumina me lux vera, & deduc me in semitam rectam, semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

CHRISTVS. Cum ita velis, caue certum destinare statum; sed esto paratus, vt eum suscipias, qui ad salutem tuam maximè sit accommodus: sicut enim æger peritissimo medico committit valetudinem, tantumque petit curari,

paratus etiam vt fecer, vrar, si pro sua tuenda vita ita iudicauerit: sic te facere pro vita æterna conuenit. Et rursum; sicut viator viæ ignarus, quam nouit periculosissimam, ducem quærit, nèque repugnat quin ducatur; ita fac, & veni sequere me.

ANIMA. O vtinam, Iesu dulcissime, ô vtinam scirem, quàm mihi eundum esset!

CHRISTVS. Id assiduè me roga, & dic cum Paulo: *AA. 9.* Domine quid me vis facere?

ANIMA. Quid vis me facere, Deus meus, in domo tua, quam viam ingredi, quod munus gerere? paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, respice in me, & miserere mei. *Pf. 107.*

ANGELVS. Non cesses clamare ad Dominum, de manè vigila ad eum, vt benedicat tibi, & mittat Angelum qui te ducat, vt Israëlem, Tobiam, & Iacob. Quidquid verò petes, crede, quia accipies, & fiet tibi. Nõne id quod à seruo, filio fieri cupis, ipsi vltro indicas? & si famulus ex peteret sollicitè, quid ab eo fieri velles, nõne explicares mentem tuam? quanto magis Dominus noster, qui stat ad ostium & pulsar, vt consulat, vt ducat, vt portet etiam te in humeris suis. *Tob. 5.*

CHRISTVS. Propone autem tibi finem, ad quem te creau, & vide, an status hic vel iste ad eum te perducere commodè possit: siquidem certum hoc habe, eundem omnibus minimè conuenire. Quorsum enim tot status ordinassẽ, tam varia vitæ genera; nili quia sciebam figmentum meum; variisq; viis volebam venire ad me, & trahere oues meas, pro cuiusque talentis & viribus? finem igitur attende ante omnia; deinde ad eum media delige. Quis enim prudens media eligit ante finem? viam ante terminum? medicinam ante morbos? quis viam incommodam, periculosam, ambagiosam, latronibus obstitam eliget, vt perueniat in urbem, cum aliam possit?

HOMO. Nemo, Domine; sed sunt qui hanc, vel illam eligunt,

eligunt, vt dicunt, quia aliam non possunt, aut ignorant.

CHRISTVS. In quo autem existimant se posse illam, quam eligunt, peragere; nōne in me, & per gratiam meam? Cui verò eam largiri me par est; illīne qui voluntatem meam & ductum spernit, an qui sequitur? Ego illis possum eandem facere abundare, etiam in quouis statu, & facio, eò quòd voluntatem meam sequantur. Exquirendum igitur ante omnia, quid velim abs te, in quo genere vitæ & munere te degere in familia mea: & vbi cognoueris, caue ne facere omittas: ego enim Dominus, ego Pater, ego Rex regum, & Dominus dominantium, nemo restitit mihi, & pacem habuit. *Iob 9.* Consule igitur te, pioſque & prudentes, qui sano consilio tibi adesse possunt: neque cum irreligioso tracta de sanctitate, cum iniusto de iustitia, cum cæco de coloribus, cum sæculari de cælestibus; sed cum sapiente & probò communica consilium tuum. Semper autem, vt dixi, finem attende, & an eius folius, & salutis tuæ causā, vel saltem primariā hoc consilium suscipias. si enim per hoc te tantum moueri senseris, cum nemo possit, vt Apostolus meus scripsit, *I. Cor. 12.* dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto, securum te esse iubeo.

HOMO. Video, Domine Iesu, meliora, sed, eheu! fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum sine malitia. *Sap. 4.*

CHRISTVS. Exue affectum terrenarum rerum; indue eum, quem in hora mortis habiturus es: tunc defæcato animo & oculo hæc aspicias, & cognosces vana esse, quæ iam terrent & tenent. Nōne enim tunc securiorem viam & vitam elegisse optabis? sed in iudicio illo meo terribili, si consilia appendas tua, manifestè mundi argues vanitatem. iam commoditas, opes, honores, velut glutino retinent; tum votis summis securissima in tanta perplexitate te elegisse optabis. Age, quid Sacti mei fecerunt? etiam in solitudine abierunt; hoc vt salutis nego-

Osee 2. tium serio tractarent, & audirent quid loquerer sibi. Scriptum est enim: Ducam eum in solitudinem, & loquar ad cor eius: vox enim hæc, vt dicit seruus meus, vox
Bernard. hæc non sonat in foro, nec auditur in publico; secretum consilium, secretum quærit auditum. Secede igitur si potes; nec desit tibi tempus vitæ pro te, pro anima tua; ac potius erubescere totum aliis rebus sæpè friuolis impendi, & graue tibi videri, si dies aliquot solidos animæ tuæ neges, propter quam omnia, tempus, studia, opes & occupatio concessa sunt. Si hoc feceris, futurum, vt postea in vocatione, quâ vocatus eris, constans sis & quietus; cum alii semper studia laudent aliena, plurima experiantur aduersa, plurima metuant. Quemadmodum enim is, qui initio viæ aberrauit, perpetuò metuit ne quo longiùs prouehitur, longiùs aberret; ita hi delegerunt vitam abique me duce, & terrentur, meritoque pericula in via ignota & lubrica reformidant. Vita siquidem via est. Et vehementer mihi displicet, quòd vbi ego, Sapiètia æterna, adsum semper, & paratus sum consilij magni Angelus, non me dignentur interrogare de via recta, & voluntate mea famuli mei; quodque cum prouidere futura nequeant, ruant in id, quod primò arridet; etsi inquam ego, qui attingo à fine ad finem fortiter, & suauiter omnia dispono, paratus sum semper, vt viam ostendam, viam rectam & planam, viam immaculatam & salutis. O si cogitarent vel hoc, quidnam consulerem, si me oculis suis aspicerent, & audire quid loquar in iis: ego enim cum hominibus vsque ad consummationem sæculi in Eucharistia esse volui, vt oraculum, vt propitiatorium verum esset fidelibus meis. Cum ergo hoc eis præstiterim, & innumera quotidie beneficia; quid est, quòd meum consilium despiciant; extendam manum, & non sit qui aspiciat? voluptas, scio, trahit ad hunc illumue statum; honor, vel ambitio, libertas inuitant; hæcine verò media ad finem, hæcine sunt humana consilia?

Sap. 8.
Mat. ult.
Proh. 1.

O R A T I O.

HOMO. *Profiteor hodie coram te, Deus meus, & rex meus, Hiuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ: quancumque viam mihi ostenderit, eligam; etiamsi difficilis sit, tu potens es; etiamsi humilis sit, tu sapiens es; et si laboriosa, tu bonus es. nemo potest venire post te, Domine IESV, nisi traxeris illum; trahere igitur me. Nemo potest venire, nisi qui tollat crucem suam; impone mihi eam, quæ placet maiestati tuæ. Tu enim es Dominus, nos serui; tu pater, nos filij; tu rex, nos subditi; tu sapientia & lumen, nos cæci; tu denique pastor es, & nos oves. fac, quæso, vt audiam vocem tuam, & cognoscam eam, vt sequar: qui enim non audit non est ex ouibus tuis, neque ex electis tuis, qualem me esse confido, quodq; me paratum sequi te, non deseres; sed perduces, pastor bone, vt pascua inueniam, & vitam habeam, & abundantius habeam in te, ô vita mea, & omne bonum meum.*

Psal. 118.

Ioan. 6.

Cant. 1.

Mat. 16.

Ioan. 10.

Ibid.

Praxis in vitæ statu deligendo.

PRima est; secessum, si quis potest, captare, vel saltem negotia aliquantisper seponere, atque Sacramento pœnitentiæ animam purgare; in maleuolam enim animam non ingreditur sapientia. Obserua deinde maximè necessariam esse resignationem; qua homo paratus est viam sibi monstratam sequi, neque vult diuinam sapientiam suæ insipientiæ conformari; aut illius voluntatem sanctam & benè placentem, suæ accommodare. Præterea verò orationi instare, si vnquam, oportet, eleëmofynis item aliisque piis operibus; cum res sit omnium maxima, & voluntas Dei vnica exquirenda sit, qui solus nouit talenta nostra quæ dederit, quæ dare decreuerit, quis status nobis conueniat. Ad hoc iuuabunt Notæ spirituum, de quibus infra dicitur.

Sap. 1.

Secunda; frequenter accedere ad sacram communionem, & post eam suppliciter, animoque ad Dei nutum sequendum comparato petere: Domine quid me vis facere? Multis enim id euenit, vt i & B. Aloylio Gonzagæ, vt tum vocem Domini & voluntatem penitus intelligerent.

Tertia;

17. 9.
Ecceli 37. Tertia; viros spirituales & sinceros super hoc negotio audire. Solet enim Dominus per alios, maximè tamen confessarios, aperire quid à nobis fieri velit. Ita S. Paulo ad Ananiam misso dictum: Surge, & ingredere ciuitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere? ita etiam euenisse B. Teresæ refert P. Ribera. Anima enim viri sancti enuntiat aliquando vera plus quàm septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum.

1. Cor. 7.
Rom. 9. Quarta; inprimis quidem vtilem dixi secessum in ista deliberatione; verùm si is obtingere alicui non potest, tum vesperi saltem per aliquod spatium ruminare ac considerare expedit illa capita quæ in Modo deliberandi & meditando infra ponentur; maximè illud, quod in hora mortis quisque optabit vitæ se genus delegisse. Neque tamen idèd sequitur omnes eandem viam inituros, verbi gratia, securissimam & Religiosam: multis enim ea non conuenit, imò neque secuta est: habet vnusquisque donum suum, & vocationem. Vnusquisque autem in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat oportet, iuxta D. Pauli consilium. Numquid enim, vt idem monet, dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? Varia sunt equidem in corpore membra, neque eundem actum habent, alterumque altero indiget, neque quidquam hic æmulari oportet, præter charismata meliora, id est, charitatem: non est enim personarum acceptor Deus.

Quinta est; sanctum Angelum custodem colere & inuocare: cum enim ille nobis sit datus dux & comes viæ in patriam, velut Tobix Raphael; dubio procul hoc illi maximè curæ est vt nos ducat viæ ac vitæ genere diuinæ voluntati maximè accommodo; vt clientes sibi commissos & Dei filios reducat ad cælestem Patrem.

Sexta; ante omnia, vt dixi, necessaria ea animi præparatio, qua homo firmiter statuit cognitam Dei voluntatem amplecti. neque inchoanda deliberatio, priusquam mens nostra in æquilibrio posita fuerit; vt momenta diuinæ voluntatis clariùs perspiciamus. Quòd si eam in nobis resignationem non inueniamus; sæpè exercere eam oportet, inclinando voluntatem ad eam partem quam magis auersatur.

Septima; vt autem commoda atque incommoda ad finem consequendum clariùs perspicias, plicata charta scribendæ rationes & commoda quæ hoc vitæ genus suadent, deinde illæ quæ dissuadent; considerando an commoda incommotis non præponderent; & obiectiones scripto in quiete examinando.

I A C V L A T O R I Æ,

quibus deliberans se per diem excitare poterit.

- D**educ me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua. Pſal. 85.
 Viam iuſtificationum tuarum inſtrua me, & exercebor in mirabilibus tuis. Pſal. 118.
- Domine quid me vis facere? Act. 9.
 Seruus tuus ſum ego; da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua. Pſal. 118.
- Cor hominis diſponit viam ſuam, ſed Domini eſt dirigere greſſus eius. Prou. 16.
- Via ſtulti recta in oculis eius: qui autem ſapiens eſt, audit conſilia. Prou. 12.
 A Domino diriguntur greſſus viri, quos autem hominum poteſt intelligere viam ſuam? Prou. 20.
- Loquere, Domine, quia audit ſeruus tuus. 1. Reg. 3.
 Omnis via viri recta ſibi videtur, appendit autem corda Dominus. Prou. 21.
 Utinam dirigantur via mea ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. Pſal. 118.
 In toto corde meo excluſiui te, ne repellas me à mandatis tuis. Ibid.
 Deduc me Domine in ſemitam mandatorum tuorum, quia ipſam volui. Ibid.

SECUNDÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Quid tardas conuerti ad Dominum
Deum tuum, & omne bonum?

Conuertere cito, ô peccator, ad creatorem ac redemptorem tuum, neque ut **A** iste, dubius morare: ecce enim instat mors, ecce tibi **B** Iesum paratum ut te recipiat, aspice vulnera eius, **C** tormenta attende, & benignissimum occursum illius. Contemne **D** mundum, eiusq; fallaciam, detestare **E** peccatum, teterrimum monstrum, & sequere Iesum, ac **F** virtutem, quam **G** Angelus monstrat tibi: eiusq; premium attende, atque ad eam **H** contritione de peccatis excitatâ, & **I** confessione sacerdoti factâ conuola, ac **K** pœnitentium exempla, ut Deo satisfacias, imitare. hac via à iugo Pharaonis infernalis liberabere, & seruitute eius, quemadmodum **L** filij Israël exitu de terra Aegypti. Neque hîc subsiste, sed perge in patriam, viator, viamq; sterne ac muni **M** eleëmofynâ, **N** ieiunio, & **O** oratione. O quàm gaudent **P** Angeli super vno peccatore pœnitentiam agente! O quantis premiis in celo anima illius coronabitur!

CAPVT

C A P V T I V.

*Deliberatio de matura conuersione ad Deum
& finem nostrum, postquam deuiauimus.*

Verùm, ô viator, quid tibi proderit finem vitæ nouisse; fide Deum & ad Deum viam scire, statumque elegisse; si in hoc declines à via, auertaris à Deo, & finis tui ac beatitudinis obliuiscaris? utique præstabat Deum eiusque voluntatem non cognouisse. Seruus enim qui scit voluntatem domini sui, & non facit, plagis vapulabit multis. quemadmodum illos Apostolus ait inexcusabiles, qui cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum; dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & propterea tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, in passiones ignominie. Quòd si igitur pro fragilitate humana adhuc à Deo, id est, omnibono, patre amantissimo, creatore potentissimo, auersus es qui hæc legis; quæso te per sanguinem Christi, & salutem tuam, ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te; sed reuertere hoc ipso momento & ingemisce. Ecce enim manus eius extenta est; reuertere, & conuertere in viam, & ad Dominum Deum tuum. Dixit enim: Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius; ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum.

HOM O. En scio, & manifestè cognosco, finem creationis meæ esse, vt Domino seruiam; & ob hoc creatum esse me, & in eo positam esse omnem felicitatem meam: sed

Pfal. 37. sed quid agam? Inueterauerunt iniquitates meæ, & sicut onus graue grauata sunt super me. Video me descendisse ab Ierusalem in Iericho, qui ab Iericho in Ierusalem caelestem tendere debebam; & tamen (quæ mea est & mortalium cæcitas) tum respiscendi mihi tempus promisi, postquam Deum, donec collibitum fuerit, opprobrijs saturauero: tum illi seruire statui, cum mundus ob ætatem me sibi inidoneum proiecit: cum vinum illi nouum, & ætatis florem dedicauero, euanidam & deficientem Deo volui dedicare: & putas miserebitur mei?

Matth. II. ANGELVS. Audi Dominum. Venite, ait, ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: spera in Domino, & fac bonitatem, & patceris in diuitijs eius. Tantummodo ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Cirò conuertere, ne quando vt leo rapiat animam tuam, & non sit qui redimat, neque qui saluum faciat. Nescis quia serò sæpè paratur medicina, vbi inualuit morbus? Quæ, precor, ex dilatione commoda euenient? Vides arborem non flecti nisi cum virga est, itaq; & tu beatus eris, si maturè ceruicem tuam flexeris ad suaue iugum Christi IESU Domini nostri: si aliseris Babylonis paruulos ad petram, ne postea superare nequeas. Quis ager expectat dum morbus inualescat? quis prudens viator iter differt, donec pluuio cælo alueus vadari nequeat? Quis expectat, donec filum quod abscindere vix potest, in nauticum funem excreuerit? id est, dum praua consuetudo fortiùs alligarit, dum clauus altius infixus erit? Et quis longiùs errare pergit, vbi errorem deprehendit? Quis, si fascem peccatorum iam leuare nequit, vt ad pedes Christi IESU & sacerdotis deponat, vbi plurimis auctus fuerit, tollere poterit? Quod igitur alteri suaderes in re (*aliquantisper hic subsiste*) eiusmodi, tibi consule.

HOMO. Eheu! nònne hoc memoria mortis mihi sanè per-

persuadere deberet, quæ veniet sicut fur in nocte, & eâ ipsâ horâ quâ non puto?

ANGELVS. Vide ne hac animaduersione percutiari: vt qui, dum viuis & sanus es, obliuisceris Dei; in morte, & tui, & illius obliuiscaris. Acerrimè tunc hostis instabit tot victorijs animosior, quot tu peccatis debilior: tantò violentior, quantò magis defecerit virtus animæ & corporis. Etiam si verò veniam pœnitèti promiserit Deus, *Gregor.* tamen peccanti neque gratiam ad hoc, neque crastinum promittit. Quàm grauitèr verò in iudicio argueris, quòd occasionem salutis tuæ ferè omnem neglexeris; perditionis, maximo discrimine, labore, sudore quaeris? Quam tunc gloriam & laudem accipiet, qui omnem vitam malè traduxit: quid metet, qui, dum viueret, seminauit sibi dolores, & pœnas sempiternas? Numquid colliguntur de spinis vuæ, aut de tribulis ficus? an ista præparatio est ad placandum iudicem, criminum aceruum cumulare?

HOMO. Video, video nihil tristius in omnem æternitatem futurum, quàm, dum tempus erat veniæ, thesaurizasse sibi iram in die iræ & vindictæ; ideoque iniquiorem, *Rom. 2.* & magis Deo iniurum fuisse, quo benignior erga nos fuit.

ANGELVS. Et quamuis saluus fieres in hora extrema, quæ dementia hîc in statu hostis Dei & latronis permanere, in serui conditione potiùs quàm liberi, sinere omne tempus merendi & Deo placendi frustra elabi? Si autem in æternitate amaturus es Deum, an vis eum iam odisse? si tunc amaturus, quantum tristaberis quòd tam diu Patrem, & Dominum, & omne bonum exosum habueris? Hîc nullam occasionem lucri temporalis elabi sinis: æterni omnem projicis: Ecce, Sancti quàm sollicitè ambulabant coram Deo? & tanquam timentes fluctus timebant Dominum, semper pauidi; &, quamuis nihil sibi conscij, nunquam tamen securi. Tu verò toties à me mo-

nitus, vt gaudere possem super conuersione tua & pœnitentia, ecce tanto tempore restitisti mihi. Neque tam facile esse putes conuerti (inquit Ambrosius) Facilius inueni, qui innocentiam seruarent, quam qui congruè pœnitentiam agerent. Et quamuis aliud nihil foret, quid tristius quam perpetua in lucta, angustia, conscientia aculeis & stimulis vitam agere? Hæccine verò de te meritis est Dominus IESVS? hoc sine est eius exemplum sequi, & propter misericordiam eius illum ad iram prouocare, & perseuerare in illusione illius, eò quòd misericors sit & clemens? An ignoras, ait Apostolus, quoniam benignitas & bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit? O quanta est bonitas, quam continuo te alendo, fouendo, seruando te & creaturas omnes propter te demonstrat! neque quidquam hæc te commouent? O si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi! Et quid est quod te auertit à Deo tuo, à salute, à gloria, à vita bona, beata, ab optimi Patris & Dei tui charitate, amplexu? quid est, nisi voluptas aut vanitas breuis, multis quaerenda sollicitudinibus, multâ seruanda anxietate, multum dolenda vbi amissa fuerit, & luenda in auditis supplicijs, aut hîc eluenda diuturnis lacrymis? Si enim aliquando saluus futurus es, mille mortes optabis potius obijisse, quam offendisse Dominum Deum tuum. Vade igitur, & semina in momentanea voluptate, quod in æternis doloribus metes. Conuerte- re, conuere, & vide quid intersit inter iustum, & impium; inter seruientem Deo, & non seruientem ei. Ecce enim ipse est Dominus, & non est alius, ipse mortificat & viuificat; magnus est, magnitudinis eius non est finis; solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibilem: & tu audes hunc contemnere, & maus seruire hosti per ambitionem, auaritiam, & sæculi vanitatem? Ierusalem, Ierusalem, conuere, conuere ad Dominum Deum tuum.

Ambros.
lib. de u-
nicapœ-
nit. c. 10.

Rom. 2.

Luc. 19.

Malach. 3.

1. Reg. 2.

P. al. 144.

1. Tim. 6.

HOMO. Non est, ô Angele mi, quod respondeam tibi dicenti: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus: cumque vndique cognoscam te vera dicere, iam non est omnino quod respondeam veritate conuictus. Si enim credo me locum veniæ non inuenturum, quæ dementia peccare sine spe remissionis? si autem cogito Dominum meum bonum & misericordem, qui, etiam si plurimis peccatis meis grauissimè offenderetur, ignosceret tamen; quæ malitia mea velle malum esse me, quia bonus est?

Aug. l. 8
Conf. c. 3.

Oratio conuertentis se ad Deum, ex S August.

Domine Iesu Christe, fili Dei viui, qui in cruce expansis manibus, propter mortalium omnium redemptionem hausisti calicem passionis, mihi hodie præbere digneris auxilium. Ecce pauper venio ad te diuitem, miser ad misericordem: ne recedam vacuus vel cōtemptus. Esuriens incipio, ne desinā de te ieiunus. Famelicus accedo, ne recedam impastus. Et si antequam comedam suspiro, da vel post suspiria, vt comedam. In primis, dulcissime Iesu, coram magnificentia tua suauitatis, confiteor aduersum me iniustitiam meam. Ecce, Domine, quia in peccatis fui conceptus, & natus: & tu me abluisi, & sanctificasti: & ego postea me maioribus sordidavi peccatis. Fui enim in necessarijs natus, postea in spontaneis volutatus. Hæc sunt mala mea, Domine, quibus ex honoravi te, & maculaui me (quem ad imaginem & similitudinem tuam creasti) superbiā, vanā gloriā, & ceteris alijs malis multis, quibus vexatur & affligitur, laceratur & destruitur infelix anima mea. Ecce, Domine, iniquitates meæ supergressæ sunt caput meū, & sicut onus graue grauata sunt super me: & nisi tu, cui proprium est misereri semper & parcere, dexteram tuā maiestatis supponas, mergi cogor miserabiliter in profundum. Attende, Domine Deus, & vide, quoniam sanctus: & ecce insultat aduersum me inimicus meus, dicens, Deus dereliquit eum, persequar & comprehendam eum, quia non est qui eripiat. Et tu Domine vsquequo, con-

Psal. 37.

Psal. 70.

Psal. 6

uertere, & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam. Miserere filio tuo, quem in dolore non modico peperisti: & noli attendere malum meum, vt obliuiscaris bonum tuum. Quis est pater, qui filium non liberet? aut quis filius, quem pater pietatis baculo non corripit? Ergo pater & Domine, licet peccator sim, non possum non esse filius tuus: quia tu me fecisti & refecisti. si quid peccaui, emenda me, & prius flagello emendatum trade me filio tuo. Numquid obliuisci potest mater infantem vteri sui? Et certè si illa oblita fuerit, tu, pater, promisisti te non obliuisci. Ecce clamo, & non exaudis me: dolore crucior, & non consolaris me. Quid dicam, vel quid faciam miserrimus? ego tanto destitutus solatio proiectus sum à facie oculorum tuorum. Heu me, de quantum bono in quantum malum cecidi! quò tendebam, & quò deueni! vbi sum, & vbi non sum! ad quæ adspiravi, & nunc in quibus suspiro! quasiui bona, & ecce turbatio; ecce iam morior, & Iesus non est mecum: & certè melius est mihi non esse, quàm sine Iesu esse: melius est non viuere, quàm viuere sine vita. Et tu Domine Iesu, vbi sunt misericordiae tuae antiquae? Nunquid irasceris mihi in sinem? Placare, obsecro, & miserere mei, & non auertas faciem tuam à me, qui pro me redimendo non auertisti faciem tuam ab increpantibus, & conspuentibus in te. Fateor, quia peccaui, & conscientia mea meretur damnationem, & poenitentia non sufficit ad satisfactionem; sed certum est, quòd misericordia tua superat omnem offensionem. Noli (quæso) pyssime Domine, scribere aduersum me amaritudines meas, vt intres in iudicium cum seruo tuo: sed secundam multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. Væ mihi misero, cùm venerit dies iudicij, & aperti fuerint libri conscientiarum: cùm dicetur de me, Ecce homo & opera eius. Quid faciam tunc, Domine Deus meus, cùm cali reuelabunt iniquitatem meam, & aduersum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione, coram te stabo trepidus & confusus. Heu me miserum, quid dicam? Clamabo ad te, Domine Deus meus, quare tacens consumor? verumtamen si locutus fuero, nõ quiescet dolor meus: & si tacuero, amarissima amaritudine cruciabor interius. Plange, anima mea, sicut vidua super

Hlaia 49.

Psal. 78.

Psal. 50.

Iob 13.

virum pubertatis sue. *Vlula misera, & plora, quoniam dimisit te sponsus tuus, id est Christus. Ira Omnipotentis ne irruas super me, quia nunquam capi posses in me. certè non est in toto me, quod posset tolcrare te. Miserere, ne desperem, sed desperando respirem: & si ego commisi, vnde me damnare potes; tu non amisisti, vnde seruare soles. Tu, Domine, non vis mortem peccatorum, nec lataris in perditione morientium: imò vt mortui viuerent, tu mortuus es; & mors tua peccatorum mortem occidit: etsi ipsi te moriente vixerunt. Obsecro te, Domine, vt ego te viuente, non moriar. Mitte manum tuam de alto, & libera me de manu inimicorum meorum: ne supergaudeant mihi, & dicant, Deuorabimus eum. Quis vnquam, bone Iesu, de tua misericordia diffidat, qui, cum inimici tui essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliaisti nos Deo? Ecce sub tue misericordie vmbra protectus, ad thronum gloria veniam postulans curro, clamans, & pulsans donec miserearis mihi. Si enim ad veniam nos vocasti, veniam non querentes, quanto magis veniam impetrabimus postulantes? Ne memineris, dulcissime Iesu, tue iustitie aduersus peccatorem tuum: sed esto memor benignitatis tue, aduersus creaturam tuam. Ne memineris ira aduersus reum, sed memor esto miserationis tue aduersus miserum. Obliuiscere superbum prouocantem, & respice miserum inuocantem. Quid enim est Iesus, nisi Saluator? Ergo Iesu, per temetipsum exsurge in adiutorium mihi, & dic anima mea, Salus tua ego sum. Multum Domine de tua bonitate presumo, quoniam tu ipse doces petere, querere & pulsare. Et ideo tua oratione admonitus, peto, quero & pulso. Et tu Domine qui iubes petere, fac accipere: consulis querere, da & inuenire: doces pulsare, aperi pulsanti: & confirma me infirmum, restaure me perditum, suscita me mortuum, & omnes sensus meos, cogitatus & actus dirigere & gubernare digneris in beneplacito tuo: vt de cetero tibi seruiam, tibi viuam, tibi que me tradam. Scio, Domine mi, quia ex hoc quòd me fecisti, debeo tibi me ipsum: & quia me redemisti, & pro me homo factus es, deberem tibi plus quam me, si haberem: quanto tu maior es, pro quo dedisti te ipsum. Ecce hec plus habeo; nec quod habeo dare tibi possum sine te: sed accipe me tu, & trahere me ad te: vt tuus sim imita-*

tionem & dilectionem, sicut tuus sum conditione & creatione, qui uiuis & regnas in secula. Amen.

Praxis ad maturam conuersionem.

Prima; apud se statuere stultum esse quæuis alia negotia huic antepone. a quo omnia pendent, & vniuersa salus hominis. *Mat. 16.* Quid enim prodest homini si vniuersum mundum lucretur, & animæ suæ detrimentum patiarur?

Secunda; quotidie vesperti vnâ ex infrâ positis considerationibus ruminare; quibus exciterur & vrgeatur: & simul attendere ante somnum an paratus sit mori. Verè enim somnus mortis est imago, & via. Quoties is qui in somnum caput inclinauit, telum mortis se improvidus induit! Quot sani incubuerunt, quos somnus simul cum morte oppressit! Quisquis prudens est, somnum non capiet, & æternæ simul mortis periculo sese exponet. Horrendum est incidere in manus Dei viuientis.

Tertia; horas aliquas succisivas certò huic negotio tribuere, præsertim festis diebus. Sed heu! eò excitatis ac teporis venimus, vt succisivas nobis, animæ nostræ, salutis, Dei cultui vix impetrare à negotiis possimus; cum illis vita tota concessa sit.

Considerationes breues pro conuersione, & vita bona, sæpè, & maxime sub noctem, breuiter expendenda.

Considera Primò, te velut viatorem, & peregrinum; & teipsum interroga, Quò proficiscor? quo fine creatus sum, & iter huius vitæ ingressus? Certè vt in Ierusalem caelestem peruenirem. Eòne me mea vita & via ducit? Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, Deus meus? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!

Considera Secundò, viatorem quotidie progredi oportere, & vias maxime securas & breuiores quaerere: & vide an sic agas. Sane si in itinere compendiotius & tutius occurreret, nõne illud eligeres? Si in re aliqua graui, aut expeditiore, varia sese offerrent consilia, nõne tutius, maxime si à sapientissimo id daretur, eligeres? Eadem prudentiâ in anima vttere. Audi quid Sapientia æterna

terna suadeat: &, quod alteri suaderes, ipse fac. frequenter confitere, & communica, & miserere animæ tuæ placens Deo, ita vt nunquam, vel ad horam maneat Dei inimicus, ab eoque deferraris, & in dæmonis sis potestate, & pro eius arbitrio viuas. Heu! quanto prudentiores sunt filii huius sæculi filiis lucis in generatione sua?

Confidera Tertiò, occupationes hominum varias, & quorsum iis animi & corporis vires omnes impendant; nempe vt vel opibus, vel honore, vel fauore hominum augeantur, idq; ad horã vnã vel momentum vitæ nostræ: & hæc omnia in illo momento sapenumerò, vel culpa leuissima, vel maleuoli verbo vno, vel ictu globi vnus deperdi. Quanto ergo satius de æterno honore, fauore æterni regis & opibus cogitare? Vanitas vanitatum, vanitas vanitatum, & omnia vanitas.

Confidera Quartò, quid sint Reges & principes terræ, quis verò Deus? illi terræ verines, & mancipia seu conserui nostri: hodie sunt, & cras non erunt. Attende autem, quomodo hinc vermis & conseruus ab hominibus obsequium petat, inde Deus: & vide quàm prompti sint homines & indefessi, vt seruiant principi, qui conseruus est; quot ~~vero~~ opus habeat Deus promissis, exhortatoribus, vt sibi vel decima pars præstetur: nec hanc quidem illi concedi, nisi conseruo arrideat, & permittat; & quàm id turpe & indignum, & dic: Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam

Quintò, confidera Primò, iam reuersos ab inferis eos qui in gentilismo & christianismo tuæ conditionis fuerunt, seu Cæsares, seu bellatores, Principesque, Consiliarios, &c. pete ab iis quanta sit merces laborum, quàm tulerunt a mundo. Eheu, quàm multi laudantur vbi non sunt, & cruciantur vbi sunt! Secundò, quàm multa bona pro Dei gloria, talis, v. g. vir princeps præstare possit, qui tot labores & pericula subit, vt mundo seruiat. Certum, illum ad magnam sanctitatem facile peruenire posse, & latè gloriam Dei propagare. Ergo dic: Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?

Confidera Sextò in rebus agendis, Primò, nihil sine Deo te posse, proinde soli illi humiliter omnia tribue, qui deponit potentes de sede, & exaltat humiles; & ante omnia cura, vt illum habeas propitium Secundò, vt famuli, & alii quibus ad executionem vteris, quoad potes beati sint. Non enim sunt, vt patet, apta instrumenta fidei tuendæ, & gloriæ Dei propagandæ, aut agendi præclara, inimici Dei, & diaboli mancipia qui eos ad mala omnia

trahit & instigat Tertio, impossibile esse euentus futuros prouidere, propterea, postquam diligentiam adhibueris, omnia relinquenda Dei prouidentia. Quarto, cum ipse sit solus Dominus, solus altissimus, eius honorem & gloriam præ oculis semper habendam. Alioquin enim merito grauiter indignabitur, & consilia non fortunabit, in quibus videbit magis gloriam quæri serui, quam suam: dicit enim, Gloriam meam alteri non dabo Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in caelo & in terra? *Quicumque glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contempnunt me, erunt ignobiles.*

Confidera Septimo vitæ breuitatem, quodque instar nauis, sagittæ, cursoris & vaporis transeat. Quocirca præmitte thesauros bonorum operum & eleemosynarum eò ubi perpetuò victurus es; ibi principatus potius stude acquirere, quam hinc ubi horâ vnâ manendum. Secundo, incertitudinem mortis. Ideò omni horâ esto paratus; nec vnquam cubitum concedas nisi Deum excusâ conscientia placaueris, memor illius verbi Veritatis æternæ: *Quâ horâ non putatis, filius hominis veniet.*

Confidera Octauo, principes habere qui curent diligenter pecuniam suam, qui curent corpus suum, & magna præmia illis tribui, qui damna præuertunt, signa morbi indicant, hostiumque machinationes clandestinas significant. Refer ad animam, & habe saltem confessarium, à quo moneri petas si quod animæ periculum videat, si quem morbum detegat, aut hostium inferuallium molimina, vt occurrere malo venienti possis. Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Vtinam diuigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas! Iuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.

I A C V L A T O R I Æ.

Plal 7.

Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tendit, & parauit illum.

Plal 79.

Deus virtutum conuerte nos, ostende faciem tuam, & salui erimus.

Plal 84.

Conuerte nos, Deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis.

I. rem 31.

Conuerte me, Domine, & conuertar ad te, quia tu Dominus Deus meus es.

CAPUT V.

De pœnitentia vera salutis semita, quâ homo ad Deum & salutis viam reuertitur, eiusque parte prima, Contritione.

Postquam homo coram Deo statuit se conuertere ad Deum, & reuertead viam salutis, respicere ad terminum creationis & vitæ suæ; mox debet contritionis semitam legere, quo compendio rursus in viam redire possit, & pergere itinere tridui in desertum cum Israëlitis, vt *Exod. 12.* Domino sacrificet, ac seruitute diaboli liberetur. tridui eius primus dies, primaque itineris pars est contritio; secunda, confessio; tertia, satisfactio.

Quemadmodum enim admirabili & suauiprouidentia sua statuit Dominus, vt anima quæ concepit dolorem, & peperit iniquitatem, morte moriatur; sic vt eadem quæ post peccatum concepit dolorem, in vitam reuocetur: atque ita peccati proles, dolor, inquam, qui de eo nascitur, illud vicissim, quod nos destruxerat, perimit. Duplex verò ille est, alter Attritio appellatur; cùm quis ex peccati sceditate, & timore gehennæ, aut simili cõsideratione de præteritis dolet. Alter Cõtritio dicitur; quo anima non ob pœnam, non ob amissionem bonorum, non ob molestiã; sed ob id gemit ac dolet, id est, optat nõ à se patrarum delictum (etli nõ sentiat teneros affectus ac lacrymas) quòd benignissimũ Patrem, liberalissimũ Dominum contristaret, iniuriã affecerit, quẽ omni amore & honore prosequi debuerat: atque hic est filiorum dolor, Deo Patri gratissimus, adeò vt ad salutem sufficiat, quando Confessarij copia defuerit. Huic igitur acquirendo plurimùm insistendum est potiùs, quàm anxie peccatorum enumerationi,

Luc. 7. cum plerumque secùs fieri solitum sit, ideoque hîc subsidia ad illam propono. Sanè Magdalena dolore & amore peccata deleuit. Publicanus in pristinam gratiam receptus est, quando eructauit ex intimo sensu, & charitatis affectu verbum illud bonum & salutare: Deus, propitius esto mihi peccatori.

Luc. 18.

Complectitur vterque dolor in se, etiamsi non semper explicitè, desiderium seruandi præcepta; inter quæ in primis est confessionis suo tempore explendum: cuius ea vis, vt ex attrito contritum faciat. Constat igitur sæpè vsurpandam esse, vt certam vocationem & salutem nostram faciamus.

COLLOQVIVM CHRISTI IESV

*cum anima peccatrice, pro contritione
excitanda.*

*Deut. 32.
Iob 38.*

CHRIſTVS. Audite cæli quæ loquar, audiat terra verba oris mei. Ecce NN. interrogabo te, responde mihi. Nõne ego te creavi ex infinito amore & spontaneo, in laudem & gloriam nominis mei? Age verò, nõne tibi consciũ est cor tuum, quòd viuas, & coram me, in opprobrium meum, vt meritò, si vita tua nota mundo foret, propter te blasphemaretur nomen meum? & tamen te vt filium enutriui & exaltaui. Tu autem spreuisti me, & tacui: & cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui, tu verò me non cognouisti: sed quia longanimis sum, super malitia hominum patiens fui.

Isaia 1.

Psal. 31.

ANIMA. Verè, Domine, factus sum sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Creatorem te vocaui & Regem & Deum meum, & ad contumeliam tuam te vilissimæ creaturæ posthabui. Nec, si interroges me, causam scio, nisi quia mihi lubebat, etsi vetarès; quia sic recreabar, etsi tibi doleret. Eheu! à planta pedis vsque ad verticem

Psalm. 1.

verticem capitis non est in me sanitas. Sed quò ibo ? ad quem confugiam? Pater misericordiarum & Deus totius consolationis, ne proijcias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Operi manuum tuarum porrige dexteram, Domine meus & Deus meus. *Psal. 50. Job 14.*

CHRISTVS. Si ego sum Dominus, ubi est timor meus? si pater, ubi est amor meus? Credisne Dominum esse me, & contemnis? Patrem vocas, & eum eiusque mandata, vt capitali tuo placeas hosti, despicias? Quoties te volui congregare, sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Quoties dixi: Usquequo graui corde? vt quid diligis vanitatem, & quæris mendacium? An, putas, quisquam facinorosus credit Regem sibi adstare, se contemplari, minari, & non cessat maledicere ei? Quis reus in carcere, iudicem operiens, scit superiore horâ, & hac etiam ipsâ, in foro plurimos dirè cruciari ob similia suis delicta, & non terretur? Tu verò cum nosses ob illa N. horâ proximè lapsâ innumeros ferè in infernum demersos, & hac ipsâ, abijisti contemnens. Vocauit tamen iterum, & renuisti; extendi manum meam, & non aspexisti: spreuisti omne consilium meum. *Matt. 23. Psal. 4.*

ANIM. Memento, Domine, quòd sicut lutum feceris me, & reminiscere miserationũ tuarum antiquarum: citò anticipent misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum! Amarum est mihi dereliquisse te Dominum Deum meum. *Iob 10. Psal. 78. Ierem. 9.*

CHRISTVS. Reduc in memoriam beneficia, quæ contuli tibi, & iudicemur simul. Narra, si quid habes, vt iustificeris. Nonne retribuisti mihi mala plurima N. pro bonis sterilitatem animæ meæ? Ego te redemi pretio magno sanguinis mei, non corruptibilibus auro & argento, vt glorificares & portares me in corpore tuo: tu verò vendidisti animam tuam sine pretio, & ego factus tibi sum vilis. Recordare, quòd dilectam animam meam dederim in

in mortem propter te, vt sperares & consideres in me: at
Isaia 48. verè neruus ferreus ceruix tua, & frons tua area; & quia
Mat. 20. ego bonus sum, oculus tuus nequam est. auertisti enim
 faciem tuam à me, & fecisti pactum cum morte, & pepigi-
 sti fœdus cum inferno in mei contumeliam, vt is trium-
 pharet de sanguine meo. Ego te dilexi, & laui in sanguine
 meo; ille te odit capitaliter, & sitit sanguinem tuum: ego
 te creauit; & ille mille modis te destruere nititur: ego æter-
 nis præmijs inuito; ille vanissima voluptate & æternis
 supplicijs: ego summum bonum; & ille summum malum:
 clamo tamen ego, & non exaudis; rogo, & repulsam pa-
 tior: lacrymor ob pericula tua, & irrideor à te, atque adeò
 in ijs gaudes, & maiora quaris; ille ob turpem volupta-
 tem mille cum molestijs colitur, rogatur, honoratur: eius
 decreta etsi durissima seruantur; mea etsi grauiam non sint,
Ierem. 2. mandata contemnuntur. Obstupescite cæli super hoc, &
 portæ eius desolamini vehementer: me dereliquerunt
 fontem aquæ viuæ. Nónne ego plantaui te vineam ele-
 ctã, omne semen verum: quomodo ergo conuersa mihi es
Isaia 5. in prauũ vinea aliena? Expectaui, vt faceres vuas; & ecce
 labruscas. Quid debui vltra facere vineam meam, & non fe-
 ci? Quid inuenisti in me iniquitatis, quia elógasti te à me?
 nõnne filii? nõnne tacui? nõnne paties fui, longanimis, &
 misericors super malitia hominũ? Veruntamen post hæc
 omnia, quia facilis eram ad veniam, & bonus, crebrius
 me offendisti: confregisti iugum, & dixisti, Non seruiam.
 Gloriatu es in malitia, potens in iniquitate. Hæcine
 reddis mihi, popule stulte & insipiens? Vbi sunt dii tui,
 consolationes tuæ, in quibus habebas fiduciam? abie-
 runt omnia tanquam vmbra, & tanquam nauis cuius
 non est inuenire vestigium in fluctibus. Nónne quidquid
 mundus voluit, quidquid carni allibitum fuit, mox feci-
 sti, & conatu quidem magno? quidquid ego præcepi,
 consului, rogauit per amorem & sanguinem meum, de-
 spexisti. & ecce quod tot annis mandaui, cõmendauit per

Prophetas & præcones meos, id est Superiores tuos, quâsi nihilum reputasti. hæccine prima charitas, quâ omnibus propter me in baptismo renuntiasti? quâ ad omnia te mihi obtulisti? hæccine retribuis mihi? & dicis, Nequam faciam, adamaui alienos, & post eos ambulabo.

ANIMA. Ah, Domine, quis stabit ad loquendum tibi, aut respondebit vnum pro mille? Cæli non sunt mundi in conspectu tuo, & in Angelis reperisti prauitatem. Quis *Iob 14.* potest facere mundum de immundo conceptum semine, nōne tu qui solus es? Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis, & memento, quia ventus est vita mea. Quid faciam tibi, ô custos hominum? *Iob 7.* quare posuisti me contrarium tibi? Et eheu! factus sum *Iob 16.* mihi grauis. Ecce oppressit me dolor meus, & ad nihilum redacti sunt omnes artus mei. Sagittæ tuæ in me sunt, *Iob 6.* quarum indignatio ebibit spiritum meum. O quis mihi *Iob 29.* tribuat, vt sim iuxta menses pristinos, secūdum dies, quibus tu, Domine, custodiebas me! O quis mihi tribuat!

CHRISTVS. Quare recessisti, & non reuerteris vltra ad me? Numquid obliuiscetur virgo ornamentisui, aut *Ierem. 2.* sponsa fasciæ pectoralis sui? Tu verò oblita fuisti mei creatoris tui diebus innumeris. Reuertere, reuertere. en parauitibi stolam primam, extendi brachia mea ad amplexus, caput ad osculum pacis inclinaui.

ANIMA. Pater, non sum dignus vocari filius tuus. Re- *Luc. 15.* spice in me, & miserere mei, quia vnicus & pauper sum ego. Eheu! ecce inuenio aliam legem in membris meis re- *Rom. 7.* pugnantem legi mentis meæ: & non quod volo bonum, hoc ago.

CHRISTVS. Ecce ego arguam te, & statuam coram te faciem tuam. Si morbo aliquo pressus fuisses, nōne in medicos plurima expendisses? si lis mota de iugero terræ, etiam maria transijisses. Et si decimam partem eorum quæ pro mundo præstas, pro anima fecisses tua, nōne beatè vixisses? nōne ego Veritas dixi: Iugum meum sua- *Matt. 12.*

1. Ioan. 5. ue & onus meum leue est; &, Mandata mea grauia non sunt: & tu difficilia asseris: verbo & facto, & exemplo tuo alios in perniciem trahis. Non potes, inquis, abstine-
re hoc consortio, hoc peccandi periculo: & si quis amicif-
timus iniuriam vel leuem dixisset, nec rogatus coniungi ei velles, nec placari. si peste locus aut amicus infectus foret, aut medicus hoc vel illud cibi genus vetaret, pare-
res: vt verò animæ consulas, vt corpus edomes, mihi pla-
ceas & obedias, nihil facere aut pati dignaris. Me ergo
solum non timebis, & à facie mea non dolebis? nōne
Ier. II. cōtestans contestatus sum, & dixi: Audi vocem meam, &
non audisti, nec inclinasti aurem tuam, sed abijsti in pra-
uitate cordis tui mali? ecce hac horâ forsan rapieris ad iu-
diciū seuerissimū, iturus es in domum æternitatis tuæ:
& ecce manus tuæ adhuc plenæ sunt sanguine. Popule
meus, quid fecit tibi, aut quid molestus fui tibi? Recordare,
anima, fellis & paupertatis meæ, & lacrymarum mea-
rum, quibus pro te deprecatus sum, quia pretiosa eras in
Ierem. 3. conspectu meo; tu tamen fornicata es cum amatoribus
multis. Veruntamen reuertere: reuertere, ecce sto ad o-
stium & pulso: aperi mihi soror mea sponsa, caput meum
plenum est rore sanguineo, & cincinni mei guttis no-
ctium.

ANIMAS. Excitauit iracundiam tuam, Domine, & pec-
caui super numerum arenæ maris; agnosco iniquitates
meas: sed ne simul perdis me cum iniquitatibus meis, ne-
que in æternum referas mihi mala: ostende mihi boni-
tatem tuam, & reminiscere miserationum tuarum anti-
quarum, & projice post tergū tuum omnia peccata mea.
Ecce enim coram te & curia tua cælesti sincerè statuo
numquam vltra te offendere, occasiones illas deuitare;
tibi Deo meo potius quàm dæmoni seruire. Accipe, Do-
mine IESU, & ne despicias cor contritum & humiliatum;
tu qui scrutaris cor & renes, tu nosti, tu nosti suspirium &
desiderium meum.

Oratio, seu actus contritionis.

Domine Iesu Christe, vere Deus & homo, creator pariter ac redemptor, doleo ex intimo corde me offendisse diuinam tuam Maiestatem, quia tu es Deus meus & omnia, quem super omnia diligo & colo. Proinde firmiter statuo ac propono, me non amplius te offensurum, sed omnes peccandi occasiones pro viribus deuitaturum, in super de noxis meis rite confessurum, & pœnitentiã quacumq; imponetur impleturum: ad pleniorẽ verò satisfactiõnem, hodie tibi me ipsum offero, vitam meam, & mea omnia, & omnes labores meos. Et quemadmodum rogo te suppliciter & flagito veniam delictorum meorum, ita confido me eam impetraturum per infinitam misericordiam ac benignitatem tuam, per merita quoque pretiosissimi sanguinis ac sanctissima passionis tuæ: daturum te quoque gratiam emendandi vitam meam, & in bono vsque ad finem perseuerandi. Amen.

Praxis de contritionis frequentiori vsu.

Primò, commendatur hic à viris doctis ac piis, potissimum manè, vt, cum Deo reconciliati sumus, opera nostra alias mortua, vitæ æternæ meritoria sint. Secundò, vesperi in examine conscientie contra repentinam mortem. Tertio, post peccatum grauius admissum, ne inimici Dei permaneamus. Quarto, ante omnem orationem: non enim est speciosa laus in ore peccatoris. Quintò, in omni periculo mortis, & grauiori tentatione. Sextò, quoties negotium arduum tractandum, & gratiæ cælestis auxilium implorandum.

I A C V L A T O R I Æ.

- Heb. 4. **A**deamus (ô anima) cum fiducia thronum Domini vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.
- Eccli 17. Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem, & cognosce iustitiam & iudicia Dei.
- Isaïæ 33. *Vino ego, dicit Dominus, Nolo mortem impij, sed vt conuertatur à via sua, & viuat. Conuertimini à viis vestris pessimis, & quare moriemini domus Israël?*
- Psal. 24. *Delicta iuuentutis mea, & ignorantias meas ne memineris Domine.*
- Psal. 50. *Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.*
- Psal 78. *Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, citò anticipent nos misericordia tua; quia pauperes facti sumus nimis.*

C A P V T VI.

De Confessione, secunda parte pœnitentiæ: ac primò de generali, eiusque utilitate.

- V**erumtamen contritio non sufficit, sed secundæ diei iter siue pars illius superanda; vt sicut corde creditur ad iustitiam, sic ore fiat confessio ad salutem. Quid hæres aut horres? homo es, & humani à te alienum nihil: errare, labi, ignorare. dicigitur cum Propheta: Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino; &
- Psal. 31. tu remisisti impietatem peccati mei. Non ergo declines cor tuum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, neque confundaris confiteri peccata tua. Qui enim abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit, misericordiam consequetur.
- Psal. 140. *Eccl. 4. Prou. 28.*
- Vis ergo conuerti in toto corde ad Dominum? ecce viam; recogita omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ;

tux; & sinceram ac veram institue confessionem generalem, nisi aliud confessario videatur. Neque formides molestiã aliquam subire pro anima tua; sed scito eam, si methodo vti velis, æquè facilem esse quàm sit aliquibus vnus hebdomada. Vtere examine quod subijcietur, singulaque peccata in suas classes refer, ac confitere: nec difficilius tibi erit dicere, Millies, quàm, centies peccaui Domino.

Quamuis autem ea semper necessaria non sit, sapè tamen vilis est, sapè etiam necessaria.

Necessaria est, quando præteritæ confessiones imperfectæ fuerunt, aut defectu integritatis, aut defectu doloris, aut defectu potestatis in confessario: tum enim instituenda foret.

Vtilitatem verò habet magnam, licet certi nõ simus de defectu priorum confessionum. Primò. siquidem hominem ad sui cognitionem & despectum adducit. Secundò, cum sit insignis humilitatis actus, Deum ad singularia tribuenda auxilia prouocat: vti contingere videmus ijs qui sedulò hanc peragunt, & nouam prorsus vitam instituire, quasi rationibus vniuersim redditis, & compositis. ideoque in Ordinibus Religiosorum id primò proponitur pro vitæ morumque emendatione. Tertiò, securitatem adfert in tanta salutis incertitudine: vnde in hora mortis Spiritu sancto impulsì multi eam facere decernunt.

Obserua tamen, non omnibus generalem confessionem conuenire. Primò, non conuenit ijs, qui timore magno & scrupulis agitantur: his enim non est medicina, sed crux & exulceratio: frustra enim hi per confessiones se expedire sperant, cum id solà obedientiã, & in Deum fiducia cum charitate futurum sit. dum enim in consideratione suorum peccatorum, quæ tenebræ sunt, versantur, magis obtenebrescit intellectus. Si verò fiducia & charitate in Deum tendant, ad eum accedunt, & illuminantur.

LUC. 10.

Denique nōne certum est aliquando quiescere oportere, & dubio procul melius id alterius iudicio, de quo tibi dictum: Qui vos audit, me audit; quàm tuo? Itaque sic facito. Accedit, quòd impossibile sit hominem assequi certò numerum peccatorum suorum: ergo certum eum ad hoc non obligari, sed sufficere, vt adhibeat moralem (vt dici solet) diligentiam, sicut in re seria solet. est enim Sacramentum pœnitentiæ non ad carnificinam institutum, sed solatium. Et hoc quidem ad præterita pertinet.

Quãtum præsentia spectat, is qui verè timet Deũ, eumq; offendere nollet, quoties dubitat, sibi persuadere potest nullum fuisse aut saltem non deliberatum consensum. si quidem cùm tam serium ac graue & deliberatè fecerit decretum Deo seruiendi, irritum id non potest esse, nisi contrario actu & plena cum aduertentia; quod ipsum protestari possët coram Deo, & manè hoc pacto aduersus omnes scrupulos se armare.

Secundò, illis qui turpem vitam egerunt, maximè mulieribus, & semel eam rite instituerunt, non conuenit. Si quidem præterita vitæ recordatio, ac multò magis enarratio periculi plena est; & longè melius illa post se relinquere, & ad anteriora sese extendere, destinatumque prosequi brauium. Certissimum in hac re consilium prudentis confessarij; qui si verè talis est, non permittet confessionem generalem iterari ab ea, quæ semel generaliter eam instituit, nisi necessitas Sacramenti id exigeret: & illusionem diabolicam facilè deteget, qua irretitas peccatis, aliquando etiam liberatas, in pristinum statum & laqueos specie pietatis pertrahere conatur.

Oratio ante confessionem.

O Clementissime Deus, qui scrutaris cor & renes meos, concede per sanguinem Filij tui, propter quem negare mihi nihil potes, vt recogitem tibi annos & delicta mea in amaritudine animæ meæ, priusquam moriar, & compleas furorem tuum in die indignationis tuæ. renouetur nunc, obsecro, vt aquila iuuentus mea, vt purissimis tuis oculis placeam, dilectæ animæ meæ; & non ex necessitate aut consuetudine, sed sincero corde cum spe bona remissionis, charitate perfectæ, delicta mea tibi & vicario tuo non abscondam. Qui enim abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus ea fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Tu omnia nosti, & contemplaris omnia in omni loco; sed & multus es ad ignoscendum. Recordare, Domine, quòd sicut lutū feceris me, & toties refeceris; vt vere dicere possis, Quid potui facere vineæ meæ, & non feci: Quot enim ad salutem meam, quot in sanctissima vita exempla virtutum multo cum labore & sudore dedisti, quæ piguit sequi? quot incentiua amoris in passione & morte tua reliquisti: Et, eheu! expectasti vt facerem vvas, & ecce labruscas. Pater, peccaui, & sicut arena maris sunt multiplicatæ iniquitates meæ, quas tepor mentis meæ coaceruarat; sed venio vt lauer, ô fons æternæ vitæ, ad quem sicut ceruus ad fontes aquarum; venio vt illuminer, ô lux meæ; vt amem te, ô amor æternæ, Sana me à phrenesi meæ, quæ te & remedia respuo. Veni, lux meæ, duc me in viam bonam. O Pater æternæ, da meminisse peccatorum meorum; ô Fili Dei, da expendere & cognoscere; ô sancte Spiritus, da detestari, scilicet mortem & hostes meos, & te omne bonum non abhorrere. Quorsum enim venimus in hanc vitam, animæ meæ? nonne vt perfectè Domino seruiremus, cunctis diebus, aut momentis potius, quibus hic militamus? Respice & respice oculos ad præteritum tempus, quod datum ad pœnitentiam, ad amandum, & caelestes opes requirendum; quid ex eo iam superest, nisi bonorum tantorum amissorum tristis recordatio, & malorum commissorum erubescenda memoria? Pulsantem te, bone Iesu, sponsam

non admisiſimus, ſed demonem eiusque aſſeclas. Sed audiamus tamē vel nunc, parentis dulciſſimi, & amantiſſimi Regis & ſponſi vocem, dicentis: Conuertere fornicatrix, & ſuſcipiam te: veni dilecta mea, & iniquitatum tuarum non recordabor. Quomodo dilecta, bone Ieſu, que tuos filios enecavi, ſcilicet ſanctas inſpirationes, & te repuli vt gratificarer adulteranti ſenſualitati, & hoſti quarēti animam meam? Nā ſi humilitatem, paupertatem, manſuetudinē, charitatem, patientiam ſanguine tuo ſignatam commendaſti; ego exaltaui cor meum, nihil mihi deeſſe volui, nihil pati, vt parerem mundi legibus, & tuas proculcarem. Verumtamen ecce audio mellifluam in auribus meis vocē, Fili, prabe mihi cor tuum: ecce ego me in cruce pro te immolo, & tui amore langueo, & abluere rurſum meo ſanguine volo. Ne ergo ſis mihi formidini tu ſpes mea Ieſu; perueniant ad te voces & ſingultus ouis perditæ, & filij prodigi redeuntis à regione longinqua, ô pater, ô paſtor, ô ſponſe anima mea: deſtor culpam omnem & occaſionem N. quā te grauiter offendi. Pater mi, nolo eſſe, aut viuere ſine te, ſed propter te: ſana me per vulnera tua, dolores tuos, & ignoſce mihi. numquid enim letaris in morte peccatoris, qui vt viuere pro me dignatus es mori? numquid tibi proderit perditio mea, qui de calo veniſti relictis nonaginta nouem ouibus, vt me quærerēs inter dumeta, & reportares in humeris tuis? Vtinam oratio mea ſit ſicut incenſum in conſpectu tuo; hoc vltimo ſortē die peregrinationis meæ! Iuravi & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitie tuæ. & ſapē quidem irrita propoſita feci deſectu contritionis, & fragilitatem meam noui: verumtamen nūc gratiā tuā, quā ſupplex peto, ſine qua nihil omnino valeo, propono in æternum non declinare à mandatis tuis in cōſpectu tuo, Deus meus, Deus cordis mei, & illa N. potiſſimos fontes malorum vitare. Ita ſtatuo in præſentia beatæ MARIÆ virginis, & Sanctorum tuorum; quos omnes in teſtes huius deſiderij mei & auxiliatores, maxime patronos meos, inuoco. Adiuua me, ô Ieſu, vnica ſpes mea. Amen.

Pfal. 118.

Praxis, seu methodus examinandi conscientiam.

CIRCA I. PRÆCEPTVM.

AN in his quæ ad fidem pertinent ab Ecclesia dissenferit, õp-
positum cum pertinacia credendo, aut alios docendo? quàm
multos, & quoties? Is autem pertinax est, qui suum errorem de-
fendit, sciens Ecclesiam contrarium tenere.

An fecerit aliquem exteriorem actum infidelitatis, vel hæ-
resis; nempe verbo, signo, vel opere aliquo hæresim profitendo,
etiãsi non mentè, licet ex timore fecisset, vt ceremonias hære-
ticorum proprias exercendo, sub vtraque specie communican-
do, carnes cum hæreticis prohibito tempore comedendo.

An dubitauerit pertinaciter de aliqua fidei veritate? quales
non sunt dubitationes quædam, quæ voluntatem in veritate fir-
mam contristare solent.

An hæreticis contra Catholicos fauerit, eosque defenderit?
quoties & quo modo?

An nimiam cum hæreticis familiaritatem habuerit cum pro-
babili periculo incidendi in hæresim? quamdiu?

An hæreticorum vel prohibitos libros scienter legerit, vel eos
domi seruauerit? quoties, & quamdiu?

An incantationes vel maleficia exercuerit, vel diuinos consu-
luerit, per se, vel per alios?

An schedulas superstitionas apud se habuerit ad sanitatem a-
liamve rem obtinendam? & an alios induxerit ad earum vsu?

An fidem habuerit somniis vel auguris, accipiendõ illa pro
regula suarum actionum?

An artes magicas didicerit, aut alios docuerit? quàm multos
& quoties? Et an earum artium libros apud se scienter retinue-
rit? & an adhuc retineat?

An valdè negligens fuerit in addiscendis necessariis ad salu-
tem? vt sunt decem decalogi præcepta Ecclesiæque, ad quæ erat
obligatus, & articuli fidei.

An de emendatione vitæ, de consequenda æterna salute, vel
Dei misericordia, & peccatorum remissione aliquando despe-
rauerit?

An impediuerit verbo vel opere profectum spiritualem proximi, disfluadendo vel similitatione impediendo ingressum in Religionem, aut alia bona opera.

CIRCA II. PRÆCEPTVM.

Notari debet ad huius præcepti cognitionem, quòd iurare est Deum in testem eius quod dicimus vocare. Vocatur autem Deus in testem duobus modis: vno modo expressè, vt quando quis per Deum iurat; altero modo tacitè, vt cum iurat quis per Sanctos, per crucem, per animam suam, vel per aliam creaturam, quatenus in ea relucet diuina bonitas: non tamen iuramentum est dicere, Verè, certissimè, in veritate.

An mendacium aliquod, etiam officiosum, iuramento firmauerit, aut id de quo dubitabat an esset verum?

An iurarit deliberatè se aliquod peccatum mortale patraturum, & quale peccatum?

An iurarit aduerterter absque animo adimplendi?

An violauerit aduerterter suum iuramentum, quod seruare tenebatur? quale non est quando quis iurat se aliquid mali facturum; tunc enim seruari iuramentum sine peccato non potest.

An causam dederit alicui vt falsum iuraret, vel non obseruaret iuramentum licitum; & an id fuerit cum aliquo damno alterius?

An nimis præcipitanter iurauerit, maximè ex consuetudine, non discutiendo verumne esset aut falsum quod iurabat? quamdiu hæc consuetudo durarit, & an duret adhuc?

An diabolum inuocauerit, aut eius auxilium implorarit, deliberatè & ex animo, cum intentione vt ab illo iuaretur?

An iurando sibi imprecatus sit grauia mala, vt malam mortem, damnationem, &c. & quoties hoc contra veritatem, vel dubitans?

An in iudicio iurarit falsum, vel iuridicè interrogatus non responderit veritatem ad intentionem iudicis. An hoc aliis suaserit? In quo casu non solum est peccatum mortale, sed etiam onus incurritur reparandi damnum & iniuriam illaram proximo.

An dixerit aliquam blasphemiam. Est autem blasphemia dicere contra Deum vel Sanctos aliquid contumeliosè: vt quando quis Deo vel Sanctis maledicit; vel asserit Deum esse iniustum, vel non curare humana; aut cum quis indignatus Christi & sanctorum membra contumeliosè nominat. Possunt autem hæc solo corde committi, vt, exempli causa, optando, Vtinam Deus mea peccata nesciret, non esset iustus, &c.

An vouerit aliquid Deo absque animo adimplendi?

An votum legitimè factum violauerit aduertenter?

An promissa, maximè iuramento firmata, deliberatè violauerit?

An Scripturam sacram facietis applicarit, maximè si crebrò & ad turpia?

CIRCA III. PRÆCEPTVM.

An festos dies violauerit, seruilia in eis opera exercendo vel præcipiendo, consulendo, aut consentiendo, idque per multum temporis, sine necessitate? Seruilia autem opera vocantur quæ ad artes mechanicas pertinent. Si non audiuit Sacrum diebus festis, vel notabilem partem omisit, sine legitima excusatione, & an causam aliis dederit idem faciendi. Notabilem Sacri partem omittit, qui omittit vsque ad Euangelium, vel qui ante communionem recedit.

An in festis per notabilem partem Missæ distractus fuerit siue fabulando, siue profana legendo, siue aliis se exterius occupando, exteriorem saltem attentionem impredientibus.

An curarit sibi subditos diebus festis interesse Sacro? Huc pertinent quæ contra Ecclesiæ præcepta fiunt, vel Sacramenta.

An non confessus sit semel in anno, aut non curarit vt idem facerent omnes suæ curæ commissi.

An iuerit ad confessionem sine aliqua saltem præparatione & examine, vel sine proposito deserendi aliquod peccatum; vel peccatum aliquod mortale sciens in confessione subtricerit ex pudore aliâve causa; & an postea illud peccatum sit confessus in sequenti confessione, prioremque confessionem illam repetierit.

An omiserit communionem tempore Paschatis in propria parochia, postquam ad eam venit ætatem, vt iudicio confessarii communicare iam posset.

An communicarit cum conscientia peccati mortalis, quod nondum erat confessus.

An cum conscientia certa vel dubia peccati mortalis receperit, vel administrarit aliquod aliud Sacramentum Ecclesiæ.

An comederit cibos prohibitos in Quadragesima, vigiliis, & aliis diebus interdictis, etiam si propter ætatem ieiunare non teneretur.

An post completum, vigesimum primum annum, ieiunia Ecclesiæ violauerit, sapius comedendo, licet a cibis vetitis abstinuerit.

An causam dederit aliis violandi ieiunia, veluti suadendo, vel

aliis prohibito tempore cibos veritos ministrando, vel alios cibos, quibus ieiunium soluant, nisi legitima esset causa.

An, cum excommunicatus esset, sciens perceperit Sacramenta, dederitque, aut facris interfuerit.

An contumelia aliqua vel irreuerentia affecerit imagines, reliquias Sanctorum, aliasque res sacras.

An putet se fecisse aliquid, cui sit annexa excommunicatio.

An obligatus ad recitandum Breuiarium, omiserit recitare siue totum, siue partem eius notabilem; veluti vnus Horæ officium, sine sufficienti excusatione, ex tardio rerum spiritualium.

CIRCA IV. PRÆCEPTVM.

An parentes contempserit, aut verbis & factis contumeliosis offenderit.

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum absentia iis detraxerit.

An verbo vel cogitatione illis mortem propter ipsorum bona, aut ob aliam causam, aliudue graue malum sit imprecatus deliberatè.

An eis obmurmurauerit, asperusque fuerit locutus.

An in re graui vel ex contemptu iussis eorum non obtemperauit.

An in notabili necessitate subuenire illis recusarit.

An testamentum parentum defunctorum fuerit executus.

An fuerit paratus propter amorem parentum transgredi præcepta Dei, & peccare mortaliter.

An Superiores suos siue sæculares, siue Ecclesiasticos contempserit, & iustas eorum leges in re notabili violauerit.

An de Superioribus & maioribus suis detraxerit in re graui; aut etiam de Religiosis, sacerdotibus, magistris, doctoribus, &c.

An decimas, vectigalia, & alia quæ illis debentur, retinuerit.

An prædicta deliberatè facere proposuerit, etsi non fecerit.

An, si filios habeat, iis maledixerit, nec eos Christianæ fidei mysteria, Dei præcepta, aliaque scitu necessaria docuerit.

An filios reprehenderit & correxerit, maxime in peccato graui.

An domesticos necessaria scitu docendos curauerit, & peccantes correxerit.

CIRCA V. PRÆCEPTVM.

An aliquem habuerit odio, cum desiderio vindicandi se, & quanto tempore in eo odio & vindictæ cupiditate perseverarit.

An oprauerit alicui mortem, vel aliud malum graue, & damnum corporis, famæ, honoris, bonorum tam temporalium, quam spiritualium, ex malo & deliberato animo.

An fuerit alicui grauiter iratus, cum animo notabiliter ipsi nocendi.

An contendendo cum aliis verberauerit aliquem, vel vulnerauerit, vel occiderit, aut commiserit aliis vt id facerent, vel quod suo nomine ab aliis erat factum approbauerit, vel ad id dederit auxilium, consilium, vel fauorem.

An clericum percusserit. Nota. Qui percutit clericum, etiam primæ tonsuræ, percussione quæ est peccatum mortale, incurrit excommunicationem, dummodo sciret, aut scire deberet, eum quem percutiebat esse clericum, & legem de excommunicatione. proinde circumstantia clerici est exprimenda.

An sibi vel aliis maledixerit serid, & ex animo. Est autem maledicere, malum aliquod sibi vel aliis imprecari: nempe mortem, infamiam, diras, &c. vt si se vel alterum tradat vel commendet diabolo. Est autem maledictio semper peccatum mortale, quando serid profertur.

An litigans cognomina dederit, aut conuicia iecerit cum graui proximi iniuria. Tunc semper iniuria est reparanda, & fama refarcienda, si læsa fuerit.

An eum, quem grauiter offenderat, rogare veniam detrectarit, & cum inimico redire in gratiam recusauerit, vel condonare ei offensam noluerit, aut omiserit alloqui vel salutare suum inimicum cum scandalo.

An defectus corporis aut paupertatis alicui exprobrarit, aut verbis, aut cachinnis, vel signo aliquo alios turpiter irriferit. quod peccatum tanto est grauius, quanto maior debetur reuerentia iis qui ridentur, & eos tenetur sibi reconciliare, & si infamia sit secuta, debet famam refarcire.

An rixas & inimicitias seminauerit, & an inde graue malum sit secutum.

An deliberato animo doluerit de bono aliquo notabili proximi, vel de eius malo lætatus sit. Bonum notabile est sanctitas, fama, scientia, diuitiæ. Inuidere in rebus paruis vtile tantum est.

An blasphemantes, vel alio simili modo grauitet

non correxerit, cum spes alicuius emendationis esset, & id facile poterat.

An homicidis & extorribus fauorem aut receptaculum præstiterit.

Huc pertinet peccatum scandali, quo quis ad peccatum mortale prouocat alterum, verbo vel opere aliquo, quod natura sua præbet occasionem ruinæ; & explicandum est ad quam speciem peccati induxerit; vt, Induxi alium ad omittendum Sacrum die festo, aut ad fabulandum per notabilem partem Sacri, ad non ieiunandum cum teneretur, ad furandum, &c. De quo si (præter ea quæ singulis præceptis) occurrat aliquid, poterit illud huc reuocare.

CIRCA VI. ET IX. PRÆCEPTVM.

An turpes cogitationes habuerit, in quibus voluntariè sit delectatus, etsi opere perpetrare noluerit id quod cogitabat. Est enim peccatum mortale.

An cum desiderio perficiendi operis, tales cogitationes habuerit, & an obiectum cogitationis fuerit virgo, soluta, coniugata, Religiosa, &c.

An turpia & obscena locutus fuerit animo lasciuo, vel libenter audierit. & an turpes cantilenas cecinerit animo lasciuo, maximè alijs præsentibus.

An libros impudicos legerit animo lasciuo, vel ex sola curiositate cum probabili periculo delectationis morosæ, vel consensus. & an adhuc tales libros habeat.

An inhonestas choreas duxerit cum probabili peccati periculo.

An aliquam personam aspexerit cum periculo probabili consentiendi peccato.

An probabili peccandi periculo se exposuerit, loca quædam periculosa adeundo, vel cum certis personis conuersando.

An conatus sit verbis vel aliquo facto suo pellicere aliquam personam ad res turpes. Hic personæ circumstantia est exprimenda.

An lasciuo animo turpia oscula & alios contactus impudicos habuerit, vel se turpiter contingi permiserit, vel an seipsum voluntariè polluerit, & quid tunc cogitabat. Est enim species cogitationis exprimenda.

An nocturnas vel diurnas pollutiones procurarit, vel experectus se oblectarit in pollutionibus, vel turpibus somniis.

An ipsum peccatum carnis opere expleuerit. Explicetur species peccati.

peccati; quales sunt fornicatio, adulterium, stuprum, incestus, sacrilegium, & vitium contra naturam.

CIRCA VII. ET X. PRÆCEPTVM.

An aliquid furto sustulerit. Explicet speciem peccati. & an rem sacram in loci sacri tutela. Exprimat quoque quantitatem, quando notabilis summa est.

An inuito domino rem alienam alicuius momenti retineat adhuc absque animo restituendi.

An inuenta notabilis valoris non restituerit domino, si eum adhibita diligentia poterat rescire.

An aliorum, hortis, agris, vel similibus bonis notabile damnum intulerit.

An ex eo quòd debita suis creditoribus non soluerit, cum alioqui posset, aliquòd damnum incurrerint.

An in emptione vel venditione fraudem fecerit, cum notabili proximi damno, vel res furtiuas, aut quas dubitabat esse alienas, emerit vel vendiderit.

An mercedem famulis, subditis, vel operariis subtraxerit, aut ministerium ad quòd conductus fuerat fideliter præstiterit.

An ratione mutui vel anticipatæ solutionis aliquid acceperit: & est usura.

An pro Beneficio Ecclesiastico obtinendo pecuniam vel rem pecunia æstimabilem dederit, vel alius quispiam eius nomine; & est simonia, collatio nulla, & fructus omnes sunt restituendi.

An plura Beneficia habeat: quàm multa & quamdiu?

An desiderauerit accumulare opes per fas & nefas; aut habuerit voluntatem determinatam accipiendi, si posset, rem alienam.

An pecunias sibi à parentibus ad victum collatas, in lusus consumpserit, vel in conuiuia immoderata, aut aliis modis profuderit.

An ex parentum bonis quidpiam notabile acceperit contra ipsorum voluntatem: & est ipsis restitutio facienda, secùs, si constaret de ipsorum voluntate.

An litem aliquam contra iustitiam mouerit, vel mendaciter aut fraudulenter in ea obtinenda processerit.

An luserit ludis veritis, vel ludendo fraudem fecerit, cum notabili proximi detrimento.

An lucratus sit notabilem summam in lusbis, etiam sine fraude, ab iis qui pecunias exponere non poterant; vt sunt filii familias, &c. vel, an fuerit causa vt aliquis bona parentum dissiparet.

An iniuste lucrum alterius impederit, aut consilium vel auxilium

lium præstiterit ad iniuste nocendum proximo.

An furantem non impediuerit cum possit.

An aliquid ex dictis deliberatè concupierit.

CIRCA VIII. PRÆCEPTVM.

An alicuius famæ detraxerit, graue aliquod crimen, vel ignominiosum quidpiam alicui falsò imponendo. & tenetur retractare coram eis, quibus præsentibus famam alterius læsit.

An peccatum graue alicuius, verum quidem, sed occultum, alijs manifestauerit mala intentione, vel cum graui famæ detrimento. quo etiam cauta famam resarcire tenetur

An dicta vel facta alicuius sine vllis aut ex leuibus coniecturis in malam partem acceperit, certò & definitiuè apud se statuendo illum peccasse mortaliter Est enim hoc temerarium iudicium, & peccatum mortale: si autem tantum fuerit suspicio, vt cum quis de alterius bonitate ex leuibus indicijs dubitat, solum est veniale.

An detractoribus aures accommodauerit, ex odio illius cuius famæ detrahebatur, vel si detrahentes cum notabili proximi detrimento non prohibuit, cum faciliè prohibere possit.

An perniciofa mendacia protulerit in notabile detrimentum alterius.

An præceptores, scholas, conuictum apud parentes diffamauerit, falsas ad eos litteras scribendo. & tenetur ad restitutionem retractando seriò, nisi certò sciat parentes ei non credidisse.

An secretum sibi commissum, maxime si sponderit se taciturnum, alijs reuelarit, & an inde aliquod detrimentum proximi secutum sit.

An litteras alicuius cum damno aliquo, vel saltem periculo aperuerit.

CIRCA GVLAM.

An se aliquando spontè inebriauerit, & an intemperantiùs comederit, aut biberit, cum notabili detrimento sanitatis.

An alios datâ operâ ad ebrietatem induxerit.

Qui officium aliquod administrant, examinabunt se etiam de peccatis, quæ in tali officio vel statu solent committi.

Interrogatorium breuius, in carmen redactum habet P. Polancus in Appendice Directorii.

Oratio post confessionem.

Misericordias tuas, Domine, in eternum cantabo, qui me toties sanguine tuo lauisti, & lacrymarum tuarum fonte, quas tuam Maiestatem fundere pro me, eheu! siccis oculis intueor. O bonitas infinita, quanti facis adulteram, pro qua reliqueras domum tuam, & dimiseras hereditatem tuam, & deden. dilectam animam tuam in manus inimicorum eius, & facta tibi erat hereditas tua quasi leo in silua, & fornicata fuerat anima mea cum amatoribus multis; sed respexisti terram, & fecisti eam tremere, & longè errantem & diu expectatam non proiecisti à facie tua, sed omnia peccata mea post tergum tuum? Ah! Domine, confirma hoc quod operatus es in me, & miserere mei, ne fiant nouissima peiora prioribus, postquam ad amplexus tuos suauissimos, perueniam peccatorum dedisti peruenire. Ardeat in me amor tui, ne per teporem principatum meum accipiat alter, si in terra sanctorum iniqua geram. Eia, bone Iesu, quomodo tepidus esse possum, cum tu lingueas amore mei, pares gaudia eterna pro labore momentaneo? Quid tibi in iudicio dicam ostendenti vulnera & labores, Domino meo seruus nequam, si nunc contempsero sequi te & Sanctos tuos, qui post labores nunc letantur sicut victores raptá prædâ, & in messe messores? crescebant illi quotidie, & ego in deteriora prolabor, tepidus in amore tuo, distractus in precibus, affectu vagus, qui te, ô Deus meus & omnia, dereliqui, fontem vitæ, & quasi ui toto corde aquas putidas creaturarum. Doleo, doleo, & detestor hæc, & offensas præteritæ vitæ meæ. O amator hominum, doleo quia te offendi, quia bonus es, non ob infernum aut caelestium gaudiorum detrimentum. Vtinam ita hoc sentirem, vt sentiuntur incommoda corporis, perditio liberorum, opum, &c. & tamen qui te perdit, omnia perdit, calum, Sanctorum præsidium, amicitiam tuam, omnia bona opera. Tu autem Domine bonorum nostrorum non egres, sed beatè me viuere hic & eternum cupis, animo tranquillo & tibi coniuncto. Video Domine, & confundor, ac tum magis, dum ob vanam gloriam, pecunie amorem, tanta video fieri, quod-

Psal. 82.

quodq; amor tuus tantum me impellere nequeat: sed iterum rogo, parce Domine, parce Domine, propter merita & sanguinem Filij tui, quæ offero diuinæ Maiestati tuæ, & in vñione meritorum eius omnia mea ad seruiendum tibi. Illis omnino, & gratiâ tuâ confido in nouitate vitæ ambulare. Adeste Angeli, sancti patroni mei, vt quæ in conspectu Sanctissimæ Trinitatis, & vestro propono, diuinæ gratiæ innixus perficere valeam. Amen.

Quæ agenda post confessionem generalem peractam.

PRimò vide, quomodo iam multa cum molestia in gratiam cum prodigo redieris, & gratias age ex toto corde, atque imitare Magdalenam, exemploque eius quidquid vanitati hactenus in corpore tuo seruiuit, itatue Deo dedicare, &c.

Ioan. 5.

Secundò, cogita tibi dictum illud esse: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare; & coram Deo, & Sanctis eius, vt testibus, iterum contritionem excita, & protestare coram eis, quòd in æternum non declinabis à mandatis Dei tui.

Eccles. 3.

Tertiò considera, quæ sint tibi inclinationes prauæ, & præcipuè occasiones peccatorum tuorum, easque vitandi studium scias tibi præcipuum esse debere: qui amat enim periculum, peribit in eo. Neque verò contritus videtur, & ad Deum conuersus, qui scies se creberrimè tali occasione lapsū esse, & frequèti lapsu debilitatum, iterum se eidem periculo committit, v. g. conuersationi cum dispari sexu, cum ebriosis, &c. Dic mihi, si in loco aliquo vigesies grauissimam bonorum iacturam fecisses, nõne vitares? Si aliquoties fuisses in eodem grauiter vulneratus, nõne diligentissimè caueres? Si quis sapius vitæ discrimen adiisset, & naufragii, & famæ, & bonorum omnium, & sciens & prudens absque causa eidem se periculo exponeret; crederes ei asserenti se naufragium studiosè vitare velle, an potius temerariè ruere in certum interitum? Ita in animæ periculis cauendis prouidum esse omnino conuenit.

Huc pertinet videre quibus vitiis potissimùm obnoxius sis, habet enim quisque defectus aliquos, è quibus cæteri ferè manant: & hos eradicare, ac velut fontes obstruere oportet, idque per examen particulare, de quo infra, & studium singulare mortificationis.

Quartò

Quartò considera actiones tuas & occupationes, diligenter: que attende, quomodo eas, perfectiùs agere poteris.

Quintò considera, quæ tibi molesta & aspera ab aliis accidere possent, quæque ex vitæ genere tibi obuenire solita sint: & primò accepta ea in satisfactionem peccatorum de manu Domini, deinde aliis etiam modis ad ea fortiter & Christianè ferenda animum præpara.

Exemplum propositorum post confessionem generalem ad vitæ emendationem.

CONsideratis semitis domus meæ, diuinâ misericordiâ statuo. Primò, benè & christianè me mori velle, atque similiter vitam mihi instituendam; cum talis sit futura mors, qualis vita fuerit. Ducem autem in via hac, & animæ negotio eligo N. doctum iuxta ac pium, ei que illam omnino aperire, eiusque directionem sequi propono, ac de profectu sæpè cum illo conferre; & exposcere, vt amicè & confidenter me moneat. Adiuua me Domine Deus meus, quia tu es Deus fortitudo mea, & refugium meum, & te quærere & amare toto corde desidero. Amen.

Secundò, quoad animam eiusque cibum, propono eam sacrosancto Eucharistiæ Sacramento decimo quinto quoque die saltem pascere, octauo verò per pœnitentiæ Sacramentum expiare: nam video manifestè mihi illulum, & vehemèter errasse me; cum dilatione imparatior hæctenus euaserim, neque sit vlla excusatio apud Deum ob negotia (vnicum siquidem & grauissimum est salutis meæ,) & erubescio coram te, Domine, dum cogito me plurimis friuolis, ludo & otio, tempus absumpsisse, lucti, &c. occasionem auidè arripuisse, & solius animæ curam posthabuisse.

Illam etiam oratione & verbo tuo pascere, coram te, Deus meus, statuo, & quotidie Missam audire, examinare conscientiam, & lectioni piæ quadrantem saltem vnum tribuere. ad hoc enim viuo & creatus sum: & si semper iussus sum orare, quomodo hæc negligere potero? Inter morbos verò animæ illum N. primùm diligenti curâ perfanare conabor per gratiam tuam, quemadmodum facerem si corpore æger forem.

Quod ad corpus, per tuam gratiam nunquam illud tam delicatè nutriam, vt velut seruus molliter nutritus contumax fiat & rebelle diuinæ Maiestati tuæ; sed vt iumētum habebō moderato cibo ac potu, vestitu & recreatione, vt decet statum meum, vt-
que

que aptum sit obsequio animæ meæ, & tuo inprimis, Deus meus. Sensus, inprimis verò oculos, aures, & linguam sic custodiam gratiã tuã, vt portas animæ meæ.

Tertiò, cùm reddenda mihi sit de bonis ratio (tua enim sunt omnia, & iussus sum ego dispensator esse fidelis) propono Primò, non anxie accumulare, sed moderatè ea curare; tum vt vitam sustentem, tum vt creditoribus satisfaciam, ne clament in cælum vindictam grauiter pressi inopiã fratres nostri, & filii Dei ad Patrem misericordiarum. Secundò, vt familiam aliam iuxta statum, non vanum mundi iudicium: neque enim opulentior videri cupio; neque alieno illustrior apparere. Tertiò, ad honestam tantum recreationẽ. quid enim turpius quàm opes magno sudore miserorum expressas, & parentum labore partas, quibus mihi cælum parare, & ventres famelicos fratrum meorum pascere possum, prodigere alex iactu, &c. Non feram deinceps, vt clamet ad portam frustra pauper, pro vna panis buccella, & ego ludo dilapidem summam quã multi refici & Deum benedicere possent, & benedictio eorum plurima venite super me.

Quartò, reddenda cùm sit familiæ ratio; Primò, non superbe me geram, sed conseruos meos famulos existimabo. Secundò, necessaria eis diligenter curabo. Tertiò, sollicitus ero vt saltem æquẽ Deo meo seruiant, ac mihi, neque permittam quin singulis saltem mensibus Pœnitentiæ & sanctæ Eucharistiæ accedant Sacramentum: æquum est vt non seruiat quis mihi, qui non seruit tibi, Deus meus. Quod autem attinet ad alios subditos potestati meæ subiectos, scandala amoueri, iustitiam breuiter & rectè administrari curabo.

Quintò, officium quid à me poscat meum, expendi, & vido, ò Domine Deus, eò mihi maiorem rectè viuendi necessitatem incumbere, quòd plura de manu tua liberali indignus accepi. Deinde multa occurrunt quæ in obsequium tuum, & gloriam nominis tui facere poterò, atque hæc coram Maiestate tua decerno N.

Sextò, temporis autem primam mihi rationem habendam esse video, cùm pretiosissimum sit, & irrecuperabile: quocirca illud distribui vt animę prius meę, vt virtutis ac rationis studio, vt proximo, & muneri suum tribuatur.

Septimò, cùm nihil ad probitatem magis valeat quàm bonorum conuersatio & societas; tales deligo, quos scio diuinæ Maiestati tuæ fideles famulos, alios verò vitare volo. Vicia enim serpere videmus, neque potest tibi esse gratum, vt nec vlli patri & Principi, si cum eo filius aut subditus tractet aut agat; qui nihil aliud

aliud nititur, quàm suadere, vt parentem perimat filius, cliens Regi rebellis sit. Id enim faciunt mali inuitantes ad peccatum, per quod Christus Dominus iterum crucifigitur, & tibi Deo meo rebellis quis efficitur.

Octauò, vt verò hæc proposita firma sint, statuo Primò, de iis referre Confessario, vel decimo quinto quoque die. Secundò, vt melius ea seruem, mihi indico legem dandi eleëmofynam, nisi hoc N. fecero. Tertio, si Confessario probetur, ad tempus aliquod voto pœnali me obstringam, donec quod potissimum mihi necessarium est, perficiam. Quarto, quotidie propono hæc manè relegere. Quintò, saltem quothebdomadis aut mensibus eadem attentè considerare.

*Oratio, pro perseverantia in bonis
propositis.*

Domine Deus meus, Rex regum, & Dominus dominantium, confiteor tibi coram curia tua celesti, quòd infidus hæctenus fuerim maiestati tue, post innumera accepta à liberali manu tua beneficia, quibus non ad obsequium tuum, sed ad rebellionem usus sum. O Pater misericordiarum, miserere mei: pœnitet enim me vehementer, & velut prodigus supplex venio, & projicio me ad thronum gloriae tuae; respice ad opus manuum tuarum. Ecce abrenuncio Satana, & mundo, ac pompis eius, atque hæc NN. statuo coram te, & vitare illas occasiones N. vt lapides offensionis. Scio quòd in die iudicij nihil habebò, quòd excusè: ostendisti enim mihi viam in qua ambulem, & quòd non fecisti omni nationi, iudicia tua & leges manifestasti mihi; & gratiam dedisti vt prestare possèm. Et certè sicentesimam partem fecissem eorum, que pro mundo feci ac toleravi, profectò seruassèm legem tuam, & in amicis tuis ac filijs numerarer: iam autem non sum dignus vocari filius tuus; sed fac me sicut vni in de mercenarijs tuis, & cōcede mihi gratiam per sanguinem Christi Iesu, quâ desideria ista complere, tibiq; & Christo filio tuo, ac sanctissimæ Matri illius seruire valeam, & tecum in æternum viuere. Amen.

Luca 15.

IACVLATORIÆ.

- Psal. 118. **I**uravi & statui custodire iudicia iustitia tua.
 Psal. 61. **N**onne Deo subiecta erit anima mea? quoniam ab ipso salutare meum.
 Psal. 118. **P**aratus sum, & non sum turbatus, vt custodiam mandata tua.
 Ibid. **C**oncupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.
 Ibid. **V**iam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.
 Ibid. **I**n toto corde meo exquisiui te: ne repellas me à mandatis tuis.

CAPVT VII.

De satisfactione, tertiâ parte pœnitentiæ.

- Exod. 12. **I**tinere trium dierum Israëlitæ ad montem Dei Oreb profecti sunt, vt sacrificarent Domino Deo nostro. Tres illæ dies spirituali intellectu, de contritione, confessione, & satisfactione commodè, vt supra dixi, accipiuntur. Cùm autem de prioribus dictum sit, superest vt de satisfactione agamus, quæ operibus à Raphaële commendatis perficitur: Bona, aiebat, est oratio cum ieiunio & elemosyna. Tria siquidem satisfactionis opera tribus mortalium remedia per oportuna constituta sunt: ieiunium, quia concupiscentia; elemosynâ verò, oculorum; oratio, quia humili superbia vitæ persanatur. Mandataturus est vt holocaustum cremaretur in altari, nocte tota, vt cinerem manè, & vt cineres sacerdos spoliatus vestimentis, & telibus, & alijs indutus, efferret extra castra, & in mundissimo alio igne quàm sanctuarij vsque ad cinerem consumi faceret. Quid hæc figura adumbrat? Quod holocaustum tui ipsius, atque omnia peccata tota nocte, & cinerem mane, exurenda igne sanctuarij, id est, charitatis:

ritatis: quòd si quid manè superfit, te ire debere extra castra, exutá mortali veste, ibiq; igne purgatorij expiádum, donec in faustæ reliquiæ peccatorum penitus consumantur, & reddas nouissimum quadriantem.

Ac primùm quidem de ieiunio, & pœnitentia: postea, de eleëmofyna: ac demum de oratione, quia longioribus tractatio futura, differendum est.

M E D I T A T I O

de ieiunio, primo opere satisfactorio.

COMPOSITIO LOCI est, statuere sese coram Christo in cruce felle potato.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt suprâ.

PUNCTVM I. Considera te positum in hac valle verè lacrymarum cum parente primo; vt in sudore vultus tui vescereris pane tuo, & cœlestem hereditatem obtinere contenderes, atque ascenderes in montem Domini: nullum verò maius esse impedimentũ quàm corpus hoc tuum quod corrumpitur, & aggrauat animam; ac proinde illud fræno temperantiæ & disciplinæ refranandum; ne è præcipiti dei ciat tessorem suum. Secundò, quàm fœdè per illud & gulæ concupiscentiam prostratus fuerit Adam, eheu! in ipso paradiso deliciarum. Illa, illa nos in miseriarum adduxit pelagus, in quo fluctuamus; è quo enauigare & eluctari vix possumus. Tertiò, vide, & obstupesce quid sapiētissimum Adamum eò adegerit. Scilicet breuis è pomo hausta voluptas. O infelix pomum, in quo omnia mundi mala, & æterna continebantur! Edisti, ô Adam, & ecce quàm grauitèr obstupescunt adhuc dentes filiorum tuorum. Quartò, attende quemadmodum Eua nostra, id est, caro & hostis noster, nos sollicitè ad imitationem infelicis parentis; quàm vilia ea quæ

appetit, quæque gula proponit: quanto labore & periculo appetantur, dum non habentur: & tamen quam breui omnia fastidio sint.

Ecce enim plurimos gula depauperat, & ad indigna cogit. quot, IESU bone, Religiosos, qui aliàs essent futuri columnæ cæli, in terra figit, neque crescere sinit in paradiso cælestis voluptatis, id est, Religione, quia in ea superare se nolunt! Immò non caret certè mysterio Adamum in statu perfectionis positum, vnâ gulâ deturbatum.

PUNCTVM II. Considera gulæ incommoda: Primò, impedit omnem in spiritu profectum, corpusque spiritui rebelle facit. Nam, teste Climacho, vt apud mūdanos cupiditas est radix omnium malorum: sic apud spirituales ac monachos gulæ concupiscentia. impossibile enim est, vt Cassianus ait, saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri. Ex vno etenim gulæ vitio innumera vitiorum agmina producuntur, vt Gregorius ait. Basilius verò vitijs alijs omnibus obnoxios se vidisse resipuisse; qui huic sese subdidissent, aut secretò, aut alieno tempore aut loco edendo, tandè excidisse à Religione: vel si māserrint, mancipia diaboli, curiosos, querulos, commodi amantes, obstinatos factos. Secundò, neque tantum spiritui & pietati officit, sed omnes omnino functiones animi præstantiores impedit, & hebescere ingenij aciem cæterasque animi potentias facit. Tertiò, accedit quòd corpus morbis repleat, vitam curtet, multisque afficiat incommodis. Atque ita homo ob voluptatem, quæ, vt Innocentius, spatio loci vix est quatuor digitorum; spatio temporis vix totidem momentorum, vitam hanc tristem & miseram reddit, & in æternæ se vitæ discrimen adducit, vt caro tantillo oblectetur. Meritò proinde exclamat Bernardus: O crudelitas! corpori seruitur, vt anima iuguletur. Adde, vt corpori tribuatur momentanea voluptas, æterna homo subit supplicia; aut saltem sese eorum periculo exponit.

Climachus gradus 26.

Cassian. lib. 4. c. 3.

Greg. in 1. Regum cap. 2. Basil. de abdicat.

Innoc. 1. 2. de contemptu mundi, cap. 17.

Bernardus in Apol.

PUNCTVM III. Considera è contrà commoda abstinentiæ. Primum, quòd hostis grauissimus hac dometur; multoq̃ue magis quàm omnibus alijs corporis exercitationibus, cilicijs, flagellis, humi cubationibus, deprimatur. Nam vt nullo faciliùs ignis quàm subtractione lignorum extinguitur: ita concupiscentia fomesq̃ue peccati nullo magis curatur, quàm si vitiorum omnium alimenta per abstinentiam submoueantur. Secundò, contemplare olim eremi cultores omni virtutum genere illustres. Percunctare ex eis quem de ea sensum habuerint, cùm in ea magnam sanctitatis partem posuerint. Basilius certè ait: Ventr̃is moderatio, animi perturbationum cõpressio est. Chrysologus autem, Ieiunium omnium vitiorum mors, & vita virtutum. Tertiò, neque Sancti tantùm; sed & Philosophi, ac prudentiores, plurimi hanc virtutem fecerunt: adeò vt Artaxerxi & Ptolemæo aqua & panis deliciae fuerint: & à Lacedæmonijs coquus omnis decreto perpetuo proscrip̃tus.

*Basil. con-
stitut. mo-
nast. c. 5.
Chrysol.*

PUNCTVM IV. Considera Primò, quàm sapè, quàm grauitergula à Deo punita fuerit: nam præter Adamum, quò Lothum adduxerit ignominia notum est, quò miseriarum Sodomam; quò filios Heli, quò Esau, quò Prophetam illum in Bethel: quanti steterit Israëlitis concupiscentia carnis in deserto; & aliàs iterum, cùm triginta tria millia interfecta sunt. Omitto diuitem Epulonem, immò plurimos quos hæc bellua vorauit, & in æternas ærumnas præcipitauit. Vide igitur quomodo ieiunio maxime, & alijs mortificationum generibus corpus in seruitutem redigere oporteat.

*Genes. 19.
1. Reg. 2.
Genes. 25.
3. Reg. 13.
Exod. 32.
Lucæ 16.*

PUNCTVM V. Considera quomodo omnes quotquot fuerunt celebrati in vtroque Testamento viri, ieiunio & mortificationibus corpus domuerint. Moyses ieiunio legem & Dei familiaritatem, vt etiam Elias, impetrauit: Niniuitæ eum placauerunt. Cogita Secundò, in nouo quàm hoc illustris fuerit Ioannes, quo non surrexit maior: Anna

1. Cor. 9. illa prophetiffa. Apoftolus Paulus certè de fe ait: Castigo corpus meum & in feruitutem redigo, ne fortè, cùm alijs
Galat. 5. prædicauero, ipse reprobus efficiar. qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs suis. Tu coram Deo an ex iis sis vide, an oblectamenta carnis quæras, ijs inhies, & spiritus ac salutis tuæ & aliorum detrimenta, vt carniblandiaris, contemnas. Tertio, attende ad totius exemplar perfectionis Christum IESVM, esurientem, sitientem, noctibus orantem, & in laboribus plurimis à iuuentute sua; postremò aceto & felle in cruce potatum. Extremum illum actum esse voluit, vt temperantiam nos edoceret; & lueret benignissimus IESVS quod primus parens noster, & nos filij eius peccatum gulæ, peccatum omnino grande, coram Domino peccaueramus. O Domine IESU Christe, doce me, quæso per viscera misericordie tuæ, vt, quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Tu sis mea delectatio, tu mea gloriatio, IESU mundi saluatio. cibus meus sit facere voluntatem tuam: absit vt ego, qui tuus esse volo, carnem non crucifigam, sed ei feruiam; ventris sim mancipium, sanguine tuo libertate donatus. da mihi, quæso, in te delectari: da quod iubes, & iube quod vis: iste, aiebat Augustinus seruus tuus, accepisse se fatetur. audiui alium rogantem vt accipiat: aufer à me, inquit, concupiscentias ventris. aufer & à me. quis enim, IESU bone, vincet eam quâ superati sunt fortissimi athletæ; nisi per te, qui es vnica salus & fortitudo mea? Amen.

*Oratio, pro pœnitentia & ieiunij virtute
impetranda.*

Psal. 129. **D**E profundis clamaui ad te Domine, Domine, exaudi vocem meam: veni enim in altitudinem maris, & tempestas demersit

merfit me. Quis verò me liberabit, Deus meus, nisi tu qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuum eius mitigas? ah! quis mihi tribuat lauare cum Propheta tuo per singulas noctes lectum meum, & lacrymis meis stratum meum rigare, vt eluce possim peccata mea, & irriguo duplici sterilem animam meam fecundare, vt possit eternum laclum, eterna:q; redimere lacrymas? Si enim gehenna pœnas in hoc paruo vite spatio compensauiero, scio quòd tuâ gratiâ eas euadam: neque enim punis bis in idipsum, sed misericordia tua super omnia opera tua. verumtamen vis, vt fructus agamus dignos pœnitentiæ bone Iesu; & in te ipso exempla nobis dare dignatus es, atque aded si quis, vt Apostolus tuus ait, tuus est, carnem suam crucifigit cum concupiscentijs suis, non tractat molli-ter, vt velut seruum sentiat contumacem. Si ergo tuus esse nequeo, bone Iesu, nisi carnem crucifigam; quid mihi, & illi perniciosè blandior, & vestigia tua & Sanctorum tuorum negligo? Ego ne audebo delicatus miles molli strato vti, & indui splendide, & epulari? carniq; & curiositati vix quicquam negare, iud ei curare sedulo, vnde anima crucietur, spiritus extinguetur, deuotio in tepe- scat, profectus retardetur, proximus offendatur; ac nihilominus petere regnum tuum qui non habuisti vbi caput reclinares; qui & fame cruciatus fuisti, & felle potatus? verè si regnum tuum vim patitur, & violenti rapiunt illud, quomodo in illud penetrabo? si mortificanda membra nostra quæ sunt super terram, quomodo queram incentiua vitiorum, & hosti prabebo manus & auxilia? si beati qui lugent, cheu! quomodo felices erunt quibus nihil placet nisi iocus, cibus & ludus? Statuo itaque, benignissime Iesu, pœnitentiæ cum Sanctis omnibus amare: aut enim ipse homo in se pœnitens punit peccatum suum (vt præclare Gregorius) aut hoc Deus meus cum homine vindicans punis. Statuo facere fructus dignos pœnitentiæ, vt gaudium tibi sit tandem, Deus meus, & Angelis tuis super me peccatore pœnitentiæ agente, qui toties contristauit Spiritum sanctum tuum, & malum coram te feci. Difficile scio est dignos facere, cum dicat Ambrosius seruus tuus: Facilius inueni qui innocentiam seruauerint, quàm qui congruè pœnitentiæ egerint. Sed, pater mi, omnia tibi possibilis & facilia sunt, & mihi

Galat. 5.

Greg. l. 9.
Moral.
cap. 17.Amb. l.
de vn pœ-
nit c. 10.

erunt gratiâ tuâ, quam humillimè rogo, vt mihi concedere digneris. Amen.

Praxis ad ieiunium seruandum.

Prima, attendere quemadmodum quis corpus suum foueat, an nutriat illud, vt seruum delicatè, sentiatque eundem contumacem: id verò nõnne futurum est, si gulæ quis seruiat, si verita edat, si noxia, si multa, si intempestiuè, si delicatè, ardentè corpus nutriatur.

Secunda, abnegationis signa perpendere an ea in te sint: Primum est, timor ne quis rapiatur extra metas necessitatis. Secundum, diligens custodia sui ante cibos, & inter edendum, ne præcurrat voluptas necessitatem, & illa huic præferatur. Tertium, si molestum necessitati parere. Quartum, necessaria admittere condimenta, exquisita reijcere.

Tertia, optima praxis erit statuere sibi mensuram aliquam cibi & potus moderatam. si enim animantibus etiam id fieri conseruit, multò magis homini conuenit, vt ratione potiùs quàm sensu ducatur. Si quis verò nos trahat sensus voluptatis, cogitandum nos homines esse, Christianos esse, ac liberos, non voluptatis, non carnis mancipia, sed Christi Iesu seruos & filios, ad maiora natos ac vocatos: imò fingere nos iam eâ fruitos fuisse. quòd si enim nobis id persuaserimus, perinde certè erit, vt Bonauentura eleganter ostendit, ac si verè fruii fuissetus.

Quarta erit, cõdimenta alieno relinquere arbitrio, de nullo queri, imò etiam quæ maximè appetit gula alteri, potissimùm pauperi, largiri. Quod quàm Deo ac Domino nostro gratum sit sacrificium, ipse aliquando miraculis declarauit.

Quinta, horam statam seruare, neq; etiam extra tempus facillè quidpiam sumere.

Sexta, non protrahere mensas ad horas, neq; exquisitas parare. turpe certè est sacrificium ab ijs quorum Deus venter est, vt Apostolus loquitur, diutiùs illi fieri quàm summo Deo: ibi longitudinem laudari, hic etiam breuitatem magno esse fastidio. Insipice quorsum conuiuia producantur, nempe vt diutiùs seruiaur cupiditati, venter magis distendatur, atque is plura sensim admittat qui respuit subito repleti, vt pretiosissimo tẽpore, sumptu, cupedijs & condimentis inuiteretur & inducatur ad fastidium, cum breui & paruo illi fames constare possit, vt grauetur anima, corpus oneretur, hominemque homo paulatim exuat. Audite, audite;

te, ait Bernardus, quia esca ventri, & venter escis, Deus autem & hūc & has destruet. aēr, terra, mare gulositati vix sufficiunt, propter hoc cōtingit pauperes spoliari, & rapinas fieri, vt fames pauperū transeat in delicias diuitum. Filij hominum vsquequo graui corde, quia pingui corpore, vt quid diligitis vanitatem, & veritatē negligitis? O delicate, qui delicijs & diuitijs circumfusus atque confusus confusionem expectas ad mortem! non est regnum Dei esca & potus, non purpura & byssus, quia diues ille vtroque circumfluus in puncto ad inferna descendit. Quid ad hæc dicitis vos gulosi & luxuriosi, quorum Deus venter est, quorum omnis vsus aut in ventre, aut sub ventre est; qui in luxurijs enutristis corda vestra & corpora vestra? Omitto, pauperes ad portam panem postulare, dum diuites famem student cupedijs irritare, pretiosa quæruntur, vt illa exciteretur, & perduntur; & si vilia pauperi fuissent proiecta famelico, cibus & annona parata diuiti fuisset in æternum. Cauendum igitur iuxta D. Pauli monitum & exemplum, ne faciamus animam nostram pretiosorem quàm nos ipsos. Probabimus hoc, inquit Bernardus, si perdiderimus eam, corporis voluptatibus renunciando, & carnem crucifigendo cum vitijs & concupiscentijs. Quid, ait suos alloquens, hic vos dicitis obseruatores ciborū, morum neglectores? Hippocrates & sequaces eius docent animas saluas facere in hoc mundo, Christus & eius discipuli perdere. Quemnam vos è duobus magistrum sequi eligitis: at manifestum te facit qui sic disputat, Hoc oculis, hoc capiti, &c. nocet. non in Euangelio legistis has differentias, aut in Prophetis, aut in literis Apostolorum. caro & sanguis profectò reuelauit tibi hanc sapientiam, non spiritus Patris. & infra: Putate, quaeso, monachum esse, non medicum, nec de complexione iudicandum, sed de professione. Temperat multum voluptatem in Religione pia super mensam lectio; vtinam faculares, quibus de coquo magna cura, non puderet sic animam pascere, nec pigeret plurimis ferculis corpori præparatis vnum animæ tribuere! Vtilior certè pincerna, qui huic, vnde crescat, firmetur atque ornetur, ministrat, quam is qui corpori, vnde vt plurimum delicietur & infirmetur.

*Epist. 2. ad
Falconem.*

*Serm. 30. in
Cant.*

IACVLATORIÆ.

- Galat. 5. **Q**ui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs suis.
- Lucæ 13. Nisi pœnitentiam feceritis, omnes similiter peribitis.
- Ioël 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, fletu, planctu.
- Coloss. 3. Mortificate membra vestra qua sunt super terram.
- Psal. 43. Propter te mortificamur totâ die, iusti sumus sicut oves occisionis.
- Abdiæ 15. Sicut fecisti, sic fiet tibi, retributionem tuam conuertet in caput tuum.
- Habac. 3. Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requisitam in die tribulationis.
1. Cor. 9. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè, cum alijs predicauero, ipse reprobus efficiar.
- Galat. 2. Christo confixus sum cruci, vimo autem iam non ego, visus verò in me Christus.
- Philip. 3. Configuratus sum morti Christi, si quo modo occurram ad resurrectionem qua est ex mortuis.
- Galat. vlt. De cætero nemo mihi molestus sit, ego enim stigmata Domini nostri Iesu Christi in corpore meo porto.

CAPVT VIII.

*Meditatio de eleëmofyna, secundo opere
satisfactorio.*

*Dei erga
homines
liberalitas.*

PVNCTVM I. Considera coram Deo vniuersum, & quæ in eo continentur, & vide, quàm liberalis fuerit Deus, quàm munificus in te, hominem tam ingratum, idque vltro & sponte, absque merito tuo, & quomodo imiteris. Secundo, vide quid pro his omnibus ex his, quæ illius sunt, sibi non reddi (omnia enim in manu eius) sed præsentari velit; & quàm indignum hoc ei negare. Nihil enim est aliud facere eleëmofynam; quàm Deo id, quod suum

suum est, & in manu eius, illi petenti per pauperem à se missum offerre. Tertio, Deum perinde facere, ac si puero *Preiosa* parens plurima daret, deinde, vt videret gratitudinem *dat Deus,* & indolem, exiguum quid peteret: ita enim à diuite peti- *vilia re-* per pauperem; pro aureis à se datis æreos; pro sericis scruta- *petit.* ta; pro delicijs vilia petit esculenta. Petis, & negantur, eheu tibi sæpè lacrymosâ postulanti voce pauperum, bone Iesv: quæ etiam si penetret in cælum, in aures tuas, Domine Deus exercituum, emollire sæpè nequit dura pe- cto- ra mortalium. Quarto considera, si parens plurima bona sua, vt filio suo nuptias illustres conciliaret, dedisset; atque is deinde filij causâ pauper ab eo stipem frustumque panis peteret; nõne durissimum & crudelissimum esset negare? Ita certè fieri, cum famelico pauperi & eiulanti panis negatur, certum est; quem si egentem non pauisti, occidisti, vt Ambrosius loquitur.

*Similo.**Ambros.*

PUNCTUM II. Considera Primò, quid sit, & quàm vile, quod à diuitibus eleëmofynæ nomine datur; terræ frustulum, vilis lacerna, is ferè cibus, quem satur venter fastidiuit; attamen grata hæc pro summa benignitate Deo nostro esse munera; & emebesce hæc ei negare, atque admirare summam Dei tui bonitatem. Reminiscere, ait August. non solum quid des, sed & quid accipias. Panis quem das, terra est de terra in terram, vt fulciatur terra. Poterit itaque pauper dicere: Vide ne plus tibi præstem accipiendo, quàm tu dando. Si enim non esset, qui à te acciperet, non erogares terram, & emeris cælum. Contemne me, si nihil petis ab eo qui fecit me & te. Secundò considera, eleëmofynam à nobis fieri perinde esse, ac si *Eleëmo-* in incendio, diluuiò, in direptionis summo periculo aliena *syna ser-* nostræ fidei essent commissâ, & præstanda forent pericula; Dominus verò, & idem nobis integerrimus amicus se offerret, qui hæc rapienda seruare nobis vellet, & augere æternum. Quæ foret insania nolle ei tradere, *uat nobis* quod suum est, quodque, vt nostrum possit esse perpetuò, *qua peri-* *tura e-* *rant.*

August.

vult seruare, ne mox eripiat? mors enim omnia citò eripiet. Hoc sanè corripitur manifestè auarus; qui omnibus suos præterquam Domino centuplum promittenti, credere nummos exoptat. Vide, an hic dici verè possit credere Euangelio, & veritati eius? quid enim frequentius commendatur? Date, ait Saluator, eleëmofynam, & omnia munda sunt vobis. Et rursus: Vendite quæ possidetis, & date eleëmofynam. Atque adeò perfectionem in eo posuit, dicens: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurũ magnũ in cælo. Neque id tantũ in nouo Testamento; sed & in veteri, racemos in vinea pauperi relinquendos, & spicas in agro, & manipulum oblitum. Denique iussit frangi esurienti panem, & egenos vagosque induci in domum, &c. Iterum: Ego præcipio tibi, vt aperias manum tuam fratri tuo egeno. Tertiò, quàm breuis omnino hîc sit possessio; scilicet ad momentum vitæ, & quàm turpe totã vitã de eo sollicitum esse, ac pro tota æternitate numquam seriò cogitare. Quis enim tãtum opum, honorum ibi sibi certò acquirere studet, quantum hîc ad momentum permittitur possidere?

PUNCTVM III. Considera immisericordem sibi ipsi maximè esse in hac vita crudelem. Primò, quia quã mensurã mensus fuerit, eãdem remetietur ei; & qui parcè, vt Apostolus, seminat, parcè & metet. Iusto enim iudicio fit, vt hîc etiam tales experiantur paupertatem, qui eam in membris Christi subleuare noluerunt. Quot enim potentes ære alieno & ludo & fastu patrimonia absumpserunt, de quibus pauperi arrosam stipem largiri, videbatur illis esse onus maius, quàm ferre possent? Non irridetur Deus. Contrã verò fieri plurimã cõstat experienciã, quòd sceneratur Domino, qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei: qui enim dat pauperi, non indigebit; qui despicit deprecãtem, sustinebit penuriam. Exempla plurima obuia sunt. Fallere enim non potest, qui centuplum

promisit, quiq; dixit: Honora Dominum de tua substan- *Prou. 3.*
 tia, & de primitijs frugum da pauperibus; & implebuntur
 horrea tua vbertate, & torcularia tua abundabunt vino.
 Verissimum est illud: Alij diuidunt propria, & ditiores
 fiunt: alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Ita *3. Reg. 17.*
 patuit in vidua paupere, quæ Eliam pauit, & diues facta *Mendici*
 fuit in communi egestate. Considera Secundò, nos quo- *sumus, &*
 tidie mendicos esse ad portam magni regis; illum verò *mendicos*
 submittere, qui nomine suo à nobis petat. Quid iustius, *audire no-*
 quàm vt qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, *luniam.*
 & ipse clamet, & nõ exaudiatur? vnde Augustinus: Quid *Prou. 25:*
 sunt pauperes quibus damus, nisi delatores nostri? Dela- *August.*
 tori enim das; in cælum portat, quod das an excidit tibi?
 Et securiùs certè deferuntur diuitiæ per manus plurium,
 quàm vnus. Tertiò, attende quomodo Dominus in hac
 vita immisericordes sæpè puniat, vt patet in diuite Epu- *Luc. 16.*
 lone, in Mauritio Imperatore, &c. Quartò, quæ bona ab
 eleëmofyna proueniant. Illa à peccatis liberat, & pro ijs
 satisfacit. Ideoq; Daniel Nabuchodonosori ait: Consi- *Daniel. 4.*
 lium meum tibi placeat: peccata tua eleëmofynis redime.
 Quoniam eleëmofyna à morte liberat, ipsa est quæ pur- *Tobia 12.*
 gat peccata, & facit inuenire misericordiam, & vitam æ-
 ternam. Illa fidem impetrauit Cornelio: illa denique gra- *Aet. 10.*
 tiam conferuat. Eleëmofyna enim viri quasi sacculus cum *Eccl. 17.*
 ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conferuabit su- *Eleëmofy-*
 per scutum potentis, & super lanceã aduersus inimicum *na regno,*
 tuum pugnabit. Attende itaque eleëmofynæ præstan- *utilior.*
 tiam, cuius artem scire teste Chrysoft. amplius est, quàm *Chrysoft.*
 esse Regem, quàm mortuũ suscitare: per hoc enim Deus *hom. 33.*
 de nobis, per illam nos de Deo bene meremur. Quintò *ad popul.*
 & postremò, considera in iudicij die ferendam senten- *Antioch.*
 tiam: Venite benedicti Patris mei, & possidete regnum: *Matt. 25.*
 esuriui enim, & dedistis mihi manducare; & damnatis: Ite
 maledicti: esuriui enim, & non dedistis mihi manducare,
 &c. O quid optabis tunc fecisse, qui hæc legis? quàm lu-
 gebis,

gebis, si habueris in hac vita, vnde tu & filij tui & cognati luxuriarentur; & non vnde Christus egenus pasceretur!

O R A T I O.

- Matt. 7. **C**lementissime Deus, qui hanc legem nobis statuisti, vt quâ
 Tob. 4. mensurâ mensi fuerimus, remetiatur nobis; da mihi, queso,
 Matt. 9. gratiam tuam ne qui quotidie panem & veniam peccatis meis, ac
 Tob. 4. regnum tuum postulo, & exaudiri opto. auertam faciem meam ab
 Matt. 9. illo paupere: vt nec à me auertatur facies tua, qui misericordiam
 Osee 6. velle te dixisti, & non sacrificium. Quomodo enim sustinere pos-
 sem in iudicio tuo; hoc verbum tuum penetrabilius omnigladio
 Matt. 25. ancipiti, Esuriui ego, & tu non dedisti mihi manducare; etiam pos-
 scis manducare panem perpetuò in regno meo? sitiui, & potum ne-
 gasti; & iam vis inebriari ab vbertate domus meae? nudus eram, &
 non me texisti; & nunc poscis indui gloriâ, ac stolâ immortalita-
 tis vestiri? in carcere iram, nec me visitasti; & libertate filiorum
 meorû frui exoptas? hospes eram, & nō me collegisti; & iam māsio-
 nem perpetuâ vindicare tibi audes in regno meo? infirmus erâ, &
 non me visitasti; mortuus erâ, & non me sepeliuisti; quomodo ergo
 Matth. 5. audes vitam aeternam à me flagitare? Nesciebas solos misericordes
 misericordiâ consecuturos? Verè, Domine, non est quod respondere
 potero; arguit me conscientia mea iniquitatis, auaritia & infide-
 litatis meae. Nōne enim certò scio tua esse omnia, calum & ter-
 ram, & omnia, quae in eis continentur; me verò dispensatorem, cui
 ratio sit reddenda seuerissima, nisi reddidero tua tibi: si autem
 reddidero, mea futura, quae tua sunt in aeternum? Cur ergo quae
 tua sunt non reddam tibi? Quid peccasti in me, liberalissime Deus
 Psal. 115. meus, quid omni homini infideli & mendaci (Omnis enim homo
 mendax) credo & non tibi, qui veritas es? an tanto mei tuiq; odio
 feror, vt potiùs nolim esse beatus & felix, quàm reddere tibi quod
 tuum est? nolim centuplum habere potiùs, quàm tibi, quod tuum
 est, vnum largiri, & hoc ipsum mihi retinere? Eheu! quae cecitas!
 nolo in manus pauperis, id est, gazophylacium tuum conferre, vt
 seruetur aeternum mihi; & malo infelix homo rapere tibi (quod
 tamen

tamen non valco) & perire mihi; quàm tuo consilio omnia serua-
 re, & seruari. Onerant me opes meae, & va dirum pronunciant
 mihi, etiam fures insidiantur, nolo tamen comiti dare, & leuari;
 furi opto tradere, & rapi. O misericordia, qua de spinis diuitia-
 rum colligis vvas, de malis aliorum bona, de paupertate opes, infir-
 mitatibus vires, ignominiam gloriã sempiternam. O charitas in-
 finita, Deus meus, da mihi cor latuni sicut arena maris, vt tui imi-
 tator libens omnibus, maxime aduersarijs, tribuam, & honorem
 te, Domine, miserendo pauperi. Quot enim maledicentes tibi, &
 idòlolatras alis, pascis, & delicijs affluere facis, & solem tuum oriri Matt. 5.
 super bonos, & malos! nolo deinceps videre, quis sit qui accipiat,
 sed pro quo ipse capiat, & cui ego tribuam; nolo parcè seminare, &
 parcè metere: sed seminare in benedictione, vt tandem audiam in
 illo die dulcissima verba, Venite benedicti Patris mei, & possidete Matt. 25.
 regnum, quod spero, & humillimè rogo per viscera misericordiæ
 tuæ. Amen.

Praxis in eleëmofynis erogandis.

Primò, inspice rationes, & bona tua; & vide quid in æterna Vide quid in
 calo possi-
 deas.
 patria, quid hìc possideas. O quàm sæpè flamma, vis, casus au-
 fert bona; quæ si tribuisses pauperi, æterna tibi fuissent, thesau-
 rumque habuisses in cælo; & argue infidelitatem tuam. inuadere
 domum hostis potest, cælum non potest.

Secundò, partire bona tua, & pauperibus certam de omnibus Assigna
 pauperibus
 partem bo-
 norum.
 portionem assigna, eamque humiliter tribue petenti; & nulli
 eleëmofynam nega quoad potes. si pauper, si Religiosus es, argen-
 tumque & aurum non est tibi, pete à Domino vt pauperi tri-
 buat: si potes, verbis solare, & benigniore vultu, quique com-
 miserationem spiret, non indignationem.

Tertio, non tantum petenti largire, sed vltro eos quære, qui Vltro quære
 pauperes.
 tuas opes in cælestem patriam velut baiuli portent.

Quartò, filios, & tibi commissos assuesce eleëmofynis. sic de
 pientissima Regina Hispaniarum Margareta memoriæ prodi-
 zur, ita suos, quos pepererat ad Christiani orbis solatium & præ-
 sidium liberos, instruere solitam, vt illi à teneris vnguiculis suã
 etiam manu tribuerent eleëmofynam.

Conuiuium institue illis quandoque, & ministra. quod so Luc. 14.
 lenne

*Conuiuium
pauperibus
tribue.
Luca 14.*

lenne est etiam Regibus, & aliquibus familiis in bacchanalibus, ubi illud Euangelium seruatur: Cùm facis conuiuium, noli vocare amicos: sed voca pauperes, debiles, claudos, cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi.

*Primitias
omnium
Deo dedica.
Hom 43.
in 1. ad Co-
rinth*

Sextò, optima est praxis de omni lucro diei, nec non artis, industriæ, & contractus Deo primitias dedicare: imò in mercatura Christum socium habere, eiusque negotium gerere, & luctum pauperibus elargiri. suadet D. Chrysoſtomus arcam habere, atque in ea eleëmofynam ante orationem seponere.

*Christus sit
heres tuus,
ut tu illius.*

Septimò, inter heredes etiam Christum scribere; & perpetuò aliquem pauperem Christi nomine perfectè alere, bona est praxis, & vſitata, etſi à paucis.

*Deus affe-
curator est.*

Octauò, id quod affeſcuratori dares, Deo, aut pauperibus tribuere. Sic nobilis mercator Hiſpali feliciffimè negotiatus est: contrà verò cùm Oliffipone alius idem facere solitus, naues propè in portu aspiceret, & à pia ſinul conſuetudine deſciſceret; mox illæ ortâ tempeſtate, & herus omnibus fortunis euerſus est.

*Industria
bona.*

Nonò, curare, vt pueri petitori pro paupere eleëmofynâ aſſueſcant dicere, Deum petere pro foribus ſtipem; nobiſque hanc phraſin facere familiarem, Deo dedi, vel potiùs reddidi ſua. Deus à me petiit, ego reſtitui. neque erubeſcas Chriſtianam ac piam phraſin vſurpare, cùm paſſim leges mundi atque axiòmata, loquendi ac ſcribendi formulas ciuilitatiſque tam accuratè videas obſeruari.

Altero.

Decimò, vt autem eleëmofyna duplex ſit, poſſunt perſæpè (quod non in vno loco fieri noui) illè his, qui confeſſi, & communionem reſecti fuerint, vel in Catechiſmo rectè inſtitutis attribui.

Tertio.

Vndecimò, quotidie in menſa lanceam apponere, quæ Dei appelletur, & de ferulis ſingulis Domino Ieſu in membris ſuis præcidere, & conſecrare; vt in familia nobili fieri ſcio, in qua etiam ſabbato omne lac armenti in honorem Deiparæ egenis diſtribuitur.

*Tria ſer-
uanda in e-
lecmofyna.*

Duodecimò, obſerua tria circa eleëmofynam: Primum, praxes huius virtutis tot eſſe obuias, & plurimas, & amanti faciles; ac ſunt humanæ vitæ miſeriæ. Sunt autem ex duplicis generis, corporis, & animi; quibus leuandis opera miſericordiæ ſpiritualia, & corporalia ſuccurrunt, hiſce verſibus comprehenſa:

Viſito, potò, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

Conſule, caſtiga, ſolare, remitte, ſer, ora.

Luca 21.

Secundum, affectum & voluntatem attendere Deum magis, quàm id, quod datur: quemadmodum in vidua, & in mercede potus aquæ frigidæ demonſtratur. Tertium, eleëmofynam fieri debere

debere clam, si potest; eamque esse utilissimam quæ secretissima est. O quot sunt qui ubiq; nomina sua ponunt in terris; quorum nusquam littera inuenietur in cælis; eò quòd iam receperint miseri mercedem suam! Quam pauci enim alias fundationes, aut pia opera faciunt, quam quæ simul etiam concilient famam aut potentiam aut pietatis? Saltem oportet ut omnia fiant bono fine ac intentione, non ut hypocritæ: lubentitem animo, prompto, hilari & humili. In omni dato hilarem fac vultum tuum, ait Sapiens, nam se beneficium accipere putat, non dare, qui nouit, ut oportet, eleemosynam præstare.

Matth. 6.
Ecclesi. 3.

IACVLATORIAE.

Quamdiu fecisti uni ex minimis meis, mihi fecisti. Matth. 25
Ecclesi. 4.
Esto pupillis misericors, ut pater; & pro viro mariti illorum, & eius tu velut filius Altissimi, filius obediens, & miserebitur tui magis quam mater.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. Psal. 40.

Qui miserebitur pauperis, beatus erit. Prou. 14.
Beneficentia & communionis nolite obliuisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. Hebr. 13.

Nihil tam diuinum habet homo, quam de alijs bene mereri. Nazianz.
Estote misericordes, sicut Pater vester caelestis misericors est. de auper-
re amore.
Vnicuique mandauit Deus de proximo suo. Luc. 6
Estote inuicem benigni, donantes inuicem Ecclesi. 7.
Alter alterius onera portate; & sic adimplebitis legem Christi. Eph. 4.
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ: sed opere & veri- Gal. 5. 6.
tate. 1. Ioan. 3.

CAPVT IX.

*De oratione, tertio opere satisfactorio, & illius
usu ac fructu.*

Tertium genus bonorum operum, quo etiam Deo satisfacimus, est oratio: Deo enim illa suauissimum est

incensum, & propitiatorium sacrificium, si ex corde con-
Chryf. in tuito & humiliato proficiscatur; & si, vt S. Chrysoftomus,
Pfal. 116. magnum aliquod donum Deo offerre volumus, nihil
 habemus laudatione maius; nihil laudatione difficilius:
Eccli. ult. neque enim solùm animus, sed & corpus patitur, testan-
 te Spiritu sancto, frequentem meditationem, carnis esse
Pfal. 37. afflictionem. Omitto, quòd eleëmofynas aliqui præstare
 nequeant, aut ieiunia tolerare. Imitare ergo Dauidem,
 qui afflictus & humiliatus rugiebat à gemitu cordis sui, &
 lacrymosâ oratione Dominum placauit. Sanè D. Augu-
 stinus pœnitentiales Psalms, cum morituro sibi ad lectũ
 affigi mandasset, se dignam pronunciauit sententiam;
 neminem Christianum absque pœnitentia mori oportere.
 Orationi igitur instare conuertentem se ad Dominum
 oportet: sæpissimè enim ignis concupiscentiæ, inundatio
 cogitationum, hostium oppugnatio clamare compellit,
 & leuare corda nostra cum manibus ad illum.

Varij autem sunt orandi modi. Primus, si perfectiõnem
 spectes, est contemplatio. Secundus, meditatio, de illa in
 libro tertio, vbi perfectorum exercitia; de meditatione
 verò, secundo, cum proficientium maximè sit, commo-
 diùs tractatur. Præter hos, alios hîc enumerabimus. Nam
 Primò, potest quis alienis verbis orare, vt cum Psalms
 recitamus, aut alias vocales orationes: gratumque hoc
 Domino sacrificium est, animæ scilicet & corporis, & vi-
 tultorum labiorum nostrorum.

1. *Alieno-
rum ver-
borum u-
surpatio.*
O. i. e. 14.
 2. *Proprio-
rum ver-
borum ex
affectu e-
ruclatio.*

Secundò, proprijs ex affectu interiore nascentibus
 verbis, diuinam maiestatem alloqui: qui modus ex abun-
 dantia affectus prouenit. quando enim sicut adipe &
 pinguedine repletur anima nostra, tunc labijs exultatio-
 nis Deum laudat os nostrum; & cum lætatum est cor no-
 strum, tunc exultat lingua nostra. ex abundantia enim
 cordis os loquitur, & facundos efficit amor atque di-
 fertos.

3. *Alienis*

Tertius modus mixtus est, cum alienis verbis quasi
 pennis

pennis anima eleuatur à terra, & postea per se fertur, suis-
 que se librat. quod fit, quando quis attentè legit & sen-
 sibiliter aliquas vocales orationes, & ex affectu suboriente
 ipse pergit sibi formare orationem: ac subinde redit ad
 aliam.

*verbis seu
 orum in-
 terfectio.*

Quartò, quando vocali orationi non aliam addimus,
 sed tantummodò affectibus & suspirijs feruentioribus
 in Deum interfecamus eam, crebrò, vel post singula ver-
 ba, aut certè complura attentè expensà: ita vt quæuis
 corporis respiratio sit ad Deum mentis eleuatio & ad-
 spiratio.

*4. Suspiri-
 orum in
 oratione
 interfectio.*

Quintus modus est, & compendium totius perfectio-
 nis, iaculatorijs velut sagittis cælum petere, & se Deo
 coniungere. Qui enim adhæret Deo, vnus spiritus est
 cum Deo. Illis certè cor amantissimi Redemptoris nostri
 suauiusimè vulneratur. Vulnerasti, ait, sponsa, cor meum
 in vno crine colli tui, in vno oculorum tuorum. Vel se-
 mel enim oculos in cælum attollere cum ardenti affectu,
 efficax oratio est, & tenerimè afficit Patrem misericor-
 diarum. affectus enim fons sit oportet eiusmodi oratio-
 num; quales sunt dolor de peccatis, compati Christo, de-
 siderium cælestis patriæ, tædium huius vitæ mortalis, tri-
 stitia in aduersis, gratitudo magna ob innumera Dei be-
 neficia, admiratio operum eius, fiducia in Deum, zelus
 honoris eius; sed in primis charitas in Deum accensa, quâ
 anima perpetuis ignitisque desiderijs desiderat, vt cer-
 uis ad fontes aquarum, haurire aquas in gaudio de fontibus
 Saluatoris. Affectuum autem huiusmodi ignis maxi-
 mè in meditatione exardescit, vt loquitur Propheta Da-
 uid: qui proinde toto die iaculatorijs fouendus est, re-
 præsentatâ etiam sibi personâ Christi, vti in meditatione
 fuit considerata, vel vt in communionem, aut alio exerci-
 tio, quo affectus singulariter excitatus fuit. si enim sic om-
 nia ad illam referantur, aut Christo offerantur, affe-
 ctus excitatus magis fouetur & roboratur, cum in omni

*5. Breuium
 orationum
 in cælum
 iacula.
 Cant. 4.*

opere renouatur. Perutile tamen est etiam absque affectu illo certas, ex Psalmis potissimum & sacris Literis, habere paratas, & vsurpare, vt eo pacto sæcularium conuersatio, & negotia condiantur spiritali succo, & rerum quas sensibus percipimus species non se tantum, sed Dei nostri gloriam nobis loquantur. Nihil enim vtilius, aut suauius est, quàm istâ arte, vt ita loquar, chymicâ, ex terrenis aurum obryzum diuinæ charitatis eruere, & vnum in omnibus quærere ac inuenire Deum, & ijs, quibus velut pedicis mortales illaqueantur, quasi pennis volare, in Deo requiescere, ac in æstu tentationum os nostrum aperire, & attrahere spiritum verum filiorum Dei.

6. Singulorum verborum meditata expressio.

7. Præceptorum, vel Regularium consideratio.

Sextò, orationis Dominicæ vel alterius orationis verba singula meditatè expendere, atque ijs quamdiu sapit insistere, ac deinde ad alia pergere; colloquijs interiectis, quæ in Deum charitas varijque affectus dictauerint.

Septimò, aut Decalogi mandata singula, aut Ecclesiæ præcepta, aut Regulas sui instituti considerare, quo nimirum pacto eas seruet, & seruare oportuerit, quomodo aduersus eas deliquerit: atque excitatâ contritione, recitare Pater, & Aue, aut Psalmum aliquem, v.g. Miserere, Te Deum. Idem potest fieri circa peccata capitalia, potentias animæ, sensus quinque.

Triplex orationis vocalis attentio. I. Cor. 14.

NOTANDVM 1. in oratione vocali triplicem esse attentionem. Prima ac necessaria est ad verba: vt ea debitè, distinctè, intelligenter & integrè proterantur. Secunda, quâ ad sensum animum aduertimus, & oramus spiritu & mente, cibumque quasi mandimus, ac eius saporem degustamus. Tertia est ad Deum, quem oramus, & rem illam, quam impetrare optamus. Quapropter initio orationi finis præstituendus, & quoad fieri potest diuinæ præsentis, ac curiæ cælestis memoria excitanda.

Quæ præparatio ad orationem prolixiorē necessaria.

NOTANDVM 2. in hisce modis, orandi prolixioribus in principio oportere animum colligere, velut ante meditationem, Secundò, se coram Deo statuere. Tertiò,

tiò , gratiam ad rectè orandum suppliciter flagitare.

NOTANDVM 3. dum sic percurruntur præcepta, & post singula dicitur excitanda contritio, expedire, cum contritione aliquod opus satisfactorium adiungere, aut genua flectendo, aut hoc vel illo situ laborioso, decenti tamen, supplicando. Est & ipsa quidem oratio satisfactoria, quæ subijcienda dicitur; sed & ipsa magis erit, si eiusmodi fuerit, quâ Indulgètijs promereri possimus, quemadmodum in varijs articulis Indulgentiarum meritò concessarum ad honorem S. Caroli Borromæi, tam illustribus hoc tempore in Ecclesia orti sideris, inuenies. In illis enim is qui consilio Confessarij paret, aut actum regulæ suæ exercet, aut mortificationis, aut quid simile, remissionem tertiæ partis peccatorum consequitur. Qui conscientiam examinat, aut crucem aut imaginem deuotè salutat, aut se Deo commendat, aut Angelo Custodi, aut sancto Patrono suo, aut initio operis faciet ter signum sanctæ crucis, aut dicet ter, Deus in adiutorium; lucratur decem annos Indulgentiarum. Similiter is qui dolet de peccatis, & confessionis habet propositum. Qui verò recitat Miserere, Credo, aut Te Deum laudamus, ad honorem sanguinis Christi I. E. S. V. pro nobis effusi, & septies terram osculatus fuerit; lucratur eas Indulgentias, quas obtineret si eo die scalam sanctam ascenderet.

Inuat orationem præ-nale opus.

Hæc carptim attingo, vt indicem solùm quantum thesaurum quiuis colligere possit, siue sanus, siue infirmus, si prudens spiritualis mercator existat.

TERTIÆ IMAGINIS

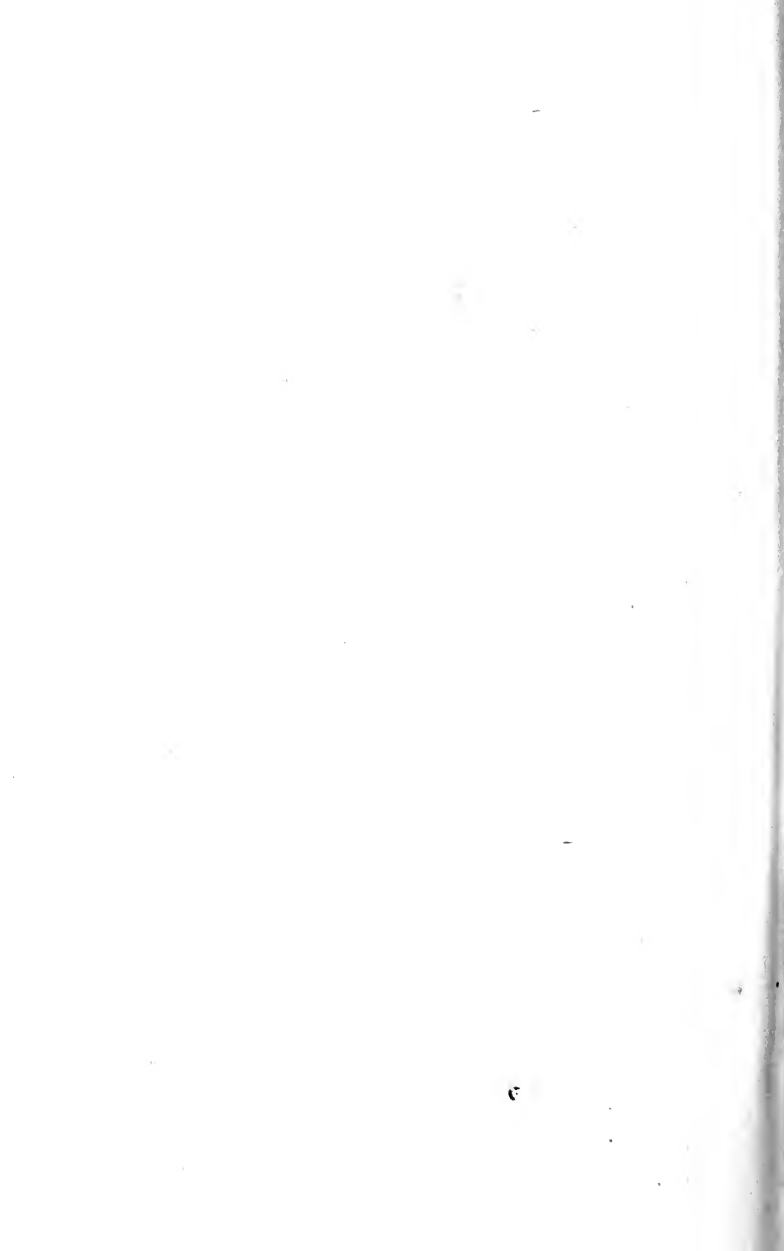
ANNOTATIO.

Ante orationem præpara animam tuam.

Cum A oratio sit cum Deo colloquium, sedulo ad
 eam te confer, B Deumq; præsentem cogita, nec
 eam (quod hic C mundanus facit) ob vlla D mundi ne-
 gotia differ. Verùm omnibus postpositis oraturus E
 conscientiam examina, detestare F peccatum, teterri-
 mum monstrum, cuius caput est paonis, venter hy-
 dropici, pedes salacis hirci, cauda scorpionis. paone su-
 perbia vitæ, hydropisi auaritia, concupiscentia carnis
 petulantis hirci pedibus, scorpionis caudâ peccati ve-
 nenum, & caluariâ stipendium eius mors denotatur. G
 Ieiunium (sub quo omnis mortificatio continetur) &
 Heleëmofynam cum oratione coniunge, ductum tui I
 Angeli Custodis sequere; animumq; K silentio, L soli-
 tudine, piâq; lectione, vt hic Eremita, para: M spem ex-
 cita, N orationemq;, quæ gladium habet verbi Dei, cor
 accendit, ad vitia superanda animat, ad Dei honorem
 institue, vt O peccata superes, vtq; P virtutem à Deo
 impetres. Hæc autem Deo adstat, alata, quia animam à
 terrenis eleuat: armata, quia vinci à malitia nequit;
 sed per crucem & ardua coronam obtinet. Hanc pro-
 stratus ante thronum Dei humiliter flagita, vel vt Q
 reus, aut vt pauper, aut sponsa. Hanc præparationem R
 Moyses præmonstrauit.

Uai. 30.

*De præparatione ad orationem, maximè
ad meditationem.*

Sapientis monitum est: Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum: is enim eum tentat, qui temere confidit se collectum in oratione animum absque præparatione habiturum.

*Eccli 18.
Præparatio
ante orationem
necessaria.
Ea duplex:
propinqua
& remota.
Remota est
varia.*

Duplex autem est præparatio: remota, & propinqua. Ad remotam pertinet Primò, curas superfluas abijcere: curæ enim velut spinæ animum in meditatione pungentes, vt D. Bernardus loquitur, ineptum diuinis inspirationibus efficiunt. Et sanè irreuerentia magna est, illis se tantopere implicare, vt Deus opt. max. pulsans ad ostium, colloquiumque nostrum expetere dignatus, quasi iubeatur morari, propter vilissimas occupationes. Ideò in desertum populus Israëliticus, quò Deo sacrificium in monte offerret, abire iussus est; vt occupationibus terrenis expeditus, diuinis aptior fieret. Illi enim soli, vt Cassianus, purissimis oculis diuinitatem ipsius speculantur, qui de humilibus ac terrenis operibus, & cogitationibus ascendentes cum illo secedunt in excelso solitudinis monte.

Exod. 3.

*Cassian.
col. 10. c. 5.*

Confidera igitur curas tuas, & cum alijs quoad potes eas partire: vti Moyfès consilio soceri sui fecisse legitur. Pharaò olim operibus lateris & luti, & quæsitioe palarum distinerè conabatur electum Dei populum, ne de sacrificio cogitaret: idem nunc molitur dæmon, sed de rectâ fraude eundum est, quò Deus animam, Deumque etiam ipsa anima sic inuitat; Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, manè surgamus ad vineam.

*Agenda cū
alijs partire.*

Exod. 18.

Cant. 7.

Secundò, ei qui orare desiderat, planè expedit breuiter ante orationem discutere conscientiam, & contritionem elicere, Dei que alloquium humiliter flagitare. non

*Examina
conscientiæ.*

Eccli 15.

enim est speciosa laus in ore peccatoris: & verè, vt Psalmista ait, Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Sed si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Quà enim fiduciâ supplices manus adhuc sanguine peccatorum plenas, extendet ad Deum Patrem peccator? & inimicus illius, ab illo auxilium, & pretiosa dona sibi postulabit?

Tabia 12. Tertiò, iuxta id quod Angelus Tobiam docuit, Bona est oratio cum ieiunio & eleëmofyna, proinde iuuerit eam facere seu corporalem, seu spiritualem, v.g. cupiendo proximis orationem suam prodesse, atque illam pro ipsdem diuinæ bonitati offerendo. D. Chrysoströmus suadet, vt Christiani arculam habeant domi paratam, in quam oraturi eleëmofynam conijciât. Si etiam mortificationem aliquam, quæ ieiunij nomine continetur, exercueris, orationem longè fructuosiore reddes.

12. 30. Quartò, ab inanibus colloquijs lingua refrænanda est, & spes in Deum erigenda. In silentio enim & spe, ait Propheta, erit fortitudo vestra. Spes autem & fiducia adeò necessaria est, vt nihil absque illa, cum illa verò omnia obtinere possimus. si potes credere, ait Veritas ipsa, omnia possibilis sunt credenti.

Propin quibus debet orari ut præfigere. Altera præparatio & proximior est, finem debitum orationi præfigere: qui non est, consolationem quærere, varias pias & doctas considerationes venari, sed Deo honorem exhibere, & virtutem ac sanctitatem acquirere. Vidèdum igitur, quomodo defectus nostros per oratione superare, & eum qui in via virtutis nobis maximè resistit, expugnare possimus. luctatores enim in oratione sumus cum Patriarcha Jacob, vt nobis Dominus benedicat, & neruus femoris concupiscentiæ prauæ emarcescat. Dirigenda autem oratio ad virtutè maximè necessariam, & contra vitium, vt dixi, illud, quod potissimùm nos in via Dei impedit. hoc enim velut principe superato, cæterâ cadent, aut perfacilè vincuntur. Non est tamen alia-

rum virtutum exercitium pro re nata negligendum.

At, inquires, quo pacto ex quavis materia elicere poteris auxilia ad propositam mihi virtutem inferendam, aut vitium extirpandum? Respondeo, mox ut affectus aliquis pius prædominatur, ex quavis materia illi consentanea elicere perfacile est, ut P. P. uente in *Introduct. ad Medit. §. 4.*

Huc etiam spectat personam, eiusque affectus assumere, vel rei, vel pauperis, vel denique sponsæ, iuxta affectum quem in se suscitare, vel augere quisque proponit. Idque plurimum iuuare tradidit B. P. Ignatius in libello *Exercitiorum.*

Verum enim verò ut distractus negotiorum varietate & puluere animus ad se redeat, lectio etiam cum materia, tum alicuius alterius libri pij, plurimum conducet. Lectio enim velut ad meditationem & orationem gradus est. Postremò commendata oranti est Saluatoris verbo atque exemplo solitudo: sic quippe *Matt. 6.* Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem tuum.

Denique Angelo duce, coram Domino eiusque curia vniuersa se statuere, instar omnium est, atque ad fructum simul & consolationem maximè opportunum. de quo sic Bernardus: Quid aliud cogitare debet intrans ad orationem, quàm Propheticum illud, Ingrediar locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei? omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cælestem, illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet folio, circūdante innumerabili & ineffabili beatorum spirituum exercitu. vnde & ipse qui viderat, maiorem numerum non inuenit, Millia, ait, millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Quanta ergo cum reuerentia, quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet è palude sua procedens & repens ranuncula vilis, quàm tremebundus, quàm denique hu-

Inuar. & Lectio.

Item Solitudo. Matt. 6.

Maximè statuere se coram Deo. Bernard. serm. de 4. mod. orandi.

Daniel. 7.

milis & sollicitus, & toto intentus animo maiestati glorię in præsentia Angelorum, in concilio iustorum & congregatione assistere poterit miser homuncio? Porro, ait, quamuis vbique sit Deus, in cælo tamen orandus est, ibique orationis tempore cogitandus, &c.

Meditatio de oratione ritè ac reuerenter instituenda.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt suprà cap. i.

*Alcantara de med.
c. 8.*

PRÆLVD. I. Est compositio alicuius loci, quâ imaginatio in proposita materia retineatur; quæ in mysterijs est, fingere coram se ea peragi, vel in corde suo (vt potius anima in seipsa quàm extra se sit) iisdem circumstantijs, quibus olim peracta fuere: in alijs alia. Est crebrò (quæ & hîc maximè opportuna) coram Deo omnipotente vna cum Angelo Custode se sistere.

PRÆLVD. II. Deo humiliter supplicare pro gratia ad benè orandum, id est, opus omnium grauissimum & utilissimum peragendum. quod ante omnem meditationem exigitur.

Eccli 18.

PVNCTVM I. Considera hæc verba Sapientis: Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum. Tentat enim Deum, eiusque iram, quam placare venerat, prouocat; qui absque præparatione ad eam se confert, vel negligenter peragit. Itaque ante eam apud te statue, orare, an tentare Deum velis. Si enim hoc opus Dei negligenter facis, quid aliud agis; quàm illius iram prouocare, quam placaturus adueneras?

Secundò considera, quantâ diligentiam, studio, tempore litem tuam apud iudicem instrueres, vt vel à crimine absoluereris, aut terræ frustum acquirereris; sed nõnne in oratione coram supremo Iudice, & curia eius, de æterno supplicio, vel præmio causam dicere paras, & omnia

ne-

necessaria impetrare? & forsân qui etiam in ludo vigilans & sedulus es, hîc torpere te reperies.

Considera Tertiò, vnde contingat illa in oratione irreuerentia, & animaduertes Primò, ex eo quòd alia pluris faciamus, & proinde ad ea aspiremus, quasi vtiliora, magis necessaria & iucunda; cum tamen oratione nihil magis necessarium, nihil vtilius, nihil iucundius sit. Necessitas probatur, quia sine Deo nihil possumus, idque diligentissimè expende. Orando verò gratiam necessariâ ad ea quæ facienda sunt facilè impetramus. Quid enim certius & facilius hoc Veritatis verbo: Omnia quæcunq; orâtes petitis, credite, quia accipietis, & eueniēt vobis? Quæ admodum autem volenti legere vanum est, vt Psalmista, ante lucem surgere; & quisquis eam impedit, lectionem impedit cæterâsq; functiones ad quas lux nobis necessaria est: ita qui in oratione alia ab ea tractat, lumen, vires, ac robur, id est, gratiam tollit sibi: quæ tamen ante omnia ad res agendas necessaria est. Et quo plus de futuris cogitat & anxius est, eo magis præposterâ atque stultâ diligentia succellus retardat, negotijsque obicem ponit. Quanta autem vtilitas ex oratione promanet, hoc vnum arguere potest; quòd per eam homo tum primæ causæ Deo opt. max. coniungatur, atque ita instrumentum illius aptum euadat, tum etiam (quod ad delectationem pertinet) fonti bonorum omnium, vnde liquidam hauriat, cum voluerit, voluptatem.

PUNCTVM II. Considera irreuerentiam committi, cum in ipsa oratione, tum verò in accessu ad eandem & recessu.

Committitur autem in accessu, Primò, dilatione: quando absque causa iusta alijs occupationibus ea postponitur: quod perinde est, atque Regem, qui te velit conuenire, imò pulsset ad ostium, negligere; neque eum nisi post facem hominum prolixè auditam, obiter ad breue colloquium admittere; vel, cum res & causa maxi-

*De negotijs
in oratione
cogitare
nocet iisdē.
Marc. 11.*

*Irreuerentia
quomodo
in oratione
committatur.*

mi momenti in manibus est, vbi de bonis, de vita agitur, muscis captandis, & arenis numerandis, tempus impendere. quamque illud indignum factum expendere.

Secundò, irreuerentia etiam est, negligere præparationem, non secùs ac si res nihili tractanda foret, cum sit omnium grauißima. vide igitur quam orationi præparationem præmittere solitus sis, quam verò illi qui Regem allocuturi, quam concionator, vel de re aliqua in confessu grauißimo, sententiam dicturi.

Præparatio verò ad orationem maximè necessaria est, Primò, mentem euagationibus vacuum ad orationem adferre, ideoque affectus prauos diligenter mortificare, negotia relinquere, & sancta cum fiducia Deo prorsus omnia tantisper committere. Nullo enim pacto melius illa quis promouebit, quam ei diligenter supplicando, si- ne quo nihil possumus, quique operatur omnia in omnibus. Secundò, de peccatis, conscientiam excusam, excitare contritionem; scimus enim quia peccatores Deus non audit. quis enim hostis, & Deo nondum reconciliatus post iniurias grauißimas illatas, nisi cum insigni arrogancia ad Deum magna petiturus adibit? Tertiò, eleëmofynâ & ieiunio, silentio & spe ad orationem comparare se oportet. dicit enim Propheta: In silentio & spe erit fortitudo vestra; & Tobiaë Angelus: Bona est oratio cum ieiunio, & eleëmofyna; Christus verò Dominus: Omnia quecumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis. Nec non B. Iacobus magistrum sequens: Si quis autem vestrum indiget sapientiam, postulet in fide nihil hæsitans: non enim qui hæsitat æstimare debet quòd aliquid accipiet à Domino. Quartò, lectione aliquã piã in solitudine animus seuocandus, atque videndum quod vitium potissimum superare, ad quam virtutem in oratione conueniat collimare; denique quasi cum Angelo in conspectu Dei, & cælestis curiæ tibi comparendum esset, induc personam rei, pauperis, vel sponsæ.

IOAN. 9.

Isaia 30.

Tobia 12.

Marc. 11.

Iacob. 1.

sponsæ. multis id salutare fuisse perspicuum est.

PUNCTVM III. Aspice Primò, Sanctorum atque Angelorum choros, ante Deum trementes, & quòd millia millium assistant eis; & tu forsan, eheu! miser terræ vermis, & vapor ad modicum parens, rides, & cum Deo locuturus toto cum mundo fabularis, causam tuam acturus reum te facis. Secundò, attende Dei potentiam, qui tribus digitis orbem suspendit, & portat omnia verbo virtutis suæ, quamque indignum hominem minore cum eo sæpè reuerentiâ, quàm cum quouis mortalium loqui. vt rectè omnino dixerit Philosophus: Sic cum Deo loquere, quasi homines audiant; sic cum hominibus, quasi Deus te audiat. Seneca.

Oratio pro reuerentia in oratione habenda.

Potentissime Deus, presentem te hic & ubique scio, atque infinita esse maiestatis, coram quo tremant vniuersæ potestates, & iubilent omnes filij Dei: quantâ ergo me, qui sum puluis & cinis, humilitate pareffet apparere in conspectu tuo? & quâ gratitudine; qui me de nihilo creasti, redemisti in sanguine Filij tui, & innumeris me beneficij omnibus diebus vitæ meæ fuisti dignatus? Et tamen, eheu! peccaui super numerum arena maris, neque sum dignus qui veniam in conspectum tuum. Verùm quò ibo à facie tua? veniam potiùs ad te Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, & dicam: Pater, iam non sum dignus vocari filius tuus, sed fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Scio propter innumera peccata meæ, in secreto regalis palatij super melatum iudicium mortis; sed venio, Deus meus, vt placare possim vultum tuum. da mihi, quæso per sanguinem Filij tui, vt oratio meæ non fiat mihi in peccatum, & ne projicias vnquam me à facie tua. Agnosco, Domine Deus meus, me nihil posse facere absque te, & omnem spem meam in te colloco, omniaq; tibi committo, vt oratio meæ, & omnia meæ dirigantur sicut incensum in conspectu tuo, & descendat Humilia-
tio sui.
Gratiarū
actio.
Contriti-
onis actus.
Confiden-
tiæ actus.
Luc. 15.
Bernard.
serm. 3. de
natali.
Diffiden-
tia sui.

super

super me misericordia tua; quâ possim illa, quæ à me exigis, maxime orationem, ritè perficere, ad gloriam nominis tui, ac tibi, ex quo, & in quo, & per quem sunt omnia, cõiunctus esse, ó Deus meus & omnia. Absit vt deinceps te ad colloquium inuitantem, & pulsantem ad ostium negligam, præ mundi fallacibus negotijs; inquietus sim & præceps, dum rem omnium grauissimam ago & vtilissimam, qui in alijs menses & annos ponere soleo. En venio, vt sincerè tibi offeram cor contritum & humiliatum, quod despiciere non soles, certus de promisso tuo, quod petenti tribues, querenti te offeres, pulsanti aperies, & vincere dabis vitia mea & imperfectiones meas. N. præsertim si ieiunio & eleëmofynæ coniuncta sit oratio mea. O Domine, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine, munda cor meum & labia mea, vt exultent cùm cantauero tibi, quod in omni æternitate cum sanctis & electis tuis, per tuam gratiam facturum me esse confido. Amen.

Oblatio
sui.

Praxis preparationis ad orationem, & collectionis post eam.

Primò, pridie tempus & negotia distribuenda quoad fieri potest; & in primis orationi & Missæ sacrificio certa hora assignanda. Id mirè ad pacem animi valere & profectum dicebat B. Ignatius.

Secundò, ante somnum mens piâ lectione, ac deinde cogitatione & affectu occupanda, imaginando te iuxta crucem, aut coram Deo esse, & SS. Trinitate, vel in loco vbi mysterium proximo die meditandum gestum est. quod ad loci compositionem pertinet.

Tertiò, destinare aliquam eleëmofynam saltem spiritualem, & mortificationem, vt nulla dies abeat quin hæc linea ducta sit. Postridie manè, & quoties orandum, Primò, negotia seponere, Deoque committere, imò verò oratione ea promouere. Secundò, excitare contritionem. Tertiò, finem orationi præponere, & puram renouare intentionem. Quartò, Deum atque Angelum præsentem intueri, magnamque excitare reuerentiã, & veniam cum diuina maiestate loquendi humillimè postulare, ac fidei, spei & charitatis actum elicere cū trina genuflexione, si locus patiatür.

Post orationem, reuerenter ab ea discedere oportet, examina-

Ante som-
num quid
agendum.

re defectus admissos, ac de ijs veniam flagitare; & pro beneficijs ac donis Dei gratias agere; pia decreta ac proposita iterare, atque horum deinde memoriam per diem renouare, & occasiones exequendi diligenter obseruare.

Oratio post orationem longiorem aut meditationem.

Domine Deus meus, qui custodis pactum & misericordiam seruis tuis, gratias tibi ago quia dignatus es audire deprecationem meam, exaudi quæso eam propter gloriam nominis tui; & da mihi gratiam (sine qua nihil possumus) vt voluntatem tuam quam cognoui, & defectus meos. N. de quibus vehementer doleo, emendare, ac pia desideria ista. N. perficere possim, vt magnificetur nomen tuum vsque in sempiternum. Sulcipe illa, obsecro, & opera mea in vnione meritorum Filij tui, & omnium Sanctorum tuorum: dispone de me vilissima creatura tua secundum beneplacitum tuum; resigno me, & proijcio totum in te, omniaque accepto à paterna manu tua, ac toto corde te diligere, & tibi seruire desidero. Amen.

Aliam longiorem infra habes.

Nota Primò, id quod dicitur, orationem ad finem certum instituendam, etiam in vocali plurimum valere. sic enim pro varijs necessitatibus Psalmos singulos recitare vtile est, & attentionem conciliat: simile, si singulos Psalmos pro beneficijs singulis Deo offeramus.

Nota Secundò, Angeli Custodis familiaritatem ac præsentiam, tum in oratione frequentandam, tum in alijs nostris operibus; cum eo consultando, & per eum diuinæ maiestati opera nostra offerendo, proximorum animos, quando cum ijs agendum est, per eum præparando.

Cultus Angeli Custodis.

Nota Tertio, lectionem piam quotidie statam esse debere: siquidem in ea nobis loquitur Deus. Quid enim aliud est, ait Gregorius, Scriptura sacra nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? quocirca attentè ac reuerenter instituenda est, non præcipitanter, sed quasi auscultando, vt audire possimus quid loquatur Dominus. Idq; vt facere dignetur, ante lectionem propositum faciendum exequendi ea quæ diuina bonitas dignata fuerit inspirare. Post lectionem gratiæ Deo agendæ, ac sententiæ aliquæ in memoriæ thesauro reponendæ, ex consilio D. Thomæ Aquinatis. O quantum is excresceret, si quotidie ei aliquid adijceretur! cuius oportunitatem cum tantam Religiosi quotidie in mensa habeant, felices fuerint si agnoscant bona sua.

Gregor. lib. 4. ep. 40.

Lectio pia quemodo instituenda.

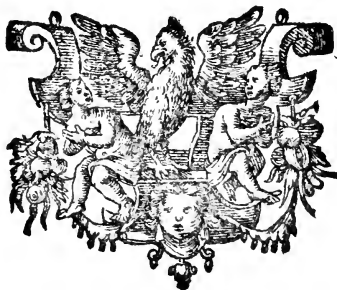
Nota Quarto, quòd quâdo ariditas maior est, lectio meditatio-

nis vices supplere potest; præsertim si sententijs vttilioribus instamus: aut certè huiusmodi lectionem tunc accipiamus, quâ aliquando experti fuimus diuinæ gratiæ radium nobis affulisse.

I A C V L A T O R I Æ,
*quibus orationis factæ pia desideria per diem
renouentur, & ad eam anima præparetur.*

- Psal. 62.* **D**eus, Deus meus, ad te de luce vigilo, sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. Oratio enim fons est animæ sitientis.
- Psal. 118.* *Aduua me, & saluus ero; & meditabor in iustificationibus tuis semper*
- Ibid.* *In iustificationibus tuis meditabor, non obliuiscar sermones tuos.*
- Ibid.* *Quomodo dilexi legem tuam Domine! tota die meditatio mea est.*
- Psal. 140.* *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.*
- Psal. 118.* *Iuravi & statui custodire iudicia iustitia tua.*
- Psal. 39.* *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*
- Psal. 118.* *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.*

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER SECVNDVS

V I A

PROFICIENTIVM.

QVARTÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

De tentatione.

Certa bonum certamen, vt bonus
Christi miles.

ET si conuersus sis ad Dominum, & egressus de seruitute peccati, numquam tamen esto securus. tentatio enim ac militia est vita nostra super terram. quomodo resistes illi: cogita hoc solum, stare te **A** Christum inter, Dominum tuum, & **B** diabolum hostem capitalem, qui te ad peccatum, & æternam perditionem nititur reuocare; inuitat **C** mundi propositâ voluptate, ac **D** vanitate; **E** peccatum illis allicit ad se. verum, ecce, inclamat Christus, clamant vulnera eius, & tormenta, quæ salutis tuæ causâ perpeffus est. Attende virtutis præmium, peccati momentaneam voluptatem, pœnasq; sempiternas. vide cui adharere malis: nõne Deo opt max. abominare igitur hostem fallacem. Aspice, vt **F** filios Israël concupiscentiâ carniũ reducere consimili dolo olim voluerit in **G** Aegyptum; quo nunc tendentes in celum aut **H** gulâ, aut **I** avaritiâ retrahere nititur; aut etiam propinquum calo **K** vanâ gloriâ precipitare. Qui perseuerauerit in finem, saluus erit.

Mat. 10.
& 24.

PRÆ-

P R Æ F A T I O
 I N L I B R V M S E C V N D V M,

*De progressu, eiusque impedimentis, siue
 tentationibus.*

Postquam anima, quæ à fine aberrauerat, & a scopo, id est, Deo opt. max. eiusque sanctissima lege, redijt in viam bonam; similis est filijs Israël, quos in manu forti, & brachio excelsò de Pharaonis iugo, & seruitute Ægyptia Dominus liberauit. Itaque quemadmodum illi non constiterunt in terra captiuitatis suæ; sed duce Moyse progressi sunt versus terram sanctam per desertum, ita & illi facere incumbit. Verùm vti Israëlitis accidit persecutione hostili, & asperitate deserti tentari: ita & illa incipiet ad reditum sollicitari. Quid igitur: firmandus animus, & deliberatione seriâ de progressu excitandus, contemptis hostis nostri telis ac robore: Dominus enim pugnat pro nobis; neque permittet, etsi propinqui sint hostes, vt nobis noceant, si boni æmulatores fuerimus; sed nube proteget misericordix suæ, statuētque eam inter nos, & inimicos nostros; etsi in nocte tentationis terrores ac timores nocturni defuturi non sint. Exod. 14.

Vt verò modus deliberandi, quo aliquoties

suprà vfi sumus , quiq̄ue erit in progressu sæpè vsurpandus ; perspectus sit, eum hîc paucis subijcere visum est ; quem postea in modo meditando pluribus videbis explicatum. Quoties enim dubium aliquod incidit in via spiritali, in rerum humanarum vsu ; modus ille consilium explicare poterit, & nutantem firmare, incertumq̄ue dirigere.

C A P V T I.

De modo deliberandi,

Quid faciendum ante deliberationem.

OBSERVA priusquam deliberationem instituas , vt coram Deo opt. max. te listas , ab eoq̄; humiliter flagites lumen & gratiam, vt eius sanctissimam voluntatem cognoscas; siquidem ille solus quid expediat nouit. Hoc peracto, Primò, rem deliberandam in medium profer; vt de statu, de progressu in via virtutis, de multa familia, officio, beneficio, acceptandumne an reijciendum; & ita de ceteris rebus, an & quomodo, & quando faciendæ, an omittendæ. Secundò, ante omnia affectum renoua , ita vt in neutram partem quoad fieri potest propendeas: quando enim animus velut bilanx in æquilibrio erit, paruo momento huc illucq̄ue inflectetur, & aduerte re significationes diuinæ voluntatis licebit. Expende deinde, proposito tibi creationis tuæ fine, vtrùm hæc, an illa pars deliberationis, id est, vtrùm officij acceptatio aut repudiatio, hic aut ille status , hæc aut illa conuersatio, studium, exercitatio, progressus ad finem propositum

Quid in ipsa deliberatione.

Primò.

Secundò.

Tertiò.

con-

consequendum magis conducatur, maiora an minora incommoda habeat; necne. Hoc enim desiderare magis vel minùs debemus, quod ad vitam æternam consequendam, & diuinam voluntatem implendam magis vel minùs conducere potest. sic re & vtraque eius parte appensâ coram Deo, & in luce illius, decernere oportet, atque eam oculis diuinæ maiestatis offerre; ac obseruare internos animi motus & quietem, quibus solet Dominus voluntatem suam declarare ijs, qui eam sincero corde & resignato exquirunt. Atque hæc plerumque sufficere possunt pro electione faciendâ, & deliberatione concludendâ. Quemadmodum enim in meditatione sapè vna atque altera consideratio affectum sic commouet, Dei gratiâ concurrente, vt non sit necesse alia auxilia quærere; ita in electione seu deliberatione, in qua non minùs inspirationes & motus Spiritus sancti obseruandi sunt.

Quòd si tamen suprâ dicta puncta non sufficerent, ad voluntatem confirmandam in bono; tum vltèriùs, vt in meditatione, procedere oportet, quemadmodum infrâ latè explicabitur. v.g. dispiciendum tibi quid amico tuo coram Deo suaderes; & qua similitudine, id quod iudicâs melius esse, persuadere nitereris. sic enim naturâ comparatum est, vt recta ferè consilia alijs demus, ipsi se quiora amplectamur. Perge dehinc vltèriùs; & considera quid in morte velles elegisse, atque ipsum iam scias eligendum esse. similiter animaduerte quo consilio, quando coram tribunali æterni iudicis sistendus eris, vsum te fuisse velles; atque illud multò acriùs stimulat, si cogites æternitatem, quodque semel elegeris, id esse æternum. Quod enim factum semel, infectum esse nequit. Si autem attendas quid Sancti fecerint, vel facerent in hoc negotio; eosque inuoces, & quasi in consilium adhibeas, velut stellæ tibi fulgebunt, in tenebris & ancipiti consilio hærenti. Vide similiter, vtra pars consilij maiorem pacem & tranquillitatem & gaudium animi tibi conciliaret. At multò

Quid faciendum si superior deliberandi modus non succedat ex voto.

Alia considerationes.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

*Quinta.
Sexta.*

magis iuuerit, si à Christo Domino magni consilij Angelo humiliter quid vitâ verbisq̄ue suaserit, & suaderet, interroges; os, inquam, Domini, & arcam testamenti, Sapientiam æternam, magistrum & pastorem animarum nostrarum. Et si fortè id quod cōsultius, quia difficilius, minus allicit; ecce, recordatio beneficiorum quibus nos præuenit, & ad sequenda sua sanctissima consilia, & inspirationes inuitat, calcar addant oportet.

*Inuestigã-
da remora.*

Quòd si necdum animus verum cernere & amplecti potest, videndum quæ & vbi remora sit; & deprehensâ eâ, optimum elige, ac tandem diuinæ maiestati in holocaustum offer, gratiasq̄ue deinde age pro lumine & bona voluntate.

Hunc modum expressi in præcipuis piæ vitæ officijs. Primò, vt paradigma foret. Secundò, vt, postquam ea toto reliquo libro profectus sum, & conatus voluntatem pro tenuitate mea excitare, eandem illâ quasi alterâ industriâ confirmarem. certum enim est omnes qui aut religiosæ vitæ statum, aut aliquod aliud pium viuendi genus maturo consilio elegerunt, pro humana fragilitate flaccescere; ac tum ad renouationem perutile esse relegere vestigia, & rationes quibus sanctè illud cōsiliij amplexi eramus. Quod enim adeò celebratum est in vita religiosa, vt pro spiritus renouatione commendetur; repræsentare sibi diem quo quis egressus est de terra Ægypti, quo spiritu, quibus rationibus impulsus fuerit; idem valet in omni exercitio pietatis deliberatè suscepto. varia autem hîc habes; quibus adspirare diuinam gratiam ad vtilitatem omnium supplex rogo.

*Qua rati-
one ani-
mus con-
firmans,
& as pri-
simū ser-
uorem re-
uocandus.*

Obserua autem in omni deliberatione varijs motibus ac spiritibus animam huc illucq̄ue impelli: illos discernere plurimùm expedit, imò necessarium est; vt voluntatem Dei certius exploratam diligentius exsequamur. ideo considerationem de spirituum notis hîc subiectam accipe.

*Consideratio seu meditatio prima, de notis
spirituum.*

PVNCTVM I. Considera nos velut in via obsita pluri- *Mundi pe-*
 mis periculis latronum ac præcipitiorum esse, & du- *ricula.*
 ce opus habere: multos verò se specie amici offerre, cùm
 sint hostes capitales: quàm igitur diligenter obseruandi?
 Applica spiritibus varijs, inter quos diabolus transfigu-
 rans se in Angelum lucis. Secundò considera, nos peregrin-
 os, & varias ante nos stare vias irremeabiles, quarum
 aliæ tutæ, aliæ periculosissimæ: & proinde de ijs diligen-
 ter quærendum à peritis, & imprimis Sapientiâ aternâ.
 Tertiò, nos velut mare magnum nauigare: & quàm optet
 nauta prosperum ventum, vt naufragium euitet; te verò
 inter ventos contrarios, malum spiritum & bonum: &
 quàm ille in horrenda naufragia abyssi magnæ impellat.
 Humiliter ergo roga Dominum, & dic: Vias tuas, Domi- *Psal. 24.*
 ne, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me, dirige me
 in viam rectam propter nomen tuum: da mihi, Domine,
 vt spiritu tuo agar, vt filius tuus sim: qui enim spiritum
 Christi non habet, non est eius.

PVNCTVM II. Considera, quot fallaciæ & deceptiones *Fallacia.*
 sint in orbe, vt patet Primò, in ethnicorum sectis; Secun-
 dò, hæresium; Tertiò, malorum vita; Quartò, bonorum
 etiam, & spiritualium, quorum non pauci ducuntur vel-
 ut per ignes fatuos, in palustria carnalium, vel fyrtes.
 Gratiâ itaque age Deo, & diffidentiam excita. Secundò,
 in omni etiam minima actione nos aliquo spiritu impel-
 li. quare dispice diligenter, vt suauem spiritum Domini
 sequaris, & ita te datos à Deo duces sequi, id est, Superio-
 res, &c.

PVNCTVM III. Confid. demones tot millibus anno- *Damonum*
 rum exercitatos, & perpetuò vigiles in hoc vnum inten- *vigilantia.*

Numerus. tos, vt nos superent, & euigila. Secundò, numerum eorum (vt patet in S. Antonij vita) qui in vnum miserum conspirant homuncionē, & humilia te. Tertiò considera, *Imbecilli- & is.* timidissimos, & fractos Christi virtute, velut mulieres, vbi viderunt viriles animos, cedere, etiam pueris & virgunculis in nomine Domini pugnantibus. Magnanimitatem hinc discce, & dic cum Propheta: Etiam si consistant aduersum me castra, non timebit cor meū. Secundò considera, explorare illum vti militum ducem, ex qua parte arx animæ nostræ imbecilla sit; id etiam fac, eamque vicissim munire perge, & excuba. Tertiò, hosti extra muros posito facilè resisti, non admissio: vnde venientes cogitationes in femine opprime. Quartò, eum rimari quomodo tectè ingrediatur sub pelle ouina lupus, obsequendo primò bonis cogitationibus; postea vero ad minus bonum, vel etiam malum inuitando. quare statue seriò examinare principium, medium, & finem cogitationum tuarum.

Consideratio seu meditatio de notis ac discretionem spirituum.

Vt malos turbet demon: **P**VNCTVM I. Considera dæmonem vt Pharaonem malis carnis, aut honoris, aut opum, aut terrenarum rerū desideria immittere, & sic irretire. vnde quidquid his affine à diabolo tibi vt venenum proponi finge, & respue. Secundò, bonos vexare molestijs, velut Pharao Israëlitas opere lateris & luti: vt profectiōem ad terram sanctam impediatur, cum contrà bonus Angelus agat. Tertiò, tristitiam & mœrorem, quibus ipse inferno addictus plenus est, vt similes ei simus, inducere. Quartò, in omni suggestionem cum sit princeps tenebrarum, nolle vt sua consilia patefiant, quia malus odit lucem, & ad simulationem & duplicitatem suos excitat. Statue igitur firmi-

ter

ter vti casta puella fœdi amatoris technas aperire Patri spirituali. Secundò, dum tenebræ erunt ab illo menti of-
fusæ, noli pergere vel retrocedere in propositis: sed stare,
vt facit qui in periculoso & tenebroso loco subitò extin-
cto lumine hæret, dum iterum lumen veniat. atque velut
in tempestate fige anchora nauem, & ad Deum clama,
qui est lux & solatium nostrum.

PUNCTVM II. Considera nihil à dæmone immitti, vel *Nil potest
dæmon nisi
Deo per-
mittente.*
suggeri nisi Deo permittente; vt patet in Iobo, quem dia-
bolus petijt vt tentaret; & S. Petro, quem postulauit vt
cribraret; & fiduciam in Deo excita. Secundò, Deum vel-
ut imperatorem semper in acie adesse, spectare nos pu-
gnantes, vt S. Antonio contigit, & generosos animos in-
due. Tertiò, Deum permittere vt concurrant nobiscum
hostes, & aliquândo nos quasi relinquere. idq; ob tres cau-
sas. Primò, vt appareat virtus & fidelitas seruorum eius
in aduersis, & malorum ignauia. vnde Scriptura sacra
ideo Iob & Tobiam probatos ait. Secundò, vt torpor no-
ster excutiat. Tertiò, vt, cum superbi sumus, infirmita-
tem nostram discamus. Hinc explora quare Dominus af-
fligat te, vel affligere solitus sit. *Tobia 12.*

PUNCTVM III. Considera Primò, quòd etsi vita nostra *Bonorum
consolatio-
nes.*
tentatio sit super terram, tamen eam multis consolationi-
bus abūdare, si boni simus, vt patet in vita Christi Domi-
ni, B. Virginis, & Sæctorum, &c. Vbi semper tristibus læta
permisceri considerabis; cumq; id iudicet sapiëntia & bo-
nitas æterna atque infinita, te illi resigna & committe, at-
que in nubilo, serenitatis spe te confirma. Secundò, nullã
esse consolationem à Deo nisi quæ trahat ad illum; per fi-
dem intellectum nostrum, per spem & amorem volunta-
tem nostram: vel ad cœlestia; auocando à terrenis anim-
mum, eumq; lætitiã sanctã excitando. vel saltem ma-
gnam tranquillitatẽ ingerat, quam in bona anima tur-
bari mali spiritus signum est, vt ipax & quies Dei est ac
spiritus boni, maximè si nulla causa præcesserit. Itaque

hanc curare, & omnia animum turbantia eijcere stude. sicut autem qui, dum lux est, postea cariturus luce, prospicit quò eundum; ita etiam facito, & collige æstate in hiemem spiritualem animos, &c. Postremò cogita te inter Deum & diabolum stare, vtrumque pellicere & inuitare, & vide quem audire velis & sequi.

*Oratio seu protestatio sequendi bonum
spiritum.*

Veni, sancte Spiritus, & emitte calitus lucis tuæ radium: veni lumen cordium; surge oriens, & dispelle tenebras meas, ne quando dicat inimicus meus, Prævalui aduersus eum. O lux amabilis, quomodo non diligam te potiùs quàm tenebras meas, quàm principem tenebrarum harum? nisi enim tu illucesceres mihi, paulò minùs in inferno habitaret anima mea: nisi nubem vanitatis dispergeres, numquid rectum iter tenere possem in magno vitæ huius pelago? neque tenere potero, nisi tu spes omnium finium terræ, & in mari longè aperias te mihi, & viam monstrares. Ecce, quot miseræ animas syrtes infernæq; charybdes absorbent! Ecce quot erroribus & specie recti decepti ethnici & hæretici abeant, eheu! in tenebras exteriores, quia tu lumen iustitiæ non fulsisti eis! mihi autem apparuit humanitas ac benignitas tua, vt abnegando impietatem & secularia desideria, sobriè, iustè & piè tibi viuam, & te sequar, ô vitæ mea, ascendamq; super altitudinē terræ, vt frustra iaciatur rete ante oculos pennatorum. Cùm enim viderò meas cogitationes ad terrena, ad caduca inclinare; nōne manifestum erit, quòd sapientia hæc terrena sit, animalis & diabolica: sapientia enim quæ de sursum est, à te, Deus, lux incommutabilis, fons bonorum omnium, vocat nos à terrenis ad caelestia, à creatura ad creatorem, à transitorijs ad æterna. In his dilatatur animus, & gustat quàm sis suavis, ô dulcedo ineffabilis; in illis tenebrescit, & amaritudine repletur, nec quiescere potest, quia non est ei quies nisi in te. Dignare ergo, Domine, præcedere omnes actiones meas, fac

vt

Tit. 3.

Prou. 1.

vt omnis cogitatio & operatio à te semper incipiat, & per te semper finiatur; & licet consurgant aduersum me castra, non timeat cor meum. nonne enim certò noui, quia non patieris me tentari supra id quod possum, neque relinques sine testimonio; sed precedes faciem meam, & ostendes viam in qua ambulem? Quia ad te leuaui animam meam, Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei: etenim vniuersi qui sustinent te, non confundentur, sed in sacula seculorum laudabunt te, & benedicent nomini tuo in saculum, & in saculum seculi. Amen.

Psal. 16.

Psal. 24.

Praxis in deliberatione adhibenda.

CONSIDERA semper coram Deo in luce eius, principium cogitationum & finem, etsi maximè remotum, atque attende an sis resignatus & pacificus. hoc enim certissimum Dei præsentis signum, quia in pace factus est locus eius. Plurimum certè lucis hauriet, quisquis in cogitationibus, verbis & actionibus finem sæpè scrutabitur, & quantum à pura intentione declinet ceu lucidissimo septentrione ac helice operationum nostrarum Christo IESU Domino nostro.

Psal. 73.

Secundò, consilium aliorum exquire: nemo sibi bonus medicus, nemo consiliarius: & cum moneat Spiritus, ne innitatur prudentiæ nostræ; nisi illi pareamus, sapientium sapientiam reprobabit qui humiles & mites consuevit docere vias suas.

Tertidò, ad Venerabile Sacramentum, atque os Domini consule, Patrouosque, maximè Angelum Custodem roga & interroga de via bona.

IACVLATORIÆ

quibus directio sancti Spiritus exquiritur.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me? Psal. 24.

Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Psal. 142.

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Psal. 143.

Actiones nostras, que sumus Domine, adspirando praueni, & adiunando

do

do prosequere, ut cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat, & per te coepta finiatur.

- Psal. 90.* Cor mundum crea in me, Deus, & spiritum rectum in noua in visceribus meis.
- Psal. 139.* Proba me, Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.
- Psal. 118.* Deduc me in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui.
- Actor. 9.* Domine, quid me vis facere?

C A P V T II.

Deliberatio de perfectionis seu quotidiani progressus studio, postquam quis in viam reuersus est.

- H**OMO. O Sapientia æterna, Christe IESV, salus mea, dux meus, & dulcissimum refugium meum, posuisti me in via hac qui creasti me, & ostendisti mihi bona plurima, quæ præparasti diligentibus te. & perfectionis veræ studiosus ardet animus, suspirat, & sæpè ingemiscit inter viarum discrimina ac diuerticula. Ostende, quæso, bone IESV, viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam: doce me in quo perfectio verè consistat, in quo beatitudo huius & futuræ vitæ. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita anima mea ad te Deus.
- Psal. 131.*
- Psal. 41.*
- Mat. 22.* CHRISTVS. Mandatū magnum, & maximū est, Diliges Dominū Deum tuū ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mēte tua, & ex totis viribus tuis; proximū verò, sicut te ipsum. In his præceptis vniuersa lex pendet, & prophetæ. Plenitudo enim legis est dilectio. In eo autē dilectio & perfectio apparet, si idem mecum velint homines
- in

in re omni, idemque nolint. ex quo sequitur, ut semper de me ferè cogitent, loquantur, nihil optent, nisi voluntatem meam fieri, & me, qui sum exemplar omnis perfectionis, imitari. In omnibus tranquillè meæ sese prouidentia committant, omniaque iusta iudicia mea arbitrentur, quæ verè dicuntur iustificata in semetipsa; hinc numquam queruli, numquam tristes, sed semper gaudentes. *Psal. 28.*

HOMO. Sed ardua res est perfectio, laboriosa, & longi temporis; quis ad eam, Domine IESU, pertingere poterit?

CHRISTVS. Fili mi, si paululùm laboraris, sincerè in vera mortificatione & oratione: non quantum filij huius sæculi defudant; sed vel pro sexta parte; certè in perfectorum meorum numero esse poteris. Modicum, aiebat Ecclesiastes meus, laboraui; & inueni mihi multam requiè. Et si strenuè quis, non deflectendo ad dexteram, vel sinistram, perrexerit; spatium breui eum ad perfectionem adducam: sicut in breui, multos etiam pueros & puellas, virgines duodennes ad sinceram charitatis perfectionem promoui. verè enim dicitur de ijs quòd in breui expleuerint temporamulta. vin' eos imitari? *Eccl. 5.*

HOMO. Doceme facere voluntatem tuam, quia Deus meus est. *Psal. 141.*

CHRISTVS. Audi verba mea, quia spiritus & vita sunt. beatus enim eris, si audieris me, & ambulaueris in præceptis meis. ecce metam propositam nosti: omnes enim in stadio curritis, sed vnus accipit brauium; omnes imitatores estis, sed vnus palmam refert; omnes discipuli mei, & vnus lauream euincit. quis verò ille? nisi qui omnia opera sua perfectè facit, se vincit, animo suo imperat. is enim velut in via rectam tenet semitam, alius obliquis vijs vix tandem ad metam pertingit. Tùne amico suaderes cùm viam, domum, vxorem, agrum, hortos, cibum, potum bona habere possit, & deteriora eligat; viam, domum, vestem, omniaque imperfecta relinquat: & vide, precor, an tu non optima & perfecta in omnibus eligas præter animam *Ioan. 6.*
1. Cor. 9.

nam tuam, omniaque certè te excepto, optima esse velis. Magna hæc insipientia est. si enim animam bonam haberes, omnia bona forent: si verò omnia bona, & anima mala, omnia mala. vti enim me diligentibus omnia in bonum cooperantur: ita verè me non diligentibus, & malis, omnia in malum cooperantur. Et quid quæso est causæ, cur benè habitare, sanus esse, edere, bibere, dormire, ire, loqui, operari, pingere, ludere cum possis, id nõ negligas; cū bene viuere, orare, mihi placere pro nihilo ducas? cuius odio facis? mei, an tui? cuius gratiâ? meâ, an hostis, tui? te consule, te iudicem & arbitrum statue. Cū ad exitum vitæ ventum erit; ô quæ tristitia inuadet te, qui tam somniculosè hoc vnum agis, quod vnum agere debuisti, & diligenter alia omnia? Cū enim tunc percontaberis ex te cur vixeris, vixisse te vix & creuisse deprehendes; posueram tamen te vt semita tua quasi lux splendens cresceret vsque in perfectum diem; & ecce forsitan facta erunt tua nouissima peiora prioribus; qui, cū primò manum ad aratrum posuisti, gnauus & strenuus eras ac feruens, sed respexisti retro, & auersus es à me. O quàm rara auis est, qui eundem, quem, cū primò vitâ cœpit meliore viuere, hauserat spiritum, eundem, inquam, confuet!

HOMO. Ah, Domine, quid in iudicio dicturi sumus, si, quanto diutiùs in perfectionis & virtutis schola fuerimus, Sacramenta frequentauerimus, eo imperfectiores, eo minùs mortificationis, humiliationis, resignationis studiosi deprehensi fuerimus? tunc coram orbe terrarum parebit industria singulorum, confundeturque qui sapiens in oculis suis fuit, & stultus apparebit. O quantum ingemiscet tunc tepidus & otiosus discipulus tuus, quem tot exemplis docueras, vt esset mitis & humilis corde! erubescet enim vehementer coram orbe terrarum, quòd te magistrum sequi & ducem contempserit.

CHRISTVS. Lætabuntur verò Sancti, qui perfectionem,

neim, id est, beatitudinem, tanto studio hinc sectari fuerunt, ita ut parentes, liberos, animam suam abnegarent, ne declinarent ab eo, quod perfectionis esse iudicabant. semper ad maiorem mei gloriam collimabant, ad id quod magis mihi placeret: imò Teresa mea etiam voto se obstrinxerat, facturam se quod perfectius iudicaretur. erant enim veri filij, quorum cibus & omnis delectatio erat facere voluntatem Patris mei & meam. certamen nullum inter eos, nisi de humilitate, abstinētia, charitate. quàm pulchra lucta! quàm gloriosa victoria! Minimè certè bonus est, qui melior esse non vult; & ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus. qui enim mollis est & dissolutus in opere suo, frater est sua opera dissipantis. & nihil magis odit anima mea, quàm tepidas animasque dissolutas, de quibus sic dixi per Apostolum meum, Utinam frigidus esses aut calidus! sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.

Prou. 18.

Apo. 13.

Ho . Certamen verè pacificum, & toti curiæ cælesti iucundissimum: ex eo enim inter illos, & in illis pax summa, lætitia perpetua, & gaudium in Spiritu sancto. currunt siquidem perfecti in via mandatorum, allumunt pennas ut aquilæ, volant & non deficiunt: numquam enim sine pœna sunt vitia, nunquam sine præmio virtutes: & rerum honestarum pretium in ipsis est. Sicut enim eos, Domine, qui te triduo sustinuerunt, pauidisti in deserto; ac filios Israël mannâ cælesti, quod omne delectamētum in se habebat; ita illos consolatus es, de petra mortificationis exierunt illis aquæ dulcissimæ, & aquæ amaræ per lignū crucis factæ sunt suaves. & meritò, quia obedientes fuerunt voci tuæ: dixisti enim: Estote perfecti, sicut pater vester cælestis perfectus est. quod & Apostolus tuus Petrus monuit, Ut & ipsi, inquit, in omni conuersatione sancti sitis; quoniam scriptum est, Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. & Iacobus commendat omnibus, ut sint perfecti & integri, in nullo deficientes.

Boët. de consol.

1. Petr. 5.

1. Petr. 1.

Iacobi 1.

CHRISTVS. Neque enim cùm viderent tot vndique beneficijs se à me præueniri, cessare poterant, quin vicissim quibus possent modis placere mihi summopere laborarent: assiduè hoc in corde versantes, Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? id quæ quàm gratum mihi sit, ipse expende. sicut enim si filij regis nihil omitteret quod vetitum esset, regi quæ molestiam adferret, nisi sub capitis pœna mandatum esset, vno excepto, qui ne minimum quidem mandatum aut nutum præteriret: nõne æquum esset cum plus diligi: ita ratiocinare, & vide cui filiorum similis sis; & quàm turpe sit ob vilem voluptatem perfectionis semitam deserere, id est, felicitatem summam, ac gaudium huius vitæ. non voco enim vos in immunditiam, sed in sanctificationem, vt gustetis & videatis quàm suavis sim ijs, qui me diligunt: quàm magna multitudo dulcedinis meæ, quam præparavi illis. loquantur & narrent vobis Sancti mei, quanta fecerim illis: quàm dulce fuerit illis absinthium mûdi deseruisse, & torrentem voluptatis delibare, quo inebriabuntur in domo Patris mei. Verùm non propterea solùm adhærere mihi bonum existimabant, sed charitate pleni & illustrati, videbant quàm iustum esset seruire mihi corde perfecto: & erubescabant, si quando cerneret promptius melius quæ; dæmoni quàm mihi seruire. O quomodo vrgebat eos charitas mea: requiem non capiebant, fugiebat somnus ab oculis eorum, solliciti ambulabant coram me, vt vni mihi placerent: ibant de virtute in virtutem, crescebat eorum semita quasi lux splendens. verùm cùm omnia fecissent, dicebant, Serui inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus; & infinita quæ tibi, Domine Deus, Rex regum debentur, omisimus.

HOMO. Imperfectum nostrum viderunt oculi tui, perfice opus manuum tuarum, & suscipe illud, sicut incensum in conspectu tuo. dignus es enim, vt in nomine tuo omne genu flectatur, vt omnes tibi in sanctitate

Veritate & iustitia seruiant omnibus diebus vitæ & peregrinationis suæ.

Capita nonnulla exempli gratiâ allata, in quibus deliberationis modus vsui esse potest.

Pro principibus viris in republica.

DE Magistratu, an aliquis petendus & suscipiendus.
Quomodo Dei hostes ad illius obsequium adduci possint, & animæ, vel à gentilismo, vel hæresi conuertantur.

Qui ad dignitates vocandi.

Quomodo pietas promouenda, & cultus Dei in se & in subditis.

Quomodo iustitia administranda.

Qui qualesque consiliarij adhibendi.

Quomodo pauperes subleuandi.

Quomodo inimici conciliandi.

De iniuriarum obliuione.

De debitorum solutione.

De familiæ ordinatione:

Pro ijs qui in secundis consistunt, ac media fortuna.

An officium aliquod suscipiendum.

An coniugalis status, an cælibatus eligendus.

An & qualiter præcipuè pietas colenda.

Qualiter familia ordinanda quoad pietatē & necessaria.

De liberorum educatione:

De pace cum propinquis seruanda.

De litibus fugiendis, & inimicitijs tollendis:

De sumptuum moderatione & conuiuiorum.

De æmulatione mala extirpanda:

De pauperum singulari cura habenda.

Pro alijs.

Quis status eligendus, coniugalis, an Religioſus, & quis,
vel quæ vxor, &c.

Quod genus artis pro vita tuenda eligendum.

Quo pacto pietas colenda, & quoties confeſſio institu-
enda.

An Sodalitati nomen dandum.

An & quales ſocij deligendi.

De monitore eligendo.

De eleëmofynarum largitione.

De orationis ſtudio.

De relaxatione animi.

De B. Virginis cultu ſingulari.

Oratio pro perfectionis ſtudio.

Pſal. 54.

ANIMA. *Quis dabit mihi pennas ſicut columba, & volabo,
& requieſcam!*

Cant. 2.

CHRISTVS. *Surge, propera, amica mea, columba mea, for-
moſa mea, & veni; iam enim hiems tranſiit, imber abiit & receſſit,
flores apparuerunt in terra noſtra, tempus putationis aduenit, vox
turturum audita eſt in terra noſtra, ficus protulit groſſos ſuos,
vineæ florentes dederunt odorem ſuum; ſurge, amica mea, ſpecioſa
mea, & veni, columba mea, in foraminibus petra, in cauerna ma-
cerie.*

ANIMA. *Audiui, dulciſſime Ieſu, vocem tuam, ſonuit illa in au-
ribus cordis mei: poſtquam abiit hiems peccatorum meorum, &
inuitas me vt ſequar te, quem diligit anima mea. Sed indica, qua-
ſo, mihi vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt
greges ſodalium meorum. Te enim ſolum ſequi & imitari opto,
quia ſalus mea tu es. Quis verò me ſeparabit à charitate tua, à per-
fectionis ſtudio? tribulatio, an anguſtia, an fames, an ſitis, an crea-
tura aliqua? Aſcendam in arborem ſycomotorum, & calcabo mun-*

di vanitatem cum Zachæo, ut videam te, ô expectatio secularum:
ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius, ingrediar Cant. 7.
ad plenitudinem legis dilectionem perfectam. Iesu bone, quàm
paruus mihi erit labor! quàm longa quies! quàm suave erit sequi
te, Domine! non habet amaritudinem conuersatio tua; sed dulce-
dinem summam imitatio tua. Ecce enim tu pulcher es, dilecte mi, Cant. 1.
& decorus: ostende mihi faciem tuam, in quam desiderant Angeli
prospicere, & sufficit mihi. Sed heu! quid est, Domine, quod deside-
ria mea & perfectionis studium moratur? Ecce, ecce Domine, NN.
impediunt ista me, quo minùs te sequar, quo minùs gustem quàm
suavis sis, quo minùs dulcis sit si uictus tuus gutturi meo. Moneat & Bernard.
moueat me saltem secularis cupiditatis exemplum: quem enim epist. 233.
ambitosum vidimus aliquando contentum adeptis dignitatibus
ad aliam non anhelare: sic & curiosi cuiusque non satiatur oculus
visu, nec auris impletur auditu. Quid eorum qui auaritia ser-
uiunt, aut amatores sunt: voluptatum, seu vanas sectantur laudes?
nónne & ipsorum insatiabilia desideria arguunt me negligentia
& tepiditatis? Pudeat certe spiritualium bonorum nos minùs cu-
pidos inueniri. Erubescat anima mea conuersa ad te Dominum
meum minori affectu sectari iustitiam, quàm iniquitatem antea
sectaretur. Pudeat negligentius nunc in vitam, quàm priùs in
mortem, & minori studio salutis acquirere, quam perditionis
augmentum. Nam ut omnes simus inexcusabiles in via vite; quo
citius, eo facilius curritur, & leue tuam onus, quo crescit ampliùs,
portabilius est. Quid respondebo tibi? tantine mihi est miserum
esse, & tot imperfectionibus obnoxium: tanti vanitas vniuersa, ut
perfectus & beatus esse nolim, & tuus esse ac tibi adherere? In le-
ctulo meo & voluptate mea quasiui te, & non inueni: surgam &
circuibò ciuitatem per vicos & plateas, quaram te quem diligit a-
nima mea. Quasiui te, & non inueni; non inueni requiem meam,
non inueni vbi requiesceret pes meus, non inueni in anima mea in
quo requiesceres. Trahe me, quaeso, post te, & curremus in odorem Cant. 1.
unguentorum tuorum. Ecce enim profiteor hodie coram te Domi-
ne, qui eripuisti animam meam de morte, & pedes meos à lapsu, Plur. 13
ut placeam tibi. In aeternum non declinabo à mandatis tuis: expo- Cant. 1.

laui me tunicâ meâ, quomodo induar illâ ? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos ? sed ibo de virtute in virtutem, donec videam te Deum deorum in Sion, & habitem in domo tua omnibus diebus vitæ meæ.

Praxis perfectionis acquirenda.

Primò, vide quem gradum virtutis habeas: vt verò id noueris, vel Albertum magnum vel D. Bonauenturam consule; eoque cognito, statue tibi metam, seu gradum aliquem, ad quem certo tempore magno conatu contendas, neque requiem capias, aut desideres somnum oculis tuis, donec illum adsecurus sis.

Secundò, præterea vtile erit, Angelo Custodi, aut Patrono dedicare talem conatum, seu tui victoriam, vt sic præsidium eorum impetrare valeas, & vitium eiusmodi extirpare. Ad hoc hortabatur omnes D. Chrystost. hom. 2. in Genes. Obsecro igitur vos omnes, vt vnusquisque, si non antea, iam operam det, vt vitium, quod affectiones suas magis interturbar, ex anima exsecet, & piâ cogitatione, quasi spiritali quodam gladio vtens, seipsum ab affectionibus liberet.

I A C V L A T O R I Æ.

1. Cor. 9. **S**ic currite, ais Domine, vt comprehendatis. trahere nos post te, & curremus in odorem unguentorum tuorum.
- Isaï 2. Venite, ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius.
- Psal. 76. Ego dixi, nunc cœpi. Perfice quæso gressus meos in semitis tuis.
- Psal. 83. Beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde disposuit, in valle lacrymarum, in loco quem posuit. at quis venire poterit ad te Domine, nisi tu traxeris eum?

CAPVT III.

De impedimentis progressus in via Dei, peccato veniali, & tentationibus.

Postquam aliquis cum filijs Israëli de Ægyptiaca seruitute liberatus est, & ad montem Dei Oreb tendere conatur; infernalis Pharaon nihil non obijcit ac mouet, vt, si omnino à salutis via auertere nequeat peregrinantem in cælum; saltem varijs tentationibus seu velitationibus eius progressum ac cursum retardet. Necessè igitur est, armis esse instructum, modumque nosse pugnandi cum principibus tenebrarum harum: idcirco de peccato veniali, & de tentationum remedijs pluribus agendum est.

Meditatio de peccato veniali.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt suprà.

COMPOSITIO LOCI, considerare animam, & te totum velut lepra opertum imperfectionum coram Deo, & curia illius vniuersa.

ORATIO, vt suprà.

PUNCTVM I. Considera vitam actam, & quàm multa peccata & defectus admiseris. Primò, circa vitæ tuæ institutum. Secundò, si Religiosus sis, circa vota & Regulas, in mortificatione, in modestia. Tertiò, in oratione & vsu Sacramentorum. Quartò, in operibus tuis etiam ex obedientia factis. Quintò, in conuersatione quotidiana: & conterere ex toto corde, & humilia spiritum tuum valdè. nihil enim esse videbis aliud iustitiam tuam, quàm velut pannum menstruatæ.

PVNCTVM II. Considera grauitatem peccati venialis. Primò, eò quòd summum Deum offendat, & sanctum Spiritum contristet, adeò vt, si totus mundus posset saluari vno peccato veniali admissò, non esset faciendum. quòd, cheultoties tam leui causâ perpetrasti. Secundò, ex multitudine beneficiorum Dei. Tertiò, ex eo quòd in baptismo, & magis Religione quisque consecretur Deo. Quartò, ex multitudine auxiliorum in ea. vnde Bernardus: Non est magnum, dicitis, si in his maneam venialibus minimisque peccatis: hæc est, inquit, dilectissimi, impœnitentia, hæc blasphemia in Spiritum sanctum, blasphemia irremissibilis.

PVNCTVM III. Considera quæ damna adferat. Primò, etsi gratiam non adimat, tamen tardat in via virtutum, & molestam facit. Secundò, omnes virtutes obscurat, sponfam Christi animam fœdat, & feruorem minuit. Tertiò, desolatione graui afficit, mœroribus & scrupulis ad plures annos. Sic soror Petri Damiani sedecim annis obcuriositatem afflicta fuit. Quartò, quia consolationis spiritualis incapaces reddit, vt nec sæcularia, nec religiosa gaudia habeat; cum nemo possit hîc implere ventrem & ibimentem. Quintò, quia exponit nos grauibus periculis peccati mortalis; nam, vt Augustinus, timenda ruina multitudinis, si non magnitudinis, secundum illud: Qui spernit modica, paulatim decidet. Vnde & Bernardus, Mês Deo dicata sic caueat minora vitia, vt maiora. Quid interest enim si fluctu magno an guttis plurimis per sentinam mergaris? quibus scilicet vires animæ contabescunt, vt sic in mortalia facilè homo labatur. Imò, vt Greg. nonnumquam in parua deterius, quàm in maiori culpa peccatur: maior enim quo citius, quia sic culpa agnoscitur, eo etiam celerius emendatur; minor verò, dum quasi nulla creditur, eo peior est, quo & securius in vsu retinetur. Sextò, considera omnia magna ex paruis necessariò pendere: sic orator etiam syllabas & interpunctiones obseruat.

Ephes. 4.

*Serm. 1. in
conuers.
S. Pauli.*

*Hier. epist.
ad Iul.
Eccles. 19.*

*De ord. vi-
uæ ad Fra-
tres.*

seruat. Septimò, sæpè apud Deum magna esse quæ nostro iudicio parua sunt, vt in colligente ligna, Num. 5. Acham, Moyse dubitante, Num. 20. Heli, 1. Reg. 3. Anania & Saphira, in ijs qui opera misericordiæ omiserunt, Matt. 26. O anima, ecquid est in orbe tibi tam charum, quod ad tanta incommoda te impellat?

*Iosue 2.
Act. 5.*

PUNCTVM IV. Considera, quanto offendiculo proximo sint & impedimento peccata venialia. Nam omnem auctoritatem tollunt, et si parua sint, & magnas etiam res impediunt: dum alij mirantur eum qui toties cõmunicat, confitetur, orat, psallit, & si Religiosus, omnia deseruit, in minutis istis hæreere, quæ ipsi sæpè, et si minùs id profiteantur, superant. Et sanè dolendum tanta hominem fecisse, vt Deo frueretur in Religione, & tantilla impedimenta non tollere; tantum fodissè vt aquam inueniret, & iam desistere. Secundò, etiam talis offendit totam communitatem, dum tali vitio prauas inducit consuetudines, quas postea nulla quandoque Prælati industria valèt corrigere. Tertiò, vide vt Sancti etiam minima vitarint & castigarint, vt Eusebius apud Theodoretum, &c.

PUNCT. V. Considera, seruire valdè esse peccata venialia cõmittere. Hoc enim perinde est, ac si dicas, Illud non est vitium sub pœna capitis, ergo libet & licet offendere: contra, filiale etiam minima vitare. quod Deo ita gratũ, vt talem præferat mille alijs iustis, vt in Antonio, Iob, Abrahã patet. Talem enim virum quærit Deus, qui interponat sepe, & stet oppositus cõtra se pro terra ne dissipet eã. Vide ad quanta Deus talè minima vitantem eleuet, vt cõtra alios tepidos scrupulis & tẽtationibus castiget. Qui enim nõ cooperatur paruæ gratiæ, indignus est maiore; caq; ob teporè illi negatur. Peccata enim siue parua, siue magna, impunita esse non possunt; quia aut homine pœnitente, aut Deo iudicante plectuntur hïc, vel post hanc vitam igneo flumine expiantur. Age, dic quo pretio viuus exuri velles? nullo, inquis, & tamen quotidie ob vanitatem,

Exub. 22.

Isaia 5.

&c. huic periculo te exponis. Vt igitur qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustrum peccatum. Ideoque propone diligentissime examen generale facere, vt puritatem conscientie adipiscaris.

Dialogus in tentatione legendus ex locis Scripturæ concinnatus.

*Amos 8.**Iob 10.**Iob 7.**Psal. 41.*

HOMO. Conturbant me cogitationes meæ, & cum ante in pace dormire, & requiescerem; ecce nunc cor meum est magno, ventis contrarijs agitur; nec credere, nec sperare in Deo videor, languidus & torpescens; nil nisi terrena cogito, non placet cælestia meditari, orare non delectat, sed fabulari; tristitia impletur cor meum, & cantica mea versa in lamentationem. Numquid mare ego sum? si dixero, Consolabitur me lectulus meus, & relectuabor loquens mecum in strato meo; terreor per somnia, & cogitationibus ipsis horrore concutior. quam obrem tædet animam meam vitæ meæ, parce mihi Domine: nihil enim sunt dies mei.

ANGELVS. Quare tristis est anima tua, & quare conturbas te? Tentatio te apprehendit, & venit super te tribulatio; sed animæ quior esto, & scito hoc primum, tentationem esse quam iam pateris.

HOMO. Non existimo equidem; aut certè grauior est quam vt vincere queam.

ANGELVS. Nonne sentis rem in specie bonam tibi proponi à diabolo, & quasi ostendi; (nemo enim intendens, vt dicit Philosophus, ad malum vel minora bona operatur) & hac velut illecebrâ ad peccatum te trahi, perturbari que te dicis, anxium esse & inquietum? hoc est tentari, & à concupiscentia tua abstrahi, & allici. En ab Eva tua proponitur tibi pomum: caue, per Deum immortalem: latet sub melle venenum, venenum aspidum insanabile. Ægyptia mulier seu caro te inuitat, vt castus Ioseph

*Deut. 32.**Gen. 39.*

Ioseph

seph fuge: aut velut Thamar allicit, aut vt Dalila importunitate & frequentia cogitationum fatigat, aut velut Agar rebellat; vigila, & ora, ne intres in tentationem. forsitan se iungit hostituo mundus seu peccator, exemplo & verbo prouocans, & vel pievolentem viuere persequitur, vel creaturæ seducit amore: quippe, vt Sapiens, factæ sunt in odium & tentationem & musculam pedibus insipientium. Ergo ad Deum confugas supplex, & aduerte quid, & quo fine ea proponat, Dei que gratia innixus, superare hostem poteris.

*Gen. 38.**Iud. 16.**Gen. 21.**2. Tim. 3.**Sap. 14.**Iob 16.*

HOMO. Vix id sperare audeo, quid enim agam? si locutus fuero, non quiescet dolor meus; & si tacuero, non recedet à me: nunc oppressit me dolor meus, & ad nihilum redacti sunt omnes artus mei. collegit hostis furorem suum in me, & infremuit contra me dentibus suis; aperuit super me os suum, & exprobrans percussit maxillam meam. conclusit me Deus apud iniquum, & manibus eius me tradidit. Ego ille quondam opulentus repente contritus sum, tenuit ceruicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum, circumdedit me lanceis suis, & conulnerauit lumbos meos; non pepercit, & effudit in terra viscera mea: terra, ne operias sanguinem meum, neque inueniat in te locum latendi clamor meus.

ANGELVS. Ecce in cælo testis tuus & conscius tuus in excelsis; immò verò tecum est in tribulatione, & à dextris tuis ne fortè commouearis. Inuoca, ait, me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me.

Psal. 49.

HOMO. Defecerunt oculi mei suspicientes in cælum excelsum, non est qui consoletur me: clamo ad Dominum, & non exaudit; sed sagittæ eius in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Quis det vt veniat petitio mea? & quod expecto tribuat mihi Deus? quæ est enim fortitudo mea vsque sustineam? aut, quis finis meus vt patienter agam? nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. ecce non est auxilium mihi in me;

*I/aiæ 38.**Iob 6.**Ibid.*

Iob 19. & necessarij quoq; mei recesserunt à me: semitam meam circumsepsit, & transire non possum, & in callye meo tenebras posuit, destruxit me vndique, & perco, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam: dereliquerunt me propinqui mei, & qui me nouerant, obliuisci sunt mei.

Iob 5. ANGELVS. Nihil in terra sine causa fit, & de humo non oritur dolor. deprecare Dominum, & pone ad eum eloquium tuum, Qui facit magna & inscrutabilia, & mirabilia absque numero, qui dat pluuiam super faciem terre, & irrigat aquis vniuersa: qui ponit humiles in sublimi, & mœrentes erigit fospitate: qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod cœperant: qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum dissipat: per diem incurrent tenebras, & quasi nocte sic palpabunt in meridie. porro saluū faciet egenum à gladio oris eorum, & de manu violenti pauperem, & erit egeno spes, iniquitas autem contrahet os suū. Beatus homo qui corripitur à Deo, increpationem ergo Domini ne reprobet: quia ipse vulnerat, & medetur, percutit, & manus eius sanabunt.

Psal 68. HOMO. Sed veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me: quomodo exurgam? quis me liberabit? quomodo potero resistere tam longæ, tamque molestæ tentationi, & aduersus mundi principes & tenebrarum, spiritualia nequitia.

Eph. 6. ANGELVS. Ecce ingrederis viam salutis, diffide tibi, & confide in Domino, dabitque tibi petitiones cordis tui. Fidelis est Deus, qui non patitur vos tentari supra id quod potestis. nōne hoc credis, quæ Veritas ipsa, & Sapientia locuta est?

1. Cor. 10. HOMO. Credo utique, quia veritas est Deus, & mentiri non potest; sed quia attenuata est ad eum virtus mea, toties me labi video, quodque nolo, hoc malum facere me tuo vehementer. Verumtamen credo, quia fidelis est, & non sinet me tentari supra vires: nec nisi volens succumbam:

bam: immò si voluero, faciam illius gratiâ cum tentatione prouentum. 1. Cor. 10.

ANGELVS. Rectè, siquidem: væ dissolutis corde, qui Eccli. 2.
non credunt Deo, & ideò non proteguntur ab eo: væ his
qui perdidierunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias
rectas, & diuerterunt in vias prauas, & quid facient cùm
inspicere cœperit Dominus? Qui timent Dominum, non
erunt incredibiles verbo illius; & qui diligunt illum, con-
seruabunt viam illius. Qui timent Dominum, requirent
quæ beneplacita sunt ei; & qui diligunt eum, replebuntur
lege ipsius. Qui timent Dominum, custodiunt mandata
illius, & patientiam habebunt vsque ad inuersionem
illius. Deprime cor tuum, & sustine; inclina aurem tuam,
& suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore ob-
ductionis, sustine sustentationes Dei: coniungere Deo, &
sustine, vt crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi
applicatum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humi-
litate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur
aurum & argentum; homines verò receptibiles in cami-
no humiliationis. crede Deo, & recuperabit te, & dirige
viam tuam, & spera in illum. Respice, fili, nationes homi-
num, & scito, quia nullus sperauit in Domino, & confu-
sus est.

HOMO. Scio, scio, & credo, quia non est qui mansit in Eccli. 2.
mandatis illius, & derelictus est; neque inuocauit illum,
& despexit illum. fortitudo mea, & laus mea Dominus, Isaia 12.
& in nomine eius despiciam omnes inimicos meos. Psal. 117.

ANGELVS. Attende verò quis sit qui te inuitat vt de-
ficias à semita recta. nōne teterrimum vitium, quod ex
nunc priusquam te captiuum teneat, animæ vires labefa-
ctat, eamq; rebus terrenis immergit, captiuam reddit, &
manifestè à salute sua abducit? Illinc verò virtus ad se vo-
cat, opem promittit, vt in amœnâ cæli viam & palatiū de-
ducat, victorijs celebrem efficiat, tentationibus meritum
augeat, diligentiam & humilitatem. Vincenti verò datur Apoc. 2.
manna

Matth. 4. manna. & vt olim Saluatori, tibi Angeli ministrent. Imò verò, si superaueris generosè tentationem, vt est sanctorum Patrum sensus, ab ea deinde liber eris, & alium in ea iuuare poteris, & aduersus alia peccata munieris. Nónne

1. Cor. 12. Paulus ait, Datus est mihi stimulus carnis meæ, ne magnitudo reuelationum extollat me? Et verò suaderésne alteri, peccato illi consentire? nónne vides hac velut illecebrâ, te in abyssum trahi miseriarum? scis enim eum qui facit peccatum, seruum esse peccati. O quàm dura seruitus est, quæ hominem tot tantisque inuoluit calamitatibus! Cui verò seruitur? carni, & inexplebili sensuum cupiditati. Quemadmodum autem seruus, si dominari incipiat, intolerabilis est, ita caro uestra. Citò igitur tentationis scintillam excute, aperi amico fideli hostiles technas. Væ enim soli, ait Sapiens, & considera, quæso, an in horam mortis consensisse te optares.

Ecclesi. 4.

enim soli, ait Sapiens, & considera, quæso, an in horam mortis consensisse te optares.

HOMO. Non equidem.

ANGELVS. O quot gemitibus & lacrymis, si feceris, si consenseris, non factum, non cogitatum optabis, & serâ forsan pœnitentiâ! quin igitur maturè sapiš? hodie si vocem Domini audieris, noli obdurare cor tuum. Quid dicam de iudicio illo terribili? nónne puderet te huiusmodi cogitationem tuam toti orbi patefieri? Quid respondebis Domino, qui te iam per me monet? quid mihi, qui iam assiduè te exhortor? quid excusare poteris?

HOMO. Certè nihil: video enim malum esse si hoc agam; & si verè ac sincerè iudicare voluero, hoc pacto me legem Dei mei, & consilium eius despiciere.

ANGELVS. Si ergo in aternitatem cogitatione transieris, quid tristius ibi erit, quàm momentaneâ voluptate aeterna emisse tormenta, & perdidisse gaudia sempiterna?

Ecclesi. 7.

Memorare ergo nouissima tua, & in aeternum non peccabis. Neque existimes te esse solum in hoc certamine: aspice Sanctos, quomodo Antonij, Pauli, Tobix, alijq; exerciti fuerint, & quàm sint, eò quòd viriliter certaue-

runt,

runt, toto orbe nominati. nemo enim coronatur nisi qui legitime certauerit. Imò, Beatus, ait S. Iacobus, qui suffert tentationem; quoniam, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Esto verò post hanc vitam nulla superes-
set, nonne melius est animo tranquillo viuere, & beatè, quàm aut turpibus, aut alijs cogitationibus animam fœdari, inquietam & perturbatam reddi? Ecce, vt dixi, iam experiris quantas hostis molestias tibi creet, etiamsi necdum intra animæ tuæ portas admissus sit. Quid faceret, ô miser! quam stragem ederet, si vt in capta vrbe cordis tui grassari liceret: omnia ibi ferro flammaque vastaret.

1. Tim. 2.
Iacob. 1.

CHRISTVS. Quid inuenisti in me iniquitatis, quia elongare te vis à me? Transite, ait Propheta meus, ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, & considerate vehementer, & videte si factum est eiusmodi. si mutauit gens deos suos, & certè ipsi non sunt dij: populus autem meus, & tu mutas gloriam tuam in idolum. Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. Nonne meritò idolū vocatur id, propter quod me despicias, qui te creauit & exaltaui, & laui in sâguine meo? Ecce vt voluptate breui fruaris, despicias omne consilium meum; nihil valent apud te omnia beneficia mea, vt hoc vno quod dæmon offert fruaris; nihil promissa, vt fallacis mundi gaudijs ad momentum exultes. Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. Nonne vides quàm illa fœda, quàm fluxa? enumera generationes singulas, & vide quot millia sint, qui iisdem inebriati fuerunt, & aut miseri postmodum perierunt, aut multis lacrymis & doloribus vix tandem breuem voluptatem expiarunt. Denique nonne scis te stare in conspectu meo, Iudicis tui, Domini tui, Regis regum, & tu audebis illudere mihi, spernere iussa mea? Ego te inuito æternis præmijs, & diabolus supplicijs. ego pro te sanguinem fudi, & mortem subi; ille nihil nisi mortem tuam spirat. ego te creauit; & ille destruere nititur: & præualere adhuc poterit?

Ierem. 2.

rit?

rit. Ego permisi, vt tentareris, vt probarem te, infidelis
Apo. 3. es, nec ne. Vide igitur, vt coram me & vniuersa curia
Ierem. 2. mea id ostendas: aut citò veniam tibi, quasi vir armatus,
 & effundam iram meam in te, & videbis quòd amarum
Luc. 12. sit tibi dereliquisse Dominum Deum tuum. neque tibi
 promittas pœnitentiæ spatium: tot repentini aliorum casus
 satis te monent, & dixisse me, Quâ horâ non putatis filius
 hominis veniet. Frustra ergo tibi blandiris de spatio
 pœnitentiæ, qui coaceruas tibi iram & vindictam meam:
 neque potes tibi veniæ spem, & misericordiæ magnitudinem
 proponere, qui iam sponte coram me hortante, monente,
 comminante, rogante, tantillum omittere non vis,
 aut facere. Iusta sunt iudicia mea, & omnes viæ meæ
Heb. 10. æquitas: & horrendum esse scias incidere in manus Dei
 viuientis.

Oratio contra tentationem.

ETiamsi vehementer sollicitet me ista tentatio, ecce coram te,
 Deus meus, propono per gratiam tuam, nullâ ratione consentire:
 & scio liberum esse me, neque compelli posse: sed etsi fortè
 surrexerit aliqua cogitatio, protestor coram te & curia tua, me
 ratum non habere, quod contrarium quocumque modo est decre-
 to huic meo, & voluntati tuæ. Non est volentis, neque querentis,
 sed (scio) tui miserentis: atque in te, Domine, transgrediar mu-
 rum, & spernam insurgentes in me. Obsecro te, adiutor meus esto,
 ne derelinquas me, neque despicias me, Deus meus. Non enim est
 tanta fortitudo nostra, vt resistere possimus absque te, sed pone
 me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Tu dixisti,
 Cum ipso sum in tribulatione; ecce tribulor, adesto mihi vnica
 spes mea. Tentas me an verè amem te, & video non posse me tenta-
 ri supra id quod possum: cum omnia in pondere, numero &
 mensura ab eterno à te ordinata sint. Cûr igitur pusillanimis ero,
 sàm tu desuper adstes mihi, virtus mea & fiducia mea. Conserua

ergo

ergo me, Domine, quoniam Deus meus es tu, vindica sanguinem tuum de inimicis tuis. Agnosce figmentum tuum & fragilitatem meam, & fac me vas in honorem; nec sinas me fieri vas in contumeliam magni nominis tui. Nolo exhibere membra mea arma iniquitatis; sed anima mea seruiet tibi, & omnia interiora mea dicent, Domine, quis similis est tibi: scio enim quia post tempestatem tranquillum erit, & cum iratus fueris, misericordia recordaberis. & tunc letabitur & dilatabitur cor meum, & cantabo tibi gloria mea: quia in nomine tuo spreui insurgentes in me. Tunc in templo anima mea suspendam spolia de inimicis meis, & idola voluntatis mea sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est; quoniam ex omni tribulatione eripuisti me, & super inimicos meos despexit oculus meus.

Rom. 6.

Psal. 53.

Quid mihi illudis voluptas breuis & exigua,
 Cum sequantur dolor & angustia,
 Supremum detrimentum anima,
 Sit hæc vita somnium & stultitia?

Pici Mirā-
 dulæ spiri-
 tualis pu-
 gnæ arma
 12.

Ecce, mors propè latitat in ianua,
 Reatus forsàn erit sine gratia,
 Aeterna pœna & retributio.
 O quàm digna hominis conditio,
 Pax dulcis munda conscientia,
 Tot dona Dei celestis gratia,
 Tormenta crucis Christi horrida,
 Sanctorum gesta tot conformia,
 Vbi tot sunt anima subsidia,
 Nisi sponte ruam ex dementia,
 Nisi me tradam dira insania,
 Inanis erit per te orci potentia.
 O IESV spes & amor meus, & omnia. Amen.

P R A X I S.

*Regulæ duodecim Ioannis Pici Mirandulæ
partim excitantes, partim dirigentes homi-
nem in pugna spirituali.*

Primò, si homini videretur dura via virtutis ob pugnam assiduam, aduertat plura esse in quauis via alia, dura, aduersa, tristia.

Secundò, consideret in mundo diuturna bella, & æmuletur constantiam.

Tertiò, recorderetur stultum esse credere posse ad cælum perueniri aliter, quàm per violentiam, cum Christus vim regnum cælorum pati dicat, & per crucem obtinuerit.

Quartò, gaudeat conformari Christo: & cum sensibus suis vim faciet, cogitet cui parti crucis conformis sit.

Quintò, confidat in virtute Christi, qui dixit: Confidite, ego vici mundum.

Sextò, vnâ tentatione superatâ aliam expectet, cum dæmon semper circumeat.

Septimò, non tantum diabolus vincendus est, sed faciendus cum tentatione prouentus, ac tentatio accipienda, v: g. superbię, vt ad humilitatem adhortatio & inuitatio.

Octauò, dum pugnas, pugna quasi perpetuam deinde pacem habiturus, quia sæpè generosis animis Deus hoc largitur: sed cum vicisti, geras te quasi mox pugnaturus.

Nonò, fuge semper occasiones peccati.

Decimò, principijs occurre.

Vndecimò, cogita dulcius esse vincere tentationem, quàm ire ad peccata: atque ita compara dulcedinem victorię, dulcedini peccati; non pugnam, voluptati.

Duodecimò, ne putes à Deo te derelictum, aut ei ingratum: iustos enim probare solet, sed humilia in primis spiritum tuum, ne ruas in superbiam,

Aliæ praxēs ac remedia.

Primò, obserua præsentissimum esse remediū in fingere sese in-
 ter Christum & diabolum, vti in imagine est, vtriusque in nos
 merita, affectum, &c. perpendere; & mox opem Domini implo-
 rare, atque occasiones vitare. Sic Lotho dictum, vt statim è Sodo- *Gen. 19.*
 ma egrederetur, & in monte saluum se faceret. Eo que item per-
 tinet a tentatione eiusque in ateria memoriā & imaginationem
 auocare; siue occupatione, siue cogitatione, quā aliquando quis
 abripi solet; vt esset casus tristis, aut admirabilis, vel eiusmodi. Id
 maximè in carnis tentatione, scrupulis, & molestioribus tenta-
 tionibus blasphemix, &c. locum habet: vti etiam in minutis ac
 frivolis, quæ vt muscæ, non gladio, non hastâ, abigendæ; sed leni
 flatu: aut certe negligendæ, vt canis latratus ab equite solet. sua-
 uiter enim equitat quem gratia Dei portat. Auertat ergo se sua-
 uiter, oculosque ad Deum conuertat absque perturbatione: & a-
 ctu vno, si libet, contrariæ virtutis elicitio, vel potius amoris Dei,
 qui omnia complectitur, pergat in via studioque virtutis.

Secundò, confugiendum ad orationem. Orate, ne intretis in *Matth. 25.*
 tentationem, ait Dominus: neq; ab ea desistendum, donec redeat
 tranquillitas. Ita Dominus in horto orauit, donec ab Angelo
 confortaretur, neque deerit ipse, si quis perseuerauerit, quia ve- *Abac. 2.*
 niens veniet, & non tardabit.

Tertiò, mox vt tentatio ingruit, eleuandus saltem oculus in
 Deum præsentem, cum Dauid dicente: Leuani oculos meos in *Psal. 121.*
 montes, vnde veniet auxilium mihi. Cogitatio autem ea sic sus-
 cipienda est: Ecce Deus videt hanc tentationem, & permittit,
 certoque certius non patietur me tentari supra id quod possum;
 sed in tantum, vt, si velim, facere queam cum tentatione prouen-
 tum. Tentat me Deus, & probat an sim fidelis, vt, si sponsus sinat *I Cor. 10.*
 tentari pudicitiam sponsæ; Rex fidem ducis sui: & si hic sciret se *Deut. 15.*
 superari non posse, nisi omnino vellet, & simul a Rege videri:
 qualiter putas se gereret? dic itaque cum Regio Propheta: Et- *Psal. 22.*
 iam si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum.
 dæmon siquidem violentius, vt femina, quo timidiores nos repe-
 rit, minusque Deo confidentes, insultat: qui que gigas & leo est
 torpido, fidenti in Deum nanus & formica apparet, vt in Vitis *Vita Patrum.*
 Patrum narratur.

Quartò, patientia etiam necessaria est: nam impatientia su-
 perbiæ manifestum argumentum, iram Dei prouocat: vt pertè

Gregor.

ait Gregor. Qui appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suæ flagella tolerare cum Deo enim contendere non possumus, nec dicere ei, Cur sic facis?

August.

Quintò considera, Christum velut crucifixum: stringe illum, eiusque pedes osculare, & lateri adhære nihil præstantius reperit S. Augustinus, quam eum amplecti, intueri, & protestari, & auertere hoc pacto cogitationem: itaque cum aduersario non contendere, sed eundem contemnere: nonne enim potius est loqui cum Deo postulando adiutorium, quam cum dæmone præliari?

Climach.

Sextò, cum primum poteris, explica tentationem Patri spirituali: nullum præsentius remedium omnium sanctorum Patrum iudicio, adèd vt Climachus referat olim Religiosos etiam tabellas circumtulisse, vt incidentes cogitationes annotarent, quas deinde aperirent: addatque, qui cæcum duce, pastore gregem, viæ ignarum ductore, infantem patre suo, ægrotum medico, gubernatore nauim destituit & fraudat, vtrisque periculum parat: qui verò sine Patris auxilio contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur Idcirco in confessione vtiliter tentationes aperiantur, non quòd sint peccata, sed peccatorum semina: quæ hoc pacto opprimuntur in semine. Id tamen consilij, nec scrupulosus, nec mulieribus passim dederim, neque ijs qui pusillanimes sunt vt minuta scilicet confectentur

Psal. 136.

Septimò, principijs obstandum strenuè, & portæ obserandæ sunt memoriæ ac voluntatis nostræ; arque, vt ita loquar, pes suspendendus, id est, affectus, donec perspicuè constet quid vel le oporteat. Beatus, ait Propheta, qui tenebit & allidet paruulos Babylonis (scilicet prauos instinctus) ad petram, id est, Christum IESVM.

Dici non potest, quantum præsidium, memoriæ mox purgare noxijs cogitationibus, & vitare omnem admonitionem iei cupitæ: atqui, vt id rectè fiat, bonis ea cogitationibus ex ijs quæ videmus & audimus efformatis, præoccupanda est virtus studioso.

Octauò, occurrendum tentationi, & (vt dici solet) arma paranda in tempus belli. Considerabis igitur (quod iterum monui) ad quæ vitia sis magis propensus, v. g. superbiam, &c. illique occurre. Primò, frequenter de eius turpitudine, & virtutis contrariæ pulchritudine cogitando. Secundò, de ea loquendo. Tertiò, actus contrarios humilitatis exercendo. Idem in alijs faciendum existima.

Nonò, vitanda omnis tristitia & inquietudo animi: quia vt ortâ tempestate tenere cursum difficile, & cum seditione omnia com-

commouentur, consilia maturè capi nequeunt, sed in arena, vt dici solet; neque hosti commodè resisti: ita prorsus in anima contingit. Curandum igitur ante omnia Primò, ne appetitu boni allicuius, aut odio mali inquietetur, oratio negligatur: committendaque omnia diuinæ prouidentia, & illius vna voluntas desideranda: nescis enim quâ viâ eundem, quid expediat, quid ergo meritò anxie petis, aut times? aut de quo immoderatè gaudes, aut doles? id fortè maximè noxium, quod maximè appetis; & contra. Secundò, suauiter, ordinatè, non anxie adhibenda sunt ea, quæ necessaria maturè iudicantur, vt id quod optamus consequamur Tertiò, vtile erit, confessorio aut amico, vulnus hoc aperire, neque si lapsus quis fuerit, ideò perturbationi locum dare conuenit, aut asperius in se inuehi; sed humiliter ad Dei thronum confugiendum, & gratiæ agendæ, quòd grauiora quis non commiserit Dei beneficio atque manu iuuantante: quod aliàs procul dubio futurum erat.

Alia praxes, seu remedia contra vitia capitalia.

CONtra superbiam vide humilitatem Christi, & miseriam ac malitiam nostram; eiusque auxilio implorato sententiam aliquam animo versa velut antidotum & amuletum. Quid fui, sum, & ero? omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat ex- *Luc. 18.* altabitur.

Contra auaritiam valet paupertas Iesv Christi, qui propter nos pauper factus est, cum diues esset. Audi illum, & si credis asserenti, viciisti: Beati, ait, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est *Marth. 5.* regnum cælorum. & rursum: Væ vobis diuitibus, qui habetis hic *Luc. 6.* consolationem vestram.

Expugna luxuriam, intuendo Christi Iesv puritatem virgo enim fuit, virginem elegit marrem. Agnus immaculatus: & qui illum sequuntur quocumque ierit, virgines sunt. Si verò voluptas trahat, audi pronuntiantem: Beati qui lugent, quoniam ipsi con- *Marth. 5.* solabuntur: & dicito: O Iesv crucifixe, ô vera delectatio, libera me, ô dulcedo ineffabilis, per sanguinem tuum a cæco hoc, infami, inextricabili & æterno malo. Amen.

Contra inuidiam, Christi charitas stabit: qui pro inimicis mori dignatus est. Deum ergo sic appella: O Deus meus, ex te, in te, & pro te sunt omnia; da mihi charitatem veram: etenim in hoc

cognoscent omnes quòd discipuli tui simus, si dilectionem habuerimus ad inuicem.

Matt. 5.

Damnat gulam Christus, in cruce felle & aceto potatus. aspice in eum, & sanabere, & audi dicentem: Beati, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Matt. II.

Moderari iram discite, à Christo patiente, & tam longanimi super innumeris hominum malis & blasphemijs: sic enim ille voluit: Discite, ait, à me, quia mitis sum & humilis corde.

Si acedia te oppugnat, considera IESVM baiulantem crucem, & quanta pro tua salute fecerit; audi dicentem, In laboribus a iuuentute mea.

In omni tentatione hac oratiunculâ uti potes.

*Psal. 118.
Psal. 26.*

Tentas me, Domine, an amem te, neque tamen ultra id quod possum. Scio quòd sine gratia tua spernerem te, ó omne bonum, ut territimo hosti placerem: aternũ. iacturus, momentaneum gaudium. at iuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ. Adiutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me.

Alia remedia.

Primò, manè cogitationes, verba, & actiones illius diei prospice quoad potes: atque eas ad Dei gloriam dirige, cum proteritatione coram Deo, & curia eius, & Angelo Custode nominatim, quòd ne minimo quidem peccato tantam maiestatem offendere sciens eo die velis, ac mortem potius obire.

Secundò, contere toto corde, & nominatim de peccato, si fortè aliquando commisisti ad quod tentaris. Secundò, abnega rem illam, quæ est occasio & obiectum peccati: hic enim est funis, quo quis trahitur in interitum, præsciendus omnino: nec refert an affectus & sensus maneat. voluntatem enim Deus inspicit, seu in bono, seu in malo, quam & solam coronat aut damnat. Neque te cominoueat hostis importunitas: nemo læditur nisi a seipso etiam in hac pugna.

Tertiò, accipe clypeum fidei, & illius actum exerce etiam recitando attentè Symbolum. dura ceruix esset quæ tantis in eo recensitis beneficijs non flecteretur: ideoque in hora mortis proauariari consuevit; idque est quod Apostolus suadet, allumere clypeum

clypeum fidei, in quo possimus omnia tela nequissimi ignea extinguere Secundò, spei in Deum actum elice, & diffidentia tui. Tertio, charitatis. quod breuiter sic facies: Credo Domine, & in te speio, & toto corde te diligo: ex te enim, & pro te, & in te sunt omnia.

Quartò, inuoca Sanctos, qui virtute contraria claruerunt, & maxime B. Virginem, quæ vere castrorum acies ordinata Per immaculatam conceptionem eam rogasse in graui luxuriæ lucta, multis saluta esse, vsu compertum est.

Quintò, neminem iudica de vilo vitio: quia verissima illa sententia: In quo tu alterum iudicas, in eo teipsum condemnas. & *Rom. 2.* ferè nemo est qui id expertus non sit. Iusto siquidem iudicio simili punitur tentatione, qui alium seuerè iudicat & damnat. Ita in Vita Patrum, cum adolescens durè a seniore, cui carnis tentationem aperuerat, correptus esset, ab eadem pulsatus fuit senex, ac tantum non superatus. misericordes verò misericordiam consequentur.

IACVLATORIÆ.

- D**omine vim patior, responde pro me. *Isaia 38.*
 In te, Domine, speraui, non confundar in aeternum. *Psal. 30.*
- In nobis, Domine, non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudi- *2. Paral. 20.*
 ni resistere, qua irruit super nos; sed, cum ignoremus quid agere de-
 beamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus
 ad te.
- Deus in adiutorium meum intende; Domine, ad adiuuandum me fe- *Psal. 69.*
 stina.
- Erripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me li- *Psal. 58.*
 bera me.
- Deus in nomine tuo saluum me fac, & in virtute tua iudica me, *Psal. 53.*
 quoniam alieni insurrexerunt in me, & fortes quaesierunt animam
 meam.
- Illustra faciem tuam super seruum tuum, saluum me fac in miseri- *Psal. 30.*
 cordia tua.

Alia remedia.

SVnt & alia remedia vitiorum, quæ Ludouicus Granatensis in Duce suo peccatorum laudat, & existimantur esse D. Augustini lib. de conflictu virtutum & vitiorum tomo 9. Visum ea hîc referre vt remediorum sit copia & delictus. Sunt verò aptè per modum dialogismi proposita inter virtutem & vitium.

*Apud August. de cō-
flictione
virt. & vi-
tior.*

SUPERBIA DICIT:

Multis, imò penè omnibus meliores, verbo, scientiâ, diuitijs, honoribus, cunctisq̃ue quæ carnalibus & spiritualibus suppetunt charismatibus. Cunctos ergo despicere, cunctis temetipsum superiorem attende.

HVMILITAS VERA RESPONDET:

Memento, quia puluis es, quia cinis es, quia putredo & vermis es; quia & si aliquid es, nisi tantum te humilies quantum magnus es, perdes omnino quod es. Numquid tu altior es quàm primus Angelus? numquid tu splendidior in terra quàm Lucifer in celo? Quòd si ille de tanta sublimitate cecidit per superbiam, quomodo tu ad tantam sublimitatem superbiens de imis conscendes, qui illâ quamdiu hîc viuis conditione teneris?

INANIS GLORIA DICIT:

Age bonum quod vales, ostende cunctis bonum quod agis, vt sanctus & venerabilis ab hominibus prædiceris, vt Dei electus voceris, vt nemo te contemnat, nemo despiciat; sed vniuersi tibi de bitum hõnorem persoluant.

DOMINI TIMOR RESPONDET:

Si boni aliquid agis, non pro transitorijs, sed pro aternis honoribus id age. Occulta quod agis, in quantum vales. Quòd si ex toto non vales, sit in animo occultandi voluntas, & non erit de ostentatione vlla temeritas: nec criminis erit aliquando manifestare, quod semper vis celatum habere. sic has duas denique Redemptoris sententias sibiq; quasi contrarias videberis adimplesse, quibus dicitur, Te faciente eleemosynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua; sed sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Et: Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est.

Matt. 6.

Matt. 5.

SIMVLATIO VERÆ RELIGIONIS DICIT:

Quia nihil boni in abscondito facis, ne à cunctis cognitus detesteris; finge te foris esse, quod intus non appetis.

RELIGIO VERA RESPONDET:

Imò magis satage esse quod non es. nam ostendere te hominibus quod non es, quid aliud quam damnatio est? Memor esto igitur quod dicitur: Va vobis Scribae & Pharisei hypocrite, qui mundatis quod de foris est calicis & paropsidis, intus autem pleni estis rapinâ & immunditijs. Phariseae cace munda prius, quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat id quod foris est, mundum.

Matt. 23.

INOBEDIENTIA DICIT:

Quis tu es, vt peioribus obtemperes, deterioribus famulatum exhibeas? Te magis quam illos decuerat impetare, qui tibi non possunt ingenio vel industriâ coæquare. Obtempera igitur magis Domini imperio, & non sit tibi cura de aliquo.

BEATA SVBIECTIO RESPONDET:

Si Domini obtemperandum est imperio, humano subdi necesse est magisterio. ipse enim dixit: Qui vos audit, me audit; & qui vos

Luc. 10.

*ſpernit, me ſpernit. Ita, inquis, oportet; ſed ſi talis qui imperat eſſet equalis debet eſſe: non talis eſt per quem imperat Deus. ſed Apoſt-
 R. 13. 13. lus contrà ait: Non eſt poteſtas niſi à Deo. Quæ autem à Deo ſunt, ordinata ſunt. itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Quales enim eſſe debeant hi qui imperant, non eſt à ſubditis diſcutiendum.*

INVIDIA DICIT:

In quo, illo, vel illo minores? cur ergo eis vel æqualis vel ſuperior non es? quanta vales ipſe quæ ipſi non valent? Non ergo tibi aut ſuperiores aut æquales eſſe debent.

CONGRATVLATIO FRATERNI PROPECTVS RESP.

Si ceteros virtutibus antecellis, tutius in loco inſimo, quàm in ſummo temetipſum conſeruas. ſemper enim de alto peior fit ruina. Quòd ſi tibi, vt aſſeris, quidam ſuperiores vel æquales ſunt: quid te ledit, quid tibi nocet? Caue prorſus ne, dum alijs locum ceſtitudinis inuides, illum imiteris de quo ſcriptum retines: Inuidià diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Imitantur autem illum, qui ſunt ex parte illius.

Sap. 2.

ODIVM DICIT:

Abſit vt illum ames, quem in omnibus contrarium habes, qui tibi derogat, qui tibi inſultat, qui te iniurijs exaſperat, qui tibi peccata tua impropert, qui te dictis, operibus, honoribus ſemper præire feſtinat: niſi enim tibi inuideret, nequaquam ſe tibi ita præferret.

VERA CHARITAS RESPONDET:

*Numquid quia hæc narras, odio habenda ſunt in homine? propterea non eſt amanda Dei imago in homine? ſicut Chriſtus qui in cruce poſitus inimicos ſuos dilexit, & ante crucis tormenta admonuit dicens: Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui vos oderunt, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſi-
 Matt. 5. tis*

tis filij Patris vestri, qui in caelis est. At, inquis, sufficit mihi quòd amantes me diligo. Sed Dominus contrà: Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? rónne & publicani hoc faciunt? Quid tu quoque ad hoc obijcere vales? Certè qui odit fratrem suum, manet in morte, & qui diligit, in Deo manet, & Deus in eo. Omnem ergo amaritudinem fellis euome, & quo pacto valueris, charitatis dulcedinem sume. Nihil enim suauius, nihil illi beatius. Ioannes Euangelista hoc affirmans ait: Deus charitas est. Matt. 5.
1. Ioan. 3.
1. Ioan. 4.
Ibid.

DETRACTIO DICIT:

Quis potest sustinere, quis silentio tegere quantaille praua committit, nisi fortè qui consentit?

LIBERTAS IUSTÆ CORREPTIONIS RESPONDET:

Nec tacenda sunt mala proximi, nec consentiendum: sed charitate fraterná in faciem proximus est arguendus, non autem occultè detrahendus. Quòd si obijcitur, idcirco fratrem coram oculis increpare noli, ne exasperatus increpatione non proficiat, sed magis ex correptione scandalum sumat: occurrit Scriptura diuina, & versá vice hos magis scandalum esse denunciat, dicens: Sedens aduersum fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tue ponebas detractionem. Maius enim scádalum sumit, qui se detrahentem intelligit, quàm qui corripientem sustinet. Et quia nonnumquam errata delinquentium ad tempus silentio tegenda sunt, vt aptiori tempore corrigantur; propterea subiungitur: Hæc fecisti, & tacui. Ne autem ex hoc discreto silentio detractores sibi applauderent, qui dum semper occultè derogare malunt, nunquam in apertam increpationem profiliunt; adhuc subinfertur: Existimasti iniquè quòd ero tui similis. Ac si diceretur: Iniquum est cogitare, vt inde detractori similis appaream; vnde ad tempus reticens, nec derogans locum apertæ correptionis expecto. vnde & protinus subditur: Arguam te & statuam & contra faciem tuam. veluti diceretur: Non occultè, vt est tua consuetudo; sed in aperto, vt est mea sollicitudo, aptum corrigendi tempus expectans, peccatorem arguam, vt eius delicta contra faciem eius statuam. At, in-

quis, Non odio, sed amo quem ita in absconditis diiudicans reprehendo: imò magis hinc odis & non diligis, vnde detrahis & non corripis.

IRA DICIT:

Quæ erga te aguntur, hæc æquanimiter ferri non possunt, imò tolerare peccatum est: quia si non eis cum magna exasperatione resistitur, contra te deinceps sine mensura cumulantur.

PATIENTIA RESPONDET:

Si passio Redemptoris ad mentem reducitur, nihil tam durum, quod non æquo animo toleretur. Christus enim, ait Petrus, passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, vt sequamur vestigia eius. Ipse enim dicit: Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? si me persecuti sunt, & vos persequentur. Sed quanta sunt in comparatione passionum eius quæ patimur? Ille enim opprobria, irrisiones, contumelias, alapas, spuræ, flagella, spineam coronam, crucemq; sustinuit, & nos miseri ad nostram confusionem vno sermone fatigamur, vno verbo deieci-mur?

PROTERVIA DICIT:

Numquid stultis, numquid brutis animalibus ac insensatis lenia verba, non asperriima magis, vt tales decet, dum delinquant, obijcienda sunt?

MANSVETVDO RESPONDET:

Non tua in his persuasio, sed Apostoli sequenda est præceptio, qui de hac sententia dilectum discipulum admonuit dicens: Seniores ne culpaueris, sed obsecra vt patrem, iuuenes vt fratres, anus vt matres, iuueneculas vt sorores, in omni castitate. & rursum: Seruum, inquit, Domini, non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes: doctorem, patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt. rursumque: Argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina. Quod videlicet proteruia malum deterius adhuc subdi-

is quàm Prælati nocet. Sapiùs enim contingit, vt leniter ac cum caritatis dulcedine prolatam correptionem spernant, & contra humilitatis verba despectionis emittant iacula.

TVMOR DICIT:

Testem habes in cælis, non sit tibi curæ quid de te suspicientur homines in terris.

HVMILIS SATISFACTIO RESPONDET:

Non est danda detrahendi occasio, non susurrandi suspicio; sed si adsunt quæ corrigantur, manifestanda; aut certè si desunt, humiliter protestatione negãda: quia Apostolus admonet, nullam occasionem dare diabolo maledicti gratia. Quod etiam in illis derestatus est, qui Christianæ fidei consentientes in idolo ad comedendum recumbebant.

1. Tim. 2.

1. Cor. 8.

TRISTITIA DICIT:

Quid habes vnde gaudeas, cum tanta mala de proximis spargas? Perpende, cum quo mœrore omnes intuenti sunt, qui in tanto contractæ amaritudinis felle versantur.

SPIRITVALE GAVDIVM RESPONDET.

Geminam esse tristitiam noui, imò duas esse tristitias noui: vnã scilicet, quæ salutem; alteram verò, quæ perniciem operatur: vnã, quæ ad pœnitentiam trahit; alteram, quæ ad desperationem perducit. Tu quidem vnã ex illis esse cognosceris, sed omnino quæ mortem operaris. Non est igitur in his contristandum, quæ suades: sed è contrà magis gaudendum in his, quæ nondum intelliguntur, quia & dator gaudij perennis dicit: Cum persecuti vos fuerint homines, & dixerint omne malum aduersus vos mentientes propter nomen meum; gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælis.

Matt. 5.

TORPOR VEL IGNAVIA DICIT:

Si lectioni & continuato studio semper insistis, oculorum

lorum caliginem incurris : si indefinenter lacrymas fundis, ipsos etiam oculos amittis : si protelatis vigilijs psal-morum pensum persoluis, insaniam capitis acquiris : si quotidiano labore te conficis, ad opus spiritale quando confurgis?

VIRTVTIS EXERCITIUM RESPONDET:

*Quid tibi ad hoc proferendum tam longa temporum spatia proponis? numquid scis, si crastinum viuas: imò etiam si vnam ho-
ram in hac vita facias, ignoras. An forte mente excidit, quod Sal-
uator in Euangelio dicit: Vigilate itaque, quia nescitis diem neque
horam. Quapropter discute corporis inertiam, semperq, memento,
quòd regnum calorum non tepidi, neque molles, neque desides,
sed violenti atque feruentes diripiunt.*

DISSOLVTA VAGATIO DICIT:

Si Deum vbique esse credis, cur vnum locum singula-riter quo tanta mala perpetrantur, custodis, & non potiùs ad alia transis?

STABILITAS FIRMA RESPONDET:

Si ita est, vt asseris, quia vbique Deum esse fateris: ergo nec iste locus deserendus quem fugere appetis, quia & in ipso Deus est. At, inquis, meliorem inquirò, meliorem inuenio; sed respondeo, Numquid meliorem aut etiam talem inuenies, qualem diabolam & Angelos eius, & hominem perdidisse cognoscis? Memor esto itaque, quia primus Angelus de celo ruit, & primus homo de paradiso expulsus, ad erumnam huius seculi peruenit.

DESPERATIO DICIT:

Quæ & quanta commisisti, quàm grauiam crimi-na, quàm numerosa delicta! & tamen in melius vitam non-dum mutasti, necdum conuersationem vtiliter correxisti: ecce enim, vt cernis, malâ consuetudine obligatus tene-ris. Conaris exsurgere, sed peccatorum oneribus pragra-uatus relaberis. Quid ergo agendum est, quando de præ-teritis

teritis certa damnatio imminet, & de præsentibus emendatio nulla succurrit? nisi vt non amittantur rerum temporalium voluptates, dum consequi nequeunt futuri sæculi delectationes?

SPEI FIDV CIA RESPONDET:

Si de criminibus & de delictis agitur, ecce David adulterijsimul & homicidij reus, de inferni faucibus Domini misericordiã describitur liberatus. Ecce Manasses nefandissimus, impurissimus, sordidissimus, illecebrosissimus quoque, & sceleratissimus, per penitentiam ad vitam de morte redijt. Ecce Maria Magdalena innumeris peccatorum sordibus coinquinata, ad fontem pietatis anxia currens, Domini vestigia lacrymis rigans, capillis detergens, deosculans quæque & lambens, vnguentoq; vngens ablui meruit. Ecce Petrus negationis suæ vinculis astrictus, amarissimis lacrymis infidelitatis nodos resoluit. Ecce seditione simul & effusione fraterni sanguinis latro obnoxius, vnius hora momento vnâque confessionis voce, de cruce ad paradysum transit. Ecce Saulus Ecclesiam Dei persequens, multos pro Christi nomine perimens, & vt ita dicam, Martyrum cruore totum se insciens, Apostolus factus, in v. s. electionis est commutatus. Vbi ergo tot tantaq; præcedunt exempla, dent locum desperationis mala colloquia: cum scriptum sit: In quacumque die peccator conuersus ingemuerit, saluus erit.

2. Paral. 33.

Luc. 3.

CVPIDITAS DICIT:

Valdè sine culpa es quòd quædam habenda concupiscis: quia non multiplicare appetis, sed egere pertimescis; & quod malè alius retinet, ipse meliùs expendis.

MVNDI CONTEMPTVS RESPONDET:

Ista nec apud homines sine periculo vel offensione procurantur. quia quanto quisque amplius habet, cœrit, tanto amplius habere concupiscit: fitq; vt modum in concupiscendo non habeat, dum innumeris huius aculi curis de, eruire festinat. Vt enim ait Scriptura, auarus pecunijs non implebitur.

Eccles. 5.

VENTRIS INGLVVIÆ DICIT:

Ad esum Deus omnia munda condidit, & qui saturari cibo respuit, quid aliud quàm muneri concessio contradicit?

CIBORVM PARSIMONIA RESPONDET:

Vnum horum quod dicit verum est. Ne enim homo fame moreretur, omnia ad esum Deus creauit; sed ne mensuram comedendi excederet, & abstinentiam imperauit. Nam inter cetera sua mala saturitate panis maximè Sodoma perijt, Domino attestante, qui ad Ierusalem per Prophetam loquitur dicens: Hæc est iniquitas sororis tuæ Sodome saturitas panis. Quapropter sicut æger ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisque accedere, nequaquam videlicet in illis voluptatem appetens, sed necessitati succurrens.

Ezech. 16.

INEPTA LÆTITIA DICIT:

Vt quid animi gaudium intus abscondis? Egredere in publicum lætus, dic aliquid foris vnde vel tu vel proximi rideant: fac eos lætos tuâ lætitiâ.

MODERATVS MOEROR RESPONDET:

Vnde tibi inest tanta lætitia? Numquid iam diabolum vicisti? Numquid iam inferni pœnas euasisti? Numquid iam de exilio ad patriam venisti? Numquid iam de tua electione securitatem accepisti? An fortè in obliuionem venit quod Dominus dixit: Mundus gaudebit, vos autem contristabimini; sed tristitia vestra vertetur in gaudium? An fortè memoriam excessit, quod idem alibi dicit, Væ vobis qui nunc ridetis, quia plorabitis & flebitis?

Ioan. 18.

Luc. 6.

MULTILOQVIVM DICIT:

Non ille reus tenebitur, qui plura quidem, sed bona loqui: sed ille qui saltem rara, sed mala dicere probatur.

DISCRETA TACITVRNITAS RESPONDET:

Verum est quod dicit: sed, dum multa bona proferruntur, sæpe

ſapè contingit vt à bonis locutio inchoata ad aliquod prauum deriuetur. Hoc ipſum ſancta Scriptura denuntiat: In multiloquio, Prou. 10. inquit, peccatum non deerit. An forte inter innumera verba declinantur criminofa? ſed numquid declinari poterunt inutilia atque otioſa, de quibus vtique ratio in futurum erit reddenda?

LVXVRIA DICIT:

Curte in voluptate tua non dilatas modò, cùm quid te ſequatur ignoras. Acceptum ergo tempus in deſiderijs perdere non debes: quia quàm citò pertranſeat neſcis. Si enim miſceri Deus hominem in voluptate coitus nolle, in ipſo humani generis exordio maſculum & feminam non feciſſet.

CASTITAS ILLIBATA RESPONDET:

Nolo vt ignorare te ſingas, quid poſt hanc vitam recipias. Si enim piè & caſtè vixeris, ſine fine gaudebis; ſi vero impiè & luxurioſè, aternis incendijs ſubiacebis.

SPIRITALIS FORNICATIO DICIT:

Numquid damnandum aliquid agit is qui in corde libidini conſentit, & ad opus concupitæ libidinis non pertranſit?

MVNDITIA CORDIS RESPONDET:

Omnino delinquit, qui caſtimoniam animæ non cuſtodit, vnde & auctor munditiæ in Euangelio dicit: Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Matt. 5. Quò contrà per beatum Iob dicitur: Pepigi ſædus cum oculis meis, Iob 31. vt ne cogitarem quidem de virgine.

AMOR SÆCVLI DICIT:

Quid pulchrius, quid honeſtius, quid diu poteſt eſſe delectabilius, quàm quod in præſenti vita quotidie cernimus? O quàm mirabilis cæli camera in aère iucundo, in lumine ſolis, in augmento lunæ atque defectu, in varietate ſtellarū & curſu, quàm oblectabilis terra in nemorum floribus, in fructuum ſuauiſſimis, in pratorum riuulorum-

rumque amœnitatibus, in fegetum culmis luxuriantibus, in vinearum vitibus & botryonibus, plenis palmitibus, in sylvarum vmbriis, & planis exitibus, in equorum & canum excursibus, in ceruorum & caprarum saltibus, in accipitrum volatibus, in pauonum, columbarum, turturūque pennis & collis, in domorum pictis muris & laquearibus, in organorum omniumque musicorum tinnulis cantibus, in mulierum venustis aspectibus, earumque supercilijs, crinibus, oculis, genis, gutture, labijs, naso & manibus, atque extrinsecus adhibitis auro & gemmis distinctis monilibus, & si qua sunt alia, quæ modò non recolit sensus?

AMOR CÆLESTIS PATRIÆ RESPONDET:

Si te ista delectant, quæ sub celo sunt; si carcer ita pulcher est, patria, ciuitas & domus qualis est? si talia sunt quæ colunt peregrini, qualia sunt quæ possident filij? si mortales & miseri in hac vita taliter sunt remunerati, immortales & beati qualiter sunt in illa vita ditati? Quapropter recedat amor presentis sæculi, in quo sic nullus nascitur, vt non moriatur: & succedat amor futuræ sæculi, in quo sic omnes viuificantur, vt non deinceps moriantur: vbi nulla aduersitas turbat, nulla necessitas angustat, nulla molestia inquietat, sed perennis letitia regnat. si queris, quid ibi sit, vbi talis & tanta beatitudo persistit? aliter dici non potest, nisi, quidquid boni est, ibi est; & quidquid mali est, ibi nusquam est. Quod, inquis, illud bonum est? quid me interrogas? A Propheta & Apostolo definitum est, Quod oculus, inquit, non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligentibus se.

Quidquid hæctenus à nobis dictum est, eò spectat, vt semper nobis in promptu sint arma spiritualia, quæ nobis in hac militia sunt necessaria, ad primam partem virtutis, quæ est fuga vitiorum, nobis comparandam, defendendamque fragilem hanc domum, in qua Deus nos constituit ne ab amicis occupetur. Nam si habitaculum hoc

hoc fideliter custodierimus, dubium non est quin & ipse cælestis hospes ad illud diuerteret, & in eo commorabitur: cum B. Ioannes dicat: Deus est charitas, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo. Ille autem in charitate stat, qui nihil charitati facit contrarium: contrarium verò charitati solum est peccatum mortale. Contra peccatum denique mortale, militat omne id quod hactenus à nobis dictum est.

C A P V T I V.

De ardenti propectus & orationis desiderio, per septem considerationes, seu stimulos excitando: quorum primus est consideratio finis & præsentia Dei.

QUemadmodum fames non tantùm est optimum ciborum condimentum, sed etiam vt corpus reficiatur plurimùm confert: ita desiderium feruens, pietatis studiũ & exercitationes pias mirificè commendat ac promouet, maximè verò orationem; cumque eam præcedit, magnâ condit suauitate, & fructuosam animæ efficit. Huiusmodi certè habebat Isaias dicens, Anima mea desiderauit te in nocte, sed & spiritu meo in præcordijs meis de manè vigilabo ad te. Excute igitur torporem omnem in virtutis exercitijs: dilata ante orationem desiderio os tuum, & implebit illud Dominus, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Desiderium feruens optimum orationis condimentum. Iuua 26.

Psal. 81.

Ad hoc acuendum, cum videbitur, iuuare poterit aliqua ex his septem considerationibus quæ subiicientur. Sic quoties remitti animum ad pietatis exercitia & torpescere

Septem considerationibus id excitandum.

Jerem. 48.
2. Cor. 9.
pescere senties, ex iisdem colliges vnde eum promptum & alacrem in diuinæ Maiestatis obsequio reddas. Maledictus enim homo est qui facit opus Dei negligenter: hilaremque datorem diligit Deus, neque sibi ex tristitia aut necessitate, sed bonâ voluntate optat serui.

*1. sine crea-
tionis & Dei
præsentia
propositâ.*
Primò, ergo statue ante oculos creationis tuæ finem, atque ante omnia diuinam præsentiam, quâ nihil efficacius ad orationem rectè perficiendam. Pluribus hæciam suprâ c. tractata sunt, & infrâ videbis.

*2. nouissimâ
hac foris
horâ.*
Secundò, attende seriò hanc forsitan nouissimâ actionem, v. g. orationem fore, & occasionem Deo opt. max. supplicem pro æterna salute libellum offerendi.

*3. malis cir-
cumstanti-
bus.*
Tertiò, vide quot mala te circumdent, à quibus, nisi ad virtutem & orationis asylum confugas, liberari non possis.

*4. sanctorû
feruore.*
Quartò, aspice Sanctorum feruorem, eoq; te languentem accende.

*5. Ecclesiâ
pecces expe-
tente.*
Quintò, audi Ecclesiam matrem vndique ab hostibus oppugnatam, à te petetem strenuos in virtute progressus & orationum subsidium; imò & Christum Dominum, qui amore nostri in Venerabili Sacramento nobiscum permanere dignatus est, & exponere sese mille iniurijs, quibus eum quotidie improbi afficiunt, qualque vitâ sanctè institutâ & oratione, bonâ parte posses auertere.

*6. animabus
Purgatory
suffragia
postulanti-
bus*
Sextò, neque minuste excitabit animarum imploratio, quæ in Purgatorio detinentur, & orationum suffragium efflagitant. ô quàm piè & fructuosè vnâ horam, si daretur, impenderent?

*7. multitudine
pereitium.*
Septimò, fac te videre animarum pereuntium numerum, & orationibus atque omni pietate adiuuare contende.

Oratio supra dicta motiua complectens.

Defecit caro mea, & cor meum, Domine Deus meus, longe à salute mea verba delictorum meorum. ó Domine, quando respicies, quando restitues animam meam à malignitate iustum meorum, & à leonibus vnicam meam? Ecce dereliquerunt me vires mee: memorare, quaeso, quæ mea substantia; ecce ventus est vita mea, & forsitan illius extrema est hora, quæ licebit in tempore miserendi alloqui te, ó Pater misericordiarum, & operari pro te. Multiplacati sunt qui tribulant me super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis, & insuper timer & tremuer venerunt super me, & contexerunt me tenebra: non legere libet, non delectat, meditationes solitas non inuenio. Eheu! vbi est illa inebriatio spiritus? vbi mentis securitas & gaudium, & pax in Spiritu sancto? attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum; quando apparebo in conspectu tuo, in concilio iustorum, & congregatione sanctorum tuorum caritate summá ardentium? quo pacto succurram Ecclesie matri opem poscenti? quomodo solabor gementes in Purgatorio animas sponsas tuas? quis mihi tribuat, vt auertam ab interitu tot pretioso sanguine tuo redemptas, ad quas infernus dilatauit os suum! Obsecro, Domine, da mihi incensum offerre dignum in conspectu tuo, & vitam in melius instituire. velociter exaudi me, quoniam defecit me virtus mea, quoniam benigna est misericordia tua. Respice in me secundum multitudinem miserationum tuarum, & ne auertas faciem tuam à puero tuo, intende anime mea, & libera eam, propter inimicos meos eripe me. tu scis, Domine, improperium meum, & confusionem, & reuerentiam meam: in conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me. Si respicere dignatus fueris, sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt omnes peccatores, & inimici mei à facie tua; & exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in saculum, & in saculum saculi. Amen.

Psal. 2.

Psal. 21.

Psal. 34.

Iob 7.

Bern. serm.

54. in Cant.

Isaia 38.

Psal. 110.

Psal. 68.

Psal. 67.

Meditatio de tepiditate & acedia.

ORATIO PRÆPARATORIA solita.

COMPOSITIO IOCI. Aspice supra te velut cælum apertum, atque ibi Beatos de momentaneo labore exultantes; infrà, damnatos de momentaneo gaudio vultulantes.

ORATIO, vt suprâ.

PVNCTVM I. Considera Primò damna acediæ: multam enim malitiam docuit otiositas. Et Primò, hominem adducit in periculum peccatorum grauium, quia temptationi omni exponit, tristitiam adducit & paupertatem; quia dum tempus est, negligit seminare & operari. Secundò, est velut tinea virtutum ac meritorum, cùm omnia imperfectè fiant (homo enim instar limacis ad omnia tardus fit) consolationesque ipsa spirituales arefacit, facitque plenum suspicionibus, & desiderijs vanis: denique maledictus est homo qui facit opus Dei negligenter: incipitque; illos Dominus euomere ex ore suo; talentaque; quæ dederat aufert à pigro, atque eadem habenti ac diligenti largitur. Tertiò, adducit acedia hominem in periculum lapsus grauis. nam, vt Cassianus, non subita ruina credenda, si aliquis labi visus, sed sensim vitijs increbrescentibus casu miserabili cõcidisse existimãdus est. Quartò, id quod longè grauissimum, periculum magnum est numquam emergendi ex tepiditate. Qui enim in peccatis est, adhuc conuersionis fiduciam non amisit: qui verò post conuersionem tepuit, & spem quæ esse potuit de peccatore, subtrahit. Ratio verò est, quia nascitur ex tepiditate mala cõsuetudo: & vt August. dum consuetudini non resistitur, fit necessitas Considera præterea serpentium gaudia, tepidorum molestias: coguntur enim portare pondus diei & ætus, & tamen nequeunt solatia participare, cùm con-

conscientia perpetuò vigeantur, atq; inter mundi & Dei gaudia locati, neutris frui possint, desiderijsque molestissimis ferantur; adeò vt Bernardus dicat: Num tibi horum tepidorum vita inferno potiùs appropinquare videtur, dum intellectu affectui, & affectu intellectu repugnante, necesse habent mittere manum ad opera fortium, qui cibo fortium minimè sustentantur?

*Serm. 6. de
A cenj. Do-
mini.*

PUNCTVM II. Considera illa verba, Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur. Secundò, labores Christi pro tua salute susceptos, pœnitentias, orationes, legis obseruantiam, etiam si non teneretur. Tertiò, Sanctorum labores, Apostolorum, Martyrum, pro sua salute consequenda; & accingere ad opus. illud enim remedium optimum docet Cassianus. Considera Quartò feruores eorum omnium qui Religionem ingrediuntur: vide pompam virginum mundo valedicentium. Quintò, vt omnia creata strenuissimè laborent. Sextò, homines mundo deditos, honoribus & opibus inhiantes. Septimò, breuitatem vitæ nostræ, quodque nox veniet fortè hodie, quando non licebit laborare. Octauò, quod hilarem datorem diligit Deus. Nonò, nouissima considera, & tempus irrecuperabile præterire: vnde ne simus hîc negligentes, carissimi mei, vt non per infinita sæcula pœnitentiam agere cogamur, ait B. Ephrem.

Matt. 3.

l. 10. c. 25.

*2. Cor. 9.
Ephr. in 2.
Temi
Aduentus
tom. 1.*

PUNCTVM III. Considera quomodo Scriptura inuehatur in otiosos. Qui seclatur, ait, otium, stultissimus est: vnde etiam hæc iniquitas Sodomæ fuisse dicitur: & alibi: Omnis piger semper in egestate erit. Secundò considera, hominem natum ad laborem, sicut avis ad volandum, & vnumquemque propriam mercedem accepturum, secundum suum laborem. Tertiò, considera quid in hoc mundo vtile ac pulchrum, aut iucundum, in victu & vestitu, quod sine labore à nobis aut bestijs haberi possit: imò omnia operantur, cælum & terra, Deus etiam ipse. Pater meus vsque modò operatur, & ego operor, ait

*Prou 12.
Ezech 16.
Prou. 14.
Iob 5.*

1. Thess. 4.

Iean. 5.

Dominus; & tu torpere & otiosi auderes? Quartò, considera stagnantia & torpida omnia putrescere, hebescere ferrum, & rubigine obduci, sine vsu, & vt Ambrosius, tētare otia, quos bella nō frigerunt. Quintò, vide, vt periculum omnia perdendi merita adeant tepidi, sicut & peccati grauissimi, & numquam mergendi ex torpore, vsu-
 præ dixi, quia scilicet se sanctos putant: deinde quia tentationibus omnibus otiosi expositi sunt. hinc Matthæus: Dum dormirent homines, zizania superfeminata sunt: Israëlita ad idololatriam per otium illecti: Samson victus, & Dauid ac Salomon ceciderunt. Sextò, Dominum attende operarijs dare mercedem, non otiosis; & eum qui parcè seminat, parcè & metere. Septimò, præmium immensum considera, & pudeat ob obolum mundanos ita strenuos, te tam pigrum ob aternitatem.

Praxis ad teporem abijciendum.

CONSIDERA in secreto cordis tui signa tepiditatis. Primò, horere difficultates, abiecto animo esse & pusillanimum in arduis, desperare finem, & hinc otium quærere, tempusque perdere. Secundò, diuinis non delectari, at facilè fatigari, frigide Sacramentis vti, & absque conatu ad feruorem; remissè orare, ac sine attentione; vagis orationi interesse oculis, spuerè, aliorum defectus notare, illis suos velare, fictè confiteri, verbum Dei grauatè audire, examinare se perfunctoriè, & agrè colligere. Tertio, zelum non sentire, confortia hominum quærere, ad fastidium leuandum; alios obseruare, censere, ac ijs obrectare. Quartò, effundere se in corporis commoda, memoriã reperere mundanorum gaudia, ad ea suspirare, diuinis instinctus ad vitæ seueritatem non aduertere, vndique emendicare solatia, honorificè haberi velle, & honorifica affectare. Quintò, negligentem esse in ijs quæ præcepti & consilij, circumstantias ac caeremonias facilè omittere, inconstantem esse, disciplinam grauiter ferre, ac tardè obedire, indignari melioribus, putare quòd alibi melius proficeret. Sextò, excelsa vox, sermo rigidus & superfluous. Hæc ferè ex Bernardò scem 6 de Aicenf. Cassiano l. 10. c. 2 3. 4. item l. 12 c. 25. 26. 27. Seraphinus Fumanus: Tepidus, inquit, dicit, Non est iam vita

vita Sanctorum, verbaque mouet otiosa, captiosa, cauillis plena, curiosa, inania; securè in dies recedit, teporem excusat per discretionem, arrogantiam dicit maturitatem.

Secunda, a paruis incipere vtilissimum, eaque constanter agere potius quam multa complecti: sic enim crescit animus & ad ardua comparatur.

Tertia, necessitatem sibi imponere, vel voto pœnali, aut spõsione, aut aliter. optima certè hæc necessitas secundum Augustinum quæ ad meliora compellit. Obseruandum autem hæc non inceptare quempiam oportere, nisi multa præmissa oratione, aut saltem crebriore, cum nullum propè genus morbi difficilius curetur. Alias toto propè libro praxes reperies.

IACVLATORIÆ.

- S**it iuuat anima mea ad Deum fontem viuum. Psal. 41.
Vsquequo graui corde, ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Psal. 4.
- Ne proicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.* Psal. 70.
- Laborans in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Psal. 6.
- Non est sanitas in carne mea, à facie ira tua: non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum* Psal. 37.
- Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contristatus ingrediebar.* Ibid.

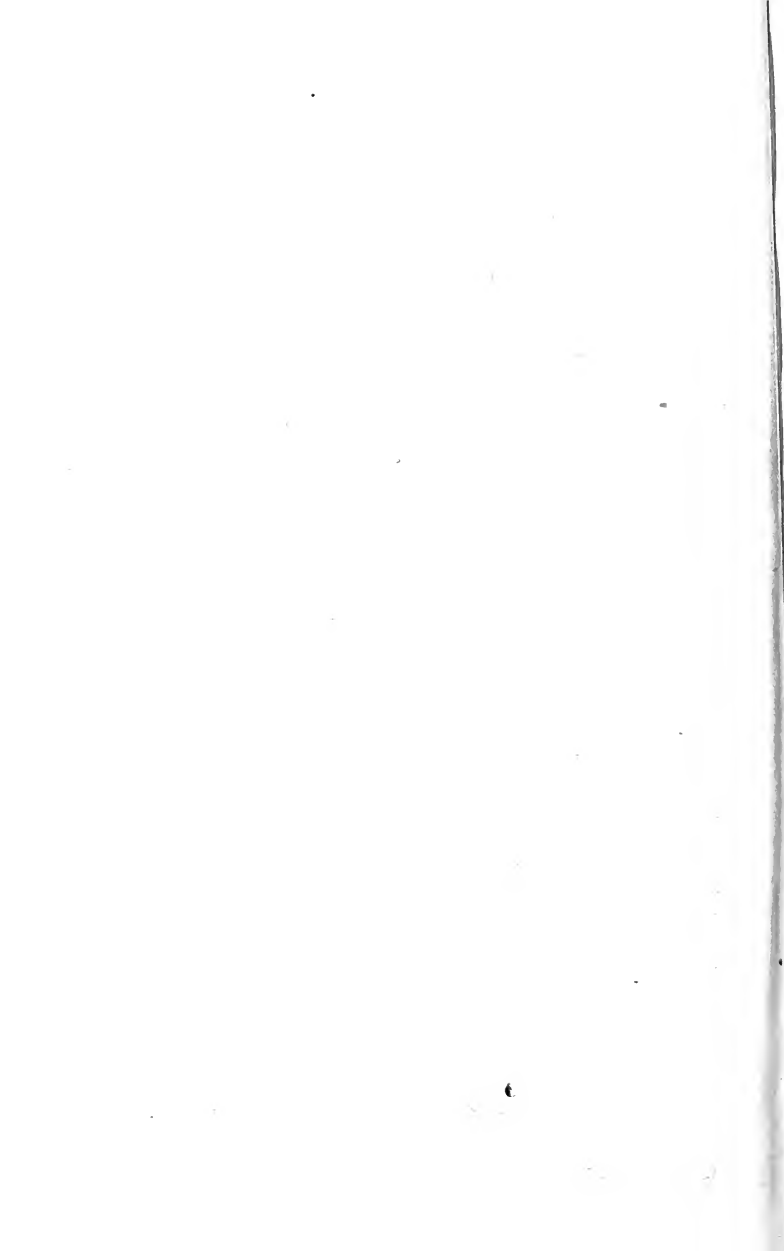
QVINTÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Mors instat, vita fugit; quid
cessas viator?

Considera *A* tempus vite incertum, breue, volu-
cre. Fingitur illud personâ grandæui senis; quia
in singula momenta innouatur, confenescit, labitur si-
mul ac emoritur tempus. *V*tere igitur quasi mox
transituro. *E*ius fluxum horaria *B* clepsydra notat; ab
hora autem & vite filo pendet aeternitas; in quam
mors necopinantes rapit. *A*eternitatis hieroglyphicum
veteribus est anguis circulum faciens; quia hic neque
principium, neque finem habet: & ipsa à filo fragilis
huius vite dependet. *F*ugit hæc instar *C* fumi, bullæ, sa-
gittæ nauis fluminis, auis, cerui, ac verni floris: *D* mes-
sis instar decerpimur; ac velut *E* candela extinguimur,
flatu minimo. *V*igilandum itaq; nam *F* securis ad radi-
cem posita est. *Q*ui sapiens est custodiet hæc, & viuet:
agetq; omnia quauis horâ, quasi *G* nouissima foret, ut
monet *A*ngelus, quamq; felix aut infelix *H* aeternitas
exceptura sit.

C A P V T V.

De secundo stimulo perfectionis; qui est de morte, ac fugacitate vitæ, meditatio.

PRÆLVDIVM I. erit, contemplari ea, quæ in imagine proponuntur.

Secundum, petere gratiam, vt diligentem rationem temporis & occasionis, quæ modò offeruntur, habere possis.

PVNCTVM I. Considera, vitam hanc, diuitias, honores, ac voluptates, instar nauis, fluminis, volucris, sagittæ, fumi ac floris fugere. quod Salomò elegãter expressit: Transierunt, ai' in persona impiorũ, omnia illa tamquam vmbra, *Sap. 5.* & tamquã nuntius percurrens, & tamquã nauis quæ pertransit fluctuãtem aquam: cuius, cùm præterierit, non est vestigium inuenire, neque semitam carinæ eius in fluctibus: aut tamquam auis, quæ pertransuolat in aëre, cuius nullum inuenitur argumentum itineris: aut tamquam sagitta emissã in locum destinatum, diuisus aër continuò in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius; sic & nos nati continuò desijmus esse. *Vanitas vita humana.* Spes enim impij tamquam lanugo, quæ à vento tollitur; & tamquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffusus est, & tamquam memoria hospitis vnus diei prætereuntis. Itaque dum tempus est, operemur bonum, & ambulemus dum lucem habemus, ne tenebræ nos comprehendant, & ianuã clusã audiamus illud triste: Nescio vos. *Galat. 6. Ioan. 3. Luc. 13.*

Secundò, attende, quid de præteritis lustris, annis, mensibus & transitorijs rebus, vbi transierunt, superstit; nihil fanè, nisi benè vel malè factorum iucunda aut tristis recordatio. quocirca statue, vtrã hac ex hora perpetuam

habere malis, & quo pacto iam orare, viuere, &c. Sanè nemo sapiens vnâ horulâ epulari, recreari, honorari optabit, potiùs quàm aternùm.

PVNCTVM II. Memoriâ repete casus repentinos eorum, quos aliquando nosti, & cuius accidere posse, quod cuiquam, agnosce; ac horam omnem velut vltimam ob oculos pone. Cæsarius ait, Omnis dies velut vltimus ordinandus est; tu etiam ad horam transfer: & cum incertus sis, quo loco te mors expectet, tu illam omni loco expecta: siquidem talem te iudicat Deus, qualem te inuenit, cum vocat, ait Cyprianus. atque ita ab hora vna pendet longissima aternitas. Sicut autem is, qui carceri inclusus est, damnatusque cum alijs ad mortem, videns hunc illum à latere suo ad supplicium citari, non ludo fallit tempus, sed rebus suis consulit: ita facito. quòd si verò is veneno vitam finire deberet, ei que septem panes in dies septem dati essent, quorum vnus foret veneno infectus; quo sensu, putas, quotidie panem sumeret? Aut si adhiberetur quis epulo, in quo totidem fercula, vnum verò lethale, quanto ex mortis recordatione cum timore ea attingeret? Eundem affectum indue, & Omnè crede diem tibi diluxisse supremum, imò horam, vt tua omnia perfectè facias, iuxta illud D. Thomæ: Alius, ait, est mos Dei, quo omnia opera sua in summo benefecit; similiter & nos diligentiam apponere debemus, vt singula opera nostra, quantò vnquam meliùs possumus faciamus; ex omni virtute Domini nostri I. s. v. Christi, & cum omni desiderio triumphantis & militantis Ecclesiæ, & sub nomine creatoris: quasi tota salus nostra, & omnis laus Dei, & vniuersitatis vtilitas ex vno opere dependeat: quasi numquam ad id opus uersuri, neque opus aliud postmodum incepturi. Etenim densè cadunt velut in conferta turba mortales, mortis iaculis confecti. Mortem igitur omnibus horis impendentem time, & occasione vttere, quæ nunquam, vbi semel abierit, reditura est.

Cæsarius.
Omnis ho-
ra velut
ultima
habenda.
Cyprian.
Simile.

5 Th. opus.
de diuinis
moribus.

Omnia
perfectè fa-
cere oportet
Deum-
que imi-
tari.

PUNCTUM III. Considera occasionem orandi & rectè agendi quam iam habes, ac simul inspirationem ad eam non negligendam: etsi etenim vita progetur, non tamè tempus in quo Dominus recorderetur nostri. siquidem si, postquam Dominus vocauit, occasionem offerendo, à nobis negligatur; iustè etiam nos deinde negligit. *Vocaui, ait, & renuistis; extendi manum meam, & non fuit qui respiceret, ego quoque in interitu vestro ridebo. Quid enim dignius, & quid iustius? Non audimus? nō audimur: non respeximus? non respicimur. & Saluator Ioannis 8.* *Ioan. 8.* Qui ex Deo est, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. & lib. 1. Reg. Samuel Sauli sic *1. Reg. 15.* intonat: Pro eo quòd proiecisti sermonem Domini, proiecit te Dominus, ne sis Rex super Israël. Projicere autem sermonem Domini videtur, qui ad Dei vocem audientiam non se vti debet comparat, torpidè ad orationem & opera pia procedit, atque ita ineptum sese diuinis inspirationibus reddit, quas tunc ei Dominus largitus fuisset, quibusque forsàn, & aliàs non, esset salutem consecutus. Ait enim: In tempore accepto exaudiui te: diesque nostri *2. Cor. 6.* non solum numerati sunt, quoad vitam temporalem, sed etiam sempiternam.

Oratio pro actionibus piè ac rectè perficiendis.

O Rex regum, & Domine dominantium, numerasti dies nostros, qui præteriri non poterunt, & tempus pœnitentiæ *Iob 14.* concessisti: quod ubi elapsum fuerit, nullo redimi pretio aut recuperari industriâ poterit. da ergo mihi gratiã, quã illud redimam, & vt, dum lux est, operer salutem meam; ne serò frustra defleam præteritos annos, & dies mercatus, ac horas peregrinationis nostræ. heu mihi, quàm multos cœuos & notos mors immatura aut inopina abstulit, qui tamen sibi ab ætate & viribus multos annos promittebant! sed improuisum fore aduentum tuum illi didicerunt, & nos docuerunt, vt omni horâ essemus parati. Desidero, Do-

mine

mine Iesu, iam sic vitam & orationem meam instituere, & omnes actiones meas, quasi ex quolibet opere tota salus mea, & omnis laus tua, & vniuersitatis vtilitas dependeret; quasi numquam ad hoc opus reuersurus, quasi nullum aliud postmodum incepturus. Tempus est iam miserendi, Domine, tempus miserendi venit. Recordare igitur miserationum tuarum, & cito anticipent nos misericordie tue, quia inclinata est iam dies, & ecce venit nox, quando amplius nemo poterit operari. Veni ergo, Domine, & noli tardare, & relaxa facinoræ plebi tue, vt in sanctitate & iustitia seruiamus tibi omnibus diebus vitæ nostræ.

Psal. 101.

Psal. 78.

Luc. 1.

Praxis ordinandarum actionum.

Primò, contemplari aliquando ex editiore, si res ferat, loco ea quæ Sapiens cap. 5 de vanitate rerum humanarum eleganter dixerit, cogitando, quot in vrbe ista vixerint mortales, & vbi iam sint, &c. tum verò id magis afficit cùm ruinæ apparent veteres, & casus magnarum vrbium oculis mentique obijciuntur: vitamque ordinare suam in melius.

Catalogum habe ac memoriam amicorum mortuorum.

Secundò, catalogum habere familiarium & notorum, maximè viro- rum, quos, dum viuerent, suspiciebas, & videre vbi sit homo, & opera eius: percontari quasi ex iis quid de huius mundi rebus iam sentiant.

Tertiò, percurrere qualibet hebdomadâ vel mense vitam antea actam, & multa quæ euasimus diuinâ misericordiâ pericula; vt ex iis prouidi efficiamur & feruentes.

Vide occasiones pietatis.

Quartò, quas occasiones pietatis quisque habuerit & habeat, perconsidere; maximè si oculos ad alios retrò conuertat, & chartas geographicas consideret; maximamque terræ partem & hominum, aut ignorantia aut malitia perire.

Quintò, aliquando percurrere actiones suas omnes die aliquo solemniori dum officio interest diuino, & secum dispicere, an non aliter eas in hora mortis fecisse voluisset: hoc enim plurimum illuminat intellectum, & voluntatem accendit.

Cogita horam supremam in vniuersa actione.

Sextò, sæpius, cùm dubii hæremus, vt animus ab affectu liber sit & sincerius iudicet, cogitare quid iam nos si hæc hora mortis foret, egisse optarem: certè facile quis hac ratione induceret animum, vt inimico condonaret, facile torporem excuteret, Missam debitè audiret, conscientiam discuteret, &c.

In actionibus verò ordinandis, hoc imprimis obseruandum, vt non tantùm definitæ sint quoad modum, sed etiam quoad tempus: & prouideantur bona non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.

*Ordina omnes
actiones tuas.*

Septimò, sententiã etiam illam D. Thomæ antè allatam considerare plurimùm iuuerit: maximè, vt actiones vitæ præcipuas perfectè exequamur. sed de his infra pluribus agendum erit.

IACVLATORIÆ.

Considerando innumeros, qui hac horâ æternùm pereunt, dic affectu magno:

Ne perdas cum impijs, Deus, animam meam, & cum viris sanguinum Pſal. 25.
vitam meam.

Quid est homo, quòd memor es eius; aut filius hominis, quoniam visitas eum? Pſal. 8.

Memento, Domine, quia ventus est vita mea. contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris? Iob 7.
Iob 13.

Ego dixi in dimidio dierum meorum, Ecce nunc coepi. Isaia 38.

Adiutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Pſal. 26.

S E X T Æ I M A G I N I S

A N N O T A T I O.

Vide pericula tua, quæ à mundo, dæ-
mone, peccato, morte tibi immi-
nent, & ad pietatis & orationis a-
sylum confuge.

Considera quomodo *A* mundus, *B* dæmon, *C* pec-
catum, cum *D* morte te persequantur, & confu-
ge ad crucifixum *E* Iesum amantiſſimè ad ſe omnes
inuitantem, cum ait: Venite ad me, omnes qui labora-
tis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Ad *F* oratio-
nem quoque, ac Dei præſentiam velut ad asylum te re-
cipe. ſic magnus ille *G* Antonius, & plurimi ſancti vi-
ri, orationis armis de hoſtibus triumpharunt. *H* Moy-
ſes eadem *A* malecitas ſuperavit. hos imitare, ac ma-
gnis paſſibus ad Chriſtum contende, eiſq; imitatio-
nem: omnis enim qui inuocauerit nomen Domini, ſal-
uus erit.

CAPUT VI.

De tertio stimulo, timoris Domini, qui est meditatio de periculis huius vitæ.

PRÆIUDICIUM I. seu COMPOSITIO LOCI, est velut in imagine.

PÆLVDICIUM II. Oratio.

PVNCTVM I. Considera Primò, te vndique cinctum hostibus esse, mundo, diabolo, carne, & peccato, eiusque occasionibus; neque vilo vnquam tempore aut loco eos cessare ad internecionem te persequi. quid ergo facturus es? Secundò, eos esse potentissimos, vaferrimos & pessimos, & ne quidem vnum eorum te posse absque singulari Dei præsidio & gratia superare. Tertiò, aduerte, quomodo Angelos è cælo peccatum deturbarit, & deinde Adamum ex paradiso, etsi illi in gratia creati, & infinitis (vt ita loquar) præsidijs vallati essent. Omnem ergo operam adhibe, vt orationis fideique clypeo iacula excipias inimici & extinguas. O Domine Deus exercituum, in nobis quidem non est tanta fortitudo, vt possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos; sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solùm habemus residui vt oculos habeamus ad te.

Hostes plurimi & potentissimi.

2. Par. 10.

PVNCTVM II. Considera ruinas bonorum, qui columnæ cæli videbantur & Ecclesiæ Dei, postquam annos plurimos sanctè pieque vixissent, vt fecerat Hosius, Lucifer Calaritanus, Origenes, Tertullianus, &c. tam multi Religiosi, qui à Religione & sanctissima vocatione sua, atque adeò etiam à fide persèpè apostatarunt. O iudicia Dei abyssus multa! Vide etiam, quàm multi penè vsque ad extremum vitæ multo te prudentiores & pietatis studiosiores, tãdem in superbiam elati, per hypocrisim lapsi, miserè perierint. Causam horum malorum si exquiras à Sanctis, eam ferè audies; sinceram, puram ac feruentem

Attende ruinas bonorum.

ora-

Tepiditas orationem, & virtutis studium homines eiusmodi dese-
causa rui- ruisse, & sic tepiditate suâ Dei iram, eheu! prouocasse.
na. Cùm autem non sit peccatum, quod facit homo, quod
 non faceret alter homo, nisi Dei gratia adesset; humilis
 esto in oculis tuis, & orationi & pietati diligenter incum-
 be. sic B. Antonius de suis hostibus, sic Moyſes de Ama-
 lech, & quotquot beati sunt in cælis, de inferno trium-
 pharunt.

Matt. 11.

Psal 118.

Iesu Chri-
sti suauis-
sima inui-
tatio.

PUNCTVM III. Considera hæc verba Christi in cruce
 velut coram pendentis: Venite ad me, omnes qui labo-
 ratis & onerati estis, & ego reficiam vos. O quàm dulcia
 hæc faucibus nostris eloquia tua, ô bone IESV! at quo-
 modò veniemus ad te, nisi traxeris nos in funiculis Adæ,
 in funiculis caritatis? Trahe, quæso, nos ad te, vt curra-
 mus velut cerui ad fontes aquarum, qui iam laboramus,
 & ambulamus vias difficiles & incertas; deduc nos in
 viam mandatorum tuorum, & semitas tuas edoce nos.
Psal. 78. onerati, eheu! sumus multis peccatis; adiuua nos, & pro-
 pter gloriam nominis tui libera nos, neque despicias nos,
 Deus salutaris noster.

*Oratio, ut à multis vitæ huius periculis
 liberemur.*

Psal. 56.

Psal. 6.

Psal. 107.

Psal 6.

Circumdederunt nos inimici nostri vndique, & laqueum
 parauerunt pedibus nostris, & anima mea turbata est val-
 de: turbatus est à timore oculus meus, & inueteraui inter omnes
 inimicos meos. Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis me
 liberabit de inimicis meis iracundis? conuertere, Domine, & eripe
 animam meam, & saluum me fac propter misericordiam tuam,
 quoniam non est in morte qui memor sit tui, in inferno autem quis
 confitebitur tibi? erubescant & conturbentur vehementer inimi-
 ci mei, conturbentur & erubescant valdè velociter. quia exaudi-
 uit Dominus deprecationem meam, Dominus orationem meam
 suscepit? Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem, quo-
 niam

nam exaudiuit Dominus vocem fletus mei. Non timebo millia populi circumdantis me, quoniam tu, Domine, vocasti me, & suscepisti me. Exurge Domine, adiuua nos semper, ne vnquam dominentur nobis inimici nostri, sed sciant quia manus tua hæc, & tu Domine fecisti eam, & factus es refugium pauperi, adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. Sperent in te, qui nouerunt nomen tuum, quoniam non reliquisti querentes te, Domine, sed exaltasti eos de portis mortis, vt annuntient omnes laudationes tuas in portis filie Sion. Tibi derelictus est pauper, & orphano tu eris adiutor, quoties in oratione confitebitur tibi, & extollet manus suas in sancta, & benedicet tibi. Oculi enim tui in pauperem respiciunt, & propter miseriam inopum & gemitum pauperum exarges, & seruabis nos, & custodies nos à generatione hac in æternum. fiat, fiat.

Psal. 91

Psal. 102

Psal. 111.

Praxis considerandi periculã.

Primò, vniuersum orbem mente decurre, die aliquo certo ac horã vt in Sacro solẽni, vel Vesperis; & miseras quas in corpore & anima homines alii patiuntur, Deo quæ grates agas, quod ab iis liberum te esse singulari beneficio voluerit.

Secundò, contemplare aliquando mundum velt laqueum relictum, vt eum vidit D. Antonius (laquei verò & decipula sunt creaturæ, quod earum amore homo implicatus ab hoste captus) & quo pacto iuuare te aliosque possis, & euadere.

Tertio, corã Ven. Sacramento aliquoties per diem vel factum semel te siste, velut ante propitiatorium, in id velut in calo et in viuã fide; & pugnas ipsi consecra, victorias acceptas refer, gratiamque pete, vt resistere queas in diis diaboli, ac proteritate te nunquam ratum habiturum, neque habere, si quid humana fragilitate subreperit.

IACVLATORIE.

Domine Deus meus, in te speraui, saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. Psal. 124

Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & à persequentibus me.

Vt quid Domine recessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribulatione?

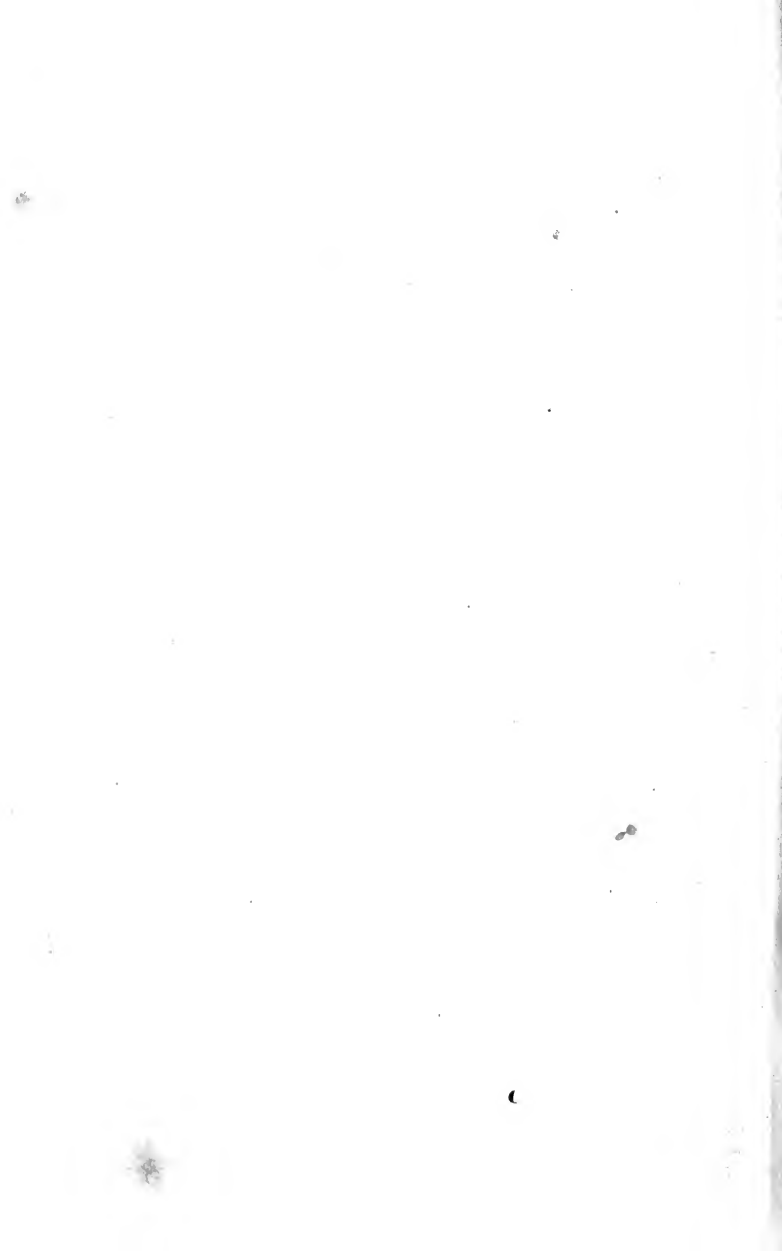
SEPTIMÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Æmulare Sanctos, & charismata
meliora,

Quod si te torpentem tepidumq³ esse videris, moueare Sanctorum feruoribus: intueere quàm feruide prompteq³ precationi, & omni pietati incumbant
A Benedictus, Augustinus, Dominicus, Bernardus, Norbertus, Bruno, Ignatius, Catharina Senensis, Teresa, aliq³ sexcenti. Vide quàm multi in **B** cœnobijs, in eremo Deum nocte dieq³ laudent. en **C** Hieronymum pectus cruentantem, en **D** Stylitas in tempestatum procellis perstantes; atque in primis **E** diuum Franciscum in **I**ESV vulneribus colliquescentem. & heu! **F** peccator in medijs periculis obdormiscit. audi, audi **G** Dominum dicentem: *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem.*

C A P V T VII.

Meditatio de quarto stimulo sanctæ æmulationis, qui est feruor Sanctorum.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

CORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, quomodo Sancti dum in terris agerent, bonam vitæ partem orationi consecrarent, pietatem diligentissimè coluerint. Ibant illi de virtute in virtutem, & requiem non habebant die ac nocte: sed quærebant Dominum in toto corde suo, & curru igneo ac equis igneis Eliæ, id est desiderijs, ferebatur in cælestia. Omnia eorum sacrificia ignis ille consumebat, quem Dominus venit mittere in terram, & voluit vehementer accendi, id est, caritatis: ob eã ad solitudines & monasteria, vt in imagine vides, conuolabant, vt in sacro orationis otio Deo suo quietiùs fruerentur. Ea tu mente perambula, & vide quam diligentiam adhibeas, vt Deo coniunctus sis. Secundò, quanta impetrarint sibi & alijs, nec non in omni elemento per orationem patrarint. oratione Elias pluuias stitit, & oratione reuocauit; alius ad sanitatem ægros, alius mortuos ad vitam. Vide quanti Deus & orationem & pietatem facere solitus sit. Tertiò, attende quantis in periculis mundani iaceant, securi tamen, & inter medios hostes crudelissimos altùm dormiant, etiam si Dominus inculcarit: Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Ab inferiori parte, ait Bernardus, timor nocturnus insurgit, à sinistris sagitta volat in die, à dextris perambulat negotium tenebrosum, à superiori parte dæmonium meridianum insurgit; nos verò tot serpentibus atque hostibus circumdanti perniciosissimâ securitate & inertia torpemus, otio dormitamus in negotio maximè

Apoc. 4.

*4 Reg. 2.
Leuit. 6.*

3. Reg. 18.

*Paz to. 1. l. 5. p. 2. c. 16.
Matt. 25.
Bern. serm. 2 de S. Andree.*

Eccli 12. arduo, pigri ad spiritualia, prompti ad temporalia, segnes
Pfal. 83. ad salutem, parati ad interitum. Quis miserebitur incantatori à serpente percussò , & omnibus qui appropiant bestijs? Tu Domine, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum eius tu mitigas.

PVNCTVM II. Considera Primò , quanta solatia ex oratione perceperint Sancti, vt sine tædio annos plurimos absque omni humano solatio in solitudine multi perseuerarint, alij in laboribus plurimis & periculis, atq; adeò in tormentis. non habet enim, ô Deus meus, amaritudinẽ conuersatio tua, sed in gaudio summo propinare soles de fontibus tuis, ô Saluator mi, vinum tuum, vinum germinans virgines, quo inebrias Sanctos tuos. Secundò, cõsidera vanitatem omnis humani solatij: prætereunt enim omnia tamquam vmbra, &

*Boët. de
 Consol.*

*Habet omnis hoc voluptas,
 Stimulis agit furentes,
 Apiumq; par volantum,
 Vbi grata mella fudit
 Fugit, ac nimis tenaci
 Ferit iëta corda morsu.*

Platus.

At verò reliquiæ cogitationis & meditationis sanctæ diẽ festum agunt in anima quæ in Domino delectatur. Orando enim, inquit Bernardus , tuum bibitur vinum lætificans, vinum spiritus, quod inebriat, & carnalium infundit obliuionẽ. Et Augustinus vulneratus amoris telo aiebat: Dulciores sunt lacrymæ orâtium quàm gaudia theatrorũ. Quid verò Propheta Dauid? Quemadmodum, inquit, desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te, Deus. Quid verò Dominus, qui diues est in misericordia, his retribuit? id quod ipse promisit, Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis. Quis mihi det, vt veniat etiam petitio mea , & quod expecto tribuat mihi Deus?

*Apoc. 21.
 Job 6.*

PVNCTVM III. Considera, quomodo Sancti in celo no-
 stra

stra pericula & labores contemplantur, & pro sua erga mortales caritate ardentissimè pro nobis supplicet Deo; & quàm turpe somniculosos nos in salute nostra curanda, & maximè in orando, corâ eo comparere, ac tepidos in medio feruentium Cherubim & Seraphim? Vnde meritò certè Ecclesia cum ijs nostras preces vt pater misericordiarum admitti iubeat, deprecatur. Secundò, quomodo ij in omni æternitate exaltent Dominum in Ecclesia plebis, & in cathedra seniorum laudent. Itaq; etiam nunc id incipe, ô anima Christi sponsa, ad quod perpetuò faciendum à Deo creata es, neque committas vt vanis rebus & colloquijs temporis plurimum perdat, orationi & pietati succilum & exiguum ægrè concedatur.

Oratio ad feruorem Sanctorum impetrandum.

O Peruit confusio faciem meam, Domine Deus meus, quia ex- *Psal. 68.*
 traneus factus sum fratribus meis Sanctis tuis & peregrinus,
 quia dissimilis filijs matris meæ Ecclesia tua. Video enim eos, dū vi-
 uerent, Spiritu sancto & gratiâ plenos, numquam ab oratione spi-
 ritum relaxasse, operibus pijs instituisse, sollicitè ambulasse coram
 te. ô quot suspirijs pulsabant portas palatij tui, & dulcissimum cor
 tuum, Domine IESU! quot desiderijs humilitate plenis penetra-
 bant aciem ordinatissimam Angelorum tuorum! Centies ille per
 diem flectebat genua corporis sui, & millies cordis sui: iste lacry-
 mosis oculis tacitus clamabat ad te afflictus & tribulatus, vt ra-
 dius aliquis affulgeret à te sole iustitiæ, & dissiparentur nubes
 iniquæ cogitationes, tribuli eruerentur & spina terræ nostræ. Ego
 verò multo magis miser & miserabilis, vt eos sequar, suspiro: &
 velle quidem adiacet mihi; sed persicere non inuenio, nisi tu dede-
 ris mihi. Surgam, & queram te vnum quem diligit anima mea, *Cant. 3.*
 ibo ad solitudinem, vt loqui digneris ad cor eius, & possit procede-
 re de virtute in virtutem, donec videat te Deum deorum in Sion,
 donec inebrietur ab vbertate domus tuæ. Ad hoc, quaeso, Domine, *Psal. 35.*
 deduc me in semitam mandatorum tuorum, in loco hoc horroris *Psal. 118.*

- & vasta solitudinis, vt cum timore & tremore semper seruiã tibi, neque inter pericula securus, neque inter aduersa pusillanimis. Hoc Bernard. certè vehementiùs me terret, & omnino timoris acerbissimo gladio reuerberat cor meum, quòd inter tanta pericula minùs timoratus, minùs exercitatus, minùs quàm necesse sit sollicitus inueniar. si quidem vnum è duobus hac ipsa negligentia nostra probat, aut omnino traditos nos hostibus, & nescire (quod auertere dignetur clementissima bonitas tua) aut si inter hac conseruamur, tibi, Isaiæ 48. qui nos tueris, ingratos nimium reperiri. infrena igitur os meum laude tuã, vt benedicant tibi opera mea. Iubes enim semper orare, & non deficere. Vtinam igitur, dum me fragilitas, & instabilitas cordis mei non sinit tecum loqui, opera sancta & iusta & pia benedicat nomini tuo: & cum cælis illis, quos semper velut præmium & palatium & regnum promissum in conspectu nostro esse voluisti, enarrent gloriam tuam! Creasti enim me ad honorem tuum & laudem tuam, & ecce vagus mente ac oculis in honore te, & cū odorem ac thymiana suauissimū Domino meo oblaturus sum ex fonte impuri cordis mei, nefaria etiam cogitationes ascenderunt in cor meum. Quid faciam, cui vnctio orationis, & medicina contemplationis vertitur in culpam, in vulnera anima mea? cui oratio, solatium bonorum, tristitiam parit? cui refugium miserorum iram prouocat? cui Angelorum summa felicitas & cibus laus tua P fal. 138. & oratio paulò longior nausea est & fastidium? Imperfectum meum viderunt oculi tui, ne derelinquas, ne deseras me; & am- P fal. 130. bulabo, & non deficiam; volabo, & non requiescam, donec inueniam locum Domino tabernaculum Dei Iacob. non dabo somnum oculis meis, nec palpebris meis dormitationem, donec euigilet ad te cor meum, & rapiat me ad te omne desiderium meum.*

Praxis ad feruorem Sanctorum consequendum.

PRimò, sanctos patronos, maximè mēstruos, constitue præfides orationum & actionum tuarum, recita cum illis psalmos, affectumque illorum indue.

Secundò, eorum singulares virtutes studiosè obserua ac imitare. quod vt facere possis, vitas eorum sedulò volue.

Tertiò, eorum manibus frigidæ orationes tuas Domino offer.

Quartò, visita eorum sepulcra, reliquias, aliosque ad eorum cultum exemplo tuo & narratione eorum quæ gesserunt, inuita.

Quintò, orationis studium diligenter complectere. Ignitum enim est eloquium Dei vehementer, ideoque si tepidus es & frigidus, accede ad Dominum, loquere ad eum qui est ignis consumens, tu qui es puluis & cinis.

Sextò, quemadmodum filij Israëli diem habebant solemnem ignis, siue Vrim, quo ignem cælitus missum sibi gratulabantur, Deoque gratias agebant: ita etiam nos oportet gratijs agendis pro iustificationis & vocationis gratia, & illius renouatione designare tempus certum, imò etiam ignem illius caritatis qualibet horâ innouare atque augere. Quid dulcius illâ esse potest? quid vtilius? exsuperat omnem sensum, & omne gaudium quod de te, Domine IESV, sumit anima, quæ non præsumit de se, sed uiuit in te.

2. Machab. 1.
Leuit. 9.

IACVLATORIÆ.

Quam magna est multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te! Psal. 30.

In conspectu Angelorum psallam tibi, adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo. Psal. 137.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi. Psal. 142.

Velociter exaudi me Domine, defecit spiritus meus. Ibid.

Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur. Psal. 19.

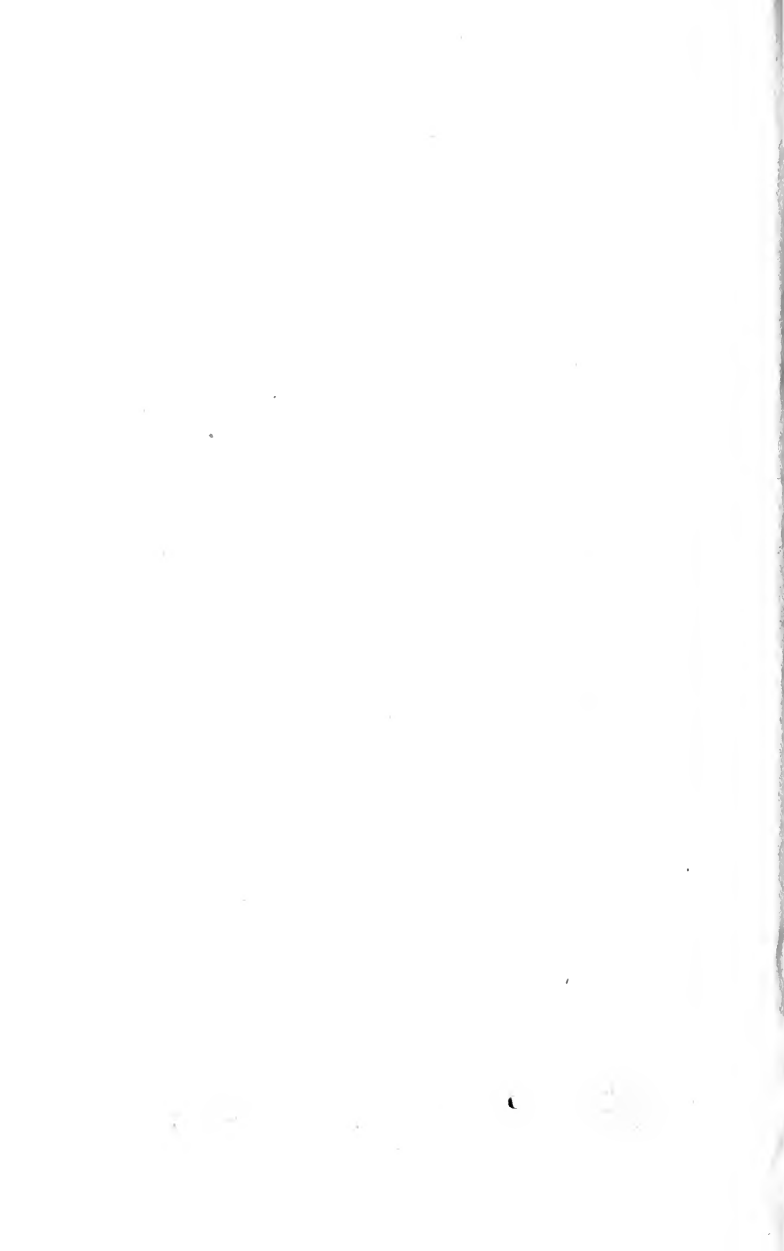
OCTAVÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Miserere Ecclesiæ matris, & probitate ac feruore tuo eam tueri conare.

Considera **A** Ecclesiam velut matrem esse fidelium, illamq; à **B** demonibus, hæreticis, ac Turcis oppugnari ferro ac stylo, ad cò ut magnam **C** mundi partem ab ea diuertat ac diuellat demon. Vide eandem petentem à **D** filijs suis opem orationum, ac vitæ emendationem flagitantem, etsi à **E** Spiritu sancto **F** Angelisq; propugnetur. Id ipsum à nobis exigit Christus Iesus benignissimus Dominus noster, qui in **G** Venerabili Sacramento, amore nostri se nobis impertiri, & nobiscum esse vsque ad consummationem sæculi dignatus est, quamuis non ignoraret multis idcirco se onerandum iniurijs, quas nostrum est virtutum feruore auertere.

CAPVT VIII.

De quinto stimulo charitatis erga Ecclesiam matrem, quæ est meditatio de Ecclesie afflictione.

PVNCTVM I. Considera Primò, quomodo Ecclesiam Dominus velut sponsam sibi pretioso sanguine subarrhauerit, adeoque amarit, vt pro ea mori dignatus sit: ac proinde fideles eius seruos hostibus cinctâ strenuè propugnare, idque egregiâ virtute oportere. Secundò, attende quàm multi in ea sancti & pij homines; quos quotidiana propè procella multarum aduersitatum & persecutionis exagitat. Omnes enim qui piè volēt viuere in Christo, persecutionem patientur: neq; deerit tribulatio persecutionis, si numquam desit obseruantia pietatis. Atque adeò repete, si placet, altiùs; neque in veteri testamento vllum Deo probatum inuenies, quem velut aurum antea tribulationis ignis non repurgarit. Tertiò, attende quantas per orbem vniuersum persequutiones patiatur vniuersa Ecclesia, tum à Mahometo, tum Ethnicis, tum vel maximè hæreticis. quæ regna hi non vastarunt? quæ sacra non profanarūt? omnium tamen maximè à dyscolis Prælati: qui, vt dicit D. Bernard. cum ministri Christi sint, seruiunt Antichristo: honorati incedunt de bonis Domini, & Domino honori nō deferunt, vt Ecclesia meritò dicere possit: Ecce in pace amaritudo mea amarissima, amara priùs in nece Martyrum, amarior in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Et Gregorius, Nullum puto, fratres carissimi, ab alijs maius præiudiciũ quàm à sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis

2. Tim. 3.

Bernard.

Isaie 38.
Ecclesiasticò
mali nocent
plurimum.
Greg. hom.
17. in Euãg.

ratis cernit; quando ipsi peccamus qui compescere peccata debuimus. Neque minùs tamen à Religiosis Ordinibus peccati, quorum multos misere disce: pros & deformatos lugemus: quorum aliqui cum sal mundi esse deberent, infatuati sunt; cum eorum sit angelicam vitam inter homines degere, & exemplo præire, ex ipsiſ scandaliz multa nata sunt, atque etiam magistri errorum.

*Dominus
Iesus in
S. Eucha-
ristia, præ-
sentia sua
vos ani-
mat.*

PVNCTVM II. Considera Christum IESV ex infinito amore se Ecclesiæ suæ dedisse in augustissimo Sacramento altaris, vt etiam sic cum ea esset vsque ad consummationem sæculi, ad præsidium, refugium ac solatium omnium fidelium. Iam vide quantis amore tui se exposuerit simul iniurijs magorum, hæreticorum, qui eum non tantùm conculcare, sed & mille indignis modis & blasphemijs dehonestare consueuerunt. Et vtinam hi tantùm! sed, quod multò magis lacrymis dignum est, à Catholicis & sacerdotibus aliquibus, & Religiosis improbis eadem patitur: vt meritò illud iterum dicere possit, His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me. nam qui pro Domino sanguinem ponere debuerant, hi sunt qui eum ostentui habuerunt, & eum rursus sibi crucifixerunt. Iam vide quo pacto subditi Registereni, eum in media acie pro se stantem iuuare & tutari, suis etiam corporibus oppositis conarentur: & idem pro Rege tuo Christo IESV facito, imò pro patre, pro redemptore, tanto benefactore & sponso animæ tuæ.

Zach. 13.

PVNCTVM III. Considera quàm fortiter zelati sint pro Deo & eius Ecclesia Machabæi, & post Domini mortem à principio pro ea pugnarint Apostoli, Martyres & Doctores, & diui Athanasius, Hieronymus, Augustinus, &c. hæreticos scriptis, & quibus poterant modis prosequentes. Quantâ solitudine, velut boni speculatores in Ecclesiæ specula constituti, vigilarint super gregem suum: neque tantùm pro animabus, quod præcipuum est, sed etiam pro immunitate Ecclesiæ fortiter steterunt, vt Stanislai,

nislai, & Thomæ Cantuarienses. Secundò, quanta hinc
 illis meritò gloria accesserit: non enim de hostibus carna-
 libus triumpharunt, sed principibus mundi huius, & po- *Ephes. 6.*
 testatibus tenebrarum. Tertiò, quantum aliquis vir ze-
 losus possit, vti B. Dominicus, Franciscus, Ignatius, Xaue-
 rius. Certè duodecim Apostoli modicum fermentum,
 pauci aliquot viri Religiosi, plus aliquot millibus posue-
 re opere, & fractum collegere. Solitus sanè B. Ignatius di- *B. P. Ignatius.*
 cere, neminem nosse, quantum Deus per eum gratiâ suâ
 operaretur, si homo illâ quæ iam concessa est, vteretur.
 Attende ergo matrem Ecclesiam his te verbis compel-
 lantem: Fili, miserere mei, quæ te in vtero portavi & lac *1. Mach. 7.*
 dedi, & in ætatem istam perduxi. peto, nate, vt adspicias
 ad cælum & terram, & ad omnia quæ in eis sunt, & intel-
 ligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, & hominum genus. ita
 fiet vt non timeas propter eum carnifices vllos, sed di-
 gnus fratribus tuis effectus particeps, suscipe mortem, vt
 in illa miseratione cum fratribus te recipiam. Illa enim
 nos Domino regenerauit & pascit, vt in sanctitate & iu- *Luc. 1.*
 stitia coram illo viuamus. Induamus ergo Mathathixæ ze-
 lum, videntes contritionem populi nostri. En sancta in *1. Mach. 2.*
 manu extraneorum facta sunt, templa nostra sicut homo
 ignobilis, vasa gloriæ eius captiua abducta sunt, trucidati
 sunt senes eius in plateis, & iuuenes eius ceciderunt in
 gladio inimicorum: omnis compositio eius ablata est,
 sancta nostra, & pulchritudo nostra, & claritas nostra de-
 solata est.

Oratio pro Ecclesia.

Pfal. 2. **A**stiterunt reges terra, & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum, & aduersus Christum & Ecclesiam eius: ideo plorans plorauit in nocte, & lacrymæ eius in maxillis eius, & vix est qui consoletur eam ex omnibus charis eius. habitauit inter gentes, nec inuenit requiem: omnes persecutores eius apprehenderunt eam: inter angustias filij eius. Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas, quia facti sunt filij eius perdit, quoniam inualuit inimicus. Iacuerunt in terra foris puer & senex, iuuenes & virgines ceciderunt in gladio. quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij, in capite omnium platearum! Filij Sion inclyti, & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli! candidiores nazarei eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, & sapphiro pulchriores, Religiosi, inquam, aliqui apostata, & sacerdotes eius. Denigrata fuit super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis. Propter peccata enim Prophetarum eius, & iniquitates aliquorum sacerdotum eius iratus es, Domine, furore in populum tuum, & abominatus es hereditatem tuam, & ecce qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. Recordare, Domine, quid acciderit illi: intueri & respice opprobrium nostrum. verè hereditas nostra versa est ad alienos, & Aegypto plurimi etiam Religiosi dederunt manus; serui dominati sunt nostri, & non fuit qui redimeret de manibus eorum. Conuerte nos, Domine, ad te, & conuertemur, innoua dies nostros sicut à principio. auertatur ira tua à nobis, quia derelicti sunt filij tui, & zelatores honoris tui pauci inter gentes. Exaudi, Domine, preces nostras, & orationes nostras, vt sciat omnis terra, quia tu es Dominus Deus noster, & quia nomen tuum inuocatum est super Israël, & super genus ipsius. Amen.

Praxis iuvandi Ecclesiam laborantem.

Primò, statas preces sibi indicere, aut applicare pro Ecclesia, Principibus, & iis qui multum obesse & prodesse bono publico possunt. Sic B. Ignatius ter pro Hispaniarum Rege quotidie coram Domino cum lacrymis supplicare se aiebat, cum quidam eum commendaret.

Secundò, pro Religiosis Ordinibus, quia florere eos plurimum Ecclesiæ interest: & hoc pacto per cõplura sacra numismata particeps quis sit meritorum, vt videre est in variis Indulgentiis.

Tertiò, Sanctos prouinciarum hæresi infectarum, & Angelos earum præsidēs colere atque orare.

Quartò, conferre pro virili ad Seminaria, & catechumenos instituendos & promouendos, & eiusmodi pietatis exercitia, aut per facultates, aut industriam.

Quintò, immunitates Ecclesiæ diligenter tueri, pro quibus etiam fortissimi Martyres occubuere, vt D. Thomas Cantuariensis, &c.

Sextò, de Ecclesiasticis Prælati honorificè semper loqui, eosque venerari; adeoque id D. Francisco cordi erat, vt diceret prius se sacerdotem obuium, quàm Angelum salutaturum fuisse, si vterque simul occurrisset.

I A C V L A T O R I Æ.

Deus virtutum conuertere, & visita vineam istam.

Psal. 79.

Protektor noster aspice, Deus, & respice in faciem Christi tui.

Psal. 83.

Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui; visita nos in salutaris tuo, vt lauderis cum hereditate tua.

Psal. 105.

Saluos nos fac, Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, vt confiteamur nomini sancto tuo.

Ibid.

NONÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Miserere animæ tuæ placens Deo, & defunctorum; ac strenuè virtutem cole.

Considera ut **A** anima in Purgatorio à virtute tua & precibus opem postulent: illis compatere, earumq; petitionem, & **B** Angeli Custodis admonitionem (ut ille **C** imprudens) noli despicere; quia sicut illarum iudicium, ita erit & tuum. Eas itaque adiuua (ut hic **D** filius matrem) **E** sacrificijs, **F** orationibus, & **G** eleëmofynis. O quàm gratum de ijs nuntium ferent **H** Angeli! Attende quomodo vel unam **I** horam, si daretur, impenderent; & num opera tua sic expianda non sint, utrùm sint **K** lignum, fœnum, aurum, lapides pretiosi. De his **Cyrillus** ait, esse quedam peccata ita leuia ut stipula comparentur, cui itaque ignis illatus diu non potest immorari: alia verò feno esse similia, qua & ipsa non difficulter ignis absumat; sed aliquanto tardius quàm stipula immoretur: alia verò esse qua lignis conferuntur, in quibus pro qualitate criminum diuturnum ac grande pabulum ignis inueniat. Admirare **L** Dei iustitiam ista videntis ac permittentis.

Cyrillus.

C A P V T IX.

De sexto stimulo caritatis erga animas in Purgatorio existentes, seu meditatio de Purgatorio.

PVNCTVM I. Considera, quomodo esses affectus, si damnatum te scies vt igni interires magna cum confusione coram orbe terrarum vniuerso, & quid non faceres, vt illud genus mortis cum alio commutare liceret: sanè nihil intentatum relinqueres. Et fieri ne potest, vt quisquam credat pro peccatis venialibus tā atrocita Tormenta atrociam animarum. eunda esse supplicia, & tam diuturna; ea que sarpè parcendo verbo otioso, aut aliā quapiam parua mortificatione redimere non libeat? Considera, si parentes vel amicos videres in illis torqueri cruciatibus, quem sensum haberes: maximè si opem tuam gemitibus & eiulatibus miserabiliter implorarent, an ridere & deliciari luberet? Audi igitur eos iam clamantes: Misere mei saltem vos amici mei: & iuua quā potes oratione, ieiunijs, eleëmofynis. Iob 19.

PVNCTVM II. Percontare ex ijs quæ patientur & quare: Pœna sensus quanta. & intelliges Primò, pœnam sensus tantam eos pati, quantum nullus vnquam maleficus, aut Martyr passus est in Greg. in ps. 37. hac vita, vt D. Gregorius & Augustinus asserunt; imò etiam grauiorem quàm vllus in hac vita pati possit, atque adeò, vt Cæsarius, maiorem quàm à crudelissimis tyrannis excogitari queat: & tamen quæ nō malitia eorum adinuenit! Secundò, pœnam patiuntur damni, & si spes hîc dilata affligunt vehementer animam, quantum existimas August. de vera & fals. pœnit. c. 18. Casar. homil. 7. eos percipere doloris, quod amantissimi patris & sponsi tanto tempore optatissimo adspectu & amplexu frustrètur; eo que vel maximè, quod paruo eam moram dum viuerent

uerent redimere potuissent; quam iam non nisi exquisitissimis tormentis luere concedatur? O quàm tristis illa relegatio amicorum, filiorum, & sitiētium ad Deum fontem viuum, ad quem tot annis suspirarunt & contenderunt? iusta tamen sunt iudicia Dei, & vera.

*Cur ista
pariatur
anima.*

PVNCTVM III. Attende ob quæ crimina ista patiantur, & videbis vel ob mortalia, quorum condonata est culpa; vel ob leuia, vt otiosa verba, negligentiam in rebus diuinis, &c. Secundò, quid illi de huius vitæ voluptatibus & honoribus iam iudicent, exquire. Tertio, quanta crudelitas esset huiusmodi tribus verbis liberare nos posse, & negligere aut obliuisci, & qualiter id te afficeret si earum loco fores. Enimuerò, quid aliud requiritur quo eas liberare possimus, quàm pauculas preces recitare, eleëmofynam dare, Indulgentiam ijs applicare? O quàm sedulo hæc illi præstarent, si eis horula daretur pœnitentiæ, ad redimendum tam iusta & immaria tormenta! Postremò iusto Dei iudicio scias euenire, vt qui immites sunt erga illas, tales etiam post mortem suam viuos erga se experiantur; & è contrario ita à diuina benignitate videri decretum, vt qui animam è Purgatorio liberat, propè de salute certus sit: cùm gratissimæ sint piæ illæ animæ, & non cessent in cælis orare pro eo, quem sciunt tanta bona sibi repræsentasse.

*Magnum
salutis
praesidium
orare pro
anima-
bus.*

Oratio pro animabus Purgatorij.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, miserere animarum istarum, super quas inuocatum est nomen tuum: perueniat ad te suspirium earum, aperi aures clementie tuæ, & ostende eis faciem tuam, tot annis tantis desiderijs petita. Iusta quidē sunt iudicia tua, & non est iniquitas in eis; verum misericordia tua super omnia opera tua. Parce, Domine, parce populo tuo electo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, vt irrideant eam inimici eius. Concede mihi gratiam, vt orationibus,
ieiunijs,

ieiunijs, & pijs operibus eas iuuare, & ad amplexus desideratissimas perducere valeam. Scio equidem quòd, cum venerint in regnum tuum, meminerint longè melius mei quàm Io, epi bincerna ille Pharaonis: sed & meritò iusto iudicio tuo ea mentè mihi remetientur homines, cum hac mortalitate ero defunctus, quàm eis mèsus fuero. Nihil sanè crudelius quàm audire illud: Misere mihi mei; & videre fidei oculis flammam voracem & tormenta, nec dignari vel pauculis precibus, aut Indulgentijs refrigerare tibi carissimas animas, & quibus ego plurimum debeo. O qualiter illas horas, quàm mihi abeunt inanes, traducerent! quantum exiguo tempore questum facerent pietatis! Cupio igitur per gratiam tuam sic instituire vitam meam, & delicijs & vanitati sæculi renunciare, vt non veniam in locum tormentorum eorum; sed hoc corpore mortis exutus veniam ad te, ó desiderium oculorum meorum, optata & millies desiderata quies, gaudium, & gloria mea. Amen.

Praxis iuuandi animas in Purgatorio.

Primò, curare quis potest, vt piæ foundationes non negligantur. Secundò, stas quotidie preces & eleëmofynas ad hæc dirigere, quoties se in iter dat, quoties in publicum prodit.

Tertiò, benefactorum & propinquorum memoriam facere rediuuiam, & pro animabus eorum orare. Eo fine vatis in oppidis nocturnus circuitor pio ritu id monere consuevit.

Quartò, per cæmeterium eundo, *De profundis* recitare, aut alias preces, & quoties ante locum iustitiæ pertransit.

Quintò, sibi quotannis se superstitem fingere, & facere lectetò obsequia defunctis præstari solita, vti a pluribus feliciter a modum factum scimus.

Sextò, Indulgentias diligenter animabus applicare. & maximè certè crudelitatis esse videtur illud negligere.

IACVLATORIÆ.

Iustus es, Domine, & rectum iudicium tuum, sed reminiscere meritorum tuarum antiquarum.

Vt qui, Domine, recessisti longè, despicis in opportunitatibus tuarum ratione?

Esque quo Domine obliuisceris animas tuas in finem, vsque ad faciem tuam ad iis?

DECIMÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Vide, quàm lata sit via ad perditionem, & quot, si perfectionis studiosus esses, animas liberare posses.

Considera magnum **A** pereuntium numerum: quos **B** demon inuitat, ac sub his latitans ex insidiis **C** sagittat harum **D** vanitatum illecebris: **E** mundus trahit impellitq̄, per leges scilicet suas: & sunt, prò dolor! qui **F** sponte in infernum præcipites abeant; hos **G** adiuvata exemplo, verbo precibusq̄. **E**heu! vide quàm infida **H** peccatoris fiducia, tela scilicet arancarum, ut est **Iob** cap. 8. quâ inferni puteus prætextitur. vide ut **I** Angeli omnes ad zelum hortentur: immò ipse **K** Rex noster **Iesus** iterum (si sit opus) in terras, ut periclitantes **L** animas liberet, descendere paratus sit, ut **M** Carpo quondam Episcopo monstratum, uti refert **Dionysius Areopagita**.

C A P V T X.

Meditatio de septimo stimulo zelo animarum.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

CORATIO solita.

PUNCTVM I. Considera Primò, flammarum vortices & tormenta, quibustot animarum millia perpetuò voluuntur, quibusque erepta fuissent, & iam eripi possent plurima, si vel vnus aliquis vir Apostolicus iis conuertendis gnauiter insudaret. Secundò, suspice & vide quantis laudibus Deum in cælo honorent beatæ animæ, maximo suo solatio & Dei gloriâ: quæ si tibi cordi forent, quantum illam augere, & de animabus mereri posses, animaduerte; si generoso animo sensualitatem, illosque prauos animi motus, N. edomares. Tertiò, attende quanto in periculo sit peccator: verè enim sicut aranearum tela fiducia eius. Iob 8,

PUNCTVM II. Quanta sit Dei maiestas, quàm digna vt ab omnibus colatur & ametur. Secundò, quanto opere id ipse desideret, adeò vt exinanierit semetipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, vt velut pastor benignus ouiculam humeris suis reportaret. Tertiò, neque hoc tantùm, sed insuper grauissima tormenta, & mortem acerbissimam pati dignatus est, vt redimeret animas in sanguine suo, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Philip. 2.
Tit. 2.
 Quartò, neque id tamen suffecit immensæ charitati eius, sed, si ita necesse foret, iterum pro qualibet anima de cælo descendere, & eiusdem passionis calicem exhaurire dignaretur, vt salutem consequeretur. vide an etiam zelum Dei in te habeas, & libenter te tuaque pro salute animarum, & Dei gloria impendas: an verò ne tantillum quidem de commoditate & existima-

tione discedere patiaris, vt animæ Christi sanguine redemptæ saluæ fiant?

PUNCTVM III. Considera Primò dæmonis improbam vigilantiam, quâ circuit tanquam leo rugiens, quærens quem deuoret, & alios quaquauerſus mittit, vt animas perdant, & æternis secum suppliciis inuoluant. Excita torporem vigilanti illius malitiâ, & quandoquidem illi serui eius, seu homines, seu diaboli, tam sunt strenui in perniciem animarum; non patiare vt in iis iuuandis opera tua desideretur. Secundò, vide quibus illecebris dæmon inescare solitus sit miseros mortales, nempe voluptate aliquâ momentancâ, vel honore, quæ multâ adsparguntur amaritudine, & nullo pacto exsatiant. Tertiò, expendela verba, Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, & quo affectu proximo tantis in periculis constituto succurrere debeas; cùm Redemptor noster sibi fieri existimet quod illi factum fuerit, vti hoc ipsum in nouissimo die coram vniuerso orbe declarabit.

Oratio pro zelo animarum impetrando.

O Christe IESV, Saluator mundi, qui redemisti nos in sanguine tuo, & dedisti pretiosam animam tuam in mortem pro nobis; respice, quaeso, quia dilatauit infernus os suum absque vllotermi-
 no, & lata valde facta est via quæ ducit ad perditionem, & plurimi ingrediuntur peream: angusta autem est via quæ ducit ad vitam, & pauci ingrediuntur ad illam. ideo defecerunt præ lacrymis oculi mei, & conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra iecur meum; quia facti sunt hostes nostri in capite, & inimici nostri locupletati sunt propter multitudinem iniquitatum nostrarum, & qui se debuerant ponere muros pro domo tua, Principes populi tui, abierunt absque fortitudine. Si pereat nummus, maria traiciuntur; pereunt animæ innumera hereditas tua, & non est qui recogitet corde. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte super interfectos

1.Pet.5.

Matt.25.

Isaia 5.

Matt.7.

Thren.2.

Thren.1.

Isaia 57.

Ierem.9.

fectos populi mei: Sed misericordie Domini quod non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius, & non repellet in aeternum Dominus, si abiicit, & miser. b. tur secundum r. l. l. i. d. i. n. e. m. i. s. e. r. a. t. i. o. n. u. m. s. u. a. r. u. m. V. e. r. e. e. n. i. m. d. e. l. e. r. e. s. n. e. s. i. r. o. s. p. o. r. t. a. s. t. i. dulcissime IESU. & liuore tuo sanasti languores nostros. Recordare quod steteris, & stes etiamnum in conspectu Patris, vt loquaris bona pro nobis; & aperi. p. r. e. c. o. r. o. c. u. l. o. s. c. a. c. o. r. u. m. , v. t. c. o. g. n. o. s. c. a. n. t. & diligant te; aperi. a. r. e. s. i. u. r. d. o. r. u. m. , v. t. a. u. d. i. a. n. t. v. o. c. e. m. t. u. a. m. , o. Pa. s. t. o. r. a. n. i. m. a. r. u. m. n. o. s. t. r. a. r. u. m. , & miserere omnium; quia non est alius, qui pugnet aut intercedat pro nobis, nisi tu Dominus Deus noster. Amen.

Thren 3.

Isaia 53.

Praxis exercendi zelum animarum.

Primò, proximo præluere exemplo, & diligenter quæ ad proximi, vt dici solet, ædificationem spectant, obseruare. Id verò Ecclesiasticos atq; in p. i. m. i. s. R. e. l. i. g. i. o. s. o. s. o. m. n. i. n. o. f. a. c. e. r. e. o. p. o. r. t. e. t. , v. t. v. i. d. e. a. n. t. h. o. m. i. n. e. s. o. p. e. r. a. e. o. r. u. m. b. o. n. a. , & g. l. o. r. i. f. i. c. a. n. t. P. a. t. r. e. m. q. u. i. i. n. c. æ. l. i. s. e. s. t. .

Secundò, sermones pios inserere, colloquiaque praua, quæ mores corrumpere solent, impedire. Idem de cautionibus iudicium.

Tertio, nullos in domum suâ famulandi gratiâ admittere, nisi cum pacto, vt singulis minimum mensibus confiteantur ac communicent Idem valere potest in operis adlegendis, in militum delectu.

Quartò, beneficia corporalia eò dirigere, vt aliquid spirituale impetres ab eodem. Sic B. Ignatius ad lusum inuitatus, quem ignorabat, eâ conditione luit, vt victoris arbitrio victus aliquot dies viueret: itaque hominem ad exercitia spiritualia & viam bonam perduxit. Sic alibi non prius eleëmodynâ dari vidimus, nisi post auditam Christianæ fidei explicationem. Alibi verò Sodales Deiparæ opulentiores singuli pauperem deligebant, quem donarent eleëmodynâ post sacram synaxin perceptam.

Quintò, infirmos, afflictos, carceres & nosocomia visitare. i. i. f. f. que pietatem commendare nunquam enim paratiores sunt ad hauienda salutis monita quam cum aduersis premuntur, & reiuuantur. Neque existimandum hoc dedecere Christianum, qui pauperum solum suffragio, vt ita dicam, in iudicio extremo sciat sese absolendum.

Sextò, libellos pios donare, & imagines, & rosaria: nam & diuites, in alijs profusi, hic negligentes sunt.

Septimò, catechismum, vt supra dictum est, curare, & scholas ac domos pias pupillorum, viduarum, atque in ijs maiorem pietatis & animæ quam corporis habere rationem.

Matt 10. Octauò, animarum zelatores alere: qui enim recipit & alit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Sic Lusitanæ Regina a B Xauerio persuasa est, vt pecuniam in sandalia dari solitam, animarum auxilium applicaret quippe hac ratione qui concionari, docere, catechismum tradere per se nequit, per alium sæpè fructuosius præstat. Et quemadmodum, qui Ministrum hæreticum aleret ac fundaret, reus esset blasphemiarum & perditionis animarum quæ inde sequeretur, ita è contrarium fieri omnino certum est.

*Pietatis præ
ma ratio est
habenda.*

Nonò, si quis in republica constitutus ad clauum à Deo est, vt Magistratum creet, militum delectum faciat, pietatis sciat primam sibi in se atque abis habendam esse rationem. Quis enim nescit ad Magistratum mores atque exemplum alios sese componere? Et si nemo tam improbus ferè reperitur, qui populum ac subditos ad impietatem adhortari, vel cogere velit, suoque ad flagitia summi verbo, & exemplo inuitare; certè non minus conuenit euitare scandalum, publicumque peccatum. Si enim, quod verissimum est, exempla trahunt, mouent verba; ferè cogitandum, quantum sit flagitium, quod plurimos pertrahit in lapsum, vnaque ruinâ inuoluit. Atque hinc est, quod Scriptura dicat, Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; cum non rarò contingat eos pietate minimè ceteris antecedere, quos dignitate præire videmus.

Cap. 6.

Decimò, quod in Magistratu valet, & eius electione, multò magis in militia; siue de ducibus agatur, siue de militibus. Si enim, præter militarem licentiam, trahat ad crimen ducis exemplum, fieri nequit, quin certum sit pietatis exitium. Cum autem omne regnum in manu Dei sit, & cui voluerit, det illud; atque ab illo solo victoria speranda sit, perspicuum est, ducis crimen, aut virtutem, plurimum ad hanc momenti conferre. Si enim propter furtum vnus Achan, castra Israël fusa fuerunt; quid, quæso, furtum si dux furtis, rapinis, sacrilegiis, luxuriâ atque superbiâ irâ Dei in te suosque prouocet? Beniaminitis castigandis, eduxerant castra Israëlita: at quia fortitudine & numero confidebant, bis fusi fugarique sunt. Quid futurum, si non præfidentiam tantum laboret miles, sed omni propè vitio dissuat? Certè ex ducibus percunctari liberet, an à Deo putent victoriam impetrare improbos

Daniel. 4.

Josue 7.

Indic 20.

bos milites magis, quam probos? Si hos; videre equidem debent, ut tales deligant, atque quoad possunt, efficiant. nam cum illi victoriâ suâ intolescant, & propagent impietatis regnum; quid iacere est Dei, hæresis, an vniuersa impietas latè dominetur? Corpus spectas in milite, nonne pleris animus? ignauo hominem corpore recusas, ac debili, cur improbum animo, Deo quæ perducilem assumis? reipublicæ putas vtilem qui sibi inutilis? tibi fidum, qui Deo infidus? vitium vitæ, igne ignem restinguere paras, pietatem propagare flagitio virtutis regnum, per illius aduersarios; Dei amicitiam, per inimicos eius; honorem illius, per hos, qui eum crucifigunt, templa quæ animæ suæ & aliorum profanant? In sacris Literis Rex Iuda victus est, quod copias cum impio iunxisset: quid si ex improbis eas collegisset? Omitto, aut milites securâ ac rectâ conscientiâ, esse fortes, Deum quæ cum illis pugnare; aut temerarios calcato Deo, eius quæ præceptis, non sibi, non reipublicæ, sed ei cui seruiunt dæmoni, militare. Obseruent igitur duces, quales sint ipsi, quas habeant zeli occasiones, & præclarè ijs vtantur; ne larvis pietate regnet impietas: sciant quæ paucos bonos plurimis malis Dei gratiâ ac fauore longè præstare. Exempla vbique obuia: quis ambigat? nisi qui Deum negarit vltorem esse malorum, bonorum remuneratorem?

IACVLATORIÆ.

TV autem, Domine, ne elongaueris auxilium tuum à me, ad defensionem meam conspice. Psal. 21.

Et ne à fratre Deo animam meam, & de manu canis unicam meam. Ibid.

Vsquequo, Domine, auertis in finem, exardescet velut ignis ira tua? Psal. 88.

Domine, quando respicis? restitue animam meam à malignitate eorum, à leonibus unicam meam. Psal. 34.

CAPVT XI.

*De exercitijs ad quæ proficientes stimulantur:
quorum primum est Mortificatio.*

PRimo aspectu horridum nomen est, vt sectio, vstulatio: sed, si consideratur vt medicina, quemadmodum verè est, gratior futura. Mortificatio enim nihil aliud est quàm ea exercitatio, quâ per **Dei** gratiam (absque illa enim nihil) quod in nobis egrum est, sanum fit; quod prauum ac obliquum, rectum; quod obscurum, perspicuû; quod in via virtutis amarum, suaue & iucundum; denique, quâ passiones animæ & corporis, quæ suâ violentiâ post peccatum originale eam perturbant & euertunt, ratione coërentur; homo satisfacit pro peccatis, omnes tentationes vincit, ædificat proximos, orationes suas efficaces facit, actandem ad primæuam pacem & integritatem reuertitur.

Duplex est mortificatio: alia exterior corporalis, alia spiritualis. Exterior est, quâ corpus ieiunijs, & alijs austeritatibus cohibetur, & sensus quinque iuxta rationis regulas componuntur: de qua Apostolus, Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè, cum alijs prædicauero, ipse reprobus efficiar. Spiritualis verò, quâ affectiones animi & spiritus circumciduntur.

Et si autem oratio summo opere commendetur, & vel vt prima virtus ab Asceticis habeatur, tamen mortificatio nõ minùs collaudatur. adeò vt Apostolus dicat: Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis: qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentiis suis. Quemadmodum autem mortificatio ad orationem optima via est, ita oratio non tantum ad mortificatio-

nem

*Quid mor-
tificatio.*

*Quæ eius
diuisio.*

1. Cor. 9.

*Quæ ne-
cessitas.*

Rom. 8.

Gal. 5.

hem ducit, sed impellit, & eam suaue efficit. Adscende
 iraque cum sponsa ad montem myrrhae, seu mortificatio-
 nis, & collem thuris, siue orationis, & exue veterem ho-
 minem, & indue nouum, qui secundum Deum creatus
 est: ac quemadmodum serpentes pellem veterem inter
 angustias sibi detrahunt, ita nos exuere mores veteres, id-
 que sponte nostra facere oportet. Ita tamen, vt ab aliis et-
 iam oblata mortificatio, velut de manu Dei sit acceptan-
 da eo animo, quo medicina à medici manu, quo subsi-
 dium ad hostem superandum à fideli amico.

Mortificandus autem imprimis est amor proprius, id
 est, quo quis suis nimium studet commodis: qui etiam
 potest obiectum habere res spirituales, quatenus utilita-
 tem & iucunditatem aliquam habent; isque non minus
 saepe noxius, quam ille, qui circa sensuum oblectamenta,
 honores, opes, & alia bona temporalia versatur. nam cum
 perfectio nostra sit diuinam voluntatem in omnibus se-
 qui: si quis affectu illo in obedientia difficilior sit, & suo-
 rum exercitiorum ac iudicii tenacior, æquè ac magis est
 noxius atque alius.

Effectus huius amoris narrantur ab Apostolo: In no-
 uissimis, ait, diebus erunt homines seiplos amantes, cu-
 pidi, elati, superbi, blasphemii, parentibus non obedien-
 tes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminato-
 res, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores,
 proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quam
 Dei. Item effectus eius, pudor ob naturales defectus, vili-
 tatem parentum (nam de Dei offensa solum pude fieri o-
 portet) excusare defectum, tractare quæ ad laudem no-
 stram spectant; de aliis contemptim, de se magnificè sen-
 tire ac loqui; ea solum quæ dignitatem, quæque auctori-
 tatem pariunt aut alunt, affectare; studium adhibere, ac se
 coërcere in publicis, non priuatis; terrena curare, æterna
 negligere; honorificè haberi velle, omittere opera pia ob
 iudicia hominum, &c.

Cant. 4.

*Quæ præ-
 cipue mor-
 tificanda.
 Amor pro-
 prius.*

*Qui eius
 effectus.
 2. Tim. 3.*

*Qua re-
media.*

Contraria autem in remedium adhibenda, vt sunt, honorem fugere, defectus discretè aperire, non se excusare, de se suisque, nisi necesse, nunquam loqui; in iis quæ ad corpus, voluptuosa & superuacanea non expetere, sed necessaria, & in iis (quod in se est) optare voluptate carere. Denique optimum remedium bonâ ac purâ intentione actuali, aut virtuali omnia facere; non propter proprium commodum, sed Dei voluntatem, & proximi utilitatem, &c.

*Item mor-
tificanda
propria
voluntas.
Isaia 58.*

Alter defectus mortificatione superandus est propria voluntas, lepra pessima animæ nostræ, quæ etiam bona opera vitiat ac corrumpit. Quare, aiebant Iudæi, ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? responditque Dominus: Ecce in die ieiunii vestri inuenitur voluntas vestra.

Quideam.

Voluntas autem propria est, quæ non est nobis communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum: quando quod volumus non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus; non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus; sed satisfacere propriis motibus animorum.

*Qui eius
effectus.*

Varii autem huius effectus: siquidem, vt D. Augustin. ostendit, omnia peccata ex eo ortum habent. Est enim homo voluntatis propriæ seruus, curiosus, instabilis, contentiosus, correctionis impatiens, plenus excusatione, & promptus ad eam, tenax iudicij proprii & voluntatis, aliena imperia detrectans, in communibus segnis, priuatis commodis sedulus.

*Qua re-
media.*

Remedium est Primò, curiositatem refrænare, stabilitatem colere, deniq; verbo vno contraria contrariis curare, & alterius sequi voluntatem, etiam si Superior non sit. Nunquid enim dicit omnibus Apostolus: Subiecti estote omni creaturæ propter Deum? Hoc enim voluntatem propriam necat, ambitionemque laudis ac honoris (prolem pessimam propriæ voluntatis) exciadiit.

1. Pet. 2.

Tertiò,

Tertiò, igitur extirpandus est ambitionis affectus, virus longè grauissimū, quod etiam fidem labefactat. Quomodo, aiebat Veritas, vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis? Nulla enim pestis latius grassata est hodieque grassatur: ob laudem enim & honorem & famam fiunt pleraque ab hominibus, ab Ethnicis omnia: siquidem scientia, honores, opes, species, vestium luxus, nisi spectator & laudator sit, contemnuntur.

Statuendum igitur nullum honorem ac dignitatē, nisi maiorum iussio interueniat, aut spiritali Patri videatur, admittere: at verò illius affectum, nunquam. Dignitas (si obedientia, necessitas, aut vberior animæ nostræ aliorumque profectus, & diuinæ gloriæ amplificatio ita requirat) aliquando acceptanda: verum ita, vt nullo pacto ei animus adhærescat. Quemadmodum enim de diuitiis dicitur, ita de honoribus iudicandum. Diuitiæ ergo & honores si affluant, noli cor apponere: imò honorifica aliis, in officiis, nominibus, locis, vltro ad imitationem Domini, defer: humilia elige: virtutes occulte, quantum licet: iis operibus tua impende, quæ alios habent auctores, de rebus tuis ne loquere. Causæ honorem fugiendi sunt infirmitas nostra, & periculum vanitatis. si quis enim quos non habet appetit ardentem, quomodo eos quos habebit fortiter animo abnegabit? si priuatus & inhumili stare aduersum vanitatis ventum nequit, quomodo in excelsio locatus? vnde Bernardus verè paucos ait esse qui alios regant cum profectu; pauciores qui cum humilitate. Imò Gregorius impossibile ait imperfectos locum honoris dare pro subditorum fructu, & non animo extolli. Ideoque omnes omnino Sancti honorem defugerunt, Gregorius, Chrysostronus, Martinus, Augustinus, Fulgentius, Nicolaus. Vide P. Ariam lib. de mortificatione.

Quartum malum, mortificatione sanandum, est proprium iudicium, altera lepra, vt Bernardus ait, animæ nostræ. Quod autem est proprium iudicium? quando ve-

Item mortificandus ambitionis affectus. Ioan. 5.

Quæ remedia.

Psal. 61.

Bern serm. 2. in Cant.

Greg. in l. 1. Reg.

Item mortificandus proprium iudicium.

rum certumque illud esse iudicas quod Superiori, vel (si Superior non sit, aut sententiam & voluntatem non declaret) aliis viris prudentibus minimè videtur. Arrogantiæ enim est, vt Basilius, nolle maioris partis sententiæ acquiescere. & Bernardus: Quæ maior superbia esse potest, quàm si vnus suum iudicium præferat vniuersæ congregationis iudicio, quasi solus haberet spiritum Dei?

Ad hoc iuuat aduertere ignorantiam nostram, cuius magnum verè pelagus est; opinionum varietates, & passionibus quibus excæcatur ratio, & quoties experientiâ compererimus, nos falsos & errore delusos fuisse. Sicut autem in Ecclesia, Republica, omni congregatione, hoc vitium omnium est malorum dissensionumque origo; ita etiam gratissimum est Deo abnegationis huius sacrificium. Itaque aliorum voluntati & iudicio tuum libens accommoda; vt sis filius pacis, & Dei optimi Patris tui. Delige verò Patrem spiritualem, cuius prudentiâ te regi permittas, neque tamen omitte propterea aliorum consilia humiliter exquirere, etiam inferiorum; imò & monita libens admitte: nescis enim, vt Iob loquitur, vnde tibi oriatur lux in tantis ignorantia tenebris.

Meditatio de mortificatione.

COMPOSITIO I O C I. Considera Christum Dominum in cruce omnibus membris vulneratum.

PUNCTVM I. Considera Primò in Adamo statum naturæ integræ, quomodo tum corpus animæ subiacebat, passiones rationi, ipsa Deo: ita vt homo liberè contempleretur, Dei que voluntati in omnibus conformis esset, &c. Secundò, per peccatum omnia inuersa esse: neque id minus factum, quàm si membra sursum deorsum essent locata. Tertiò, quòd si homo viuere iam velit secundum rationem, id est, vt homo (quod eius vnicum est & summum bonum) non vt bestia, mortificatione vti debere: multò

*Basilius
Reg. breu.
9. 123.
Bern. serm.
2. de rejur.
re.*

*Quare
media.*

*Per peccatum
corrupta
natura est.*

multò magis si Christianè, si Religiosè: neque in sæculum relabi. Aduerte itaque, per mortificationem hominem restitui statui primæuo, cum per eam rationi pareat, legibus & Deo: & contrà, fugiendo eam, agrum manere ac *Mortificatione in stauratur.*

PUNCTUM II. Considera Primò, mortificationem voluntatem, intellectum, aliasque potentias facere sanas, integras, perfectas; ita vt rationi pareant, & vetus homo crucifixus in seruitutem redigatur. Secundò, quòd vt viator nemo possit perfectè desiderio cælestium bonorum inflammari, nisi diligens sit in reprimendis cupiditatibus corporis, etiam licitis & necessarijs. Tertiò, quòd tota, iudicio sapientium, philosophia, sapientia & felicitas hominis in mortificatione posita sit: nam homo immortificatus semper plenus est pœnitentiâ, semper vt mare, aut velut in cribro, vt ait Macarius, agitatur: mortificatus verò in pace summa est, atque cælesti vitâ fruatur, humanis rebus superior: neq; prosperis, neque aduersis trahitur. Quartò, considera Sanctorum solatia, quietem, etiam in magna austeritate, & perpetua mortificatione. Quintò, considera quæ passiones te magis fatigent, quibus faciliùs valeas conumpi, & proponas examine particulari eas tollere.

PUNCTUM III. Considera quàm gratum sit Deo mortificationis sacrificium: idèd namque Dominus IESVS, etiam si gloriosus esset, coërcuit gloriam, quæ ex anima in corpus redundasset, idque vt tolerare pro nobis acerbissima tormenta & mortem posset; cui proinde humani generis tribuitur redemptio. Secundò, B. Mater illius, & Ioannes Baptista atque Apostoli plurimis aduersitatibus exerciti fuerunt; quorum vnus sic loquitur: *1. Cor. 4.* Vtique in hanc horam & esurimus, & sitimus, & colaphis cedimur. Martyres verò quo amore & ardore patiendi tyrannos viferunt, vt sese quibus possent modis afflig-

rent? Tertiò, omnibus Sanctis Dominus hunc spiritum mortificationis etiam in minimis inspirauit, vt patet in B. Aloisio & aliis: adeò vt Deo sit gratus negligere florem, condimentum, cibum, aquam, vt Dauid, Deoque offerre, quàm mortuum suscitare.

2. Reg. 23.

Ecclesi 23.

Matt 16.

PUNCTVM IV. Considera quàm gloriosum nobis sit per hoc exercitium imitari Christum Dominum tanta passum toto vitæ suæ tempore: gloria enim magna est sequi Dominum: & præceptum eius est, Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Neque vllum certius signum est amicitia cum Christo Iesu, quàm crucem cum eo ferre qui est Rex noster, & Dominus, ac caput nostrum. Sic Dauid nudis pedibus egrediente, nullus equum conscendere voluit. Virias noluit diuertere in domum suam, cum Ioab & arca essent sub pellibus: & quomodo Christianum non pudebit sub cruce militare, & eam horrere? ducem ac caput habere spinosum, & se esse delicatum?

2. Reg. 15.

2. Reg. 11.

3. Reg 21.

Greg hom

34. in Eu-

ang.

Luc. 7.

Iona 3.

PUNCTVM V. Considera mortificationem esse satisfactionem pro peccatis. Sic Achab, Dauidem, aliosque Domino satisfecisse Scriptura commemorat. Hinc Gregorius, Cogitandum summo opere est, vt qui se illicita meminit quassisse, quibusdam etiam licitis studeat abstinere, quatenus per hoc conditori satisfaciat. Sic B. Magdalena & omnes pœnitentes fecerunt. Sciebant enim Deum omne peccatum punire vel hîc, vel in futuro; nisi nos ipsi puniamus. atque ita, vt in Niniuitis monstratum, per mortificationem tum à malis huius vitæ, tum futuræ liberamur.

Oratio pro spiritu mortificationis impetrando.

Quis mihi tribuat, benignissime IESU, vt sequar te, & vestigia pedum tuorum? Video te in laboribus à iuuentute tua, P^{sal.} 87.
 & vulpes habere foveas, & volucres calidinos, te autem, Domine, Matt. 8.
 mi, non habere vbi caput reclines: & quorsum hac? nisi vt doceas
 me exemplo tuo carnis delicias non amare, sed mortificare mem- Colof. 3.
 bra mea quæ sunt super terram. Et quem non inuitabit amor tui,
 & suauissima illa vox, Exempli m dedi vobis, vt, quemadmodum Ioan. 13.
 ego feci, ita & vos faciatis? O suauitatem! ó gratiam! ó amoris
 vim! Tu summus omnium, inus factus es omnium: quis hoc fecit?
 amor dignitatis ne scius, dignatione diues, affectu potens, suasu ef- Bern. su-
 ficax. quid violentius? triumphat de Deo amor, & me superare per Cant.
 non poterit? amor: m mei non poterit extinguere amor Dei mei. serm. 64.
 Scio quòd qui non odit patrem & matrem, in super & animam
 suam, non potest tuus esse discipulus. Si igitur te sequi volo, ecce
 odisse me debeo, & perdere animam meam, vt inueniam eam. O
 quàm dulcis erit fructus, quem de cruce tua, & imitatione collige-
 re nos iubes? Ascendam igitur in montem myrrhæ, & in collem Cant. 4.
 thuris, & præ amore tuo faciam, vt manus meæ distillent myr-
 rham primam: cupio enim tuus esse ex toto corde meo. Qui autem
 tui sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscen- Gal. 5.
 tijs. Crucifige igitur, Domine, carnem, circumcide preputium cor-
 dis mei, vt in numero filiorum tuorum esse possim. Tu, Domine
 IESU, Saluatoris nomē suscipere noluiisti, nisi circumcisis: ego sa-
 lutis recipere non possum, nisi signaculo iustitiæ fidei & imitatio-
 nis tuæ, verà mortificatione à filijs sæculi separatus. Da mihi, que- 2. Cor. 4.
 so, gratiam, Deus meus, vt pro te alligari, & mori paratus sim, &
 gaudere, si quando dignus fuero pro nomine tuo contumeliam pa-
 ti. Da semper circumferre mortificationem tuam, ó IESU, in cor-
 pore meo; si enim complentus factus fuero similitudini mortis
 tuæ spero quòd misericordiâ tuâ similis etiam resurgam in gloria
 per gratiam tuam. Amen.

Praxis mortificationis.

Prima, præter eas quas supra habes; erit, certo numero, v. g. quinario ad honorem vulnerum Christi, mortificationes offerre, præsertim in materia illa de qua examen particulare instituitur, neque cessare quoadusque illud præstiteris. Quemadmodum enim Dauid amore Michol, donec centum capita Philistinorum collegisset, quibus ei desponsa fuerat à Saule, non cessauit eos persequi; ita, vt anima nostra diuino amore digna sit, de passionibus, amore nostri, cæterisque hostibus aliquot victorias referre debemus.

Secunda est, omnes illas cum Christi passionibus vnire, & sic diuine Maiestati offerre, velut in compensatione, & vt membra capiti nostro, duci milites, ac filij parenti simus conformes.

Tertia, catalogum occasionum mortificationis colligere vtile est ijs, qui Christi crucem in corpore suo semper & stigmata eius cupiunt circumferre.

Quarta, cogitet in difficili pugna theatrum, in quo stat, mundi huius; & vt generosus miles, ardua illi sint in votis, & gloriosum putet commissum se potius cum forti armato, quam imbeli lixa.

Quinta, sæpè cogitet creaturam vinum esse, pincernam qui propinet dæmonem, in fundo cyathi colubrum, & fontem malorum omnium, iuxta illud Sapientis: Ne intuearis vinum, cum splenduerit in vitro color eius: ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffundet.

I A C V L A T O R I Æ.

- Psal. 30. **V**iriliter agite, & confortetur cor vestrum, omne, qui speratis in Domino.
- Psal. 49. Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua, omnes qui in circuitu eius adfertis munera.
- Psal. 2. Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta.
- Psal. 37. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.
- Psal. 43. Propter te mortificamur totâ die, facti sumus sicut oves occisionis.
- PROV. 16. Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, xpugnatore urbium.

CAPV T XII.

De Passionibus edomandis.

Quemadmodum in parte superiori animæ omnis mali fons est voluntas & amor proprius, ac iudicium proprium; ita in inferiore passionum, quæ alioquin indifferentes sunt, immortificatio. Motus autem animi dicuntur passiones, eò quòd appetitus sensitivus commotus imaginatione alicuius boni, vel mali, impressionem seu immutationem in corpore faciat. Duplex est autem ille appetitus, concupiscibilis & irascibilis. Concupiscibilis, qui circa bonum, vel malum absolurè versatur, has sex passiones habet. Amorem boni repræsentati, ex quo desiderium, si non adsit; & gaudium, si præsens sit, promanat: si malum seie menti offerat, mox odium illius; inde fuga, si absens sit; post dolor, si præsens, exoritur. Irascibilis versatur circa bonum & malum, quatenus ardua sunt: cuius passiones sunt quinque. Spes de bono arduo: audacia contra malum, quod superatu difficile: desperatio de bono, quod acquiri nequit: timor à malo, quod vinci non potest, vti & ira. Passiones istæ pro obiecto habent ea, quæ sensibus percipiuntur; bona inquam mundi huius, quæ aut utilitate, aut gloriâ, aut voluptate continentur. Si quis igitur affectum à temporalibus ad æterna transferat, passionum suarum dominium nanciscetur; hæc siquidem ab illo omnes commouentur. Qui enim non amat temporalia, non desiderat, non diffluit gaudio, si affluent: rursus, si contraria accidant, id est mala, ea non odit, sed, vt Christi seruus, crucem amat, vt verè vtilem, salutarem, gloriosam ac iucundam: non fugit, sed sequitur; non tristatur immodicè, sed cum Apostolo

*Quid passio**Vbi in corpore
nascitur**Sex passio-
nes appeti-
tus concu-
piscibilis.**Quæque
passiones ab
appetitu ir-
ascibilis.**Quæ passio-
num obie-
cta.**Quæ reme-
dia.**Galat. 6.*

fixus est, & ipse mundo. Similiter spem suam cum in bono æterno totam collocarit, bona mundi huius aspernatur: malum arduum vitat quidem, quatenus ratio dicat, non tamen audacia perturbatur: nihil desperat, aut timet: quia nihil concupiscit. Vides remedium omnium passionum, esse proprii amoris ac creaturæ euacuationem, quam amor Dei cōsequitur? Facigitur ante omnia, vt temperatus in te omnino sit omnium huius mundi bonorum amor: id quæ fiet si æterna cogites, & hæc fluxa esse multis permixta doloribus, ac fieri non posse, vt quis hîc illis fruatur, & postmodum æternis. vnde dictum Epuloni: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua. Difficile id quidem, maximè in initio, sed Christi exemplo carnem crucifigere oportet, sensuumque voluptates speculæstium abnegare; ipsoque vsu mortificatio ita dulcescet, vt nō mors, sed vita esse credatur. Obserua quod dictum est, amorem temporalium, seu voluptatis, aut commodi alicuius, causam esse perturbationum: cum autem trahat vnumquemque sua voluptas, atque vti in saporibus & cibis, eorumque gustu euenit; ita in aliis variis variis oblectentur; scrutari quisque debet Primò, quo maximè oblectetur & trahatur, vt mortificationem adhibeat. Secundò, obseruare voluptatem, vt innotum est, per sensuum portas ingredi; itaque ad eas maximè excubandum, vt in limine primo hostis repellatur. v.g. offert sese visui obiectum aliquod delectabile, mox amor, ac deinde concupiscentia, seu desiderium inardescit: & luctâ magnâ illud opus vt superetur: si autem desiderium, seu ignis iste, seu serpētis caput non admissum, si inimicus clausis ostiis ab accessu prohibitus fuisset; in pace anima permanisset: sed cum fieri nequeat, quin in vsu rerum humanarum, maximè si portæ illæ non custodiantur, subrepat hostis; explora illum, an amādus sit: vide dolonem, quo te, vt Ioab Amasam, perimere cupit, aspice suo veste, sub specie creaturæ sagittantem hostem. sic enim moderaberis facilè affectum;

*Amor mundi
ejcendus
ex animo.*

Lucæ 16.

affectum; neque species te decipiet, neque in obiectum laqueum seu muscipulam trahet: sed sic eâ re sit vtendû, separabis pretiosum à vili, aculeum, siue quod noxium est, à melle: quodque tibi non libet solùm, sed etiam licet, ex creatura vsurpabis. Magnum verò discrimen inter iustum & impium, in eiusdem rei vsu: ille temperatè atque inuitè ea vtitur; & æterna habet in desiderio: hic fertur vt equus & mulus absque intellectu; æternaque sunt illi in fastidio. Postquam ergo sic quis restitit amori inordinato creaturæ, suoque euatit etiam periculo cautior; reuocare licet & iuuat illud in memoriâ, sibi que representare, ac rursùm generosè repellere id, quod malum est. Et quamuis hæc pugna cogitationum utilis sit, quâ quis se disponit ac parat ad futura, animo suo coram Deo representando præterita; quòd ex actibus his nascatur virtutis habitus; longè tamen vtilius, in occasione sese exercere, v.g. quando se offert, vel quæritur occasio iniuriæ, contemptus, inediæ, incommoditatis, mortificandi gustus, cupiditatis, &c. Neque illud quod dictum est de cogitatione reuocanda, valet in carnali, aut graui odio, aut simili affectu vehementi: in illis siquidem victoria fuga est, seu auertere cogitationem & omnem illius admonitionem.

Praxis ergo mortificationis passionum, hæc est. Primò, *Quæ praxis.* meditatione frequenti animum à voluptate, & sensuum oblectamentis, tamquam iis quæ infra hominis dignitatem sunt, alienum reddere. Huc spectant meditationes de Vitiis capitalibus.

Secundò, habere considerationes certas in promptu & exempla, quibus se, vnâ cum prece in occasione sustentet, animumque lapsantè ac nutantè roboret & cõfirmet.

Tertiò, occasione se offerente, suspendere primò affectum, seu pedem aut manum, ne statim iniiciatur, & explorare an bonum an vtile quod offertur. Quis prudens in tenebris manum aut pedem temerè ponet, vbi spinæ, vbi sordes, vbi contagionis multa pericula?

Quartò, implorato Dei auxilio, ex eius amore & odio nostri, contrarios actus virtutis facere: si verò res necessaria sit, aut utilis, bonâ intentione eam admittere, non solâ voluptate.

Quintò, reuocare post victoriam cogitationem præteritam, & lustrare vnde periculum & lapsus; ac prudenter aliquoties, coram Deo & curia eius (vt dixi) refutare; vnâ occasionem, vel plures querere, & aliquo numero Domino consecrare, ac sic capitibus Philistinorum (id est mortificationis actibus) amorem Dei promereri. Curiositas autem imprimis refrænanda in visu, auditu, &c. vt Guilielmus Parisiensis rectè dõcet. quanta enim eius sit violentia, patet in omnibus, seu tristibus seu aliis spectaculis, quibus quantum homo inescetur, docet Alipius apud D. Augustinum: etenim cum semel in theatro spectasset, postea vix auerti potuit. Beatus verò Hugo Lincolnienſis Episcopus totos annos quinquaginta mulierem non aspexit; nec S. Franciscus vllam de vultu norat. Quid si metuebant viri sancti induiti lorica fidei, galeam salutis, & omnem armaturam Dei, quid nos pumiliones inermes, de quibus toties hostis triumphauit, formidare non debeamus? Sic & auditus coërcendus à fabulis, inutilibus, nouis; sic odoratus, caterique sensus sancto sui odio, & Christi amore mortificandi. Neque tantum in magnis, sed etiam paruis; quid enim magnum à turpis rei aspectu abstinere? sed à licitis & paruis se continere plurimum est. Sic Dauid haustam è cisterna Bethlehém aquam effudit, & Deo sacrauit; qui enim in modico fidelis non est, & se superare nequit, neque etiam in maiori id poterit. Anima autem hic mortificata, velut pluma sicca, cælum petit; aliàs madida terreno vapore deorsum tendit. Fitque demum animæ, in hac ablactatione, conuiuium grande, vt fecit olim Abraham in filij ablactatione, id est spiritali mortificatione. Non enim inuenitur Deus in terra suauiter viuentium. Vt verò

1. *Theſſal.* 5.

2. *Reg.* 23.

Luca 16.

Geneſ. 21.

ea quæ dicta sunt aliùs imprimantur, medicationes de his subnexas vide.

Meditatio prior de Passiombus edomandis.

COMPOSITIO LOCI. Statue te coram Deo, & imagineare velut te circumdari canibus; vel belluas plurimas in corpore tuo pugnantes, & æternam perniciem minitantes.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, hominem à Deo sic creatum esse, & donatum omnibus suis membris, potentiis & passionibus, vt ad Dei gloriam, & ex eius voluntate, omnibus iis (quia omnia illius sunt) vtatur, nisi æternum, non in illo solum membro, &c. sed toto corpore malit cruciari. itaque præteritam vitam detestare, & te omniaque Deo offer. Considera Secundò, solas has passiones terè æternæ damnationis causam, & omnium esse peccatorum fontem, si malè domitæ sint; imò etiam morborum corporis, & malorum temporalium. pauci enim bonis & mansueris sunt infesti. Tertiò, vide quas perturbationes faciant, nimirum omnes eaq̃ue maximas, vt præter discurrenti per singulas; ita vt sicut corpori morbos & mortem humorum adfert perturbatio, ita animæ passionum. Quare te ad eas edomandas excita, quantum tibi vita & salus sempiterna curæ & cordi est.

*Passionum
violentia
omnium
morborum
causa.*

PUNCTVM II. Considera Primò, quàm suavis sit pax & quies in anima, cum illæ domitæ sunt; vt patet in Adamo. nihil hic timet, sperat; perpetuâ animæ, & sæpè corporis, suauitate, quiete, serenitate fruitur; quam tanti sapientes omnes fecerunt, vt omnia, etiam Ethnici, pro hac contempserint; quam tanti omnes mortales, vt omni studio ad eam contendant. Quorum enim mortales implere

ventrem, cupiditatem, ambitionis desideria explere, curiosis implere rebus intellectum exoptant, nisi vt dicere possint animæ suæ: Quiesce hîc? Sed frustra, cùm saturari his nequeat: & quamuis omnia possideret; nullius tamen certam ac diuturnam sciat esse possessionem, vsum, aut fructum, tantumque sit in humano pectore timoris, quâ-
 tus fluxæ rei est amor atque cupiditas. Secundò, considera quòd nullus tam sit dirus hostis, tortor crudelis, qui te cruciare ita assiduè possit, atque hæc passiones, cùm intrinsecæ sint, perpetuæ atque peruigiles: immò nihil ferè nocere potest tibi dæmon, nisi harum velut ministerio vtatur. Tertio cõsidera, hominem ad hoc creatum, vt omnibus creatis dominetur, & subter eum sit appetitus eius; per hæc verò passiones, cuius illum rei etiã vilissimæ subiici, si videlicet ei non secundùm voluntatem Dei afficiatur. vnde talis quasi amens Deum sapè, & animæ pacem, æternam gloriam, & omne bonum abiicit, vt illam consequatur; & si petatur, cur ita insaniat, se spõte cruciet? ait, Aliter res ista quàm cupio agere me non permittit, illi pareo, aliter non possum: consequi illam debeo. Persapè autem vilissima ea res est, à qua si prohibeatur aut vi, aut lege, aut mandato, manu tradit hosti, murmurationi se substernit, ac bonorum omnium suorum oblitus, miseram trahit vitam; fortunatissimus, si voluisset, futurus. O infelicissimum & abiectissimum, qui tot tortoribus se dedit in rei vilissimæ gratiam, & gloriam æternam perdit! Quamuis autem non semper damnetur, tamen gloriam quam haberet, si in eo se vicisset, perdit æternam.

PUNCTVM III. Considera Primò creaturas omnes, & vide quomodo si vni per amorem adhærescas, mox desideria, spes, timores, feruor, zelus, audacia, ira, si quis ob-

Dæmon passionibus nostris nos oppugnat.
Genes. 4.

Quæta perurbatio ex amore rei creatæ.

mit amanti, velut ignis alij calorem. hunc sequitur desiderium, cum ardore & feruore & languore, si frui optatis non liceat; dehinc spes, timor ac desperatio, ne bonum consequatur, interueniunt; item ira & zelus & audacia, si quis obftet; & rursus odium, fuga mali, & tristitia ex carentia boni. si autem consequatur, nascitur delectatio valde trahens, feruor, languor, extasis quae est amans in re amata, liquefactio cordis, vt bonum subintret, viua inhesio & zelus, timor perdendi, spes & desperatio retinendi, odium, fuga & tristitia de malo contrario. & sic perpetuo agitatur passionibus sex concupiscibilis, quae sunt amor & desiderium, item gaudiu, odium, fuga, tristitia; & rursus irascibilis, quae quinque numerantur: nempe spes, desperatio, timor, audacia, ira. Cum igitur quaeuis res, etiam vilissima, tot te modis agitare possit, abnega omnem creaturae inordinatum affectum, & in vno Deo omnem amorem colloca, fonte omnium bonorum.

Meditatio posterior de iisdem.

COMPOSITIO LOCI, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, Deum vt summum bonum & omnis boni fontem, vbique tibi adesse, vbique operari, in quo sit summa quies tua, & vide an res vlla ab eo te abstrahere possit, quam optes habere, autiam habes, & retinere; an verò cum Apostolo dicere queas, *Quis nos separabit à charitate Christi?* Vt verò cognoscas cui rei afficiaris, vide quid sapius verses animo tuo, eaque quam sit vilis, amara, turpis, fugax, agnosce. Secundo, quomodo non satiet, sed irriter magis & torqueat, attende. Tertiò, quam turpe illi se subdere, & ob eam sic velle agitari. Quartò, quòd, sicut nemo ab orbe condito in vlla re hactenus quieuit, neque vnquam quiescere in creatura vlla potuit, ita etiam tu non possis in ista, quodque certè neque in morte voles hanc ita dilexisse, neque in iudi-

Rom. 8.

cio. Quintò, quomodo dæmon velutaranea sedeat in omnibus creaturis, vt sagittet amore earum rectos corde, vt patet in Eua parente nostra à serpente delusa. Cogita verò te primò à dæmone, postea ab omnibus supradictis passionibus, desideriis, spebus, desperationibus, auersionibus, timoribus, ira, antequam habeas, & postquam habueris, agitandum; si dæmon vllius rei amore te vulnerauerit, & similem tibi effecerit. Similes enim, ait Propheta, illis fiant qui faciunt ea: neque refert parua, an magna res sit. multi enim pereunt & opprimuntur arena, vt ait Gregorius, qui grandia vitarunt. Sextò, considera quid ab ista re tibi desideres? voluptatem? atqui animus passionibus perturbatus verè eam non gustabit, sicut ægro cibi non sapiunt: & ecce meliorem in Deo ad manum habes ac paratam.

Psal. 113.

Gregor.

P V N C T V M II. Cõsidera Primò, quo modo Deus fons omnis boni, in te hæctenus cõtinuò misericordiæ suæ riuos per beneficia innumera siuerit & sinat fluere: itaque in eo omnes passionemerge, sit ille timor tuus, vt Iacob aiebat: sit ille spes tua, cum solus iuuare possit: sit amor tuus & desiderium; nihil oderis, nisi quod ei repugnat, qui omnia continet, & solus bonus est: cum neque quidquã nocere possit, sine eo; neque quidquam te extra eum beatre. Considera Secundò, quid sit quòd hæctu & plerique omnino homines non apprehendant. Fascinatio oculorum & intellectus, & insania maxima: cum enim pacem & quietem in creatis habere nequeas, & nihil hîc perfectè, vel diu habere possis, quæ dementia te nolle habere vilissimis rebus abnegatis, omnia, id est, Deum possidere per amorem, hîc & in æternum! Tertiò, etsi habere posses, & frui omnibus creatis aliquamdiu; tamen si pacem quæras, aliquando ea abnegare oporteret. Cum enim omnibus creaturarum desideriis id solùm agatur, vt animus quietus sit, id quò fieri omnino nequeat; tum quia extrema gaudii semper luctus occupat; tum quòd vnà re habitâ,

habitâ, crescat alterius desiderium, vt in hydropico; tum quòd innumera sint creaturæ, & frustraneus idcirco omnino labor; abnegare omnia, etiam seipsum necesse est, vt tranquillitas & pax animi inueniatur: si tamen ea tibi, vt omnibus, propolita est. Accedit, quòd dum habetur, vnâ cum possessione eiusdem timor nascitur, eoque maior, quo res carior. quare igitur omnibus abnegatis, per cõpendium pacem non quaris cum Deo & in illo, non erubescis, aut detrectas fœdam ac turpem mendicitatem à creatis cum opprobrio & molestia summa exercere?

PUNCTVM III. Considera quæ opus sint ad passiones animi tui superandas, id est, hostes tuos crudelissimos. Primò, certè necessarius est generosus animus, qui istis rebus terrenis & vanis subdi nolit. Secundò, sensuum custodia diligentissima; per hos enim, vt portas, hostes intrant, qui longè facilius repelluntur, quàm expelluntur. Tertiò, cogitare Deum, omne bonum, sibi adesse, & in eum omnes affectus conuertere. Quartò, vanitatem & vilitatem rerum omnium assiduè expendere. Vide deinde quorsum in Baptismo mundo renunciaueris; certè vt sæcularia fugeres, non tam corpore, quàm desiderio, firmaque voluntate scruiendi Domino, omnibus diebus vitæ tuæ.

ORATIO & PRÆXES ex meditatione de Mortificatione peti possunt.

Meditatio prima de Odio sui.

COMPOSITIO LOC I erit, cogitare teterrimam voraginem, velut puteum abyssi, omnia mala eructantem.

ORATIO, vt suprâ.

PUNCTVM I. Considera Primò illa verba: Qui non LUC. 14. odit patrem & matrem, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus. Secundò, quomodo is qui a-

liquem odit, erga eum afficiatur, & quòd ita etiam qui se odit, erga se affectus sit. nam in malis illatis sibi gaudet, & inferentes amat, vti contra hostem suum conspirantes: alios sibi blandos, vt hostem fouentes, non magnopere amplectitur. Tertiò, vide quàm innumera delideria amor hic gignat in te, & quàm ampla sit seges odiù hoc exercendi, ac detestare hunc amorem tui, dicens cum Seneca: Maior sum, & ad maiora genitus, quàm vt mancipium sim mei corporis. Hic te excita, ô Religiose, & aspera amplectere, eosque qui ea offerunt; & contrà suauia aspernare.

Sen. epist.
66.

PVNCTVM II. Considera Primò, omnia peccata, & per consequens omnia mala mundi, nasci ex sui amore. Nemo enim honoris ambitione, aut luxuriâ peccat, nisi quia commodum suum amat: vnde qui perfectum odium sui habet, liber est ab omnibus peccatis. Secundò, eundem amorem sui Christum crucifixisse. Nam, vt Apostolus, peccator sibi metipsi filium Dei crucifigit: quare odio sui satisfaciendum Deo & Christo. Tertiò, considera amorem sui, velut teterrimam lepram, & diaboli characterem; odium verò sui Christi discipuli notam, vt in Sanctis, eorumque gestis apparet.

PVNCTVM III. Considera, cui irasci soleant homines, scilicet hosti capitali: talis est voluntas tua, & amor tui. Est enim proditor venenum propinans, superbissimus & truculentissimus miserorum oppressor, bellorum omnium in anima tua & seditionis auctor, spoliator bonorum, Dei & animæ interfector. hæc omnia amoris sui tribuere quiuis potest, ac sic eum detestari.

Isaia 1. COLLOQVIUM cum Christo crucifixo, qui nos sic dilexit, vt à planta pedis vsque ad verticem non esset in eo sanitas.

Meditatio II. de Odio sui.

COMPOSITIO LOC I, vt suprà.

PVNCTVM I. Considera Christum **IESVM**, conculcatum ab impijs in domo Caiphæ, quamque hoc longè peius faciat amor sui; & quàm indignum, vilissimum mancipium, id est carnè, Deum, Regem regum pessumdare. Secundò, tuum hostem crudelitissimum esse carnem, & quàm turpe, eam velle præ amico, qui sanguinem suum nobis dedit, diligere; insidiatorem admittere, Dominum excludere; vilissimè rei, vt pote vermi fætido, carni tuæ, plus honoris & fauoris tribuere, quàm summæ Maiestatì.

PVNCTVM II. Considera, Regem sapientissimum Christum **IESVM**, qui cùm possit alijs mille modis saluare mancipium, tamen ad ostendendam immensam charitatem, voluisse pro mǎcipio, & quidem sibi iniurio, mori, & omnia quæ homo pati potest, tolerare. Secundò considera, mancipium illud contrà querere vbiq; sua commoda, vt possit Regi & Patri insultare. Tertiò, etiam filios ex Rege conceptos, id est pia desideria, in gratiã hostis adulteri trucidare. Quartò, amantissimum tui Regè quasi abs te opem poscere, ad vlciscendum hostem suum, & tuum; te verò, non tantùm eam non præstare; sed hostem fouere, in delicijs habere, cùm eo Regis tui cædem (cru-cifigit enim sibi Deum, vt dixi, peccator) tractare. hæc omnia amorì tui, ac sensualitati applica, & detestare, ac vehementi amore complectere Deum omne bonum tuum.

PVNCTVM III. Considera Primò, te constare animã pretiosissimã, & corpore vilissimo. Secundò, quàm turpe saccum vermium, corpus inquam tuum, quod est velut brutum, dominari animæ tuæ; & quanta stultitia, pro æterna animæ ruina, hostem momento recreare, & corpus
simul

simul cum anima perdere in gehennæ ardoribus perpetuò cruciandum?

COLLOQVIUM, vt supra.

Meditatio III de Odio sui.

COMPOSITIO LOCI, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, quot demones nobis insidientur, quæque mala hominibus passim inferant. Secundò, nullum tamen adeò potentem & infensum quàm amorem tui, neque quidquam tibi in mundo magis nocere. Tertiò, omnes alios vinci, si amorem tui vice-ris. Detestare eum igitur, & recreationes, voluptatis illecebras, carnisque blanditias, ac simul attende quàm bonus Israël Deus his qui recto sunt corde.

PUNCTVM II. Considera Primò, breuissimam esse sensuum voluptatē, & quanto diuturnior & potior ea, quam anima de Deo & virtute percipere potest; cum anima tantopere afficiatur recreatione, quæ iumentis sui est. Secundò, attende impossibile vtrâque frui; hîc ventrem & ibi implere mentem. Tertiò, etiamsi omnia concedas, tamen tantùm irritamentum fore, non satiandos appetitus, sed plura petituros; & quæ dementia hosti tribuere, vt plura tribuas, & seruitutem indies duriores sibi facere? Quartò, quòd si voluptatem hanc momentaneam reijcias, æternam te habiturum, & in præsentis etiam ex re-ctè facti maiorem, quàm ex voluptate iucunditatem.

PUNCTVM III. Considera Primò, quàm cæcus sit carnis affectus, quàm turpis, & quanto cum discrimine quis se cæcæ & furiosæ carni mancipet, eius ductum sequatur, cum lumen rationis homo habeat. Secundò, expende carnem, & eius amorem omni virtuti repugnare, cum ea ardua sit, ac radix illius, vt vulgò dicitur, amara; illa verò semper commoda sectetur. Tertiò, considera quantum in amore Dei crescere cupias, tantum in hoc decre-
scen-

scendum; nec posse vtrumque consistere. Quartò, considera quomodo Christus IESVS carnem suam odio habuerit, & expende hæc verba: Qui vult venire post me, *Matt. 16.* abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: & videbis ad eò necessarium esse odium sui, vt Religiosi ac verè pij nomen non mereatur, qui non imitetur. Vide iam an dicere possis, Christo confixus sum cruci; & *Galat. 2.* excita te ad amorem Domini tui.

COLLOQVIUM, ORATIO, & cætera, peti possunt ex meditatione de Mortificatione.

Meditatio prior de Curiositate, in signi progressus in via Domini impedimento.

COMPOSITIO LOCI erit considerare animam nostram velut arcem, habentem portas quinque, quibus plurimi hostes insidentur.

PUNCTVM I. Considera Primò, qui actus curiositatis sint, ex S. Bonaventura. Curiosus, ait, non curanda curat, necessaria negligit, & sui oblitus aliena considerat, *Bonau. spec. discipl. c. 5.* notat & explorat: si quod insonuerit verbum, anhelat sollicitus ad iudicandum, & honestate postposita id ab inuitis, & celare forsàn volentibus inuerecundè requirit; locis sibi non concessis, congregationi, & colloctionibus Fratrum se ingerit non vocatus; cùm eum abesse putaueris, adest impudens lateri, adest auri, vt nec secretum valeas occultare sermonem; obseruat angulos, vagis circûspicit oculis, hæret ad singula quæ occurrunt, communes obsidet transitus, superuenientium & forensium gaudet occursum; rumoribus, & sæcularibus verbis hauriendis & referendis intendit; res sibi non deputatas curiosè reuoluere non quieticit. Secundò, quàm turpia hæc sint attende.

PUNCTVM II. Considera signa domitæ curiositatis esse,

esse, nec domi nec foris oculos inconsideratè conijcere, nisi vel ob necessitatem, vel honestam recreationem; numquam tamen in mulieres; aliena non explorare, ex obiectis piam aliquam considerationem capere. Secundò, finge te Christum Dominum, vel beatam Virginem videre per omnia continentem: & vide quàm illis moribus dissimilis sis, & ad imitandum te accende.

PUNCTVM III. Considera Primò, hanc vitam, & sensus datos vt Deum cognoscamus, & ea conquiramus quæ nobis necessaria sunt ad salutem; vnde colligendum quantum erret qui animam affectibus fœdis, & noxijs imaginibus rerum deturpat. Secundò, considera hostes nullâ ratione ingredi in nos posse, seu arcem animæ nostræ, nisi per curiositatem sensus nostri indebitè pateant. Tertiò, quòd, sicuti facile est, contra hostes extrà positos sese tueri, ita sensibus custoditis omnia intrus fore secura. Quartò, breuissimum esse tempus vitæ nostræ. Vnde serijs & vtilibus quibus cælum comparetur danda opera; & quàm turpe malle de nominibus disputare, noua inquirere, videre velle, &c. quàm animam inferno eripere, & se nosse.

COLLOQVIUM cum Christo crucifixo & sensibus omnibus afflictò.

Meditatio posterior de eadem.

COMPOSITIO LOCI, & ORATIO, vt suprâ.

PUNCTVM I. Considera Primò, quid ex omnibus curiosis hætenus visis vel auditis habeas. Secundò, quid haberes si longè plura & omnia nosses, si te ignores & Deum, ac viam ad illum. Tertiò, attende perfectè nihil ab hominibus percipi posse, sed omnia velut per transennam videri. vnde nullius animalculi naturam omnino capimus. Quartò, cogita inquietudinem summam curiosi, pericula & molestiam: & contrà quietem eius qui in Deo

Deo vno omnia habet, & studet curiositati coërcendæ. *Eccles. 1.*
 Audi Sapientem: Proposui in animo quærere & inuestigare sapienter omnia, quæ fiunt sub sole. hanc occupationem pessimam dedit Deus filijs hominum, vt occupentur in ea: & agnoui quòd in his quoque esset labor & afflictio spiritus, eò quòd in multa sapientia multa sit indignatio: & qui addit scientiam, addit & laborem.

PUNCTVM II. Considera Primò, quàm stultum esset aliena friuola curare, dum de vita mea agitur, eaque semper eterna. Secundò, eum sapientissimum in cælo fore, qui cum S. Benedicto sapienter indoctus fuerit, rerum, scilicet, curiosarum. Considera Tertiò, omnem delectationem, quam ex creatis haurire potes, in Deo plenissimè te reperire, & purissimè. Quartò, frustra te conari satiare animam infaturabilem visis & auditis, cum nec satiatur oculus visu, nec auris auditu. *Ibid.*
 Quintò, considera vt curiositatem Bethsamitarum Dominus punierit morte, in omnibus qui arcam adspexerant. *1. Reg. 6.*
 Sextò, in Paradiso Eua curiositate tentatam ac victam, nos in hoc miseriarum pelagus deturbasse.

PUNCTVM III. Considera Primò, frustra aliquem conari ad contemplationem ascendere, nisi refrænet sensus suos, ideoque dictum sponsæ: Auerte oculos tuos: illi enim me auolare fecerunt. & quantum id damnum sit, attende. *Cant. 6.*
 Secundò, nunquam curiosè perfectiones Dei, eiusque iudicia & facta scrutanda. Scrutator enim maiestatis opprimetur à gloria: numquam, vt infide fit, rationes quærendas esse præcepti, vt propter eas operemur. *Prou. 25.*
 Dæmonis hæc est vox & inuestigatio: Quare præcepit vobis? At verò silet Abraham, nihil inquit, nec quò eat, cum abire iussus è terra sua; nec de filij stirpe, cum eum sacrificare iuberetur; neque Isaias, cum nudus incedere; *Isaia 2.*
 nec Ieremias, cum catenis grauarus; nec Ezechiel, cum vt in latus incumberet mandatum accepisset.

COLLOQVIUM fiat ad Deum, in quo omnes Sancti omnia vident, cum affectu magno amoris & abnegationis omnis affectus erga res curiosas.

ORATIO, & cætera peti possunt ex meditatione de Mortificatione.

Alia oratio.

Domine IESV Christe, in quo omnes thesauri scientiæ & sapientiæ absconditi sunt; vt inam nouerim te, nouerim me, & nouerim voluntatē tuam! illa enim sola scientia sufficit mihi, quā in æternum sapientissimus esse possum, & cognoscere te, videre te, ac possidere in te omnia; eo plura ac perfectiùs, quo minùs me hîc vana curiositas in diuersa distraxerit: vnum enim est necessarium, & hæc est vita æterna, vt vnum te cognoscamus. Quid quero altiora & fortiora me scrutari? cur oculos conuertam ad vanitatem, & non ad te, vnde solùm veniet auxilium mihi? Sed, cheu! dum per negligentiam terra cordis inculta spinas & tribulos germinat, quia in seipsa non inuenit requiem; foris cogitur euagari anima nostra; & dum à sui circumspèctione torpescit, incuria sui curiosam in alios facit. Et verò spectacula vana, & scientia, quid corpori præstant, quidue anime? Satiari enim non potest, neque in vlla creatura quiescere; sed in te solo, in quo omnia sunt. O felix anima, cui tu vnus es omnia, & quæ in te videt omnia, & à te accipit, & ad te dirigit!

PRAXES vide suprà.

Eccli 3.

Bernar.
1erm. de
7. donis.
Idē 1erm.
ad Cler.

CAPUT XIII.

Deliberatio de Mediocritate tenenda , auxilio primo in via Dei.

ANIMA. O Sapiëntia æterna, ô via, veritas & vita, IESV Christe, dirige gressus meos in semitis tuis, & errantem ouem reduc ad ouile tuum. Ecce velut in biuio hæreo: illinc sese aperit ad honores via; hinc ad turam & quietam vitam semita: illuc mundus & amici, aut protrudunt aut prouocant; huc mea me felicitas & exemplum tuum inuitat, quod, aspirante gratiâ tuâ, sequendum esse mihi propono. Nõnne enim serui tui sumus & filij? atque ideirco æquum, vt hoc tantùm spectemus quid in tua familia, id est Ecclesia, à nobis fieri velis, quæ tua voluntas Rom. 12. sancta, beneplacens & perfecta. Tu siquidem pro munere, ad quod, vocas, solus potes largiri vires & gratiam; eamque tum denique, si quis illud sibi sumat, quod tuæ sanctissimæ voluntati nouit acceptum, largiri soles. Scio difficile esse cognoscere viam, quam tenere quiique debeat. Nescit enim homo finem suum, itaque confugiendum mihi est ad te Domine. Doce me facere voluntatem tuam, & vias tuas edoce me; & vbi doctus fuero, fac, precor, vt perseueranter eas teneam ad gloriam tuam. Amen. Eccles. 9.
Psal. 142.

CHRISTVS. Verumtamen considerare te oportet, & cùm signatum sit super te lumen vultus mei, rationis trutinâ expendere, quam viam eligas: sic enim accedes ad me, & illuminabere; sic ascendes ad montem Domini tui, & docebit te vias suas, & ambulare disces in semitis eius. Attende verò primò, quid sit honor & dignitas, fama & nominis celebritas, ob quam multi, Ethnici potissimùm, Quid honor. vitam etiam libenter prodegerunt; certè nihil aliud, quam testi-

testimonium excellentiæ, quod quibusdam ceremonijs externis exhibetur, sicut laus verbis. quæ autem excellentia est vera nisi virtutis?

Quid laus.

Quæ vera nobilitas.

HOMO. Nulla alia, quin & ea sola nobilitas, etiam Ethnicis, & solæ veræ opes: nam opes per se non esse honore dignas, neque nobilitatem patet: sicut nec hastæ, nec arma sunt honor militis; sed obiectum sunt & instrumentum. si autem miles neque hastam ferre, neque vibrare, nisi in suum & cognatum sanguinem nequit, dedecori illi est potiùs & damno; honori verò si ijs bene vti nouerit & vtatur.

CHRISTVS. Idem vides de omnibus bonis externis dicendum. quis enim perduellem, improbum, diuitem seu nobilem non iudicat honore indignum? illis igitur honor verus, neque famulorum, etiamsi bonorum, agmine paratur; neque magis his illustrantur, quàm si gemma in se malè colorata inter alias pulchras collocetur.

Externa nõ reddunt hominem meliorem.

HOMO. Video perspicuè: quæ rei alicui, aut homini non insunt, cum meliorem reddere non possunt, neque venustiores; sed verâ sapientiâ (quâ viri in omni republica illustres euasere) verâ pietate, iustitiâ, fortitudine, honoris contemptu honor meritò paratur: ab illis etiam suos Ethnici celebrarunt Scipiones, Alexandros, Catores, Cæsares.

CHRISTVS. Discis igitur, honorem, dignitatem, nõ esse nisi vanam alterius imperiti estimatoris æstimationem, quam an habeas scire numquam possis, quamque indies millies, si velit, alter deponere possit. Dixi imperiti estimatoris: nam prudentior homini nihil tribuit, sed mihi cuius sunt bona omnia; dignitates per se despicit, etiamsi omnem potestatem in alijs veneretur, maximè si virtutem illi videat coniunctam.

HOMO. Si verò ea desit, cum virtuti honor deferatur, caremonia illa illusio potiùs esse videtur, perinde ac si nigro dicatur quòd sit albus, & claudus rectus prædicatur.

tur. Sæpè autem fit (quæ maxima calamitas est) vt virtus partio honore deperdatur; cùm honores mutant mores, vt dici solet, sed rarò in meliores, vt in Dauide, Salomone, & omnibus ferè Regibus Iuda apparet; immò ferè mali ijs gaudent & potiuntur.

CHRISTI VS. Expende iam contrà, quid præstare debeat qui honoratur; id quod dux militi, præire scilicet virtute, robore, animo protegere, fortè etiam alere, vt pastor, animamque exponere. Periculo enim pastoris oues pereunt & rapiuntur. Adde ingratitudines, muturationes, æmulationes, eoque maiores, quo sæpè magis integrè munus geritur; ita vt millena beneficia etiam à parente collata, vno negato omnia obliterentur. Sollicitudines vide, quibus etiam se grauari meus Apostolus aiebat, & neminem scandalizari, quin etiam vreretur; neminem infirmari, quin etiam infirmaretur. Iam considera, si uideresne alteri vt ad honores hos graderetur? nonne diceres dementiam, honoris, id est incertissimæ rei, causâ, se alijs mancipare, obnoxium esse vt omnibus ijs satisfiat; cùm tamen impossibile sit, vnum aliquem omnibus; aut per omnia vel vni satisfacere? nonne ergo egregia tibi insipientia videtur, cùm possit homo quietus & tranquillus vitam agere, tempestatu se committere: clauum etiam succipere imperitum in tempestuoso mari, & pro omnium capitibus vadem se statuere, cùm securus in nauis ludere possit? quis in acie attolli supra omnes vult, vt ab hostibus appetatur? quis pro alijs (quod omnes in dignitate, quiq; aliorum curam gerunt, patres familias, alijque faciunt) spondere, qui ipse soluendo non sit? alterius sarcinam ferre, qui suam nequit? me Deum pro alijs placare, cùm pro se non possit? alium ignotâ tibi viâ ducere, & quæ ignorat sæpè docere? alium è luto extrahere, cùm ipse alius inhæreat?

*Dignitatis
onera.*

Incōmoda.

2. Cor. II.

Pericula.

HOM. Hæc video omnia omni dignitati communia, seu seculari seu Ecclesiastica; huic ramen magis: ideoque

longè amplius ab eo qui te Dominum timet, fugiendam esse.

CHRISTVS. Porro si in hora mortis te esseingas, & hæc enarrata consideres; nõne obstupesces, posse fieri, vt aliquis ad dignitates & honores adspiret, nisi insipiens? Et si in iudicio te statuas, quem sensum horum habiturus es? ibi veri honores decernentur, & qui reliquerunt omnia, sedebunt super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israël: de quibus D. Bernardus seruus meus dixit: Hæ sedes sunt ambiendæ, hæc pulpita toto conatu exquirenda; at humana ambitio humi tantum locatas sedes quærit, in cælo constitutas non nouit. Infelix ambitio quæ magna ambire nõ nouit! O quàm perspicuè toti orbis vanitas ambitiosorum, & honorum etiam non ambiciosè quæsiturum apparebit; neque petetur in illo theatro, quis quid gesserit muneris, sed qualiter gesserit quod sibi impositum fuerat: ibi pauper & inglorius honorabitur à me, superbus & opulentus despicietur, & eiulabit dicens: Ecce hi sunt, quos habuimus in derisum, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Et verò, si honores quærendi, cur non potius momentaneum contemnendo, æternos amplecteris & certos?

HOMO. O quoties hîc honores adepti, vix eos adspexerunt, & perierunt; spreuerunt alij, & æternos à te nacti fuerunt! Sic narratur de adolescente, qui cognouit se damnandum grauius fuisse, si accepisset Episcopatum: Potentes enim potenter tormenta patientur. Quanto potius esset nomen scriptum esse in vitæ libro, in fastis æternis, quàm in mundo hoc, mortis theatro, perituris mox vocibus resonare? Quid verò est, quòd Sancti omnes tam sollicitè refugerunt honores, adeoque etiam mori petierunt potius quàm suscipere?

CHRISTVS. Expendebant illud, rapinam esse Deo soli honorè & gloriã debitam ambire; atq; altè illud imbiberant: Qui hominibus placet, cõfusi sunt, Deus spreuit eos.

HOMO.

Qui honores ambiendi
Matt. 19.

Sap. 5.

Sap. 6.

Honores ambire rapina.
Psal. 52.

HOMO. Imò tuus Chrysoft. Mirum, ait, si aliquis recto-
rū potest saluari, etiā si necessitate cōpulsus officii susce-
perit, vt Saul, vt Aaron: de quo illud, Nemo sumit sibi ho-
norē, nisi qui vocatur à Deo tamquā Aaron. Et verò si ap-
petat, eo ipso videtur indignus dignitate, quo ipsā ambit:
in super gratiā tuā, ó Deus, & auxilio, cū tamen illo ma-
ximè indigeat; tu enim superbis resistis, & humilibus das
gratiam. atq; ita omnes secum periculo subditos exponit.

*Chrysoft. su-
per epist. ad
Hebraos
cap. 13. ho-
mil 34.
Hebr. 5.*

CHRISTVS. Hoc est quod metuebant tantopere San-
cti, maximè in hoc exilio, carcere, tempore pœnitentiæ se
esse considerantes; ideoque cum timore & tremore salu-
tem suam operabantur, quam ambitiosus vti & alienam
parui facit.

HOMO. Imò Ethnici prudentiores honorum culmina
fugiebant, & priuatam vitam eligebant, beatum illum ap-
pellantes, qui procul negotijs & publico foret. Quot e-
nim casus, ruinæ, strages magnorum? vt verè stare in ex-
celso dici vix quisquam posse videatur. Pax certè, vt vi-
deo, suauissimum bonum animæ nostræ, numquam ab
ambitioso, rarè etiam ab honoribus pleno possidetur;
serui sunt omnium, omnium iudicia metuunt, inuidiâ &
cupiditate torquentur. Cū verò omni Christiano ad
quietem internam & publicam quoad potest, & veram
libertatem tendendum sit, quantum status permittit; pla-
nè ambitio maximè detestanda, vt video, & fugienda est.
vnde enim in consilijs etsi prauis pertinacia, vnde detra-
ctiones, adulationes? ferè omnia ex ambitione nascun-
tur, aut honorum, aut vanæ opinionis; & grauissimo sce-
lere, sapè ob punctum, vt dicitur, honoris, res publica to-
ta, multorumque salus periclitatur, boni impediuntur,
fouentur mali, Dei que gloria & honor despicitur. O am-
bitio, exclamauit rectè Bernardus, ambientium crux!
quomodo omnes torquens, omnibus places? nihil acer-
bius cruciat, nihil molestius inquinat, nihil tamen apud
miseros mortales maius est ac celebrius.

*Vide Greg.
4. Moral.*

*Ambitio
cur vitanda.*

*Bern. 3. l. de
Considera-
tione.*

Matt. II.

CHRISTVS. Sed quid magis valet quàm quod ego præbui humilitatis exemplum? Discite, à me, quia mitis sum & humilis corde. vis ergo meus discipulus esse? audi & sequere; audi, Vx vobis hypocritæ, qui amatis primas cathedras, & vocari ab hominibus Rabbi.

Luc. II.

HOMO. Imò audio etiam apostasiam ambitionem appellari. sicut enim discipulus tuus Gregorius: Toties in apostasie crimen Prælati labitur, quoties præesse delectatur. & rursus, Quoties hominibus præesse desidero, toties Deum præire affecto: humiliavit enim semetipsum Dominus, factus obediens vsque ad mortem. & fieri non potest, vbi tu Deus te humilias, homo se exaltet?

Gregor.
Ambitio
apostasie.

CHRISTVS. Si iam commemorem beneficia quæ largior homini, vt humilis sit & obediens mandatis meis; quid magis æquum, quàm vt me imitetur? quid magis rationi consonum? sed, quod indignissimum est, qui non habet nisi propositam sibi vanitatem, beneficijs meis eam accendit, illisq; in odium mei vitur.

HOMO. O vanitas vanitatum! quæruntur, eheu! frustra aquæ istæ, neque sitim explent; tu enim sola satietas, tu solus sufficis. vtinam, ô fons vitæ, sic saperent homines, vt potius sitim à te tolli omnino & esuriam optarent, quàm illius fomenta, res desideratas postularent!

CHRISTVS. Porro num tibi minùs indignum videtur, hominem alijs præesse velle, quàm esset, si quod in aula Regis vile mancipium coram eo vellet munia distribuere, sibi potiora deligere?

HOMO. Tuum certè est, ô Sapientia, quæ attingis à fine ad finem fortiter, omnia suauiter disponere. Tuum est familiam tuam regere; summi architecti, lapides ordinare; per te Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Et quæ impudentia, vilissimum homuncionem hîc tantum sibi assumere, vel præsumere, vt audeat familiam tuam ordinare? & sic aut erogare sapientiæ tuæ ambitiosum, aut bonitati diffidere planè video. Tu nosti quos

quos elegeris, & in manu tua corda Regum & Principum. fiet semper, & fiat in omnibus sanctissima voluntas tua.

CHRISTVS. Nonne mea in Iosepho prouidentia manifesta euasit: illum è carcere euexi ad regnum, & Dauidem de post fœtantes assumpsi?

O R A T I O.

Non est consilium contra te, Domine, tibi ergo me totum committo, omnemq; sollicitudinem in te proyicio. tu scis quos elegeris; sufficit mihi inuenire gratiam in oculis tuis; neque quidquam de manu tua requiro. sed iacto in te cogitatum meum, & cum sollicitus sis mei, omnem mei curam in te proyicio. Tu nosti quid expediat gloria tua. nolo quidquam aliud, quàm fieri sanctissimam voluntatem tuam; sed in uocatione quâ uocatus sum permanebo, & recumbam in nouissimo tecum loco, donec dixeris mihi, Ascende superius. O utinam hic latere possim, & fulgere in celo; hic esse paruus, & ibi magnus? imò etiamsi magnus non forem, melius mihi est tecum humilem uitã agere, quàm habitare in tabernaculis peccatorum; melius tibi notum esse, quàm vulgo; tibi similem, quàm mundo; vestigia tua sequi, quàm Luciferum imitari; in humili stare, quàm ex alto ruere; tibi assimilari, quàm omnem mundi gloriam possidere. Peream potius, quàm ego ambitione meã impediam sana consilia, excludar: fortiores, prudentiores & me meliores, aut ijs detrahã, aut primas deposcã. Protestor coram te, Domine, & curia tua caelesti, seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ; meliusq; esse noui seruire tibi, quàm uanitati; perire, quàm peccare in conspectu tuo. - Fiat igitur in omnibus sanctissima voluntas tua, & concede mihi gratiam, ut portare possim improperium tuum, & eligere abiectus esse in domo tua, neque ulli uelle placere nisi tibi. Ambitio enim subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, uitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tineas sanctitatis, excacatrix cordium, ex remedijs morbos creans,

Psal. 115.

Bernard.
serm. 6. super
Psalm.
Qui habi-
tat.

generans ex medicina languorem. Quantos hac pestis nequiter
 supplantatos, turpiter deiecit, vt ceteri quique, quos latuit occultus
 effossor, subito expauescerent ad ruinam! quantos trudifecit in
 tenebras exteriores, veste spolians nuptiali, & virtutum exercitio,
 & fructu pietatis euacuans! Gloria certè in confusione eorum, qui
 sic terrena sapiunt. non veniat anima mea in consilium eorum, &
 ne permittas dominari mihi superbiam, Domine mi, cui seruire
 toto corde desidero. Quid enim magis indignum? quid detestan-
 dum amplius? quid grauius puniendum, quam vt videns te Deum
 cali, paruulum factum, vltra apponat homo magnificare se su-
 per terram? Intolerabilis impudentia est, vt vbi sese exinaniuit,
 maiestas, vermiculus infletur & intumescat.

Bern ferm.
 1 de Natal.
 Domini.

C A P V T XIV.

Meditatio de Superbia.

COMPOSITIO LOCI. Considera & imaginare coram
 te barathrum inferni, omnesque inferorum crucia-
 tus ab vna superbia esse profectos.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, superbiam esse appeti-
 tum inordinatum excellentiæ in temporalibus aut spiri-
 tualibus, quo quis maiorem se facit, & fieri vult, quam re-
 ipsa sit: id verò tam stolidum, quam si pumilio indigne-
 tur, quòd gigas esse negetur, aut vestis huius sibi non
 aptetur. Ideo que aptè Chrysostomus homil. 59. in Mat-
 thæum, Nihil certè arrogantia atque superbiâ peius, quæ
 mentis quoque vires naturâ hominibus concessas ita
 deiciat, vt amentes ex prudentia ac animo stolidos ef-
 ficere videatur. Nam si quis, cum itaturâ cubitum non
 superat, instar montium, imò altiorem se putet, ac ideò se

*Quid sit su-
 perbia.*

*Chryf. ho-
 mil. 59. in
 Matth.*

se quasi montes excessurus erigat, nullum aliud argumentum suæ infantiæ quæremus; sic cum inflatum videris hominem, qui meliorem se cæteris arbitretur, contemniq̃ue opinetur, si cæteris hominibus conferatur, nullum iam aliud signum vecordiæ hominis exquiras: tanto quippe ridiculosior illis est, qui naturâ insaniunt, quanto ipse sibi sponte hunc morbum iniecit. Et post pauca: Certè quasi vile mancipium & miserum captiuû diabolus eum abduxit, agitatq̃ue verberibus, & mille contumelijs quocumque velit. Secundò, cogita oriri illam ex sui ignorantia, & vera stultitia, vt ex allato exemplo patet. Hinc fit vt multa sibi deberi falsò existimet, multa licere, atque ita nec legibus paret, neque beneficiis gratitudinem reddit; quia nemini se debere existimat, cum tamen debeat omnibus; imperia excutit, leges ac regulas parui pendit, aliis imperare affectat, imperiosè agit. Considera igitur pro remedio qui hæc legis, quid tibi post tot peccata deberi existimes. Vt autem id noueris, vide etiam atque etiam quid fueris, quid sis, & eris. Tertiò, considera, nullum esse in mundo malû animi, aut corporis, quod tibi contingere non possit; imò, si rectè iudices, non debeat. nonne enim æquum est, vt creatori à te illatam contumeliam omnis vlciscatur creatura? Admirare igitur Angelos, ac Deum imprimis, te tolerare, quæ factis ipsis blasphemias, Christum etiam Dominum, qui talem abs te moribusq̃ue tuis sustinet contradictionem, & in sua schola humilitatis ignauiam, & illiberalitatem, ac cordis duritiem, ad quod pulsanti nec libet tibi aperire. Sic ad creaturas digredere.

PVNCTVM II. Considera te, vt creaturam, Deo parere debere; vt Christianum, Ecclesiæ; vt ciuem, Reipublicæ: imò, si rectè iudicas, omnibus obstrictus es. nam qui Deo per peccatum est iniurius, omni etiam creaturæ consequenter est contumeliosus; vnde ergo gloriari potes? Secundò, cogita talem te verè esse, qualem æstimat Deus.

Expende igitur, qualis coram eo sis, ob opera mala plurima, bona pauca, eaque imperfecta, vt meritò te vlceri cōparare possis. Tertio, compara te cum bestiis quoad corporis qualitates; nōne reperies te iis longè inferiorem? ingenio verò non solùm dæmonibus inferior es, imò etiã peior, ob frequentem post tot ac talia beneficia recidiuã. Quid ergo futurũ, si damnatis ob pauciora longè quàm tua sint crimina, te comparaueris? quid, si Ethnicis tam sedulis in virtutis studio ac dæmonum profano cultu?

Teodios-
sa super-
bia.
Eccli 10.

PROCTVM III. Considera quàm Deo sit odiosa superbia. Primò, ex Scripturæ testimonio, quæ vbique superbos ac oculos sublimes detestatur. Odibilis enim coram Deo est & hominibus, & initium omnis peccati superbia: qui hac infecti sunt, despicit eos Dominus mente cordis sui. Neque tantùm Deo odiosa est, sed omnibus:

Aug. doct.
Christ.
lib. 3. c. 13.

adeò vt Scriptura dicat melius esse humiliari cum mitibus, quàm diuidere spolia cū superbis. Certè, vt August. nulla ferè est pagina sanctorum librorũ, in qua non sonet quòd Deus superbis resistit. Secundò, cōsidera supplicia superborum hñc & in futuro. O quàm terribile exemplũ

Esther 7.
Daniel. 4.

Luciferi, Adami, Amani, Nabuchodonosor! Tertio, cōsidera seruitutem duram superborum, vitamque angoribus & sollicitudine plenam, timoribus & spebus variè conturbaram, eamque penitus detestare. Quarto, considera ob grauissimum peccatum superbiæ, iusto iudicio

Basil.
Cōst. mon.
c. 10.
Lib. 31.
Mor. c. 17.
Greg. lib.
34. Mor.
c. 18.

hominem tradi in seruitutem luxuriæ, ac aliorum vitiorum omnium. siquidem bonorum spoliatrix est superbia; atque, vt Gregorius, vitiorum regina superbia, cū deuinctum planè cor ceperit, mox illud septem principalibus vitiis, quasi quibusdam suis ducibus deuastandum tradit; estque euidentissimum signum reproborum, vt humilitas electorum. Considera postremò ignominia superbi in die nouissimo: iudicium enim durissimum his qui præsumunt fiet, exiguo autem conceditur misericordia, quando potentes potenter tormenta patiuntur. O quàm
dura

dura erit subsannatio, quâ dæmones superbo insultabûnt, dicentes, Tu vulneratus es sicut nos, nostri similis effectus, detracta est ad inferos superbia tua!

Meditatio de Humilitate.

COMPOSITIO LOCI. Imaginare te velut recens ex nihilo creatum, nudum atque incremem, omnibusque destitutum, coram Deo ac curia eius, & ante te plurima peccatorum præcipitia, post te & vndique plurimos hostes impellentes, subtus infernum apertum, supra cælum & cælestem curiam te spectantem.

ORA Dominum, ut veram humilitatem cordis largiatur.

PUNCTUM I. Considera humilitatem esse virtutem, quâ homo ex sui cognitione sibi vilescit, humilemque verè sese existimat, ex eo quod est ex se. quid verò illud? utiq; nihil: ex nihilo enim homo est, & in illud relabere-
tur, nisi nos sustentaret Dominus, qui portat omnia verbo virtutis suæ; imò in longè peius quàm nihilum volueretur, id est, peccatum, omnium malorum gravissimum. Nunc vide, an sic te æstimes; si enim aliquid existimes te esse, cum nihil sis, ipse te, ut loquitur Apostolus, seducis. Secundò, cogita, cum nihil à te, quid ab alio habeas, à Deo, hominibus, cæterisque creaturis. detrahe illa & sæpara à te aliena, esse, tuum vivere, & intelligere; redde ea: & quid supererit tibi? nihil sanè. ibi igitur siste, ut te ipsū noueris, & discas humiliare te sub potèti manu Dei. Tertio, considera te ipsum ut aliquid es, diem ortus tui, vitam & exitum illius, & cognosces verè vilissimum ac miserimum esse in omni ætate. Quid enim fuisti? nihil. Age verò, quid nunc es? inspice corpus, quid nisi saccus stercoreum, scaturigo sordium & vermium? inspice animam; secundum intellectum, plenam erroribus & multâ ignorantia, ut de nulla re bona omnino rectè iudicare possit;

*Humilitas
quid sit.*

Galat. 6.

*Homo nihil
habet à se.*

1. Pet. 5.

*Humana
miseria.*

secun-

secundùm voluntatem, ad omnia bona rebellem, ad praua verò plurimùm pronam & inclinatam. nōne enim omnium peccatorum capitalium in te fomitem habes, ac radicem sapiùs pullulantem, & concupiscibilis passiones ardentes experiris? irascibilis verò in bono segnes? Quid dicam de memoria? eheu! quàm multâ vanitate fœdatur?

Pericula.

Quartò, aspice, quæso, mala quæ te circumstāt, vti in Loci compositione dictum est, præcipitia peccatorum, in quæ incidere potes, præterita verò sicut onus graue grauata super te, dæmones vndique te oppugnantes, infernum subtus te hiantem, cælum apertum, ac iudicem ex-

Quid futurum post mortem.

spectantem. Quintò, considera quid futurus sis; certè secundùm corpus post tempus breue, morbosque, & misérias exhaustas plurimas, esca vermium, vsque ad diem nouissimum. Subsiste paulisper, ô lector, & descende in sepulcrum viuens. Deinde quid secundùm animam futurus sis, nempe post errores & longam spiritus afflictionem, & peccata, morte multaberis, & reus ad Iudicem traheris, salutis incertus, eiusque sententiâ cremandus, vt minimùm (pauci enim plenè hîc purgātur) in Purgatorij ignibus. Et fieri potest vt extollas in altum cornu tuum, ac loquaris aduersus Deum iniquitatem, tu vapor ad modicum parens, qui hodie es, & cras non comparebis?

*Psal. 74.
Iacob. 4.*

Hominum ignorantia.

PVNCTVM II. Cogita te ex te nec posse, nec scire quidquam, sed Deum omnia operari in omnibus; te verò instar pueri, qui nec se attollere, tueri, stare, nutrire, aut hæc ab alio postulare possit. & disce ab amantiſſimo IESU mitis esse, & humilis corde; omnia illi, tibi verò nihil adscribe. ille enim lux est illuminans omnia, tu velut laterna, in qua si lumen ponatur, non lucet ipsa, sed lumen: imò verò hoc ipsum obscurat, quòd arbitrio Domini vbiuis locari potest. Disce ergo esse humilis corde, ab humillimo IESU. Huccine redacti sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi in te, Domine mi, vt hoc pro magno discamus à te, quoniam mitis es & humilis corde?

Matth. II.

magnum

magnum est, esse paruum, vt nisi à te qui magnus es fieret, disci omnino non posset? ita planè; non enim aliter inuenitur requies animæ, nisi inquieto tumore digesto, quo magna sibi erat, quando sana tibi non erat.

*August. de
S. virginitate.*

PVNCTVM III. Considera aliarum perfectiones creaturarum, quodque præ cæteris nihil habeas, sed plurima tibi quæ alij habent desint, & in multis ab iis supereris, etiam si forsitan in vno superes. Quid igitur in victu, vestitu, (quem nemo pretiosum petit nisi vt videatur) officio, loco tibi conueniat, attende; ne, si iam plus tibi tribuas, in iudicio confundaris, & iubearis nouissimum locum tenere. Inuenies certè, si rectè attendas, omnia infima tibi conuenire. Itaque sicut rideremus, si vilissimus rusticus præ Rege sese extolleret, aut si quis magnum se putaret, quòd super montè staret; sic ridebere si altiora te quæsieris, si te propter dona Dei extuleris, Christo se humiliante & ministrante. Gaude igitur, vti Sancti omnes, tui contemptu; fateare eum tibi deberi, alijs honores, priuilegia, omniaque officia: tu de nullo querere, de quo omnis creatura meritò, sed in primis Deus grauissimè queri potest. caue si te vilem æstimes, nolle tamen talem haberi, dici, tractari: hypocrisis ista est & iniquitas. si enim alios meliores & sapientiores iudicas, nōne eos honore præuenire, non contristare, non iudicare, sed de omnibus bene te sentire ac loqui oportet, & ijs optima quæque deferre?

Imperfectio.

Secunda pars.

PVNCTVM IV. Considera multitudinem peccatorum tuorum quæ in contumeliam Domini perpetrasti, & discite esse paruus in oculis tuis. Si oppugnet & eleuet vanitas, horum memoriâ te libra, & recale grauissima quæque, ob quæ æterna supplicia promeritus es; de quibus etsi fortè reconciliatus, numquam potes esse sine metu, cum nescias amore an odio dignus sis. Secundò, confide-

*Peccatorum
multitudo.*

Ecclesi 5.

*August ho-
mil 25. l. 50.
homil.*

rain quanta peccata adhuc cadere possis. non est enim peccatum quod facit homo, quod non faceret alter homo, nisi creator hominis ruentem in præceps sustentaret. in lubrico enim stamus, & præcipiti monte, & eheu! vndique impellimur; at vel maximè pondere nostro. Tertio, considera quòd certus non sis an vllum Deo gratum opus feceris. quis enim nouit sensum Domini? & ecce iustitiæ nostræ sunt velut pannus menstruatæ, & cum omnia fecerimus, serui inutiles sumus; si crescant dona, crescit donorum ratio, quam nemo dignè reddere potest. Quarto, considera nihil te posse boni præstare per te, sed esse velut terram proferentem spinas, nisi semen in te sit gratiæ Dei; age verò, quoties illud suffocasti, & cum centesimum reddere deberes, minimum tulisti? Quinto, actiones tuas percurrere, & nullam deprehendes, in qua te arguere non queas, aut non queat ille qui scrutatur corda & renes.

*Humilitatis necessi-
tas.*

Matt. 18.

PUNCTVM V. Considera tantam esse necessitatem huius virtutis, vt absque illa nulla alia Deo accepta sit; nisi enim efficiamini sicut paruuli, ait Veritas, non intrabitis in regnum cælorum. Fundamentum siquidem est turris spiritualis, & per humilitatem ad sublimitatem ascendere oportet; quia hæc est via, & non alia præter ipsam: qualiter vadit, cadit potius quàm ascendit; quia sola est humilitas, quæ exaltat; sola quæ ducit ad vitã. ita Bernardus. Chrysostomus verò ait, Ipsa mater est, & radix, & altrix, & fulcimentum & vinculum bonorum, sicut superbia malorum; nihil humilitate potentius, fortior est petrâ, solidior adamantem. Secundò, considera humilientis se orationem semper exaudiri. Respexit, ait Dauid, in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Imò ad nullum alium respicit. Ad quem enim, ait, respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos? Deus autem superbis resistit.

Bern. ferm.

2. de ascens.

Domini.

Chrysost.

hom. 20. in

Acta

Psal. 101.

Isaia 66.

1. Pet. 5.

PUNCTVM VI. Considera te stare in theatro vniuersi,

fi, & coram cælesti curia; decerne ab ea an à verme laudari malis. Secundò, considera omnem Christianæ vitæ perfectionem in humilitate consistere: hæc est hominis sublimitas, hæc gloria & magnificentia, verè cognoscere hoc quod magnum est, & illi conglutinari, & gloriam à Domino gloriæ quærere. Tertiò, attende Christi exempla, *Philip. 2.* qui humiliavit semetipsum vsque ad mortem, vt tu viueres in æternum. Quartò, perpende veritatem huius sententiæ, Omnis qui se humiliat, exaltabitur; & qui se exaltat, humiliabitur. Quintò, percurrere exempla Sãctorum qui gloriabantur in cruce Domini: exultabant, quia digni erant pro nomine eius contumeliam pati. Eligebant affligi, sicut Moyses, cum populo Dei magis, quàm temporalis regni habere iucunditatem. Postremò, considera magnum Dominum non nisi ab humilibus honorari, *Proverb. 3.* quodque cum simplicibus sit sermocinatio eius; nihilque illi esse tam amicum, quàm si quis se minimis annumeret.

O R A T I O.

OIES V humillime, Creator & Redemptor meus, nõnne ex nihilo creasti me, & redemisti me in sanguine tuo: ac proinde totus tuus sum ego: memoria, intellectus, voluntas, & omnia tua sunt opus manuum tuarũ, & quodcumque his bonum gratiã tuã operor, tuum est; sed mihi hæc data à liberali manu tua, vt ijs vtar, rationem strictam redditurus. Si ergo hæc omnia acceperim, & verè sim villicus malus, quid gloriari possum nisi in infirmitatibus meis, aut quomodo alijs me præferre? Eheu! poterõne tibi respondere vnum pro mille talentis & gratijs tuis? An de vno peccato velut propitiato possum esse sine metu? scio me reum aeternæ mortis fuisse, sed de vera pœnitentia ignoro, & num amore an odio dignus sim. Video etiam innumeras misérias & casus ac peccata, *Eccli 5.* in qua hodie labi possum, non est enim peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, si tu deesses Deus meus. Ecce vel-

ut infans, nec stare, nec lapsus surgere, nec edere, nec tueri me possum in medio hostium deprehensus & angustias plurimas. Verè, Domine, iure ac meritò agnoscere me debeo ob ista vilissimum; sic de me sentire, loqui, me tractare, & velle ab alijs censerì, tractari; illos verò vt meliores sapiētioresq; habere & existimare. Sed ecce, Domine, cùm talis sim, tam infirmus, tam miser, præ me alios vituperò, præferri iis me meumq; sensum volo, peccata excuso, celo, æstimari cupio, ac facta mea laudari, vituperari horreo, de publicis vehementer coram vermibus terra sollicitus, de priuatis coram te securus, atque ita meritò abominabilis tibi sum, despectus & contemptus, fur gloriæ tuæ deprehensus, cum æterna ignominia mea. O Domine, ecce ego puluis & cinis quomodo audeã contra te attollere in altum cornu meum: vnde mihi hæc insania, vt audeam hominum laudem captare, tuam spernere, qui me in gehennam hoc momento perdere potes? & cur, quæso, superbio, aut quid vñquam superbia mihi profuit; aut gloria vana mundi huius? Meliorem me non faciet alterius error aut fucus, ac simulatio mea; sed deteriorem facile, cùm veram æternamque laudem Sirenes istæ si audiantur, eripiant, & æternum repōnant in iudicio vituperium. O insaniam filiorum Adam! curritur, laboratur, studetur, sudatur, vt fumus acquiratur, vt à vanitate quis illudatur. Nōne firmâ fide credo, quòd qui se exaltat, humiliabitur? Si honorem igitur peto; certè humiliationem flagito & vituperium: solus honor is est, quem tua bonitas, & Sancti, in quorum conspectu sto, habent & habebunt in die illo iudicij; æternus hic, momentaneus ille; verus hic, falsus ille; magnus hic, verè minimus est ille; denique ad salutem hic, ille verò ad interitum, velut venenum melle illitum, propinatum ab hoste vero, aut hostiliter amico. Ergone venabor vltra amorem & fauorem hominum, id est vermium terræ, de quo certus esse nequeo, quem vt fumum nequeo retinere? Et tuas laudes spernam, ob vanitatem illam sub diaboli regno me constituam, & discipulus tuus, ô humillime IESU, esse renuam, & gratiam quam humilibus dare soles, & conuersationem tuam quam simplicibus & humilibus nequis negare, aspernabor? Ecce infra, supra, intra me pericula sunt;

sunt; imò anima mea malorum omnium fons & origo, vt i morborum corpus, quod de sordibus natum, sordibus plenum, in sordes abibit. Quò verò anima mea, tu scis Domine; multiplicatæ enim sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei, & bona si qua feci, P^{sal.} 39. omnia, vereor, infecit aut amor mei, aut voluntas mea. Doleo vehementer, ò infinita bonitas, maximè quia retribuui mala pro bonis; quòd pro gratia tua & donis iniurias reposui, quoties vanæ gloria seruus fui, nihil est tibi carius humilitate, nihil acceptius modestiâ, nihil perosius gloriâ & studio hominibus placendi. Hæc Tertull. de est enim præcipua conferuatrice, & quasi custos quedam virtutum virg. omnium, nihilq; est, quod nos ita hominibus gratos ac Deo faciat, quàm si vite merito magni, humilitate infimi simus. Humillimè IESV, qui humilitatem me ab ortu vsque ad mortem tuam docuisti, qui Samaritanus & opprobrium hominum pro me factus, tunc recumbes in nouissimo, Rex meus, & ego in summo? non ita Domine, sed vilior sum, & ero per gratiam tuam humilis in oculis meis; tu enim despicias superbos mente cordis sui, & exaltas humiles amicos tuos. talis esse volo, & gratiâ tuâ opto voluntatem istam sanguine meo signare, ò immense & humillimè IESV, ad gloriam tuam. Amen.

Praxis humilitatis exercendæ.

PRima erit, aliquando gradus ac signa humilitatis inferiùs ponenda percurrere, & ad ea se examinare.

Secunda. Sese, vt in meditatione dictum, considerare vndique cinctum periculis; quæ consideratio admodum fructuosa, & vbique in tentatione obuia.

Tertia. Idem fieri poterit, considerando sese velut puerum, infantem, omnibus expositum ærumnis, & nudum præsidii; aut velut laternam, vt in meditatione exposui. Hæc consideratione in omni vanæ gloriæ occasione vtendum est, & habendus is qui *Modus vanæ gloriæ sapèrandi.* te laudat quasi qui aut errore, aut dolo, Deo frustra detrahat, quod tibi tribuere velle videtur, & te participem sui sacrilegij efficere in conspectu eius; aut certè qui boni operis æternam gloriam nitatur odio aut ignorantia eripere, & velut coronam

de capite tuo, vt falsam & merè imaginariam reponat, tibi que miserimè imponat atque illudat.

Quarta. Habere in numerato suas Imperfectiones, earum que alphabetum, quod percurrat, vbi vanitatum aura blanditur. Quod enim aduersus præcipitem iram Imperatori cuidam suggestitum, vt alphabetum recenseret, priusquam sententiam ferret; id hic imitari non erit inutile, idem que velleuiter aliquoties in die inspicere.

Quinta. Confessio sincera & frequens optima praxis erit.

Sexta. Considerare se vbiq; esse velut in theatro, & è cælo spectantem Deum ac Beatos; hic ranunculum aliquem coaxare vanitatis. Hoc valebit aduersus vanam gloriam, animi que tumorem ex rectè factis aut donis Dei nascentem. quemadmodum & illud, quàm sit indignum acceptis à Deo beneficiis, eisdem illi contumeliam facere; si honorem det, eum inhonorare; si soleatur, Spiritum sanctum contristare; si liberalitatis erga nos exerceat, etiam quod illius est nobis vindicare. quid enim aliud superbus agere videtur quàm accipere à Deo dona, & mox eadem per vanitatem hosti tribuere in Dei despectum, aut eisdem Deum impetere; exaltari à Deo, & illum deprimere; ideo que per Illam queritur, Filios enutriui & exaltaui, illi autem spreuerunt me?

Iuuerit etiam non mediocriter si nunquam inter loquendum quis sibi aliquid tribuat, sed diuinæ bonitati adscribat, à qua omne donum, fiat que id quod monet Apostolus; si quis loquitur, quasi sermones Dei; si quis ministrat, tamquam ex virtute quam administrat Deus. ideo nunquam vsurpet, Ego hoc feci, sed Dei gratiâ hoc factum est: sic Apostolus, Non ego, sed gratia Dei mecum.

Septima. In iis quæ obuia sunt, obserua vbi que humilitatis documenta; quid enim vallis abundans frumento, quid ariditas & sterilitas in monte aliud docent quàm humilitatem, &c.

Octaua. Aliquando contemplari septiformem ruinam; Prima est, tui similibus qui fœdè lapsi sunt; Secunda, Gentilium; Tertia, infantium ante Baptismum; Quarta, desperantium; Quinta, præfidentium; Sexta, perfectorum; Septima, penè perseverantium.

Nona. In aliis aliquas virtutes notare, eas que sibi imitandas proponere, nulli se antepone.

Decima. Admonitorem habere amicum & fidelem, qui non seruiat auribus, sed veritati.

Vndecima. Humilitatis opera ac obedientiæ, exemplo Christi Domini exercere. neque quisquam est tam magnus, quin sæpè debeat alienæ parere seruientium sibi voluntati; facit

ciet cum fructu, si libenter virtutum occasione utatur.

Duodecima. Libenter in via comitis & socij in negotiis consilio & voluntati acquiescere, numquam de se iuilque rebus ad ostentationem loqui.

Accipe alias è S. Basilio homilia de humilitate. Quonam pacto, inquit, ad salutarem hanc animi humilitatem, perniciosâ superbix elatione relicta, descendemus? si perpetuò studiũ modestiæ exerceamus, &c. Vide ne in sermone arrogantiam vsurpes sophisticam, neque dictionem ostentes superbam, sed in omnibus splendori ac magnificentiæ detrahas; comis erga amicum, mansuetus erga domesticum; patiens erga temerarios, humanus erga humiles; patronus afflictis, inuisens in dolore constitutos, in summa neminem contemnens; suavis in appellatione, alacer in responsione, dexter & expositus vniuersis, neque tua ipsius celebrans encomia, neque alios qui hoc faciant subornans, neque inhonestam de proximo famam admittens, & virtutes tuas ac prerogatiuas, quantum fieri potest, obtegens. peccatorum verò gratiã te ipsum accusans, nec expectans vt ab aliis reprehendare: vt idem facias quod iustus, qui in principio sermonis se ipsum accusat: & sis qualis erat Iob, quem non puduit vrbis tumultuationem propriam contra se deprædicare ruinam. Ne sis increpãdo molestus ac seuerus, neque statim aut cum sanimi commotione quemquam reprehendas, (resipit enim hoc contumaciam quamdam.) Neque propter modica delicta condemnes aliquẽ, quasi rigidus iuris exactor; sed eos qui deliquerunt complectare, & spiritualiter instruas, quemadmodum admonet Apostolus, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Et tantum studij impendas, ne apud homines gloriosus habere, quantum impendunt alij, vt glorificentur, siquidem Christi memor fueris. At prælatus es aliis, & homines te glorificant, par esto subiectis, non tamquam dominans in cleris, vt Apostolus inquit, neque sæcularibus Principibus te conformes. qui namque primus esse accipit, omnium hominum seruum esse iubet Christus.

Aduerte gradus superbix Primus, nolle puniri ob peccatum; Secundus, ferre impatienter punctionem; Tertius, non ferre si errasse dicaris; Quartus, agere vt alij credant te nõ errasse; Quintus, nolle fateri; Sextus, nõ dolere; Septimus, defendere peccatũ.

Gradus ex D. Bernardo Primus, curiositas; Secundus, leuitas animi; Tertius, inepta lætitiã; Quattus, iactantia; Quintus, singularitas; Sextus, arrogantia; Septimus, præsumptio; Octauus, defensio peccati; Nonus, simulata confessio, Decimus, rebellio; Vndecimus, libertas peccandi; Duodecimus, cõsuetudo peccãdi.

Homil. 22.

Gradus superbix.

Idem ex D. Bernardo.

Eiusdē actus.

ACTVS. Primus, magni pendere se; Secundus, ad alta se dignum profiteri; Tertius, alta appetere; Quartus, velle ab aliis magni fieri; Quintus, dolere si non; Sextus, præferre se aliis, & meliorem putare; Septimus, Superioribus nõ parere; Octauus, nec Deo etiã.

Nota gradus humilitatis.

Humilitatis gradus.

Primus, cognoscere vilitatem; Secundus, dolere; Tertius, fateri; Quartus, facere vt credant alii; Quintus, pati vt dicant; Sextus, pati vt velut viles tractemur; Septimus, optare vt sic fiat.

S. Benedictus hos assignat.

Idem ex D. Benedicto.

Primus, timor Domini; Secundus, resignatio; Tertius, obedientia, Quartus, obedientia etiã in arduis; Quintus, mala & alia aperire Superiori; Sextus, ad omnia se indignum a stimare; Septimus, omnibus se inferiorein ex animo existimare; Octauus, cõmunia seruare, nõ esse singularem; Nonus, tacere donec rogetur; Decimus, non esse ad risum promptum; Vndecimus, pauca & rationalia modestè loqui; Duodecimus, corde & corpore præ se ferre humilitatem.

Eiusdē actus.

ACTVS. Primus, Vilipensio sui; Secundus, putare se ineptum ad omnia; Tertius, nolle a stimari; Quartus, vilem velle se haberi; Quintus, dolere magni fieri; Sextus, aliis se conferendo inferiore reputare; Septimus, resignare se totum; Octauus, subijcere se hominibus omnibus propter Deum; Nonus, amplecti quod humilius est. Vel sic; Primò, nihil dicere vnde laudem consequatur; Secundò, non gaudere cum laudatur; Tertio, non facere quidquam ob respectum humanum; Quarto, non se excusare; Quintò, vanas cogitationes procul pellere; Sextò, omnes sibi ducere superiores; Septimò, benè accipere humilitatis occasiones.

Signa humilitatis ex Cassiano.

Signa.

Primò, mortificatum esse; Secundò, aperire omnia Superiori; Tertio, omnia eius arbitrio facere; Quarto, obedientia in omnibus & mansuetudo; Quintò, non inferre malum, & illatum pati; Sextò, nihil agere sine exemplo aut regula; Septimò, omni vilitate contentum esse, & inutilem operarium se existimare; Octauò, se ex corde putare omnibus inferiorein; Nonò, cohibere linguam, & modestè loqui; Decimò, non facilè ridere.

Alia.

Vel hæc. Primò, nolle laudari; Secundò, simplicem in moribus esse;

esse; Tertio, bona de se dicta non agnoscere, aut, ne ea perdat, quia cognita, timere; Quarto, minus putare de se quam dicatur; Quinto, in proximo videre quod plus habeat sese; Sexto, accusare se, non negare; Septimo, non excusare, & correctionem admittere libenti animo; Octavo, nescire virtutes suas; Nono, humana contemnere; Decimo, pro persecutibus orare & iis benefacere.

*Praxis pro sui cognitione R. P. Roberti
Sotovvelli.*

Quid fui, Domine? quid sum? & quid ero? fui nihil, nihil sum, & ero forte nihilo peius. Fui conceptus in originali peccato, sum plenus peccato actuali, & quis scit an ero condemnatus poenâ gehennali? fui miserabilis in ingressu, sum miserabilior in progressu, miserrimus ero in egressu: fui sperma foetidum, sum saccus stercorum, ero esca vermium. Cum nihil essem, fui sine periculo damnationis, & sine spe salutis: & iam sum in spe dubia & graui periculo: ero aut ex re sperata felix, aut ex periculi successu infelicissimus. sic fui, vt damnari non possem; sic sum, vt saluari vix possim; sic ero, vt in æternum damnatus, aut in æternum saluus. Quid fuerim scio, quod fui pessimus: quid sum nescio, quia de gratia incertus: quid ero ignoro, quia de salute dubius. Quod fui, Domine, ignosce; quod sum, corrige; quod ero, dirige: dirige inquam a malo præterito, in bono præsentis, ad præmium futurum. Amen.

I A C V L A T O R I Æ.

Nouerim me, nouerim te; vt amem te, & contemnam me.
Tua est, Domine, magnificentia, & gloria, & victoria, tua sunt omnia: & qua de manu tua accepimus, reddimus tibi.

Aug. l. 2. Soliloq. c. 1.
1. Paral. 29.
2. Reg. 7.

Quis sum ego, Domine Deus, & qua domus patris mei, vt prestares mihi talia?

Quid est homo, quia magnificas eum, & apponis erga eum cor tuum?

Psal. 8.

Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in celo & in terra?

Psal. 112.

Quid tibi sum ipse, vt amari te iubeas à me, & ni faciam, irascaris mihi, & miseris ingentes miseri? O quam excelsus es Domine! sed humiles corde sunt domus tua.

Aug. lib. 1.
Conf. c. 5.

Non veniat mihi, Domine, pes superbia; ibi enim ceciderunt omnes, qui operantur iniquitatem.

Psal. 35.

C A P V T X V.

*Meditatio I. de Obedientia humilitatis
filia.*

COMPOSITIO LOCI, videre vniuersum, Christum Dominum, B. Virginem, & Angelos & creaturas omnes Dei nutui parentès.

Quàm necessaria sit in omnibus subordinatio.

PVNCTVM I. Considera, diuinam Maiestatem, et si ubique præsens sit, tamen noluisse gubernare hæc inferiora, nisi per superiora, vt patet in cælis, Angelis & hominibus. Considera Secundò, subordinationem illam ad eò necessariam, vt, quemadmodum in cælestibus orbibus contingit, inferiorem à supremo non nisi per immediatum moueri, ita neque homo à Deo eiusque voluntate gubernetur, nisi ille cum Superiore suo eiusque voluntate coniunctus sit. Primus enim orbis, siue supremus hac in re est diuinà voluntas, regula omnium bonarum voluntatum: huic proxima illius quam ipse delegit, Superioris scilicet. omnis enim potestas à Deo est, & à Deo singulari curâ gubernatur, cum per Superiores communitas regatur, cuius meritò cura maior est Deo quàm singulorum. Considera Tertio, omnia creata Deo parere; atque erubescere esse solùm te rebellem, cui tamen omnia data sunt à liberalissimo Domino, vt pareant tibi, & tu vni vicissim pareas Deo. Considera Quarto, quàm sit indignum hominem voluntati diuinæ, id est Superioris, non parere: siquidem talis, vt equus, non freno, sed sessori resistit. qui enim potestati resistit, Deo resistit; atque ideò Scriptura dicit, Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, morte morietur.

Genes. 17.

Obedientia perfectio & dignitas.

PVNCTVM II. Considera dignitatem & perfectionem obedientiæ. Primò, quia coniungit nos optimè Dei voluntati.

luntati, vt quasi errare homo nequeat. Secundò, nos totos Deo tradit in holocaustum, veluti si arbor, non fructus tantùm, daretur; quippe executionem, voluntatem & iudicium, quod difficillimum est, tradit. vide an talis sis, scilicet vt cadauer, baculus senis in manu Superiorum tuorum. Tertiò, obedientia sola virtus est quæ virtutes cæteras (iuxta id quod S. Gregorius) menti inserit inser-talique custodit. idque tum quòd omnes actus virtutum iubeantur, tum quòd ipsa humilitatis, patientiæ, fidei & charitatis actus virtute contineat; imò per ipsam vt notam, omnes aliæ virtutes in Sanctis, etiam extaticis probentur. Quartò, considera locum illum Scripturæ, Me-
 I. Reg. 15.
 lior est obedientia quàm victimæ; & auscultare magis quàm offerre adipem arietum. quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Victimæ Gregorius corporis castigationem & deuotionem interpretatur; Et obedientia, inquit, victimis verè præponitur, quia per victimas aliena corpora, per obedientiam verò voluntas propria mactatur. Expende item illa verba Saluatoris nostri: Qui vos audit, Luca 10.
 me audit; qui vos spernit, me spernit. Siue enim Deus, vt Bernardus, siue homo vicarius Dei mandatum quod-cumque tradiderit, pari profectò obsequendum est cu- Bernard. de
 Præcept. 6.
 rã, pari reuerentiã deferendum. ideoque hortatur Apo- dist. 1.
 stolus, Quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut Coloss. 3.
 Domino, & non hominibus. Considera Quintò, obedi-
 entia omnes tentationes & pericula superari; iuxta illud, Prou. 21.
 Vir obediens loquetur victorias; operaque insuper no-
 stra valdè nobilitari, & meritoria fieri, ac nostras oratio-
 nes efficaces. Obediet enim Deus orationibus nostris, si Gregor.
 obediens fuerimus Præpositis nostris. Sextò, obedi-
 entia, vt Climachus, est abnegatio animæ, corporis proprii Gradu 4.
 voluntaria mors, vita sine sollicitudine, nauigatio sine
 damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & qua-
 si si quis dormiendo iter faciat: securus enim est, siue
 P 4 faciat,

faciat, siue omittat, quando quidem Deo se tradiderit.

*Obedientia
commoda.*

PUNCTVM III. Considera quantæ tenebræ sint hominum, quanta cæcitas, quàm incertæ prouidentia nostræ, vt nemo sciat quid expediat, ideoque verè beneficium esse magnum, bonum ducem nancisci, & potissimum Deum, qui ita intendit nobis, perinde ac si soli essemus. vt verè dicere liceat: Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. Nam vt Deus per Sacramenta sanctificat, ita per homines homines regit, voluntatem indicat: habet enim Religiosus & omnis subditus arcam Domini, Superiores, quam in omni re interroget. Secundò, nullam artem sine magistro facilè ad disci, ac multò magis vitam spiritualem peritum ducem requirere, magnamque esse stultitiam, rerum incognitarum facere experimentum tuo periculo, cum aliter possis. ideoque Climachus ait, rudè hac duce perfectionem attingere, sine ea peritissimum facilè errare. Quartò, cõsidera vtilitatem sinceræ obedientiæ: si quis enim sincerus & obediens sit, statim etiam grauissimas tentationes, potissimum carnis, euanescere sentiet, atque per eam sanari. Quintò, quanto amore & obseruantia Superiores colendi, cum sint patres nostri, vicarij Dei, rationem reddituri pro animabus nostris. Obedite, ait Apostolus, præpositis vestris, & subiaccete eis. ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.

*Aug. l. 3.
Conf. c. 11.
Psal. 22.*

Exod. 25.

Grad. 4.

Hebr. 13.

Meditatio II. de Obedientia.

COMPOSITIO LOCI. Considera, Deum omnia creatorem, & suæ voluntatis exequendæ dantem præceptum.

*Obedientia
beatitudo
nostra.*

PUNCTVM I. Considera, Dei voluntatem sequi vt regulam perfectissimam, esse beatitudinem nostram; imò esse

esse beatius quàm esse matrem Dei, vt B. August. vnde Dominus, cum mulier illa dixisset, Beatus venter, qui te portauit; ait, Quin imò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Secundò, Christum promptissimè venisse vt faceret voluntatem Patris sui; factum obedientem vsque ad mortem, non solùm Deo Patri, matrique suæ, sed & hominibus impiis, Augusto scilicet & tortoribus. Denique ita eam dilexit, vt diceret cibum suum esse facere voluntatem Patris. Vide an Domino IESV similis sis, itaque auidè ac cibum quæras in omnibus fieri Dei ac Superioris voluntatem. Tertiò, considera hæc verba, Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, ipse meus frater & soror & mater est. Quartò, considera vt B. Virgo filium sit imitata, vt Apostoli, quos omnes Dominus per Bethaniam, id est domum obedientiæ, ad montem Oliueti duxit, cum ascensurus esset in cælum. Est enim obedientia perfectissima dependentia à prouidentia diuina, quam per Superiores experimur. Quintò, attende veri obedientis esse, non spectare quis sit Superior, an doctus, an indoctus, quando quidem ipsa Sapientia æterna nos regat. Sextò, eiusdem esse id omne velle, & optimum id iudicare quod statuit Superior, sicut fit in rebus fidei, quasi ipsùm mandatum ab ore Domini proficisceretur. Vnde Hieronymus, Credas tibi salutare quidquid Superior præceperit, nec de maiorum sententiâ iudices; tuum officium est obedire, & implere quæ iussà sunt, dicente Moyse: Audi Israël & tace. qui enim propter rationem obedit, sibi obedit & rationi, non Superiori, neq; obediens est; quemadmodùm qui ob rationem solam credit, fidelis esse nõ potest. Septimò, incommoda quæ ex huius defectu oriuntur. Primò, homo nititur propriâ suâ prudentiâ, quod stultum est: via verò stulti, vt Sapiens ait, re-cta est in oculis eius; qui autem sapiens est, audit consilia. Iudicio certè repugnante nemo obedire diu potest; talis enim murmurat, temerè Superiorem iudicat, se illi præ-

Luc. 11.

Matth. 12.

Hier. epist.
ad Rust.Prou. 12.
Incommoda propria
prudentia.

fert: ideoque obedientia illa non est virtus patientiæ, sed velamentum malitiæ. Accedit Secundò, concordiam perire, pro qua æquum est membrum capiti potius, quam contrà caput membris consentire. Considera vt aduersus hæc pecces, quamque graue sit hominem Religiosum, qui vt baculum & cadauer se fore obrulit, & obedientiam pro regula vitæ habet, hîc deficere; quantaq; superbia sit se in sua re sapientiorẽ Deo aut meliorem putare. Si enim secus arbitratur inobediens, cum sciat Deum mandare, cur obedientiæ refragatur?

*Obedientia
fructus.*

PUNCTVM II. Considera Primò, quòd obedientia voluntatem propriam lepram pessimam animæ destruat: lepra quippe est, facitque vt bona bona non sint, Deumque oppugnat, ac vniuersi ordinem à Deo constitutum perturbat. Secundò, quòd hæc portam aperiat grauissimis tentationibus & perturbationibus: neque villo certè vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ad mortem, quam si suo iudicio suaserit definitionique confidere. Obediens verò, propriaque voluntate carens, tranquillissimo in portu nauigat. Considera Tertiò, quàm sit graue, maximè si vouisti, non parere, cum ratio, creatio ac redemptio, vocatio & conseruatio nos obstringat. Id eò Basilius, Quidquid eo (Superiore) nesciente facis, furtum ac sacrilegium est, tibi que exitium, nullam autem vtilitatem apportat, esto tu id bonum iudices: nam si bonum, cur non in aperto? Considera Quartò, si non obedias, necessariò aut carni aut dæmoni parendum esse; & vide quàm stultum, suaue Christi iugum cum tam dira seruitute commutare.

*Cass. coll.
Abb. Moy-
sis.*

Basil.

*Conditiones
obedientiæ.*

PUNCTVM III. Considera Primò conditiones obedientiæ, & an eæ in te sint. Primò, debet esse integra, etiam in minimis; turpe enim pro tãtillo detrahẽre holocausto. Secùdò, prompta, vt simus sicut Angeli veloces & ad nuntum parati; siue enim Deus, siue homo mandatum aliquod tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pa-

ri reuerentiâ deferendum. Tertiò, simplex, purè propter Deum, non ob commoditatem. Hinc perfectè obediens nullum in præceptis discrimen facit, fortis in arduis tolerandis, patrandis, appetèdis. Quartò, perseverans; Quintò, alacris; Sextò, humilis; Septimò, ex amore & deuotione; Octauò, cum gaudio spirituali. Considera Secundò exempla Sanctorũ verè obedientium, vt Abrahami, eiufque præmium; Ioannis Monachi, &c. & pudeat nos prudentiæ nostræ: etenim si quis etiam minùs spirituali obediât, tamen, vt Climachus, non iniustus est Deus vt eas animas fallat, quæ cum fide & humilitate alterius iudicio se submittunt. Tertiò, pœnas inobedientis Adami, Saulis, Prophetæ illius in Bethel; & contremisce. Aduerte Sanctorum omnium summum bonum & solatium esse in omnibus scire & exequi posse diuinam voluntatem; eiufque obedientem verè participem esse. Quartò, considera sine obedientia nullum meritum esse. quis enim remunerat seruum non operantem pro se, nec secundum voluntatem suam? Obedientia verò opera etiam indifferentia veluti virgula Midæ inaurat. Postremò vide, cum tot nominibus Dei ac Domini tui sis, quàm graue sit murmurare, nolle obedire, vt patet in Core, Israëlitis; Mariâ sorore Moylis: vt verè à Basilio dictum sit, Præmium maius debetur obedientiæ, quàm rectè facto cum continentia.

Gradu 25.

Gen. 3.

1. Reg. 15.

3. Reg. 13.

O R A T I O .

Creator meus, & Redemptor meus, Domine meus, & Deus meus, ecce ego creatura, seruus, filius, infinitis titulis tuus sum, vt obediam Mæstati tuæ. sed cheu! etsi omnia tibi obediant, & hæc mihi dederis vt obediam tibi; tamen instar prodigi substantiam accipio, & parere recuso; quasi prudentior te sim, & ijs quos vt me regerent constituisti. Hinc vagor incertus consilij, & sollicitus vno, qui possum securus, si in te iactarem cogitatum meum.

meum. Quid enim scio quid expediat mihi? certè noui hoc vnum vt obediam tibi, & instar Abraham offeram voluntatem meam primogenitum meum, & libertatem; id certè hodie facio in conspectu tuo, & curia tua, ac in omnibus obedire volo, Superiores agnoscere pro vicarijs tuis, eosque amore omni sincero & reuerentiâ colere, non iudicare iussa eorum: nescit enim iudicare, quisquis perfectè didicit obedire. Bone IESU, qui ex amore mei factus es obediens vsque ad mortem crucis, atque ex ijs quæ passus es, obedientiam didicisti, & docuisti exemplo & verbo tuo; dicis,

Philip. 2. Non mea voluntas fiat, sed tua. Ego ne igitur dicam, Non tua, ô Deus, sed mea fiat, repugnando, excusando, & murmurando, quoties sensualitas & proprium iudicium aliud ab obedientia suaserunt? Tu dicis, Nō quero voluntatem meam, sed eius qui misit me; ego verò nisi sensui, nisi palato meo placeat quod iubetur, sepè quero voluntatem meam. Verùm ecce iam tibi offero eam in victimam & holocaustum; vt nec in paruo, nec in magno eâ vtatur absque sanctissima voluntate tua. Nemo enim sibi viuit, sed tibi, qui pro nobis viuere & mori dignatus es, dilectissime Domine. vtinam & ego iam sincerè dicere possim, Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus! quid enim beatius, quàm prauam voluntatem meam, quæ me toties perdidit, & perdit, quoties eam sequor, exuere, & tuam induere, quæ regula est omnis bonæ voluntatis? O Sapientia eterna, dirige me in semitam mandatorum tuorum, & doce me facere vnicam voluntatem tuam: neque enim aliàs mercedem exspectare poterò à te, ô Pater familias, qui me vocasti in vineam tuam, cum operarios vocaturus, si secundum meam, & non tuam voluntatem operatus fuero. Da mihi Domine gratiam, vt cognoscam & faciam eam toto corde. Amen.

Praxis obedientia exercenda.

Prima est, considerare diligenter, quos qualibet in re tibi Deus dederit ductores ac Superiores; deinde eorum mandata ac præcepta, legesque inuestigare & obseruare. Nulla virtus latius patet, nulla vtilius exercetur.

Secunda. Parentum, Maiorum, Præceptorum iussis studiosè parere, etiam in minimis. Hinc B. Catharina Senensis domi in patre Christum, in matre B. Virginem intuebatur, eisque pietissimè obediebat.

Tertia. Manè dum actiones nostras disponimus, eas omnes ad normam legum ac voluntatis Superioris, id est Dei, componere.

Quarta. In omnibus dubiis primò Deum supplici prece, deinde Superiorem adire, cum magna resignatione.

Quinta. Ad mandata quæ grauiora accidere possent, animum præparare.

Sexta. Frequenter illud in corde reuoluere: Qui vos audit, me audit, id est, sapientiam, bonitatem & potentiam infinitam, cui resistere nemo potest.

Septima. Numquam conari Superiores in sententiam pertrahere, sed rationes exponere cum resignatione.

I A C V L A T O R I Æ.

Loquere, Domine, quia audit seruus tuus.

Domine, quid vis me facere?

Leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in iustificationibus tuis.

O Domine, quia ego seruus tuus: ego seruus tuus, & filius ancilla tua.

Fidelia omnia mandata eius, confirmata in saculum sæculi, facta in veritate & equitate.

Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.

1 Reg. 2.

Actor. 9.

Psal. 118.

Psal. 115.

Psal. 110.

Psal. 118.

CAPVT XVI.

Deliberatio de Moderanda cupiditate bonorum, secundo in via perfectionis auxilio.

1. Tim. 6.

Job 1.

Bern. serm.
de conuers.
ad Cleric.

HOMO. Nihil intulimus in hunc mundū, haud dubiū quod nec auferre quid possumus: nudus egressus sum de ventre matris meæ, & nudus reuertar illuc in matrem omnium. Interea, cheu! luctamur hīc inter desideriorū vndas, spinæque diuitiarum vrunt & trahunt. Felicitas putatur multa possidere; sed magna infelicitas pro felicitate amplecti infelicitatem. Diuitiarum enim amor insatiabilis. longè ampliùs desiderio torquet animam quàm refrigeret vſu suo; vt pote quarum acquisitio laboris, possessio timoris, amissio plena doloris inuenitur. Paupertas verò grauis est, multaq; secū incommoda, multa impedimenta virtutis adfert. Beata quidem esse dicitur, sed omnibus odiosa esse videtur. quid eligam ignoro: dirige me, Angele mi, dux viæ & vitæ meæ, ne radix malorum omnium cupiditas errare me faciat à fine creationis meæ. Scio opes parandas esse ad vitam sustentandam mortalem; sed vereor ne sollicitudo huius sæculi virtutis opprimat semina, & diuitijs, si potiar, apponam cor meum.

ANGELVS. Age verò quem terminum tibi statuis querendi & augendi opes?

HOMO. Nullum nunc equidem, sed si multas habuero facultates, multa largiri decreui, iuxta illud Tobiaë monitum: Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertire.

ANGELVS. Hoc est incerto portu paugare, cupiditati vela pandere, & fædi sese periculo naufragij exponere. desinas ergo desideria, neque plus opum postula, quàm

Tobia 4.

vt necessitati subuenias, ac Christianam in proximo exerceas charitatem, idque secundùm statum ac uocationem tuam.

HOMO. Sed nescio quomodo perpetuò desiderio torqueamur, crescatque illud semper, & amor diuitiarum, quantum ipsa augetur.

ANGELVS. Ita est, si uis te diuitem facere & contentum, non pecuniæ est adijciendum, sed cupiditati detrahendum. neque mirum tamen diuitijs auctis augeri earum protinus desiderium. nam si crescant opes, familia ferè augetur, & sic paupertas crescit, quantum opes; quia quo quis plus acquirit, eo etiam pluribus eget. hinc qui uolunt fieri diuites in hoc sæculo, incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & noxia, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim malorum omnium est cupiditas. Mendicitatem idè & diuitias rogabat Salomon ne daret sibi Deus, tantùm tribueret victui suo necessaria, iuxta statum suum. Statue ergo cupiditati modum, & uide quis prouentus tibi sit necessarius, eumque bonis artibus, non anxie, sed moderatâ sollicitudine quære. 1. Tim. 6.
Prou. 30.

HOMO. Quomodo moderabor?

ANGELVS. Ecce si inspexeris quid sint, & quid efficiât; sanè illud tibi Dei gratiâ non erit difficile. Quid enim sunt opes? sunt agri? terra? pecunia? terra fulua vel alba, quâ possis comparare salutem æternam, deinde ad eam & utilia ac iucunda. Nisi enim sit ante omnia hic scopus tibi propositus, neque moderari, nec quiescere poteris. Cùm igitur victus, vestitus, habitatio tibi necessaria, terminum & limites satis angustos habeant, intra eos concludere desideria tua: quæ si naturalia, finita sunt. Neque hoc satis est, sed, si affluant opes, caue cor apponere: paratus enim esse debes omni hora bonis, & etiam vitâ priuari, ac dispensare in aliorum necessitates graues potius quàm Deum offendere: & id libenter quidem, vt is cui Quid sine diuitiis.
Quomodo earum affectus moderandus.
Psal. 6.

com-

Iob 31.

commodato data vestis, facilè exuere solet eandem, repente domino, si gratus est. sic Iob affectus erat cum diceret; Si putau aurum, robur meum; & obrizo dixi, Fiducia mea; si lætatus sum super multis diuitijs meis, & quia plurimum reperit manus mea, Collige hinc duo. Primum, res in se viles esse opes. Secundum, quantum periculi ne apponatur ijs cor, si necdum habitæ magno ardore quærantur.

Philip. 2.

HOMO. Sanè video, magno Dei auxilio, opus esse mihi vt communem illam maledictionem filiorum Adam euadere possim; omnes enim, vt dicit Apostolus, quæ sua sunt, quærantur.

ANGELVS. Roga Dominum, vt auferat à te concupiscentiam prauam, & confide, quia etiam hac pessimâ peste auaritiæ te liberabit.

Psal. 21.

HOMO. O Domine, tu es spes mea à iuuentute mea, in te proiectus sum ex vtero: de ventre matris meæ tu es protector meus: adiuua me, & saluus ero.

Opes vt media ad salutem non vt finis quærendæ.

ANGELVS. Videndum verò est in his omnibus, quomodo ad finem ad quem creatus es, id est salutem, tibi vtilia esse possint; opes enim vt media, non vt finis quærendæ. Vtiles autem esse possunt si benè dispensentur, & aliena quidem Primò restitue, Deinde illis largire quibus caritatis lege teneris; Tertio, pia opera promoue, vt templa, hospitalia, Religiosas domos, quibus rebus optimè diuites æternum nomen celebrant suum. Quarto, pauperes quotidie ale, atque ex substantia tua fac eleëmofynam, & noli auerrere faciem tuam ab vlllo paupere; ita fiet, vt nec à te auertatur facies Domini. & iterum: Ab inopere ne auertas oculos tuos, propter iram; & non relinquis quærentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ, exaudietur deprecatio illius, exaudiet autem illum qui fecit illum. Conclude ergo eleëmofynam tuam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. honora Dominum de tua substantia,

*Eccli 29.**Prouerb. 3.*

&

& de primitijs omnium frugum tuarum da ei : & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. nisi enim hoc egeris, nihil magis noxium est opibus: æruginè suâ inficiunt hominem, & grauant adicensusuros in montem Domini, & luctantes cum hoste impediunt plurimum. Nihil honestum, benignum, liberale auarus cogitat; nec sibi ex pecunia, neque alijs vtilitatem ex ea capit. auaro enim nihil est scelestius, nullusque seruius infelicior, quia pecuniæ obedit per omnia, omnesque eius sentit affectus, pro ea se vendit, & omni vitio se deturpat, torquet, &c. Quid? hoc cine ergo alteri suadere posses, vt opibus, quibus ad breue spatium vti potest, totus incumbat, animo oculisque in terra versetur? Quem admodum enim is qui multis sarcinis oneratus est, difficillimè iter arduum facit; ita diues. diuitiæ enim verè onus sunt.

*Eccli 10.
Diuitum
summa in-
felicitas.*

HOMO. O quanto potius longè est modestè viuere & lætari, quàm immodico opum amore æstuarè, & perpetuò laborare, ac infirmari languore pessimo, qui non senescit, nullâ ætate sanatur?

ANGELVS. Quid proderunt hæ in hora mortis, quæ instat perpetuò, quando omnia relinquenda erunt? quæ paraueris, cuius erunt? multùm laboraueris, & paruo vel nullo tempore ijs frui licebit. Quanto prudentiores qui certò scientes ciuitatem diripiendam esse, opes suas in æternam cali mansionem per manus pauperum præmittunt, vt, cùm hinc expulsi, nudi & egeni fuerint, ibi reperiant æterna tabernacula! At verò in iudicio iniquitas avaritiæ maximè declarabitur. Quis, precor, diues ibi laudabitur, nisi qui animo pauper fuerit, plurima tribuerit, omnia relinquere paratus, & sequi Dominum, si ita ei visum ac placitum fuisse intellexisset? Quis ibi nisi liberalis in egenos & afflictos laudatur? quis ibi nisi auarus damnatur, & in res vanas prodigus? & quibus annumerari optas?

Q

HOMO.

HOMO. Recogito mecum, & tremore concutior ad voces Saluatoris, quasi cum intonare auribus has audiã. O quàm acerbum erit audire, Esuriui, & vt deliciosè viueres, noluisti me pascere; sitiui, & vt inebriareris, sitim meam leuare detrectasti; nudus eram, & vt multifariã veste splenderes, tegere me recuisti; multisque rebus in membris meis indigui, sed quia tibi libebat ludere & illudere opibus, non valuit deprecatio pauperis, quam ego ore eius pronuntiaui. Clamant nudi, clamant famelici, & conqueruntur, Nobis, inquiunt, fame & frigore miserabiliter laborantibus quid conferunt tot mutatoria, vel extensa in perticis, vel plicata in manicis? nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur quod inutiliter expenditis; inueniunt otiosi quo delectentur, non inueniunt miseri quo sustententur. Nec ferè se solos, sed posteros diuites eodem malo inuoluunt, quos exempla trahunt maiorum; & difficillimè suadeas malè parta dimittere. Audiant cupidi, Amen dico vobis, ait Veritas ipsa, quia diues difficilè intrabit in regnum cælorum; imò & facilius est camelum transire per foramen acus. Et quis non contremiscat?

ANGELVS. Qui numquam satiatur, neque fortunã suã contentus est, ô quanta vanitas! ô quanto satius esset æternas parare opes? nam momento hîc viuitur, momentoque transit omnis mundi gloria, & quæ parasti cuius erunt? Diues & pauper occurrerunt sibi. in qua via? nisi in ista vita. natus est diues, natus est pauper, occurristis vobis, pariter ambulatis viam. Tu noli piemere; tu noli fraudare. Ille eget, tu habes: fecit autem ambos Dominus, per eum qui habet iuuat egentem: per eum qui non habet probat habentem.

HOMO. Nescio an dici possit eos verè credere, qui hæc cogitant: & tamen per omnem vitam de opibus terrenis, & vix de cælestibus tractant: sudant & laborant à diluculo in seram noctem; & vt æternas opes, gloriam, præ-

*Bernard.**Matt. 19.**Aug. serm.
9. in Nou.*

dia habeant, vix vilem extorquere pauper nummum potest.

ANGELVS. Verè infania omnium hæc maxima est. Nónne enim certa mors est? nónne híc momento, ibi in omnem æternitatem viuere oportet? nónne, millies amplius tamen laboras, vt híc laxè habites, lautè viuas, fundos & domicilia habeas? Age verò, dic, tantúmne, vt in æterna habitatione commodè tibi sit, industriæ & studij ponis? quem híc ad momentum censum habeas, quem ibi, expende? & si te, vt debes, dementia summiæ & incredibilis damnas, resipisce tandem. Hoc verò magis attendere debes, quòd nisi hæc terrena contempseris, fieri non possit vt æterna emas. eme illa vili nūmo, redime æternas pœnas, adspice & audi quomodo insipientiã suam auari in inferno testentur eiulatu perpetuo. Verè dixit Ecclesiastes: *Proth. x.* Contra sanguinem suum insidiantur, & moliuntur fraudes contra animam suam. Hoc est quòd omnes Sancti opes cõtempserunt, profusi in pauperes, in loca sacra, & Deo sacras personas; impiorũ verò viscera iis vbi possunt detrahunt, contra id quod scriptum est, Noli prohibere benefacere, si potes & ipse benefac. Quid verò de Sanctis loquor? etiam Philotophi multi opes contempserunt, quòd intelligerent sapientiæ studio eas incommodas esse, atque animi quietem ad illud necessariam profus tollere. Nam, vt Bernardus, non onerosa modò, sed *Bernard.* limosa quoque ac glutinosa nimis substantia nostra videtur; & facillè cor humanum omnibus quæ frequentat adhæret.

CHRISTVS. Facestant verò ista, nónne ego pauper esse volui, cū diues essem, beatos pauperes prædicaui, Matrè & Apostolos tales elegi, pauperes in hoc mūdo, diuites *Iacob. 2.* in fide? Quid verò videtur? egone Sapiëntia æterna errare potui? si non potui, errat certè mundus, qui ita quærit opes, ac si præcepissem; ita auaritiæ studet, ac si paupertas omnium malorum grauissimum foret. Erras verè si anxie

proponis opes coaceruare, iisque nō parere te existimas, cū famelicos exfatiare abnuis, & mihi tribuere. Ego promitto omnibus, qui propter me reliquerint domum aut agrum, centuplum in hac vita, & vitam æternam. Quis autem credit mihi? quis mihi fœnerari optat? aut sanè arguere me falsi debent, aut fateri quorumcumq; hominum fidem & ab iis lucellum minimum potius esse, quàm id quod ego promitto. Sed & Religiosos hæc tangit parabola, qui amore mei omnia deseruisse videntur, & reculis paruis ita aliquando adhærent, vt difficulter ab iis auellantur, tanto filiis sæculi inferiores, quòd his paruis crepundiis illudat diabolus, illis mundus maioribus insultet. O vtinam meminissent diei quâ egressi sunt de terra Ægypti! illine à me regnum petere poterunt mercedem, dicētes, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te? Et quidē si ego meis non prospicerem, esset quòd de se solliciti essent, verum tamen eis assēui dicens: Nolite solliciti esse dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia Gentes inquirunt: scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primū regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis; nolite solliciti esse in crastinum. Sed quæ multorum est diffidentia, quo plus illis tribuo, eo minùs mihi confidunt, magisq; solliciti sunt: neque tantum, quod vetui, in crastinum anxie sunt solliciti, sed in annos, quibus victuri non sunt.

*Thesaurus
diuinae pro-
uidentia.
Matth. 6.*

HOMO. Sic illudit nobis, Domine IESU, & imponit præstigiis suis dæmon, quasi fatiari avarus animus, qui spiritus est, pecuniâ, terrâ istâ possit, aut conquescere. Ignis ille numquam dicit, Sufficit; tam enim ei deest quod habet, quàm quod non habet. O quanto erant prudentiores Sancti de tuo obsequio solliciti, vbique securi, tranquilli, omnia in te habentes, qui hîc beatam vitam, etiam tecum æternam consecuti sunt!

CHRISTVS. Quos imitari cupis? quorum exitus placeat? quorum præmium?

HOMO. Sequarte, Domine IESV, quocumque ieris: tu Rex meus & Deus meus.

CHRISTVS. Et quamuis horum nihil esset, neque opes, onus, spinæ; neque paupertas, beatitudo; nõne sufficit quòd hoc mihi placeat? nõne expedit magis meum, Dei ac Domini tui consilium sequi; quàm hostis fallacijs, technis & spinis, quo nomine verè opes appellauì, implicari & irretiri, & animam suam pro tantillo venalem habere? nõne mea sunt omnia, & vos dispensatores omnes? cuius verò arbitrio dispensaria oportet, nõne meo? Verùm, vbi quis auaritiæ semel mancipatus est, me proijcit. est enim illa idolorum seruitus, plusque valet imperium nummi quàm meum, plus ille me honoratur; quòd si verò illum aut creatum quid eripiam idolum, in quo animo fornicatur, querimonijs omnia plena sunt; & iniuriam facere videor.

HOMO. O potentissime Deus, cùm per gratiam tuam cupiditatis mala cognouerim, detestor eam in conspectu tuo; ac primò statuo iuxta vocationem meam cor ab omni affectu immodico terrenarum rerum abducere, vt te sequar; deinde moderatè ea quæ mihi necessaria, quære, & piè viuere, ac fiduciam in te collocare; non ita insanire, quin te, Domine, honorem de substantia mea, seu potiùs tua. tua enim petis per pauperem, dicisque mihi, Da mihi ex eo, quòd dedi tibi; de meo quero, & mihi donas? da mihi, & reddo: habuisti me largitorem, fac me debitorem, habeam te fœneratorem: pauca mihi das, plura reddam; temporalia mihi das, aeterna restituum. Itaque quantum de bonis à te largè concessis poterò, iudicio prudentis tibi in paupere restituum, & in æternum mihi conseruabo; numquam differam debita dissoluere, aut defraudare mercedem operarij; libens in pia opera, & ad tuum cultum largus ero; omnia enim tua sunt. Denique

cùm dispensator fidelis esse debeam, numquam aliud agam, quàm secundùm sanctissimam tuam voluntatem & beneplacitum tuum. Amen.

Meditatio de Auaritia.

COMPOSITIO IOCI. Considera omnes homines velut montem conscendere, & Christum Regem præire pauperibus, pauperes Christum leniter sequi, alios dæmonem vel Christum, sed suffarcinatos relabi.

ORA, vt Dominus aperiat cor, vt intelligas paupertatis pretium, quam Dominus coluit ab vtero vsque ad mortem.

Quid sit avaritia.

PVNCTVM I. Considera quid sit avaritia, nempe pecuniæ & rerum huius mundi inordinata cupiditas, quâ homo ita afficitur illis, vt impotenter ferat iis priuari, quærit superflua & curiosa, etiam aliquando cum damno alterius, & anxie seruat. Secundò, quàm fœda sit. Primò, ratione obiecti, & quomodo homo pecuniæ, id est terræ metallo vili, se tradat (adeò vt idolorum seruitus appellètur) quâ nec melior est, nec beatior, cum extra nos sit, nisi quòd vanitatis aliquid nanciscamur, & dicamur opulenti. Secundò, ob dignitatem hominis, qui ad hoc natus vt amore suo Deum omne bonum complecteretur; ille verò per avaritiam in caduca & peritura se abiicit, & vilissima corpora suæ animæ præfert. Tertiò, ratione modi acquirendi, cum hominem adigat ad vilissima lucra sectanda, etiam cum infamia, per lites, mortis discrimina, & curas inexplicabiles, vt nullum tempus, nullus locus vacuus ijs sit, inque mille partes animus distrahatur. Quartò, quia æquali curâ & anxietate cõseruare parata necesse est. Quintò, quòd omnium, etiam Ethnicorum, iudicio avarus abiectissimus habeatur, vtpote qui frui nequeat, & acquirendo se oneret.

PVNCTVM II. Considera, quis tandem finis acquisitionis-

tionis. Primò, sibi proponit auarus pacē, & ecce quantū *Quam insatiabilis eius sitis. Isaia 48.* crescit nūmus, (& idē est in ceteris terrenis) tantū crescit amor, vt in hydrope; non est enim pax impiis. Secundò, commoda carnis; vt benè vestiatur, splendidè epuletur, &c. ob quæ, eheu! diues sepultus est in inferno. Et verò quid conferunt diuiti opes, nisi victum & vestitum? nihil enim aliud præstant; verùm & pauperes hæc habent. Sed vnū ille habet, quòd vbi multæ sunt opes, sint multi qui deuorent eas, quodque prætereà ex deliciis morbos plurimos nutriat; quos frugales non norunt, & insuper (quod dolendum maximè) instrumenta gulæ, luxuriæ, & omnium malorum, id est mille furcas habeat ad æternam calamitatem, nullumque ferè in lubrico habeat retinaculum. Quid ergo superest diuiti, vnde inaniter intumescat de opibus? Attende verò opes veros honores nō parere, cū sint homine inferiores, & nihil in se habeant dignitatis. Considera Quartò, in quàm multos diaboli laqueos incidant, qui volūt diuites fieri in hoc sæculo: radix enim omnium malorum cupiditas. Primò, orare nequeunt, ibi enim est cor eorum, vbi thesaurus eorum. Secundò, ab operibus pietatis alieni sunt, cū semper egeant, & satiari nunquam possint. Tertiò, per fas & nefas acquirunt, & iniquè acquisitis ita afficiuntur, vt propè impossibile sit ad restitutionem cogere. Quartò, morientes, ob rationem reddēdam, pauperes defraudatos, opes deferendas, velut in desperationem agūtur. Itaque, ô homo, veluti si in summa tempestate cises periturus, nisi abijceres opes, iam projice; & diuitiæ si affluant, noli cor apponere, vt ad æternum portū peruenias. Noli ergo, cū alteri omnia relinquenda, illi gaudium creare, tibi tormentum, non restituendo; & si saltem in morte aliquid abnegandum aut restituendum, noli tam enormi tuo damno differre.

PUNCTVM III. Considera stultitiam auari & conquistoris huius sæculi, qui Deo in paupere, æternæ Veritatis.

Auari stultitia.

ti, centuplum promittenti & vitam æternam, ea quæ certò alioquin ei sunt peritura dare recusat, & contràmundo fallaci, & hominibus credit exiguo & momentaneo lucro. Secundò, quanta stultitia, quòd cùm tantùm dispensator sit, Domino recuset reddere, & dilapidet alterius bona, redditurus strictam rationem. Tertio, quòd hïc malit esse momento diues, etiam cum tot miserijs, & in futuro perpetuò pauper, quàm in æternum cum gloria maxima diues, & hïc cum rege Christo pauper. Quarto, quòd res viles tanti faciat, vt puer, crepundia, cùm Christus & omnes sapientissimi nihili fecerint. Quintò, quòd animam toto mundo pretiosorem pro qua mortuus est Christus, tantillo vendat, vel saltem imperfectam relinquat, & pauperem in altera vita; & sic opes pluris se æstimet. Sextò, quòd Domino promittente omnia adijcienda, si quærat primò regnum cælorum, hoc neglecto, quasi diffidat eius bonitati. Considera, quomodo Dominus punierit hïc auaros, & quidem Achan iusserit ob furtum lapidibus obrui, Iefabelem vineam Naboth concupiscentem, Ananiam & Saphiram de pretio oblato detrahentes, & Iudam proditorem dirâ morte multarit.

Ios. 7.

4. Reg 9.

Act. 5.

Mat. 27.

Meditatio de Paupertate.

COMPOSITIO LOCI erit Christum videre cum Discipulis miserè vestitum, famelicum, pauperulum pagos & villas obeuntem, & nos velut peregrinos eum in montem sequentes.

ORATIO. Pete vt possis cognoscere dignitatem paupertatis.

*Quid sit
pauper-
tas.*

PVNCTVM I. Considera paupertatem esse rerum omnium externarum saltem in animo abdicationem, qua hominem totum ordinat exterius & interius circa illas. Primò, in intellectu ponit veram qualem Deus habet illarum æstimationem, ostendit quæ verè esse caducas, viles, noxias. Secundò, in affectu contemptum & fastidiũ, de-

denique in opere plenam, si Dominus ad perfectionē vocauerit, abdicationem. Vide quanti tu eam facias, quā paratus sis omnibus carere, si salus animæ id posceret, aut necessitas flagitaret. Considera Secundò, quòd sicuti cupiditas est radix malorum, & fundamentum Babylonis, vt August. ita paupertas ac contemptus diuitiarum radix bonorum, & parens quædam generatioque virtutum, fundamentū cælestis Ierusalem, & prima beatitudo. Ratio est, quia remouet instrumētum vitiorum diuitias, quæ superbiam, gulam & alunt & tuentur; & bene viuendi adfert quandam necessitatem ac facilitatem: cū iudicio Sapientiæ æternæ facilius sit camelum per foramen acus transire, quā diuitem intrare in regnum cælorum. Cre-dis hæc? attēde præterea paupertatē expiare peccata, iuxta illud, Elegi te in camino paupertatis; & liberum red- dere ab occupatione rerum terrenarum, vt soli Dei vacare quis possit. Ó felicitas magna Christianorum, quibus datum est, vt paupertatem pretium faciant regni cælo- rum! non tibi displiceat paupertas tua, nihil eā potest di- tius inueniri.

PUNCTVM II. Considera gratissimos Deo esse pauperes, cū paupertatē sibi copularit, & in se tātō opere dilexerit; diuitias verò vt quisquiliās, splendidaq; omnia nascens, viuens & moriens sit auersatus: qui cū diues esset, factus est pro nobis egenus, vt non haberet vbi caput reclinaret, matremq; elegit & discipulos pauperes. Et sanè credendū dignū se statum elegisse. Sic & Sancti, qui cum D. Paulo omnia arbitrabantur vt stercorea, gaudebant fame, siti & nihil habere: adeò vt B. Franciscus sanctè pauperioribus in- uideret. Cōtrā mundani & molles Dei serui, omnes conatus & studia ad opes referunt, vt splendide, carè, curiosè, commodè sint in victu, vestitu, habitatione, vnde amicis adsunt libenter, sequi recusant, &c. Contemne ista, vt vir crepundia, & æternū animum & cor in æternis ha- beto; noli miles Christi aspera horrere, quæ dux

Aug. l. 2. de
Ciuit. Dei
c. 13.
Ambr. l. 5.
in Luc.

Matt. 19.

Isaia 48.

Aug. serm.
28. de ver-
bis Apost.

Paupertas
Deo gratif-
sima.

2. Cor. 5.
Luc. 9.

Philip. 3.

amplectitur. Considera Secundò excelsum Religio-
si pauperis animum, quo super omnia hæc terrena e-
minet, vt ne verbo quidem quid suum dicere velit,
ne fortè iis ipse adhaerescat. Tertiò, quàm in eo ingens
difficultas, quâ victi omnes ferè mortales, quæ sua sunt
quærent, ob innatam cupiditatem, & commoditatem
rerum ac speciem; vnde Sapiens: Beatus vir qui post au-
rum non abiit; quis est hic, & laudabimus eum? quanta
itaque gloria eum affectum quo omnes abripiuntur, lai-
ci, Ecclesiastici, & tepidi Religiosi, superare? Vnde Chry-
sost. Anima pauperis fulget vt aurum, splendet vt gem-
mæ, sicut Angelus ita conuerfatur, non subiacet dæmo-
nibus, assistit Deo. Quartò, quòd, vt Paulus ait, paupe-
res hi nihil habentes, omnia sint possidentes; &, vt olim
Climach. monachus nudus est mundi dominus, viroque
forti totus mundus diuitiarum est. Quintò, considera
quòd is qui reliquerit omnia, & secutus fuerit Domi-
num, centuplum in hac vita accipiet, & sedebit super se-
des duodecim, iudicans duodecim tribus Israël; cùm
Reges stabunt, & Monarchæ trepidabunt. Vide, ô Reli-
giose, an verè dicere possis, Ecce nos reliquimus omnia,
neque animus tuus reculis adhaerit, qui magnanimiter
antea omnia despexerat.

PUNCTVM III. Considera prouidentiam Dei erga pau-
peres secundùm illud Psalmistæ, Diuites eguerunt & esu-
rierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur o-
mni bono. nam pauperibus vt nobiles de suo prouidet
Dominus in tempore, illum habent œconomum, vt bea-
rus populus, cuius Dominus Deus eius. Secundò, quòd
ipsi sciunt certò iubilationes, nihil metuunt, nihil spe-
rant; curis vacui, paucis contenti; in quo etiam Epicurus
felicitatem posuit; non nauseabundi, vt diuites, sed ex pe-
tra etiam melle saturantur, & cùm tam gaudeant nihil
habendo, quàm omnia possidendo, nucleum sine corti-
ce habent: nam quærentibus Deum hæc omnia adijciun-
tur,

tur,

Eccli 31.

Chrysost.
Hom. 47.
Matth.2 Cor. 6.
Grad. 16.

Matth. 19.

Diuina
prouidentia
erga paupe-
res.Psalm. 33.
Psalm. 143.

tur, vt Paulo, Danieli, Eliæ, omnibus Religiosis. Vnde quouis ire sine viatico parati sunt, animarumque lucro instare, quia Dominus sollicitus est eorum.

O R A T I O.

O Rex regum, & Domine dominantium, ô Saluator mi, qui cum diues esses, pro me egenus factus es, vt tuâ inopiâ nos diuites effemus; concede mihi, vt numquam post aurum abeam, nec sperem in pecuniæ thesauris, in incerto diuitiarum, neque anxie diues fieri queram, cum desideria ista nocua & inutilia mergant homines in interitum & perditionem. Vbi sunt enim qui argentum thesaurizant & aurum, in quo confidunt homines: exterminati sunt, & ad inferos descenderunt. Idcirco ego, Domine IESV, pro honore & amore paupertatis tuæ, cuius voluisti me per Prophetam tuum recordari, offero diuinæ Maiestati tuæ quacumque de manu tuâ accepi: neque retinere volo, aut detrabere quidquam cum Anania de hoc holocausto, nec sollicitus esse anima meæ, quid manducem; neque corpori meo, quo induar. Pater enim meus es tu, & nosti quia his omnibus indigemus: queram igitur primum regnum tuum, & scio quia ea omnia adijcientur mihi. Absit à me, vt apponam cor meum terra frusto, qui ad celi regna vocatus sum, maxime postquam tu, Rex celi & terræ, omnia reliquisti amore mei, & non habuisti, ô dulcissime Redemptor, cui celum sedes est, & terra scabellum pedum tuorum, vbi caput reclinares. Quomodo igitur ego aliquid iniuste ad momentum retinebo vnde æternim crucier: quomodo pretiosis vtar, quando tu, Rex meus, vilius: vbi esset frons mea, te esse nudum, & me vestiri splendidius quam status exigat meus: congregare argentum, & te inopem non vnitari? Scio enim quia saturari cupiditas non potest, sed quo plus adijcitur, plus eam irritari. Pudet me vehementer cum audio Philosophos sua proiecisse, & me sollicitum viuere, filium tuum, cui prouidus parens sollicitè & perpetuè inuigilas. Da mihi, queso, gratiam, vt omnem sollicitudinem meam proyiciam in te, & animo verè pauper sim. Beatos enim dixisti pauperes, & eorum esse

2. Cor. 8.
Eccli. 30.

1. Tim. 6.
Bar. 3.

Matth. 6.

Isaïæ 66.
Matth. 8.
Luc 9.

Matth. 5.

regnum

Luc. 1.
Luc. 6.
2. Cor. 6.

regnum celorum, diuites autem dimittis inanes. Cur ego nolim esse beatus, & euadere tristissimum illud, Vae vobis diuitibus? qui enim verè serui tui sunt, sunt sicut egentes, multos autem iocuplantantes; tamquam nihil habentes, & omnia possidentes: interea nihil cum; euitis possident, nec habent partem, sed dixisti eis; Ego pars & hereditas tua. Mihi autem adherere tibi bonum est, & ponere in Domino meo spem meam.

Num. 18.
Psal. 72.

Praxis ad paupertatem colendam.

Prima. Siue sæcularis, siue Religiosus, recenseat, & enumerata habeat quæcūque possidet, videatq; an quid iniuste retineat, aut Superiore in scio. Si Religiosus est, aut superfluū, vel nimis curiosum, idq; quotannis semel & iterum, omniaq; Superioris potestati resignet ac tradat. Tunc certe est & commiseratione dignissimum, Religiosum, qui orbem spæque omnes suas deseruit, rosario, libello, scalpello adhærescere, eoq; turpius illud, quo gloriosius de mundo triumphat. Ided nonnullis in more positum, vt catalogum rerum suarum habeant; eumq; non nisi bonâ consideratione præmissâ adaugeant.

Secunda. Modestiam in habitu seruet, ceteraque supellectile: quidquid verò splendori suo detrahit, si sæcularis est, aut commoditati, id tribuat Christo pauperi, & nuda membra Christi eo tegat quo parietes velarentur.

Tertia. Quemadmodum Thomas Morus fecisse fertur, potest quiuis alterius curæ se cōmittere, vt sibi prospiciatur, & datis cōtentus esse, quod filiis familias, ac filiabus, ac maximè Religiosis conuenit: qui gaudere debent, si paupertatem experiri digni sint. neque ferendum certè vt conquerantur, pauperesq; se velint, ac sibi nihil deesse, cūm diuitibus etiam desint plurima.

Quarta. Cūm status & dignitas vestem splendidiorem requirunt, potest paupertatis & perfectionis amans interiora vilia amare, vt de S. Carolo Borromæo memoratur.

Quinta est, exemplo Christi pauperes non auersari, sed libenter præ diuitibus qui suam consolationem habent, eis opem ferre, ad colloquium admittere, per se vel suos solari. Et certè quamuis hoc diuitibus omnibus, etiam Principibus, vsu venire potest; maximè tamen Religiosos deçet. Intolerabile siquidem est, paupertatem profitentes, & eius in se amorem, ac pauperis Christi sequelam, pauperes fastidire, diuitibus adulari. Venit

nit enim Dominus pauper, & pauperes elegit, & missum se pauperibus euangelizare testatus est; & tu, Religiose, Christi imitator, eos minus complecti, aut etiam quandoque spernere audes? inmemorem certè te declaras instituti & professionis tuæ, quodquæ paupertati alimenta, & beatitudinem tuam debeas.

Sexta. Examinare se quo in gradu quisque sit. Sunt autem secundum Bonauenturam; Primò, relinquere temporalia; Secundò, amicos sæculares & temporales; Tertiò, seipsum. Vel Primò, pro transitoriis non laborare; Secundò, non appetere, Tertiò, respuere, & tantum coactum admittere. Vel Primò, omnibus contentum esse; Secundò, necessaria tantum admittere; Tertiò, iis etiam velle carere. Vel Primò, nil sine licentia accipere prærogata; Secundò, dare; Tertiò, nihil superflui habere; Quartò, in iis quæ vtenda sunt pauperrima optare; Quintò, gaudere cum necessaria defunt.

*Gradus paupertatis.
De gradu virt.*

Examen quo defectus Paupertatis noscuntur.

Primò, necessariis nolle carere, quod verè pauperis; Secundò, commoda amare; Tertiò, sua non custodire; Quartò, superflua coaceruare, & petacem esse, nec dare libèter; Quintò, viliora respuere, & parcitatem odisse; Sextò, pretiosa & affabrè facta in iis quibus vitur exquirere; Septimò, vti re aliquâ affectu proprietario, ita vt grauatè pateretur auferri; Octauò, per cuniculos agere vt iis vti possit; Nondò, abscondere, obserare aliqua, vel habere apud alium quidpiam; Decimò, transferre sine venia, dispensare, accipere, aut dare, vel vsurpare ex domo per epieicias.

Examen defectuum circa paupertatem.

Septima. Considerare sæpè iuuat infatiabile esse cor hominis, & auaritiam numquam dicere, Sufficit. frustra itaque hominem opibus, honoribus augendis insudare; numquam enim cupiditati magis satisfaciet: cur igitur frustra se fatigabit? cum, si voluerit eam moderari, ex nunc contentus esse possit, quod omnia bona (vt vulgo verè dicitur) superat? O quàm vtile hoc esset multis, quibus res domi angusta, animi verò ampli! quibus quia cum paupertate non bene conuenit, inquieti alienis inuident; sordidè quærunt quæ postea prodigant, alieno se grauant ære creditoribus atque amicis graues; & cum omnia fecerint, inde colligunt vituperium & dolorem, vnde famam, quietem & honorem sperarant. Verè enim spes impij tamquam lanugo, & tamquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur.

Sap. 5.

I A C V L A T O R I Æ.

- Pfal. 61. **D**iuitia si affluant, nolite cor apponere.
 Eccli 31. **B**eatus dives, qui post aurum non abiit; nec sperauit in pecunia thesauris.
- Matt. 6. **Q**uarite primum regnum Dei, & hæc omnia adyicientur vobis.
 Prou. 30. **M**endicitatem & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum viui meonecessaria.
1. Tim. 6. **N**ihil inulimus in hunc mundum, haud dubium quod nec auferre quid possumus.
- Matt. 19. **S**i vis perfectus esse, vade, & vende omnia qua habes, & da pauperibus.
2. Cor. 8. **P**ropter vos egenus factus est I E S V S, cum esset diues, ut eius inopia vos diuites esseris.
- Matt. 8. **V**ulpes foveas habent, & volucres calè nidos; filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.
- Matt. 19. **E**cce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?
- Luc 14. **Q**ui non renunciat omnibus qua possidet, non potest meus esse discipulus.

Exercitium seu consideratio de Bonorum usu.

Iob 1. **V**nde habeantur bona.
CONsidera Primò, vnde, cum nudus in hunc mundum veneris, tibi hæc bona accesserint: & cognosce à Deo tibi data; non vt dominus sis, sed vt dispensator: rationem enim redditurus es villicationis & negotiationis & talentorum vsque ad nouissimum quadrantem.

Qua eorū reddenda ratio.
 Secundò, an obstrictus ad rationem sic reddendam sub pœna non tantum capitis, sed æternæ damnationis, non debeat esse sollicitus pro bona administratione? quæ autem bona est? nonne ea sola, quæ fit secundum voluntatem Domini? quæ autem eius voluptas, & quo fine hæc eum tibi dedisse putas? certè vt ijs salutem æternam acquireret, alios ad eandem perduceret, & ad Domini tui ob-

obsequium & laudem. si quis verò bonis ad luxum & voluptatem, & animæ graue detrimentum vtatur, Dei que contemptum, quâ fronte ad Dominum veniet, & rationem reddet? Attende iam qualis sis dispēfator, an fidelis, an verò & tuam & aliorum salutem bonis his perdidideris, Domino contumeliâ feceris, & quasi tua essent, ijs vsus sis, imò eo deterius vixisti, forsan quo plura tibi contulit bona bonus Deus? Quid ergo? nõne tibi dicit: An oculus tuus, & cornu tuum nequam est, quia ego bonus sum? cur retribuisti pro bonis mala, & odium pro dilectione?

Matt. 10.

Confidera Tertiò, vnde contingat hæc in sæculi diuitibus infania, vt sibi quiduis libere & licere putent: & verum sit illud Augustini, sæculi potentiam esse impunitam nequitiam. & videbis id accidere ex obcæcatione, quâ præcipitia nõ vidēt, sed velut equi effrænes in ea ruunt, vel in angusta trabe ambulâtes se iactât, & ruunt. auri enim fulgor & adulatio, quæ opes consequitur, fascinat diuitē, & tumidum reddit. Vnde Apostolus diuitibus præcipiendū aiebat, ne altū saperent. præstantiores enim sibi videntur propter opes: quasi verò equū strigosum & claudū phaleræ aureæ præstantiorem redderent. Præstantia hominis in anima est. Quid si enim stultus auro splendeat, & niteat margaritis? sanè non eo præstantior. Neque quisquâ prudens mallet esse minùs prudens aut sapiens, & magis diues. Imò verò diuites cæteris ferè deteriores sũnt. Vnde Ecclesi. Beatus diues, qui inuentus est sine macula, quis est hic, & laudabimus eum? quapropter & Salomon pe-rebat à Domino: Diuitias & paupertatem ne dederis mihi. Et si Sapiencia æterna pauperes beatos dixit, esurientes, lugentes, patientes propter iustitiam; diuites tamen se propter diuitias beatos dicunt, tenentque tympanum & citharam, crapulâ & ebrietate se onerant, largi in ludo & conuiujs vsque ad infaniam; in pauperes auari, parci & inopes. Si suadet Dominus, Cùm facis conuiuium, voca pauperes, hi contrâ. Si humilitatem commendat, hi ver-

Diuitum infania.

Aug. de verb. Domini. serm.

37.

1. Tim. 6.

Eccli. 31.

Prou. 30.

Matt. 5.

Iob. 21.

Luc. 14.

bolæsi, verberare, imò alterius morte se vindicât. Si pacificos laudat Dominus, hi fastu pleni ad duella prouolant, & propter iustitiam pati nihil volunt. Vide quanta diuiti humiliandi se sit causâ. Inter vinctos, qui de suspendio certior, humilior est alio de venia propè certo: atqui diues de gehenna quo certior est; eo magis superbit. ita enim Veritas: Væ vobis diuitibus, væ qui habetis consolationem vestram: væ vobis qui saturati estis. Amen dico vobis, quia diues difficilè intrabit in regnum cælorum. Iterum dico vobis, facilius est camelum per foramè acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Vide an hæc vera putes; an ita viuas, ac si putares.

Luc. 6.

Matth. 19.

Diuitia

spina.

Eccli 31.

Considera innumeras spinas diuitias gignere: nō enim frustra à Domino spinæ appellantur. Vnde Sapiens: Multi dati sunt in auri casus; & facta est in specie ipsius perditio illorum. væ illis qui sectantur illud, & omnis insipiens in eo capietur.

Eccli 41.

Iam vide quis exitus sit diuitum. O mors, quàm amara est memoria tua homini habèti pacem in substantijs suis! post mortem reuertitur in terram communem matrem omniū, vt nudus egressus erat. vnde Iob: Si cōportauerit impius argentū vt puluerem, & sicut lutum præparauerit vestimenta; præparabit quidem, sed iustus vestietur illis, & innocens argentum diuidet.

Iob 27.

Diuitia ad
quid vtilis.

Luc. 16.

Prou. 3.

Dan. 4.

Considera quomodo deinceps diuitijs ad salutem vteris, & audi Dominum, qui tibi eas dedit; qui id suadet, imò mandat, vt primò animæ tuæ consulas: Facite vobis amicos de Mâmona iniquitatis, vt recipiant vos in æterna tabernacula: honora Dominum de substantia tua, peccata tua eleëmofynis redime. Ecce quomodo Deum placare possis. imò & septuplum & centuplum promisit; sed, cheu! in ludum, in conuiuia & luxum pecunia non deest; pro animæ salute, pro eius victu, pro Dei cultu deficit. Quanto satiùs, cum mōmentum tantum sit vita nostra, aternos sibi facere thesauros in cælo, quò
fur

fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Statue ergo honorare Dominum de substantia tua. Secundò, creditoribus fac satis. Turpe alieno splendore vestiri, & creditorum audiri gemitus in cælo, cum diues exultat illorum bonis in terra. Considera, an in hora mortis, & in iudicio ista non sint futura in singultum. Tertiò, provide familiæ tuæ secundùm rectam rationem, non secundùm leges sæculi: Christianus es, Christi lege, non sæculi iurasti viuere.

Postremò, honeste recreationi aliqui d tribue, vbi hæc legeris, & intellexeris te bonorum tuorum non esse dominum, sed dispensatorem. Vide quomodo hæctenus dispensaueris, & an talem tu dispensatorem habere velles. Attende, quantum ludo & luxu, cum magno animæ detrimento, absumperis, & Dei iniuria. Secundò, quot, quantaque bona opera illis fecisses si voluisses; quantumque ex ijs thesaurum moriturus in cælis haberes. Tertiò, quàm securè & quietè viuat bonus dispensator: non illum sollicitum creditor agit, non anxium habet rei familiaris angustia, ab omnibus colitur, & gratus est, vbi alius omnibus sæpè supplex, vti obstructus.

Considera, vnde contingat hæc stultitia, vt plus quisque gratis expendat, quàm habeat in bonis, ista inquam prodigalitas: causa est Primò, quòd putet sese bonis pro arbitrio posse vti; quod falsum. vnde monet Sapiens, Benefac humili, & ne dederis impio: si benefeceris, scito cui benefeceris. Diues autem hoc non considerat, & malè beneficia & opes collocat. Paria autem sunt, ait Hieronymus, dare histrionibus, & sacrificare dæmonibus. Secunda est gula, propter quam Esau primogenita sua dedit pro lenticula, & abiit parui pendens quòd primogenita sua vendidisset. & sic stultè vno die tribuit, & se exhaurit, ita vt diu dare non possit, & cum dicat Scriptura, Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; talis de modo

Diuites bonorum tantum sunt dispensatores.

Eccli 12.

Hieron.

Gen. 25.

Tobia 4.

multum tribuere vult. Tertia est superbia, quâ se maiorem

iorem se & ditiozem haberi cupit, & (vt ita dicam) plus vult ferre quàm potest, & se dirumpit. Vide, precor, quàm vanum sit à parasitis hodie laudari, & cras rideri; hodie largiri, & cras animam debere; posse Deo seruire securè, & in omnibus gratificari, & inquietam tamen vitam ducere, & sæpè perditam, dum loculi vacui pessima suggerunt consilia, & amici ollares.

Remedium in promptu est, quod monet Sapièntia æterna; Primò, sedere nimirum, & computare sumptus, ne censum superent; Secundò, generoso esse animo, & scire vbi vera gloria, quæ non famulorum turbâ, sed bonâ vitâ; non sumptu, sed prudenti dispensatione metienda est.

Exercitium primum de Bonorum dispositione.

*Cur bona
hominibus
à Deo data.
Matth. 25.*

PVNCTVM I. Considera, quorsum bona hæc à Deo sint data, nempe vt iis non aliter quàm ad eius gloriam & tuâ salutem vtaris. Expende an ita feceris. Secundò, scias non licere otiosa relinquere, &, vt ille Matth. 25. talentum abscondere; sed mandatũ nobis esse, vt negotiemur, dum veniat Dominus; id quæ ad maximam eius vtilitatẽ, si serui fideles esse velimus & collaudari; vt ille Matth. 25. qui quinque talentis acceptis, alia quinque superlucratus fuerat. Cogita, quæso, an non tu sic velles tua bona administrari, an non semen, quod iacis, fructum adferre centuplum; atque ita collige, meritò Dominum præcipere, vt sic bonis tuis vtaris, vt fidelis dispensator inueniaris. Aduerte deinde, tua quæ appellas, tua non esse, sed Domini, ac proinde tuo arbitratu & commodo de iis nefas esse disponere. Denique non es fidelis, si, cum possis centum annuè (vt ita dicam) lucrari, octoginta tantum Domino reddas; viginti verò in proprios vsus & vanitatem expendas: vt seruus ille Luca 16. si quidem facit, quisquis ad Dei gloriam non purè bonis suis vtitur, sed suam etiam quarit, aut certè vanitatem.

LUC. 16.

PVNCTVM II. Considera tres classes hominum, seu *Tres hominum classes.* feruorum, seu mauis filiorum. Prima eorum est, qui bona domini, vel patris, expendunt ad eius contumeliam, vtque bellum illi inferant. eiusmodi sunt, qui bonis ad luxuriam & fastum abutuntur, & sodales exemplo & aliter ad huiusmodi inuitant, vel ijs illa largiuntur qui id faciunt, vt commodius faciant, & sic are suo hostes Dei fouent. Nonne enim illos comparare aptè possumus his qui à patre vel domino pecuniam accipiunt, vt eis seruiant, eoiq; tueantur: qui que eâ acceptâ, sicarios & latrones in necem patris, seu domini conducunt, quorum etiam se duces constituunt? Alia classis est eorum qui Deo seruire volunt & Mammonæ, vt Samaritæ Deo & idolis, Domino & sibi negotiantur. Hi, vbi herus ponit insignia sua, illic etiam propria collocant: si hero duodecim debeantur, sex sibi capiunt; gloriæ, inquam, vel utilitatis partem. Hi sunt, qui in conspectu Dei dicunt ei, se velle partim eius voluntatem, partim suam adimplere. Tertia classis est eorum, qui sciunt ea, que possident, aliena profus esse, ea que Domino offerunt, vt iis ad arbitriũ vtatur, & sollicitè quærunt, quomodo iis maximam voluptatem, honorem & gloriam cõsequi Dominus possit. Hi sunt verè resignati, & qui inuenti sine macula, post aurum non abeunt: hi sunt, qui, vt Christi sint discipuli, renunciant omnibus quæ possident, vt Luc. 14. præcipitur. *Matth. 6.*
Luca 14.
Vide in qua classe hæctenus fueris, & esse velis.

PVNCTVM III. Considera rationem bonorum maximam habendam esse in die iudicij: de eorum enim dispensatione ita Matth. 25. agitur, quasi aliarum rerũ ratio nulla haberetur. Secundò, considera quomodo cupiditas humana in hoc mundo ad summa tendat, & pecuniam in cibum, vestem, domum, agros non nisi optimè collocari optet, & quæ dementia in aternitate, neque de optima mansione, nec de victu aut vestitu, magnopere curare. *Stricta bonorum ratio danda in die iudicij.*
Stultus putaretur mercator, qui cum posset eodem pretio

Matth. 13.
Luce 16.
 comparare pretiosam margaritã, deteriorem longè sciēs sibi vel hero emeret. Aliter Sapientia æterna docet, dicens: Simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: & inuentã vnã pretiosã dedit omnia sua, & comparauit eam. Expende hæc coram Deo, & ab eo lumen & gratiam pete, & dole, quòd tu filius lucis non tam fueris prudens in generatione tua, atque filij huius sæculi, qui assiduè quæunt quomodo plus fructus & honoris & commodi ex pecunia colligere, ex agro, ex arte suã, &c. queãt, & ad hoc mare & terrã obeant; tu verò velex exemplo, vel nescio quo motu actus, vbi possis centuplum accipere, octoginta cupis; vbi possis certò collocare, plurimis periculis exponis tua & te.

COLLOQUIVM erit, quo te tuaque diuinæ maiestati offeras, hoc vel simili modo: O fons bonorum omnium, à quo omnia mihi bona venerunt, quorum ego dispensator sum, offero ea tibi: tua enim sunt, & vehementer opto ea ad honorem nominis tui impendere. vtinam scirem quo pacto id meliùs præstare possẽ! certè vt fidelis seruus promptè id facerem; per gratiam tuam ad maximam gloriam tuam. Amen.

Exercitium secundum de eadem.

*In dispositi-
 one bono-
 rum diuina
 voluntas
 inuestigan-
 da.*

PVNCTVM I. Considera in dispositione bonorum primò quærendam Domini voluntatem: quidquid enim contra, vel præter illam impenderis, reddere cum vsuris oportebit. quocirca vt in alijs rebus Deum suppliciter roga, vt tibi voluntatem suam aperiat: quemadmodum Ioannes Patricius Romanus sollicitè quæsivit in quod opus pium Deipara erogari suam vellet hereditatem: quæ ei ostendit sibi fore gratum, si in ecclesiam suas facultates expenderet, & hoc insigni miraculo declarauit. Vt autem voluntas Dei tibi cognita sit, resignato animo esse oportet; neque enim reuelat illis Deus voluntatem suam, qui-
 bus

bus decretum propriam sectari. Hoc est quod per Prophetam queritur Deus : Me etenim de die in diem quærunt, & scire vias meas volût; quali gens, quæ iustitiam fecerit, & iudicium Dei non dereliquerit; rogant me iudicia iustitiæ; appropinquare Deo volunt. Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. *Isaia 58.*

PUNCTVM II. Vt autem ratiocinando quænam sit voluntas Dei assequaris, Considera, quæ eleëmofyna melior sit. Est verò illa, quæ Dei honor maximè propagatur; vnde piorum illa vota, vt optent suis facultatibus & alijs modis efficere, vt omnes Deum agnoscant & ament; atque adeò, si cælos novos creare possent, & Angelorum hierarchias, in Dei laudem perpetuam, id sanè præstarent. Cùm verò Deus à iustis & bonis maximè honoretur, si quis, vt id illi commodè præstent, sua conferat, id Deo acceptissimum esse apparet. Bonorum verò duo genera sũnt: vnum eorum, qui vt Christum sequi possint, & meliùs illi seruire, sponte sua abdicant. Et quantopere Rex huiusmodi sibi deuotos milites à subditis suis ali desideret, manifestum est. Aliud genus bonorum est eorum, qui aut sorte, aut vitio suo, aut coactè siue ex necessitate pauperes sunt: quibus si tua conferas, rectè etiam feceris. quanto tamen gratior Deo sit eleëmofyna illis potiùs, quàm his collata, liquet. Inter bonos duo item alia genera reperies; vnum, quod sibi viuit, & Domino seruit: aliud, quod insuper complures ad Domini obsequium adducit, nomen eius celebrat, imperium propagat & tuetur. Et huiusmodi Religiosos nonnullos esse, omnibus notum. diuites autem procuratores esse videntur, opibus ad hoc donati, vt operarios eiusmodi ad obsequium Domini adducant. quo verò illi aptiores & perfectiores, eo meliùs rem Domini agunt; magis certè quàm ij, qui incerto euentu erudiendos ad ministerium multo labo-

Quæ eleëmofyna optima.

re adsciscunt. Id ex militia sumpto exemplo clariùs euadet. Quis enim Rex nõ mallet exercitatos milites, quàm prorsus tirones? quis non mallet ascriptis à se in militiam annonam præberi, quàm tirones legi, qui incertum an futuri militiæ apti? denique quos sapientissimus dux magno studio delegisset è millibus, hos meritò quiuis aptiores militiæ eius, & gloriæ propagandæ iudicaret. Applicata hæc Christo Regi, & Religiosis, qui proximi salutis vacat: his enim tessera militiæ vocatio est, alij quicumque aluntur, hoc fine aluntur, vt tales, vel similes aliquando euadant. sic etiam gratius esset Regi, naucleros pro sua classe alii & conquiri, quàm epibatas & sentinarios; siue architectos potius quàm viles opèras. Quàm verò gloriosum sit Deo, & homini, laudatores Dei, propugnatores fidei, complures architectos & naucleros in dubio hoc mari & naufrago vndique colligere, luce clariùs existit: sic enim eleëmofyna latissimè diffunditur, eiusque fructus, cum vni corporalia præbentur, vt multis spiritalia tribuantur; imò etiam corporalia. denique hoc certum sit, eleëmofynam ex omnium Theologorum consensu potius ac priùs meliori tribuendam. Vnde Hieronymus cõtra Vigilantium explicans illa verba: Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, Num, inquit, isti pauperes inter quorum pannos & illuuiem corporis flagrans libido dominatur: non, ait, simpliciter pauperes; sed, pauperes spiritu beati appellatur: in vulgi pauperibus sustētandis, nequaquam intellectu, sed eleëmofynâ opus est; in sanctis pauperibus, beatitudinis intelligentiâ, licet scriptum est: Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem; in die mala liberabit cum Dominus.

*Hieron.
contra Vigilant. c. 5.
Lucæ 16.*

Psal. 40.

C A P V T X V I I .

Deliberatio de delectationum appetitu moderando, tertio auxilio in via Dei.

HOMO. Oquàm pulchra est casta generatio cum claritate! immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est, & apud homines: cùm præsens est, imitantur illam; & desiderant eam, cùm se eduxerit, in perpetuum coronata, triumphat incoinquinatorum certaminum præmium vincens. Sic sonat in auribus vox tua dulcissima, Christe IESV, & afficit intima cordis mei: verū tamen cùm in omni vita genere dederis, ô Bonitas infinita, vnde gaudeat cor hominis; & rursus intonet Apostolus tuus: Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis; quid faciam ô magni consilij Angele, ô Sapientia æterna? trahit me voluptas, periculosa esca, quâ multos aduersarius inescat & in interitum rapit. Sap. 4.
Galat. 5.

ANGELVS. Hæc dicit Dominus Deus tuus: Qui non odit patrem & matrē, insuper & animam suā, non potest meus esse discipulus. Nonne vides, quia transit mūdus & cōcupiscentia eius, & transit velut vmbra? ô si amaritudines quibus cōdiuntur mundana gaudia, degustares! clamares utique mortē in olla esse, neque edere ex ea neque bibere posses de calice hoc, cuius fæx non est exinanita, ex quo bibunt omnes peccatores terræ. Quid enim sunt voluptates corporis & sensuum, videre, audire, sentire? nihil aliud quàm momentaneum aliquod gaudium, idq; de re extra nos longè posita, quæ nobis tantummodo per solam sensuum cognitionem coniungitur, vsque adeo, vt quamuis haberes regnum aliquod, & ignorares, nihilo felicior esses, quàm si non possideres; imò si fingeres te

eam rem habere, æquè te afficeret: vel si habuiffè, æquè atque eos qui verè vfi sunt, te fictio oblectaret. hinc qui fe beatum putat, etiamfi miser fit; gaudet vt verè beatus. Vbi verò fis fi attenderes, in valle fcilicet lacrymarum, exilio, carcere, putas liberet deliciari tibi, quem licitor ad portam, vt ducat, expectat?

HOMO. Magnam omnino sentio vim effè voluptatis, atque cùm video columnas cæli, & stellas cecidiffè totus contremifco. Adamum pomi voluptas, Esau pulvis cepit, & quos non libido supplantauit? Sapiētiffimum vicit Salomonem, & fortiffimum Samfonem superauit. Video, Domine, nemo continens effè potest, nemo delicijs, nemo vitijs abstinere, nisi tu dederis.

ANGELVS. Hoc est sapientiæ initium & salutis, fcire & cognoscere quòd non sufficientes fitis aliquid ex vobis, tamquã ex vobis cogitare. sufficientia enim omnis nostra ex Deo est. Vide tamen quid ad salutis optatũ finem conferat voluptas, quid abfinitia. illa hominem enervat, mollem facit, & velut in via viatorem momento reficit, sed sæpè tardantem cælesti patriã excludit. quis enim facilè modum voluptati ponit? in tam lubrico loco quis confistit? & vt possit, non inuenitur sapientia in terra suauiter viuentium. Finge hominem qui cum Salomone nihil denegat oculis suis, & abeat in viam concupifcentiarum suarum. quid enim in illo, nisi imaginem prodigi reperies? Videre omnia ardet, & sitim non restinguit; audire, & semper plura auet cognoscere; vult gustare, & rursum gustata desipiũt; trahitur in omnem partem, & vt Euripus agitatur: modò videre vult, modò audire, modò ambulare: viciffitudo in omnibus placet, non tamen placat appetitum, sed accendit vt oleum camino additum. nulla ibi virtus, non modestiæ decor, non temperantiæ splendor, non tranquillitatis cælestis imago; sed multis dominis seruitutem feruiens, in partes trahitur, nullique satisfacit, nusquam quiescit, sibi grauis, sibi ipsi displicet & fasti-

Gen. 25.

*Voluptatis
est abstinē-
tiæ effectus.
2. Cor. 3.*

Iob 28.

fastidio est. hoc vnum agit, & nihil agit, quando inutilibus se onerat & exonerat. Et quemadmodum turpe foret vni colori & saporì omnem intendere sollicitudinem; ita etiam varijs: varias etenim cupiditates induere non est laudabile, sed magis vituperio dignum. Ille autem id agit, & variis sese subdit, ac quasi brutorum formam induit, qui gaudet vt canis de luxuria, de voracitate & voluptate vt porcus exultat. Nonne id monebat Propheta Dauid, dicens, Nolite fieri sicut equus & mulus?

Psal. 31.

HOMO. Ita experimur: quanto melius esset generose seipso esse maiorem, & terrenis his excelliorem animum gerere? Quis libero amico eam perpetuam seruitutem suaferit, tot vincula, tot compedes, quibus si non in interitum, in mille molestias trahatur? At verò qui in his temperatus est, nullius nisi tui Domine indiget, liber est libertate sancta, & tibi propius accedit, qui nullius omnino indiges: & quemadmodum si quis omnia in se haberet, felix esset; ita proximè ad felicitatem accedit, qui gratia tuà paucissimis indiget, eaq; accipit de manu tua, cum de nullis, non cibo ventris sui, non potu, non recreatione sollicitus sit; sed quomodo placeat tibi, ille quouis ire, & in cælum cogitatione cum libet, abire potest, non istis illigatus quæ aggrauiant & deprimunt animam nostram.

Voluptates vincula.

ANGELVS. Cum verò ad mortem venerit homo, quantum abstinuisse etiam licitis, iucunditatem, summamq; pariet in eius mente fiduciam? & dulcissimū de eo, quod dimittere tū oportebit necessariò, eò quòd sponte antea dimissum sit, solatium? Quam gaudet tunc qui multa negauit oculis suis, qui pepigit cum iis fædus ne cogitent de virgine!

Iob 31.

HOMO. Sed tamen licita multa in hoc genere sunt.

ANGELVS. Sunt vtique; sed diligenter cauendum est, ne, dum relaxare animum volumus, soluamus omnem harmoniam, quasi concentum quemdam bonorum: & sanè necesse est recreari corpus, & animi arcum nō perpetuò

Animus interdum relaxandus.

Ambr. l. 10.
Officiorum.
Eccli 3.

tuò tendere. verùm ex recreationes eligēdæ, quæ ab illicitis longiùs distident: ne qui in confinio peccati ambulat, & periculum amat, pereat in eo. Vide etiam vt qui illicita multa cōmisisti, etiam à licitis aliquibus abstineas. cuius enim sub vexillo militare te profiteris? nōne Christi crucifixi? Et tu in mundo talem te probare poteris, si indulgeas cupiditatibus tuis?

HOMO. Et quidem si voluptas placet; magis debet æternam: nam, ecce, si hanc visus vel auditus vitauero, æternam mihi promittit Deus. Et quomodo, si hæc credunt homines, non libentes mortificant carnem cum vitiis ac concupiscentiis suis?

Galat. 5.

ANGELVS. Hoc Sanctos in eremo solitarios confortio & solatio hominum vt sponte se priuarent effecit; sæpè toto vitæ tempore, sæpè annis multis austeritatis & silentij obseruantissimos, seueros sensuum custodes. quod iam multis sæpè cohortationibus, regulis ac statutis à Religiosis aliquando aut vix, aut nō potest impetrari. Quid causæ est?

HOMO. Rectè ad hoc quidam dixit: Si spectaculis interioribus non careres, numquam ad exteriora exires, siue vacares, aut voluptate abstraheris. Nōne ideò vix potest videri in secularibus detractionis & maledictiæ emendatio, eò quòd pruritus, cheu! quispiam sit & delectatio in alterius vlcere fordibusque fodicare? Qui verò viri virtutū fuerunt, vti Dauid aquā effundens, libarunt tibi, Domine, oblectationem sensuū suorū; vti Moyse grandis factus magis elegit affligi cum populo Dei, quàm temporalis regni habere iucunditatē. S. Paulus deniq; castigat corpus suū & in seruitutem redigit, ne fortè, cum aliis prædicauerit, ipse reprobus efficiatur. Similiter & omnes Sancti. Quod verò vel maximè pudere nos debet, Ethnicis etiam oculos à forma præstantiore, & aures à petulanti sermone; & manus sæpè ab avaritia abstinebant, qui paulò plus cordis habebant.

Iam

2. Reg. 23.
Hebr. II.

1. Cor. 9.

Ethnicorū
modestia.

Iam verò, Domine IESV, quasi cum Epicuro laxasses habenas omnivoluptati, sic multi passim prouunt in omnis generis curiositates & oblectationes. Ethnici voluptatis regnum cum virtute consistere non posse asserbant; neque in Republica voluptuosos, qui ei seruirent idoneos, sed probrosos. Quid verò de Christianis multis dicemus? nescio, Domine, an cōfiteri fratres poteris coram Patre tuo, quos adeò degeneres vides ab exēplo tuo: quid enim nos aliud totā vitā docuisti, quā deliciarum affectum moderari? elegisti enim quod carni molestius est: id ergo melius, id vtilius, id magis eligendum. & quisquis aliud docet, vel suadet, ab eo tamquam seductore cauendum est. Huc enim spectare puto, quòd tot innoxias voluptates & oblectationes in pulcherrimo cælorum aspectu dederis nobis, totque quotidie producas herbarum & fructuum genera; vt saltem velut in Paradiso Adamum oportuit, abstinentiam à paucis & paruis libentes tibi dicemus. Sed infania nostra querit gaudium & quietē vbi inueniri non potest, in fædo lacu, scilicet vanitatis: non enim satiatur oculus visu, nec auris auditu impletur. Et qui biberit ex lacu voluptatis, sitiet certè iterum, & magis sitiet; & ipsamet in tormenta oblectamenta vertentur; iugumque imponent iterū bibendi intolerabile. Quando, ait gulosus, euigilabo, & rursus vina reperiam? & licet voluptas, vt ait Bernardus, videatur esse medicamentum, tamen facit ad infirmitatis augmentum, ipsumque medicamentum in vulnus vertitur.

ANGELVS. Vnde Sapiens meritò aiebat: Inueni a maiorē morte mulierem. quod ad omnem voluptatem transferre potes, in qua pereunt robusti Israël, & cum satiati fuerint, arctantur, & omnis dolor irruit super eos. Ebrietas enim vnus horæ hilarem insaniam longi temporis tædio pensat.

HOMO. Itaque si delectari libet, delectari in te, Domine, cupio, & scio dabis mihi petitiones cordis mei: & si

me-

*Bern. serm.
1. de Nat.*

*Quare tam
pulcher cælorum
aspectus.*

Eccles. 1.

Eccles. 7.

Iob 20.

Seneca.

Oratio.

Iob 21. medico præcipiente ob valetudinem aliquibus abstinere, quanto magis propter te, Deus meus, qui tam seuerè eam voluptatem in parente nostro castigasti, & in nobis filiis etiamnum punis? Teneant alij tympanum, & citharam, & gaudeant ad sonitum organi; ego verò delectabor in te, Domine. viuant sæculi filij in delicijs; melius longè mihi adherere Deo meo, & voluptas mihi maxima erit propter te carere voluptate, vt gustare possim & videre, quàm suavis sis, Domine Deus meus, & diligere te ex toto corde meo.

Meditatio I. de Castitate.

COMPOSITIO IOCI erit spectare Christum Dominum, quem B. Virgo, & tot myriades virginum in caelesti palatio sequuntur.

*Præstantia
castitatis.*

PVNCTVM I. Considera præstantiam huius virtutis, quantam animo pariat tranquillitatem & felicitatem: adeò vt Philosophus Plato diceret hominum vitam fore instar deorum, si absque vxoribus homines esse possent. Secundò, contrarij vitij molestias: nam verè omnino experiuntur tribulationem carnis voluptatum amatores. Tertiò, collige dignitatem illius ex pretio quod pro ea sapientissimi dederunt. Quot enim virgines pro hac ex Christi amore vitam prodegerunt? Aspice Agnetes, Catharinas, Barbaras, & totum virginum chorum. Quòd si martirium defuit, domesticum quaesierunt, id est mortificatione durâ, & asperâ vitâ seruare puritatem studuerunt. Collige Quartò pretium eius ex difficultate, quâ totus ferè mundus superatur: vnde etiam cum tanta foret ac supra naturam, consilij Deus opt. max. non præcepti esse voluit. Considera Quintò, quòd sit signum prædestinationis, ideoque castos vasa honoris appellari.

1. Corint. 7.

1. Thess. 4.

PVNCTVM II. Considera priuilegia castitatis. Primò,
An-

Angelis similes facit, inò, quia illi sine corpore sunt & lucta, casti superiores ijs sunt, iuxta S. Bernardi sententiam. Secundò, ab Angelis castus cingitur & custoditur, vt pueri illi in camino, & percipiunt quasi ventum roris flantem, ac restringentem ardorem libidinis. Tertiò, Deo gratissimus est castus, eiusque deliciae, vt Basilius ait, sunt esse cum castis. hinc B. Virgo electa è millibus, B. Ioannes præ cæteris dilectus. Quartò, anima casta desponsatur à Christo in fide & misericordia, & suauitate spiritali perfunditur, pro relicta carnali; vt centuplum in hac vita accipiat, cum innumeris miserijs liberetur, & plurimis bonis cumuletur: ideò eunuchis Dominus promittit nomen melius filijs & filiabus, & quòd fors illorum erit in templo Dei acceptissima.

*Præuilegia
castitatis.*

*Basil. lib. de
vera virgi-
nitate.*

Osee 2.

Isaia 56.

PUNCTVM III. Considera castitatem aptissimum face-
re hominem amoris Dei, ob libertatem quã fruitur; alligatum verò vxori corporis sui potestatem non habere: qui enim sine vxore est, cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui cū vxore est, diuisus est. Secundò, quia anima casta Christum sponsum habet in cælo, Verbum Dei in ipso sinu Patris; ipse enim virgo virginem elegit. Tertiò, attende quòd similes Deo faciat: incorruptio enim facit proximum Deo, & speculum mundum. Quartò, quòd sacrificium sit, quò, vt dicit Origenes, nihil Deo est gratius, nihilque ad illum nobis conciliandum aptius. Quintò, quòd vt D. Hieronymus, martyrio comparetur, immò Martyres faciat. Sextò, quòd præmium summum tribuat in cælo, vt sequamur agnum quocumque ierit, & cantemus canticum eius. Considera deinde, quantã curã ea gemma seruanda sit ob tot pericula. Tollenda propterea omnis occasio, & familiaritas in dispari sexu. Secundò, humilitatis custodia adhibenda. Tertiò, obedientia diligenter colenda: quia talem inuenit anima inferiorem suam, vt Bernard. qualem se exhibuerit Superiori, & rebellionem carnis

*Effectus ca-
stitatis.*

1. Cor. 7.

*Ambros.
lib. 2. de
virgin.*

*Lib 1 de
virgin.*

Apoc. 14.

*Bern serm.
1. in fest. SS.*

dicit

dicit arguere inobedientiam. Quartò, votorum crebra renouatio etiam iuuerit plurimum.

Meditatio II. de Castitate.

COMPOSITIO LOCI. Considera Beatissimam Virginem stipatam virginibus, in caelo coruscantem.

*Quomodo
peccetur cõ-
tra castita-
tem.
Signa casti-
tatis.*

PUNCTVM I. Considera peccari contra hanc puritatem Angelicam; Primò, cogitatione impura; Secundò, verbo quocumq; modo huc vergète; Tertiò, quinq; sensuum blãditijs. Signa autem castitatis sunt: Primum, oculos, linguam & aures, habere benè custodita. Secundum, magnâ parcitate ijs vti, quæ sensibus delectabilia, & reijcere mollia. Tertium, puritas in ore. Quartum, puritas in amicitijs, vitando mulierum familiaritatem, colloquia & munuscula. Quintũ, fuga omnium quæ huic virtuti aduersantur, vt iræ, superbie, consortiorum. Sextum, puritas in cogitationibus & motibus, in somno & vigilia. hæc folia sunt lilij castitatis.

*Gregor. II.
Moral. c. 8.*

*Immundi-
tia scditas.*

PUNCTVM II. Considera vitij turpitudinem, videndo corporis nostri originem, quod est scditatum & mille morborum seminarium scditissimum, & vermium denique pabulum. Fige ibi oculos, & colliges vitij scditatem, ad eò vt natura ipsa semper latebras quærere docuerit. Attende contra, animæ dignitatem, eius delicias longè puriores: & detestare corporalia, & ad caelestia animum transferas. Secundò, considera effectus huius. Hi sunt cæcitas mentis, inconsideratio, inconstantia, præcipitatio, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror ac desperatio futuri. Denique ad omnia indigna cogit hoc vitium, & est, vt B. Iob, ignis vsque ad perditionem deuorans. Tertiò, vide in quot mala ruant homines hoc igne succenti, in quot famæ, virium animæ & corporis detrimenta. Bestiis omnino similes facit, etiam iudicio Ethnicorum; est.

*Greg. lib. 31.
Mor. c. 17.*

Iob 31.

estque inexplebilis prorsus libido, & inextricabilis. Considera Christum Dominum oculis & toto habitu corporis spirantem hanc virtutem & Sanctos eius: vide vt oculos seruarint, curiositatem oderint, occasiones omnes vitarint, vt S. Bernardus, Benedictus, Thomas, Edmundus, Xauerius; & contra, quàm graues ruinæ fuerint eorum, qui minùs circumspecti fuerunt, etiam si sancti, vt Dauidis, Salomonis, Samsonis, & aliorum, de quibus Augustinus, Cedros Libani, duces gregum sub hac peste luxuriæ cecidisse reperi; de quorum casu non magis suspicabar quàm de Ambrosij vel Hieronymi impudica turpitudine: & tu audes in ætatis flore, pleno ventre, corpore benè curato, in mediis periculis castum & purum te sperare?

*De verb.
Domini.*

PUNCTVM III. Considera, quomodo Deus in hoc mundo punierit istud vitium. Primò, diluuiò vniuersali; Sècundò, Sodomæ euerfione; Tertio, viginti quatuor milium Israëlitarum deletionè, filiorum Heli perditione, Salomonis exitio, Dauidis persecutione à filio instituta, Samsonis ruinâ, &c. Considera deinde pœnas quibus ob momentaneum quod delectat, æternum crucientur impuri in inferno, maximè in his partibus, quibus vitium commiserunt, demissi in stagnum ardens, & in omnibus sensibus grauiissime torti, vt multæ visiones ostenderunt.

*Impudici-
tia pœna.
Gen. 7. &
19.
Num. 22.
1. Reg. 4.
3 Reg. 11.
2. Reg. 15.
Iudic. 16.*

O R A T I O.

O Beatissima Virgo, & omnium virginum Regina respice, quaeso, benignissimo oculo tuo luctas nostras, & praelia filiorum Adam. Eheu! mediis in laqueis, in hostibus viuunt; imò secum eos portant, nutrire & fouere coguntur, cum nemo carnem suam odto habeat: & quis euadere poterit tyrannidem illius? Ecce Dauidem sanctissimū virū, & secundum cor Dei, sapientissimum Salomonem, fortissimum Samsonem superauit. Quis igitur vin-
cere

cere poterit? O quot millia bellua ista vorauit, & in infernum hac etiã horã precipitauit! O quot in iudicij die secreta hominũ patefient fugitia, quærum pietas videbatur esse conspicua! hæc enim est viuueritas iniquitatis quæ inflammatur rotam natiuitatis nostræ, inflammata à gehenna. O infelices nos! Anima mea, quam tandirius premit hostis, & nullo vmquam tempore deserit, descende in infernum, & si libet horreri æternũ, vt momento corpori indulgeatur amarissima voluptas, perge, neque occasiones vitæ, aut periculum, & peri in eo. Verũm freno potiũs illud compesce, & erige te ad sponsũ tuum, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum. Cur potiũs in luto porcorum volutare libet corpus, quàm amplexibus eius & gaudijs frui Angelorum, quàm similem esse illorum? Recordare nobilitatis tuæ, & noli degeneri animo, vt corpori seruias, crudeliter te iugulare; sed fuge, fuge: in fuga salus est & victoria; in asperis dulcedo illius, in duris suauissimum solatium. O Angele custos, qui me dignaris custodiã tuã, ò celestis paranympe anima meã, auerte, quaeso, semper oculos meos, ne videant vanitatem, ne oculus meus deprædetur animam meam; percutiat me timor Dei mei, reuerear oculos eius & vultum tuũ, ne vnquam irrideant me inimici mei. Nuntia dilecto IESV meo, quia amore eius millies malo mori, quàm fidem illi datam in baptismo violare. O Redemptor mi, ò dulcissime IESV, castissime

Zachar. 9. sponse animarum nostrarum, cuius frumentum electorum, & vinum germinat virgines; tu nosti, quia nemo potest esse castus, nisi tu dederis. Concede igitur mihi gratiam per caritatem tuam, quã ab æterno dilexisti me, vt occasiones diligentissimè vitem, & amore amoris tui libidinis ardorem extinguere possim. Monuisti enim nos, Qui amat periculum peribit in eo; ego verò amari non cupio, nisi abs te, nec amare aliquid extra te. si fecero, tu mihi testis eris, & conscientia meã, neque erit quod excusem: quia scio, scio, ibi ceciderunt sortes Israël, & fugerunt absque robore ante faciem persequentis, cum ignominia sempiterna. Nonne mihi amor tuus omni melle dulcior, & morte fortior, & flammis omnibus potentior, quem aqua nulla possunt extinguere, nec flumina obruere. Ecce, amantissime IESV, Deus meus, protestor coram te hodie,

quia

quia thorum anima mea immaculatum seruari volo, neque templum tuum animam meam unquam violare. absit vt corpus meum, membrum tuum, faciam membrum meretricis, & pec-
cem in illud, & in te Dominum meum. Tu pro me toto corpore vulneratus es, & ego corpori meo delicias quarum? Tu mihi cor
& animam tuam dedisti in mortem ex amore mei, & ego ob voluptatem aeternum doliturus te mihi crucifigam, & contristabo?
In aeternum, Domine, non declinabo à mandatis tuis, per te, Saluator mi, spes mea, fortitudo mea. Ponete vt signaculum super cor meum, vt nullum præter te diligam: annulo tuo subarrhame, & sanguine tuo orna genas anime meae, quia tibi soli seruo fidem, tibi me tota deuotione committo. Amen.

1. Cor. 6.

Praxis castitatis conseruandæ.

Prima. Fuga occasionum: si enim vsipiam, verum hic est, Qui amat periculum, peribit in eo. ideoque S. Cyprianus aiebat, gustandam cum mulieribus, non continuandam esse præsentiam. Basilius verò, Danda est opera, vt si fieri possit mulierum colloquia funditus fugiamus; si id non possit, in eo enitendum est, vt quam rarissima illa, & quam breuissima fiant. Neque existiment sæculares, Religiosis hæc tantum conuenire. norunt enim an ipsi in periculis magis sint tuti, quam ij quos assidua armat pietatis exercitatio. Certè de R. P. Francisco Borgia refert Ribadeneira, cum in sæculo versaretur, & feminae essent visitandæ, id non nisi postquam cilicio se armasset, facere solitum.

Optimum remedium fuga.

Eccli. 3.

Cyprian. de sing Cler.

Basil. in Confit. Monast.

c. 4.

Secunda. Præuas suborientes cogitationes confestim expellere & auertere, numerando aut fenestram rhombos, aut tabulari rigilla, aut eiusmodi animo versando, casusve tristes aut admirandos.

Tertia. Castigare corpus, maximè ieiuniis: his enim materia ignis illius subtrahitur. Castigo, aiebat Apostolus, corpus meum, & in seruitutem redigo.

1. Cor. 9.

Quarta. Nolle peculiariter à sexu dispari diligi, aut coli, imò nec alpici, familiaritatemque omnem rescindere, & visitationem etiã Confessarij, nisi necessitas aliud postulet, vt Sancti facere consueuerunt. ideoque non absque discrimine aliã inceditur viã; sermões longi seruntur, & crebri, atque adhærescit animus sensum sine sensu. Licet enim vno eodem vti confessario, Sanctorum sit consilium, affigi tamen illi, absentem multum requirere, pe-

riculo non caret, & plurimum in via spiritali nocet.

Ececli 33.

Quinta. Otium diligentissimè vitare. Multam enim malitiam docuit otiositas. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, ait Propheta, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiarum eius.

Ezechiel. 16.

D. Bonau lib.

2. de Profect.

c. 27

*Signa amoris
carnalis.*

Sexta. Attende ad signa carnalis amoris, quæ S. Bonauentura collegit. Primum est, otiosas fabulas & inutiles confabulationes miscere; cum spiritalis dilectio ædificatorijs collationibus pasci soleat. Secundum, insolentia gestuum & morum: spiritalis amor sedatus, cautus oculos seruat, & membra omnia sub norma disciplinæ. Tertium, inquietudo cordis, nata ex absentia eius quem diligit, cogitando quid agat, vbi sit: spiritalis dilectio hæc non curat. Quartum, impatientia condilecti, zelare, si alteri loquatur, eiutve exquirat consilia. Quintum, ira & conturbatio ex leui causa. Sextum, crebra munuscula, & fasciolas, & zonas, & prægustatos cibos, & dulces ac suauis amoris litteras sanctus amor non habet. Septimum, inordinata dissimulatio vitiorum, vt etiam mutua vitia diligant. Hæc ille.

S. Hieron ep

2. ad Nepotiana-

num.

Septima praxis & cautela optima, multorum probata experientiâ est, alium non temerè iudicare de hoc vitio. familiare enim est, vt qui de eo alium iudicat, iuxta illud Apostoli, in eo seipsum condemnet: hoc enim non nisi ex superbia manat, quæ sæpè non aliter sanatur quam lapsu in luxuriam. Exempla huius moniti vide in vitis Patrum.

Rom. 2.

Octaua est, diligentissima sensuum custodia: ab illorum incuria omne malum in animam illabitur. Huc pertinet turpes omnes & nudas imagines ex domo sua eliminare: si enim quod turpe est, iuxta Apostolum, non debet nominari inter Christianos, quanto minus spectari ab iis sed vbique ferè, eheu! videas eiusmodi irritamenta proponi. Si esca, ait Paulus, scandalizat fratrem meum, non comedam carnes in æternum: si oculus, si pes scandalizet, iubet Dominus abscindere eum, & proiicere abs se. Quis verò istis persuadeat, Veneris instrumētum, elegantem, sed nudam picturam vt proiiciant: nolunt artem perire, & sanguine Christi emptas animas perdere non formidant: dolet iis imagines corrupti eximij artificis, & Dei imagines scædari, ac gehennæ addici non verentur. O IESV quam frustra his dixisti, Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, & animæ suæ detrimētum patiat! Tune, tune. ô dulcissima Domina, benignis intueti oculis cum filio potes domū illam, in qua luxuriæ pabulū omnibus intransibus, & inuitamenta nequitix, perditionisque illecebra proponitur. Quartum enim tota imago Christiana

1. Cor 9.

Matth. 5.

Marc. 9.

Matth. 16.

atria deformat, num vt herus sit memor flagitij patrandi, & spectator aduena cupiendi? an vt artem spectet, & salutem perdat? Dubio procul his astare dæmonem crediderim, intrantium oculos huc conuertentem, vt animas venetur incautas, & sub dulci melle ingerat venenum. Quid de pictoribus sentiam hæc racirè loquuntur: non sunt hæc idola opera vestra, sed ingeniosam pedicam animarum per vos earum hostis effecit: si hinc genius vester magis fauet, ingenium profitemini vestrum. Illi in quauis anima sæpè turpia pingere non licet, sed à vobis in tabula perpetua & præstanti suæ cupit exstare monumenta nequitia: de animis victorias, quibus effecit vt membra Christi membra fieret meretricis. Si doceres & pingeres, quâ patria arte expugnari posset, quâ, filius expilari, nõnne prodicionis esses reus, & sacrilegij si in templo talia proponeres? Quid igitur? nescis animam aicem esse, & Christi domicilium, & eâ maximè parte infirmam quâ carni coniugitur? nescis templū esse Dei, cui tu tales infers imagines. Si tentator desit, tu vices eius obis, quâ potes, artificii manu & studio. Omittere etiam nequeo, quin moxneam lasciuam omnem lectionem esse vitandam, & curiositatem moderandam. Quid quaris scire quod facere est nefas? vix Ethnici cultores Veneris hæc probabant, & laudabit Christianus? At venatur linguarum peritiam: & scilicet mores perdit atque animam. Discere vult benè loqui, & malè viuere: imò malè loqui, & malè viuere. Ex abundantia enim cordis os loquitur, & quorsum ista leguntur, nisi vt narentur, & disertus esse videatur in amore, & sæpè etiam versatus in officina nequitia: vt fallatur tempus pretiosissimum, & pereant animæ; vt sit in medio earum puritatis hostis, quando illius amator, filius Virgiiuis, per inepta & obscena verba facessere iussus est?

I A C V L A T O R I Æ.

Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui. Psal. 113.
 Non est sanitas in carne mea, à facie ira tua; non est pax ossibus Psal 37.
 meis, à facie peccatorum meorum.
 Domine, ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non Ibidem.
 est absconditus.

CAPVT XVIII.

*Meditatio de Modestia.**Modestia
bona.*

Modestia corporis ad animi tranquillitatem & ordinationem mirè omnium sapientum iudicio con-
ducit: de ea igitur, qui proficere desideras, seriò cogita,
eamque omni cum diligentia complectere, ac sæpè de ea
meditare.

COMPOSITIO LOCI erit, coram Domino te aspi-
cere, ac si recens creatus esses, & corpus cum membris
accepisses, vt ijs ad gloriam Domini vtereris, & arma es-
sent iustitiæ, non iniquitatis, vt Apostolus loquitur.

*Roman. 6.**Quid sit
modestia, &
quomodo
contra eam
peccetur.*

PUNCTVM I. Considera modestiam virtutem esse, quæ
decorum in motibus & gestibus, potissimum nutibus o-
culorum seruat, habitâ ratione personæ, loci & temporis.
Peccatur contra hanc rusticitate, mollitie, petulantia &
affectatione: attende percurrendo actiones tuas, an per
eam & regulas eius ordinati sint motus tui; an maturitas,
humilitas & pietas in eis eluceant; an oculi benigni, non

Prouerb. 6.

torui, non vagi, non sublimes, quos detestatur Dominus;
caput rectum sit, modicè inclinatum, non leuiter mobi-
le, labia modicè clausa; tota facies deniq; hilaris; gressus,

*l. i. Offic. 6.**l. 19. & 20.*

in quo secundum Ambrosiũ sit species auctoritatis, tran-
quillitatisque vestigium cum simplicitate; vestes mundæ,
manus quietæ; vox non remissa, fracta, agrestis, sed suauis,

cap. 19.

succum virilem reseruans; sermo sine perturbatione, sed
placidus, beneuolentiæ plenus & gratiæ: verbum enim
dulce multiplicat amicos, & verbum melius sæpè quàm

*Eccli. 6.**cap. 20.*

datum. & alibi, Oratio, ait Ambrosius, sit pura, sim-
plex, dilucida, manifesta, plenè grauitatis, non affe-
ctata; disceptatio sine ira, monitio sine asperitate,
hortatio sine offensione. Et verò dici nequit quantum

iuvent hæc , quantumque ad virtutem & collectionem animi quies corporis, nullumque absque causa, neque leuiter tum quidem cum leuitate mouere membrum. Huc etiam spectat eutrapelia, quæ iocis modum ponit, de quibus Seneca: Urbanitas tua sine dente sit, ioci tui sine vilitate : nam & illi utpote animi remissio nonnumquam sunt necessarii, sicut & ludus. Hic cauendum tamen ait Ambrosius, ne soluiamus omnem harmoniam, quasi per quemdam contemptum operum bonorum. Ridere verò, ô Religiosè, & rideri, sæcularibus relinque, grauitas personam tuam decet. Immò Tobias etsi esset iunior, laudatur quòd nihil puerile gesserit.

Seneca.

PUNCTUM II. Considera, quantopere hæc virtus colenda sit. Primò, ex immodestia turpitudine, quæ oculos omnium intuentium offendit, sicut è contrà modestia omnes ad amorem trahit. Secundò, quia valdè à Spiritu sancto redarguitur. Pro eo, ait Propheta, quòd eleuatae sunt filiae Sion, & ambulauerunt extento collo, decaluetabit Dominus verticem earum. Sapiens verò: Homo apostata, qui non consentit cum Deo, vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur. Commèdatur autem crebrò modestia, ut quæ omnia honestè & secundum ordinem fiant in nobis. Modestia, ait Apostolus, vestra nota sit omnibus hominibus. & Dominus Iesus: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est. Tertiò, considera hinc fieri à prudente iudicium de interioribus; ex visu siquidem cognoscitur vir, & amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de eo. si enim, ut Ambrosius, vox quaedam animi, est motus corporis, mēbra indomita animū significant indomitum, vnde etiam Nazianzenus prædixit, Iulianū exitio orbi fore, hinc collige modestiam non fictam esse oportere, sed, ut S. Thomas, ab interiori procedere, considerando Deum ut patrē & magistrū ubiq; presentē.

*Hieron. ep. 8. c. 7.**Tobia 1.**Immodestia turpitudō.**Isaia 3.**Proverb. 6.**1. Cor. 4.**Philip. 4.**Matth 5.**Eccli 19.**l. 1. Offic.**Nazianz.**2. 2. q. 163.**a. l. ad 3.*

*Modestia
allicit miri-
ficè ad pie-
tatem*

1. Pet. 3.

*Serm. de
humil.*

*Bonau. de
profet. Re-
lig. c. 5.*

*Christi Do-
mini mode-
stia.*

PUNCTVM III. Considera, vt nihil magis offendit ho-
mines quàm immodestia, ita contra nihil magis mode-
stia allicere ad pietatem, cùm exempla trahant, verba vix
moueant. O quanto præstat sic cum B. Francisco concio-
nari! adeoque vt frustra verbo dicat, qui factò longè po-
tentiùs & immodestia contradicit. Ideò hortatur mulie-
res Apostolus modestiâ (quæ locuples est in conspectu
Dei) viros qui verbo non credunt, conuertere. Sanè cùm
Thaumaturgum homines viderèt tam modestum & hu-
mitem, magis se ob mores ac modestiam quàm miracula
credere professi fuerunt, atque eum diligere: sine qua
nulla amicitia, maximum hominis bonum, durare potest.
Tertiò, considera mores leues animum corrumpere, vt
colloquia praua. vnde Basilius: Studeamus modestiæ: nã
studijs & exercitijs assimilatur anima, & qualia facit, talis
formatur & figuratur. Quartò, quòd passiones etiam om-
nes, si exteriores actus comprimuntur, velut ignis suffo-
centur, idque facilè. Quintò, considera sine hac omnem
deuotionem perire, velut è rimoso vase omnem efflue-
re. Sextò, immodestiam saltem maculosum hominem,
etsi alioquin bonum, facere. quod autem maculas
habet, hoc in sacrificium Deo acceptum offerri nequit.
morum leuitas potest quidem aliquando esse in bono ad
horam, sed in deuoto numquam, dummodo, ait Bonau-
uent. sit deuotus. Denique attende, si Religiosus es, mul-
torum sæcularium modestiam, qui de his vix monentur,
vix instruuntur, quodque ex te vno omnes iudicentur, ac
quanta hinc incommoda nascantur.

PUNCTVM IV. Considera Domini nostri IESV humilem
& modestam domi & foris conuersationem, & B. Virgi-
nis, & aliorum. De B. P. Ignatio, quemadmodum de
S. Malachia, refertur, quòd nullum sine ratione mem-
brum moueret: de S. Luciano Martyre, quòd multi solo
eius aspectu conuersi fuerint. D. Chrysostronus asserit,
Apostolos non tam miraculis, quàm morum sanctitate
orbem

orbem conuertisse, quam utique morum modestiâ præ se ferebant; sicut & S. Ioannes, qui nullum fecit signum, uti nec Abraham, & tamen latissimè fidem propagauit.

PUNCTUM V. Considerate esse templum Domini, & quasi sepulcrum, quod utique oporteat esse gloriosum, cum toties S. Eucharistiæ particeps fias. Secundò, membra omnia tua Deo dicata esse, ita ut potestatem eorum non habeas. vnde Augustinus ad suos loquens ait, Carnes ergo vestras cum timore eius crucifigite, & vobis diligenter prouidete, ne lingua loquendo, quæ vocat de cælo filium Dei, contra Dominum loquatur; & ne manus quæ tinguntur sanguine Christi, polluantur sanguine peccati. Postremò vide, ut non solum anima Deo seruire debeat, sed etiam corpus per modestiam mortificationem Domini IESU circumferre, ut in populo graui Dominus laudetur. Denique contemplare omnia IESU Christi membra pro te vulnerata, & alloquere Dominum, & percunctare, quid eum ad hoc impulit? nempe ut singulis tuis eum laudares, quis suis te redemit.

Isaia 11.

*Aug. serm.
ad frat. in
Erems.*

Psal. 34.

Consideratio de ratione conuersandi cum proximo.

CONSIDERA Primò pericula quæ in ea sunt. Primò, ex parte tua. difficile enim est in multiloquio vitare peccatum, ac refrænare linguam suam. quod cum tanti fiat à Spiritu sancto, ut illius vanam esse dicat religionem qui id non potest, collige magni periculi esse conuersationem: cui ut occurratur, materia sermonis non nisi pia vel saltem utilis constituenda, ut in lubrico & periculoso itinere tutior via deligenda est. Religiosus certè vir, & pietatis amans, de pietate frequenter sermonem inferre debet. Seruum Dei, inquit Bonauent. de Deo loqui decet, ut fiat quod scriptum est, Si quis loquitur quasi sermones Dei. Quid enim potius? cum notum sit ex abundancia

*Pericula in
agendo cum
proximo.*

Iacob. 1.

*1. Pet. 4.
Matt. 12.*

dantia cordis os loqui. Si igitur vana quis, si turpia profiterat, cordis arcana eiusmodi esse profiteretur. Quemadmodum autem nolles habitu profiteri spurcitiam, aut vanitatem, nolles eam alieno ore tibi alpergi aut affingi; ita magis conuenit te cauere, ne illam apud alios proprio ore facias testatam.

Considera præterea, omnes occasione datâ eniti debere, vt proximum ad meliora promoueant. Cur enim feruus Dei id vereatur, cum tot serui diaboli strenuè pro domino suo laborent? Sic certè quiuis, etiam qui ad alios iuuandos propriè vocatus non est, veri serui Dei partibus fungi potest, eoque crebriùs, quo faciliùs & magis obuium, familiariter loqui quàm concionari. Sanè Philosophi profitebantur suo se consortio homines efficere meliores. Ad quod R. P. Balthasar Aluarez, vir omni memoriâ dignus dicere solitus, debere homines à Religiosis abire percutientes pectora sua, dicentes, Verè filij Dei sunt isti.

Certè quod attinet ad Religiosos, eo fine adiri eos sæpè ab externis certum est, vt spiritualibus pascantur: & proinde quisque existimare deberet talem ad se missum à Deo, vt per eum instruat, eamque fortè vnicam horam salutis illius esse. Consideret verò is dulcissima illa Christi verba, Vbi duo, vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Quanto autem dulcius cum nobis esse præsentem, quàm principes tenebrarum? Aduertat similiter hanc fuisse Christi Domini consuetudinem ex omnibus bonæ instructionis captare occasionem, siue regiones albæ ad messem occurrerent, siue lapides templi ostenderentur, siue obtritatos esse aliquos ruinâ narraretur. O quanta cum voluptate & cum utilitate conuenirent homines, & maximè Religiosi, si quisque velut ad charistia veniens, symbolum conferret; alius ex veteri, alius è noua sacra profanâque historia, aut litteris sanctisque Patribus. O quam suaue illud foret men-

Matth. 18.

ti epulum, postquam corpus curatum est! ut enim cibi corpus replent ac nutriunt, ita eiusmodi colloquia animum pascunt. Optandum certè foret conspirare ad hoc exercitium probos, non minùs atque improbi aut saltem minùs religiosi solent in vaniloquio constanter perseverare.

Considera postremò, quid sit quod te retrahat à tam pio, tam obuiò caritatis erga proximum & pietatis exercitio. an tædium? quòd si illud, erubescere. neque enim de amato amantem loqui piget, sed facundum facit amor seu mundi, seu Dei. An forsàn quia fructum non speras? at nouit Dominus tempora, referesque mercedem iuxta laborem ac studium tuum. Sed pudet forsitan coram Deo de Deo loqui, & nõ pudet aliena à vitæ instituto, ac Christianæ pietatis professione effutire? Considera ergo diligenter occasionem pietatis, neque eius negligas opportunitatem. Non excludo tamen vtilia colloquia, sed pietatem in oculis semper esse oportere admonéo. A silentio autem opportuno inchoandum illi est, qui rectè loqui velit. Secundò, pauca loquatur oportet. Tertiò, circumstantiarum habeat rationem, eoque magis quòd linguæ lapsus ferè irreuocabilis sit. idcirco etiam Philosophi, imprimis Pythagorici, silentij maximam curam habuere. & nihil certè est quod adeò commendetur in sacris Literis, ut linguę moderatio; atque adeò Spiritus sanctus per sanctum Iacobum pronuntiauit eum perfectum esse virum, *Iacob. 3.* qui linguã non offenderet.

*Monita quedam B. P. Ignatij circa con-
uersationem.*

Primò, suadebat contentionem omnem vitare, ac profitebatur malle se vnum gradum profectus in proximo absque ea, quàm cum ea plurimos.

Secundò, omnibus satisfacere: nihil enim tam esse pretiosum quod læsæ caritatis damnum possit reparare. idè patienter tolerandas contradictiones, longos atque infulfos sermones.

Tertiò, in negotijs postulari tempus volebat, atque illud præstitutum sedulitate præueniri.

Quartò, omnia quæ quisque diceret, ita dicenda esse aiebat atque si publicanda forent.

Quintò, pauca, eaque tardè proferenda esse, & longos aliorum discursus esse audiendos.

Sextò, hortabatur vt quisque se genio proximi propter Deum accommodaret, ac læto non se tristem exhiberet, tristi verò gratiosum, cum iracundo celerius etiam loqueretur. Denique quemadmodum, ait, hostis cum eo quod alienum est ingreditur, egreditur cum eo quod suum est: intrat enim non contradicendo moribus eius quem adoriri vult, imò etiam bonas inserit cogitationes, deinde in speciem bonas; ac sic egreditur cum suo, id est, finè optatum consequitur. Sic & nos oportere bona in alijs primùm collaudare, postea suauiter mala emendare.

Septimò, numquam, inquebat, recedatur ab eo quem ad bonum reducere volumus, afflicto, aut malè còtento.

Octauò, condescendat alijs, quantum per institutum licet, vt omnibus omnia fiat.

Nonò, nec statim ad summa veniat, sed gradatim ac suauiter ad vltiora promoueat.

Decimò, capacitati hominis multùm se attemperet. Si quis enim in guttum multa simul infundere nitatur, effundet potius quàm infundat.

Vndecimò, cauendum esse dicebat, ne vitia in nobis deprehendantur: vt sunt excessus in cibo, potu, hyperbolæ, vanitates, rixæ, motus inconcinni ac gestus: hæc enim vti existimationi non parum detrahunt, ita minuunt amorem. In exteriori itaq; homine concentum & compositionem magnam (signum animi compositi) requirebat.

*Oratio pro modestia & sancta conuersatione
impetranda.*

O IESU suauissime, qui pro inordinatis motibus meis & im-
modestia mea in omnibus membris grauissimè cruciatus
fuissti; da mihi gratiam per modestiam tuam, vt memor vbique
sim professionis mee, & discipulatus tui: ne propter me blasphe-
metur nomen tuum. Inuenio quidem aliam legem in membris Rom. 6
meis, repugnantem legi mentis mee: sed qui feci membra mea ser-
uire iniquitati, cur nō faciam eadem seruire iustitiæ & equitati?
si oculus meus scandalizet me, si manus, iubes abscindere eam, & Matth. 5.
proicere: quanto magis coercere membra mea debeo legibus mo-
destiæ, ne scandalizem vllam ex pusillis istis minimis qui in te cre-
dunt? nolo cibo aut gestu aut motu illum perdere pro quo mor-
tuus es: sed cum Apostolo tuo dicam coram te, Si esca, si incessus, si Rom. 14.
habitus, si conuersatio scandalizat fratrem meum, abstinebo ab 1. Cor. 8.
his in æternum vt nulli dem offensionem, vt non vituperetur mini-
sterium nostrum; sed omnes qui vident me benedicant nomini tuo
& dicant, Ecce semen cui benedixit Dominus. Constituisi enim Colof. 3.
nos, vt simus sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione 1. Tim. 4.
in medio nationis prauæ & peruersæ: vt exemplum simus fidelium
in verbo & conuersatione, in charitate, in fide, in castitate, vt pro-
fectus noster manifestus sit omnibus, ac conuersatio bona, vt in eo
quod detractant de nobis, ex bonis operibus nos considerantes, glo-
rificent te Deum nostrum in die visitationis. Neque satis esse scio si
grauiora deuitem. quis enim, inquit Iacobus Apostolus tuus, su- Iacob 3.
piens & disciplinatus inter vos? ostendat ex bona conuersatione
operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Sic enim est volū-
tastua, vt bene facientes obmutescere faciamus hominum igno-
rantiam; & sic luceat lux nostra coram hominibus, vt videant 1. Pet. 2.
opera nostra bona, & glorificent te Patrem nostrum qui in calis es, Luc. 16.
& benedictus in secula seculorum. Amen.

Praxis ad modestiam morum comparandam.

PRima est, obseruare defectus cuiusque membri, & aliorum etiam iudicium super hoc exquirere. vix enim fieri potest, vt quis se ad normam modestiæ componat, nisi ab aliis obseruetur. Itaque fieri videmus, vt in publico magis modestiæ memores finus & obseruantes, quàm alibi: hoc tamen D. Bonauent. diligenter commendat, vt quisque sic se gerat in priuato suoq; cubiculo, vti solitus est in publico. Præterquam enim, quòd hac ratione facilius habitus acquiratur modestiæ, eiusmodi facilius ad orationem perfectam, atque animi quietem peruenit, quò non finunt immodesti mores vllum pertingere.

Secunda. Legere libros de hac re conscriptos, tum à D. Bonauentura ad Nouitios, tum aliis. Quamuis autem exterior illa modestia, nisi à virtutum omnium concentu proficiatur, diuturna futura non sit; magnum tamen ipsa ad virtutem est præsidium, ac quod primò difficili ac quasi reluctanti sit naturâ, vsu atque consuetudine fit iucundum.

I A C V L A T O R I Æ.

1. Cor. 4.

Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

Philip. 4.

Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.

Luc. 11.

Sic luceat lux vestra coram hominibus; vt videant opera vestra bona.

C A P V T XIX.

Meditatio de Temporis ratione habenda.

Quemadmodum vides in vniuerso suis temporibus, pondere, numero & mensurâ definita esse omnia, ita & in te microcosmo fieri conuenit, temporisque maximam haberi rationem, ac te vitam eiusque partes ad il-

lud

lud dimetiri. estque hoc præsidium ad pietatem minimè vulgare.

COMPOSITIO LOCI, considerare velut in solitudine vt omnia velocissimè transeant, vt post momenta singula nihil sit recuperabile eorum quæ fuerunt.

PUNCTVM I. Considera Primum, quàm sit tempus vitæ nostræ incertum, quàm breue, si comparetur ad longissimam æternitatem. Secundò, per singula momenta æternum gloriæ pondus, aut pœnarum accedere. merita enim coronabuntur æternùm, & peccata etiam leuia æternùm punientur in ijs qui reprobifuerint. Tertiò, quanta habeatur ratio mercatus, occasionis lucri alicuius; quomodo manè euigilent, diem in laboribus consumant homines, maria traiciant, vitamque prodigant. Considera

Quartò, omnium rerum tempus pretiosissimum esse, & irrecuperabile: sed, cheu! vt Bernardus ait, nihil pretiosius tempore, & tamen nihil hodie vilius reperitur. Trā-

Temporis breuitas incertitudo, pretium.

scunt dies, menses, anni salutis; & nemo recogitat, nemo sibi perire diem & numquam rediturum cauetur. Attende verò quare ita sit pretiosum; quia nempe omnia illo lucrari, absque illo nihil possumus. Immo quamuis vniuersum mundum daret homo, pro prorogando vitæ tempore in morte vel ad momentum, nequaquam illud posset comparare. quod seridè expende. Quanti æstimarent, putas, damnati & beati vnâ horâ posse viuere; illi vt salutem, hi vt gloriam maiorem cōsequerentur! Ideoque exclamat Sapientia æterna: O si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi! O si cognosceret homo quantum hoc vitæ tempore possit animæ suæ bona augere! Quid? quòd de tempore etiam Philosophi sic philosophati sunt & senserunt: inter quos Zeno aiebat,

Serm. ad schol.

hominibus nihil magis deesse quàm tempus; Democritus pretiosissimum impendium esse tempus. Seneca: Ita facergo, mi Lucili, vñdica te tibi; & tēpus collige, & serua. Quem enim mihi dabis qui aliquod pretium tempo-

Zeno. 19.

Zeno.

Democritus.

Seneca.

ua. Quem enim mihi dabis qui aliquod pretium tempo-

ri ponat , qui diem æstimet ? Expende igitur quomodo tempore tuo vtaris , cui rei pretiosissimum omnium impendas, qua cum re commutes , fortè cum fabulis, otio, lusu, cùm posses regna acquirere, Dei gratiam augere, iuare proximos, vocationem tuam certam per bona opera facere.

PVNCTVM II. Attende ante omnia quàm parum temporis superfit, quantumque tibi perierit. Secundò, quomodo illud impendendum. Monet certè Seneca eleganter: Formemus, inquit, animum, tamquam ad extremum ventum sit; nihil differamus: qui quotidie vitæ suæ manum imponit, non indiget tempore. Videte verò, ait Apostolus, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Impendere autem oportet ad salutem; ad hoc enim concessit illud Deus; atque, si hoc non fecerimus, seuera eius ratio reddenda erit. Aduerte igitur quantum pietatis exercitijs tribuas temporis; an plenè quod debetur illis ac diuino obsequio tempus impertiaris; an his tantum succisuum, alijs optimum. Præterea, an non meliùs impendere posses. Quis mercator stramen vile emet in die mercatus, cùm possit aurum, gemmas pretiosas? Tertiò, attentè considera, quid vnâ horâ boni, quid die, quid constanter agere paucis hebdomadis posses in virtutis studio: & erubescere; maximè si attendas mundanorum in rebus vilissimis incredibilem diligentiam.

PVNCTVM III. Considera quantæ dementiae sit, omnia (vade, si lubet, per singula) bene supputare quæ ad re familiarem spectant, & tempus negligere omnium rerum pretiosissimum, turpibusque & inanibus rebus impendere. Secundò, quanta ex otio isto incommoda expertus sis, & experiantur multi, qui numquam quid certi agunt, sed forruitò, velut cymba, quæ nullum certum portum habet, feruntur,

Oratio pro temporis habenda ratione.

Eheu, quid est homo, quid vita hominis, quod tēpus illius, quā
 breue, quā pretiosum! nunc hora est nos de somno surgere, Rom. 13.
 nunc propior est nostra salus. Nunc existimo, Domine Deus meus,
 quod non sint condignae passionēs huius temporis, ad futuram glo- Rom. 8.
 riam quae reuelabitur in nobis. nam expectatio creaturae reuelationem
 filiorum Dei expectat: vanitati enim subiecta est creatura non
 volens; sed propter eum qui subiecit eam in spe, id est in te
 Domine. Idenim quod in praesenti est momentaneum & leue tri-
 bulationis nostrae, supra modum in sublimitate, aeternum gloriae
 pondus operatur in nobis, propter quod omnis creatura ingemiscit,
 & parturit vsque adhuc; non solum autem ipsa, sed & nos ipsi,
 primitias spiritus habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem
 filiorum tuorum expectantes, redemptionem corporis nostri. O
 quando apparebit illa dies aeternitatis, in qua momenta singula
 aeternitatem fecisse videbimus! quando exultabimus, modicum si
 nunc oportet contristari, vt tribulatio nostra multo pretiosior au- 1. Petri 5.
 ro inueniatur in gloriam & laudem tuā, ô omne bonum! O quā
 apparebit tunc pretiosum tēpus, quo aeternitas potuit comparari; Bern. serm.
 quā breuis hora vitae nostrae, quā breuis labor, quā pretiosus ad schol.
 hora quadrans, qui saepe abit in otia, in malitiam, in fabulas! vo-
 lat verbum irreuecabile, volat tempus irremediabile: nec aduertit
 insipiens quid amittat; libet fabulari, dicit, donec hora prae-
 tereat. O donec praetereat hora, quam tibi ad agendam poenitentiam, ad
 obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendā
 gloriam miseratio Conditoris indulget! donec transeat tempus,
 quo diuinam propitiare debueras pietatem, properare ad Angeli-
 cam societatem, inspirare ad amissam hereditatem, excitare re-
 missam voluntatem, flere admissam iniquitatem. Omnia tempus Eccles. 3.
 habent, & suis spatii transeunt oniuersa sub caelo; nunc tempus
 flendi, post erit tempus ridendi; nunc tempus plangendi, post erit
 tempus saltandi; nunc tempus belli, post erit tempus pacis; nunc
 tempus odij, nunc enim quis oderit animam suam, tuus esse, ô dul-
 cissime

cissime IESV, non potest; sed post erit tempus dilectionis; & eris, tu Deus, vnus omnia in omnibus, & laudabimus nomen tuum magnum in saculum, & in saculum saculi. Amen.

Praxis pro temporis ratione habenda.

Primò considera, quæ tempora tibi commodiora rebus gerendis, & ante omnia salutis negotio procurando, atque attende ne rebus nihili tempus optimum, orationi & salutis negotio id tribuas, quod illis incommodum. Ita, eheu! quotidie fieri videmus, optimam vitæ partem mundo ac vanitati tribui, optimam diei; effætum corpus, deteriora tempora senectutis pietati adscribi. Respub. geritur in flore ætatis, negotium salutis in decliui. Quid verò tibi potius, saluum, an bonum esse ciuem? Distribuat ergo sibi quisq; annos, dies, horas, nec fortuitò vitam aget, sed decreto. Ille inter otiosos ac inertes numeratur, qui si fortè se benè gerendæ rei occasio obtulerit, rectè faciat. Diuidendum autè ita tēpus est, vt Primò ea ad quæ obligamur, id est, quæ ad salutē spectant, tractemus, de diuino cultu, oratione, Missæ sacrificio, lectione pia, examine conscientiæ. Secundò, quæ his proxima sunt curemus, qualia ea quæ ad statum & officium nostrum pertinent, artificium & laborem: natus est enim homo ad laborem, sicut avis ad volandum; Tertiò, quæ ad familiam; Quartò, quæ ad honestam recreationem. quod enim caret alternâ requie durabile non est.

Secundò, singulis mensibus rationem temporis subducas; & considera, an meliori, an fructuosiori occupationi illud impendere non possis. occupationes enim variæ, aliæ animæ, vt sunt oratio, studium vatum, lectio; aliæ corporis, vt sunt artificiorum exercitatio, item equitatio, venatio, luctatio, & recreatio; aliæ rei familiaris, vt sunt plantatio, ædificatio moderata, instauratio; aliæ reipublicæ; alia denique omnium grauissima, præparatio ad mortem. huc enim omnia diriguntur, dies, anni, lustra, & omnis exercitatio.

IACVLATORIÆ.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: abiciamus ergo opera tenebrarum.

Frates, hora est iam nos de somno surgere: nunc enim propior est nobis salus quam ciom credidimus.

Quod-

2. Cor. 6.

Rom. 13.

Quodcumque potest facere manus tua, instanter operare, quia nec Eccles. 9. opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.

Operamini dum lucem habetis: venit enim nox, quando nemo potest operari. Ioan. 9.

Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebra comprehendant. Ioan. 12.

C A P V T X X.

Meditatio de Monitore aliquo eligendo, auxilio magno in via Dei.

ITa à Domino comparatum est in hac vita & via, ut nemo sibi dux esse possit, nemo inniti prudentiæ suæ: ideoque nullum subsidium suavius ac utilius ab ijs quæ foris sunt accipi potest, quàm amicus fidelis & monitor. *Monitoris utilitas.*

COMPOSITIO LOCI erit, speculari mundum plenum erroribus, & erroneis ac vanitate.

ORATIO UT SUPRÀ.

PUNCTUM I. Considera coram Deo te in via multiuia, vel ad flumen aliquâ tantùm parte vadolum, sed nescire quâ, neque quam viam capias. Dic, rogo, eo casu quâ tum optares ducem seu monitorem? si verò scires hinc vitam & salutem certò pendere, quàm diligenter scrutarere an aliquis index esset viæ? quàm gratus esses, si quis errantem etiam asperè reuocaret, aliàs ad præcipitium venturum? Imò si iumentum tuum, de quo in veteri lege præceptum erat, erraret, reuocari velles. Applica viæ eternitatis irremeabili, & cogita tibi necessariò deduce & monitore aliquo prospiciendum. Nescit enim homo finem suum, neque ullius negotij, ob plurimos & varios casus in rebus humanis. & sæpè quod minoris æstimas, causâ tibi est

omnium malorum, vel esse potest; & quanta dementia tentare spreto duce, vias ignotas, vada periculosissima; & vide an alicui hoc suaderes. Secundò considera, sapientissimos omni sæculo primùm in ijs quæ ad animam, deinde etiam in alijs quæ ad res humanas pertinent, turpissimè errasse, quia suo iudicio præfidentes, monita bona spreuerunt. Quis enim sapientior Salomone? & quomodo infatuatum est coreius? Secundò, optimos etiam in propria causa cæcutire. Quis Dauide prudentior? & ecce nouem mensibus excæcatus in adulterio hæsit, donec Nathan cum moneret. Huic referri possunt varij eximij viri, qui tandem in hæreses & errores lapsi sunt, quia nitebantur prudentiæ suæ. Denique vide errores mundi, tum in sæcularibus hominibus, auaritiâ, aut amore, aut ambitione, se in multa pericula præcipitantibus quotidie; tum in Ethnicis prudentissimis alioquin, lapides adorantibus, &c. Postremò in varijs viris bonis, & Religiosis, qui defectu admittæ monitionis dati fuerunt in reprobum sensum. Tunc collige quàm auidè monitorem in via hac & ducem quærere oporteat.

PUNCTVM II. Considera quomodo in omnibus rebus monitores velit esse Deus, & ad eò necessarios iudicari, vt ad id obligarit omnes Superiores, imò etiam pares, vt si quem peccantem viderent, monerent. vnde Prophetas vt speculatores in Israël posita siebat, quodque, nisi monerent, sanguinem de manibus eorum requireret. Vnde aliqui, potiùs quàm monere omitterent, vitam perdidere, vt S. Ioannes Baptista, S. Stanislaus Polonus; & patriam & omnia, vt D. Chrysostomus. Heli verò se suosque omnes, quia monere neglexit, euertit. Secundò, in omnibus rebus, operibus, structuris publicis syndici sunt, & qui detegunt errores; & magno sumptu emitur, moneri de hostium insidijs, de machinatione aduersus bona nostra, vel honorem nostrum. Applicemus hoc nobis, & hostibus animæ nostræ, & detestemur imprudentiam nostram.

Rom. I.

Ezech. 33.

1. Reg. 2.

stram.

stram. Tertio considera, quomodo in pluribus rebus, quas prudentissimè gerere nos putabamus, errauerimus. Quarto considera, quàm indignè ferremus si amicus sciens alium nobis machinari mortem aut dedecus, taceret & dissimularet; quàm illam verecundiam in discrimine cõstituti damnaremus, & eũ hostiliter egisse iudicemus? vel, si frustra monuisset, quàm stultos nos fuisse serò videremus, vt Cræsus, qui à Solone in secũda fortuna monitus, lapsus Solonem inclamabat. Imò si næuus in facie turpis, si adhæsisset vesti, vel ganeo aliquis affixisset probum, & permetteret famulus herum rideri, quomodo id ferret? Quintò, quàm sollicitè in speculo se cõtemplentur homines, & eheu! næuum in anima grauissimum admonitoris indicio detergere nolumus. Sextò, si quis medicus nuntiaret tibi certis indicijs discrimen vitæ, quàm illum amares? si dissimularet, quàm offendereris? Applica ad morbos animi.

PUNCTUM III. Considera quare moneri nolumus. Primò, quia (quod insani est) putamus nos errare non posse; omnia laudari nostra volumus, aliorum graues censores; cùm tamen (vt supra ostendimus) sapientissimi & prudentissimi errauerint, & non sit homo qui non peccet. Secundò, quia putamus nos per nos errores videre posse; sed, vt prouerbiũ, non videmus manticæ quod in tergo est. Et vt nemo in facie sua videt næuum nisi in speculo; ita neque errori occurrere quis potest, nisi monitus. & sic de aliis. Itaque superbiam, malorum radicem, hoc remedium pellit. Vnde Seneca: Sit aliquis custos, & aurem subinde peruellat, abigat que rumores, & reclamet populis laudantibus, &c. Necessarium est admoneri, & habere aliquem aduocatum bonæ mentis in tanto strepitu tumultuque falsorum, vnã denique audire vocem. Quæ erit illa vox? ea scilicet quæ tibi tantis clamoribus ambiciosi exsurdato salubria insusurret verba. Tertio, quia alios diiudicare nostra non posse putamus. & hæc demē-

3. Reg. 8.

Seneca
epist. 94.

tia, quasi nostra aut sint supra captum hominum, vel sanè
 arcana patefacere amicis verè nolimus. quod quàm sit no-
 xiū, patet: si enim quis foret, qui medico morbū aperire
 nollet, & remediū tamen peteret, certè is demens esset; &
 arcana nolle aperire, est consilium nolle petere, aut per-
 peram petere. Cogita an tibi in amicitia aliquis recipien-
 dus sit; cumque placuerit fieri, toto illum pectore admit-
 te, tam audacter cum illo loquere, quàm tecum: post ami-
 citiam credendum, ante amicitiam iudicandum. Quar-
 tò, quia omnino perire volumus, vt is qui erroris in via seu
 præcipitij monetur, & contemnit: immò quærimus eos
 qui ad interitum ruentes fistulis & sambucis eò nos pro-
 pellat; adultores scilicet: qui verò obstare possent reici-
 mus. Sic Roboam senioribus cõsiliarijs patris sui dimissis,
 iuniores adlegit, & perijt. Xerxes Græcis ad se vocatis, vi-
 ris prudentibus, ait, Venisse se scirent, vt parerent, non
 suaderent. Prudentes verò Principes longè aliter fecere:
 atq; ad eò rumores de se auidè captare soliti, vt Fredericus
 III. Carolus V. & Frãcisus I. Galliaë Rex. Imò & ipse Do-
 minus ad exemplū nostrum petijt, Què dicunt homines
 esse filium hominis? Quinta causa spernèdi monitorè est,
 quia dedecus putamus moneri priuatim, quod publicè
 audire aliàs cogeremur. Plutarchus ad hoc scitè ait, Tele-
 phū vulneratum, coactū fuisse ab hostibus vulneri reme-
 diū petere; atque ita eum qui non habet amicum, sepè ab
 inimicis sua vitia audire. Perlarū Reges quotidie à moni-
 tore sic excitabātur: Surge Rex, ac negotia cura, quæ Me-
 foromasdes te curare iussit. Philippus Rex cū in causis
 audiendis negligentior esset, & vacare se mulieri cuiquam
 non posse diceret, publicè audiijt: Noli ergo Regem age-
 re. Denique monitorem respuimus, quia parum amicum
 putamus eum, qui non adulatur; in re familiari tamen, si
 quis vitium, discrimen nostrū, alterius circumuentionē
 indicet, amicum factum putamus. Et hæc est insipientia
 filiorum Adam, qui de iumento aliisque rebus omnibus

*Seneca.**3. Reg. 12.
Valer. Max.
lib. 9.**Matth. 16.**Plutarch.*

magis solliciti sunt, quàm de anima. Vnde Sapiēs, Noli arguere derisoriē, ne oderit te, &c. vir prudens & disciplina- *Proverb. 9.*
 tus nō murmurabit correptus. Sanè qui corripit, si amicus *Eccli 10.*
 non est, officium amici facit, aut facere voluit; quod
 nemo respuere solet: si est, meliora sunt vulnera diligen-
 tis, ait Scriptura, quàm fraudulenta oscula blandientis.
 Stultitia certè magna est monentem auersari. Qui odit *Prover. 27.*
 increpationes, ait Sapiens, insipiens est. & rursum: Noli *Prover. 9.*
 arguere derisorem, ne oderit te; argue sapientem, & dili-
 gette. Ille, vt phreneticus, curantem se mordet, mon-
 strantiviam irascitur, & errare pergit, vel bonam medici-
 nam sibi datam, odio medici, sponte sibi in venenum ver-
 tit, & haurit, fitque vt virga Moysis (id est correptio) in
 colubrum vertatur.

PUNCTUM IV. Considera aliquem quem nemo mone-
 re audeat, nōne is similis tibi videtur ei equo quem in
 præceps ruentem & calcitrantem nemo retinere potest;
 vel quem nemo velit, quòd eum contemnat? nōne tibi
 is miser videtur, & in crepidine montis prærupti ambu-
 lare; aut ponte angusto, & excelso admodum, absque vl-
 lo præsidio & retinaculo: nōne comparandus ei viatori,
 quem proximum vt incidat in manus hostium, specula-
 tor admonere negligit aut horret: ita omnino est. quare
 aptè Seneca: Monstrabo tibi cuius rei inopiã laborent *Senec. de*
 magna fastigia, quid omnia possidentibus desit; scilicet *benef. lib. 6.*
 ille qui verum dicat. nemo ex animi sui sententia suadet *cap. 10.*
 dissuadetque, sed adulandi certamen est, & vnum ami-
 corum omnium officium ac contentio, quis blandissimè
 fallat. Hæc pestis est sæcularium, hæc multorum etiam
 piorum, quos si moneas, exasperas; quosque proinde me-
 lius sinere iacere, quàm erigere.

PUNCTUM V. Considera, quàm sit turpe declinare cor- *Psal. 140.*
 suum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in pec-
 catis: qui enim iustificat se ipsum, hostem suum excusat
 & Dei, cumque sit æger, sanus haberi vult; & cæcus, vi-
 dens;

dens; imperitus, peritus; & qui iniustus est, iustus cense-
 ri. Peccator enim homo vitabit correptionem, & secūdum
 voluntatem suam inueniet comparationem: iustus autem
 accusator est sui. Hinc iubetur leprosus vestimenta dis-
 suta habere, & caput detectum, id est, peccator se aperire.
 At Iacob extrema pellibus tegit, & peccator haberi vult.
 De eo Bernard. super Cantica: In animam peccat suam,
 qui excusat dum arguitur, repellit proinde à se medici-
 nam, & sic vitam sibi intercludit æternam. Excusat, ait,
 quis dicendo, Non feci, aut bene feci; aut si malè, Non
 multum malè; aut si multum malè, Non mala intentione:
 si autem de illa velut Adam & Eua conuincitur; alienâ
 suasionem excusare se nititur. & Gregorius: Superbiæ vi-
 tium est, vt quod quisque de se fateri dignatur, hoc sibi
 ab alijs dici dedignetur. Considera Secundò, Adamum,
 Cain, & Saulem, excusantes se, à Deo proiectos; Dau-
 dem, Petrum & Latronem susceptos. Tertiò, considera
 Christum Dominum circumcidi, baptizari, damnari. de
 quo illud, Sicut agnus ad occisionem ductus est, coram
 tondeute se obmutuit, factus tamquam homo non au-
 diens, & non habens in ore suo redargutiones. Christum
 verò secuti sunt, de quibus Gregorius: Piarum mentium
 est, illic culpam agnoscere vbi culpa non est. Dixi ergo,
 Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, &
 tu, Deus meus, remisisti impietatem peccati mei. non de-
 clines, quæso, vnquam cor meum in verba malitiæ, ad ex-
 cufandas excufationes in peccatis: sed in misericordia tua
 viuifica me.

*Oratio pro monitore & correptione liben-
 ter suscipienda.*

Corripe me, Domine, in misericordia tua, oleum autem pec-
 catoris non impinguet caput meum; corripe me, dum tem-
 pus miserendi, vt absolvas me, dum veneris ad iudicandum. Ne
 per-

permittas, rogo, vt peccem in te, vt errem à te, velut cacus in via, ignarus in silua, & moneri nolim, vt viam teneam rectam, vt videam pericula, vt declinem damna anima mea, vt conuertar ad te, & salua sit anima mea: nam qui odit correptionem, vestigium est peccatoris, siue diaboli, eiusq; mancipium, venundatus sub peccato, ligatus non ferro, sed ferreâ voluntate, vt abstrahi à malo nolit, & nequeat, quia vix est qui faciat misericordiam cum illo, dum pauci sanare volūt, & dum sanant, aut vulnerari linguâ, aut ad vulnus in secreto postulari. Concede etiâ vt timore humano errantem monere, agrum curare non desinam. Verè enim dicebat seruus tuus Augustinus: Si peccauerit in te frater tuus, corripe illum inter te & ipsum solùm; si neglexeris, peior es. ille iniuriam fecit, & iniuriam faciendo graui se ipsum vulnere percussit: tu vulnus fratris tui contemnis? tu eum vides perire, & negligis? Peior est tacendo, quàm ille conuiciando. Sed plures qui alios libenter censeant, iudicent reperiri video, paucos qui optent moneri. veritas hac odium parit. Iusti esse nolumus, & dici volumus; cum corripere nos audeat nemo, et si perire propè videat; quia ex superbia, medicamentum viderit esse factum venenum. O infelices, quibus à bonitate tua ad salutem nobis data auxilia; fiunt ex malitia, rectæ mentis impedimenta! Aufer à me, Domine IESU, qui tot calumnias pro me passus fuisti, hanc superbiam, quâ defectus meos agnoscere detrecto, & aperire nolo, malens in iudicio perire forsitan, & malus iudicari à te, dum bonus ab homine haberi possim, & malus esse. Si corpus curari opto, negligi indignè fero; cur mihi anima mea sic viluit, vt irascat, si quis eam curare velit, si sanare? si laqueus pedi meo ostendatur positus, gratus sum; si vulnus aperitur anima, ingratus, immò furiosus sum, quia perire libet potius, quàm de periculo moneri; miserum esse, quàm vbi opes & felicitas sunt, reuelari. Proditio vulgò censetur, occultare & nutrire hostem amici sui; amicitia reputatur, graues animorum (vitia inquam) aduersarios fouere. Ea est, Domine, infelicitas nostra, cum iustus in principio sermonis accusator sit sui; hoc est imperfectum nostrum, quod viderunt oculi tui, & sanare potest vnica manus tua; quæ omnia fecit, & fecit benè, & me in finitâ mise-

August.

Prouer. 18.
Psal. 1, 8.

ricordiâ refecit. Sunt qui se nequiter humiliant, & arguunt, sed si; velut vasa figuli probat fornax, hos etiam exerceat aliqua tribulatio; cuius est simulata confessio, vñâ vel leui contumeliâ, aut exiguâ pœnâ interrogatus, iam humilitatem simulare, iam simulationem dissimulare non potest: murmurat, frendet, irascitur, nec in gradu stare humilitatis, sed in nouum superbia gradum corruisse probatur. Scio, non veniet in conspectu tuo omnis hypocrita, & si ascēderit vsque ad calum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinum in sine perdetur. Aufer itaque de medio mei magniloquos superbiae, & non adijciant exaltari in corde meo; quia tu scio, Domine, magnus & terribilis, non respicis nisi ad humiles & trementes sermones tuos.

Bernard de
grad. Hu-
mil.

Iob 3.
Iob 20.

Sophonię.

Isaię 66.

Praxis in monitore adhibendo.

Prima. Vide, quas condiciones monitor habere debeat. Et quidem Primò, debet esse amicus: moneri & monere proprium est veræ amicitia; inquit Cicero. Secundò, debet esse pietate, virtute & prudentiâ præditus. nam vt doceri ab indocto nemo cupit; ita se moneri ab illo nemo patitur, quem eadem aut similis culpa redarguit. Tertiò, debet velle id facere: multi enim sunt, qui scientes obsequium amicos, veritatem odium parere, monere detrectant. Accidit autem hoc ferè, quia non sincerè diligunt, sed sua quærunt: & tales non in amicorum numero collocandi, sed adulatorum. at verò adulatione, blanditiâ, assentatione in amicitia nullam esse pestem maiorem aptè Cicero dicit. Vel certè eò accidit, quòd ex veritate odium nasci videant. cuius autem aures veritati clausæ sunt, ait idem, vt ab amico audire verum nequeant, huius salus desperanda est. Vel denique eò quòd ij qui monentur eam molestiam quam debent capere non capiunt, cum emendare negligunt, monita spernunt.

Secunda. Vt ergo aliquis monitore vtiliter vtatur, Primò apèriendum pectus: aliàs enim nec amicum agnoscis, cum diffidas; nec consilium expectare potes, cum de re incognita alter sententiam ob dissimulationem tuam dicturus sit. Vnde Sapiens: Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum extraneo ne reuelles, ne fortè insultet tibi cum audierit, & exprobrare non cesset. Secundò, cogendus amicus vt moneat liberè, & seriò allaborandum, vt corrigat quis quod à prudente & amico homine sug-

Cicero.

Proverba 25.

geritur. Ex his facilè colligitur, sæpè eos qui paris tecū conditio-
nis sunt, non ita aptos esse monitores, cū inter eos sæpè æmu-
latio sit: neque subditos, cū sæpè libertate abutantur, aut ti-
more prohibeantur: neque eos, quorum si amicitia disfluenda sit,
timeas, ne, quodd parum probi, noceant (multi enim nisi viri om-
nino probi sint, sæpè vitis amicorum offenduntur;) sed alium
quempiã, qui in Deum respiciens, nihil timeat, aut speret, & salu-
tis tuæ ac felicitatis non sit æmulus, sed amans. Talis vnus deli-
gendus est atque alter, & statuendum quoties, si ita res poscat,
eum aditurus sis, & cum eo de tuis rebus acturus.

Tertia. Correctio fiat non dere incerta, vel leui, vel intempe-
ftiuè, dum perturbatus est animus errantis, modusque sit lenis,
iuxta Apostolum, Si præoccupatus fuerit homo in aliquo deli-
cto, vos qui spirituales estis, instruite eiusmodi in spiritu lenita-
tis. Seruum enim Domini non oportet litigare, sed mansuetum
esse, & verè, vt Ambrosius, Plus profuit amica correctio, quàm
accusatio turbulenta.

Galat. 6.
2. Timoth. 2.
Ambr. lib. 8.
in Lucam.

I A C V L A T O R I Æ.

Domine ne in furore tuo arguas me, neque in iratua corripas *Pfal. 6.*
me.

Propter iniquitatem corripuisti hominem, & tabescere fecisti sic- Pfal. 38.
ut araneam animam eius.

Quem diligis, Domine, corripis, & quasi pater in filio complaces Prouerb. 3.
tibi: fac de me secundum diuinum beneplacitum tuum.

Corripe me, Domine, in misericordia tua: oleum autem peccatoris Pfal. 40.
non impinguet caput meum.

CAPVT XXI.

Meditatio de Amicorum delectu.

*Amicitia
effectus.
Super
Matth.*

INter externa pietatis præsidia est amicitia: bonus enim sic malo connectitur, vt Chrysoſt. ait, vt aut pares red-
dantur, aut citò ab inuicem ſeparentur. Amicitia enim
pares aut quærunt aut faciunt. Sicut ergo multa bona
habet communis vita ſanctorum, ſic plurima mala ſo-
cietas malorum. Conuiſtor delicatus paulatim (ait Se-
neca) emollit & eneruat; neceſſe eſt aut imiteris aut ode-
ris. Attende igitur ſedulò qui tibi amici.

Seneca.

COMPOSITIO LOCUS erit, ſe conſtituere in Dei præſentia.

ORATIO vt ſuprà.

PUNCTVM I. Considera nos viatores ac peregrinos ſuper terram, tendere in cælum patriam noſtram, ſed viã
difficili ac periculosa, obſitã latronibus; ideoque in ea
amicos, id eſt, bonos viã comites ac vtilēs à Deo conceſ-
ſos. Eſt Amicitia, vt Cicero loquitur, diuinarum huma-
narumque rerum ſumma, cum beneuolentia conſenſio.

*Ambros. de
amicis. c. 7.*

Vera autem illa amicitia eſt, & Chriſti glutino copulata,
quam non vtilitas rei familiaris, non corporis præſentia
tantum, ſubdola & palpans aduſatio, ſed Dei timor, &
diuinarum Scripturarum conciliant ſtudia. At maximè
hîc conſiderandum, qualesnam amici ſint: ſi enim illi
improbi fuerint, id eſt cum hoſte & inſidiatore conſpi-
rent; quantum periculum! ſi tales qui ſuauis ac mellito
ſermone inſillent venenum, dum hoſtis nos premit, qui
ignaros viã in deuia & præcipitia ducant; quam certum
pænè exitium! Hęc applica amicis parum probis, qui col-
loquio prauo mores noſtros corrumpere, & exemplo ſuo
ſedu-

seducere, ac in deuia virtutum ducere solent. Secundò, considera inter amicos verè etiam numerari Angelum custodem nostrum. quis illo fidelior, nostri amantior? *Ioan. 15.* Immodò Christum Dominum considera vt amicũ tuũ. Iam, aiebat, nõ dicam vos seruos, vos autem dixi amicos: quia omnia quæ accepi à Patre meo, nota feci vobis. sapientiã scilicet suam, dulcissimus Iesus eructauit, & abscondita à constitutione mundi. Sapientiam inquã, de qua Sapiens: *Sap. 7.* Infinitus est thesaurus hominibus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitia Dei, propter disciplinæ dona commendati. Vide igitur vt hunc amicum præ omnibus serues, & caue esse amicus mundi: amicitia enim huius mundi inimica est Deo. *Iac. 4.* Caue quidquam vllius gratiã facere, quò illius amittas gratiam: ille enim solus verè amicus est, medicamentum animæ & immortalitatis. *Eccli. 6.* Amicitia autem hæc maximè est inter animam religiosam & Christum: cum hoc enim habet omnia communia, & conuersatio illius in celis est, facta ciuis Sanctorum, & inter domesticos Dei annumerata. *Philip. 3.*

PUNCTVM II. Considera quàm suaue sit amicitia bonũ, quàm dulce solatium. Solatium, ait Ambros. vt habeas cui pectus aperias, cui arcana communices, cui secreta tui pectoris committas, vt colles tibi fidelem virum qui in prosperis gratuletur, tibi in tristibus compatiatur, in persecutionibus adhortetur. Secundò, considera nihil potentius esse amore: itaque, etsi amicitia vtilitatem non spectet, nihilominus vtilissimam esse, cum omnia bona communia faciat, & perpetuam & iucundam eorum possessionem, vsum ac fructum. Itaque si desideras alienis bonis frui, si optas fauorem, stude omnes amore præuenire, ac deuincire concertatione benevolentia: nullo enim nummo commodius amorem emeris atque amore. Eum si obtinueris, & cor hominis possederis, quid erit amici tui quod tuum etiam non erit? Attamen amicitia ac benevolentia stude, non tua quærendo, sed vt proximo tuo

tuo placeas in bonum; vt cum eo propter Deum coniu-
ctus sis, & certò possidebis illum. O quanta industria
charitatis! quàm vtilis mortalibus, quàm grata, quàm iu-
cūda, quàm Deo accepta! Tertiò, considera hinc sequi om-
niū iacturam esse libenti animo faciendam, vt charitas
conferuetur, quia si illius integritas seruetur, omnia salua
sunt apud Deum & homines. Quartò, considera quanta
insania eorum qui simultate amicitias violant: seipfos
enim ob verbum priuant maximo humani generis bono,
quod certè naturæ instituto omnes vehementer deside-
rant, id est, amari etiam ab hoste. Et verò qui se vlcisci
cupit, quid, si spectes finem, aliud petit, quàm amari? ini-
uriam illatam non esse? id est, amatum etiam fuisse. repa-
ratam? scilicet per amorem. nam dona, officia, obsequia
delata, si animus auersus, officiant, non placant: illud ve-
rò certum, nullo amorem imperio aut vi extorqueri, nul-
lo etiam pretio, nullâ arte comparari, quàm beneuolen-
tiâ ac amore. Monstrabo tibi, ait Seneca, amatorium sine
medicamento, sine herba, sine vllius veneficæ carmine; si
vis amari, ama. Huc omnia à Deo & natura directâ, ab
hominibus ordinata, vrbes, vici, familiæ, leges: itaque sta-
tue inuiolatam in omnibus seruare, cum omnibus quoad
fieri potest pacem habere, nemini dare vllam offensio-
nem, insuper omnes deuincire propter Deum, serioque
vias ac modos accommodos ad hoc inuenire, omniaque
præ amicitia vilia habere. Amico enim fideli nulla est cõ-
paratio, & non est digna ponderatio auri atque argenti
contra bonitatem fidei illius. Nam frater qui adiuuatur à
fratre, quasi ciuitas firma. Væ autem soli, quia cùm ceci-
derit, non habebit subleuantem se; amicus verò fidelis,
protectio fortis: qui autem inuenit illum, inuenit the-
saurum.

PUNCTVM III. Considera Primò, qualis esse velis, &
certò tibi persuade illud Psalmistæ, quòd cum bono bo-
nus eris, & cum peruerso peruerteris: serpunt enim, vt Se-
neca,

neca,

Seneca.

Ecclesi 6.

Prouer 18.
Ecclesi 4.

Psal. 17.

neca, vitia, & in proximum quemque transfiliunt, & con- *Seneca.*
 tactu nocent, suadetque in amicorum legendis ingenijs
 dandam prouidè esse operam, vt quàm minimè inquina-
 tos assumamus. Ratio manifesta est: amicitia enim nos al-
 teri coniungit, vti & familiaritas, immò facit idem velle
 & nolle (ea enim amicitia sola est) atque ad eò anima quæ
 amat, magis in eo est quem amat quàm vbi animat; vt
 mirum non sit talem esse quemque, quales ij cum quibus
 versatur. Vnde veteri prouerbio: Pares cum paribus ferè
 sociantur. vti enim similitudo morum amicitiam parit,
 ita vicissim morum similitudinem amicitia facit. Consi-
 dera Secundò, quæ vitia in animo, immò etiam corpore
 habeas; & si diligenter obserues, ijdem aspersos videbis,
 quibus cum aut consuetudinem habuisti, aut etiamnum
 habes. Statue proinde, si bonus esse velis, bonos amicos
 & familiares eligere. Prima autem lex sit in hoc delectu,
 vt, si non optimos, saltem, vt dixi, quàm minimè malos
 eligas, & virtute præditos. Nihil enim stultius, ait Cicero, *Cicero.*
 quàm equum, famulos, domum optimam parare, & non
 amicos, à quibus salus nostra pendet vniuersa. ideoque
 idem Cicero toto propè libro disputat, amicitiam non
 nisi inter bonos esse posse, nec amicum alterum ab altero
 nisi honestum petere debere. virtutum enim amicitia
 adiutrix data est, non vitiorum comes: vt, quoniam soli-
 taria non posset virtus ad ea quæ summa sunt peruenire,
 coniuncta & sociata cum altera perueniret. Quare cum
 amicitia hoc spectet vnum, vt amici auxilio ad virtutem
 perueniamus, illius, in delectu amicorum primùm est ha-
 bendaratio: considerandi mores, quid ex hoc, quid ex il-
 lo virtutis discere, quid sapientiæ possis. Scito autem, eli-
 gendos in primis esse qui in Deum verè pij: hæc enim vir-
 tus præcipua est, quæque vna si desit, cæteræ virtutis no-
 men obtinere non possunt. Immò age; vis explorare qua-
 lis tibi sit amicus futurus, an fidelis, an sincerus, an bo-
 nus; vide qualiter se erga Deum gerat, cui tot nominibus
 est

est obstrictus. Insania est eum sperare tibi fore amicum, nisi fortè mensæ & ollarem, qui Deo suo & Patri & Redemptori, vitâ improbâ & luxuriosâ, infidelis est; & vt esset fidelis tibi secundùm sæculum, fieri non posset quin in eadem te vitia consuetudine suâ traheret. Hæc igitur attende in amicis deligendis, nihilque tibi pluris sit fideli & probo. Nam, vt Sapiens, amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. & rursus: Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis: qui metuūt Dominum, inuenient eum. fatuo autem (vt Scriptura) non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius: qui enim edunt panem illius, falsæ linguæ sunt; quoties & quantum irridebunt eum? Nemo enim potest, ait Augustinus, veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius primitus veritatis; quod si gratis non fiat, nullo fieri pacto potest.

Eccli 6.

Ibid.

August. E-
pist. 25. ad
Maced.

*Oratio pro amicitia fideli & vera con-
sequenda.*

Ioan. 13.

Marc. 12.

Ephes. 3.

Dixisti, Domine, quòd in hoc cognoscent omnes discipulos tuos, si dilectionem habuerint ad inuicem, nihilq; tibi gratius est verâ charitate atque amicitia. immò diligere proximum tamquam se, maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs. nihil etiam vtilius homini, quàm si sit in charitate radica- tus & fundatus, vt possit comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, sublimitas & profundum, vtq; tibi seruire possint omnes humero vno. omnis enim amicitia nostra ad hoc dirigi debet, vt amici tui simus. si quis aliud à me poscat, anathema mihi est: tuus enim sum ego, & iustificationes tuas quaesui in toto corde meo. Magna certè foret & ter maxima dementia, amicum fieri hominis & mundi huius, & inimicum tuum constitui. quid enim tribuere, aut veri solatij, aut subsidij potest quisquam, nisi tu dederis ei? Ideoque iusto tuo iudicio,

iudicio,

dicio, Deus meus, fieri videmus, vt quos charitas non coniungit sed vanitas; non tui amor, sed mundi; perseverare in amicitia nequeant; immò nullos magis experiantur aduersarios, quàm illos, quos non propter te dilexerunt: vt omnino attendere oporteat eos admonitum illud Prophetæ tui, Vnusquisque se à proximo suo custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam; quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet, & vir fratrem suum deridebit, & veritatem non loquetur. Exclamat illa, Filij matris meæ pugnauerunt contra me. monebat alter, Noli credere amico, noli confidere in duce. Concede ergo mihi, Deus meus, in via hac, vt tales peregrinationis socios acquiram qui non retardent iter meum ad te; sed qui, si cecidero, fulcire me possint; si æger fuero, recreare. Amicus enim fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis; & qui metuent te, Domine, inuenient illum. Da mihi vt inueniam, vt inuentum seruare possim, omnibus placere in bonum, omnes benevolentia sic contingere mihi, vt vnum simus tecum, sit nobis cor vnum, & anima vna, & spiritus vnus, quò idem sentiamus, dicamus, idem velimus. velle enim & nolle idem, amicitia est: id autem erit, si nihil velimus, nisi vt fiat sancta voluntas tua, beneplacens & perfecta, & amici optemus fieri tui, in quo vno omnia habentes, quid nobis est in calo, & à te quid velle possimus super terram!

Ierem. 9.

Cantic. 1.

Ecclef. 4.

Eccli. 6.

Rom. 12.

Psal. 72.

Praxis in sinceris amicis deligendis.

Prima. Seridè circumspicere qui in amicos tibi deligendi sint, ac primò quidè, vt dixi, probi sint oportet. Secundò, firmi ac stabiles; vitiosi autem eiusmodi numquam esse possunt: stultus enim, & peccator, vt luna mutantur. Sustine itaque, ait Cicero, consilio cursum benevolentia, & amicos tenta, priusquam in amicitiam recipias perfectam. Si possides amicum, ait Sapiens, in tentatione posside eum, & ne facilè credas ei. Tertiò, eligendi fideles: cum illis enim vti nobis loquendum, ita & agendum sapientes censent. Mulierosi igitur, & ebriosi, & detractores idonei non sunt: horum enim multiplex ingenium, &

Eccli. 27.

Cicero.

Eccli. 6.

tor-

tortuosum, fidum esse non solet. Quartò, eligendi qui vtilitatis suæ causâ amicitiam non ambiunt, sed honestatis: illi enim instabiles fortunam sequentur; quæ si fauerit, multi numerantur. Quintò, eligendi humiles, non fastuosi, non detractores. nam inter superbos semper iurgia & æmulatio: maledicus verò, & grauis aliorum censor, præterquam quòd manifestè arrogantiam fateatur, mordebit te vt coluber in occulto. Quid enim? Illum qui pro proximo debet animam ponere, & multis plurimum debet, ac nihilominus detrahit, eosque contemnit: tu eum fidū putabis? Canis in macello assuetus, vbi occasio datur, ad ingeniū redit, nec parcat heri sui carnibus; nec maledicus & susurro amico suo. Ad quod appositè Bernardus: Ergo, inquit, in hoc sensu puto appositum, Recti diligunt te. Nec absurdè, vt æstimo, cum vbique pænè in choro adolescentularum tales inueniam, quæ acta sponsæ curiosè obseruent, derogandi non imitandi causâ; torquentur in bonis seniorum suorum, malis pascuntur. Videas ambulare seorsum, conuenire sibi & sedere pariter, moxque laxare procaces linguas in detestandum susurrium. Vna vni coniungitur, nec spiraculum incedit in eis: tanta est libido detrahendi, audiendive detrahentem. Ineunt familiaritatem ad maledicendum, concordēs ad discordiam: conciliant inter se inimicissimas amicitias, & pari consentaneæ malignitatis affectu celebratur odiosa collatio. Haud secus egere quondâ Herodes & Pilatus, de quibus narrat Euangeliū, quia facti sunt amici in illa die, hoc est, in die Dominicæ passionis. Conuenientibus sic in vnum non est Dominicam cœnam manducare, sed magis propinare & bibere calicem dæmoniorum; dum importantibus linguis alienæ perditionis virus, aliorum aures intrantem mortem libenter excipiunt. Sic quippe, iuxta Prophetam, intrat mors per fenestras nostras, cum prurientes auribus & oribus, lethale poculum detractionis inuicem nobis ministrare contendimus. Non veniat anima mea in concilio detrahentium, quoniam Deus odit eos, dicente Apostolo, Detractores Deo odibiles.

Secunda. Obserua, quòd si iam aliquos habeas amicos non bonos, dissuendam potius, quàm discindendam amicitiam. ad omnes quidem beneuolos semper esse licet, & conuenit; sed in familiaritatem, & crebrum colloquium, non nisi bonos admittere: qui secus facit, nec animæ suæ consulit, nec famæ, cum quisque talis meritò habeatur, quales ij quorum consuetudine delectatur. Qui timet Deum, ait Sapiens, æquè habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius. Aduerte tamen, vitia ac defectus, sine quibus nemo viuit, esse dissimulandos.

*Bern. serm.
24. in Cant.*

Regn. I.

Eccli. 6.

dos. Amici, dicitur, vitia noueris, non oderis. Et quæ viderunt oculi tui, ne proferas in iurgio, ne postea emendare non possis, cum de honestaueris amicum tuum. à suspitione maximè caue; illa enim amicitia venenum est.

Prov. 26.

Tertio. Aduerte etiam, amicitiam exigere, vt proximi quis bona, quibus potest & licet modis, promoueat: proinde seridè stude illius commodis ac profectui. Deinde verbis dulcedinem præfer. Verbum enim dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Et sicut mittens lapidem in volatilia, deijciet illa: sic & qui conuitiatur amico, dissoluit amicitiam. Ad amicum etsi produceris gladium, non desperes: est enim regressus. Ad amicum si aperueris os triste, ne timeas: est enim concordatio, excepto conuitio, & improprio, & superbia, & mysterij reuelatione, & plagâ dolosâ; in his omnibus effugiet amicus. Quis infert plagam dolosam, nisi qui denudat arcana, & amici fidem perdit? & non inueniet amicum ad animum suum. Denudare amici mysteria, desperatio est animæ infelicis. Audisti ergo verbum aduersus proximum tuum? commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet. Præterea corripe amicum, ne fortè non intelligat te, & dicat, Non feci; aut si fecerit, ne iterum addat facere. Postmodò, in angustiis eum ne deseras, sed fidem posside cum amico in paupertate illius, vt in bonis illius lateris. In tēpore tribulationis illius permâne illi, fidelis vt in hereditate illius coheres sis. Multi colunt personam potentis, & est amicus secundum tempus suum, & nō permanebit in die tribulationis. tu autem ne derelinquas amicum antiquum; nouus enim non erit similis illi.

Eccli 6.

Eccli 22.

Eccli 27.

Eccli 19.

Eccli 22.

Prov. 19.

Eccli 6.

Eccli 9.

IACVLATORIÆ.

Eripe me Domine ab homine malo, & ab iniquo & doloso eripe me. Psalm. 138.

Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salua me. Psalm. 58.

Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me, libera me. Ibidem.

Non adhasit mihi cor prauum, declinantem à me malignum non cognoscebam. Detrahentem secretò proximo suo, hunc persequebar: superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam. Psalm. 100.

C A P V T XXII.

Meditatio de Familiæ delectu, atque eius gubernatione, magno in Via Dei præsidio.

COMPOSITIO IOCI erit, considerare se stantem coram Deo, cui ille committat aliquot conseruos, ad hoc tamen, vt soli seruiant sibi.

Omnis potestas à Deo. PROCVMI. Considera Primò, omnem potestatem esse à Deo: nihil enim fortuitum in hoc mundo, sed ex certa scientia, potentia, opes, scientia (ob hæc enim alij alijs subijciuntur) ab illo tributa sunt; quo verò fine? eo scilicet, quo Princeps committit cohortes ducibus suis, non vt contra se militent, sed vt pro se, etiam sacramento adacti; vt que sanguinem pro imperio, pro honore suo generosè profundant, & ad hoc instituantur. vel eo, quo pater filijs pædagogos dat, qui eos instituant, & corrigant, ac ducant: hoc enim dominorum, hoc patrum familias, hoc eorum qui alios docent. Secundò, quomodo generosi viri studeant suis cohortibus præclara facinora facere, quanta gloria illis sit, ciuitates intercipere, hostes subigere. id applica familiæ, scholæ. Considera verò quos subditos habeas, & quantum, si velles, ad Dei gloriam ijs præstare posses. Quis nescit, aliquando vnum Iudimagistrum corumpere posse non vnam ciuitatem, sed prouinciam? similiter & iuuare, discipulis vt pietatis incentoribus summissis? quis nescit è famulis dominos, è mancipijs Reges, è discipulis ad omnes dignitates materiam præparari? Instituire Ordinem, & formulam rectè viuendi tradere, multos eâ ad virtutis perfectionem adducere, opus est grande; sed & per eum quasi Ordinem instituit Deus, per quem, seu dominum, seu herum, seu magistrû, plu-

plurimos ad pietatem promouet, spargitque in Republ. optima femina. Tertio, quanta necessitas domino incumbat familiam sic ordinandi atque instituendi, vt Deo ac Domino nostro accepta sit, & militet, non hosti: etenim fideiussor est pro suis herus; & vix, si negligentia tua, si exemplo, pereat filius tuus, seruus tuus & discipulus tuus, idemque discipulus Christi, seruus Christi, filius Dei: et si ipse cæteroquin bonus sis, innocens non eris; sed damnaberis aliena vitâ, qui absolendus propria fueras. Nonne tibi potestas, domus, opes concessa: vt stipendium à Principe, vt tu Deo tuique seruiant?

PVNCTVM II. Considera esse necessarium, vt probi sint subditi, discipuli, delectum (qui in filios non cadit) vt boni eligantur, aut minimè mali. quis enim cum perduellibus ad bellum tendet? quis cum epibatis vitiosis & infirmis tempestuosum conscendet mare? Equidem famuli, discipuli, eidem naui tuæ impositi sunt, quasi in cohorte tua sunt, quâ aggrediendus tibi est hostis grauissimus diabolus: nonne enim militia est vitâ hominis super terram? vt Iob ait. qui verò commilitones, nisi famuli, discipuli, subditi? Vide ergo quàm vtile ac necessarium sit delectum hunc facere. Omnem enim sæpè industriam ac robur vnus in militia Achan, qui turbauit tota castra Israël, *Iosue 7.* inertem & inane[m] facit: propter vnum Ionam fugientem à facie Domini naufragium fit nisi eijciatur: vnus in familia eam perdit, pietatem omnem ac vigilantiam heri eludit. Quantum in discrimen venit familia Iacob, ob deos alienos quos Rachel occultarat? Secundò, quia certissimum est, eum solum fidelem atque obsequiosum heromiori, qui magno sit Deo; domino conseruo, qui summo Regi; se pascenti, qui se creanti; se hîc remuneranti, qui largissimo remuneratori fidelis est. *Gen. 35.* Tûne putares filium viri optimi tibi fore fidelem, qui patri esset infidelis & iniurius? Tûne putares tibi soluturum debitorem mille, cui minimo titulo obligatur ac spontaneo; quici,

cui infinitis titulis obligatur, ne rem minimam restituere quidem velit? Tu in præceptis grauibus pariturum, qui Dei mandatis, quæ graua non sunt, ipsius Veritatis ore, non obedit? Tertio, quàm turpe te conseruum pacisci de obsequio tuo, dum seruum conducis, & de communis Domini seruitio minimè sollicitum esse? Tu dux cohortis es, exempli causâ, vis in verba tua iurare militem, & non Principis? Tu seruus Domini exercituum, missus vt operarios in vineam eius eligas, quorum præstes noxas; vide igitur an illi vtilis sint Domino. Procurator es; vide negotium geras non tuum, sed Domini tui Vides viros in Repub. principes familias suas suo insignire colore, & gaudent ac volunt colore suo signari seruos suos, & pudet eos obligare, vt gerant signa summi Regis? Quarto, aduerte sæpè vnum verè bonum toti familiæ salutem adferre, nōne propter Iacob domui Laban benedixit Dominus? propter Moysen domui Iethro?

*Matt. 11.**Genes 30.**Exod. 2.*

PUNCTVM III. Quomodo præterea ad familiam ordinandam necessarium sit eum qui præest præluce exemplo ac præire. quâ enim fronte hortabitur seruum ad Dei obsequium, qui efficaciter exemplo suo trahit ad dæmonis seruitium? Hinc Saul cùm electus est, dicitur non fuisse vir de filiis Israël melior illo: ab humero & sursum eminebat super omnem populum. humerus fortitudinē, collum & guttur efficacitatem iubendi norat. Hinc Isaias ait: Princeps ea quæ digna sunt Principe cogitabit. Caput in statua Nabuchodonosoris erat aureum, ita familiæ sit oportet. Monstrōsa certè res, vt Bern. gradus summus, & animus infimus; sedes prima, & vita ima; lingua magniloqua, & vita otiosa; sermo multus, & fructus nullus; vultus grauis, & actus leuis; ingens auctoritas, & nutans stabilitas. Et certè tristis res & lachrymis digna, quo maior aliquando quispiam est, eo minùs, bonum; quo diuitijs potentior, eo vitijs infirmiore; quo honore ac gloriâ apud homines illustrior, eo magis apud Deum vitâ ac mori-

*Isai. 32.**l. 2. Confid.
ad Engen.*

mori-

moribus de decoris esse plenum. Ecce, cum paruulus esset in oculis suis Saul, caput in tribubus Israhel factus est; exaltatus autem, in crassatus & dilatatus, recalcitrauit. *1. Reg. 15.* Secundo, sollicitudo Superioris magna requiritur ac vigilantia. nam velut speculator constitutus est in turri quisquis præest, & velut nauarchus ad clauum prospicere debet pericula. Si itaque claudis diligenter arcam pecuniæ aut arcem; longè potior tibi esse debet anima famuli, discipuli, subditi, pro qua rationem redditurus es. neque ita te excusa, Vnusquisque onus suum portabit; hoc onus *Galas. 6.* tuum est.

Oratio ad Deum pro se & familia.

Deus patrum meorum, & Domine misericordie, qui fecisti *Sap. 9.*
 Omnia verbo tuo, & sapientiã tuã constituisti hominem, vt dominaretur creatura, qua à te facta est, vt disponat orbem terrarum in equitate & iustitia, & in directione cordis iudiciũ iudicet; da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam, & noli me reprobare à pueris tuis, quoniam seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infirmus, & exigui temporis, & minor ad intellectum iudicij & legum. nam & si quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit sapietia tua, in nihilum computabitur. Mitte igitur illam de calis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in se a potentia. Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iustè, & ero dignus sedium patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus? cogitationes enim mortaliū timide, & incerta prouidentie nostræ. Corpus enim, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimat sensum multa cogitantem. & difficile est imamus, quæ in terra sunt; & quæ in prospectu sunt, inuenimus cum labore. Quæ autem in calis sunt, quis inuestigabit? Sensum autem tuum quis

sciet? nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum sanctum tuum de altissimis, & sic correctæ sint semitæ eorum, qui sunt in terris, & quæ tibi placent, didicerint homines? nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi, Domine, à principio.

Eia, quaeso, respice ad orationẽ serui tui, & preces eius; tu enim dedisti mihi has animas, ego autem sum puer paruulus ignorans egressum & interitum meum: dabis ergo seruo tuo cor docile, vt discernere possit inter bonum & malum. Da mihi sapientiam & intelligentiam, vt ingrediar & egrediar coram populo tuo; quis enim potest populum tuum dignè iudicare, nisi tu illi faueas, ipsi uero, adiuues? vtinam omnia ossa mea dicant, Domine quis similis tuus! vtinam omnes quos commisisti mihi, seruiant tibi in toto corde suo! ctenim si neglexero, si perierint exemplo meo, sanguinem eorum de manu mea requires, & seueram rationem exiges in die furoris tui. Sunt enim filij tui, sunt pretium sanguinis tui, serui vel subditi, sed & conserui mei: & forsitan, quia humiliores, in æternum ipsi domini futuri, & ego seruus; ipsi primi, & ego nouissimus; ipsi principes in accubitu ad mensam tuã, & ego iubebor cum rubore nouissimũ locũ tenere. Peruigilo nunc ego quasi rationem pro anima redditurus; si lapsus quis fuerit, erit anima mea pro anima illius. Concede ergo mihi, Domine dominantium, stare super custodiam meam, vineam meam custodire, & sic aliis præsim, vt prodesse queam; sic præeam, vt ad te eos perducam, & paruus sim in oculis meis. si quis enim suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, fidem, ait Apostolus, negauit, & est infideli deterior; & tu uisitabis super omnem qui arroganter ingreditur. Hæc igitur, dulcissime Iesu, subtilissima ars uiuendi est, culmen tenere, & gloriã premere; esse quidem in potentia, sed potentẽ se nescire; ad largiendã bona potentem se cognoscere, ad rependendã noxia omne, quod potenter ualet, ignorare. Sed, tu Domine, cuius solius magna potentia est, & à quo est omnis potestas, & omnis paternitas in calo & in terra nominatur, cõserua me, quoniam Deus meus es tu: conuerte eos quos dedisti mihi, vt non perdam ex iis quemquam, sed querant nomen tuum & gloriam tuam,

3. Reg. 3.
2. Paral. 1.

3. Reg. 10.

1. Tim. 5.

Greg. 26.
Mor. c. 19.

tuam, & sciant quia tu es Dominus, & non est alius. Da in man- Eccli. 3.
 suetudine perficere opera mea, vtq; alter alterius onera portemus. Galat. 6.
 Monuisti me, dicens, Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuos- Prou. 27.
 que greges considera. Vtinam, Domine, fructum omnem, quem fa-
 cere possunt, sedulo colligam! vtinam omne quod eis nocere potest,
 studiosè auertam! vtinam etiam anathema esse possem pro fratri- Rom. 9.
 bus meis, vt cognoscant & diligant te! Venite, filij, audite me, ti- Psal. 33.
 morem Domini docebo vos. Sperate in eo omnis congregatio popu- Psal. 61.
 li, effundite coram illo corda vestra. Deus adiutor noster in ater-
 num, accedite ad eum & illuminamini, & facies vestra non con- Psal. 33.
 fundentur: apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Do-
 minus, & pereatis de via iusta. Sed, tu Domine Deus, obsecro te per
 viscera misericordie tue, operi manuum tuarum porrigè dexte-
 ram tuam, vt seruiamus tibi corde perfecto atque verissimo, o-
 mnibus diebus vita nostra. Amen.

Praxis ad familiam ritè ordinandam.

PRima est, diligenter considerare & sæpe, quanti sit anima vna,
 & quibus modis domesticorum, & nobis commissorum ani-
 mas iuuare possimus, atque a Domino humiliter petere pro iis
 gratiam necessariam.

Secunda. Quoties in familiam aliquis admittendus est, pa-
 cifici cum illo de Dei obsequio perinde ac nostro, nimirum vt con-
 fiteatur & communicet saltem quolibet mense, ne nostri aman-
 tiores esse quam Domini nostri deprehendamus: quòd si dysco-
 lus euadat, aliisque noxius sit, eliminandus est. Exemplum illu-
 stre tibi dabit S. Elzearius, de quo scribitur in vita eius 27. Septem- Scribitur
 birs: qui velut nouus paterfamilias, nouo quodam modo cœpit
 suæ familiæ præsidere, nouasque morum plantulas inserere, &
 transgressionibus pœnas proponere. Primò constituit, vt omnes è
 sua domo tam mares quam feminæ quotidie vt minimum Mis-
 sam vnã integrè audiant. Secundò, vt viuant castè & purè: qui
 secus facerent, eos suã domo expellebat: nolebat enim vt quis-
 quam pœnitentiæ vesceretur, quem sciter peccato mortifero im-
 plicatum, ne alios inficeret, & ne illius peccatum ipse fouere vi-
 deretur. Tertiò, vt nobiles & milites, itemque virgines & ma-
 tronæ, qualibet hebdomadâ semel confiteantur peccata sua, &

Singulis mensibus deuotè percipiant Eucharistiæ Sacramentum. Quartò, vt eædem virgines & matronæ manè vsque ad prandiam precibus & piis exercitijs vacent: à prandio manuarijs operibus sese occupent. Quintò, vt nemo ausus sit blasphemare Deum, sacrosanctam Virginem, vel aliquem Sanctorum: nec quisquam falsò iuret, aut vitiosè & leuiter absque causâ, nec impudica vel inhonestâ verba proferat. Sciebat enim ex Sapiente, mortem & vitam esse in manibus linguæ: & ex Apostolo, corrumpere bonos mores colloquia praua. Huius constitutionis violatores hac ratione puniri voluit, vt vel toto prandio coram alijs sederent in terra, solo pane & aquâ contenti, vel toto die in cubiculo manerent inclusi communi cibo vescentes. Sextò, vt nulli fas sit ludere tesseris, aut alio vti lusu illicito, turpi ac inhonesto. si quis contrâ fecisset, grauis illum pœna manebat: Septimò, vt omnes è sua familia, pace, amicitia & concordia inter se fruantur, alijs alium nõ offendat, neque verbo, neque factò; si quid à quoquam aliter sit attentatum, mox cum offenso redeat in gratiâ. atque vt id fieret, non mediocriter ipse dabat operam: reos autem pro ratione culpæ puniebat. Octauò, vt quotidie à prandio vel aliâ horâ vespertinâ, nisi legitimum impedimentum inciderit, fiat aliqua collatio inter illos, ipso præsentè, de verbis Domini pro animarum informatione. In eo autem colloquio, dum vnus aliquis loquitur, cæteri orent pro illo in cordibus suis, vt Deus illi subministret sermonem, ex quo omnes proficiant: nec quisquam audeat sic loquentis verba interrumpere, aut aliter impedire. id si quis non obseruet, à tam pio colloquio excludatur, donec emendatus ab alijs reuocetur.

Tertia. Ad orationem aliquam saltem vespertinam curare vt conueniant. quod S. Carolus Borromæus per totam diœcesim suam introduxit. idem est de lectione aliqua libri pij, vesperti, maximè dum familia conuenit, quod à multis vsurpatur.

Quarta. Curate vt libri pii in manibus sint, & ad manum, & ad conciones, aliaque pietatis exercitia mittantur.

Quinta. Vt præmia pietati ac probitati tribuantur, atque adedò nihil quoad fieri potest, nisi eo sine concedatur, vt melior fiat qui accipit. ac corporalia accipiendo ad spiritualia inuitetur. idque quantum valeat in pueris, vix credi potest.

Sexta. In familia sunt liberi, sunt serui: liberorum verò habenda ratio maxima, vt bene educentur, videte, nõnne qualis furculus, talis arbor? Educationis formâ dedit Tobias: Honorem, ait, habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius: memor enim esse debes,

Prov. 18.
3. Cor. 35.

Tob. 4.

debes, quæ & quanta pericula passa sit propter te in vtero suo. Cùm autem ipsa compleuerit tempus vitæ suæ, sepelias eam circa me. Omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & caue ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri. Ex substantia tua fac eleëmofynam, & noli auertere faciem tuam ab vlllo paupere; ira enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini. Quo modo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis, quoniam eleëmofyna ab omni peccato & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleëmofyna omnibus facientibus eam. Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam numquam patiaris crimen scire. Superbiam numquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initiũ sumpsit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus & egenis comede, & de vestimentis tuis nudos tege. Panem tuum & vinum tuum super sepulturam iusti constitue, & noli ex eo manducare, & bibere cum peccatoribus. Consilium semper à sapiente perquire. Omni tẽpore benedic Deũ, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant. Noli timere, fili mi; pauperem quidem vitã gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus benè.

Cauendum autem Primò vehementer, ne videant, aut audiant quod castimonix aduersetur. Quid? quòd Iuuenalis poëta etiam hoc monet dicens:

*Nil diũ fœdum visusq; hac limina tangat
Intra qua puer est; procul hinc, procul inde puella
Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti,
Maxima deberur puero reuerentia.*

A prima pueritia instillanda vita Christi & Sapientix æternæ dicta, de charitate, humilitate, patientia, liberalitate in pauperes. Nunc verò anilibus ferè (quod Plato verabat) fabellis memoria paruulorum impletur; quanto fatius vitæ Christi historia, maximè infantix! Beatus Hieronymus optabat posse primam formare pueritiã, quem de hac egregiè differentem lege. Secundò, obseruandæ sunt puerorum inclinationes, & quibus recreentur, ac suauiter corrigendæ præmio proposito. Baleares

*Hieron. ep. ad
Latam.*

pueros suos, nisi fundâ suâ dextrè vsi fuissent, cibo priuabant, ita omnia, etiam necessaria, parentes pueris largiri possent, præmiumque virtutis alicuius aut honestatis statuere, vnâq; quod dicitur, fidelîâ duos dealbare parietes. Tertio, quanta sit iam cura adhibenda in nutricum corporis & animi, seu magistrorum delectu, omnino omnibus in confesso est. Vitia enim illorum in pueros certò deriuantur. Alexander, vt fertur, in Leonida præceptore incessum non sat commodum est imitatus: Nero à nutrice crudelis esse didicit. Videant omnes, qui præsunt aliis, & maximè magistri, quæ incumbat illis necessitas formandi suos mores ex virtute. Non poterit certè ebrietati deditus, luxuriâq; atque ambitionis mancipium magister esse humilitatis & temperantiæ. Videant sibi se non viuere, sed multis: vnoque suo defectu ac labe tot animas interire, quot habent sibi commissas. Nullæ charybdes aut syrtes iuuentuti maiores, quàm pædagogus vel magister, si ingenio magno sint & moribus improbis. Otium omniuo à pueris arcendum est. idcirco ante omnia diuidere illis oportet tempus, ita vt in pietatis, ciuilibus vitæ exercitiis, & recreationes dispertiat.

IACVLATORIÆ.

- Pfal. 100.* **N**on habitabit in medio domus mea qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxi in conspectu oculorum meorum
- Pfal. 30.* Diligite Dominum omnes sancti eius, quoniam veritatem requirit Dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.
- Ibidem.* Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.
- Pfalm. 21.* Et anima mea illi viuet, & semen meum seruiet ipsi.
- Pfalm. 33.* Timete Dominum omnes sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.
- Tob. 4.* Pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum.
- Pfal. 100.* Oculi mei ad fideles terra, vt sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.
- Ibidem.* Non proponebam ante oculos meos rem iniustam, facientes prauaricationes odisti.

CAPVT XXIII.

Meditatio de Solitudinis bono.

PRÆIVDIVM I. Constitue te velut in deserto cum Domino IESV ieiunante, & orante.

PRÆIVDIVM II. ORATIO pro subiecta materia.

PVNCTIVM I. Considera duplicem esse solitudinem; animi, & corporis. Animi (quæ ab omnibus haberi potest) solitudo ea vocatur, quâ homo mentem auocat subinde à rebus externis, & secum habitat, vt vulgò dici solet. Secessi, aiebat quidam, non tantùm ab hominibus, sed à rebus. *Seneca.* Omnes enim vacant, qui volunt: neminem res sequuntur, ipsi illas amplectuntur, & argumentum felicitatis, occupationem esse putant. hac frui, etiam in turba quis potest. Ita videmus aliquos ea quæ præsentia sunt, nec videre, nec audire, nec gustare. Alia est corporis, quâ etiam corpore quis sese ab hominum separat consortio, idque vt animi sanctam solitudinem consequatur, eumque à terrenis ad cælestia eleuet: iuxta illud, *Thren. 3.* Sedebit solitarius, & tacebit, quia leuauit super se. vide an hanc atque illam ames, & quantum de vtraque consecutus sis. Considera Secundò, quanti hanc mentis, vel animi Sancti fecerint. Quid enim aliud Ioannes Baptista in deserto, Pauli, Antonij, & tot Anachoretarum millia, fugâ mundi, & solitudinis amore testantur, quàm se Spiritus sancti vocem aure cordis audisse, quam Arsenius etiam corporis acceperat: Fuge, late, tace? Imò vix vllus Sanctorum reperitur qui non huius amans fuerit. Intuere exemplum IESV Christi, qui ductus fuit à Spiritu sancto in desertum post baptismum, & quadraginta dies in eo permansit, præterea pernoctabat in oratione, secedebat in montem ipse solus, & orabat, persæpè autem in montem *Matth. 4.*
Oli-

Ioan. 18.

Oliueti: sciebat enim, vt ait Ioannes, Iudas locum, quia frequenter IESVS conuenerat illuc cum discipulis suis. Sequere, imitare Dominum, & Sapientiam æternam. Considera Tertio, quanta necessitas huius sit: etenim vti nulla negotia rectè in turba tractantur; ita minimè omnium quæ ad salutem pertinent. Si enim nemo scribit sapientiam, nisi in otio: nemo rem tractat grauem, nisi secretum petat, seque interpellari, aut strepitum fieri prohibeat, immò etiam in mensa, in ludo, in somno optata quies est: quid non debet facere salutis negotio is, qui eam amat? quid non pericula plurima efficere, & admonitio, & exemplum, & doctrina Domini IESV à te impetrare? Audi eum monentè: Tu autem cum orare vis, intra

Matt. 6.

in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito. Audi per Prophetam loquentem: Ducam eam ad solitudinem, & loquar ei ad cor; quasi in turba loqui non sit solitus, aut certè non ad cor, vt conuertatur. neque profectum etiam largitur, nisi ei qui secessu captato, &

Osea 2.

clauso ostio considerat semitas domus suæ. Non poterat mulier illa Elisæi alumna debita dissoluere, nisi domo clausa oleum in vasa vacua infunderet. ac sæpè obrui necesse est peccatis & debitis grauissimis hominem, nisi receptui aliquãdo canat. Hoc Dominus innuere visus Marci c. 6. cum discipulis in prædicatione occupatoribus dixit: Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. Idcirco sanctus Franciscus in montem Aluernum, B.P. Ignatius in Cassinum montem secedebat, S. Martinus quotannis mensem vnum, exclusis omnibus, ab vrbe in solitario loco animum viresque colligebat: idem S. Carolus Borromæus factitabat, alijque Sanctis ferè omnibus commune est, & fuit. Hic expède, quo spiritu impulsilli solitudinem amarunt, & quæsierunt, tantoque eam tempore incoluerunt: nõne sancto? proinde solitudinis horrorè à spiritu maligno esse scias? Vis igitur Deum tibi ad cor loqui? vis legem viuendi ac normam certam cum

4. Reg. 4.

Moyse

Moyse accipere? solitudinem pete. vis IESVM transfiguraturn videre, vis sponsum inuenire cum sponsa? egredere in agrum, relinque turbas, non tam corpore, quam animo; corpore tamen etiam fuge, quantum vitæ tuæ ratio permittit.

PVNCTVM II. Considera, vnde tam laudata solitudo corporis. Nempe quia animum extra se positum, reuocat ad se; & obsurdelcentem, diuinis vocibus obaudientem facit: ita vt quem antea non audierat, huius vocem audire incipiat, & virtutis dulcedinem in fonte degustare. E contrario vt musicæ in strepitu harmonia percipi nequit, nec loquentis vox: ita neque sancti Spiritus inspiratio, neque mentis gaudium absque solitudine potest degustari: imò nec homo consideratè aliquid facere potest, nisi in ea. Quis pingere, scribere, discere valet in boario ac strepitoso foro? atque adeò nullum serium opus absque solitudine fieri potest; neque corpus commoda, neque anima quietem capere. ama igitur illam, & statue audire Deum loquentem ad cor tuum. Considera præterea quæ solitudinis sint ad salutem præsidia. Primò, is qui intra eam se abdit, quia solatio hominũ se priuat, diuinum meretur; quantiautem illud meritò æstimetur per se manifestum est. Deinde omnem ferè peccandi illecebram solitarius euadit. Imò quemadmodum curari peste infecti nequeunt, nisi à morbidis separentur; ita animus valere non potest, nisi separetur ab ijs qui animo pestes circumferunt. Ideo quæ de se ait Propheta: Ecce e-
 longauit fugiens, & mansi in solitudine. Solitudinem, aiebat Seneca, quærit, qui vult cum innocentibus viuere. Quid ita? in primis, quia ibi linguâ offendere non potest: qui autem linguâ non offendit, hic perfectus est vir. quid? quòd etiam Philosophi proximum Deo putarunt, qui silere nosset, & ad summam perfectionis breuiloquum. & rariloquum, & submissa voce loquentem requirunt. Quoties, asserit quidam, inter homines fui, mi-

Psalm 454

Seneca.

Iacobi 3.

Seneca.

Ambr. l. II. de Offic. nor homo redij. Silendi, ait Ambrosius, patientia, oportunitas loquendi, & contemptus diuitiarum, sunt maxima fundamenta virtutum. Adde, hominem ferè creaturæ amore in solitudine non inescari (minùs enim irritant longè posita, quàm quæ oculis subiecta sunt) atque adeò nec exemplo depruari. vnde dicebat S. Antonius, Qui sedet in solitudine, & quiescit, à tribus malis eripitur, id est, auditus, locutionis & visionis. Et Arsenio dictum est, vt iam monui, Fuge, tace, quiesce; hæ enim sunt radices non peccandi. Ea de causa monasteria petuntur, solitudines, Spiritu sancto instigante, quæruntur. ac licèt sæculares non possint pari passu ambulare, sæpè tamen aliquod tempus pietati ac lectioni prætribuere possunt: imò primum argumentum, cum Seneca, compositæ mentis in ijs existimo, posse secum consistere, secum morari. Certè conuersio, quam neque auditis concionibus atque adhortationibus impetrare à se homo potuit; diei aut horarum aliquot secessu, ac consideratione non rarò ab eodem obtinetur.

PVNCTVM III. Considera, quæ solitudo bona secum adferat. In hac enim homo ad se redit atque ad cor, suæque expendit & disponit prudenter, oculo mentis depurato; atque ita qui nihil videtur agere, maiora agit. Præterea hoc pacto aptus redditur Dei colloquio, illoque fruitur. Dic verò, nõne illud suauius quàm humanum arbitraris, cum illo inquam colloqui totius beatitudinis & bonitatis fonte, cui per orationem homo coniungitur, sed non nisi in solitudine? Vbi enim Eliæ, vbi Moyfi locutus Deus? nõne in deserto? vbi Christus manifesta-uit gloriam suam? nõne in solitudine? Quod per Isaïam dignatus est promittere, dicens, Ponet desertum eius quasi delicias, & solitudinem quasi hortum Domini. gaudium, & lætitia inuenietur in ea, gratiarum actio, & vox laudis. vnde verè, vt August. ait, dulciores sunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorù. Huc accedit sancto-

Seneca epist. 8.

cap. 51.

In Psal. 127.

etorū Patrum lectio, & quæ ex studio vniuersim hauritur voluptas. Vides quanta è solitudine bona: quàm hîc liber cæli aspectus, quàm iucundus terræ & terrenarum rerum despectus. in quo crebrò se exercere solitum scimus B. P. Ignatium, & suauissima cæli gaudia libantem, erumpere in has voces, Quàm fordet mihi terra, dum cælum aspicio! At quanto dulcius in solitudine, ac sancto otio post orationem, prata in ambulare Scripturarum? & vt D. Hieron. pinguiſſimus est sermo diuinus omnes in se habens delicias: quidquid volueris ex diuino sermone nascitur. & rursus: Si quidquam est, quod in hac vita virum sapientem teneat, & inter pressuras & turbines mundi æquo animo manere persuadeat, id esse primum reor meditationem, ac scientiam Scripturarum. Non igitur molestia solitudinis timenda est, maximè cum Sapiens, vt idem Hieron. numquam solus esse possit: habet enim secum omnes qui sunt, & qui sunt boni, & animum liberum quocumque vult profert & transfert, & quod corpore non potest, cogitatione complectitur; & si hominum inopia fuerit, loquitur cum Deo. Numquam bonus solus erit. Denique videri certè potest, neminem in terram sanctam veræ perfectionis, aut veræ beatitudinis peruenire, nisi per mare rubrum, id est Christi merita, & desertum, solitudinem saltem animi, quæ ægrè nisi ea quæ corporis est aliquando colatur, acquiritur: hæc autem sine illa, nullius pretij est. nam quid prodest, ait Seneca, totius regionis silentium, si affectus fremant? Vtinam hæc consideraret maximè Religiosus, & delectaretur quiete potiùs, quàm concursatione, nisi quoties vrget charitas atque animarum zelus! Si enim SS. Patres, Pauli, Antonij, conuersationem hominum detrimentum spiritus sentiebant; quid accidet nobis miseris, si non zelo, sed vt tædium leuetur, solatio la quærantur, otum sanctum & quies deseratur? O si scirent quantum in solitudine, silentio, colloquio cum sanctis

Hieron. super illud Psal. 147. Et adipe. super ep. ad Ephes. l. 1.

Contra Iovin.

Seneca epist. 6.

ctis Patribus, cum eruditissimis viris, cum Sapientia æterna capere possent solatium!

*Oratio pro solitudinis ac silentij virtute
impetranda.*

O Amator hominum, qui lucem habitas ab aeterno inaccessibilem, nemo te videre poterat, & viuere, quid ergo spei nobis reliquum erat inueniendi te? nihil certè, nisi esses dignatus propter nos descendere de throno regali, de caelesti palatio in desertum istud, in terram horroris & vastæ solitudinis. Erasmus enim sicut oues in montibus errantes sine pastore. Et quid faceres cui natura bonitas, cui viscera misericordiæ? Nonne orireris ex alto, vt populus qui sedebat in tenebris, videret lucem magnam? Et quorsum hac? vt rediremus, & conuerteremur ad te pastorem animarum nostrarum, sequeremur te itinere tridui in solitudinem, & ibi nos manna pasceres corporis ac sanguinis tui, vt habitaret in solitudine iudicium, & esset opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium, & securitas vsque in sempiternum. Dixerat Propheta tuus, Letabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi liliū, germinans germinabit, & exultabit letabunda & laudans: gloria Libani data est ei: decor Carmeli & Saron, ipsi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei nostri, tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum, quia scissa sunt in deserto aqua, & torrentes in solitudine, & quæ erat arida, erit in stagnum, & sitiens in fontes aquarum. in cubilibus in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami & iunci. Quid ista sibi volunt, Deus meus, nisi in solitudine & non in turba exultare animam, & florere, germinare, & videre gloriam Domini? bibere aquas de fontibus tuis, ô Saluator mi, & aridam fieri in stagnum, & sitientem in fontes aquarum? qui enim bibit ex aqua quam dederis ei, flumina de ventre eius fluunt aqua viua. Concede mihi ergo vt libenter de tot annis vitæ, tot mensibus, tot diebus decimas aliquas dem tibi, vt te sequar in solitudinem, & audiam quid loquaris

Isaia 32.

Isaia 35.

quaris

quaris in me : non enim habet amaritudinem conuersatio tua, ô Sapientia eterna, sed magna est multitudo dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te. vacare, & videre nos iubet quoniam tu es Deus, id est, omne bonum, & abscondere diceris dilectos tuos in abscondito faciei tuæ à conturbatione hominum. O vtinã delectet me abscondi propter te, & libenter de tot diebus vanitatis vitæ huius consecrem tibi & saluti meæ pauculos in quiete & solitudine, vt audiam te loquentem ad cor meum : vt loquar tecum, & cum Sanctis tuis libentiùs quàm cum hominibus. Quis enim nouit sensum tuum, Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Incomprehensibilia sunt iudicia tua, & nescio quã me viã in patriam ducere decreueris. sed quid? inquietudo cordis corpus quiescere non sinit, & fascinatio quadam mentis nostræ: libet ire, videre, audire, & redeo vacuus, quia non sunt ista, quæ valent satiare me; lassus redeo, quia non est quies animæ, nisi in te. Egredere igitur anima mea de terra tua, de cognatione tua, de domo patris tui: obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum. O anima sola esto, vt soli omnium serues te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam ab illo qui tibi ministrat; secede, sed mente, non corpore; sed intentione, sed deuotione, sed spiritu. O quis mihi det vt inueniam te solum, dilectæ animæ, & quierem in te inueniam, & cesset turba cogitationum mearum, & in solitudine mea viror calami & iunci oriatur, & sedeam tecum in pulchritudine pacis, mortuus sim, & vita mea abscondita cum Christo meo, in Deo meo, donec venias, & introducas nos in amplissima calispatia; voces in sortem Sanctorum, vbi erit gaudium, & exultatio in secula seculorum! Amen.

Psal. 45.

Psal. 30.

Psal. 44.

Bern ferm.
40. super
Cant.

Coloss. 3.

Praxis ad solitudinis amorem ingenerandum.

PRima. Omni custodiã, vt Scriptura monet, custodi cor tuum, & sensus corporis tui vide vt ibi excubet ratio, ne in penetrabilia intrent hostes, pacemque turbent, & solitudinem cordis tui.

Sicut enim vrbs patens, & absque murorum ambitu; sic vir qui non potest in loquendo, idem est in videndo, audiendo, cohibere spiritum suum. Meritò idem comparatur horto absque sepe, de quo Eccles. Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber, ille scilicet tortuosus, ac infernalis. vnde primum argumentũ disciplinæ religiosæ, modestia ac solitudo, adeoq̃ue in vsu tempore B. P. Ignatij (vt ex iis qui cum eo erant intellexi) vt, cùm magna hominum turba domi esset, nullus ibi crederetur. imò si quis strepitum faceret, ipse Generalis egrediebatur, & monebat grauius transeuntem: ita vt non nemo, quem noui, quoties ad cubiculũ Beati viri transiturus accederet, manu prehenderet calceos, ne strepitum vel molestiam illi crearet. Hic est spiritus Sanctorum. qui aliter vadit, cadit potiùs quàm vadit, vt verbis Bernardi vtat.

Secunda. Quotidie saltem aliquod tempus tibi tribue, & saluti tuæ in remoto, quoad fieri potest, à strepitu loco. Sic sciimus fecisse Thomam Morum, aliosq̃ue illustres sanctitate viros. quòd si domi nequeas, in religiosa domo, velut asylo, peritura vitæ partem aliquam decerpe, & otio tribue non otioso. Otium enim, vt Philosophus, sine litteris mors est, & viui hominis sepultura; additq̃ue, Nullus mihi per orium dies exit, partem noctis studiis vendico; non vaco somno, sed succumbo. Ecce vbi Gentilis, & idololatra: vbi nos?

Tertia. Quoties tibi licet, negotia tua in otio dispone, & considera in solitudine vias ac semitas domus tuæ. Nihil certè vtilius, quàm meditare sua agere, & non fortuitò, vt etiam aliàs monui. Idèò negotium graue, aut iter, aut munus suscepturus, secede ad dies aliquot, atque imitare Dominum, qui priusquam prædicationem inchoaret, in deserto 40. dies in oratione ac ieiunio sese exercuit. Quin & Scipio Africanus dicere solitus erat, numquam se minus otiosum esse, quàm cùm esset otiosus; eò quòd in otio, de negotiis cogitaret.

Quarta. Sub festa solemnia more multorum, aut domi frequentius solitudinem cole; aut si eam ibi nancisci nequis, in domum aliquam religiosam, si potes, te abde. Atqui, inquires, non hæc sola ad salutem via. fateor. at tu securiorem ad opes, ad honores, ad gloriam, ac faciliorem negligas?

Quinta. Quamuis omnes, maximè tamen Religiosos, crebrò, imò quotannis dies aliquot animo colligendo dare conuenit; saltem ex mensibus singulis diem vnũ, cùm de Arsenio legamus eum quothebdomadis id facere solitum. Illud tamen suadendum in primis ei, qui de re graui, statu vitæ, vel simili delibe-

rationem vult inire, vt Spiritus sancti instinctum audiat, & ab eo dirigatur, qui solus nouit vias hominum, & omnes incertas prudentias eorum suã ac paternã prudentiã gubernare.

Sextò, quòd si solitudini plures dies tribuere nequis, vnum vt dixi saltem tibi sume, & animæ tuæ, qui tot corpori curãdo, eiusque exercitationibus impendis & mundi negotiis: vnum cum Christo, exemplo Apostolorum maneto, tamen præparatione antea præmissã. Attende verò maximè, quot per Religionis ingressum mundum fugiant, & tamquam vnicam salutis viam illã amplectantur. Cur te non mouent etiam pericula tua, vt saltem breui tempore eum fugias? vide etiam atque etiam, ne occasione huius negligas, ne serò æternum pœniteat. Ecce quot reos ad solitudinem carceres cogūt: quot Principes, auctoritas: quot infirmos, necessitas. Attende etiam tu morbum tuum, exilium, carcerem, & solitudine te cura ac libera. Multis certè ea ita profuit, vt rotam vitam emendarint, molestissimis scrupulorum vexationibus, imò tormentis se liberarint, de seipsis, quod antea nunquam potuerant, triumpharint, odium superarint, cum inimicis in gratiam redierint, ac singulatia à Deo beneficia consecuti sint, &c. Sed quid hæc prosequor? toto orbe notissima Exercitia B. P. Ignatij, & fructus eorum, quos annales nostri diligenter enarrant. vt autem ad solitudinem istam Exercitiorum Religiosos inuitaret Summus Pontifex Paulus V. Indulgentiam plenariam illis qui in ea se exercerent, concessit.

Nota autem vniuersum hunc secessum sex capita, seu fines continere; Primò, confessionem generalem; Secundò, consultationem de rerum suarum dispositione; Tertio, pœnitentiam de præterito; Quarto, decretum de instauratione crebra vitæ per collectionem aliquam quothebdomadis; Quintò, similiter de statu finali, seu in quo statu, ac virtutis gradu mori velis; Sextò, ordinationem vitæ. Primò, quoad orationem; Secundò, mortificationem; Tertio, temporis distributionem; Quarto, actionum quoad modum reformationem, & maximè quoad intentionem; Quintò, occasiones virtutis; Sextò, perfectionis studium. Neque enim solitudinem, aut Exercitia initurus præponere sibi debet altam contemplationem, sed sui cognitionem, & vitæ emendationem, ideoque ad ea præparatio optima, videre quis nos defectus magis remoretur, quæ passio perturbet, & ad hæc omnia dirigenda sunt. Huc pertinet quod S Bernardus ait, & primùm quidem

l. 1. de Consid.

ipsum fontè suũ, id est mentem de qua oritur, purificat consideratio, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, cõponit mores, vitam honestat & ordinar, postremò diuinam pari-

rer & humanarum rerum scientiam confert. hæc est quæ confusa difterminat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verosimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat, vt nihil in mente resideat, aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est. tam pio otio, tamque vtili, nullam in vita operam dare, nonne vitam perdere est?

Septima. Quòd si neque oratione, neque lectione, neque concionibus audiendis iuuari te sentias, percunctare quæso ex te, an iuuari velis. nam si corpus frustra aliquibus remedijs tentasses curare, & præstans suggereretur, idque sine noxa suspendum, plurimaque experienciâ probatum, nonne amplectereris? Applica simile istud animæ tuæ: & tenta hoc saluberrimum eius remedium. Secede, si potes, ad hebdomadas aliquot; si non potes, ad dies; si neque hoc, ad vnum: quòd si nec istud salutis animæ tuæ, tibi, Deo tribuere velis, horam continuis diebus aliquot, non audiendo professori, non mimo, non ludo, sed concede Deo loquenti in solitudine ad cor. Audi eum, & noli auertere aurem, obdurare cor: sed erubescere quòd libeat sæpè fabulis horas optimas tribuere; confabulari, donec hora, vt Bern. ait, prætereat, quam tibi ad pœnitentiam agendam, ad obtinendam veniam, ad quærendam gratiam, ad promerendam gloriam, misericordia conditoris indulserat; & non libeat horam vnam aut alteram quieti, solitudini, taciturnitati dare, è qua tot tantaque bona omnium sapiētium iudicio, omnibus quidem, sed maxime Religioso proueniunt. Certum est sæpè vnâ horâ attentè & in quiete considerare, plus profuisse, quàm plurimas conciones in turba audiuisse. Vt appositè dixerit Seneca: Quid, ait, tibi præcipuè vitandum existimem, quæris? turbam. numquam illi tu te commiseris: numquam a turba mores, quos extuli, refero.

Octaua. Quemadmodum autem in omni virtute gradatim ascendendum est, ita & in hac. Assuesce igitur sensim, & coge te exiguo tempore in solitudine permanere, deinde illud protrahe, variaque præbe, sed sancta in quiete solatia: protrahe, inquam, v.g. ad honorem Beatæ Virginis ad quadrantem vnum atque alterum, vt solitudinis capiaris vsu & amore.

Nona. Solet in solitudine tædiū nasci, quod magnum Antonium in suo tirocinio cœpit tentare: verum Angeli monitu edoctus est quâ ratione illud leuaret, orationem cum manuum opere alternando: sic etiam & tu poteris variis exercitijs te occupare,

radiumque leuare. Sunt autem illa Primum, oratio vocalis, dispositis etiam subinde v.g. stationibus Urbis Romanæ; Secundum, mentalis, siue meditatio; Tertium, studium sacræ Scripturæ, quod D. Chrysoſt etiam sæcularibus familiare esse cupit. Magna certè vtilitas ex eo, vt supra declaratum est. Experietur autem qui quotidie saltem vnum atque alterum caput, cū aliquo commentatio perlegerit. Quartum, memoriæ exercitatio. Eius siquidem thesaurum quotidie augere vehemēter expedit, maximè sacræ Scripturæ sententiis, & Sanctorum, sunt enim & vitiorum antidota, & sincera mentis oblectatio. Quintum, lectio SS. Patrum; Sextum, studium Casuum conscientiæ; vt suis quis, ac deinde alienis vulneribus possit mederi. Ad quod, compendium eorum colligere iuuat. Septimum, lectio librorum piorum, qui de virtutibus & vitiis tractant; Octauum, studium sacræ ac profanæ historiæ, vna cum chartis geographicis, atque ex his colligere exempla ad vitam bene instituendam; Nonum, Politicorum scriptorum cognitio, quæ si Christianâ pietate nitantur, magnum sunt ad gubernationem præsidium. Quemadmodum Machiaveli institutionē certam esse reipub. perniciem omnibus manifestum est, qui Deum esse, ac mundum gubernare crediderint. Decimum, studium quo quis diligenter quærit præces proximi iuuandi, dissidentes conciliandi, afflictos solandi, ac maximè omnium iuuandi morientes; tum enim de summa rei agitur, & de æternitate iacitur, vt ita dicam, alea. Sic sese ad conuersationem præparare, est magnâ parte bona opera in secreto informare. qui autem secus facit, magno labore, ac fructu exiguo operatur: vt is qui ferram ad opus non parat, securim non acuit faber, viam viator priusquam in eam se det, non inquit, at fortuito aggreditur. Vndecimū, Philosophicam aliquâ quæstionem, aut Theologicam excutere; Duodecimum, naturalis historiæ, plantarum atque animalium peruestigatio: item Mathematicos & Astronomiæ. Lectio itē Poëtatū, aut scriptio aliqua. Postremò ad recreationem animi, pingere, fingere, tornare, fundere, vel simile aliquod exercitium elegantioris ingenij moderatè allumere, ita vt serua ac grauiora negotia non impediatur, ac Virgilij illo monito opus sit:

*Excudent alij spirantia mollius æra,
Orabunt causas melius, ciliq; meatus
Describent radio, & surgentia sidera dicent.
Tu regere imperio populos, Romane, memento.
Hæ tibi erunt artes, paciç imponere morem.*

Quibus indicatur quemque muneri suo attendere in otio oportere,

tere, ac semper aliquid agere. Rectè enim ait Ennius in Iphigen.

Otio qui nescit uti plus negotij habet,

Quàm cum est negotium in negotio.

Nam cui quod agat, institutum est, nullo negotio

Id agit, studet ibi, mentem atque animum oblectat suum.

Otioso in otio animus nescit quid velit.

I A C V L A T O R I Æ.

Pfal. 62.

IN terra deserta, inuia & inaquosa; sic in sancto apparui tibi, ut
viderem virtutem & gloriam tuam.

Cant. 7.

Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.

Cant. 8.

Quis mihi det te fratrem meum, ut inueniam te foris, & deosculer,
& iam me nemo despiciat?

Pfal. 54.

Ecce elongaus fugiens, & mansi in solitudine.

Osee 2.

Duc me in solitudinem, Deus meus, & loquere ad cor meum.

C A P V T XXIV.

*Meditatio de Perseuerantia, singulari auxilio
in via virtutis.*

COMPOSITIO LOC I est, constituere se coram Christo
crucifixo, qui ut omnia consummauit, ita illustre
perseuerantiæ dedit exemplum.

ORATIO ut suprâ.

Quid sit
perseueran-
tia.

PUNCTVM I. Considera quòd perseuerantia sit in ra-
tione benè considerata stabilis ac perpetua permanens,
non obstante difficultate diurnitatis. Percurre hîc pro-
posita sancta tua, & vide quantâ, & quàm frequenti cõ-
sideratione ea decreueris; quàm verò inconstanter ea
prosecutus sis: & si vel vnum vitiũ constanter quotan-
nis conatus fuisses extirpare, quâto modò fores! Secũ-
dò, scias Deum vnumquemque vocare, non tantùm ad
statum

Thom. à
Kempis l. I.
c. II.

statum certum; sed certam viam, & semitam in hoc vel illo statu: quæ sunt exercitia aliqua, quibus si homo insisteret, ad perfectionem venire posset, & non aliter. (varia enim dona sunt, & diuisiones gratiarum, etsi vnus spiritus. Hinc verò ferè esse principium apostasiæ, à fine & religioſa vocatione, quòd parua in speciem, re verò magna negligantur & interrumpantur exercitia, atque intercludatur fluxus diuinæ gratiæ. 1. Cor. 12.

PUNCTVM II. Considera necessitatem huius virtutis, etiam in paruis: qui enim perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Quod, etsi de finali in bono perseuerantia dictum; tamen ad alia pertinet exercitia: in quibus si inconstans fueris, finalem aliquam etiam ratione perseuerantiam labefactas, cui vt calcaneo diabolus insidiatur. Matth. 24.

Deinde, vt Laurentius Iustinianus, virtus laudem nō mereatur, nisi in ea viriliter perseueretur. Sicut non satisfacit, partem debiti soluens; nec qui partem itineris conficit, peruenit; nec qui partem stadij decurrit, brauium capit. Quid ergo hi faciunt? Labore sese fatigant profus inani, ac pleno insuper ignominia, defectu perseuerantia. Bonum enim inchoare, & malo fine concludere, quid aliud est quam monstrosas res conficere? Illa enim actio quasi chimæra est, quæ initium quidem habet à ratione, sed finem à sensualitate. Profus absque perseuerantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum cōsummatio est (vt Bernard.) nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium, soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarū nodus, vnanimittatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Laur. Iust. de ligno vita, tra 7 do obed. c. vltimo. Aug ser. 8. ad fratres in Eremo. Bern. epist. ad Iannenses.

PUNCTVM III. Considera Primò, quàm turpe sit, instar arundinis vento agitata multa inchoare, nihil perficere: vt patet ex simili; si quis in vniuerso omnia inchoata videret Secundò, quòd omnis labor irritus sit, & vt ita dicitur

cam, impensa gratiæ perdita, dum semper ſtruimus, & mox deſtruimus. Tertiò, attende relabentem facere perinde, ac ſi proditor poſt veniam à Rege adoptatus, iterum incipiat rebellionem moliri, & Regis cædem: etenim peccator, culpâ mortali Chriſtum ſibi met crucifigere dicitur. Quamvis autem venialibus peccatis atque imperfectionibus Dominus Iſvs non crucifigatur; tamen quia per illa ad mortale diſponitur homo, eò quòd charitatis vigor ſenſim imminuatur, etiam ad illud facinus tendere videtur. Quartò conſidera, optimam vitæ rationem, conſtantiâ & conſuetudine valdè facilem fieri; at contrà, ſemper inchoantem, ſemper eſſe diſcenti ſimilem, omniaque difficilia experiri. Igitur ſic ſtatue: Ecce ſtadium ingreſſus ſum: quid ergo? cupiõne rapere brauium? ſi volo; vtrum præſtat? vno menſe vel altero ſtrenuè laborare, & poſtea in ſumma quiete viuere; an ſemper in ſchola Chriſti diſcere, & numquam ad ſcientiam peruenire: ſemper ſerere, & non metere: fodere, & aquam non inuenire: ædificare, & numquam conſummare, vt domo frui poſſim; ſed iniurijs aëris expoſitum manere? Quintò, conſidera perpetuum, & ſibi ſimilem cælorum motum, anni tempeſtates, & cætera à creatore noſtro, perpetuo quodam ordine ac modo gubernari: omnia in pondere, numero & menſura, etiam munitiſſima quæque eſſe facta, vt nos etiam accurati eſſe diſcamus, & ab omnibus creatis ad id inuitemur. talia commoda & incommoda conſtantiæ & inſtantiæ percurrere.

Pars ſecunda.

PVNCTVM IV. Conſidera, quid ſit, quod in exercitio virtutis te inſtantiem efficiat. Primò, eſt laboris fuga; ſed ſi inſpicias, illum hoc pacto eo plus auges, quo facilius domum conſeruare, quàm ædificare; ſeruare ſanitatẽ, quàm recuperare; cauere lapſum, quàm ſurgere. ergo vide, an præſtet declinare paruum laborem, & gra-

uem admodum, ac intolerabilem propè, subire; vt inconstans facit. Vel Secundò, fit ob iudicia hominum, & sermones. O quæ dementia! aduerte eum, qui suadet vel cogit interrompere, grauissimè tibi nocere, quacumque specie id faciat, seu amici, seu aduersarij. quòd si verè talis non est, saltem ab aduersario tuo capitali diabolo subornatus est, vt in via deficias, ne ducem IESVM constanter sequaris, ac tandem, fractus molestiâ, ex paruo profectu nasci solitâ, ab eius sequela nauseabundus abscedas; nam qui contemnit modica, verè (vt Scriptura loquitur) paulatim decidit. Videtur huiusmodi perinde facere, ac si caractam diu retentam, molæ verbi gratia vertendæ, sinat elabi. O quâto tempore ac labore opus est, vt cessatio parua compensetur! Simile idem habes in aliquibus opificibus, qui ignem perpetuum alere debent, quibus remissio parua, maxima iactura est, quos imitari diligentiam debemus, atque ignem semel accensum in altari animæ nostræ, vt olim præceptum fuit, semper fouere.

*Eccli 19.**Leuit. 6.*

PUNCTVM V. Considera stultitiam eorum, qui perinde, vt Scripturæ verbis vtar, ac luna mutantur, instabiles sunt, ac creb:ò exercitia mutant. frustra enim hi ex præsumptione omnia ambiunt sapè quæ audiunt, neque considerant vocationes varias, quodque vnusquisque donum habeat ex Deo, alius quidem sic, alius verò sic. Laudet, ait Cassian. aliorum virtutes, ipse in sua pergat, etiam si vaccæ mugiant sensualitatis, improbitate laboris omnia superanda.

*Eccli 27.**1. Cor. 7.**Coll. 14. c. 5.*

PUNCTVM VI. Considera Primò, quàm difficilis perseverantia, ac proinde verè gloriosa; multi enim vocati, pauci verò electi. Ex Saule exemplum pete, Salomone, Iuda, Nicolao Diacono, Tertulliano, & Origene, & tot quotidie Religiosis. Secundò, quàm studiosè eam Sancti coluerint, in eodem loco manentes, (nam, vt Climachus, qui faciles sunt ad mutationes locorum, improbi iudicantur) in magna austeritate diutissimè viuentes, castita-

*Matt. 22.**Climach. grad. 3.*

*Aug. lib. 3. Confessio-
num.
Luce 7.* te summa ac pietate. Dic verò tibi cum Augustino, Tu non poteris quod isti, & istæ? Tertio, quomodo Christus IESVS in finem perseverauerit, dicens, Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur! Et rursus in cruce tibi dixit, Consummatum est.

Philipp. 4. Quarto, considera aduersus pusillanimitatem providentiam Dei, & amorem erga nos; quodque in illo omnia possimus qui nos confortat. Attende verò in vitijs recidivam, ut in febre pessimam, fierique hominis illius novissima deteriora prioribus, iuxta Evangelicam parabolam.

Matt. 12. Namque ob ingratitudinem ex parte Dei, emendatio fit difficilior; & ex parte dæmonis, quia ille potentior; & ex parte peccatoris, quia debilior. unde Paulus, Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cælestis, & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam.

Hebr. 6.

Pars tertia.

PVNCTVM VII. Considera, quæ remedia hæctenus adhibueris ad superandum te, vel virtutem acquirendam, quemque profectum feceris; si exiguum, cogita an illud per se remedium satis sit efficax, nec ne; si nõ, & nihilominus aliud pigeat adhibere, ex te percontare num velis illam imperfectionem expugnare, aut perfectionem acquirere. Volo, ais; quare tibi ergo illudis? Quid enim: vel le tibi is videretur sanari qui remedia adhibita novit minus sufficere, neque tamen alia quæ in manu habet vsurpare vult, aut applicari permittit? cui talis imponit, nisi sibi, quasi velit, & imperitis? Dico verò mihi, si videres aliquem crebrò tentasse leuare graue pondus, aut promovere manu vnâ currum, vel boue vno aratrum trahere, neque posse; nollet tamen conatum maiorem, aut auxilia adhibere, illumne velle diceret? Adde, si quis foret, qui vellet quidem extructum ædificium, neque tamen materiam aut operas conquirere, manumque ad mouere studeret,

deret, nōnne stultè eum agere meritò diceres? Id applica tibi, volenti turrin perfectionis ædificare. qua in re certè perinde est, aut nulla adferre, aut efficacia nolle media adhibere; imò præstaret omnino nihil tentare, quàm se frustra fatigare, vanaque sui complacentiâ, maiori periculo se exponere, ac lento labore velut igne frustra consumi.

PUNCTVM VIII. Cogita, Velego in hoc nunc superare me volo, vel numquam. Si volo, potiùs iam pergere constâter debeo, priusquã in tepescat amor ac voluntas, & dũ vita datur & occasio, dum vires animi corporisque magis integræ, minùs per torpedinem ac inconstantiam labefactatæ, minùs Deus à me offensus per eã, à quo mihi omne auxilium meum. quorsum differo? nōnne crescit passio dum negligitur? dilatione & interruptione, serior caritatis minuitur? morbus grauior animi quo diutiùs in tepiditate manetur? Denique quid ex mora utilitatis?

PUNCTVM IX. Considera, in omnibus difficilibus virtutum exercitijs esse tria, quæ permouere te debeant. Primum, est necessitas durissimum telum, quæ hîc sine dubio inuenitur, cùm salui omnino esse velimus. certum autem multos, eò quòd initio sese non superent, deficere primò à vocatione, deinde etiam salutis facere naufragium. Secundum, iucunditas, quæ partam sequitur victoriam: qui verò remisè agit, est frater opera sua dissipatis, semperque laborat, ac de fructu manuum suarum minimè comedit; contrà, qui semel virtutis molestiam vicit, perpetuò felix est & beatus. Tertius stimulus, est æterna gloria virtuti debita: ecce quàm multi, quàm fortiter in bello & alijs se gerant filij sæculi pro vana, te verò quomodo non excitat æterna? quid non fecerunt Martyres cum Christo iam in calis triumphantes? quomodo audebis cum illis & coram illis comparere, quos fortissima facta, durissima tolerata gloriosos efficiunt & coronant?

Proverb. 18.

Obsecro te, & moneo, qui hæc legis, vt qui Sodomam

*Hieron. ep.
28 ad Lu-
cinium.*

reliquisti, ad mōtana festinās, post tergum ne respicias, ne aratri stiuā, ne fimbriam Saluatoris, ne cincinnos eius noctis rore madefactos quos semel tenere cœpisti, aliquando dimittas: ne de tecto virtutum pristina quæsiturus vestimenta descendas, ne de agro reuertaris, domum: ne campestria cum Loth, & amœna hortorum diligas, quæ non irrigantur de cælo, vt terra sancta, sed de turbido flumine Iordanis, postquam dulces aquas, maris mortui commixtione mutauit. Cœpisse, multorum est; ad culmen peruenisse, paucorum.

*Aug. serm.
8. ad fratres
in Eremo.*

O fratres mei, non tædeat incipere magna, nec fastidio sit retinere inchoata, scientes quod perseverantia informat meritum, colorat bonum propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad brauium, conducit cunctos ad portum: hæc est tunica talaris S. Ioseph, vsque ad finem contingens: hæc est tunica sacerdotalis, vsque ad pedes perueniens: hæc est cauda hostiæ, quam tenemur reddere Deo, & offerre: hæc est calcaneum bonæ operationis, quod contra serpentis morsum debemus obseruare: hæc est virtus, quæ Deum ligat, hæc est quæ omne bonum informat.

Oratio pro perseverantia in via virtutis.

O Rex regum, & Domine dominantium, cui seruire regnare est, quis mihi det, vt sincerè tibi ac perseveranter seruiam, & ostendam me verè ac sincerè seruum tuum, fortia agendo, & dura telerando? Ignis, crux, bestia, confractio ossium, membrorum diuisio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm vt Christo fruatur, intonat generosus Martyr tuus Ignatius. Inclamat verò Apostolus: *Quis nos separabit à charitate Christi, tribulatio? an angustia? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angelus, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque*

que

*Epistola ad
Roman &
refertur à
Hieron l
de Scripto-
ribus Ec-
clesiasticis.
Rom. 5.*

que profundum, neque creatura alia, poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo IESU Domino nostro. Me verò quæ non retardant, non propè separant à te Deus meus, nugæ nugarum, & vanitas vanitatum, ne perveniã ad te? pudet me ignavia mea pristina, & frigoris mei, ô ignis qui semper ardes, & numquam deficis. at ex nunc opto te, & maximos Martyres in rebus saltem parvis imitari, ego imbecillis seruuus tuus per gratiã tuam, vt placcam tibi Deo meo. Eruntne constantiores, fortiores ac prudentiores filij sæculi, mancipia diaboli, quàm serui tui? tolerabunt illi omnia pro supplicio, & ego nihil pro eterno premio? Sedulo illi facient omnia pro leone rugiente in suam perniciem, & ego pro te, amantissimo Patre, benignissimo Rege, Redemptore meo, durum quid arbitrabor, & retrò respiciam? O quàm vilis facta es anima mea, iterans vias tuas! Ecce, si quæ destruxi, iterũ hic reedifico; prauaricatorẽ me constituo. & si immundus spiritus exierit à te, & reuersus fuerit, erunt novissima tua peiora prioribus. Teneamus ergo viã nostram, & si spiritus potestatem habens ascenderit super nos, ne dimittamus locum nostrum, ne deseramus Dominum nostrum. Væ enim his qui perdidērunt sustinentiã, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Quid facietis cum inspicere cœperit Deus? An ad hoc veni, ô IESU bone, vt ignauus sim miles in castris tuis? Ecce te presentem vbique ac semper habeo, & à cruce per te missa, aut virtutis molestia fugitiuus & impatiens er-? te derelicto fonte aque viue, quaram cisternis quæ non valent continere aquas: seruiamne creatura potius quàm creatori? alterutrum eorum, & vel æterna, vel momentanea, eligere hodie debeo: nemo enim potiri vtrisque potest, nemo duobus seruire dominis. Elegisti verò me in seruum misericorditer, ideoq; per tuam gratiã n adherere tibi nunc, & seruire volo perseueranter, nõ damoni ac creatura. tolle me super altitudinem terra, sublimem super omnia creata, in verace quodam me statue iuxta te, & nihil timebo, nihil cupissem, nihil delectabo. tu enim virtus mea, & in te omnia collocata scio & omne bonum esse meũ; ergo propter te & in te tran̄grediar murum; in te omnia potero, quando me confortare dignaberis, attendam ad patrem qui genuit

Matth. 12.

Eccli. 2.

nuit me, attendam ad passionem tuam durissimã, & amoris plenissimam, quæ redemit me. quid est quod recusare possum dum hæc cogito? quid appetere vanum honorem, frustum terræ, vilem voluptatem, ex creatura solatium? & quid difficile arbitrari pro te potero? anne vsque ad sanguinem restiti? aut vitæ periculo me pro amore tuo exposui, vt facit omnis miles, & mercator plurimus? & nõne sanguini tuo debetur meus? Quod si ita est, quomodo recusabo quamcumque, Domine I E S V, propter iustitiam & pietatis studium, persecutionem pati? absit vt vllum opus difficile existimem, vllum munus, officium, accusationem, cõtemptum. Ecce despicio libentissimè omnes potiùs vanissimos mundi honores, vt te constanter sequar, & aternos consequar. Vtinam haberẽ omnia, & contemnere possem omnia, per gratiam tuam, pro te! Vtinam possem omnis creaturæ affectu, diligere te super omnia, momento vitæ huius! fortitudine Martyrum dura pati constanter, & constantiã Confessorum, perseuerare in exercitio virtutum in finem; donec venias & assumes me ad te ipsum, donec sis omnia in omnibus!

Adesto Beatissima Virgo. Adeste mihi fortissimi athletæ Martyres. Adeste Angeli, cor. in quibus hæc propono. Adiuua me, ô I E S V, fortitudo mea, virtus mea, & gaudium meum, & timor meus, & omne bonum meum. Amen.

Praxis ad perseuerandum in bene cæptis.

PRima. A paruis incipere, & mordicus, vt sic loquar, seruare. Incredibile est, quanti hoc interfit; non multa, quod vulgò dici solet, amplecti; sed stringere pauca. Melior est enim pugillus cum requie, & certa eius possessione, quàm manipuli.

Eccles. 4.

Secunda. Diarium aliquod habere, & temporis distributionẽ; etiam scriptam (de quo infra) seu vitæ legem, quam tibi dicas ac statuas, quamque sequi velis.

Tertia. Vti aliàs dictum, triplici modo constantia in humanis acquiritur. Primo, ex amore rei alicuius quam prosequimur: idè magna opinio æstimatioq; esse debet virtutis ac perfectionis. Secundo, ex obligatione adiecta, vel promisso, vel voto, vel iuramento. Promittere Superiori possumus tot de hoste animæ victo-

viſtorias, vel familiari, & certare quaſi cum illo; vti & votum aliquod pœnale facere; vel certè feruenter ſibi ſi deliquerit ſtatuerè ſpontaneam aliquam pœnitentiam. Tertio, offerendo Deo coram Ven. Euchariftia propoſitum aliquod quotidie.

Quarta. Offerre Angelo Cuſtodi, vel ſanctis patronis, victoriarum ſui certum numerum, neque quieſcere, donec eundem acquiſiueris. Sunt qui gerant ſacrum habitum certo tempore, & piè quidem; vtinam nõ veſtem ſolum corporis, ſed animæ quoque conarentur acquirere, pœnitentiã ſuſceptã, donec in hoc vel illo ſe ſuperaffent. Captiui alunt captiuitatem, obſeſſi continuant ieiunium, donec liberentur. quòd ſi & nos alidua mortificatione imitaremur, euaderemus victorum tyrannidem atque captiuitatem.

Quinta. Perfectorum exempla ſibi proponere, ac magnanimitatem inducere.

Sexta. Si quis aliquod exercitium anguſtiã temporis prohibeatur facere vti deceuerat, ſaltem breuiter id faciat; ſi verò omiſerit, repetat, vt habitus retineatur; imò ſuperaddat aliquid vt defectus compenſetur, etiamſi nulla culpa interceſſerit.

IACVLATORIÆ.

Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis, à templo ſancto *Psal. 67.*
tuo.

Dixiſti, Domine, Regnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: dereliquerunt me vires meæ, adiuua me. *Matt. 16.*

Fratres, ego me non arbitror comprehendiffe: unum autem, quæ quidem retrò ſunt obliuiſcens, ad ea quæ priora ſunt extendens me ipſum, ad deſtinatam perſequor, ad brauium ſuperna uocationis Dei, in Chriſto *I E S V.* *Philip. 3.*

Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus ſim: ſequor autem ſi quo modo comprehendam, in quo & comprehenſus ſum à Chriſto *I E S V.* *Ibid.*

Deus virtutum, conuertere, reſpice de celo, & viſita vineam iſtam, & perſice eam quam plantauis dextera tua. *Psal. 79.*

CAPVT XXV.

Meditatio de Lectione pia, magno ad meditationem & perfectionem auxilio.

COMPOSITIO LOCUS erit, considerare Deum præsentem, & in mundi creatione thesauros potentiæ & sapientiæ, ac bonitatis suæ explicantem pro salute nostra.

ORATIO, pete à Deo, vt det tibi intellectum de lege sua.

PUNCTVM I. Considera quanta multitudo librorum toto orbe terrarum fuerit, videlicet propè infinita, & etiamnum sit: quid verò illis continetur, & contentum fuit? nisi artium & scientiarum explicatio, & humanæ industriæ, potentiæ & iustitiæ monumenta. Quorsum hæc? inspice. Nónne cùm omnia Deus operetur in omnibus, ipse instinctus illos dedit, & ad labores suffecit animos eis ac vires, vt illa salutis auxilia tibi, & singulis hominibus per scriptores illos tribueret, præteritarum inquam rerum memoriæ tibi & omnibus viuentibus præsentem eas facerent, & magnalia eius enarrarent. gratias ergo illi age. Deinde cùm loco paruo, ergastulo huius corporis inclusi simus, & neque oculis, neque cogitatione longè prospicere possimus: vt ea quæ longè absunt coràm essent, ipsique pasci in alienis scriptis posses, & malis simul ac bonis euentis ad salutem iuuari: cùm diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum. Adde, vt quæ singulis Deus communicauit non ex vanitate, sed societatis humanæ iure, communia ea essent: & quidem non temerè pronuntiata, sed labore & meditatione multâ expolita. Vides quanta sit prouidentia Domini in librorum

rum scriptiōne, quā suavis, quā benigna? vtere igitur, & statue tantum beneficium non negligere. Quid enim hoc esset? præsidium certè ad salutem non exiguum contemnere, id quæ aut quia homo per se solum sapere se putat, quod extremæ est arrogantia; aut, quod non minoris clementiæ, quia sapientiam ac prudentiam discere, parui facit; aut certè quia tempus illi tribuere piget: enimverò, si considerares, quanto suavius cum mortuis, quàm cum viuis esset colloquium, nec fabulas, nec ludum lectioni præponeres. illi enim iucundam tibi omnium temporum (& simul ferè) seriem repræsentarent, illi naturæ seu potiùs auctoris eius arcana patefacerent, illi gratiæ portentis in admirabilem diuinæ potentiæ abyssum considerationem deducerent.

PUNCTVM II. Considera quæ bona, quas pia lectio utilitates habeat. Primò, intellectum illuminat; Secundò, voluntatem accendit; Tertiò, memoriam optimis imaginibus, id est, templum animæ nostræ exornat, vereque diuitem hominem facit. Nónne enim præstantiores opes rerum cognitio, quàm terræ, lapidum, &c. possessio? Intellectum dixi illuminare: videbis enim in ea, ex præteritis quæ tibi futura, quæ tibi prouida mente cauenda, te ibi in alio velut speculo, intuebere: te nosces, vt Gregor. l. 1. Moral. Hieron. verò epist. 43. ad virg. Demet. dicit, Optimè vteris lectione diuinâ, si tibi eam adhibeas speculi vice. Erit tibi etiam pro concionatore, consiliario bono, admonitore qui liberè moneat, quod alij non audent. Denique poteris ex omnibus ad Dei cognitionem ascendere. Expende hæc, & non mirabere, si dæmon tanto conatu à bonorum librorum lectione adolecentes, viros, feminas, magnates diuertat, ne scilicet in bono opere se inspiciant, ad cor redeant, & ad Deum suum. Omnis enim scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum

Gregor.
Hieron.

2. Tim. 3.

instructus. Illud fateor quidem de sacra dictum esse, sed ad aliam etiam, quando bona est, potest transferri: nemo enim bonus, nisi solus Deus, & quæcumque bona & vtilia, ab eo sunt. Considera igitur illa verba, & vtilitates sacrae Scripturae expende, & quantum studium sit ponendum in ea. Est enim sacra Scriptura, Primò, lux & lucerna pedibus nostris. Lucerna, ait Dauid, pedibus meum verbum tuum. & Apostolus Petrus: Habemus firmiorem propheticum sermonem, cui benè facitis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus nostris. Secundò, est hereditas à Deo nobis relicta: vnde dicebat Dauid, Hereditate acquisiui testimonia tua, & diligebat ea super aurum & topazium. Tertiò, est via: quis autem peregrinus de ea sollicitus non est? Hæc est via, ait Isaias, ambulæte in ea, & non declinetis neque ad dextram, neque ad sinistram. Quartò, quia spiritus & vita est in ijs (sic enim Dominus Ioannis 6. Verba mea, spiritus & vita sunt) & amoris incentiua. nõne, aiebant illi, cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & aperiret nobis scripturas? Vis igitur viuere? vis spiritum ducere, attrahere salutarem? lege Scripturam. Lege, inquam, quia Deus ita mãdauit. Primò enim iussit Prophetas, & viros sãctos scribere: illos expressè, hos sanctã inspiratione: cum non alio fine, quàm studio proximum iuuandi, ad id animum appulerint. Sic Moyli dixit: Scribe hoc, ob monumentũ in libro. Ieremiæ: Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum. S. Ioanni, Scribe ergo quæ vidisti. & alibi sepe. Secundò, mandauit legi publicè. Cõuenientibus cunctis ex Israël, leges verba legis huius coram omni populo Israël congregato, tam viris, quàm mulieribus, paruulis, & aduenis. sed nouissimè mandauit per filium, Scrutamini, ait, scripturas. Nec solùm communiter, sed etiã priuatim lectio cõmendata: & Primò, Regibus ac Principibus. Postquam, ait Dominus, sederit in solio regni

regni sui, describet tibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leuiticæ tribus; & habebit secum, leget que illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba, & ceremonias eius. Et Iosue *1.* Non recedet volumen legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo cunctis diebus ac noctibus, vt custodias, & facias omnia quæ scripta sunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Et rursus: Ponite hæc verba in cordibus, & in animis vestris, & suspendite ea pro signis in manibus, & inter oculos vestros collocate. Vides quo studio Dominus legi Scripturas velit. Nunc attende: si tu magno studio, & amore ac labore dictasses epistolam ad amicum vt eum moneres de periculis maximis, & ille negligeret: quid si filio, si seruo mandata scripsisses, & ipse legere contemneret, & simul tuam negligeret curare hereditatem; quam ægrè id ferres? At Deus, Rex regum per filium suum tibi misit sacras Litteras: dictauit, eructauit abscondita à constitutione mundi; & vix aspicere libet? Audi igitur quisquis es: & si libet epistolas legere amici, procuratoris, & vilissimorum hominum, non pigeat legere Dei, sed accuratè lege, quarum iota vnum, aut vnus apex non prateribit, donec omnia fiant. Libet legere gesta hominum? ecce Dei hîc sunt. verba eorum? hîc Dei sunt. prudentiam eorum? hîc Dei sapientia est. bella eorum? hîc de tuis cum dæmone instrueris. remedia malorum temporalium? hîc habes & simul æternorum.

PVNCTVM III. Considera Primò illa verba: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei; & lectionem cibum esse animæ discite. *Matth. 4.* Secundò, esse velut manna, omne delectamentum & omnis saporis suauitatem in se habens, deseruiens vniuscuiusque voluptati: qu into igitur studio manè illud colligere deberemus, eo que vesci! Verè enim dixit Hugo: *Deut. 8. Sap. 16.* Sacra Scri-

ptura est liber vitæ, cuius origo æterna, cuius incorporaliſſima eſſentia, cuius cognitio vita, cuius ſcriptura indelebiliſſima, cuius inſpectus deſiderabiliſſimus, cuius doctrina faciliſſima, cuius ſcientia dulciſſima, cuius profunditas inſcrutabiliſſima, cuius verba innumerabilia, & vnum tantum verbum omnia. Nihil in hac vita dulcius ſentitur, nihil auidius ſumitur, nihil ita mentem ab amore mundi ſeparat, nihil ſic animum contra tentationes roborat, nihil ita excitat & adiuuat ad omne opus, & ad omnem laborem, ſicut ſtudiũ ſacræ Scripturæ. Etenim in ea quidquid docetur, veritas; quidquid præcipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas eſt. Nam Deus veritas eſt ſine fallacia, bonitas ſine malitia, felicitas ſine miſeria. Idcirco quod Ariſtoteles de Philoſophia, de hac vna verè dici poteſt: Qui voluptate, ait, frui, & triftitiã carere velit, nullum aliud eſſe remediũ quàm Philoſophiam: eius enim multas & magnas eſſe delectationes, certum eſt. Quid igitur iuuat, quid prodeſt, in mundanis proficere doctrinis, & inanefcere in diuinis? caduca ſequi figmenta, & cæleſtia ſtupidire myſteria? Conſidera Tertio, hoc eſſe vnum, inter præcipua ſalutis media. Sic Auguſtino vt conuerteretur cælitus inſeclamatũ: Tolle, lege; tolle, lege; legit, & intellexit viã mandatorum Domini. Sic illi, apud eundem, Nobiles cum B. Antonij vitam legerent, conuerſi, à ſponſis, à ſæculo ad Religionem perducti fuere: ſic B. P. Ignatius. Sic Eunuchus legit Iſaiam, miſſuſque ei Philippus interpres. Conſidera igitur, Deum quaſi carmine, vt ſic loquar, inuitari, quoties de eo ſermonem legimus, aut facimus. Aduolat ille amator hominum, benigniſſimus IESVS, vbi duo cõgregati ſunt in nomine ipſius: ſaltem corpus, & anima. Quarto, præterea eſt velut epiſtola amatoria Dei ad animam; & quomodo poteris deſpicere eam? Auguſt. ait, Diuinæ Scripturæ, quaſi litteræ de patria noſtra ſunt. Imò verò, quotquot libri, veræ ſunt epiſtolæ: quibus innumeris modis ſuam Deus tibi, vt eum ames, declarat

*Idem l. de
anima.*

*Aug. l. 8.
Conf. c. 12.*

Act. 8.

*Aug. ſerm.
56. ad Fra-
tres.*

potentiam, sapientiam & bonitatem. O quanta dignatio! quantus amor Dei nostri! O Domine, quid est homo, quod memor es eius; aut filius hominis, quoniam reputas eum? Tenenti ergo codicem, ait Hieron. somnus obrepat, & cadentem faciem pagina sancta suscipiat. Quintò, est etiam cum Deo colloquium. Cur non, ait Ambros. illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? cur non Christum reuisas? Christum alloquaris? Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum diuina legimus oracula.

Hieron.

Ambr. l. 1.
Offic. c. 20.

Oratio post lectionem.

IN capite libri huius scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. cognoui enim, Domine, quia aquitas iudicia tua; sed cum non simus sufficientes aliquid facere vt oportet ex nobis, da mihi gratiam, vt quod scio & desidero, faciam ad gloriam magni nominis tui. Amen.

Psal. 39.

Psal. 118.

Praxis ad librum spiritualem legendum.

PRima. Cura pios ac bonos libros, & libellos comparari, in d'ro pro munusculis distribue. De Alexandro legitur quod Darij myrothecium pretiosissimum dederit Homero seruando, eumq; secum tulerit semper, sub ceruice habuerit dormiens, vt euigilas ad manum eundem haberet. O quantum confundit huius diligentia in re vana, nostram in salutis negotio inertiam! S. Chrysost. verò de Eunuchò Candacis Reginae, quod ad rem nostram facit, loquens, Ecce, ait, hic Eunuchus, & Barbarus erat: quæ vtræque ad legendum negligentiores vt redderent sufficebant, & ad hæc dignitatis amplitudo, & opum abundantia: adde, quod & in itinere erat, & curru ferebatur: at tamen desiderium & ingens studium, omnia obstacula e medio aufertens, in lectione retinebat.

Chryf. 35. hom.
in Genes.

Secunda. Statue tibi certum tempus, quocumque in statu sis legendi quotidie aliquid ad salutem tuam: neque perisse illud arbitrare, si quæ dicta sunt, expenderis. Hoc in omni ordine bene ordinato seruatur. Imò etiam si paterfamilias es, cura communiter familiæ commòdo tempore aliquid legi. Poteris etiã facere, vt ex lectione priuata, quilibet aliquid in cõmune post mensam proferat, vt in Gallia à viris etiam principibus fieri solet. Vtinam & in omni Religione, in quibus Scripturæ ferculum ferè super mensam proponitur, imò & eius explicatio: vtinam, inquam, de parte aliqua sermo post eam institueretur! sanè suauissimus fructus atque vtilissimus illius exercitationis foret.

*Bern. in epist.
ad Fratres.*

Tertia. Inter legendum fac quòd monet S Bernardus. Hauriendus est sæpe, ait, lectionis seriæ affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediatur interruptendo, quam puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis restituat. Idem monet D. Vincentius, & quod vulgò dici solet, faciendum est vt columbæ, vt gallinæ, quæ post singula propè grana sursum respiciunt. Imò ei qui meditari, aut orare nequit, vtilissima hæc occupatio est.

*Vinc. de vita
spirituali.*

Quarta. Non solum pii libri vt domi suæ sint curare, verum etiam noxios ab ea proscribere. Huc pertinet in locis vbi morari multi debent, v.g. vbi statio militaris, libros aliquos, vt instrumentum certum loci illius, affixos habere, & in atrio Religiosorum sæpe hac occasione curiositas adduxit ad legendum, & pietas etiam sese in animam insinuauit.

Quinta. Aduerte autem nonnulla in lectione tibi obseruanda; Primò, vt præpares animum tuum ad illam breui mentis eleuatione, quã roges Dominum vt dignetur tibi loqui ad cor, cum proposito faciendi quod te docuerit, vt supra obiter l. r. dictum est; Secundò, tractim lege, neque te hoc cibo spirituali obrue: sed attende, quasi audias Deum; Tertiò, interrompe orationem, saltem dicendo, Da Domine quod iubes, & iube quod vis; Quartò, postquam plura legisti, vt D. Bonauent. benè monet, ea ipsa in modum orationis redige, & compendium, vt sic quod D. Bernar. monet, commodè præstare posses. Sic enim ille ad Fratres de morte: Sed & de quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrem memoriæ demittendum est, quod fidelius digeratur, & rursus reuocatum crebriùs ruminetur, quod proposito conueniat, quod detineat animum, vt aliena cogitare non libeat.

Sexta. Fortuita lectio in tristitia, tentatione, dubitatione sæpè opportuna fuit. Sic S. Augustinus aperiendo librum, legit aptum sibi locum: Non in comellationibus & ebrietatibus, non

in cubilibus, & impudicitis, non in contentione & æmulatione, sed induimini Dominum Iesum Christum. Sic Saluator noster *Luca 4°* librum quasi fortuito aperuit, & locum de se inuentum explicauit. Consultantes autem sic consulere Deum solitos refert Illustriss. Cardinalis Baronius ex Cedreno, dicens, Heraclium post triduanum ieiunium nescius an in Albania maneret, aperuisse *Baron. tom. 8. a 622.* librum, & lectis illis verbis: Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo, ambiguum animum firmasse. Sic Morouæus dū regnādi audis Chilperico patri insidias parat, Gregorio Turonensi cum eo colloquente, eoque instructionem petente, aperuit hic librum, & oportunus occurrit locus: Oculum qui subfannat patrem, effodiant eum corui de torrentibus; atque ita eius vulneri tacito medicina proposita diuinā ac suauī prouidentia. *2. Cor. 16.* Quā etiam D Antonius, audito hoc verbo, Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus: iecit primum fundamentum illius fastigij, & turris perfectionis, quam deinde ædificauit. *Thom. 30.*

Septima. Quemadmodum autem talis quisque est, quales amici: ita talis, quales libri, quos legit. vide ergo qualem teipsum velis, qualem vxorem, filias, filios; & ea lege, quæ pietatem spirant, non vanitatem; castitatem, humilitatem, non verò his aduersantia. Si enim corrumpunt bonos mores colloquia praua, decuplo magis persæpe lectio, quia vbique obuia, quia verecundia eam non prohibet, comit industria, condit, & condit diaboli versuria. *2. Corinth. 15.*

IACVLATORIÆ.

DA mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam *Psal. 118.*
illam in toto corde meo.
Viam iustificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. *Ibidem.*
Dirige me in veritate tua: doce me, quia tu es Deus Saluator meus, *Psal. 24.*
& te sustinui totā die.

CAPVT XXVI.

*De Meditandi methodo, quâ anima à terrenis
elevator in Deum.*

*Homil. 4. c. 50.
Oratio quâ
necessaria.*

CUm teste D. Augustino, rectè nouerit viuere, qui rectè nouit orare; oratio autem ea, quæ meditatio dicitur, præ cæteris utilis, ac Deo sit accepta; visum mihi est pluribus de ea dicendum, & adminicula si quæ possem omnium quidem, sed maximè Religiosorum utilitati accommoda proponenda esse. Omnis enim religio absque orationis & contemplationis studio arida est & imperfecta, & ad ruinam promptior, si D. Bonauenturæ credimus.

Bonauent.

Neque tamen ijs solùm, vt dixi, sed omnibus dicata est hæc qualis qualis industria, quâ ea quæ in Auctoribus leguntur, etiam imaginibus expressa sunt. Iuuare hæc poterunt omnes in ariditate animi; simpliciores verò semper ad attentionem utilioremq; meditationis vsus. Nam qui hac methodo vtuntur, superabunt facilè ea duo, quæ meditationem sæpè difficilem & infructuosam facere solent.

*Cur imaginibus expressa.
Duo orationis impedimenta.*

Primum est imaginationis instabilitas, quæ post Adæ peccatum omnino effrenis, facit animam vagam, toto orbe discursare, nec pijs cogitationibus inhærere permittit: vt verò illa coërceatur, pijs cogitationibus & imaginibus (vt ita loquar) eam affigere expedit. quod cum adèd B. Ignatio parenti nostro probaretur, mandauit P. Natali, in hanc rem incumberet, vt vita Christi imaginibus pulchris expressa, meditantium insigni commodo ederetur. Idque quàm verum sit experientia docet; & sacrosancta Ecclesia S. Spiritu edocta, in qua plurimus imaginum vsus est, suâ auctoritate confirmat.

Imaginationis instabilitas.

Alte-

Alterum, quod meditantibus incommodum obijci-
 tur, est partim in voluntate, partim in intellectu: sæpè e-
 nim contingit præsterilitate, vt nullum formare conce-
 ptum, nullam rationem ritè expendere possit: atque ita
 fit, vt voluntas arida fructus bonorum desideriorum
 minimè proferat. Tollitur illud multiplici & attentâ
 consideratione eorum, quæ omnibus communiter se-
 rendis, vel irrigandis virtutum seminibus inseruiunt, vt
 sunt loci aliqui diuinæ Rhetoricæ, seu orationis, v.g. mor-
 tis, aliorumque extremorum cõsideratio; Christi & Saa-
 ctorum exempla, & alij quos infra prolixè prosequimur.

Verumtamen, neque qui plantat, neque qui rigat est
 aliquid; sed qui incrementum dat Deus: quem necesse est
 radijs suis animam illustrare, vt flores appareant, & fru-
 ctus nascantur in terra nostra. I. Cor. i.

Dei itaque gratia in primis imploranda, qua cum is,
 qui hac methodo vtitur, facile fructum è meditatione re-
 feret, & desiderijs pijs animam irrigabit arentem, steri-
 lemque prole fœcundam reddet. Porrò superiore libro
 cùm de oratione, tamquam opere satisfactorio actum est,
 dixi de præparatione ad eam atque ad meditationem;
 quæ proinde hîc repetere necessum non est, sed peti inde
 poterunt, quomodo deligenda materia ac legenda, quo
 pacto meditatio ad defectus superandos dirigenda sit.
 Neque enim in genere proposita in re morali, efficacia,
 esse solent, sed ad particularia descendendum. Hinc vi-
 dere est, exercere se nonnullos in fragrantissimo horto
 virtutum, ac mysteriorum Christi; & tamen æquè arro-
 gantes, sui que amantes, irrefignatos, inobedientes, & ad
 externa solatiola effusos, bonum Christi odorem à se mi-
 nimè spargere. Sed hæc, & quæ ad loci compositionem,
 orationemque præparatoriam, aliaque huc spectantia,
 pertinent; ex priore libro, vt dixi, sumi poterunt: nunc de
 meditatione ipsa agendum erit.

*De modo meditando.**Quid meditatio.*

Meditari, est considerare cum animo suo, & velut in corde depingere mysterium, aut doctrinam aliquam è vita Christi, vel denique perfectionem Dei cum circumstantijs personæ, actionum, verborum, loci ac temporis; eo fine, vt ex his velut floribus, dulcissimum mel instar apum, id est caritatem colligamus, & aliquam instructionem seu virtutem, eiusque stimulum adinueniamus, ad mores vitæ conformandos; & voluntatem inclinemus ac permoueamus ad propositam virtutem complectendam, ita vt instar auari omnia ad spiritualem utilitatem nostram referamus.

Est intellectus operatio.

Dicitur meditatio esse consideratio, seu intellectus operatio. postquam enim memoria rem repræsentauit, tum iterum intellectus velut quidam oculus, eam eiusque partes ac circumstantias contemplatur, personæ, loci, temporis, finis, siue quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando; ac dispicit quid virtutis ex ijs decerpendum seu prosequendum, quid verò vitij fugiendum, vt salutem (quam semper propositam sibi velut finem creationis quisque habere debet) homo consequatur. Post hæc voluntas, perinde ac auditor, ea, quæ ratio dictauit ac iussit, quasi manu apprehendit (aut certè nititur) irrito tamen conatu absque Dei gratia, cum nihil ex nobis tanquam ex nobis facere possimus. Intellectus igitur quasi canis venaticus, feram suscitatur, quam voluntas instar accipitris nititur apprehendere. neque enim intellectus alio fine suum munus exequi debet, quam vt voluntas pium ad Deum ac virtutem affectum concipiat, vel eundem augeat & accendat.

Triplex in meditatione affectus.

Triplex in primis affectus in meditatione exercetur: Primus, est doloris; Secundus, amoris virtutis; Tertius, amoris Dei. quibus viri spirituales tres animæ vias respondere

dere dicunt, quarum Prima sit, purgatiua; Secunda, illuminatiua; Tertia, vnitua.

*Cui triplex
via respon-
det.
Purgatiua.*

Viam purgatiuam vocant, quando intellectus animæ peccati fœditatem proponit, vt illud detestetur, atque extrema; quibus ipsa permota, affectuum suorum pedibus (vt sic loquar) per voluntatem, abeat in timorem Domini, & à peccatis magna cum detestatione recedat.

Via illuminatiua est, quando intellectus volūtati proponit amandam pulchritudinem virtutis, omniq; studio quærendam, maximè Christi & Sanctorum exemplo; ita vt (quemadmodum de sapientia loquitur Salomon) præponat eam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse ducat in comparatione illius.

*Illumina-
tiua.*

Sap. 7.

Vnitua via dicitur, quâ beneficiorū Dei & perfectionum consideratione, voluntas in Deum fertur per amorem, eiusque voluntati se conformat, atque ad perfectam cum eo vniōem adspirat.

Vnitua.

Hinc apparet triplex affectuum genus, quod triplici viæ respondet, in partes plures diuidi posse.

Affectus viæ purgatiuæ sunt, pudor & cōfusio de peccatis, dolor de iisdem, & timor diuinæ iustitiæ, atque hinc mortificationis desiderium, vt homo illi satisfaciat.

*Affectus viæ
purgatiuæ.*

Illuminatiuæ, virtutum variarum amor, spes ac desiderium eas acquirendi, rerum terrenarum & voluntatis propriæ abnegatio, imitatio Christi & Sanctorum.

*Affectus viæ
illumina-
tiuæ.*

Vnituæ verò, amor Dei, gratiarum actio, zelus animarum, admiratio, lætitia & gratulatio de perfectionibus diuinis, resignatio, suspirium ad fontem vitæ & cælestem gloriam, &c.

*Affectus viæ
vnitua.*

Obserua passim septem ferè solūm, vel octo affectus numerari, nempe præcipuos. Sunt verò ij, admirationis, compunctionis, compassionis, gratiarum actionis, spei, lætitiæ, amoris & imitationis. R. P. Alcantara omnem meditationem, in gratiarum actionem, sui oblationem, & petitionem resoluit. Certus omnino ordo obseruari

*Quos sint
affectus.*

non potest; sed Spiritus sancti vnctio ductusq; sequendus est. Id certum, quòd plenitudo legis sit dilectio, atque ad eam dirigendam meditationem omnem, imò omnes cogitationes, verba & opera.

Obsèrva præterea, tribus illis vijs B.P. Ignatij hebdomadas Exercitiorum respondere: purgatiuæ enim & eius affectibus prima subseruit; illuminatiuæ secunda & tertia; vnitiuæ quarta est accommodata.

Quamuis autem meditationes & affectus singulis vijs & hebdomadis proprij sunt; in vna tamen eademq; meditatione varij affectus illarum viarum concurrere solèt: verumtamen in prima hebdomada, seu via purgatiua potissimùm dolorem; in secunda & tertia imitationem (qui affectus est illuminatiuæ) in quarta seu via vnitiua amorem Dei meditans sibi propositum habet. Verùm, vt dictum est, ferè semper & commodè hi affectus miscentur eadem in meditatione, ita vt Primò, meditans de virtute, quæ proponitur, hætenus neglecta doleat; Deinde exemplo Christi se ad eius studium; Terriò, amoris & gratitudinis affectu ad eam se extimulet.

De hac meditandi methodo Andreas Capella fuse scribit in proœmio suarũ meditationũ, etsi ille de quolibet Euangelio secundùm tres vias, tres item diuersas formet meditationes. Diuus autem Bonauent. in libello, qui dicitur Paruum bonum, pluribus in hanc sententiam sic differit: Ex his autem liquidè patet, qualiter ad sapiẽtiam sacre Scripturæ perueniri potest, meditando scilicet circa viam purgatiuam, illuminatiuam & perfectiuã. Et non solùm sacre Scripturæ continentia, imò omnis meditatio nostra debet versari circa ista. Nam omnis meditatio sapientis, aut est circa opera humana, cogitando scilicet quid homo fecerit, & quid debeat facere, & quæ sit ratio mouens; aut circa opera diuina, cogitando scilicet quanta Deus homini commiserit, quòd omnia fecit propter hominem, quanta dimiserit, & quanta repromiserit,

Rom. 13.

Bonauent.

ferit, & in hoc clauduntur opera creationis, reparationis, & glorificationis; aut circa utrorumque principia, quæ scilicet sunt, Deus & anima, qualiter hæc ad inuicem sunt copulanda. Et in hoc debet stare omnis meditatio nostra, quia est finis omnis cognitionis & operationis, & est sapientia vera, in qua est cognitio per veram experientiam. In huiusmodi autem meditatione tota anima nostra debet esse intenta, secundum vires suas, scilicet secundum rationem & synderesim, conscientiam & voluntatem. Nam in huiusmodi meditatione, ratio percunctando affert propositionem, synderesis sententiando profert definitionem, conscientia testificando infert cōclusionem, & voluntas præeligendo defert solutionem. v. g. si quis velit meditari circa viam purgatiuam, debet ratio quære- re, quid debeat fieri de homine, qui templum Dei viola- uit. Synderesis respondet, quòd aut debet disperdi, aut lamentis pœnitentiæ purgari. Conscientia assumit, Tu es ille, ergo vel oportet te damnari, aut stimulis pœnitentiæ affligi. Deinde voluntas præeligit, scilicet quòd recusat damnationem æternam, & assumit voluntariè pœniten- tiæ lamenta. Iuxta hunc modum in viis aliis incedendum est. Subnectit deinde quomodo per orationem perue- niatur ad sapientiam veram. Postquam inquit, diximus, qualiter ad sapientiam veram peruenitur legèdo & me- ditando, videndum est, qualiter ad ipsam peruenitur o- rando. Sciendum autem est, quòd in oratione sunt tres *Orationis partes tres.* gradus, siue partes ipsam perficiētes: quorum Primus est, deploratio miserię: Secūdus, imploratio misericordię: & Tertius, exhibitio latrię. Latrię autem cultum Deo exhibere non possumus, nisi ab eo gratiam consequamur. Misericordiam verò Dei ad dandam gratiam non possu- mus inflectere, nisi per deplorationem & expositionem nostræ miserię & indigentię. Nam omnis perfecta ora- tio debet habere istas tres partes. non enim sufficit vna sine altera, nec perducit ad metam perfectam, & ideo hæc

tria sunt semper iungenda. Deploratio autem miseræ, circa quamcumque miseriam sit, siue pro perpetracione culpæ, siue pro amissione gratiæ, siue pro dilatione gloriæ; hæc tria debet habere, scilicet dolorem, pudorem, & timorem. Dolorem propter damnum, siue incommodū: pudorem propter opprobrium, siue inhonestum: timorē propter periculum, siue reatum. Ex memoria enim præteritorum oritur dolor, dū recordatur quid omisit, quia præcepta iustitiæ: quid commisit, quia prohibita culpæ: quid amisit, quia gratuita vitæ. Ex intelligentia præsentium oritur pudor, dum attendit, vbi sit, quia longè in imo, quæ fuerat propè in summo: qualis sit, quia scæda in luto, quæ fuerat pulchra imago: quæ sit, quia ancilla, quæ fuerat libera. Ex prouidētia futurorum oritur timor, dum præcogitat quò tendat, quia ad inferos properat gressus eius: quid occurrat, quia iudicium ineuitabile, iustum tamen: quid assequatur, quia stipendium mortis æternæ. Imploratio autem misericordiæ, circa quamcumque gratiam inuocetur, debet esse cum affluentia desiderij, quod habemus à Spiritu sancto, qui postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus; cum fiducia spei, quam habemus à Christo, quia mortuus est pro nobis omnibus; cum diligentia implorandi subsidij, quod quaerimus à Sanctis omnibus. Quando enim hæc tria concurrunt, tunc imploratur efficaciter diuina misericordia. Affluentiam desiderij habemus à Spiritu sancto, quia per ipsum sumus à Patre in Filio prædestinati æternaliter: per ipsum sumus renati in baptismo spiritualiter: & quia per ipsum sumus congregati in Ecclesia vnanimiter. Confidentiam spei habemus à Christo Domino, quia pro nobis obtulit se in cruce in terra, quia pro nobis offertur à Matre Ecclesia in Sacramento altaris, in sui memoriam, & qui pro nobis apparet vultui Patris in cælo in gloria. Diligentiam implorandi subsidij à Sanctorum consortio habemus ab Angelorum ministrantium patrocinijs,

à Bea-

à Beatorum triumphantium suffragiis, & iustorum militantium meritis. Exhibitio autem patriæ, ex quacumque gratia Deus colatur, debet habere tria. Primò enim ob gratiam impetrandam, debet cor nostrum incuruari ad Dei reuerentiam, & adorationem. Secundò, debet dilatari ad benevolentiam, & gratiarum actionem. Tertio, debet eleuari ad complacentiam, & mutuam allocutionem, quæ est sponsi & sponsæ, quam docet Spiritus sanctus in Canticis. In quasi recto ordine fiat, mira est exultatio & iubilatio: ita ut ducatur homo in excessum, & faciat animam dicere, Bonum est nos hîc esse. Et hîc debet oratio nostra terminari; nec antè debet homo desistere, donec ingrediatur in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei: vbi in voce exultationis est sonus epulantis. Vt autem incurueris ad reuerentiam, admirare immensitatem diuinam, & intuere modicitatem tuam. Vt dilateris ad benevolentiam, attende benignitatem diuinam, & vide indignitatem tuam. Vt eleueris ad complacentiam, recogita charitatem diuinam, & considera tepiditatem tuam: ut ex huius collatione peruenias in excessum mentis.

Matth. 17.

Psal. 41.

R. P. Arias in libello de modo meditandi, monet similiter post virtutis exercitationem, & aliorum affectuum, ex consideratione alicuius perfectionis diuinæ, amorem excitandum esse. Id ut clariùs adhuc appareat, attende meditationem ad morum emendationem maximè institui, ac proinde virtutem aliquam in ea considerandam vel eliciendam: neque id otiosè tantùm; sed reflectendo ad se, & videndo, quàm malè eam coluerit. Atque ita dolor primæ hebdomadæ, ac viæ purgatiuæ affectus excitatur. Deinde proponit eam exemplo Christi & Sanctorum exercere, qui est imitationis affectus, secundæ & tertiæ hebdomadæ, ac viæ illuminatiuæ respondens. Tum amore Dei, & beneficis eius se ad caritatem accendit anima, quæ est quartæ hebdomadæ, & viæ vniuiuæ.

Ferè

Ferè igitur in prima hebdomada proposito vitio admissio, aut virtute omisâ dolor; Secūdò, imitationis affectus; Tertiò, amoris sequitur. In secunda; Primò, imitatio exempli proponitur; Secundò, dolor & pudor de eo neglecto excitatur; qui etiam consideratione beneficiorum Dei augetur: & Denique amor accenditur. Quòd si perfectio aliqua diuina, vel beneficium sit meditationis materia, Primò, ad amorem tendit meditatio, Mox sequitur dolor de præceptis amantissimi Domini neglectis, Denique imitatio Christi decernitur. Dixi generatim virtutem in meditatione cum reflexione ad se eliciendam atque considerandam esse, ante omnia tamen fidei, spei & caritatis exercitium vsurpandum: & verò id per facile. Credere enim, certo que nobis persuadere debemus, omnia propter nos quasi solos (id enim valdè affectum auget) ex summo amore creata esse à Deo, immò item à Christo Domino gesta, dicta factaque esse: atque ita fides exercetur, & viua efficitur. quod magnopere commendat Puen- te, §. 6. introduct. & Bartholomæus Salutius in horto orationum: cum verò animaduertimus facta esse propter nos, spes & desiderium imitandi facilè oritur, ac denique caritas; etsi illa magis spontaneo Dei & Christi erga nos amore excitatur. Quòd si meditatio hoc pacto ad virtutem Theologicam, vel moralem exercendam dirigatur, ac voluntati proponatur, ita vt ab ea ametur, vitiumque detestetur, fructuosa semper meditatio futura est.

Quid si materia meditationis tantum sit sententia aliqua? tum etiam virtus, quæ in ea commendatur, per circumstantias consideranda; quis, quid, vbi, cur, quomodo, quando, eam Christus Dominus, aut Spiritus sanctus per Apostolos aut Prophetas pronuntiarit. Si vitium in meditatione aliquod arguatur, & vel illud, vel virtus ei opposita pro materia accipiatur, tum, velut in imagine de ponderatione ostenditur, vitium & virtus consideranda, & ponderanda occasio vtriusque. At verò si aliquam

quam creaturam contemplari libet, præter diuinas perfectiones in ea elucentes, facilè instructionem aliquam, id est virtutem, ex ea decerpes; vti docuit Christus Dominus *Matth. 6.* discipulos Deo confidere ex consideratione volucrum cæli, & liliorum agri: dolorem verò, quòd impigrè virtutem in materia meditationis propositâ virâ tuâ non expresseris, excitabis: atque ita fit, quod D. Augustinus l. de Spiritu & anima c. 70. meditatio parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio deuotionem, deuotio verò perficit orationem.

Ex iis, quæ hæcenus dicta sunt, apparet, quemuis sese exercere posse eâdem meditatione in tribus viis, seu earû affectibus. Sed quia in iis perseverare sæpè difficile, tria aduerte, quæ non parum iuuabunt. Primum est, attendere diligenter & suauiter circumstantias exempli Christi, vel virtutis. violentia enim cauenda est, cùm animus suauipotius, & penitior inspectione circumstantiarum virtutis propositæ moueatur, quàm violentiâ, & actuum ac propositorum iteratione.

Secundum, considerationes aliquas certas habere, & quasi locos communes, quibus, vti Gulielmus Parisiensis loquitur in Rhetorica sua diuina (quâ modum meditando tradit) orationem simul fecundam & fructuosam efficere possimus. Huiusmodi locos suggerit D. Vincentius tractatu de Vita spirituali, & alii. Videtur autem omnis quasi meditatio in genere deliberatiuo versari: quia scopus eius qui meditatur, hic esse debet, pios affectus excitare, animum suum torpentem aut dubium, ad Dei laudem, ad virtutem propositam, & saniora consilia capefenda adhortari. quod his quæ sequuntur locis seu capitibus commodè fiet.

Postquam enim in aliquo mysterio aut perfectione diuina, aut creatura, quam tibi quis considerandam proposuit, virtutem animaduertit, quam animæ suæ insitam optaret; dolorem excitet, quòd eam non fuerit hæcenus

*Matth. 6.**August de Spiritu & animæ. 70.**Iuuantia ad perseverantiam in meditatione eiusque affectu.**1. Attendere circumstantias.**2. Locos certos habere.**Gulielm. Parisien in Rhet. diu Vinc. tra. 7. de vit. spir.**Elicienda ac consideranda virtus N.*

*Exercenda
sua diffiden-
tia.*

*Quibus me-
diis volūtas
excitanda?*

*Attende 1.
sine creatio-
nis; & quā
virtus ad eū
accommo-
data.*

*2. Cogita
quid amico
suaderes, &
quo simili.*

*3. Quid in
morte; 4.
iniudicio;*

*5. in aterni-
tate optares.*

*6. Sanctorū
exempla.*

*7. Expende
pacē virtu-
tis comitē.*

*8 Gaudium
liquidum
eiusdem.*

Ijaia 12.

*9. Exempla
Christi &
doctrinā te
excita.*

*10. Benefi-
cia ierem Dei
plurimis.*

secutus, & sequi proponat; sed cū id absque Dei gratia nequeat, coram Deo humilitatem & diffidentiam sui, & in Deo confidentiam exerceat.

Deinde vt voluntatem accendat proposito sibi fine, Primò attendat, quæ commoda ad finem illum consequendum ex virtute, quæ item ex vitio incommoda proueniant; & quænam vtriusque sint occasiones.

Secundò, si vlteriùs se promouere cupiat, cogitet quid amico se consulenti super virtute illa colenda suaderet, quâque similitudine eam illi commendaret: atque idem ipse facere decernat.

Tertiò, attendat quid in morte; Quartò, quid in iudicio fecisse optabit, quamque diligenter virtutem illam coluisse; ac demum Quintò, quid in omni æternitate.

Sextò quomodo Sancti exemplo suo in ea virtute nobis præuerint, quiduc de ea senserint & scripserint, quid item Philosophi ac sapientes viri.

Septimò, reputare licet quâ pace, libertate & gloriâ fruatur, qui virtutem illam colit; & contrâ quam inquietus, inhonoratus & obnoxius, qui vitio seruit.

Octauò, quærat à se, quid tandem sit, quod vt vitium virtuti præferat, inuitet; & comperiet, nihil esse nisi fœdâ & fugacem minimè cor exfatiantem voluptatem. Assurgat igitur animo generoso cum filio prodigo & dicat: Potius per virtutem ibo ad fontem omnis boni, & hauriam aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, & fatiabor; quàm cœnoso mundi lacu frustra laborem sitim per vitium explere.

Nonò, ex Christi Domini vita virtutis propositæ exemplum est conquirendum, & ex sacris Litteris maxime sententia de eadem, quod summa semper earum sit auctoritas.

Decimò, beneficia Dei commemoret, quibus videat se vel saltem gratitudinis nomine obstringi, ad virtutem illam amplectendam.

Vndecimò, tandem sic statuat apud se: Nemo potest
 duobus Dominis seruire; aut per vitium dæmoni, aut per
 virtutem Deo seruire necesse: at longè satius Deo infini-
 to bono & perfecto seruire, quàm intensissimo hosti. ita-
 que ex eius amore sincero id facturum sese eius gratiâ de-
 cernat.

Duodecimò, posthæc supplex à Deo illam flagitet, &
 obsecret per Christi dolores, per Sanctorum intercessio-
 nem; neque illam tantummodò, sed & alias, in fide nihil
 hæsitans, seu fiduciâ plenus efflagitet.

Postremò, charitatis memor, Deo supplicet pro iis om-
 nibus, pro quibus orare illum oportet.

Meditatione peractâ, Primò, Deo gratias pro ea & aliis
 omnibus beneficiis agat, & se suaque Domino offerat.
 Secundò, perpendat quomodo illo die diuinâ gratiâ ac
 meditatione adiutus, defectus & peccata vitabit. Tertiò,
 prævideat, quæ agenda eodem habeat die, & quo pacto
 ea piè in conspectu Dei, & religiosè facturus sit. Quartò,
 quæ item aduersa toleranda obuenire possent, atque ad
 ea se comparet.

Obserua nullo modo præscribi, vt quisquâ hunc ordi-
 nē seruet, hos omnes locos vnâ meditatione percurrat;
 sed oportere istic acquiescere, vbi quaesitam deuotionem
 assecutus fuerit. & cum sepe sufficiat ad permouendâ vo-
 luntatem, diligenter (vt supra dictum) ac suauiter attēde-
 re circumstātijs alicuius exempli Christi, vel virtutis na-
 turam, absque alijs subsidijs; patet tum tantum huius v-
 tendum, cum anima sterilis atque arida est.

Tertium, quod ad affectus continuandos pertinet, est
 (vt tradunt complures) sui efficax reprehētio, interroga-
 tio, oblatio, petitiones, obsecrationes, admirationes, de-
 sideria & optationes virtutū, seu adspirationes: quæ nihil
 aliud sunt, quàm breues orationes, quibus anima suū de-
 sideriū exponit, postquam illud aut meditatione, aut Spi-
 ritus sancti gratiâ singulari exarsit. Aspirare autem potest

11. Tandem
 elige potius
 Deo per vir-
 tutem N.
 seruire, quàm
 diab. lo per
 vitium

12. Petitionē
 & obsecra-
 tionem in-
 stitue,
 tum pro te,
 iū pro alijs.

Quid agen-
 dū, præstā
 re. Meditatione
 : agat gra-
 tias;
 2. proposita
 renouet;
 3. agenda
 dirigat in
 Deum;
 4. ad aduer-
 sa animum
 præparet.
 Non omnes
 loci vnâ
 meditatione
 percurrēdi.

3. mediū ad
 affectum cō-
 tinuandum.
 Aspiratio-
 nes quæ di-
 cantur.

Fons: es earū

ad Deum, ex desiderio, Primò, vitia extirpandi; Secùdò, virtutis acquirendæ; Tertiò, imitandi Dominum IESUM, & compatiendi illi; Quartò, & maximè amãdi Deum, illoq; fruendi cū admiratione & gaudio de bonitate illius.

Habes igitur tres modos, quibus in vna eademq; virtute exercenda perseverare possis: ex hoc enim præcipuè manat meditationis vtilitas, maximè si, vt suprà monui, non in genere proposita virtutis fiant; sed, vt crebrò dicitur, occasiones eius sigillatim recolantur, saltem in fine meditationis, atque ad eas anima comparetur. Propositorum etiam repetitiones plurimùm commendat B. Ignatius, quæ omnia exemplo clariora euadent, & iis, quæ singulis imaginibus subijcientur. Tria autem illa maximè sunt; Primò, imaginis, partiumq; eius fusior declaratio; Deinde, cū ea materiam meditationis complectatur, meditatio; Postremò oratio, quæ sit velut praxis, ac meditationis argumēta cōtineat, & cuius quacumq; de virtute meditari volenti subseruiat. Generales enim hi loci sunt, vt ita dicam, & motiua ad virtutem & perfectionem in modum orationis redacta, stimulosq; addere possunt volenti virtutem, v.g. patientiam, in animo suo agere radices. Facigitur quempiam patientiæ in aliquo mysterio propositum exemplum velle æmulari, & remissam experiri voluntatem, licebit ei hinc petere subsidium; & si quidem meditari non libet, potest singulas orationes, quæ generatim ad omnes virtutes referuntur, sigillatim huic sibi propositæ vel optatæ virtuti applicare, prout inferiùs & ex vsu ipso perspicuè apparebit. Exempli gratiã, in Nariuitate, humilitatis exemplum contemplatus, optat imitari, neque ob distractionem animi, capita singula expendere commodè potest (hoc enim faciendum esse hîc præscribitur, non legendas meditationes aut orationes) quid faciet? vtile erit, si virtutem, eiusq; circumstantias paululùm consideret, vt in imagine, ad spatium vnus atque alterius *Miserere*; ac tum orationem legat, quæ post medita-

*Proposita
quomodo
facienda, &
occafiones
captanda.*

*luciat pro-
posita repe-
tere.*

*Tria maxi-
mè quolibet
capite con-
tinentur.*

*Oratio est
vni praxis
meditatio-
nis.*

*Aridus pro
quavis vir-
tute oratio-
nibus his
vni potest.*

ditionem de confidentia in Deo ac diffidentia sui collocatur; sed sensim, & meditatè. Deinde vlteriùs pergat, si opus esse iudicauerit. Vbi enim (vt iam dictum est) deuotionem quaesitam inuenerit, nihil vlteriùs quaerat oportet, sed in ea Spiritus sancti ductum sequendo permanendum est. Verùm, vt dixi, ex vsu fructus ipse apparebit. Quid enim suauius atque vtilius volenti meditari, & sese ad virtutem accendere, quàm animo quieto ac corpore, has singulas imagines contemplari? oculosq; atque animum pacere? quid fructuosius ei, qui dubitat de vitæ genere, de munere, de perfectiorum aliquo capessendo exercitio, quàm locos illos in otio sancto, in secreto cubi- culi & cordis sui obambulare, viamq; simul salutis opti- mam explorare.

Nota diligè- ter, esse sensim oratio- nes legèdas.

Imaginibus oculos ani- mumq; pa- scere iucun- dū iuxta ac vtile, tum ad virtutis amorem, tum ad de- liberationē instituendā.

Ad vsum eorum, quæ dicta sunt, facilem ac compen- diosum; postquam materiam, seu punctum legeris, forma tibi has quæstiones, Prima, quid in hac materia notādum mihi est? Secunda, quid ponderandum ad profectum? Tertia, quos affectus ex hac ponderatione seu conside- ratione elicere & sentire in me debeo? Quarta, quomo- do & quibus circumstantiis, quæ mihi hîc proponuntur documenta, factis exequar? Quinta, quomodo ex his cum Deo meo loquar? Aliapraxis meditandi etiam esse potest R. P. Borgiæ, qui ex omnibus eliciebāt Primò, con- fusionem; Secundò, gratiarum actionem; Tertiò, petiti- onem, vt pluribus est videre in eius opusculis. Huic consi- milis illa R. P. Capellæ, quâ monstrat in omnibus Primò, considerationem; Secundò, gratiarum actionem; Tertiò, confusionem; Quartò, petitionem; Quintò, ob- lationem sui esse exercendam.

Nota. Praxis bre- uis, sed vti- lus medi- tandi.

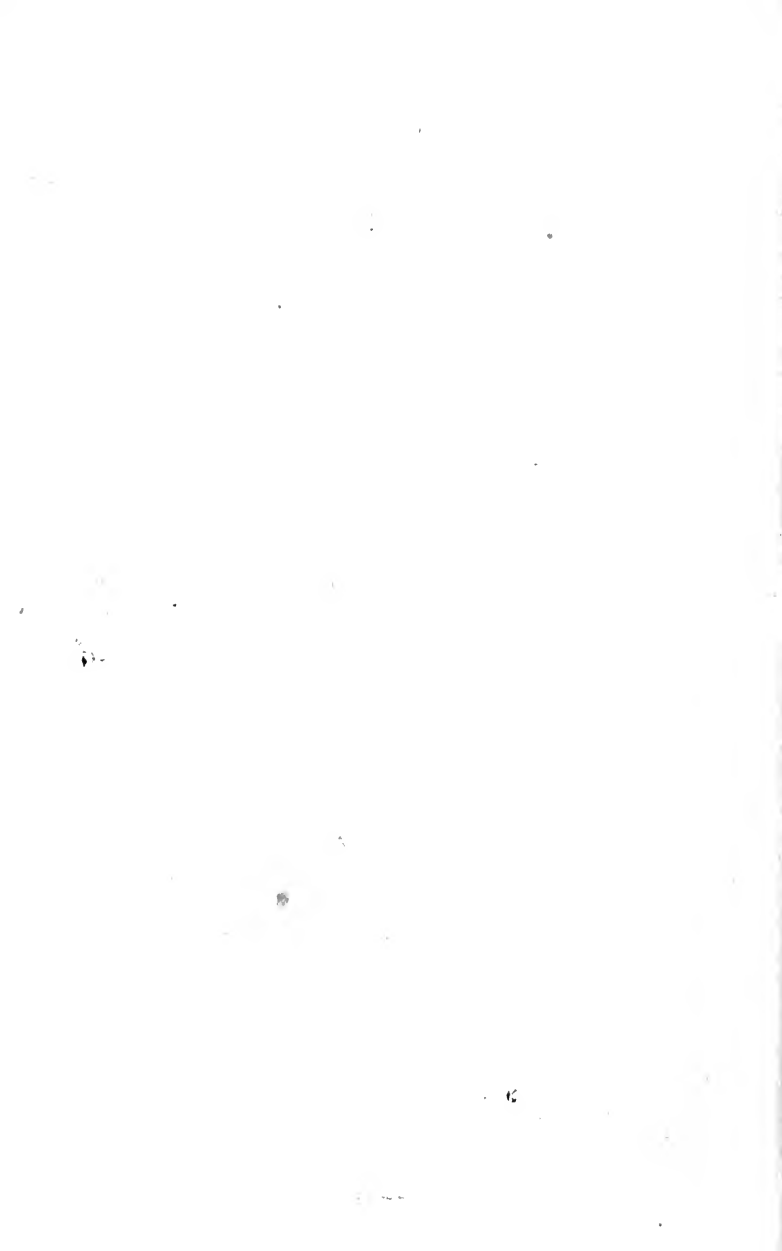
VNDECIMÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Vis modum meditandi nosse? intue-
re illum in mysterio Natiuitatis. °

P Reparatione præmissâ delige tibi meditandi ma-
teriam: v. g. A Natiuitatem Christi: hanc tamquã
pictor in B corde, quod C Pax sustinet, id est, tranquil-
quillum est ac pacificũ, depinge, seu perpende cum om-
nibus circumstantijs. Primò, itaque expende D quis
scilicet nascatur. Secundò, E quid scilicet dicatur, aut
fiat. & quomodo. Tertiò, F ubi & quando. Quartò, G
cur, seu quo sine: nempe, vt Adam, & humanum genus
redimerentur. Quintò ex singulis collige, & nota H
virtutem aliquam (vti vides ex singulis areolis cir-
cumstantiarum lineam ad virtutem duci, & te quasi
manu ducere) quãque eius habeas I occasionem, con-
sidera; ac detestare K vitium illi contrarium. Excita
sæpè te ad L affectum gratitudinis (cũ ubique bene-
ficientia Dei appareat) M gaudij, N admirationis, O
compassionis: in primis tamen ubiq; P fidem, spem &
caritatem exerce, & obserua Q virtutem qua in my-
sterio elucet ac docetur. Quòd si meditationem insti-
tueris de sola aliqua R doctrina seu documento, ad-
uerte circumstantias prædictas, maximè quid, seu
quam S virtutem, doceat, quãq; sit eius occasio, unãq;
affectus prædictos exerce.

C A P V T XXVII.

*Meditatio de Natiuitate Christi, quâ praxis
methodi supradictæ ostenditur, & ad cari-
tatem accendimur.*

COMPOSITIO LOC¹, vt in imagine.

ORATIO, vt supra, pro caritate obtinenda.

PVNCTVV I. Considera mysterium hoc magnum, in *Fides.*
quo Filius Dei, Sapientia æterna, & Verbum Patris factus
est infans vnus Diei, super terram. Ergo ne credibile est, *2. Paral. 6.*
vt habitet Deus cum hominibus super terram! si cæli cæ-
lorum non te capiunt, quanto minus præsepe hoc? Mira-
bile certè mysterium declaratur hodie, innouantur na-
turæ. iam exclamare licet, Memoriam fecit mirabilium *Psal. 110.*
suorum misericors & miserator Dominus. Nihil enim ita
mirabile est, atque verbum hoc, quòd Deus manens
Deus factus sit homo; & æternus, & Sapientia ipsa facta
sit infans vnus diei, & c. Mirabilis facta est scientia tua ex
nobis, & non poterimus ad eã. quis cognouit sensum tuũ, *Sap 9.*
Domine, & quis consiliarius tuus fuit? Venite igitur, & *Luca 2.*
videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus *Spes.*
ostendit nobis; accedamus cum fiducia ad thronum mi-
sericordiæ eius. Quid enim nobis denegare poteris, dul-
cissime IESV, qui te ipsum nobis dare dignatus es? quid
tuus Pater æternus, qui proprio filio suo non pepercit,
sed pro nobis omnibus tradidit illum: Ecce ego in pecca-
tis conceptus sum, & circumdederunt me mala, quorum *Psal. 39.*
non est numerus: verumtamen iam non timebo, quo-
niam tu Emmanuel nobiscum es. non potes mihi negare
munera tua, qui aperire mihi dignatus es viscera miseri-
cordiæ tuæ, in quibus nos visitas oriens ex alto. Da mihi *Luca 1.*

Domine, propter gloriam nominis tui, vt hac fiducia plenus seruiam tibi in latitia; & nulli omnino placere cupiam nisi tibi, vel displicere timeam, cum tu vnus omnia mihi sis, Deus meus; nullum amem nisi te, aut propter te, cum sis vnicum bonum meum, & dignatus fueris mei recordari in excelsis folio gloriæ tuæ. Quem enim, benignissime IESU, non accedat caritas & benignitas tua, quæ iam apparet? exultat Maiestas tua vt gigas ad currendam viam, & à summo celo egressio eius, & occurfus eius vsque ad summum eius; nec est, qui se abscondat à calore eius. O caritas immensa, Deus meus, fac me vnum tecum, sicut Pater & Filius vnum sunt. Verè tristitia est magna cordi meo, quòd peccata mea, N. hactenus diuiserunt inter me, & te; sed proijce hæc, quæso, post tergum tuum, vt caritatem tuam imitari & perfectè exprimere possim, tali & tali occasione, N. Quomodo enim denegare potero operam meam proximo meo, quantumuis abiecto, dum intueor Maiestatem tuam exinanisse se, & formam serui accepisse propter nos, cum adhuc inimici essemus? non est seruus maior Domino suo. venisti ministrare, & non ministrari, vt caritatem nos doceres, & sanares vulnus grauiissimum, superbiam nostram. Et nos oportet sequi exempla Domini nostri. Quis enim nouisset pretium eius in terra hac operta mortis caligine, vbi peccatum & ignorantia inundauerant, nisi sic nos docuisses, Domine Deus meus, exemplo tuo? Ecce postquam non vno, sed pluribus nobis caritatem commendare dignatus es, adhuc sequi piget milites Ducè, seruos Dominum, subditos Regem, creaturas Creatorem? Imperfectum meum viderunt oculi tui, miserere mei, & exaudi me, quia in te solo confidit anima mea. Da mihi caritatem perfectam, vt nullâ personarum habitâ ratione, omnibus, maximè aduersarijs, benefacere studeam, propter nomen tuum. Obsecro te, Domine, memento, quoniam pro nobis natus & mortuus sis, & ne de-

Charitas ad quam meditatio dirigitur.
Psal. 10.

Contritio.

Admiratio.

Reprehensio & inuitatio.

Philip. 2.

Matth. 20.

Interrogatio.

Psal. 138.

Obsecratio

despicias hanc deprecationem & oblationem meam.

Offero enim me tibi, vt sincerè te diligam, & omnem proximum similiter propter te : si enim amicos tantùm dilexero, nōne & Ethnici hoc faciunt? Orabo igitur per gratiam tuam pro persequentibus nos, benefaciam his qui oderunt nos; vt inter filios Patris aeterni connumerer, qui finit solem suum oriri super bonos & malos, & pluit iustos & iniustos. Scio, non est hoc volentis, neque currentis; sed tui, Deus, miserentis: sine te enim nihil facere possumus, neque sufficientes sumus cogitare aliquid ex nobis tamquam ex nobis; sed sufficientia nostra ex te vno est, etiamsi videamus caritatem hanc maximo ad vitam esse præsidio & solatio: frater enim, qui adiuuatur à fratre in via hac difficili & periculi plena, quasi ciuitas firma, & nihil tristius, quàm cum aliquo diffidere. Quæ enim non mala ei aculatur discordia: tripliciter certè animum fatigat, cogitationes ac memoriam fœdis implet imaginibus, linguam exacuit, & velut veneno inficit, iuxta illud: Lingua eorum gladius acutus, & venenum aspidum insanabile; quibus opera praua respondēt, fructus malitiæ. Quæ verò stultitia & insipientia, vitium præ virtute eligere, stultitiam præ prudentia, pusillanimitatem præ fortitudine, iniustitiam præ iustitia, temperantiam præ moderatione? istæ enim virtutes in caritate vna concurrunt, cuius vberimus & suauissimus est fructus; in memoria, intellectu & voluntate. Sed videamus, anima mea, quæ huius, quæ illius nobis sese offerant occasiones, vt illis vtamur, has eiuremus & detestemur. N. Et verò quis est tam imprudens, qui suadeat alteri, quacumque occasione simultatem fouere, nisi amens ac improbus sit? nōne quod calx in muro, id caritas est cum proximo? corruet ille certè absque cæmento; & solus stare non poterit in acie, quem caritas commilitoni non coniunxerit. Numquam verò melius hoc apparet, quàm in mortis hora. quis enim Christianus tum cum ali-

Matth. 5.

*Diffidentia
sui & confi-
dentia in
Deo.*

Rom 9.

2. Cor. 3.

*Considera
virtutis cō-
moda, &
vitiij incō-
moda ad fi-
nem conse-
quendum.*

Psal 56.

*Quod alteri
suaderes,
hoc fac.*

*Quid in
morte opta-
res.*

quo dissidere vult, cùm ad iudicem ire parat, qui quâ mensurâ mensi fuerimus, remetietur nobis?

Matth. 7.

Quid in iudicio?

I. Pet. 4.

Verè enim in iudicio hæc vna virtus causam obtinebit; quia caritas operit multitudinem peccatorum: & nudus apparebit, quisquis veste hac nuptiali indutus non fuerit, proijcieturque in tenebras exteriores.

Quid in æternitate fecisse optaves?

Itaque hanc vnam peto à te, Domine, vnam volo caritatem, & æternùm volam; aut certè (quod absit) non voluisse me dolebo. Faciam igitur, vt occasio huius non præterlabatur, quod in æternum me fecisse optabo.

Vide exemplum Sancti.

Hoc est, quod Sancti ita eam virtutem suis commendarint scriptis & exemplis: nihil aliud nouerat, quàm caritatis legem prædicare discipulus ille, quem tu vnice diligebas, bone Iesv; sed & Ethnici, quibus, ô sol iustitiæ, ortus non fuisti, quomodo nobis concordiam, quâ res parua crescunt, dilaudant?

Quanta ex virtute pax.

Philip. 4.

Rom. 12.

Quanta autem hinc pax animi, quanta consolatio in Spiritu sancto, quâ experti sunt Sancti tui, & experiuntur omnes caritatis amatores. Pax certè hæc ex virtute vera dimanâs, exsuperat omnem sensum, quia in pace factus est locus tuus, dulcissime Iesv. Vbi autem tu es, non potest non esse gaudium in Spiritu sancto: vti tribulatio & angustia in omnem animam operantis malum.

Quod nihil sit, cur virtutem placeat.

Ecquid tandem esse potest, quod me à virtute ista diuertat? an delectatio vana & fœda, haurienda ex teterrimo lacu peccati? videtur illud ob amorem proprium, infundere cordi nostro nescio quid amarulentæ voluptatis; sed simul ac infudit, effluxit, & solum remanet pœnitere, inquietudo cordis & tristitia: si delectari libet, licet mihi ex te fonte bonorum omnium virtute duce haurire aquas in gaudio, quas qui biberit, adhuc sitiet absque dolore, & satiabitur absque fastidio, & lætabitur in te, summo bono. At nihil magis vulnerat cor meum, quàm illud verbum & exemplum tuum, quo hanc notam statuisti filiis tuis; in hoc enim cognoscent omnes, quod discipuli

Vide Christi exemplum & doctrinam. Ioh. 13.

discipuli

scipuli tui sint, si dilectionem habuerint ad inuicem. Huc spectant tot beneficia, quibus me præuenisti, ex infinita caritate tua, & quotidie præuenis. vis enim nos, amator hominum, trahere ad virtutem in funiculis caritatis. O quàm ardentem omnem virtutem, quam mihi proponit Maiestas tua, complecti deberem, cum tot beneficijs, velut sagittis amoris, vulneras cor meum! Ingratitudo sanè maxima foret petenti hoc Domino ac Deo meo, & munifico largitori, illud denegare: auertat hoc misericordia tua à seruulo suo. Sed etiamsi, Domine Deus meus, hæc ita se non haberent, nõnne satius est tibi Regiregum, & Domino dominantium per virtutem seruire, quàm acerbissimo hosti nostro per peccatum gratis venundari, & durissimum subire iugum crudelissimi tyranni? Ah, numquam veniat alicui in mentem sic insanire, vt te summo bono derelicto, & Rege summo, adhæreat summo malo, & capitali hosti, illectus momentaneo fortè gaudio! O cæcitas humana! ô insipientia nostra! ô quàm vani filij hominum in stateris! Tu enim es potentissimus, sapientissimus, fons omnium bonorum, à tua liberali manu omnia nobis bona venerunt; tu solus satias & replet cor nostrum, vbique præsens es, & ad te me trahit virtus, inuitat benignitas tua, & cogit caritas. mihi itaque adhæ-
 re tibi bonum est, & ponere in Domino meo spem meam. Vacate & videte, mortales, quàm suavis sit Dominus, quàm dignus accipere gloriam & honorem. Filij hominum vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? scitote, quoniam Dominus ipse est Deus; ipse fecit nos, & non ipsi nos.

*Quæritis nos
beneficys
Iteus ad
virtutem
inuitat.*

Psal. 72.

Psal. 45.

Psal. 4.

Psal. 94.

Eia, Domine, da quod iubes, & iube quod vis. Iubes amare, &c. concede illud mihi, & respice de excelso solio gloriæ tuæ laborantes & naufragos in hoc mari; siquidem contrarius nobis est ventus, & corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena habitatio deprimat sensum cælestia cogitantem. Respice, Domine, ad

Sap. 9.

Apo. I.

caritatem Filij tui, qui dilexit nos, & lauit à peccatis nostris in sanguine suo. Audi pro nobis supplicantes Sanctos tuos: clamat sanguis & merita eorum pro nobis miseris, vt consequamur auxilium gratiæ tuæ, & virtutes nobis necessarias exercere valeamus, illâ occasione N. suppliciter etiam te rogo, Deus meus, vt Ecclesiæ tuæ gemitus exaudire digneris, & omnes N. pro quibus orare debeo, in benedictionibus dulcedinis tuæ præuenire.

Vides, quomodo in Natiuitatis mysterio, Primò, fides, spes & charitas exercentur; Deinde quomodo ex circumstantijs, virtutis aliquod documentum eliciatur; ad quod postmodum varij stimuli adhibentur, quibus voluntas ad virtutem eandem complectendam vigeatur.

Idem, vt suprà dictum est, fieri potest, si quis sententiam aliquam pro materia meditationis habeat, seu etiam aliquam creaturam consideret. Nulla siquidem est, quæ non enarret gloriam Dei, & ad rectè viuendum documentum aliquod præbeat. ideoque mittitur à Sapiente ad formicam piger, dicente, Vade ad formicam, ô piger, & considera vias eius, & disce sapientiam, quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messè quod comedat. Vsquequò piger dormies? quando confurges è somno tuo? paululùm dormies, paululùm dormitabis, paululùm conferes manus vt dormias: & veniet tibi quasi viator egestas, & pauperies quasi vir armatus; si verò impiger fueris, veniet vt fons messis tua, & egestas longè fugiet à te.

Proverb. 6.

C A P V T XXVIII.

De modo Meditandi per Fidei, Spei & Charitatis actus.

NVnc explicatum habes modum ampliandi affectus, obeundo locos aliquos diuinæ huius Rhetoricæ: sed & diuersos meditando modos expositos vidisti, atque insinuare inter eos aliquem, quo Fides, Spes & Charitas in primis exercentur, tamquã virtutes, quæ meritò, utpote Theologicales, principem locum obtinēt. Quia tamen ille modus præ ceteris excellentiã aliquam habet, & simul nõ tam obuius est; non obiter, sed cum cura explicandus videtur. faxit diuina bonitas, à quo omne bonũ ac donum est, ut sit ad nominis eius gloriam, & animarum salutem.

Principio igitur, ut supra monui, quidquid diuinã potētiã creatum est, si diligenter inspiciamus, nobis liber vitæ esse potest: cæli enim enarrant gloriã Dei, & omnis creatura clamat hæc tria, Accipe, redde, caue; accipe me à Deo donum, redde ei gratias, caue abuti ad contumeliam largitoris, & ad interitum, quod concessum tibi est ad vitam. Ex omni enim creatura documentum vitæ elicere possumus, & hoc ipsum quasi à Deo nobis non dictum tantum, sed scriptum characteribus creaturarũ cõsiderare. Rursum quidquid Sapiētiã æterna nobis dignata fuit reuelare, hoc vnum spectat, ut intelligamus voluntatem eius & consilia illius, ut nos oves Christi eius pietissimã misericordiã vitam habeamus, & abundantiũs habeamus, ut ipse dignatus est ore suo aperire, quo eructauit abscondita à constitutione mūdi. Quidquid item à veritate profectũ, ad nos per Philosophos, aut vllos mūdi sapientes peruenit, multò magis per sacros Scriptores ab eo, prouenit, ut viam ad se ostenderet, & veritatem, per quam

Ioan. 14.

quam ad vitam peruenire liceret. Ipse enim est solus via, & veritas, & vita. Denique quidquid ab vlllo rectè dictū, factum, ad instructionem nostram, ab eo factum ac dictum esse sciamus

Rom. 15.

De sacris Litteris sic S. Paulus: Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. Sed quid prodest scripta esse, si meliora videntes & saniora, ea amplecti nequeamus? Certè nihil: imò plurimùm obesset scire voluntatem Domini, atque eam explere nō posse; viam ostendi, & nos prohiberi ab ea. Ideò addit Apostolus: Vt per patientiam & consolationē Scripturarū spem habeamus. Cuius verò rei? primò, consequendi gratiam, vt faciamus ea quæ ad nostrā doctrinā scripta sunt; deinde gloriam, si sumus in charitate radicati & fundati, sempiternam. Itaque cū institueris meditationem de aliquo mysterio, considerationem alicuius creaturæ, aut sententiam aliquam expenderis, ac documentum vitæ elicueris; primò fidē eius doctrinæ excita, velut si à Deo (quod maximè in sacris valet) illa tibi in illo mysterio vel Scriptura sacra, aut etiā profana proponatur. Quidquid enim ad veritatem pertinet, etiam si apud Philosophos inueniatur, illius est, & propter nos ab illo profectum. Idem est si ab aspectu creaturæ alicuius erudiaris ad salutem. Quidquid enim in illis est, & ab eis, siue ad vitam hanc, siue salutem promanat, siue ab Angelo, siue ab homine, siue creatura irrationali; à Deo opt. max. esse certū est, velut omnium bonorum fonte: nō enim minùs à Deo est, etsi familiarius, quòd loquitur (vt sic dicam) formica pigro, quòd eum sapientiam doceat; quàm, quòd rarius est, si asina Baalamum corripit & moneat.

Matth. 23.

Luc. 14.

Crede igitur Deo, quia veritas est, crede veritati sic tibi propositæ, & virtutem iuxta eam statue tibi esse amplectendam, v.g. in hac sententia, *Omnis qui se exultat, humiliabitur*; crede verè sic se habere quia Veritas dicit, quæ fallere non potest, nec falli: ea enim est ratio credendi. Secundò, neque tantùm crede Deo, id est Veritati dicenti,

centi,

centi, sed, vt fit in fide tum humana, tum diuina, rationē expende quare tibi credibile illud sit, & quidē valdè. testimonia enim Domini credibilia facta sunt nimis: id est, *Psal. 92.* vide quare homines alicui credāt. Alia certè causa est ex parte eorum qui credunt, quia ignari, cæci, imprudentes. Alia ex parte asserētis; ob eius auctoritatē, sinceritatē & fidelitatem. Alia ex parte rei ipsius: sicut enim parum credibile aliquid apparet, quia vel impossibile, & sic diuinæ repugnare potentiaē, vel certè sapientiaē ac prudentiaē aut bonitati videtur: ita cū quid ratione possibile prudenter iudicatur, credibile apparet. Id autem in præsentī materia valet plurimū. Res enim quæ præcipitur aut suadetur, à Deo potentissimo ac sapientissimo suadetur, qui cū dat præceptum, tribuit etiam quo compleatur.

Tertiò, exerce piū affectū credulitatis, quo firmiter à fide propositis adhærescimus. Quomodo, inquis, hoc faciam? Respondeo, attende quæ sint quæ hominem à fide auertunt, ea quæ detestare. Primum, scilicet est suasio & doctrina alterius, dæmonis aut hominis. Secundum, illecebra & inuitatio creaturæ, quā homo abstractus & illectus naufragat à fide, quemadmodum de cupiditate loquitur Apostolus. Tertium, tormenta & aduersa. Statue igitur, etiam si totus mūdus, imò, vt Apostolus loquitur, *Galat. 8.* etiam si Angelus de cælo contrarium rebus scilicet de fide certis doceret, anathema illi dicere, quanto magis homini & mundo vniuerso; quidquid blandiatur, quidquid terreat, id quæ seu bonorum, seu famæ, seu vitæ amissio proponatur, crede, & sta exemplo Martyrum fortiter, siue molestiā, siue blanditiis, siue malis tolerandis, siue bonis amittendis impellaris. Quartò, cū sic te exercueris in vno fidei puncto, extende te ad alia argumenta: ferè enim eadem sunt, quæ omnia testimonia Domini credibilia nobis faciunt. Percurrere itaque præcipua mysteria fidei, eiusque articulos potes: ac tandem in fine vel post meditationem, Quintò, cogita seriò hoc tecum, Si verè

verè crederem, & fidem viuam haberem, cùm sine operibus mortua sit, quæ opera facerem huius vel illius virtutis N. de qua meditatio instituitur, hac & illâ occasione quam toties habui, & habeo etiam hodiernâ die?

Exercitium Spei.

Post Fidem exercitam Spem excitato. Quæris quomodo id facies? Respondeo, cùm videas illud tibi à Deo verè esse mandatum, vel suatum, ab infinita, inquam, bonitate (non enim docet, vt perdit; non inuitat, vt eijciat; non mandat adeò seuerè, quod præstare nequeat) spera certò gratiam, quæ requiritur ad illud implendum, similiter & gloriam, atque id quod promittitur obsequèri mandatis ac consilijs Domini (quemadmodum in octo beatitudinibus & alibi fieri vides) certò te cõsecuturum, id quæ quia Deus verax est in promissis, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Nota verò duo sperari, vires seu gratiam ad laborandum in vinea, ad currendum in stadio, & mercedem ipsam seu brauium. Et vide Primò, quomodo ex parte tua res sperabilis sit, quam quæ desperationis (ab humanis sumpto exemplo) & spei causam habeas; Secundò, ex parte rei quæ speratur; Tertiò, ex parte Dei à quo speratur. Ex parte tua desperare potes, quia debilis ad ardua, ad laborandum in vinea, currendum in stadio. Secundò, quia indignus es cui ille à quo speras sua conferat dona & munera, quia iniurius illi fuisti, & beneficijs es ingratus. Sperare autem solent homines si digni, si grati sint, si beneficijs obstrinxerint eum, à quo sperant. id etiam accommoda tibi, quia dignos nos misericordiâ suâ fecit Dominus, in partem fortis Sanctorum, gratos sibi, & à nobis accipere se, v.g. eleëmofynas, fateri dignatur.

Secundò, homines spem augent ex parte eius à quo speratur. Primò, quia promisit, & se obligauit. Secundò, quia

quia maiora dedit tibi, & alijs multistui similibus, & quidem ex bonitate sua, quodque ultra hæc per se præstare solitus sit, ac cum voluerit possit. Tertiò, quia promissor cogi potest. Nónne verò & Dominus promisit, & maiora dedit, & vt sic loquar, cogitur ac vulneratur in vno oculorum sponsæ, fortisque etiam est in eum dilectio? Nónne dixit Moyse, Sine me? nónne Abrahamo, Num celare potero Abraham quæ gesturus sum?

Genes. 18.

Tertiò, desperant homines ex parte rei, si ardua & difficilis; at verò sperant se facturos & consecuturos rem facilem: at qui mandata & consilia Dei difficilia non sunt: iugum enim eius suaue, & onus leue. Atque hæctenus de spei augmento atque exercitio, ex eo quòd res triplici nomine sperari possit.

Quartò, post hæc affectum spei augere volens, cogita quæ hominem de spe dei cedere soleant. Primò, suasio alterius, seu diaboli, seu hominis. Secundò, blanditiæ vt aliud speretur. Tu igitur, etiam si omnes contrarium tibi dicerent, si blandirentur vt auerterent à Domino, & si omnes aduersarentur, & Dominus te castigaret, dicito, Etiam si occiderit me, in eum sperabo.

Quintò, neque spera tantùm hoc de quo in materia præsentis, v.g. humilitate, agitur, sed extende spem ad ea omnia quæ necessaria ad salutem.

Sextò, cogita, si verè sperares, quid & quomodo ageres: qui non sperat non seminat, nō laborat, non pugnat; vt in rebus humanis manifestū est. E contrario qui sperat arat, pugnat, sudat, currit, vt rapiat brauium: quæ in virtutis ac pietatis materia, de qua agimus, rem non incommodè, vt cuius patet, proponunt.

Exercitium Caritatis.

Pro caritate excitanda & inflammanda, considera illud præceptum aut cōsiliū tibi datum, vel per crea-

turam suggestum, ex infinita caritate Dei, idque ob summum bonum ac felicitatem tuam; atque accipe velut à duce viam ostensam, à magistro veritatem, à domino vitam, à medico medicinam, à Rege ac agonótheta coronam, idque bono tui solius & commodo. Quantum igitur impellere debet te amor illius qui nihil fecit eorum quæ fecit, nihil cupit eorum quæ mandat, nihil loquitur, nihil suggerit per omnem creaturam nisi pro te, & ex amore tui, præceptor tuus, & pastor, dux in via, Rex & Creator tuus? sunt enim mandata eius super mel dulciora, lucerna pedibus nostris, diligenda super aurum & topazium. Tu verò spontaneo amore dilecta à Deo anima, caue alio eum redamare, mercenaria esse, tuum commodum ac gloriam spectare; sed vnam illius intuere & amare voluntatem, gloriam & honorem. Secundò, considera quare amare homines soliti sint. Primò, quia se amari putant. O quantum dilexit nos Pater, qui proprio filio non pepercit, sed pro omnibus tradidit illum! quantum Filius, qui oblatuſ est quia ipse voluit, & posuit animam suam pro nobis ouibus suis! quantum Spiritus sanctus, qui venit ad nos in igne amoris, & postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, id est, postulare facit præ desiderio salutis nostræ!

Secundò, dixi suprà, fidem & spem augeri, eò quòd res credibilis & sperabilis sit: ita caritas & amor Dei ac voluntatis eius, quia ipse amabilis est. Amabilis verò ille est tum propter se, & summè perfectus & bonus, tum propter beneficia præstita, tum ea quæ preparauit diligentibus se.

Tertiò, vide quæ ab amore auertere possent, blandiendo, terrendo, suadendo: & attende quàm fortiter amare debeas. fortis enim est vt mors dilectio, & dura sicut infernus æmulatio, lampades eius, lampades ignis atque flammaram, aquæ multæ non potuerunt extinguere caritatem. Etiam si igitur omnia bona mundi te allicerent,

mala

Psal. 118.

Cantic. 8.

malate vallarent acturbarent, omnes etiam Angelici spiritus aliud suaderent; ama Deum, quia solus bonus est, & dignus accipere amorem, gloriam & honorem.

Quartò, observa autem ut ames eum singulari amore, quia singulari te complexus est & complectitur. Quidquid enim à Deo gestum, factum, dictum aut permissum, tamquam pro te solo dictum, factumque & permissum amore tui solius existima: tanto enim fertur erga singulos, quanto erga omnes Deus, id est infinito, ineffabili & incomprehensibili amore.

Quintò, cogita, si verè amares Deum, qualiter cogitares, loquerere & ageres: numquam enim amor Dei est otiosus: operatur enim magna, si est; si autem operari renuit, amor non est. *Greg hom. 3. in Euang.*

Vis hæc compendio?

CVM in sententia aliqua, aut creatura, aut mysterio, doctrina, vel pia instructio, aut virtus amplectenda proponitur; cogita ac crede, Primò, à Deo tibi proponi, & verissimum esse propositum; & Secundò, simul etiam maximè credibilem esse veritatem illam; ideoque Tertio, adhæreas illi toto affectu, ita ut cum Apostolo dicere possis, *Quis ergo nos separabit à charitate, humilitate, patientia, modestia Christi, &c. tribulatio, an angustia, an fames, &c.* *Rom. 8.*

Deinde spera auxilium à Deo, quia ipse præcipit bonitas ac potentia infinita, & daturum se gratiam promisit. Secundò, attende quæ fiduciam & spem augere debeant, & rem aliquam in humanis sperabilem faciant. Tertio, amplectere eam perinde ac Sancti, de quibus Apostolus: *Lapidati sunt, secti sunt, in occisione gladij mortui sunt, propter spem utique, & fiduciam.* *Hebr II.*

Tertio, charitatem excita, eò quòd præcipit ad utilitatem tuam, non suam: ergo ex amore sequere Dominum,

cùm ex æterno & spontaneo id tibi suadeat, vel præcipiat. Secundò, considera quantopere tibi ille amabilis sit, & mandata illius. Tertiò, amplectere eum, omnia propter illum abnegando, & ama toto corde, totâ animâ, totâ mente, totis viribus tuis.

Hæc verò quæstionibus tribus exercere potes circa quamuis materiam: quarum Prima, quàm verum hoc & credibile est quod proponitur? Secunda, quàm certa obtinendi spes, & res per se sperabilis? Tertia, quanto mihi à Deo mandata, quanto verò à me implenda est amore ac caritate?

Post hæc attende, si verè crederes, sperares, amares, quales essent cogitationes, verba ac opera tua.

Hoc igitur modo vti poteris in omni meditatione, siue ea fuerit de mysterio aliquo, siue de creatura aliqua, siue sententia. Mytheria passim nota sunt, creaturæ vbique obuiæ, ideo sufficiet præcipuas aliquas sententias hîc proponere.

*Sententiæ in quibus exerceri hic modus
utiliter poterit.*

OMnis qui se exultat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur. Luc. 14.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.

Ioan. 15. id est, vt explicat idem, Et nos debemus pro fratribus animas ponere. 1. Ioan. 3.

Quærite primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adiciuntur vobis. Matth. 6.

Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur. Matth. 16.

Amen, amen, dico vobis; si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Luc. 16.

Fidelis autem Deus, qui non patietur vobis tentari supra id quod potestis. 1. Cor. 10.

Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit. Luc. 10.

Patientia vobis necessaria est, vt voluntatem Dei facientes reportetis promissionem. Heb. 10.

Maledictus homo qui facit opus Dei fraudulenter. Ierem. 48.

Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. 1. Cor. 7.

Meditatio de verbis illis:

Omnis qui se exaltat, humiliabitur ; & omnis qui se humiliat, exaltabitur: complectens exercitium Fidei, Spei & Caritatis, & modum meditandi per tres Virtutes Theologicas.

Considera verba singula. *Omnis*, quod exemplo Angelorum probatur: *qui se*, non quem alius, *exaltat*, in cogitatione, verbo, vel opere, in bonis naturæ, fortunæ, gratiæ. *humiliabitur*, à Deo scilicet, hominibus, demonibus. Quàm vera sententia, Deus meus! quàm par est me credere tibi, & obedire mandatis & doctrinæ tuæ? omnia enim mandata tua veritas. Tu, inquam, es æterna veritas, sapientia & bonitas infinita, qui fallere nō potes, nec falli; ego verò cæcus in via, quomodo non te sequar ducem meum quocumque ieris? ego ovis errabunda, pastorē in hac vasta solitudine? ego puer ignorās egressum & introitum meum, nō audiā te, ô Sapientia æterna? Ecce in tenebris existo, & tu lux mea, tu stella naufraganti; quomodo te nō sequar? & scuto fidei dextrā armabo seu dextrū oculum, fidem, inquam, seruabo, vt aduersarijs resistere queam, quem Israëlitis Naas eruere volebat? *Cre-*
do igitur & confiteor tibi super iudicia iustitiæ tuæ: cur enim non credam tibi,? nōne testimonia tua credibilia facta sunt nimis? Exaltauit se desertor Angelus & apostata, exaltauit Adam, Nabuchodonosor; & quomodo hu-

1. Reg. 11.

Psal. 92.

*Ratio qua
rebus fidei
ancillatur,
ress; credi-
biles facit.*

miliati sunt à te, qui in altis habitas, & humilia respicis in caelo & in terra? Imò quotidiana veritatem hanc adstruit experientia, illam creaturæ nos docent propè omnes, ac faciunt, Domine mi, iudicia tua vera, iustificata in semetipfa: æquum enim est, vt qui se opponit factori suo, & superbit, humilietur. Amplector ergo istum quem scio esse fidelem sermonem tuum, & omni acceptione dignum. & quamuis aduersarius superbas ingerat animo cogitationes, & concturex bonis tuis elicere vanitatem grauissimum malum, vt me malum faciat, quia tu erga me bonus es; superbum, quia erga me clemens, & humillimè ad me te dimittis; auarum, quia liberalissimus es erga me; & inuidem gloriæ tuæ, eamque affectantem quo magis eam mihi vis communicare: etiamsi omnia mundi bona atque honores habere possem, detestor & abominor omnia vt laqueum, vt lapidem offensionis, vt præcipitium, vt ruinam sempiternam. nam etiamsi cogerer, vt sic loquar, tormentis, aduersis premerer, nisi me erigerem, exaltarem, vlciscerer, non committam tamen vt non credam tibi potiùs, & tecum humilis esse velim per gratiam tuam, atque eligere abiectus esse in domo Dei mei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum.

Psal. 18.

*Amplexus
fidei cum
detestatione
contrarij.*

Psal. 83.

*Percurrere
hic alios ar-
rículos fidei
licet.*

Neque tantùm in eo tibi credo, ô æterna Veritas, sed omnibus quæ per Ecclesiam mihi proponis, siue scripta sint, siue non sint, N. omnia enim credibilia facta sunt mihi, quia tu dixisti, ô æterna Veritas: atque in super confirmant tot SS. exempla, tot Patrum scripta, tot Philosophorum dicta, qui cum per visibilia inuisibilia tua cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, dati que sunt in reprobum sensum, & ad nostram vtilitatem vixerunt, si tibi viuamus & moriamur: viuamus inquam, & ex operibus ostendamus fidem nostram. Si enim verè crederem, si in me fides huius verbi tui verè operaretur, fieret velut granum sinapis in arborem magnâ: qui enim credit in te, opera, quæ tu fecisti, Deus meus, & ipse faciet, atque imi-

tabitur factorem suum. Si humilis forem, quàm verè me vilem aestimarem, quàm vilis haberi vellem, & non humilis reputari? loquerer humiliter, modèstè, deferrem omnibus, omnes mihi praeponerem, nemini arroganter repugnarem; appareret in voce, gestu, oculis humilitas, non fastus, non arrogantia, non proprium iudicium, pestis animæ meæ: sed discipulus tuus factus, mitis essem, & humilis corde, & inuenirem requiè animæ meæ & gratiam in oculis tuis, ad quod toto corde suspiro.

Video quidè & credo esse vera, quæ suggerit Maiestas tua; sed quæ virtus mea, vt illâ virtutè consequar in valle miserix, quâ perdidit Angelus in celo, Adam in paradiso, & quâ tot actantis viris in Religionis arce constitutis eripuit aduersarius deturbans eos in profundum? Verumtamen cum tu, Domine, mandaueris, certus sum, quia gratiam dabis, vt impleam mandata tua: non enim, Pater benignissime, tyrannus es, qui mandes filijs quæ præstare nequeant, & inuites omnes qui laborant & onerati sunt, etiam promittas quòd reficies eos, & non facias. promissisti dicens, Petite, & accipietis; quærite, & inuenietis. Cur ergo non sperem? quid non sperem? quomodo & vbi non sperem? si ambulauero in medio vmbre mortis, non timebit cor meum. Ecce ego hîc laboro quidem, & oneror superbiâ meâ, deprimit me illa, demergeretque in infernum, nisi tu supponeres manum tuam: in te enim speravi, non confundar in aeternum. Da ergo quod iubes, & iube quod vis. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis: sed & gratiam tuam, scio, non negabis, quia obediam tibi. quoniam tu, Domine, singulariter in ipse constituisti me. Dabis mihi armaturam tuam, vt possim resistere in die malo, stare succinctus lumbos in veritate, indutus lorica iustitiæ, in omnibus sumens scutum fidei, & galeam spem salutis. Ego quidem non sum dignus, qui operibus meis, & iniurijs & blasphemus fui; sed vbi abundauit delictum, per misericordiam tuam solet abundare.

*Exercitium
spei.**Actus spei.**Matt. 11.**Matt. 7.**Psal. 22.**Psal. 30.**Psal. 118.**Psal. 4.**1. Thess. 4.**Rom. 5.*

dare & gratia. Eia fateor, nihil dignum feci oculis tuis, sed per gratiam tuam infinitam video me velle seruire tibi, & quærere te in toto corde meo: super hoc confiteantur tibi omnia opera tua, & sancti tui benedicant tibi.

*Ratio spem
adiuuat.
Eccles. 9.*

Sed hæc certè parua fiducia foret misero mihi, quia nescio infelix homo, amore an odio dignus sim; verùm auget eam, quòd scio, quia promisisti, quia maiora non petenti dedisti; dedisti te mihi, animam tuam in mortem propter me, & corpus & sanguinem tuum in cibum, & solatium animæ meæ. Scio quia multis es largitus eam virtutem; at digniores quidem me longè erant, sed per te erant: & tu potens es de lapidibus suscitare filios Abrahæ. Scio quia statui gratiâ tuâ numquam legem tuam, consilium tuum, numquam te dimittere, sed amplexu intimo cordis mei te stringere, donec benedixeris mihi; qui verbo vno creasti omnia, & potes nutu vno sanare omnia mala mea.

Heb. 10.

Et verò humilem esse certè gratiâ tuâ difficile non est: nõne facilius descendere, quàm ascendere? nõne facilius esse quod es, quàm esse quod non es? habere, & in te videri quod habes, quàm sperare & ostendere quæ non habes? Certò igitur per gratiâ tuam spero, quòd hanc gratiam inueniã in oculis tuis: & licet moram feceris, expectans expectabo te Domine, quia veniens venies, & non tardabis. Et si aliud mihi hostis insusurret, aliud labor longus; sperabo tamè, & licet occideris me, in te sperabo.

*Dilatatio
sp.ii.*

Neque hanc tantum gratiam, sed quidquid mihi ad salutem necesse est, petam & accipiam, quæram & inueniam; pulsabo fores misericordiæ tuæ, & aperientur: aperiesque manus tuas liberalissimas, in quibus descripsisti me, & implebis me benedictione, vt benedicam & laudem nomen tuum in saculum sæculi.

Nunc igitur, anima mea, si verè speramus per humilitatem ascendere, & similes esse Deo nostro, quomodo nobis vilissima quærenda sunt? aliis omnia honorata deferenda?

renda? humiliari denique nos oportet, vt exaltemur in tempore oportuno, in die visitationis: quando veniet illa, quando veniet, vt assumas nos ad te ipsum, & videamus te! At non videbit te homo, & viuet: ô vtinam moriar, vt te videam ô vita mea! quid enim hîc moror, aut quid me moratur? Quòd si aliud placet tibi, placet & mihi: velle enim meum dicaui tibi, & omnem amorem meum, vt nihil cupiam, nullam virtutem aut donum, nisi vt placeam tibi; cùm nihil à te factum sit aut mandatum, nisi vt tu vnus mihi placeres, & omnia displicerent aliena à te.

Mandas enim mihi humilitatem, & suades perfectionem, vt me exaltes bono meo ex caritate tua immensa. *Actus caritatis.*
 O Deus meus, ô amator hominũ benignissime, quàm purè nos diligis, quàm gratuito amore! Ecce si quid mādās, præcipis, si quid facis, creas; id propter me: & ego mercenarius ero, & nō potiùs ex amore parebo tibi, vt placeam tibi? vt deliciari possis in anima mea? vt exultare in seruuulo tuo, & gloriari in eo quòd non sit infidelis tibi, quia tu dignatus es facere misericordiam tuam cum illo? si iubes ex amore, quid quæris aliud quàm amorem? Amari à me vis. Quid ergo est amare? bene tibi velle, de bonis tuis gaudere, de malis quæ tua reputas dolere, tibi libenter adesse, de te cogitare, & tecum ac de te loqui, propter te operari. Hoc cine est amare? & amarum mihi erit amare te, dulcedo summa, suauitas infinita, bonitas immensa, misericordia mea, refugium meum, ac liberator meus.

Possumne malè velle tibi, qui non vis nisi bona tua communicare mihi? non gaudebo super bonis, ac gloria tua, cùm omnia tecum mihi donaris? mala tua non sentiam, cùm qui tangit me, tangat pupillam oculi tui? tibi non adero libenter, cuius sunt deliciae esse mecum; mecū, qui sum vermis, & nō homo, cinis & puluis? Tu perpetuò de me cogitas, vt iuues, vt prouideas, vt dirigas, vt

Matth. 13. foueas, vt nutrias; & quomodo obliuisci potero tui? Venisti à summo cælorum, vt eructares abscondita nobis à constitutione mundi, & quæ est dignatio tua, amantissime IESV! nos dixisti amicos, & omnia quæ accepisti à Patre tuo, nota fecisti nobis: & fieri poterit, vt non loquar de te? Adhæreat lingua mea faucibus meis; si non meminero tui, si non meminero tui omnibus diebus vitæ meæ. Ah, non meminissèm tui, qui è millibus quos obliuioni dedisti, & nescisti, elegisti me vt essem? Erant & sunt in conspectu tuo quotquot esse possunt homines, in abyſſo potentiæ tuæ; & esse nequeunt, nisi iussèris vt prodeant; ego verò cùm essem inter eos innumerabiles, præstantiores, meliores futuros, iussus sum exire in lucem hanc. Quid, quæso, inuenisti in me quòd præ cæteris ante mundi constitutionem diligeres me? quid egeram, qui non eram? quid acturum videbas, qui spreuisse, & multiplicauì peccata mea, iniurias tuas, super numerum arenæ maris? Quid ergo, Domine, impulit te vt meminissès mei? amor tuus, qui me, cùm non essem, fecit; & cùm factus essem, refecit. Natus erã, & mecū nati erant plurimi velut flores agri innumerabiles; & cùm staremus simul corã te, innumeris in infidelitate relictis, pereuntibus sine baptismo, iterum iussisti vt egrederer de numero, & numerarer inter filios tuos. O dignatio! ô misericordia! ecce tu velut in diluuiò Noë mihi fuisti, & saluasti animam meam. Stabant innumeri, stant etiamnum in littore deserti mundi huius; & ecce aquæ peccatorum inundant omnia, etiam summos montes superant aquæ; ecce audio clamores, videre videor tendentes brachia, vt in arcam, Ecclesiam, in gratiam à te recipiantur: ego verò inter eos incurius stabam, contemnens & irridens te; & vocasti à morte ad vitam, ab interitu ad salutem, à diluuiò communi in arcam. Neque hoc tantùm, sed portasti ad eam, ad caulam tuam in humeris tuis. Quomodo te amplectar, ô amor! ô charitas! ô abyſſus amoris!

ris! Beatagens, cuius est Dominus, Deus eius; populus, *Psal. 32.*
 quem elegit in hereditatem sibi ! De cælo respexit Do-
 minus, vidit omnes filios hominum: de præparato ha-
 bitaculo suo, respexit super omnes qui habitant terram.
 Et ecce, erat fames in Ægypto mundi huius, & est; ego
 neque de pane sollicitus, sed tibi Saluatori meo molestus
 eram, ac stabam inter innumeros, & sto, qui fame pereûnt;
 tu verò me vocasti, & vocas, & nutris manu tuâ. quid
 dico, manu? pascis corpore, potas sanguine, & te totum
 mihi das; & cuius ero? Ecce oculi Domini super metuen- *Ibid.*
 tes eum: vt eruat à morte animas eorum, & alat eos in
 fame.

Incendium est, & ardet mundus; sto in medio reo-
 rum, quos iusto iudicio finis concupiscentijs ardere &
 consumi: cadunt à lateretuo mille, & decem millia à *Psal. 90.*
 dextris tuis, ad me & tabernaculum meum non appro-
 pinquavit flagellum. Quid feci ego? quid merui? nihil;
 sed vox sanguinis tui, ô IESU, ô IESU, ô IESU, clama-
 uit ad Deum Patrem, & inueni gratiam in oculis eius, &
 venisti, & sustulisti me ex medijs periculis: & cuius ero? A- *Psal. 32.*
 nima nostra sustinet Dominum, quoniam adiutor & pro-
 rector noster est; quia in eo lætabitur cor nostrum, & in
 nomine sancto eius sperauimus.

Naufragium erat, & est: & eheu! quot frustra tabulam
 pœnitentiæ quærunt? quis eripere me potuit? quis vo-
 luit? omnes dereliquerunt me: sed venisti, descendisti,
 & natasti in sanguine tuo, vt eriperes me. Eheu! quis
 sum ego, quis sum ego? & quis tu? vnde me nosti, qui
 nihil sum, & nihilo peius? vnde in tanto pereuntium nu-
 mero me discernis? vno equidem amore, ac infinità cari-
 tate tuâ. Benedicam Dominum in omni tempore, semper *Psal. 33.*
 laus eius in ore meo. In Domino laudabitur anima
 mea, audiant marfueti & latentur.

Ecce venisti fortis armatus, & mandasti exercitibus
 tuis,

tuis , vt deleant inimicos tuos : inter eos ego eram & perieram: lata erat sententia , maiorque mea erat quam aliorum culpa; & tamen mandasti, & audiui, Seruate mihi puerum istum; & cui viuam? Fremunt alij, & meritò: vlulant alij, inuident alij, dicentes : Vt quid ille assumitur? quid ille præ nobis fecit? & erubescio ad voces istas, quas mihi suggerit veritas & conscientia mea. quid facturus es? misereberis, scio; imò & respondebis pro me: An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? ecce aiunt illi, Iste consumpsit omnem substantiam suam: & ego erubescens audio, ac vim patior, responde pro me, apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi, effunde frameam, & conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego sum. Dixisti, & ecce confunduntur & reuerentur quærentes animam meam. Video innumeros in nocte ignorantia, in tenebris nescire quò vadant: ambulabam ego vermis cum illis inter mille milia, & ego qui eram in tenebris & umbra mortis, vidi mihi oriri lucem magnam. Imò quid dicam? quid loquar? venisti ipsemet, ô sol iustitiæ, ô splendor gloriæ, ô candor lucis aternæ, & illuminasti me; & cum starem cum omni gente quæ sub sole est, reuelasti mihi aurem, & docere me voluisti vias tuas. Quid ultrà dicam? quid loquar? silentium meum, & cor meum loquatur tibi. non fecisti taliter omni nationi, & iudicia tua non manifesta sunt eis. magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum. Exquisiui Dominum, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestrae non confundentur. Iste pauper clamauit, & Dominus exaudiuit eum, & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum. Neque, ô bone IESV, lassatus fuisti, etiamsi proiecerem sermo-

Matth. 20.

Psal. 34.

Psal. 147.

Psal. 33.

sermone tuos retrorsum, & ambularem vagus, & luderem in plateis, & illuderem tibi; nihilominus elegisti me, quem doceres vias tuas. Audire videor iterum mussitantes, & dicentes innumeros, Quare hic eligitur? & cur nos derelinquimur? nec habeo quod dicam, nisi, Misericordias Domini in æternum cantabo; misericordiæ Domini, quòd non sumus con-

Psal. 88.
Thren. 3.

sumpti.

Post hæc omnia adhuc tamen erravi, & consiliis tuis non obediui, sed abij toties contemnens mandata tua, etsi leuia: & iam videbas me cum multis ire & perire; quid faceres, Deus meus, ô bonitas infinita, quid faceres? O quoties misisti Angelos tuos, qui reuocarent errantem, & clamarent suauissimè in auribus meis: Reuertere, reuertere, reuertere Sunamitis, reuertere vt intueamur te. Reuersus sum itaque, vel potiùs retractus sum. Nemo enim potest venire ad te, nisi Pater tuus traxerit eum. Nónne sperare poteras, quòd oculi mei semper essent ad te, sicut tui erant ad me aperti die ac nocte, & animus meus tecum esset? & non amarem vltra aliquid, nec peterem, nec optarem, nisi fieri voluntatem tuam, quam scirem esse salutem, & summum bonum meum? ita meritò: sed, eheu! quoties in actione intentio inficitur creaturæ amore, & detrahitur de amore meo erga te? etsi omnis creaturæ amor non sufficiat mihi, vt dignè diligam te: scio, & video multos traditos esse in manus dominorum crudelium, dæmonum, satellitum iustitiæ tuæ: dereliquisti enim plurimos, & ceciderunt è vocatione, exciderunt: gratiâ tua; & ego eodem & meliori iure deserui debueram: concludi erant omnes reti vanitatis; quo tegitur, vt vidit Antonius seruus tuus, vniuersus orbis; sed sæpissimè mandasti vt parceret mihi, nec permisisti induci me in tentationem. Videor quasi de terra audire clamor-

clamores, & de sub terra, quòd mihi peperceris, quòd præueneris in tot benedictionibus: immò, & de caelo quasi percipere. Video plurimos admirari, quasi non feceris eis, quæ incomprehensibili benignitate præstitisti mihi. O quot sunt mala mundi, & quæ non communi iure etiam punire deberent peccata mea! tot, inquam, morbi, tot miseriæ, tot ærumnæ: sed prohibuisti, ne accederent ad me. Quid retribuam tibi, Deus meus? quid retribuam? cui uiuam? cui uiuam? ô amor, ô caritas, Deus meus, vnum peto humillimè: adiutor meus esto, ne derelinquas me, ne vniquam despicias me: ne despicias me, magne Deus, propter amorem tuum, nec proicias me vniquam à facie tua. In te cantatio mea semper: tu scis. In te cantatio mea semper. Tamquam prodigium factus sum multis, & tu adiutor fortis. Suades emere à te aurum ignitum, id est amorem: cupio, & vehementer desidero, & rogo iterum humillimè, vt moriar potiùs, quàm non amem, non uiuam nisi tibi, non loquar nisi de te, non sperem nisi te, non quæram quidquam extra te. O vtinam, ô vtinam audias me, & admittas ad thronum gloriæ tuæ petitionem paruulam meam: ea est, vt, cum non possim amare te, nisi per gratiam, des mihi amorem, & sufficit mihi; vestem istam nuptialem, vt sentias fragrantiam eius, & benedicat mihi anima tua. Nec gloriam peto, nec donum vllum, nec priuilegium: hæc sint & sunt amicorum tuorum: ego seruus & filius ancillæ tuæ. nihil peto, nisi vt redamare possim amantem, mori possim pro te, & viuere tibi. Transfige me, & vulneret me amor tuus, vt moriar mihi, & uiuam tibi. O amor! ô ignis qui semper ardes! ô charitas! ô Deus meus! Quis nos, ô anima mea, separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fa-nes? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?

*Psal. 70.**Psal. 115.**Rom. 8.*

gladius? certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo IESV Domino nostro.

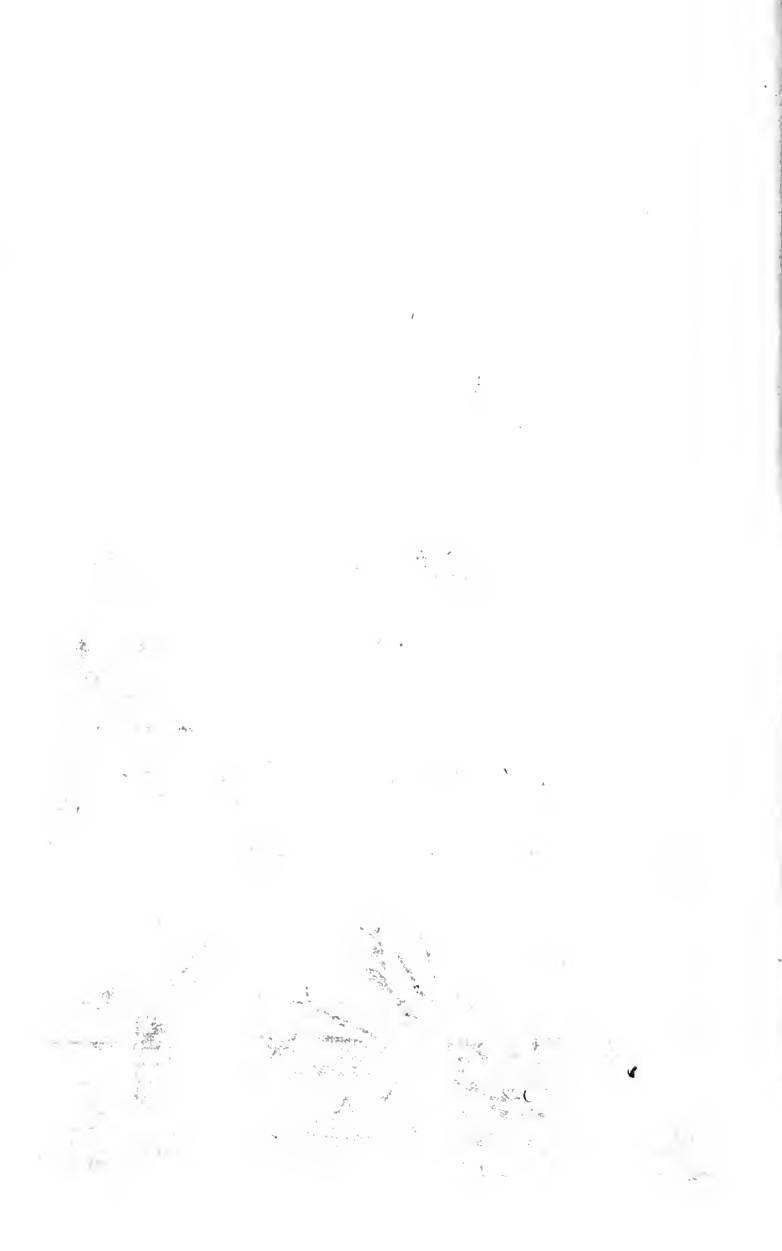
DVODECIMÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Vis virtutem notatam in mysterio
N sequi? Deo soli confide, diffide
tibi,

E T si virtutem in mysterio obseruatam, & A
Christum sequi decreueris; eheu! retinebit B
mundus, & pondus corruptæ naturæ: vel etiam C pec-
cati vinculis retraheris: sed confide in Deo, & D Chri-
stus suâ te gratiâ liberabit, & viam ostendet ad E
virtutem. Hac absque gratia homo F infanti similis
est, qui neque surgere, neque consistere, nec se tueri, nu-
trire, aut hæc ab alio petere valet. Tibi itaque diffi-
de, Deo q̄ soli, eiusq̄ gratiæ confide cum G Dauide,
qui non in funda, sed in nomine Domini Goliath su-
perauit: neque dubita vlllo pacto, ne cum H Petro ob
modicam fidem mergi incipias.

C A P V T XXIX.

Meditatio de Confidentia in Deo, & diffidentia sui in omni oratione exercenda.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine. PETITIO est huius virtutis.

PUNCTUM I. Considera hominem ita infirmum esse, vt, quamuis videat meliora & probet, tamen ea, siue quòd mundi amore & naturæ pondere, siue quòd à dæmone peccati vinculis retineatur, nisi gratiâ Dei opitulante, sequi non possit. Nemo enim potest venire ad IESUM, *Ioan. 6.* nisi per illum attractus fuerit. Quod sponsa expressit clamans: Trahe me post te, curramque in odorem vnguentorum tuorum. Considera Secundò, hominem velut infantem esse, hostibus cinctum, eorumque iniurijs expositum: vt enim ille se tueri nequit, neque si sorduerit mundare, aut lapsus erigere, aut iam erectus nisi alterius ope consistere; si fames aut sitis vrgeat, nec cibum quærere, & (quod omnium miserrimum) nullius in his opem flagitare potest: ita homo non est sufficiens aliquid ex se tamquam ex se facere, nec dicere, IESU; nisi in Spiritu *Rom. 8.* sancto. Ecce quàm rectè monet nos Dominus: Nili facti *Matt. 18.* fueritis sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Solus enim qui se talem cognoscit & ætumat, ad Dominum accedit dicentem: Sinite paruulos venire ad me, talium est enim regnum cælorum. Tertiò, considera quàm sit huiusmodi infans resignatus, & parum sollicitus, quoad victum, vestitum & habitationem; nihil enim eorum cogitat, sed alijs omnè sui curâ securus committit: hunc imitari statue, ac diuinæ pietati omnia committe. Quartò, quomodo Dominus instar suauissimi-

Isaia 66. mæ matris omnibus his infantilibus incommodis aman-
tissimè succurrat, vt meritò per *Isaiam* dicat: Quomodo si
cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, & ad vbe-
ra portabimini, & super genua blandientur vobis. Ecce
ego declinabo in vos fluiuium pacis, & quasi torrentem
inundantem gloriam. & Numquid potest mulier obliui-
sci infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? & si il-
la oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui: ecce in ma-
nibus meis descripsi te.

Vide Lud. de Puente 6. p. med. 50. Actor. 17. Ioan. 15. Jerem. 17. Prou. 12. 1. Reg. 17. Daniel. 4. 2. Paral. 24. Iud. 20. Basilius. Richardus.

PUNCTVM II. Considera omnia quæ hîc vides in vni-
uerso, à Deo habere quòd sint, quòd conferentur, & o-
perètur, ex ipso & per ipsum & in ipso nos viuere, moueri
& esse, vt *Apostolus* loquitur. Secundò, fide certissimum
esse, nos nihil absque Deo eiusque gratia singulari posse
ad salutem operari, iuxta illud: Sine me nihil potestis fa-
cere; sed omnia illum operari in omnibus, tribuereque
singulis prout vult. Considera Tertiò, quantopere dis-
pliceat Domino, hominem in se, vel in alio quàm in eius
bonitate spem collocare. Maledictus homo, qui confi-
dit in homine, & ponit carnem brachium suum; erit enim
quasi myricæ in deserto, & non videbit cum venerit
bonum; & qui confidit in cogitationibus suis, nihil agit.
Quartò, deferri à Deo omnes, qui sibi fidunt; vt *Goliath*
à *Dauid* in nomine Domini superatus; *Nabuchodonosor*
velut bestia factus. quare *Propheta Amasiam* sic mo-
nuit: O Rex, si putas in robore exercitus bella consistere,
superari te faciet Deus ab hostibus tuis: Dei quippe est
adiuuare, & in fugam conuertere. Experti id *Israëlitæ* nu-
merosi, victique à *Beniaminitis* paucis, quia, ait *Scriptura*,
Filij Israëli & fortitudine & numero confidentes aciem
dixerunt. Censet omnino *Basilius*, neminem superari à
tentatione vlla, nisi sibi plus æquo fidentem. *Richardus*
verò, Impossibile est hominem de se ipso triumphare, qui
non experimento didicerit propriâ virtute se non posse
obtinere triumphum; & tentationes solere Dominum

tam-

tamdiu immittere, donec id planè intelligat.

PVNCTVM III. Confidera quomodo in Deo confidentia hominem ab omnibus malis liberet. Inuoca me, ait, *Pfal. 49.* in die tribulationis, erua me, & honorificabis me; & rursus vel parum diffidere, graua mala creet. quocirca Moyses habitans ad aquas contradictionis exclusus est terrâ *Num. 40.* promissionis, & Petrus in mari mergi cœpit, qui antè Deo confidens vndam calcabat. *Matt. 14.* Secundò, causam huius exquire, & reperies quòd homo Deo diffidens plus sibi fidere videatur, quasi aut bonitas infinita nolit, aut potentia immensa non possit eruere, aut quod desiderat præstare. Tertiò confidera, quanto amore Dominus ducem se offerat volenti viam salutis inire: Ego sum, ait, via, veritas & vita: non tantùm vt viam ostendat; sed etiam vt portet bonus & optimus Pastor ouiculam errantem & debilem in humeris suis. Quartò, Dominum, quantumuis ab homine plurimis peccatis prouocatus sit, mox vt ad se sequendum venerit, non recordari præteritorum: sed, vt in filio prodigo demonstrauit, illum amplecti, & soluere, & induere stolâ primâ, &c. Postremò apparere vultui Patris in cælo, vt pro nobis intercedat optimus aduocatus, qui numquam non exauditur pro reuerentia *Hebr. 5.* sua.

O R A T I O.

VOcas me, Domine, vt sequar te: exemplum enim dedisti nobis, & magna gloria est, sic, N. humilitate verbi gratiâ, sequi Dominum meum. Sed, eheu! Domine Deus meus, infelix ego homo sum: quis me liberabit de corpore mortis huius: condelector quidem legi tuæ secundum interiorem hominem, video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Ecce non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. *Rom. 7.* Volo sequi te quocumque ieris, & currere in viâ man-

datorum tuorum, & virtutes tuas imitari; sed retinent me nugę nugarum, vanitas mundi huius: & corpus hoc, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem. Multiplicati sunt qui tribulant me, & multi insurgunt aduersum me, circumdederunt me sicut apes, exarserunt sicut ignis in spinis: sed in nomine tuo vlciscar in eis. Impulsus euersus sum vt caderem; sed tu, Domine, suscipe me. *Quę erim creatura non reuolueretur in nihilum absque te, in quo omnia viuunt, mouentur & sunt? Qui homo fragilis ac debilis stare poterit absque te, in lubrico vitę huius? non veniat mihi, precor, pes ille superbię, vt confidam in virtute mea: certus enim sum quia nihil scio, neque possum absque te, in mediis positus hostibus, in mediis fluctibus & arumnis. Omnia tu in nobis operaris, Domine, non in arcu meo superabo, & gladius meus non saluabit me; sed dextera tua fecit virtutem, dextera Domini exaltabit me, dextera Domini fecit virtutem: fortitudo & laus meatu es, & factus es mihi in salutem. In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum: tu solus præcinges me virtute, & pones immaculatam viam meam, & perficies pedes meos tamquam ceruorum, & super excelsa statues me, docebis manus meas ad prælium, & pones vt arcum æreum brachia mea. Ego autem persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant, confringam illos, & non poterunt stare, cadent subtus pedes meos. Benedictus Dominus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. Iste Deus meus, saluator meus, adiutor meus, non emigrabo: iste liberabit me de laqueo venantium & à verbo aspero: neque enim obliuisci mei potes, quem in manibus tuis descripsisti, etsi mulier obliuiscatur infantis vteri sui. In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis: saluasti enim de affligentibus nos, & odientes nos confudisti. Ego enim puer sum, nesciens introitum & exitum meum. O, Domine, saluum me fac; Domine, benè prosperare: confitebor tibi, quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem; Deus meus es tu, & exaltabo te. Venite, & audite, omnes qui timetis eum, & narrabo vobis, quanta fecit anima mea:*

omnes hostes & gentes circuierunt me, inermem, infantem, & in nomine Domini quia vltus sum in eos: nolite confidere in principibus, in filiis hominum: non enim in fortitudine sua roborabitur vir, nec intibys viri beneplacitum erit ei. Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum: quoniam fortitudo mea & laus ipse est, & factus est mihi in salutem. Dominus petra mea, & robur meum, & Saluator meus, Deus fortis meus, sperabo in eum; scutum meum, & cornu salutis mea, eleuator meus, & refugium meum, Saluator meus: de iniquitate liberabis me, laudabilem inuocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero. Non gloriatur sapiens in sapientia sua, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur diues in diuitijs suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur, scire & nosse te, quia tu lucerna nostra, Domine, & tu illuminabis tenebras meas; tu pastor bonus, qui errantem ouem reduces in humeris tuis ad pascua aeterna, tu qui loqueris pro me bona in conspectu Patris tui, tu solus refugium, tu solus liberator meus, & auxilium meum de inimicis meis iracundis: intuerere superbiam eorum; & respice ad humilitatem nostram, & faciem sanctorum tuorum attende, & ostende quoniam non relinquis presumentes de te, & presumentes de se, & de virtute sua gloriantes humilias: tibi enim derelictus est pauper, & orphano tu eris adiutor: suscitās de puluere egenum, & de stercore eleuas pauperem, vt sedeat cum principibus, & solum gloriae teneat, & te laudet ac glorificet in sacula seculorum. Amen.

Psal. 117.

Ierem. 17.

2. Reg. 22.

Ierem. 9.

Psal. 9.

Psal. 112.

Praxis ad fiduciam in Deum, & diffidentiam sibi in quacumque oratione & reconcipiendam.

Primò, considera quomodo plurima variis in rebus tibi malè cessèrint, etsi consilia optima cepisse videreris.

Secundò, nihil attenda nisi Numine propitiato & inuocato: nihil enim absque Dei gratiâ possumus. Igitur priusquam incipias rem aliquam alicuius momenti, saltem contritionem exerce, & Deum inuoca, dicens: *Deus in adiutorium meum intende.* Quo versu Patres olim frequenter vti solitos refert *Cassianus.*

Cassian.

Tertiò, grates Deo de successu age, adito, si fieri potest, Venerabili Sacramento: neque vñquam tibi aliquid tribue, sed Deo; idque etiam verbis testare: quemadmodum enim Religiosi etiam hæc nomina *meum* & *tuum* vitarunt, ita etiam hic expedit proprium sibi nihil facere, vt fiat illud: Si quis ministrat tamquam ex virtute quam administrat Deus; si quis loquitur tamquam sermones Dei, vt in omnibus honorificetur Deus.

1. Pet. 4.

Quartò, peculiaribus beneficiis solemnem quotannis diem pro gratiarum actione destina.

Quintò, quotidie bis in examine, aut saltem semel, gratias Deo age, & omnia bona & mala quasi de manu eius accipe.

Sextò, præuide agenda manè, vel pridie vesperi, & pro singulis gratiam pete, magna cum humilitate ac tui diffidentia.

Septimò, nullum vñquam beneficium ab homine pete, quin prius à Deo omnium largitore id suppliciter efflagitaris, & quasi impetraris: dispensatores enim sunt homines, Deus ipse est Dominus, sine quo illi dispensare nequeunt, etiamsi maximè velint, neque quidquam negare, cum diuinæ eius bonitati visum fuerit.

Octauò, præterea facit ad diffidentiam sui, in re propria nõ iuncti prudentiæ suæ, sed diuinæ: & præterea humiliter ab aliis consilium & auxilium poscere. Magnæ certè est argumentum arrogantiae, & præfidentiae, si se solum quis sapere existimet, nullius consilium exquirat, aut dicis causam tantummodo, & adhibeat
qui

qui sua collaudent consilia potius, quàm dirigant. Certum verò est hominem sibi diffidentem, Deoque confidentem tum industriæ, tum prudentiæ, tum certò alterius probitati magis, quàm sur confidere. Hoc in illis efficit vt resignati sint ad quouis iussa Superiorum, nihil detrectent, nihil ambient cum sibi diffidant.

Nonò, est & hoc diffidentiæ suæ argumentum & praxis, numquam dicere Faciam, Feci; Promitto, seu cum asseueratione, Id effectum dabo; sed hoc pacto, Dei gratiâ & auxilio id faciam: Præstabo, si Dominus me dignatus fuerit iuuare; & simul attollere cor in Deum, atque auxilium petere.

I A C V L A T O R I Æ.

- N**on nobis, Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam. Psalm. 113.
 Ex te, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia.
 Adiutor meus esto, ne derelinquas me; neque despicias me, Deus salutaris meus. Psalm. 26.
 Bonum est confiteri Domino, & p'allere nomini tuo Altissime. Psalm. 91.
 Per singulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in saculum, & in saculum seculi. Psalm. 144.
 Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua, & sancti tui benedicant tibi. Ibidem.
 Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus sollicitus est mei. Psalm. 39.
 Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua. Psalm. 3.
 Quoniam in te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Psalm. 17.
 Conserua me, Domine, quoniam speravi in te; dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Psalm. 15.

DECIMÆTERTIÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Confidera, & pondera virtutem cum vitio, atque vtriusque naturam expende.

Vis te magis ad A virtutem exstimulare? vide ut hæc B vitio, toti^qs mundo præponderet. Virtus tibi pollicetur ac ostentat laudem & præmia; vitium seruitutem & pœnas (qui enim facit peccatum, seruus est peccati.) Virtus, animæ potentias sanat ac roborat; vitium sauciat triplici telo, ut sunt tria mundi mala, & perdit. Attende vtriusq³ C occasiones, & amplectere virtutis, fuge peccati ansas. D Virtus omnis, quemadmodum patet in E paupertate, expeditum, ut S. Franciscum, facit, & viâ rectâ te promouet ad F salutem: G vitium verò à via salutis abstrahit, quemadmodum H mundus, & eius amor ac diuitiarum ducit per vias amfractuosas, grauatq³ ut minimum adscendentem, ac testudineum facit gradum. Quid ergo? primum illud in omni deliberatione propositum tibi habe, quem ad finem I creatus sis, utq³ ad eum sola virtus, & quæ cum virtute coniuncta sunt, te ducere & promouere queant.

CAPVT XXX.

De primo medio meditationem atque affectus eius ampliandi: siue meditatio de Ponderatione virtutis ac vitij, & illius electione.

PVNCTVM I. Considera Primò, quomodo Dominus *Sap. 11.*
 omnia in pondere, numero & mensura creavit; & quantum magnitudine, dignitate, pretio cœlestia hæc terrenis antecellant. & quorsum hæc? Tum ad gloriam suam, tum vt homo qui cælum assiduè intuetur, illiusque pulchritudinem, magnitudinem, imperiû in hæc inferiora; ad illud non tantùm caput, sed etiam animum perpetuò erectum haberet, & spiritalia ac æterna perituris anteferet. Secundò, quàm vera illa Dauidis sententia: Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum. *Psal. 16.*
 Quantum autem id Deo displiceat, Salomon docet, *Prou. 20.*
 dicens: Pondus & pondus, mensura & mensura, vtrumque abominabile est apud Deum. O quàm iniquo pondere æstimantur cœlestia, quàm magno appenduntur terrena! Vide, quàm parui materia virtutis, dura, aspera, serpens, fitis, ardor, arenæ, iniuriarum tolerantia (quam B. P. Ignatius suis magni faciendam, summi que momenti in conspectu Creatoris ac Domini nostri asserit) paupertas item, esuries æstimentur ab huius sæculi filijs; & contrà quanti honores, voluptates, genus, robur, opes, &c. faciant: imò nummum vnum, verbum vnum: sæpè enim vel ob hoc, vel illum, etiam vitæ & animæ æternam iacturam faciunt; & veluti pueri de bullis & quisquilis

disceptant; æterna veramque virtutem despiciunt. hinc tribunalia omnia litium ac litigantium multitudine obruuntur; emulatio verò virtutis rara. Tertiò, vnde hæc contingant, & deprehendes ex eo, quòd finem creationis non respiciant, sed præsentia: si enim illi intenderent, nihil æstimarent, nisi quod ad illam iuuaret: sicut infirmus medicum & pharmaca ponderat ex eo, quòd ad sanitatem vtilia, & miles arma, & quilibet artifex sua instrumenta. Vide an communi errore abripiare, an verò meliora eligas, habitâ ratione salutis tuæ. & ad particularia vitia tua, & virtutes quas exoptas, descende.

PUNCTVM II. Considera nullos rectiùs hæc considerare posse, quàm eos, quibus ista specie suâ non imponunt, qui que pretium eorum intimè cognoscunt. Vide igitur, quanti Deus ipse ista æstimauerit, tum quòd improbis bona hæc ferè largiatur, filiis autem virtutem; tum vel maximè, quòd idcirco Filium in terram miserit, vt nos mundi despectum, virtutis pretium edoceret. Secundò, quanti Angeli, qui perpetuò ad eam nos adhortantur. Tertiò, demones, qui assiduè dehortantur, ex implacabili odio, & nihil non tribuunt suis seruis & mancipiis, vt à virtute abducant; nihil timent, nullo domantur, nisi solâ virtute. non enim est potestas, ait Iob, quæ comparetur ei. Quartò, quanto Ethnicis etiam improbis ficta & adumbrata virtus semper in honore fuerit, eamque reueriti sint, solo lumine naturæ illustrati: quibus honoribus illi suos, quos etiam habent, Anachoretas, sacrificulos colant, vanâ probitatis specie improbitatem summam velantes. Quintò, considera quid ergo sit virtus in se: nempe bona qualitas mentis, quâ rectè viuitur, quâ nemo malè vtitur, quam Deus sine nobis in nobis operatur. Vide illam armatam: vincit enim omnia, & inuulnerabilis est, ac tales sui amatores facit, palmâque donat & coronâ, superat ardua, & petit volucris gressu arque alis caelestia. Deinde pulchritudi-

Iob 41.

Virtutis definitio.

D. Thom.

1.2 q 55. a.

4. in 1 arg.

rudinem eius quasi intueri. Nihil certè, ait Lactantius in Institutionibus, virtute pulchrius, nihil sapientiâ dignius inueniri potest. de hac aiebat Plato, Si oculis conspici posset, mirabiles amores sui excitaret. Clemens Alexand. in Pædago, In sola, ait, anima apparet pulchritudo: & idè is solus, qui est virtute præditus, verè est pulcher, bonus, honestus: & solum quod pulchrum est & honestum, bonum esse statuitur. Sola autem virtus vel per pulchrum corpus apparet, & in carne efflorescit moderationis speciem amabilem ostendens, quando mores tamquam lux quædam in forma resplenduerunt. Ut autem id meliùs conspicias, considera Adamum in innocentia statu, eiusque mentem & animam benè ordinatam, & eandem post lapsum. Deinde considera virum hac vel illa N. virtute præditum tibi notum, & attende quid in eius intellectu, voluntate, memoria virtus efficiat: intellectum verum efficit, voluntatem rectam, memoriam sanctis cogitationibus implet: quid denique in corpore atque actibus eius externis operetur. Tertiò, Rempublicam aduerte benè ordinatam, ubi optimi Superiores aliis imperant, & sic esse animam virtute ornatam, quietam, pacatam. Sextò, considera virtutis originem à Deo esse, summo bono; vitium à dæmone, summo malo. imò verò vitium hominis summum esse malum, & virtutem summum & solum bonum. Nihil enim hominem bonum, sanctum, iustum efficit præter virtutem; nihil improbum, nulliusque pretij & malum præter vitium. Quæ verò dementia, ut omnia bona velint homines præter se? August. Bona, ait, vis habere & non esse. Quod cum ita sit, nihilque te bonum præter virtutem efficere possit, quid alia æstimas, quæ vitium proponit: quibus habitis neque melior, neque beatior eris, imò peior & infelicio.

*Lactant.
lib. 3. insti-
tut.
Plato.
Clem. Alex.*

August.

PUNCTUM III. Considera Primò, quid sit vitium, monstrum scilicet quod animam deformat, cæcam reddit, labem aspergit, morbisque plurimis affligit, & grauissimè triplici-

*Quid vi-
tium.*

pliciq; telo vulnerat, scilicet in cogitatione, intellectu & voluntate, vt patet in superbia, auaritia, luxuria, ira, &c. Finge igitur te hoc vitio laborantem notum aliquem tibi intueri, eiusq; cogitationes, iudicia, sermonem, &c. Vel cogita Angelos pulcherrimos & sapientissimos, & quid in illis mentibus effecerit peccatum. Secundò, attende eius bona, si quæ sint, vnâ cum toto mundo, quodq; nullo pacto cum virtute ponderari possint aut comparari. Tertiò, quanta sit virtutis libertas, quanta vitij seruitus: quantum enim seruit ambiciosus, auarus, gulosus, luxuriosus & quàm duræ eorum leges? etiamsi enim de anima, fama, vitâq; etiam æterna agatur, Non possum, ait, &c. abstinere à vitio cui obligatus sum. Quartò, quantum Deus oderit peccatum, ipse infinitum scilicet bonū infinitum malū. Quintò, quomodo omnibus bonis spiritualibus animam spoliât, Dei amicitia, Spiritus sancti donis, fructu bonorum operum, delet è libro vitæ, &c. Considera, quid sit occasio virtutis, quàm calua à tergo, vt fingi solet, ita vt numquam recuperari queat; quàm studiosè acceptanda, & vitium eiusq; occasio vitanda; quanta ex illa neglecta tristitia, ex hac vitata lætitia consequatur. Sextò, considera quomodo vno aliquo heroico actu per occasionem oblato, sæpè fortiter eo vtendo, in perpetuam se quis asserat libertatē; vitij verò similiter sese occasione laqueatâ obiiiciente, in perpetuam transferat seruitutem: hanc fugere firmiter statue, & principijs obstare: quia serdè medicina paratur, quiq; amat periculum, peribit in eo. Quantum, aiebat Seneca, possumus à lubrico recedamus, in sicco quoque parum firmiter stamus.

*Eccli 3.
Epist. 117.*

*Oratio ad æternam Sapientiam, ne cum mundo
in virtutis pretio erremus.*

CLamabat, dulcissime IESU, ad te cùm adhuc peregrinus esse dignareris in terra hac, cæcus sedens secus viam: IESU, fili David, miserere mei. neque quidquã petebat, nisi vt videret lucem istam breuem, instabilem, quam quotidie tollit nox, & alternant multa vicissitudines. sed (quæ est benignitas tua) dedisti ei, vt te etiam aspiceret solcm iustitiæ, lumen indefinens, desiderium collium æternorum, lucem veræ fidei, & vanitatem rerum omnium dispiceret, ac te sequeretur. Hoc lumen iam humiliter flagito à te, Sapiëntia æterna, & vt te amem atque inueniam & donum intelligentiæ. nescit enim homo pretium eius, nec inuenitur hic in terra suauius viuentium, hominum carnalium. abyssus dixit, Non est in me: astuti enim huius sæculi non inueniunt. & mare mundi huius loquitur, Non est mecum. abscondita es, ô sapientia, ab oculis omnium viuentium, & volucres ac sapientes huius mundi latentes. Quis enim virtutem æstimat? omnes quæ sua sunt querunt, & quæ sunt sæculi huius: pro ijs sudatur, curritur; pro virtute & regno calorum vix pes à terra leuatur. appenduntur in statera nimis iniusta virtus & mandata tua: nam mundi vitijq; bona longè præponderare consueuerunt, virtus & lex tua immaculata conuertens animas, & sanans omnes, contemnitur: vitium ecce lethaliter vulnerat animas nostras, & amatur; intellectum excecat, & suscipitur; voluntatem obdurat, & queritur; memoriã fœdat, & studiosè desideratur. Retrahit illud à te via salutis, virtus verò nos tibi similes facit & proximos, & filios carissimos; ducit in patriam, & sola bonos facit ac beatos. Verum tamen vani filij hominum & mendaces, decipiuntur miseri, & decipiunt. Non est qui recogitet corde: Omnes, aiebat, declinauerunt, quia pleriq; inuales facti, & vix est qui faciat bonum. O quanta cecitas miseros nos opprimit! Lucet enim nobis, ô sol iustitiæ, vt hæc videamus, & vanitatem mundi huius, vt vitemus occasiones pec-

cati,

LUCÆ 13.

cati, & vulnera declinemus; & ecce ruimus in medios hostes, quasi signari essemus, quomodo vitium gula vulnerauerit Adam patrem nostrum, & arrogantia rhomphaea Angelos deturbarit; quos cum Lucifero turpissimos, pessimos, crudelissimos ex purissimis spiritibus effecit. Sed hæc est dementia & insipientia filiorum Adam, Redemptor mi. adhuc altà sperantur & spirantur, & seruire libet vitio huic N. & illi libertate sanctâ donatis, & sanguine tuo pretiosissimo redemptis. Erravi & ego, Domine, sicut ouis quæ perijt: quare, obsecro, seruum tuum, quia mandata tua non sum oblitus, & deduc me in semitam rectam; occasiones deuitare concede, & auerte benignissimâ manu tuâ, ne vnquam intrem in tentationem. Heu mihi, quis nescit mundum hunc laqueis plenum? vbi que pedicas? vbi que foueas? quis euadet, siue viuens, siue moriens; siue vigilans, siue dormiens? nemo, Domine, nemo: nisi enim custodieris animam nostram, frustra vigilat qui custodit eam; nisi edificaueris domum; frustra laborat qui edificat eam. Tu enim salus nostra, fiducia nostra, protector noster, & vnicum refugium nostrum.

Praxis ad virtutem ac vitium ex merito ponderandum.

Primò, seriò considerare semitas domus suæ; & exquirere quæ malæ consuetudines, qui defectus in anima, qui in corpore, & catalogum horum facere, atque super his aliorum exquirere iudicium.

Secundò, aliquando, saltem semel in mense, cum percurrere, & videre profectum & defectum.

Tertiò, referre alicui vel familiari, vel confessario numerum defectuum. quod apprimè vtile obseruauit B. P. Ignatius.

Quartò, considerare potissimum in vitiis & virtutibus, quænam eorum sint occasiones; vt vel eas, si de vitio agitur, euites; aut amplectaris, si quidem virtutes ex fuerint. Magna enim probitatis ac salutis pars pendet à diligenti in eamque partem occasionis præuisione.

Quintò, sæpè se confundere ex eo quòd videas tot improbos,

bos, fures, latrones tanta tolerare pro scelere perpetrando in-
commoda, imò etiam omnes mundanos, vt desideria sua expleant.

Sextò, consideratis peccatis præteritæ vitæ, & laboribus pro
mundo eiusque legibus toleratis, decernere quid simile pro vir-
tute acquirenda.

Septimò, numquam ob hominum gratiam, aut iudicium, aut
rem vllam temporalem, virtutem pialque consuetudines desere-
re. illud enim esset eam minimi facere, eique rem vanissimam
præponere; sed ea quæ semel probata ac decreta, constanter pro-
sequi.

IACVLATORIÆ.

Illumina, Domine, oculos meos, ne vnquam obdormiam in mor- Psalm. 12.
te, ne quando dicat inimicus meus, Frustravi aduersus eum.

Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam Psalm. 118.
in toto corde meo.

Iniquitatem odio habui, & abominatus sum: legem autem Ibidem.
tuam dilexi.

Quomodo dilexi legem tuam, Domine! totà die meditatio mea est. Ibidem.

Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua! super mel ori meo. Ibidem.

DECIMÆQVARTÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Age, & vide quid amico de virtute deliberanti, & quo simili ei suaderes.

H *Aeres, & adhuc vis animum ad virtutem reddere promptiorem? vide quid coram Deo sincere amico A suaderes, idq; facito. quòd si retinet te B vitium, & maximè prava C consuetudo, (quæ quasi necessitas catenam necit, & à filo incipiens crescit in rudentem) abrumpe; sequere D simpliciter & E prudenter (quod serpente & columbâ notatur, Matth. 10.) ducem Angelum, Christi q; in via recta consilium. Salutis F occasione inuigila. Excogita simile aliquod, aut dissimile quo tibi G virtutem representes. Hoc enim H Dominus Iesus parabolis I pastoris, K satoris, L vineæ, M prodigi usus, nos edocuit.*

CAPVT XXXI.

De secundo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Prudentia filiorum seculi imitanda in electione virtutis.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt supra.

PUNCTVM I. Considera, quàm prudentes sint filij huius sæculi in curandis negotijs suis, opibus, voluptate aut honore quærendis; quàm seduli, vt consilia bona indagent; quàm prompti & indefessi, vt ea perficiant quæ sibi vtilia fore perspexerint: neque pericula maris aut latronum deterrent, nec labor continuus, neque euentus infelices aliorum. Confer cum ea quam filij lucis in salute sua adhibent diligetia, ac statue in re tanti ponderis, id est tua salute, prudentissimos atque sapientissimos in consilium aduocare, neque permitte vt Deus queri de te possit seruo suo, dicens, *Quis cæcus nisi seruus meus, aut quis surdus nisi ad quem nuntios misi?* Et cum nemo scire queat quid sit in homine, nisi spiritus hominis, qui est in homine; in primis in consultando rationem ab omni affectu alienam adhibere conuenit, & scire tum commodè id fieri, cum rem negotiumque nostrum, velut alienum, ob oculos ponimus atque appendimus, velut Dauidi Regi eleganter Propheta Nathan peccati commissi enormitatem exposuit. sic mulier illa Thecuitis eidem, vt Absalonem in pristinam gratiam reciperet, persuasit. Vide ergo conuersationem, vitam tuam, vel partem aliquam illius; non tuo, vt ita loquar, sed alieno oculo. dispice an eam

Isa. 42.

1. Cor. 2.

2. Reg. 12.

2. Reg. 14.

In alio probares, quomodo in hoc, vel illo illi suaderes, quamque illi viam monstrares, ipse capessere tutiorem & commodiorem ad virtutem & ad salutem. Denique aduerte quanta merito, & quam acerba hæc exprobratio futura sit in iudicio, quando qui alijs viam ostendit, faciem doctrinâ præterit, in deuia & tenebras sponte iuisse arguetur. Seruus enim qui scit voluntatem Domini sui, plagis vapit proit multis, & scienti legem & non facienti, peccatum est illi.

Luca 12.

Iacob 4.

Iob 20.

Prou. 22.

Ierem. 13.

August. l. 8.

Confess. c. 5.

Matt. 26.

Ioan. 11.

PVNCTVM II. Considera à bonis consilijs capessendis nihil magis nos auocare, consuetudine aliquâ inueteratâ? quot enim cohortationibus & cõmonitionibus opus, vt quis prauum aliquem habitum exuat? Ossa hominis, inquit Iob, implentur vitijs adolescentiæ eius, & cum eo in puluere dormient. Adolecens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea; Sapientis dictum est, ad eoque verum, vt hoc ipsum exprimere volens Ieremias, dixerit, Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas; & vos poteritis bene facere, cum didiceritis malum. Siquidem quasi altera natura consuetudo est, & velut catena, quâ homo alligatur, vt expressit Augustinus: Ligatus, ait, eram non ferro alieno, sed meâ ferreâ voluntate; velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat & constrinxerat me: quippe voluntate peruersâ facta est libido; & dum seruitur libidini, facta est consuetudo; & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Quocirca dum de virtute sequenda, vitioque fugiendo tecum disceptas, vehementer cauendum tibi existima, ne malum, si moram habeat, mox inueteretur, & paulatim ab vno illius gradu in deteriora labaris; vt D. Petrus cum primò negasset; secundò, iuramentum addidit; tertio, Christum detestatus est. Quatriduanus Lazarus non nisi lacrymis & clamore suscitari potuit, qui est peccatoris simulacrum, quem peccandi vius sepeliuit, ligauit, velauit, fœtentem effecit, & lapide

de grandi (consuetudine nimirum) conclusit. Hoc igitur vel solum calcar sufficere potuit, timor nimirum prauæ consuetudinis, quæ ubi inoleuerit, hominem grauissimo salutis æternæ periculo (potissimum in morte) exponit. Vnde aiebat S. Augustinus: Quæ tenuissima licia putabatur, in funes nauticos excrefcunt, & si non abrumpatur id ipsum exiguum & tenue, reualefcit iterum, & fortius alligat. Neque minùs iuuabit attendere, idem ad salutem è contrario nobis præstare bonam consuetudinem, cuiusque obtinenda spem, tum ad constantiam, tum ad solatium pertinere; cum priusquam eam quis fuerit consecutus, laborum affatim exhauriendum sit, uti assolent semper discentes, & numquam ad scientiam peruenientes: eâ verò obtentâ, lata fit via mandatorum & suavis etiam in ætate senili. O quantum solatium, habitu acquisito, laborem nec sentire virtutis, nec Religiosæ vitæ molestiam, sed veluti partis opibus securè frui!

August.

PUNCTVM III. Considera omnia quæ in mundo sunt, à liberali Dei manu creata esse, tum ad vsum, tum etiam ad disciplinam ac institutionem nostram. Idcirco vix quidquam ad spiritualem vitam accommodatius esse B.P. Ignatius aiebat cõmunicatione cum Deo, quæ est virtus seu pius habitus ex creatis eruenendi, quæ ad spiritualem vtilitatem valere possunt; & mentem ad cælestia atque affectum eleuare, memoriam pijs cogitationibus & similitudinibus fœcundare, & volûtatem ijs veluti faucibus accedere. Et vide quomodo hæctenus ijs vsus, an ut sapiens Dei filius, an sicut equus & mulus, quibus non est intel-

Psal. 31.

*Richard.
tract 3. de
Exterm.
malis.*

pientia diuina præmonstrauit. Felices, ait Richardus, quibus vertitur in scalam, quod alijs solet esse in ruinam: felices, quibus exteriorum scientia fit schola ascensionis, non ruina deiectionis: felices, quibus scientia illa quæ inflat, non est ad inflationem, sed ad inflammationem eius qui edificat: felices, quibus temporalium pulchritudo, fit æternitatis instigatio. Vis ad virtutem te excitare, meditationumque ac cogitationum amplam habere segetem? aspice hunc orbem spectabilem, cuiusque pulchritudinem & varietatem admirare; & considera quomodo sese habeant creaturæ erga conditorem suum. Primò, sicut speculum diuinorum, vt Trismegistus dicere solebat, & liber diuinitate plenus. loquuntur in auribus nostris potentiam, sapientiam & bonitatem eius, eamque dilaudant. Secundò, quomodo ei omnes obediunt. Tertiò, quomodo seruiant tibi omnes, teque instruant, si rectè attendere volueris. vnde Sapiens ait, Vade ad formicam, ô piger. & Sapientia ipsa: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Quartò, quomodo omnes conentur se feruare, & pleræque pro conditione sua crescere & perfici, vt & nos doceamur progredi in via Dei, & crescere de die in diem, & parta conseruare.

Trismegist.

*Prou. 6.
Matt. 10.*

O R A T I O.

Heu mihi! quàm densis tenebris inuoluimur, ô lux aterna, veritas amabilis, Christe IESV, Sapientia Patris, magni consilij Angele. illuminare his qui in tenebris & umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam veritatis & pacis. Videmus alienos defectus, damna, & nostra negligimus; in illis Lyncei, in nostris cæci. ô quanto prudentiores filij huius sæculi filijs lucis in generatione sua sunt! Syademus enim amicis N. hac & illæ vt meliora, viam ad aternitatem esse irremeabilem, incertum mortis diem, horam, momentum, viuendam quasi hac horâ morituri; fastidiosi ad alienos defectus, prompti ad eos arguendos: no-

Luce 1.

Luce 16.

bis

bis verò blandimur quærentes excusationes in peccatis. Nónne
 meritò dicere posses: Medice cura teipsum, cùm alijs sana consilia Lucæ 4.
 demus, & ipsi deteriora sequamur. O quàm durum iudicium ser-
 uo illi, qui scit voluntatem Domini sui, & non facit! certè plu- Lucæ 12.
 gis vapulabit multis. Ne intres, ô Domine, in hoc iudicium cum
 seruo tuo, sed fac mihi secundùm verbum tuum in bonum, vt
 quod alijs ipse suaderem in vitæ statu, in virtutum delectu, vani-
 tatis contemptu, & defectuum extirpatione; ipse sequar: ne audire
 cogar illud, Qui alium doces, te ipsum non doces: qui prædicas hoc Rom. 2.
 illud Æ. alteri, ipsam negligis. qui sibi nequam, cui bonus esse Eccli 14.
 poterit? Da igitur, ô Sapiencia eterna, vt ita dirigam vias meas, vt
 alteri præmonstrarem; ita desistam à malo, vt alteri suaderem;
 ita meliora eligam, vt amicissimo auctor essem. Et quid, quæso,
 me tenet videntem meliora & probantè: eheu! Domine mi, liber- Bern. serm.
de 7. verbis
Domini.
 ator meus de inimicis meis iracundis, sola est consuetudo, grauis
 quadam & perniciofa catena, soluenda vtiq; faciliùs quàm rum-
 penda, nisi per te, Domine virtutum. Exsurgam, exsurgam, &
 gratiâ tuâ sequar te, Domine, non nectam moras, ne inualefcat
 consuetudo: non tardabo venire ad te, virtutemq; sequi. amo enim
 te ex toto corde meo, ô lumen oculorum meorum, viuicum refugiũ
 meum. Solue colligationes impietatis, solue vincula, qua libertate
 per sanguinem tuum donatum retardant: da mihi pennas sicut
 columbæ, vt volem & requiescã: sustolle me super altitudinẽ terræ,
 vt frustra iaciatur rete ante oculos meos: vt liceat mihi videre ope-
 ra manuum tuarũ, & discere, vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit
 intellectus, vbi longiturnitas vitæ & victus, vbi sit lumen oculorũ Baruch. 3.
 & pax. Quatuor enim sunt etiam minima terræ, & ipsa sapien- Prou. 30.
 tiora sunt sapientibus; formicæ populus infirmus, quæ præparant
 in messe cibum sibi; lepuscus, plebs inualida, qui collocat in petra
 cubile suum; Regem locusta non habet, & egreditur vniuersa per
 turmas suas; stellio manibus nititur, & moratur in domibus Re-
 gum. Ecce etiam mittis me ad formicam, & esse iubes prudentem Matt. 10.
 sicut serpentes, & simplicẽ sicut columbæ. omnis spiritus laudet te,
 Domine, & omnia opera dicãt: Ipse fecit nos omnia, video, seruiũt Psal. 99.
 tibi, omnia à te seruantur, vt mihi seruiant, & ego tibi, omnia

clamant ad me: Quis magnus, sicut Deus noster? clamor eorum species eorum, & ego, quem emisisti pretio magno, non te glorificabo & portabo te, Domine, in corpore meo, in anima mea, vt verà virtute tibi vni placeam, tibi qui vnus es Deus meus, Deus cordis mei, & omnia?

Praxes de Prudentia sæculi.

Prima. Obserua obambulans per plateas & campos industriam hominum, quam quisque in suis exercet, & ex ea spiritualem aliquem fructum collige.

Secunda. Ex creaturis omnibus assuesce idem facere, & destinatio modò de hac, modò alia creatura philosophare.

Tertia. Pij sermonis ansam sic cape, & per viam disquire ad tempus iucundè transigendum, quæ ex hoc vel illo elici spiritualia possint; & multa, eaque magno cum oblectamento sese offerre videbis.

Quarta. Applicari etiam possunt nominatim conditiones earum creaturarum, quibus aut Christus, aut Beata Virgo adumbrantur in Scriptura, vt nauis, arboris, solis, luminis.

Quinta. Diligenter exquire, quas habeas, etiam naturales prauas consuetudines, easque contrarijs vincere stude. Nullam ego maiorem existimo prudentiam, cum, vt dixi sæpe, optima consuetudo vsu ac tempore non minùs facillè quam pessima contrahatur.

Sexta. Quemadmodum auari ex re qualibet lucrum facere conantur, ita etiam tu, asceta, consuesce: & seu bona, seu mala eueniant, in omnibus vide ne de statu animus deiiciatur, ac diuinæ voluntati tuam conforma.

Septima. Vt sæculi filij potentioribus ambiciosè adhærescunt, ita tu virtutis alumnus, amicos & studiosos illius obserua, & quoad potes cum iis fac habeas consuetudinem.

Octaua. Considera quæ passiones in te maximè vigeant, iisquæ ad profectum spirituales vtere: verbi gratiâ, superbus es? vttere superbiâ, & ad verè alta ac sublimia animum attolle, terrena despice, humana iudicia præ diuinis contemne. Neque patiaris vt insipientiæ illius meritò arguaris, quàm mendaci amatores momentanea æternis, vana veris, creaturam creatori & summo bono anteferunt.

IACVLATORIÆ.

Prudentiores sunt filij huius sæculi filiis lucis, in generatione sua. Luc. 16.

Prudentia carnis mors est. Rom 8.

Quis cæcus nisi seruus meus? Ifaix 42.

Auerte, Domine, oculos meos, ne videant vanitatem: in via tua vivifica me. Psal. 118.

Quoniam tu illuminas lucernam meam; Domine Deus meus, illumina tenebras meas. Psal. 71.

Dirige me in veritate tua, doce me, quia tu es Deus Saluator meus, & te sustinui totâ die. Psal. 245.

Proba me, Deus, & scito cor meum, interroga me, & cognosce semitas meas. Psal. 138.

Et vide si via iniquitatis in me est, & deduc me in via æterna. Ibidem.

DECIMÆQVINTÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Confidera quomodo virtutem N. in morte coluisse optabis : vitaque & occasione vttere.

VIde an non virtutem, præ vitio secutum te fuisse in A morte optares. Sola enim tum B virtus aderit ac solatio erit, cum C peccatum ac vermis eius torquebit, D mors terrebit, E demon paratus adstabit ad rapiendam animam tuam : cum etiam F intimi amicorum, opes & caro ac sanguis deserent : cum G occasio abierit, omnisq; mundana H voluptas ludiq; perierint. De facultatibus tuis vnica tibi I sindon supererit, affines K amiciq; funebrem quidem pompam prosequentur; sed, eheu! deserent, terraq; simul & obliuioni tradent: quorum etsi societatem L appeteres, nihil tamen obtineres. contra M iustus, à virtute & Angelis recreatus, mortem in vitam, dolorem in gaudium commutabit. O quam tranquillo animo iustus, quam perturbato peccator ad N. Dei iudicium accedet!

C A P V T X X X I I .

De tertio medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Morte, & consideratione eius quod tunc nos elegisse optabimus.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

CORATIO, vt solet.

PUNCTVM I. Considera quorsum in hac vita à Deo collocatus sis; nempe vt spatio breui æternum gloriæ pōdus mercarere; ac proinde nihil tibi, nihil vlli homini aliud esse quod agat: & vide quomodo plerique mortaliū alia omnia agāt. Secundò, animaduerte quomodo, vbi venerit hora hæc, affectū esse oporteat eū, qui in hac scena ritè partes suas egerit, & in hoc mercatu; ita planè ac si famelicus ad opiparam cœnam, operarius ad mercedem, mendicus ad regnum vocetur: è contrario malos tum cum fatuis virginibus serò cogitare de oleo, de lampadibus, & citò rapi ad iudicem omnibus relictis, nudos, obaratos, & grauissimè perturbatos. Quis sapiens hæc considerat, & non continuò virtutem, etsi radix eius amara est, libenter amplectitur, vitijque absinthium detestatur? *Matth. 25.*

PUNCTVM II. Finge te videre eiusmodi hominem moribundum, & cogita quàm amara ei sit recordatio mortis habēti pacem aliquam in diuitiis suis; maximè dum oculos retorquet ad loca & tempora, delicias pristinas, & amicos, quibus fruebatur, quibusque iam extremum vale & perpetuum dicendum erit: versa omnia videbit in luctum, & cantica in lamentationem, & dies istos breui

æterna cum nocte esse commutandos. O quàm vana tunc apparebunt mundi huius irritamenta, quàm amaræ delicia! Amici solem orientē, quod dicitur, respicient & adorabunt, heres ad hereditatem & spolia anhelabit. Tentationes vndique ingruent, & obruent. Contrà accidet piis viris, & timentibus Dominum: hi enim ea quæ priora sunt relinquent siccis oculis, labores sæcundos præmiorum & solatij exhaustos gaudebunt, exiliū peractum, quietem paratam, & coronam post legitimum virtutis certamen.

PUNCTVM III. Fac moribundum ad futura cogitationem conuertere, illic decursum sæculorum vsque ad iudicium videbit, & in eo mundi regnorumque illius multiplicem mutationem, nullam sui memoriam. Secundò, æternitatem; in quam passu vno, eheu! quàm incerto, quamque formidabili transeundum; iudiciumque paratum esse, & accusatores & tortores multos, incertissimum exitum, cum nesciat homo, amore an odio dignus sit. Tertiò, ab hoc momento & passu illo pendere vniuersam æternitatem, & omnem occasionem salutis eripiendam. Deus bone, vtinam homines saperent & intellexerent, & nouissima prouiderent! Quartò, funus ac sepulcrum prospiciet: longam illius pompam, sed breuem, & mox æternum se deserturam; hoc verò apertum, hiantesque vermes, vt deuorent quod adeò molli-ter & tenerè seruasti corpus. Denique quò se vertet miser? suprà videt iratum Deum, infrà hiare barathrum, circà fremere hostes, intus rodere conscientiam: & ab hora hac videt, immò à momento longissimam pendere æternitatem.

Eccli. 9.

Deut. 32.

Oratio de morte.

Melius esse dixit, Deus meus, Ecclesiastes tuus, ire ad domum Eccles. 7.
 luctus quàm ad domum conuiuij: in illa enim finis cun-
 elorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum Sapient 4.
 sit postmodum. Fascinatio verò nugacitatis iam obscurat bona,
 & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum nostrum. tunc
 enim cum mors venerit, aperientur oculi cæcorum, & videbunt quo-
 modo transierit mundus & concupiscentiæ eius. Alius certè sen-
 sus tam erit, alia iudicia. nemo, quantumvis improbus, non opta-
 bit virtutem & probit. atē coluisse, sed inani voto. Videbit trāsisse
 omnia tamquam vmbra quæ amabat, parari sepulcrum, vlti-
 mā audiet horā, mortis accipiet nuntios, palpabit pectus, lāgue-
 scent oculi, pallefcient ora, diffugient amici, opes deserent relicti.
 sindone, volupt. atesq; hæc conf. ctæ erunt, & æternas peccator de-
 sperabit, quod virtutes, humilitatem, charitatem, liberalitatem
 & patientiā neglexerit. Quid enim tunc solatiij morituro erit, nisi
 virtutis & vitæ benè actæ memoria? Sanè si hæc penetrarem, Deus
 meus, nūquam virtutem negligerem, nec in animo meo vitæ per-
 misericordiā tuā excisa repullularent. 4. Reg. 23.
 Iosias tibi dilectus contriuit statuas, succidit lucos, & ne rursus erigerentur illæ, loca osibus
 mortuorum compleuit: neq; certè idola, quæ veneror quoties à vir-
 tute deflecto, restituerentur in templo cordis mei, si illic mortis per-
 petua excubaret memoria. Monet enim, vt Bernardus tuus aiebat, Serm. de 6.
 horror in exitu, dolor in transitu, pudor in conspectu gloria magni tribulatio-
 Dei. Vnde, ait, ista nobis dissimulatio, vnde hæc tã perniciosa repti- nibus.
 ditas, vnde hæc securitas maledicta: quid seducimus miseri nos ip-
 sos: forsitan iã diuites facti sumus, forsitan regnamus: nõnne ostiū
 domus nostræ horribiles illi spiritus obsident: nõnne exitū nostrum
 laruales illæ facies præstolantur? Sed si virtutem verè coluimus,
 sicut tunc opt. abimus, erimus gratiā tuā securi, visitabit nos dex-
 tera tuā, & dulcissima Angelorum præsentia recreabit desertos,
 & tua, bone IESV, ita spero, saluabit nos: ostendes faciem tuam,
 & salui erimus. Certus enim sum, quia neque mors, neque vitæ,

Rom. 7.

neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia me separare poterit à caritate tua. Immo verò quod tunc optabo, iam faciam, neque illudet mihi communis error & insania per gratiam tuam, vt nunc eligam cuius tunc me pœniteat, & aeternum. Statutum est omnibus semel mori. iam mihi mori incipiam, & viuere tibi, & vita mea & lux mea: breuissimi enim dies hominis sunt, & numerus mensium apud te est: immò venies sicut fur in nocte. vigilabo itaque donec venias, sponse animæ meæ, & operabor dum lux est, dum spatium pœnitendi, & tempus operandi; ne illud tunc otiosè elapsum gemam: vt ar talentis & occasionebus quæ mihi bonitas tua concedit, ne tum vt seruus nequam iubear duci in tenebras exteriores, quando, eheu ! post longas vitæ moras sperarem intrare, cum seruo bono & fideli, in domum & gaudium Domini mei. O quando hoc erit, quando veniam & apparebo ante faciem tuam? quando venies, & liberaber à corpore mortis huius, & viuens viuens ipse confitebor tibi, & laudabo & exultabo te in secula sæculorum? Amen.

Iob 14.

Luc. 12.

Praxis pro memoria mortis.

PLuribus tertio libro, vbi de præparatione ad mortem agitur, hanc pertractatam videbis, paucas hinc tantummodò ponam.

Prima. Quotidie in Sacro, cum sacerdote, pro defunctis sacrificium offer: & velut in medio mortuorum positus (sunt enim in templis plena sepulcris omnia) cogita, moriendum tibi breui esse, & perpende, an iam ad mortem comparatus sis.

Eccl. 7.

Secunda. Melius est, ait Sapiens, ire ad domum luctus, quam ad domum gaudij; ideoque, si lugeas amicorum aliquem, tum magis ad mortem te compone; si quis tibi fortè occurrat veste lugubri, ne fortuito id fieri putes, sed admonitorem missum. Sic Diuus Damascenus commemorat de pio quodam Rege, qui Religiosos eo nomine suspiciebat & venerabatur.

Er. hist. de Bay-
sam & Io-
saphat.

Tertia. Diuus Ioannes Eleëmofynarius, diuinâ planè prudentiâ,

tiâ, quotidie à famulo moneri volebat de sepulcro ; nempe parari illud, paulatim perfici; vt hoc pacto memoriâ mortis vitæ melioris desideria vir sanctissimus acueret. Imò etiam de Philippo Macedonum Rege refertur monitorem sibi in magna fortuna statuisse, qui quotidie manè sibi in clamaret hominem eum esse, quò scilicet tumidiores animos comprimeret, & fortunæ inconstantiam, cæterasque vitæ humanæ miseras animo quotidie præciperet, & ad eas se compararet. O quantum hic ruboris in cutiet Christiano in die iudicij! Imitari illud D. Ioannis poteris & Regis huius; si sententiam de morte vel de vanitate mundi, pridie quàm incumbas scripseris, & lecto affixeris, vt postridie euigilans illa in oculos incurrat prima, atque animum feriat.

Quarta. Quotidie dum incumbis, cogita an paratus sis mori: lectus enim nos meritò commonet sepulchri, vti mortis imago somnus esse dicitur. Itaque incumbere, tamquam sic ad iudicium eâ nocte rapiendus fores, & saltem contritionem cum actu fidei, spei & charitatis, & gratiarum actionis excita; vota, si Religiosus sis, renoua; atque ita in pace in idipsum, dormias & requiescas.

I A C V L A T O R I Æ.

S I mortui sumus cum Christo; credimus quia simul etiam viuemus cum illo. Rom. 8.

Breues dies hominis sunt, numerus mensium eius apud te. Constituti isti terminos eius qui præteriri non poterunt. Iob 14.

O mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis! Eccii 41.

Omnes morimur, & velut aqua dilabimur in terram qua non reuertuntur. 2. Reg. 14.

Quis est homo qui viuet, & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferi? Psalm. 88.

Et vos estote parati, quia quâ horâ non putatis filius hominis veniet. Luc. 12.

Iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Sap. 3.

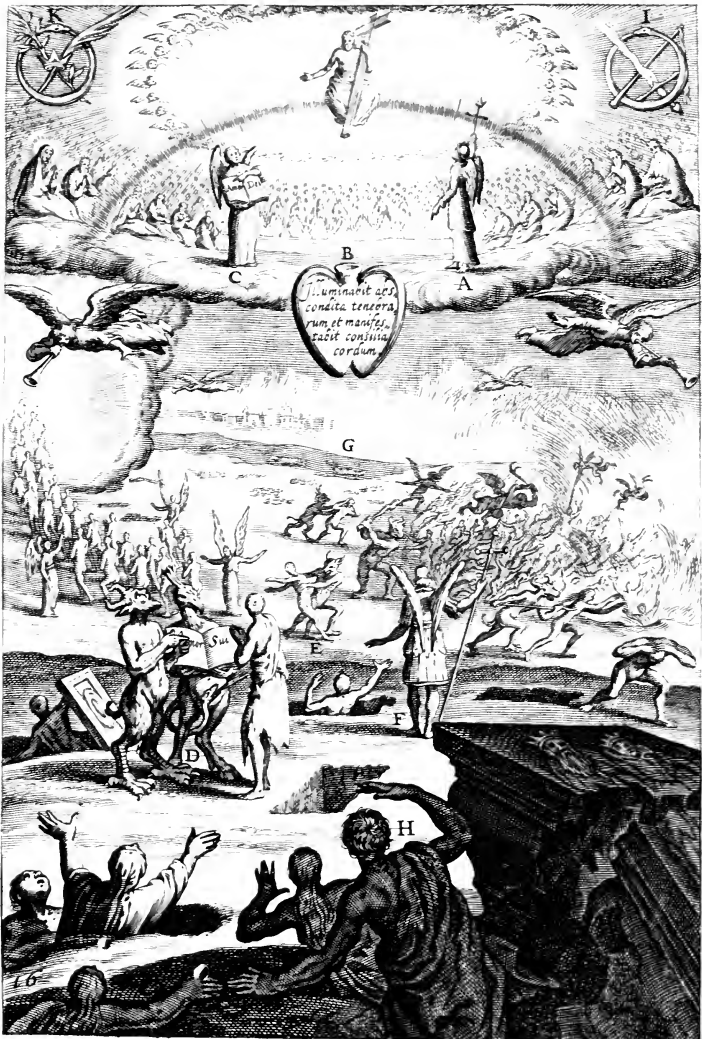
Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluitur, quòd adificationem ex Deo habemus, domum non manfactam, aternam in calis. 2. Cor. 5.

DECIMÆSEXTÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Quid in iudicio elegisse te optabis?
virtutem N. an vitium N.

O Horrendum iudicij spectaculum! Vide, ô homo, quid tum fecisse optares: id nunc age, & A virtutem ama, quæ sola tum patrociniabitur, cum manifestabuntur consilia B cordis tui. Bona quidem C Angelus recensabit: sed D dæmon etiam coram Deo, & orbe terrarum de peccatis te accusabit. O quàm tum bonis iungi optabit E improbus! ô triste F diortium! ô funestum spectaculum! hîc G mundus (quem iam tanti faciunt mortales) exuritur; ibi H Reges ac Principes palpitant: hîc irrenocabilis feretur sententia I pæna aut K gloria. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Illuminavit oculos,
condita teneo-rum,
et manifestavit,
tacit consilia
cordum.

CAPVT XXXIII.

De quarto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Extremo iudicio.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, diem aliquem constitutum à Deo, de quo nemo scit, in quo iudicaturus est orbem in æquitate, in viro, in quo statuit: tum vt in iudicio particulari lata sententia promulgetur, & recipiat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum, & illud ipsum, velut instrumentum, similiter iudicetur. tum vt appareat iusta sanctaq; eius iudicia: et iã prosperari & laudari malos, bonos opprimi & despici sinat. de quo aiebat Dauid laborasse se vt cognosceret, nec potuisse, donec nouissima consideraret. Denique vt Christo restituatur honor pro ignominia in loco illo, scilicet iuxta Hierosolymã in monte Oliueti, vbi hæc ei cum tormentis plurimis irrogata fuit: ideò enim omnium iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filiũ, ait Ioannes. Quocirca gratulari Domino nostro oportet de die illa, & gratias Deo agere, quia iudicabit populos in æquitate, & arguet pro mansuetis terræ. Considera Secundò signa, quæ præcedent; quomodo, vt Isaias loquitur, veniet Dominus repente, & confestim, & visitabit in tonitruo, & commotione terræ, & voce magna turbinis & tempestatis, & flammæ ignis deuorantis. Ante eum, ait Ioël, ignis vorans, & post eum exurens flamma, sol & luna contenebrati sunt, & stellæ retraxerunt lumen suum; immò stellæ cadent de cælo, & sol obscurabitur, fietq; vt faccus cilicinus, & luna vt sanguis. O quàm iuste

Matth. 24.

Actor. 17.

2. Cor. 5.

Ioan. 5.

Isaias 29.

Ioël. 2.

Apoc. 6.

Sophon I.

Sophonias exclamat: Vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis; dies iræ, dies illa, dies tribulationis & angustia, dies calamitatis & miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbini, dies tubæ & clangoris. Intuere orbem vti Sodomam conflagrantem, ignem vastantem terram, maria, oppida, turres & superbiam sæculorum; elementa calore soluentur; terra autem, & quæ in ea sunt opera, exurentur. Circumfer oculos: ecce, vt omnia inuoluat flamma vorans, & squallor & desolatio, & adhuc placere poterit mundus & species illius?

2. Pet. 3.

PVNCTVM II. Considera, tonitruum illud Angelicæ tubæ: Surgite mortui. vt que anima damnata maximo cum horrore corpus induere cogatur; sancta verò ingenti id faciat gaudio. & colloquia vtriusque; ac sensum tibi representabonæ conscientia & malæ. vide deinde, vt ex vrbibus, mœnibus & speluncis prodeuntes ingenti numero omnes ad vallem Iosaphat contendant, & eos omnes hîc contemplatus discerne, si potes, Regem à mancipio, diuitem à paupere, sapientem à puero. Vbi tunc erit fauor hominum, opes, gloria, sapientia huius sæculi? & detestare quidquid istiusmodi est, & à perfectione te remoratur. Post hæc aspice, vt separentur oues ab hœdis, boni à malis, triticum à zizania; & hos eiulantes, inelamantes montibus, Cadite supernos. O quàm tristis, luctuosa, lamentabilis separatio! O quid non optabit homo fecisse, vt in illa die bonis societur! sed frustra lacrymæ, preces, eiulatus. Tunc dicetur humili, Ascende superius; diuiti & potenti & superbo, Da huic locum. heu! quanto cum rubore descendet? Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus Monarchas, Reges ac Principes terræ, trementes & palpitantes, qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum, dicentes intra se, & præ angustia spiritus gementes: Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij: nos insensati vitam illorum pauperem, humilem, afflictam,

æsti-

*Apoc. 6.**Lnc. I 4.**Sap. 5.*

estimabamus infaniam, & finem illorum sine honore: ecce, quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Inter hæc veniet Dominus cum *Luca 21.* potestate magna & maiestate, veniet in sanctis millibus suis, cum sanctissima matre sua, arridebuntque bonis, auerfabuntur malos. Apparebit mox signum filij hominis splendidius sole; & leuabunt capita sua filij Dei, gaudebuntque crucis & mortificationis imitatores, qui iam carnem suam crucifixerunt cum concupiscentijs suis: & exultabunt incredibili gaudio, videntes se scriptos in manibus eius, & vulneribus eius sacratissimis. erubescant, & contabescant aduersarij. quid eliges tunc fecisse? Deinde aperientur libri conscientiarum, & manifestabuntur consilia cordium. tunc existimationes, opiniones, secretissima hypocrisis, perfidiæ, intentiones obliquæ vniuscuiusque apparebunt. quanto, Deus bone, pudore malorum & confusione? Vide an omnia arcana cordis omnibus patere velis; vide quid in libro illo iam scribas, virtutes an vitia? nihil enim opertum, quod non sciatur. *Matt. 10.* Mox accusationes sequentur terribiles: Christus exprobrabit beneficia; Sancti, adhortationes, & exempla; dæmones suggestiones & scelera; creaturæ omnes ab usum sui. Scrutabitur Dominus Ierusalem in lucernis. magnus *Sophon 1.* verè dies Domini, terribilis valdè. quis sustinebit eum? *Ioel. 2.* ardens furor eius, & grauis ad portandum. labia eius repleta sunt indignatione, & lingua eius quasi ignis deuorans, spiritus eius velut torrens inundans ad perdendas gentes. stabit peccator, & videbit intus conscientiam accusantem, dæmoniaque vndique parata ad prædam: quò fugiet? infra infernus hiabit, cælum supra clausum, & iudicem iratum intuebitur; quò ibit?

Isaia 30.

PUNCTVM III. Considera quomodo tandè conuictis improbis, ita vt negare nequeant, & bonis laudaris, feretur sententia irreuocabilis de æternitate omni, felicitate summa, & supplicijs sempiternis. Primò, dicit benignissimus

*Matth. 25.**Rom. 2.**Psal. 142.**Isaie 10.**Psal. 90.**Rom. 8.*

mus IESVS: Venite (de cruce & tribulatione, scilicet,) benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. stupebunt illi, & omnes Angeli liberalitatem, & infinitam Dei caritatem. Contra verò audient improbi: Discedite à me (scilicet omni bono, Patre & Deo vestro) maledicti in ignem æternum. Expende singula verba, & si potes adhuc, thesauriza tibi iram in die iræ. Mox fiet executio, & ibunt hi in vitam æternam, illi autem in ignem æternum. Age, iunge te modò bonis, & experire, quo gaudio de virtute, de securitate æterna fruantur. Modò malis accede, & vitij, ac eorum amaritudinem inexplicabilem quòd separentur æternùm à Deo, cælo, sanctis amicis, expende, & quo oculo cælos & amicos adspiciant; audi tristissimum vale, quod amicis cognitis dicent, æternùm: & mox terra dehiscens inuoluet permixtos dæmonibus infelicissimos homines, inter quos multi Reges, potentes, Prælati, nobiles, ambitiosi, luxuriosi. Sta, & æstima librâ iustâ mundum, & concupiscentias eius; ac vide quomodo euades tanta pericula. Inde redi ad electos, & cum ijs mente in cælum abi; ijsque gratulare. Postremò ad Dominum IESVM, agnum mirissimum, longanimum modò & patientem, & roga, vt non projiciat te à facie sua. Bone IESV, ne intres, quæso, in iudicium cum seruo tuo: sed fac mecum secundùm magnam misericordiam tuam: quia non iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuës. Quid facietis, ait Propheta tuus, in die visitationis & calamitatis, de longè venientes? ad cuius confugietis auxilium? ah! Domine, non est auxilium nisi in te, susceptor meus es tu, refugium meum, Deus meus, sperabo in te. Tu liberabis me à laqueo venantium, & à verbo illo aspero, Ite à me. nolo, Domine, separari ab te, nolo derelinquere te fontem aquæ viuæ, neq; nunc, neq; in æternum. Quis enim me separabit à charitate tua, an tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? certus sum quia ne-

que

que mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit me separare à charitate tua.

O R A T I O.

Quis mihi tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertrāseat furor tuus, Domine! Venies enim, agne mitissime, quasi leo de tribu Iuda; quasi vrsa raptis catulis, occures impiis, qui nunc monita tua & inspirationes ad virtutem contemnunt; & cūm reuelabitur dies ille, illuminabuntur abscondita tenebrarum, & manifesta erunt consilia cordium. Quid luxuriosus, ambitiosus, auarus, versauerint, quod idolum in eo coluerint, patebit orbi terrarum, eritq; tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio, neque fiet: sed ijs tantūm, qui virtutem sincerè non coluerunt, & mandata tua non custodierunt. Iam ad modicum humiliari, & nouissimum lectum tenere, esurire, sitire, pati, despici graue est; sed tunc gloriosa erit humilitas, & fiduciam dabit coram maiestate tua. Iam animi motus N. sic frāgere, alterius nutum sequi, molestum; sed tunc erit obediēti & mortificato laus à te coram orbe terrarum. Tunc patientia cum sancta cruce fulgebit, murmurator cum reprobis eiulabit. Tunc afflicti leuabunt capita sua, quoniam appropinquabit redemptio eorum. Tunc gloriosum huius seculi mancipium vinculis stringetur aeternis, & flammis tremendis circumdabitur. Ignis enim in conspectu tuo exardescet, & in circuitu tuo tempestas valida; sed in dextera manu refrigerium erit, & corona his qui diligunt te, & quærunt te ex toto corde suo. O quantum optabit tunc improbus inter bonos numerari! sed frustra. qui enim iam ad virtutis monita obsurdescit, cum vitio flammis deputabitur aeternis; & vbicumque ceciderit semel arbor, ibi manebit, siue ad Austrum, siue ad Aquilonem. Quis poterit cogitare diem aduentus tui? quis enarrare, quàm tristis separatio à te omni bono & electis tuis in aeternam? & hoc, quia ad momentum,

Ioan. 11.

Olea. 11.

Matth. 24.

Psal. 49.

Eccles. 11.

Malach. 3.

Sap. 5. ad modicum in hoc vita curriculo noluit impius laborare. Laffati sumus, inquit, in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles; viam autem Domini ignorauimus. quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? transferunt omnia illa tamquam vmbra, & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Quarent isti mortem, & non inuenient eam; & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Erit verò iucunda & suavis retributio bonorum, quibus modicum tribulatis aeterna gloria à constitutione mundi parata tribuetur. Tunc cantabunt tibi, Domine IESV, canticum nouum; quia gloriosè magnificatus es in eis: equum & adscensore, & qui illos tribulabant, deiecisti in miseriarum mare, flammam aeternam: sed maximè, quia neque luctus, neque dolor erit vltra, neque cadet super illos sol, neque aestus, & amodò dicet Spiritus, vt requiescant à laboribus suis, & epulentur in conspectu tuo. Concede mihi, benignissime IESV, per viscera miserationum tuarum, & charitatem, quâ dilexisti nos, sic iam viuere, virtutem colere, vt in aeternum te fruatur & cognoscam, & amem toto corde, & totâ animâ meâ. Amen.

Apoc. 9.
Exod. 15.
Apoc. 21.
Apoc. 14.

Praxis ad iudicij memoriam recolendam.

Prima. Considerare, quæ hîc videmus splendere, æstimari, quo pretio tunc æstimanda sint, cum Dominus ad iudicandum venerit: ibi enim erit vera libra, & pretium omnium.

Secunda. Hæc omnia, quæ videmus, respicere, vt igne illo terribili consumenda, & contemptum mundi sæpè excitare, æternisq; incumbere.

Tertia. Sæpè scrutari cor suum, & ita secum loqui: Ecce quod nunc cogito, ago, patebit oibi terrarum.

Quarta. Cogitare omnes tunc pares futuros, & nihil grauius fore, quàm ob vnum aliquem hominem maximè Deo detestabilem, illi iniuriam magnam intulisse, vt faciunt mundani.

Quinta. In omni mortificatione cogitare, quid præstat, coram orbe toto confundi, an paucis, vel vno confessorio?

Sexta.

Sexta. Aliquando cùm timorem Domini sanctum excitare libet, videre, vt omnia nos iudicij commonefaciant. Nam quot Religiosos videmus, tot iudices; quot creaturas, tot accusatores, quòd si illis abutamur: terra, carcer est, quo claudentur rei; aër, sedes iudicis tremenda. quoties strepitum audimus, fragores attendamus calorum; quoties cantus, lamentationes damnatorum; si quid odoramur, vniuersi ambustionem cogitemus. Denique videamus qualia futura sint, quæ hîc videntur, &c.

Septima. In omni electione cogitare, quid tunc fecisse voluissimus. Nunc fascino oculi nostri velantur, & iudicium ac ratio excæcantur; verùm tunc insensati suam videbunt insaniam, & dicent, Nos vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore; ecce, quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos fors illorum est. Sap. 5.

IACVLATORIÆ.

Confige timore tuo carnes meas: à iudiciis enim tuis timui. Psal. 118.

Iustitia tua sicut montes Dei: iudicia tua abyssus multa. Psal. 35.

Quis nouit potestatem ira tua, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Psal. 89.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Psal. 142.

Dies ira, dies illa, dies tribulationis & caliginis, dies nebula & turbidinis, dies tubæ & clangoris. Soph. 1.

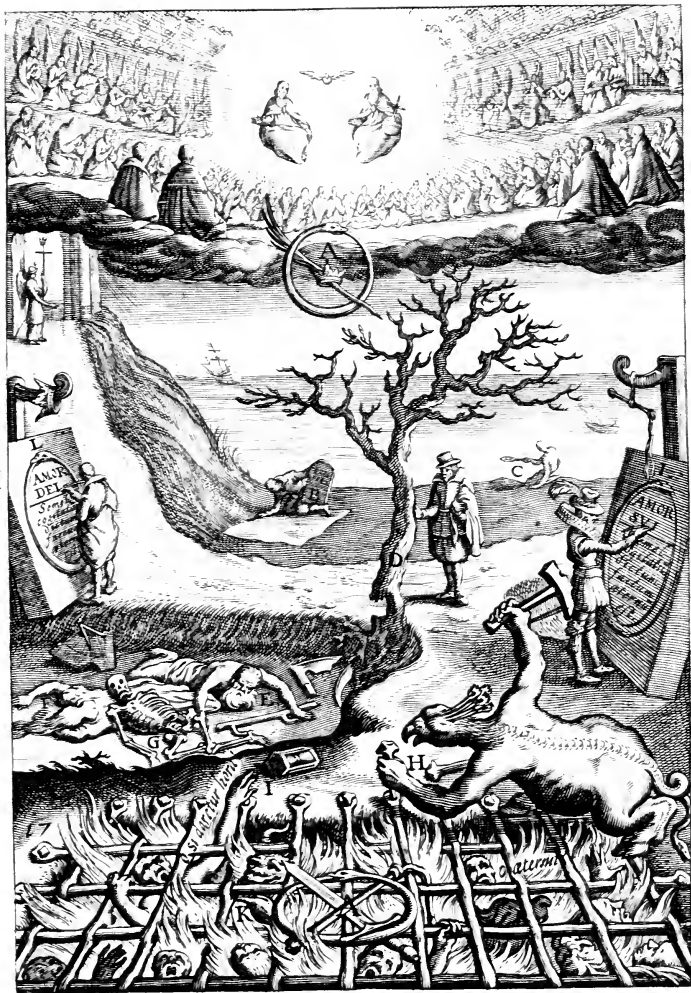
Magnus dies Domini, & terribilis valdè, & quis sustinebit eum? Ioëlis 2.

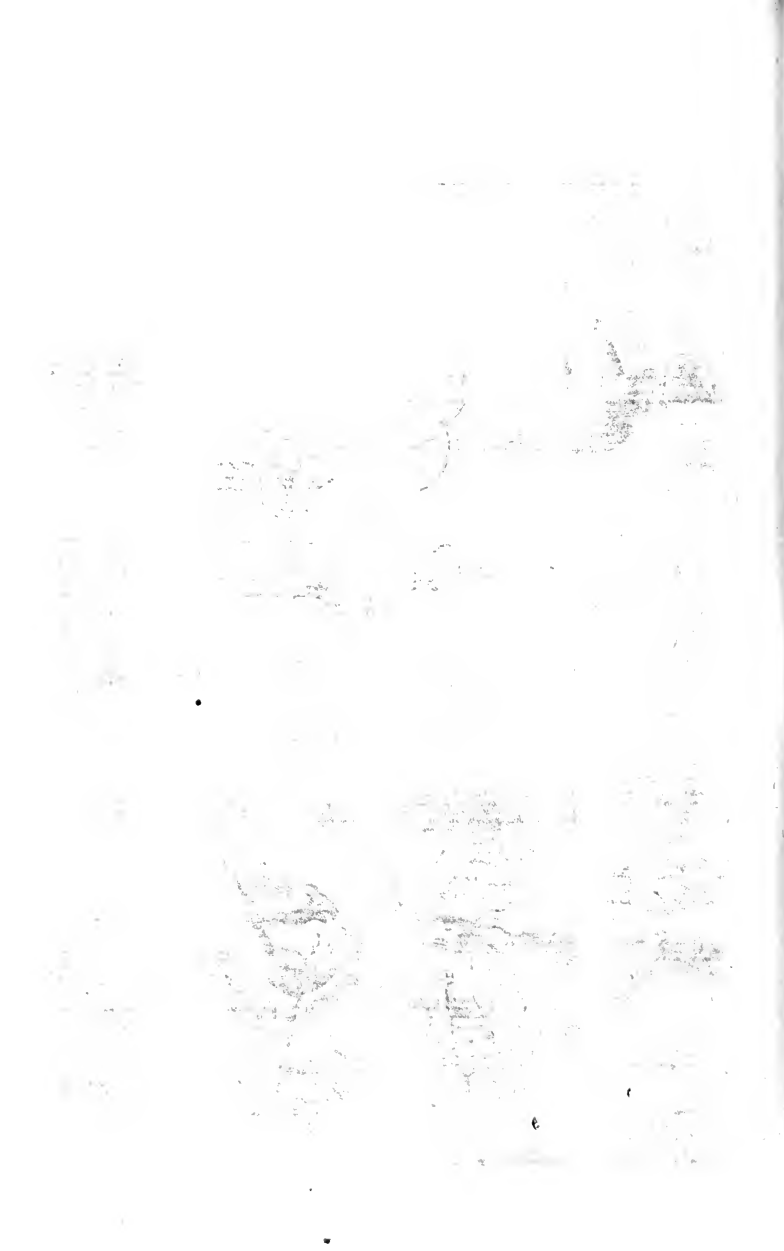
DECIMÆSEPTIMÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Si dubitas in virtutis electione, vide an in omni æternitate non eam optabiste elegisse.

Ante omnia Aeternitatem attende, & quomodo Sancti in celo, ac reprobii in inferno optent melius virtutem coluisse. O quàm longa est, cuius annos neque Barena, neque C gutta maris adæquant! ubi semel ceciderit D arbor siue ad Austrum, siue ad Aquilonem, ibi semper manebit: neque erit ultra E tempus, aut F occasio, aut G mors, nisi æterna. en, ut vel H unum peccatum hominem inferno claudat. O quanti damnatus vel \ horulam emeret, si pœnitentiam agere posset! sed frustra est, atque à demone Kirridetur. Vide igitur quid & qua L in æternitate iam scribas. semel enim cogitata, dicta, facta, æterna sunt, & infecta esse nequeunt. Utinam, utinam saperes!

C A P V T XXXIV.

De quinto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Æternitate.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Vti omnia flumina in mare, ita omnia temporalia in æternitatem tendunt, & corruptibilia nonnulla in corruptionem expectant perpetuam; alia verò in nihilum suum reuertentur, atque in eo perpetuò manebunt. Contemplare igitur velut è specula creaturas vniuersas, & expendere quàm breui omnia transitura sint, velut umbra; tot flores, fructus, opera, animantia; ita vt numquam deinceps in æternum futura sint: oculosque ad te conuerte, certus quia, sicut illa, sic vita tua præteribit, eademque numquam, præterquam in iudicio, renouabitur. Sic Xerxes è monte exercitum maximum despiciens, & quàm breuis æui totus ille futurus esset, attendens, illa lacrymari cœpit; nos verò vanitate rerum, quæ nos à virtute auertunt, conspectâ, ad eam atque æternam oculos animumque conuertamus.

PUNCTVM II. Considera duplicem esse æternitatem; felicem & infelicem, & necesse esse alterutram sortiri: tuaque in manu esse iam virtutem sequi, & felicissimam comparare; aut certè vitium, & æternis ærumnis mancipari. Expende hîc quid sit illa æternitas, spatium scilicet temporis interminum, incomprehensibile, longissimum. Plures in ea nō anni tantum, sed myriades, immò millenæ myriades numerantur, quàm sint cæli stellæ, arenæ maris, & pluuiæ guttæ, arborum flores, frondes. Atque adeò, etsi quispiam ab exordio mundi ad finem vsque, maxi-

mos annorum numeros supputaret, & quasi de æternitate detraheret, numquam tot tantosque conciperet, quin æternitas tota atque integra adhuc permaneret. *Iam vide quantum damnatorum pœnas augeat æternitas, in qua interruptio nulla, nullum ne quidem guttæ aquæ solatium, nullus terminus; quia vermis eorum non moritur.* Quantum è contrario felicitatis accedat ab illa beatis, quibus securitas summa, possessio summi boni certissima: non esurient enim, neque sitient amplius in æternum. Quid verò, precor, est quod hominem eò dementiæ adducat, vt æternitatem felicissimam contemnat præ pœnis, doloribus & cruciatibus æternis? verè exclamare licet cum Propheta tuo, Domine: *Obstupefcite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. Finge te igitur in cælo beatum, vel (quod absit) in inferno damnatum, & quem de virtute amplectenda sensum habiturus esses, attende.*

PUNCTVM III. Considera in omni actione, cogitatione, &c. alterutrius ex æternitatibus electionem instituendam: quidquid enim semel cogitatum, dictum factumue fuerit, æternum erit: quia infectum esse nequit. atque adeò hominem illud aut beabit æternum aut cruciabit. maturè igitur & consideratè singula opera perficienda sunt, cum regressus non detur, neque emendatio eiusmodi, vt præterita esse desinant; sed, sicut quidam dicebat, *Pingimus, scribimus æternitati; laudabit aut vituperabit auctorem suum opus quodlibet æternum: et si enim per pœnitentiam peccata deleantur, non tamen innocentia restituitur.*

O R A T I O.

O Aeterne Deus meus, tu solus permanes, neque est apud te transmutatio & vicissitudo: et si enim omnia sicut vestimentum veterascant, & sicut opertorium mutantur; tu idem ipse es, Deus meus, & anni tui non deficient: nos verò opus manuum tuarum, vasa figuli, qui hodie sumus, & cras non comparemus, ingemiscimus, sicut omnis creatura, donec corruptibile hoc induat incorruptionem, & mortale induat immortalitatem. siquidem cum ad modicum viuere hic detur, ad perpetuam vitam suspiramus; sed viam aut ignoramus, aut cognitam, heu! derelinquimus? Quae enim ea est, nisi insistere vestigijs tuis, qui es vi. in exemplo, veritas in promisso, & vita sempiterna in premio; cum illuxerit dies illa aeternitatis? O quanto gaudio, quàm inenarrabili tunc explebimur, si te & virtutem secuti fuerimus, & obediuerimus voci tuae! O quàm volupe erit post saecula plurima, illud integrum superesse! postquam torrente voluptatis tuae potati erimus, oceanum bonorum restare, & pelagus inexhaustum, & fontem aeternum! O felix esuries & sitis, quam eiusmodi suscepit satietas! O felix contemptus, quem aeternus honor exaltat! O felix dolor, & virtutis labor, quem requies & gaudium aeternum sequitur! Quàm dilecta tabernacula tua, Domine, virtutum! concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini, & momentaneum & leue videtur omne tribulationis nostrae, quod aeternum gloriae pondus operatur in nobis. Verumtamen, quia nescit homo amore an odio dignus sit, timor & tremor venerunt super me; gloria aeterna inuitat, & terret poena sempiterna. Quid agam? ingrediamur, anima mea, in domum aeternitatis nostrae, & annos aeternos in mente habeamus. nihil aeternitate bonâ felicius, nihil tristius infortunatâ. O quàm rara est in mentibus hominum! Cui liberet ad momentum, ad modicum ridere, vt aeternum fletet? Quomodo abdicare per virtutem momentaneum mundi solatium, graue erit ei, qui aeternitatem cogitabit? Cui durus virtutis labor est futurus, qui praemia aeterna intuebitur? Ae-

Psal. 101.

I. Cor. 15.

Psal. 83.

Eccli 9.

Psal. 54.

*terna offers gaudia, honores, ô aterna Veritas; momentanea fal-
lax mundus. quid elegisse in omnem optauero aternitatem? Quid
Lucæ 16. Epulo eligeret, tot annis guttam aquæ flagitans in tormentis; sed
frustra? magnum chaos est inter infelices illas & felices animas;
& peccato vel vno, aeterno carcere conclusæ sunt: frustra horam o-
ptant ad salutem, qui tot annis obdurauerunt corda sua ne cog-
noscerent vias tuas; quibus iurasti in ira tua si introibunt in re-
quiem tuam. Da mihi, benignissime Deus, sic nouissima aterni-
tatemq; eorum considerare, vt in sæcula seculorum laudare te pos-
sim. En optio mihi datur in omnibus operibus, verbis, cogitationi-
bus, aeternum pœnitere, aut gaudere; alterutrum eligam necesse est:
semel facta, infecta numquam futura sunt: sed aut velut stella
lucubunt tibi in celo cum iucunditate opera mea; aut certè (quod
absit) vindicabit illa iustitia tua. Obsecro, Domine per misericor-
diam tuam, vt sic ea perficere possim, & virtutem sequi, quem ad-
modum in omnem aternitatem optabo, & optabit aeterna bonitas
tua. Amen.*

*Praxis, vt aternitatis memoria altè mentè
infigatur.*

PRima. Sæpè in creaturis earum attende vanitatem, ac certò ti-
bi persuade, si aliquam earum abnegaueris, quòd pro tem-
porali aeternam habebis. verbi gratiâ, si honorem, si nummum,
si commodum aliquod corporis, si voluntatem propriam in re
quapiam propter Deum repudiaueris, non perdidisti; sed, cum
temporalia essent, imò momentanea, aeterna effecisti. Valdè est
efficax eiusmodi exercitium, & præsertim si crebriò vsurpetur re-
ipsâ, vel mente representetur. Verbi gratiâ, afficeris inordina-
tè huic codici, imagini, domui, agro, liberis; finge tibi hæc eripi
à Deo, vel illum abs te petere vt aeternum seruet, vt aeterna ef-
ficiat. Ita enim verè contingit: & quæ nos in via Dei impediunt
ob nimium amorem, prouidus parens aufert à nobis, vt pueris
cultrum, vel crepundia, vt pro iis aeterna reponat. Neque tantum
voluntate ea abnega, sed reipsâ cum id potes, aut eleëmofynam
dando, aut cedendo, aut contumeliam tolerando. Hoc exercitiũ,
vti

vti vides, resignationem continet, quæ perfectionis vti est argumentum, ita etiam ad illam singulare auxilium. Poteris ergo vtiliter illud exercere circa omnia quæ possides, vt in omnibus ante pugnam præludas. Imaginare tibi imperandum, vt locum mutes, officium, habitationem, vt vitæ adeas periculum; & mox resignato, imò libenti animo hæc ipsa tecum Deo offer, non veluti illa perditurus, sed facturus vt æterna sint ea quæ amas. Quod enim de anima Saluator noster dixit, Qui perdidit animam suam inueniet eam, in omnibus aliis valet. Neque tantum in futuris te exerce, sed etiam in præteritis, in quibus repugnantem expertus es voluntatem, vt eam corrigas, & ad meliora inclines.

Secunda. Ante omnes actiones hanc considerationem præmitte, numquam infectas esse posse cum semel factæ sunt; & provide vt tales sint, quales æternum optabis fuisse.

Tertia. Post actiones peractas, easdem recognosce, & expende orationem, sermonem prolarum, quidque iam ad momentum factum vel cogitatum est, euasisse æternum: quia cogitata, dicta, aut facta semel, infecta esse nequeunt.

IACVLATORIÆ.

Homo vanitati similis factus est; dies eius sicut umbra prætereunt. Psalm. 142.

Homo, sicut scænum dies eius, tamquam flos agri sic effloret. Psalm. 102.

Exibit spiritus eius (scilicet hominis) & reuertetur in terram suam; in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Psalm. 145.

Ecce mensurabiles posuisti dies meos, & substantia mea tamquam nihilum ante te: verumtamen vniuersa vanitas, omnis homo viuens. Verumtamen in imagine pertransit homo: jed & frustra conturbatur. Psalm. 38.

Novit Dominus dies immaculorum: & hereditas eorum in æternum erit. Psalm. 36.

DECIMÆOCTAVÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Attende exempla Sanctorum, & dicta eorum de N. virtute tibi proposita.

VT potentiùs ad virtutem excitere, quare & A
sectare exempla Sanctorum, maximè Patrono-
rum, ac B peccatum hinc te abstrahens detestare. Ex-
pende quid de ea virtute senserint, scripserint, ut
eam coluerint C Spiritu sancto impulsì. Omnis virtu-
tis exemplar optimum D Mater Dei Maria, Zeli ac
studij orationis E Paulus, pœnitentiæ F Hieronymus
aut Antonius, patientiæ G Martyres. Vide etiam
quid H Philosophi in umbra I virtutis solùm versan-
tes, de ea senserint, ut eam exercuerint. cur hos non
imitaris? Viri Niniuitæ, ait Saluator, surgent in iu-
dicio cum generatione ista, & condemnabunt
eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatio-
ne Ionæ; & ecce plusquam Ionas hic. Atque idem
de Regina Austri, quæ venerat à finibus terræ audire
sapiëntiam Salomonis, asserit: idem de Philosophis
omnibus accipere debemus, & eorum umbratili vir-
tute ad veram nos stimulare.

CAPVT XXXV.

De sexto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Imitatione Sancto- rum.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO vt supra.

PUNCTVM I. Considera Dominum præter lumina-
ria duo magna in hoc mundo plurimas insuper stellas, vt *Genes. i.*
nobis per noctem lucerent, dedisse: similiter præter Chri-
stum & B. Virginem, Sanctos in Ecclesia, qui viæ nostræ
comites & duces se præberent ad caelestem Ierusalem.
Vide an sequaris; & attende, quomodo hi plurima patien-
do, & fortiter prauas inclinationes vincendo peruenierint
ad illam præstantem virtutem. Secundo, quâ gloriâ Deum
affecerint, exemplo suo prouocando innumeros ad
Christum eiusque consilia sequenda; lucentes, vt Apo-
stolus loquitur, velut lucernæ in caliginoso huius mun- *2. Pet. i.*
di loco. Percurre eorum insignes victorias, etsi arduas,
quas de se abnegando honores, & carnis voluptates at-
que desideria reportarunt. Lapidati sunt, ait Apostolus, *Heb. xi.*
secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt,
circuierunt in melotis & pellibus caprinis, egentes, an-
gustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus: in so-
litudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in
cauernis terræ: & hæc omnia, vt testimonio fidei pro-
bati inuenirentur, & virtutem consequerentur. Et sanè
meritò; cum enim virtus ita præstans sit, quid mirum,
si, quantum in perituris opibus mortales desudant, tan-
tum in sempiternis, viri boni ponant studij ac laboris?

PUNCTVM II. Considera alios, vt Apostolus loqui-
tur, *Iacob 5.*

tur, similes nobis fuisse. Elias, ait, erat homo similis nobis, passibilis; ex eadem certè massa, iisdem corporis & animi miseris ex humanæ naturæ lege erant obnoxij; & vide, vt multi ex iis primò magni fuerint peccatores, Matthæi, Sauli, Magdaleniæ; qualesque per gratiam deinde euaserint coram Domino. & cognoscat vnusquisque, qualis sit homo per naturam, & rursum qualis ac quantus per gratiam esse queat. Nec solùm attende ad peccata, quæ ante conuersionem, sed etiam, quæ post eam perpetrarunt; vt Moyses, Dauid, Petrus: atque hinc etiam tuam miseriam diuinamque misericordiam collige. Progredere deinde; & inspicere quàm magni coram Domino facti sint, quàm fideles, fortes, patientes, humiles, Dei amantes: & tuam virtutem exiguam & debilem cum eorum virtute confer. Ostende, inquit Deus Ezechieli, domui Israhel templum, & confundantur ab iniquitatibus suis, & metiantur fabricam, & erubescant ex omnibus quæ fecerunt. Quod verò hoc est templum, nisi, vt interpretatur sanctus Gregorius, vita Sactorum, quos Dominus nobis statuit in exemplum, qui verè mirabilis in Sanctis suis? Ante omnes autem Sanctos Beatissimam Virginem MARIAM, vt prototypon omnis sanctitatis ac pietatis ob oculos pone. Illa est enim mulier amicta sole Iustitiæ, in qua posuit Deus tabernaculum suum. quia, vt S. Thomas, cõtemplando perfectiones solis, anima ad diuinas perfectiones ascendere potest: similiter contemplando perfectiones MARIÆ, eiusque heroïcas virtutes, perueniet ad mirabilem Dei cognitionem. Secundò, aduerte eos nõ ita diuinâ gratiâ præuentos fuisse, vt nullo negotio ad virtutem peruenerint: multis enim vigiliis, austeritatibus, & oratione quasi perpetua à diuina liberalitate dona impetrarunt: & quàm indignum confidere ea nos obtenturos, otiosè agentes, aut certè perparum, si cusa illis nos comparemus. Beatam Virginem sic D. Bonauent. loquentem cuidam facit: Pro firmo scias, quòd ita me reputabam

ream,

Ezech. 43.

*Greg. lib.
24 Moral.
cap. II.*

*Apoc. 13.
Thomas.*

*Bonau. in
Medit. de
vita Christi.*

ream & vilissimâ & gratiâ Dei indignâ, sicut tu; propterea petebam sic gratiam, & virtutes. Filia, tu credis, quòd omnem gratiam, quam habui, habuerim sine labore: sed non est ita. Imò dico tibi, quòd nullam gratiam, donum, vel virtutem habui à Deo sine magno labore, continuâ oratione, ardenti desiderio, profundâ deuotione, multis lacrymis, & multâ afflictione, dicendo, cogitando semper placita sibi. Pro firmo scias, quòd nulla gratia descendit in animam, nisi per orationem, & corporis afflictionem. Tertiò, considera quàm solliciti fuerint, etiam in minimis virtutum præsiidiis studiosè conquirendis & obseruandis. hinc alij perpetuo ferè decreto linguam coërcebant, illi oculos, hi manus: siquidem qui contemnit modica, paulatim decideret: & plus sæpè periculi ob tepiditatem in paruis, quàm grauibus peccatis.

Ecclesi 19.

PVNCTIVM III. Considera Primò, quantâ perseuerantiâ, ab infantia prima vsque ad mortē Sancti in virtutum cursu processerint: solus enim, qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Secundò, quomodo eam consecuti fuerint, nempe vtentes Dei gratiâ, & talenta eius non otiosa relinquentes, incrementum gratiæ quotidie impetrarunt; atque ita semita eorum sicut lux splendens creuit vsque ad perfectam diem. Hanc spera etiam à Domino, & æmulare charismata meliora. Considera Tertiò, vt egregiâ fortitudine virtutis ardua penetrarint, & omnia impedimenta superarint, parentes, opes, liberos, habitus prauos, & in breui expleuerint tépora multa. Optimam & tu rationem vitæ delige, iucundam omnino faciet consuetudo; idque diligenter expende. Accede verò ad Deum Patrem, ei que offer laudes totius curiæ cælestis, & Sanctorum labores pro illius amore toleratos, in primis ardentissimam caritatem Deiparæ matris, in qua sibi ab æterno complacuit: & obsecra per hæc gratiam ad imitationem necessariam; inuoca eorum intercessionem, qui vehementer tuam non solum optant salu-

Matth. 10.

Proverb. 4.

salu-

salutem, verum etiam excellentiorem longè sanctitatem. Gratiarum age Deo pro illorum gloria, & de ea illis toto animo gratulare.

Oratio pro impetranda imitatione Sanctorum.

Ioan. 15.

Quod Saluator mundi, tu quidem es via, veritas & vita, & dux noster in hac nostra ad aeternitatem, qua numquam iterari poterit, peregrinatione: verum tamen etiam Sanctos tuos mihi duces & comites in illa dedisti. Obsecro ergo te per viscera misericordiae tuae, ut mihi gratiam dones, qua eos strenuè sequi valeam, in vera humilitate, caritate, ceterisque virtutibus, quas à me exigit sanctissima voluntas tua, & vocatio mea. Erubescō, Domine IESU, quod tam praeclara exempla haecenus neglexerim, & sanctissimas inspirationes tuas, quae me trahere debuerant in odorem unguentorum tuorum. Eheu! quid est quod me à virtutis semita auocare potest, & deuiare cogit, cum mihi facem praefertant tot tamque illustres non huius mundi, sed Spiritu sancto afflatae animae? O utinam nunc me, qui cum ijs aeternum regnare vehementer desidero, & te laudare, ad momentum fortiter cum illis sic sese vincantibus, non pugnare delectet? Quod si enim ignauus fuero, quam turpe mihi erit cum Sanctis tuis gloriosis athletis comparere coram te, Rex meus & Deus meus, quando illi magnas victorias suas tibi cum exultatione enarrabunt, quas gratiam tuam reportarunt? Ibi Beatissima mater tua, facta ancilla Elizabethae & Iosepho obediens, omniumque se minimam agnoscens, magnificabit animam suam, te Domine, quod eam super omnes choros extuleris, quia infra omnes se collocauit: & confundentur filij Adae, quos scientia inflat, potentia effert, diuitiae turgidos faciunt, imò & ijs pietas, nescio quae, animos addit; sed non à te, qui mitis es & humilis corde. Ibi Apostolici viri, qui hic in paupertate, arumna, in doloribus & penitentia aspera vixerunt, exultabunt, & centuplo fruuntur, sedes duodecim occupabunt, quod omnia reliquerint, & te secuti fuerint,

Lucæ 1.

Matt. 11.

Matth. 19.

rint, animasq; suas dederint pro te; confundentur verò conqui-
 tor huius sæculi & proprietarij Religiosi ac delicati. Ibi Abraham
 ad nutum tuum obediens, & Religiosorum innumera turba, de
 amore proprio trophaeum per abnegationem statuent; & quia hic
 propriam abnegarunt, ibi perpetuò suam facient voluntatem. At
 verò quomodo ijs sese iunget, qui tunc solùm obedire consuevit,
 cùm sibi probatur, & flexit ad voluntatem suam Superiores suos;
 qui quo in Religione prouectior, eo in obedientia tardior; plusq; si-
 bi vindicat propriæ voluntatis, quo diutiùs infelicem illam plan-
 tam conatus fuit eradicare; difficiliùs obedit, quo diutiùs didicit
 obedire? Denique castitatis lilia & stolas puras habebunt, & te se-
 que ntur Agnum agmina Virginum, & Sanctorum, qui pepige-
 runt, sicut Iob, fœdus cum oculis suis, vt ne cogitarent quidem de Iob 31.
 virgine. O quam exultabunt in illa vita, qui in ista portas sen-
 suum suorum diligentissimè custodiuerint, & in virtutum solida-
 rum ac perfectarum studium incubuerint! Desidero ergo, Domine
 Deus meus, sic deinceps vitam institucere, vt in conspectu Sancto-
 rum tuorum & diuinæ maiestatis tuæ non confundar, neque cùm
 loquendum mihi erit inimicis meis in porta, in exitu vite huius.
 Cõfido certè ego puluis & cinis in infinita bonitate tua fore, vt mi-
 hi gratiam tuam non deneges, vt possim virtutibus N. ornatus
 portare nomen tuum, & trahere ac conuertere animas ad te, vt
 mecum in celo laudent & glorificent te, à quibus iam propter de-
 fectus meos & seruorum tuorum blasphemaris. Verè enim dixit Chrysost.
 quidam seruus tuus, Apostolos orbem conuertisse, non quòd eos hom. 46.
 signa mirabiles facerent, sed pecuniarum contemptus, gloriæ de- imperfect.
 spectus, ab omnibus huius vitæ negotijs ereptio: quæ si non habuis- in Matt.
 sent, et si mortuos suscitassent, non iuissent, sed etiam seductores
 existimati fuissent. Da mihi, benignissime Domine, horum vesti-
 gia sequi, minimos etiam defectus vitare, ne comedant alieni ro- Osee 7.
 bur meum; da currere per semitam mandatorum tuorum, & non
 deficere. nemo etenim coronabitur cum Sanctis & electis tuis, nisi 2. Tim. 2.
 qui legitime certauerit: nemo ingreditur tecum, ó sponse anima-
 rum nostrarum, ad æternas nuptias, nisi qui constanter expecta-
 uerit aduentum tuum. nam qui perseuerauerit in finem, solus Matt. 10.

saluus erit; & manifestabis ei teipsum, ac recumbere facies ad mensam tuam, & transiens ministrabis ei.

O Beatissima Virgo exaudi, queso, preces, quas coram te hodie effundo; & humillimè peto, vt mihi, quem tibi cum Ioanne profilio commendare dignatus est Dominus IESVS filius tuus, ornamenta virtutum omnium, contemptum rerum humanarum, munditiem cordis & corporis, humilitatem & charitatem, impetres.

Deut. 12.

O beatè mentes, quibus iam aeterna ista obtigit felicitas, respicite ad me fratrem vestrum adhuc peregrinantem in loco horroris & vastæ solitudinis, vt vos imitari possim.

O Angele Custos, qui in speculo lucidissima Deitatis præuides pericula mea, & lapsus, & occasiones eius: adesto, precor, supplicationibus meis, & dirige in viam bonam, vt non pigeat, non doleat tibi de cura mei, sed gaudeas in æternum.

Psal. 90.

O Patroni mei NN. vestrâ tutelâ vndique hostibus irruentibus vallate, vt non accedat ad me malum, & flagellum non appropinquet tabernaculo meo. Angelis enim suis & vobis mandare dignatus est Dominus, vt custodiatis me in omnibus vijs meis. Venite igitur in subsidium, fortissimi Athletæ, vt auxilio vestro vltionem videam ex inimicis meis, & vobiscum in æternum laudem & glorificem Dominum nostrum, in terra viuentium. Amen.

Praxis pro cultu Sanctorum.

Prima. Vitas Sanctorum diligenter euolue, atque insuper collige varia exempla virtutum: & illustre aliquod sæpè mente pertracta accommodatum ad examen particulare. hoc enim efficax antidotum & remedium, ac velut odoriferum pomum quo vires animæ tuæ recreare valeas.

Secunda. Conare etiam alicuius sancti Patroni mores virtutesque in te effingere. ad hoc nos hortatur Apostolus Paulus dicens: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.

Tertia. Patroni mensuri vitam legè diligenter, & cum imitatione alicuius virtutis honora, atque ad eam illius parocianum

1. Cor. 4.

nium implora; omniumque Patronorum indiculum facias, vt in hora mortis propitios habeas, & quos inuoces, amicos.

Quarta. Sunt qui in dies singulos hebdomadæ Sanctorum choros diuidunt, inuocando Dominicâ die, Angelorum choros; Lunæ, S. Ioannem Baptistam; Martis, Patriarchas & Prophetas; Mercurij, Apostolos; Iouis, Martyres; Veneris, Confessores; Sabbathi, Virgines. Sed ante omnia Regina cælorum, & princeps militiæ illius sanctus Michaël, cum Angelo Custode, sæpè inuocandi sunt.

Quinta. Laudabilis est etiam eorum exercitatio, qui per singulas diei horas, Sanctorum cultum distribuunt: & inuocant, horâ v g. quartâ matutinâ SS. Trinitatem, ac petunt potentiarum animæ reformationem; quintâ Christum passum, & petunt illius imitationem; sextâ B. Virginem rogant, pro animi puritate; septimâ Seraphim ardentes, pro charitate; octauâ Cherubim sciētīâ plenos, pro Dei præsentia; nonâ Thronos, pro pace animi; decimâ Dominationes, pro passionū victoria; vndecimâ Principatus, pro humilitate; duodecimâ Potestates, vt vincant in bono malum; primâ Virtutes, vt proximum efficaciter iuuare possint; secundâ Archangelos, vt obedientiam impetrate; tertiâ Angelos, vt omnes modestiâ queant edificare; quartâ Patriarchas obsecrant, pro desiderio æternæ vitæ; quintâ Apostolos, pro zelo animarum; sextâ Martyres, pro gratia mortificationis; septimâ Confessores, pro dono orationis; octauâ Virgines, pro castitate & abstinentia; nonâ, omnes Sanctos venerantur, & ad patriam suspirant.

IACVLATORIÆ.

Diligite Dominum omnes sancti eius, quoniam veritatem requi- Psalm 30.
ret Dominus & retribuet abundanter facientibus superbiam.
Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Do- Ibidem.
mino.

Melius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas. Psalm 35.
Iusti autem hereditabunt terram, & habitabunt in seculum seculi Ibidem.
super eam.

Custodi innocentiam, & vide aequitatem, quoniam sunt reliquiæ ho- Ibidem.
mini pacifico.

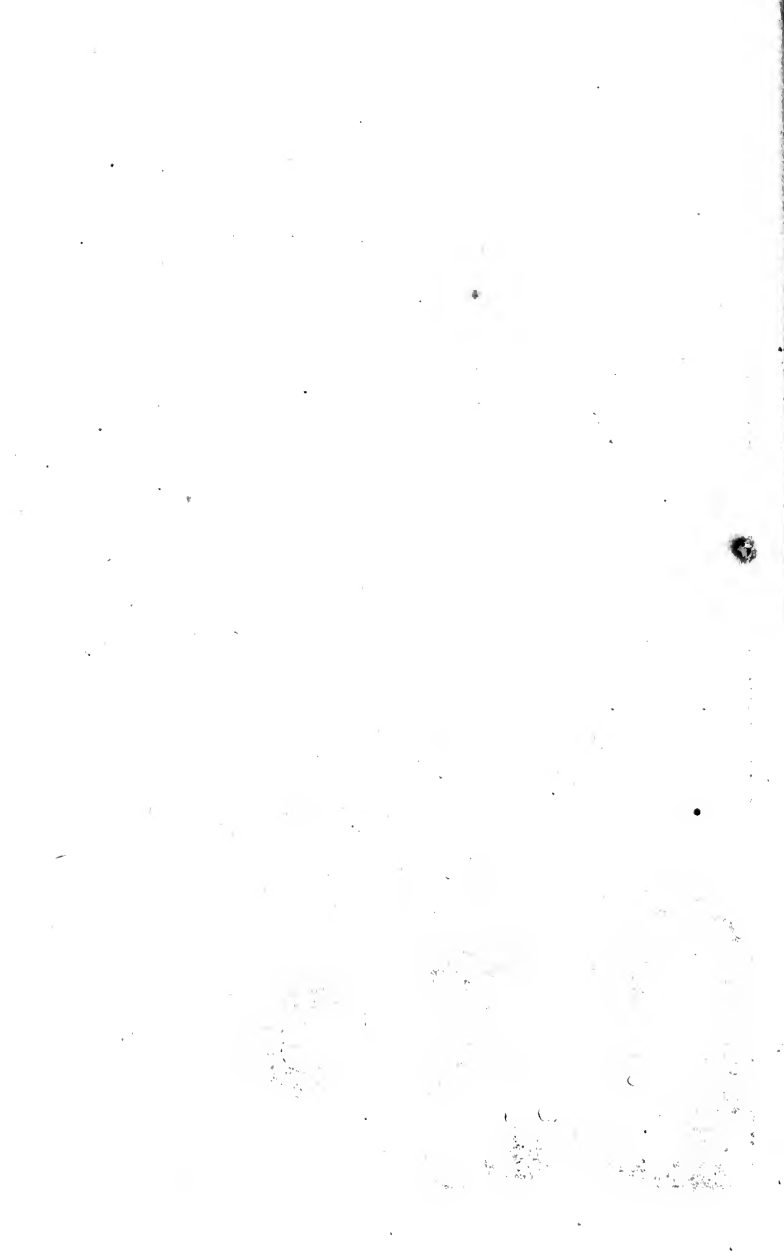
DECIMÆNONÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

O quantam pacem haberes, si virtutem N. coleres! expende sedulò.

Considera quantà fruere pace, quantum honorem consequeris si virtutem coleres, ut **A** sanctus Franciscus, alijsq; Sancti experti sunt. nam **B** virtus semper cum **C** pace connexa est, simul in eodem corde habitat, ac **D** IESVM in eodem quiescere facit. Vide, precor, quantum eam honorent omnes, dum Sanctorum **E** casas, & **F** sepulcra summi iuxta infimique venerantur quin & Deus eam honorat, & **G** Angeli in hoc mundo; atque hi cum Christo ob singularem virtutis prerogatiuam suâ eos familiaritate dignantur, ut patet in **H** sancta Catharina Senensi, cui Dominus cor suum largitus est. En quàm sublimè **I** Dei mater per virtutem subuecta. Contrà **K** vitium animam torquet, inquietat, omniq; honore spoliât hominem, etiam in summis **L** mundi vanitatibus & delicijs.

C A P V T XXXVI.

De septimo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Pace & securitate animæ, quæ ex virtute promanant.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO, vt solet.

PUNCTVM I. Considera studia ac cogitationes hominum hoc vnum spectare, vt pacem ac quietem animi sui consequantur. Nihil aliud auarus conquisitor huius sæculi, ambitiosus & curiosus propositum habet, quàm vt anhelum animum & inhiantem rebus caducis exfariet; ac dicere possit, Anima mea requiesce: habes enim reposita bona plurima in annos plurimos. Desideria siquidem terrenorum velut motus sunt; quæ tam diu urgent miseris, donec re cupitâ fruantur, & in ea pacem inueniant, quam inuenire in iis homo non potest: sed verè dicere, In omnibus requiem quæsiui, & non inueni. quia etiam si vniuersum mundum possideat, æquè, & millies magis inquietus est: vt per huius sæculi potentes luce clariùs euadit. Quæ igitur insania, mundana confectari, & non quærere pacem in te, ô dulcissime IESV? Secundò, cogita vnde fiat, amatores sæculi in terrenis nullam quietem obsequendo vitio, declinando à virtute, inuenire. Primò, quia pax & quies ibi solùm est, vbi bellum non est; at dum cupiditatibus suis carnalis obsequitur, bellum rationi, legibus ac Deo mouet, & animæ suæ subditos sensus ac passiones aduersus rationem armat, & configere cum ea, imò cum Deo facit. quomodo igitur pax ibi esse poterit? quis enim, ait Iob, restitit ei, & *Iob. 9.* pacem habuit? Et Baruch, Si in via Dei ambulasses, habitasses *Baruch. 3.*

bitasses vtique in pace sempiterna : quia scilicet virtutis cultores cupiditates subiiciunt rationi, & ipsam Deo, vnamque cum eo habent voluntatem. & expende quam id æquum & pulchrum sit, vitiumque detestare. Si mens, ait S. Leo, rectori suo subdita, & supernis muneribus delectata, terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, & in suo mortali corpore regnare peccatum non fuerit; ordinatissimum tenebit ratio principatum, & munitiones eius nulla spiritualium nequitiarum labefactabit illusio: quia tunc est vera pax hominis, & vera libertas, quando & caro animo iudice regitur, & anima Deo præside gubernatur. Secundò, perturbatio nascitur ex eo, quòd vitium ac cupiditas pro obiecto habent rem fluxam, mutabilem & caducam: cui animam suam homo affigit, & sic affixam necesse perpetuò cum ea volui, fluctuare ac mutari; vt nauis in turbido mari, ventis concussa, scopulisque allisa: at verò virtus animum Deo, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, coniungit, ipsaque in eo velut in Septentrione acus nautica, & elementum in centro suo conuiescit. Aeger animus se vt ægrum corpus versat in partem omnem, frustra: vicissitudo est malorum, non remedium: palato infecto cibus quamuis varius non sapit, sed molestiam adfert. Tertiò, oritur ex perpetuo metu, qui vitium comitatur. metuit enim priusquam quod optat obtineat, ne non consequatur: grauius, ne obtentum amittat: grauissimè, ne cum hoc orbatus fuerit, id recuperare non liceat; denique Dei vindictam formidat. Quod eleganter Iob expressit dicens,

Leo serm. 1.

Iacob. 1.

Iob 21.

Prou. 28.

Psal. 22.

confi-

consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: *Psal. 26.*
 Deum enim solum querit iustus, eumque possidet, quia *Psal. 75:*
 in pace factus est locus eius.

PUNCTVM II. Considera Primò, unde præterea perturbatio in anima vitiosi hominis oriatur: vtique quia voluntatem suam explere non potest; sed pluriimos experitur diuersam habere, immò etiam aduersari, cum eiusdè habeat rei competitores ac corriuales, & plures esse nequeant eiusdem possessores. Iusti verò & virtutis studiosi semper suam voluntatem perficiunt, quia aliam à diuina nullam habent; nihil autem est quodei resistere valet. Qui enim propriam non habet voluntatem, suam ipsius semper agit voluntatem, & sic nolentes propriam explere voluntatem, inuenimur illam semper expleuisse, vt S. Dorotheus dicere solitus. atque ita talis arbitrio suo agit *Dorotheus,*
 omnia, perpetuoq; lætus iuge conuiuium in animo suo *Eccli 27.*
 experitur: & cum stultus sicut luna mutetur, homo sanctus in sapientia manet, sicut sol, Deumque imitatur. Secundò, attende quòd omnis qui facit peccatum, seruus fit peccati. tanta autem seruitus est vitij vitiosique hominis, vt etsi suam videat se voluntatem explere non posse, cessare tamen ei non liceat: duæ enim sanguisugæ semper dicunt, Affer, affer, ait Sapiens. hinc ebriosus etiam si nequeat vina haurire, concupiscere tamen & ad ea suspirare iubetur, vt seruus peccati: etiam si honor & fama legesque vetent, tamen parere cogitur lasciuus luxuriæ, ebrietati, &c. eadem enim seruitus omnibus vitiis communis est. At virtute præditus vnum Deum timet, nullius iudicium metuit; nulli supplex & obnoxius est; sed triumphat in vera & aurea libertate. Gloriosa, ait Ambrosius, libertas quam nulla seruitus culpæ, nulla peccatorum vincula constringunt, nulla flagitiorum onera, nulla criminum commercia degeneris nexui seruitutis addicunt. Tertiò, cõsidera vitiosum, etiam si facere voluntatè propriam valeat, nihilo tranquilliorẽ esse: quia illa cum

diuina pugnat; ac proinde perpetuò scrupulis conscientia agitatur, & se iudice nemo nocens absoluitur, dum seuerè accusat conscientia, eademque condemnat & torquet. O quantam ex eo gehennâ experiuntur peccatores! neque tantùm, qui grauibus delictis obnoxij, verùm etiam qui defectibus seruiunt, neque mortificationi prauorum affectuum student. Quartò, cõsidera è contrario, quantum sit solatium ex pace in anima iusti, quamq; pulcher cæli aërisque tranquillitatis & maris aspectus, qui fructus pacis in republica. & hæc ad animam transfer. quanti autem hæc, de qua sermo est, pax sit, audiendus S. Paulus. Pax Dei, ait, quæ exsuperat omnem sensum: nihil enim ei sanè comparari potest, securaque mens iuge cõuiuuium à Sapiente meritò appellatur: superatque omnem sensum, nec æstimabitur argentum aurum in comparatione illius. Quantum enim est, ait Ambrosius, non moueri aut turbari metu, non exagitari suspicione, non dolore vexari; sed quasi in litore tutissimo aduersus insurgentes fluctus sæcularium procellarum mentem immobilem fidâ statione placidare!

PVNCTVM III. Considera quanto honore virtus vera etsi in vili & obscuro homine afficiatur, atque ad eò etiam Ethnicis, in Vestalibus & sacrificulis fucata virtus summæ venerationi fuerit, atque etiam num sit. Vide vt viuos Sanctos honorent Imperatores & potentes sæculi; eorum preces & suffragia apud Deum efflagitent; casas eorum vt templa venerentur, vt oracula adeant. Antonium, ait Athan. hominem in extremo mundi limite conditum Principum & omnis celebrat aula regalis, agens de Cõstantino & filijs. Sepulcra verò Sanctõrum sunt velut asylum: velut malorũ omniũ leuamen: quot peregrinationes illuc instituuntur? donaria mittuntur? quo honore, eorũ reliquiæ coluntur? quos, si genus cæteraq; externa bona spectes, nullo mortales loco paulò antè habuerant, vel haberent, si absque virtute essent. Secũdò, vide quàm

honos

Philip. 4.

Prou. 15.

*Ambros. in
lib. 1. de
Iacob.*

*Athan. in
vit. à An-
tonij.*

honus ille verus ac solidus sit, cùm alius omnino vanus. neque enim, vt S. Chrysoftomus, voces illæ populi per quas iudicibus acclamabatur, ex veritate proferuntur: sed ipsæ sunt, quibus fucatum nomen honoris depingitur. quod, vbi potestate defuncti sunt, liquidò apparet. Memoria iusti, ait Sapiens, cum laudibus, & nomen impiorum putrescet. Virtute enim præditi, Reges appellantur: & verè sunt fortiores & meliores, quia dominantur animo suo, expugnatore urbium. sunt enim summi Regis amici intimi; qui cùm suos voluerit honorare, quid nõ præstat? Testatur D. Franciscus eius delicia, D. Dominicus, B. P. Ignatius, S. Catharina Senensis: cum qua & cor commutare dignatus est, aliosque, vt Magdalenam & innumeros, crebrò visere, & magnâ familiaritate honorare. Quid verò Angeli facerent, cùm Regem suum tantâ nos dignatione afficere videant? Ecce quàm verum hoc est: Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui sese humiliat, exaltabitur? Quanta autem sit ignominia vitiorum, patet ex supplicijs reorum quotidianis; quodque, quantumcumque improbos, suorum scelerum pudeat: neque sit quisquam tam potens aut sapiens, qui si vitij seruiat, non ludibrium fiat suis, & amicis & inimicis subsannario. Verissima enim ea D. Pauli sententia: Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, gloria autem & honor & pax omni operanti bonum.

*Chrysoft. 2.
quòd nemo
leditur nisi
à seipso.*

Prou. 10.

Luca 14.

Rom. 2.

O R A T I O.

O Princeps pacis, & gaudium vniuersæ terræ; in omnibus requiem quarit cor nostrum, pacem & tranquillitatem desiderant vniuersi: quia hæc vnica felicitas in hoc statu infeliciq; exilio, vbi militia est vita nostra, inuenire pacem; & ad hoc iustificati sumus à te, vt pacem habeamus apud Deum, per te Dominum nostrum IESUM Christum. Omnium huc spectat labor, hanc luxuriosi, auari, ambiciosi quarunt, sed frustra: non est enim pax impijs, non est pax nisi diligentibus legem tuam. Tu illam nobis at-

Rom 5.

*Isaie 49.
Psal. 118.*

tulisti è celo, & mundo nuntiasti. Verè appellaris Princeps pacis, lapis angularis, qui facis vtraque vnum, & in te reconcilias imas summis. O quanta felicitas illius animæ, quam per virtutem eleuas supra tempestates mundi huius, sanctâ contemplatione defixam! non timebit mala, quoniã tu cum ea es; non agitabitur cupiditatibus cor illius, quia tu ei omnia vnus es; inter prospera & aduersa secunda & tranquilla, quasi in quodam rerum vertice stat, & despicit vniuersa. O pax nostra Deus meus, quis mihi tribuat pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam in foraminibus petreæ, in cauerna maceris? Venisti enim vt pacem habeam, & moriturus pacem reliquisti mihi dicens, Pacem relinquo vobis; pacem meam do vobis. Propitius mihi esto, Domine, ne dem hereditatem tuam, quam sanguine tuo signatam reliquisti mihi, pro re huius mundi vili, caduca & transitoria. in pace factus est locus tuus, vt nec templum fieri tibi nisi à Salomone volueris; neque nasci, nisi in pace; neq; mori, nisi vt pacem nobis impetrares. Ergo si pacem habuero, certus sum quòd tu Deus pacis & dilectionis eris mecum: & quid erit tunc quod vltra petere possim? pax enim ista exsuperat omnem sensum. O quanta, ô quanta cordis pacifici felicitas, nihil cupere, nihil timere, nihil sperare, nihil velle præter tuam sanctam voluntatem, nullo consciëntiæ stimulo vrgeri, omni hora ad mortem, ad aduentum tuum esse paratum! si quis hanc gustauerit, nescio, ait Bernardus tuus, an talis anima vel ipsam gebennam ad tempus experiri horribilius pænaliusq; ducit, quàm post spirituales studij huius gustatam semel suauitatem, exire denudè ad illecebras, vel potius molestias carnis, sensuumq; inexplebilem repetere curiositatem. Neque pacem tantum virtuti tribuis; sed decreto perpetuo diuinæ maiestatis tuæ illam honor versus etiam sequitur. regis enim quada potestate se cohibens rex dicitur, quòd regere se nouerit, arbiter sui, suiq; iuris sit, non captiuus trahatur in culpam, nec princeps feratur in vitium. atque aded sola virtus honorè meretur, improbitatè honorabile facere neque imperia, neque infule possunt: pluris est meritò apud omnes pauper virtute præditus, quàm omnis potentia seculi. Tantus enim quisque est, quantum est in oculis tuis: & eos qui diligunt te, Domine, etiam hic glorificabis; qui autem te con-

Psal. 54.

Cant. 2.

Ioan. 14.

Psal. 75.

Philip. 4.

Bernard.
serm. 35. in
Cant.

Ambros.

1. Reg. 2.

temnunt, erant ignobiles. Verè exclamauit Psalter tuus: Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Cùm verò me infinitâ miseratione dignatus sis in amicum eligere, quia præcepta & consilia tua omnia, quæ accepisti à Patre, nota mihi fecisti; nolo esse amicus huius sæculi, sed vnum te amare toto corde, & totâ mente meâ, te stringere amplexibus animæ meæ, donec adspiret dies, & inclinentur vimbæ, donec appareas mihi, & aperias thesauros caritatis tuæ, qui dilexisti me ante constitutionem mundi.

Praxis ad securitatem animæ comparandam.

Primò, sæpè resignare sese hoc, vel simili modo: Deus meus & omnia, fiat in omnibus sanctissima voluntas tua. Propone-
re verò quisque sibi diuersa potest, vt tentet animum an-
re pugnet nec ne, & se resignare.

Secundò, si quid aduersi accidat, animum collectum seruare,
& cogitare, Tanti est, & pluris pax: atque vti quis omnia pro vitæ
exponit, ita omnia amittat potius quam pacem.

Tertiò, frequens & humilis confessio.

Quartò, supra omnia mansuetudo, & omnem amarulentiam
suspicionēque ex animo suo expellere.

Quintò, moderata occupatio. Martha enim turbatur erga plu-
rima; de illa etiam Moysen Iethro monuit.

Exod. 18.

Sextò, lectio sacræ Scripturæ frequens: quæ de sursum enim
est sapientia, primùm quidem pudica est, deinde pacifica.

Septimò, sensuum diligens custodia.

IACVLATORIÆ.

Pax Dei exsuperans omnem sensum, custodiat corda nostra & in-
telligentias nostras. *Philip. 4.*

O Domine, fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec re-
quiescat in te. *August.*

Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. *Psal. 118.*

In pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu, Domine,
singulariter in spe constituisti me. *Psal. 4.*

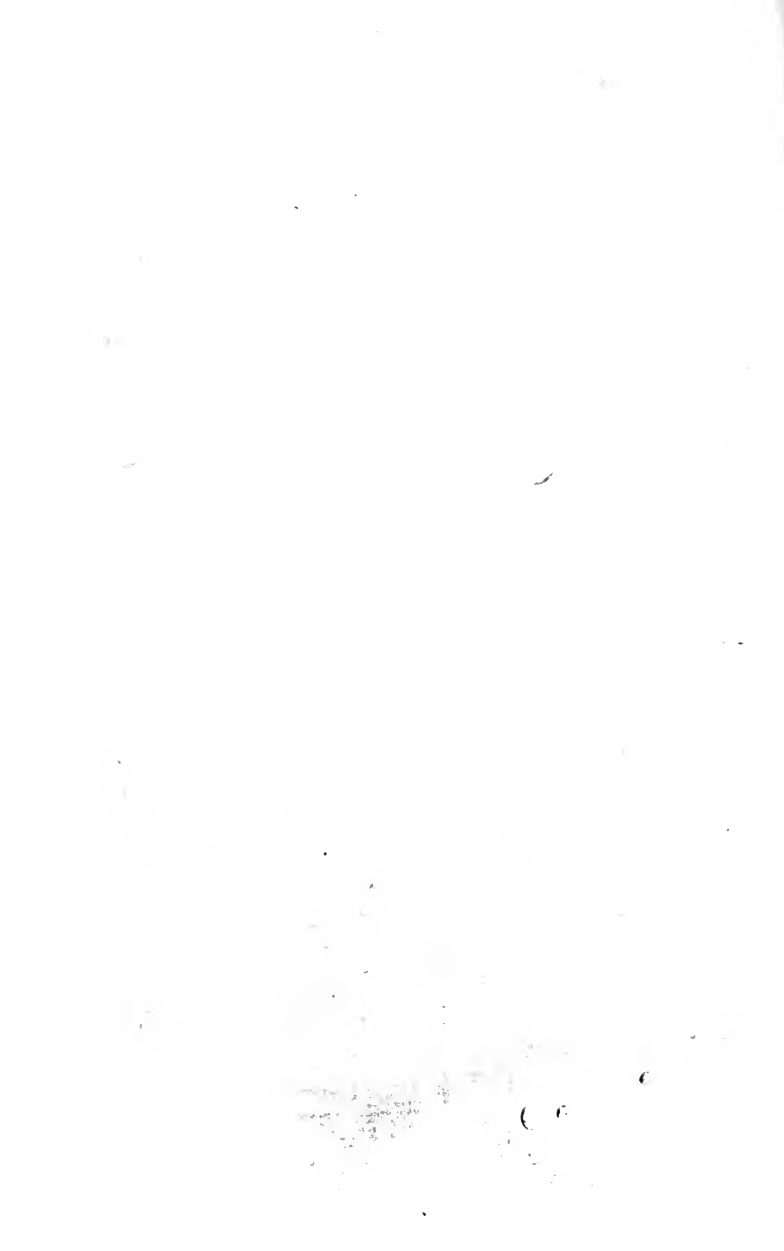
VIGESIMÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

O quantum gaudium habet qui virtutem sequitur! hoc saltem te trahat ad eam N.

VNiuerſus A mundus non valet explere cor tuum, quod variorum B desideriorum flatibus exagitur. cur igitur à virtute abduceris ſtultis C vitiorum illecebris? nimirum vt è fædo D lacu potes, ad quem periculosâ & ambagiosâ E viâ deerras; ubi F ſuperbia, luxuria, auaritia te allectum in G belluam deformant, & in H inferni barathrum detrahant. ecce I regnum Dei intra te eſt; quid fruſtra alibi quaeris? en maxima K gaudia virtutis qua cor verè replent, qua L B. Xauerius aliq̄, Sancti, etiam in hac vita deguſtarunt. Hauſta certè ex Deo bonorum fonte gaudia ex M corde exundant, illudq̄ ſatiant; ex peccati autem lacu hauſta lætitiæ N perfluunt ac dilabuntur.

C A P V T X X X V I I .

De octauo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Gaudio, ob quod virtutem sequi oporteat.

PVNCTVM I. Considera Dominum pro sua erga homines benignitate ita ordinasse, vt traherentur voluptate ad operandum: atqui si corporalis voluptas hanc vim habet, multò magis spiritualis, id est ea quæ ex virtute promanat. Si ergo voluptate à virtute abstraheris (vnusquisq; enim tentatur & auocatur ab ea abstractus & illectus) vide quanto maior ac melior, eaq; sancta & vera, ex virtute quàm caducis istis huius mundi deliciis, voluptas emanet. Primò, quia ista fœda & turpis & falsa est. Adeò vt Aristoteles dicat, delectationes corporis fœdas ac turpes, non esse veras delectationes: quoniam non tales videntur, nisi iis qui malè sunt affecti. *Arist. 10. Ethic. 3.* Vt, ait, pueri sua crepundia æstimant, quæ viri contemnunt: fœdæ autem adeò sunt, vt olim etiam Philosophi ac Poëtæ homines in belluas ac feras mutari finxerint, qui amoribus Circes capti essent. Neque incommodè. Nõne enim videmus superbum, instar pauis ambulare? luxuriosum instar capræ lasciuire? gulosum velut porcum in ventrem & cibum prònum ferri? Neque quisquam est honestior, qui affectus eiusmodi præ verecundia non dissimulet. Vide igitur quàm in se turpia illa sint gaudia, & vilia. Consolatio enim verè, vt Bernard. mundi vilis est, & ad nihilum utilis, & quod magis metuendum, est veræ & salubris delectationis impedimentum. Equidem quid insanè appetit gulosus, ob quod maria traiciuntur, animæ intercunt, cælestis hereditas deperditur, vt Esau primogenitura;

*Arist. 10.
Ethic. 3.*

*Serm. 4. in
vig. Nativ.
uit.*

tura;

tura; Religiosi Ordines periclitantur? frustū carnis, bolus vnus atq; alter dulcior, & eo carior quo rarior. Secundò, vide quantā molestiā, quā longā ac difficili viā quærat-
Gregor. 20.
Moral. c. 6.
 tur, vt verè his applicet illa tob Gregorius: Qui inter eiusmodi lætantur, quasi sub sentibus delicias reputant. neque enim, ait, sine grauibus curarum molestiis possunt temporalia, quæ appetunt, vel non habita quærere, vel quæ sita seruare, inter æquales præstantiorem gloriam appetere, semper praua agere: & tamen, ne opinionem præiudicij habeant, formidolosè custodire. Hebræis iis similes sunt, quibus manna non sapiebat propter ollas carniū, porros, & allia Ægypti. Quid enim signatur per ollas carniū, nisi carnalia vitæ opera, in tribulationis doloribus, quasi ignibus excoquenda? quid per pepones nisi terrenæ dulcedines? quid per porros & cepas exprimitur (quæ plerumque qui comedunt lacrymas emittunt) nisi difficultates vitæ præsentis, quæ à dilectoribus suis & non sine luctu agitur, & tamen cum lacrymis amatur? Tertio, attende, quòd hoc genus bonorum non tam bona sint, quàm minora mala: iisq; nihil agi aliud, quàm vt grauiore compedes in leuiore mutemus. Fames vrget? suaue est comedere. satur es? grauius est edere, quàm esurire. Itaque nulla delectatio liquida, aut pura, sed permixta multis amaritudinibus. Denique ea conditio est delectationum sensualium, quòd dum habentur, fastidiuntur; dum non habentur, desiderio torquent: spiritualium verò & appetitus placet, & experientia magis. Igitur sic ratiocinare: Si desiderium torquet terrenorum, multò magis præsentia; ac proinde ea abominare. quis enim hostem propinquum, & intra muros existentem propulsare poterit, si absentis timore totus concutiatur? Quarto, attende ideò hominem verè recreari terrenis non posse, quia illius naturæ non cōueniunt: sicut videmus alios cibos hominibus, alios belluis gratiores. Cùm igitur hæc infima tantum hominem oblectent,

ctent,

Greg. hom.
36. in Euāg.

ſent, quantum cum belluis participat , ſequitur propriam nobilioremque illi longè eſſe ſecundùm rationem delectationem, ac multò maiorem.

PVNCTVM II. Conſidera verò maiores longè ſpiritus & virtutis delectationes, quàm corporis eſſe. Primò, quia ſpirituale bonum & obiectum melius eſt & nobilius: vnde oculo , quàm ratione carere malimus. Secundò, coniunctio maior , quia ſenſus tantùm in accidentibus hæret, & corporis delectationes perpetuò fluunt, mentis verò ſimul totæ ſunt, vt res ipſæ, quas concipimus. Tertiò , quia bona ſpiritualia manent , alia pereunt. Sed quodnam eſt obiectum pietatis , quod omnibus nobilius? certè Deus. quid ergo mirum ſi amplexus eius, quo ei iungimur ſummo bono, ſuauiſſimus iucundiſſimusque ſit? Fit autem ille, quando iungitur anima Deo per veram virtutem, maximè per amorem, & contemplationem , in qua etiam Ariſtoteles & Philoſophi beatitudinem poſuerunt. Attende iam quanta gaudia Sancti ex ea perceperint, adeò vt ferre nequirent eorum magnitudinem, vt de B. Ephrem, B. Xauerio accepimus, cùm, Sat eſt Domine, fat eſt, exclamarent. Ratio autem, quare in Deo beatitudo, ſola, vera & ſumma ſit delectatio hominis, eſt, quia finis illius Deus eſt: quidquid autem finem ſuum attingit, beatitudinem ſuam confequitur. Primò, quia ſolus ille animam ſatiat, cætera omnia nullo pacto: non magis quàm ſi quis fumo aut vento ſe paſcat. Comedent (inquit Oſeas, de impijs loquens) & non ſaturabuntur. Sicut , ait Hieronymus , iuſtitia ſaturat , ſic iniquitas ſubſtantiam non habens vanâ comedentes fraude deludit , & vteros comedentium vacuos derelinquit? At Iſaias ſomniantibus mundanos comparat , qui ſibi comedere videntur, & expergefacti eſuriunt. O quæ infelicitas pertuſo dolio haurire debere fruſtra! aërem captare fruſtra! Ea eſt mundani inſania, ait Bernardus, vt quaſi famelicus inflati buccis aërem hauriat , eo que ſaturari liquimus.

Oſea 4.
Hieron.

Iſaiæ 29.

Vide Bern
in ſermone,
Ecce nos re-
turari liquimus.

turari speret, aut fumum sulphureum excipiat: non enim impletur. Sapiens verò: Auarus, inquit, non implebitur pecuniâ, & qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis: quod aliis omnibus vitiis commune est. Ecce nihil negauerat Salomon oculis suis, & vidit omnia esse vanitatem, & afflictionem animi. Contrà verò qui esuriunt & sitiunt iustitiam, & hîc & in futuro saturabuntur. Tertiò, vt homini benè ac beatè sit, oportet, vt illud, per quod id ei obtingit, eo melius sit, ac inuito auferri nequeat: quod virtus sola, & Deus est, cui per virtutem homo coniungitur. O quanta rerum in mundo vicissitudo & inconstantia! virtus verò, & eius opes perpetuæ & inuiolabiles Dei gratiâ sunt.

PVNCTVM III. Considera hominem esse velut sitibundum, & mundanum per ambages longas & molestas querere explere sitim, sed instar hydropici augere, & haurire quasi ex sulphureo aut falso lacu, quò concupiscentia inuitat: iustum autem vbiq; Deum habere præsentem, fontem bonorum omnium, imò regnum Dei intra nos esse. O quanta igitur indignitas atque insania, eum derelinquere! Id queritur per Ieremiam Dominus: Me dereliquerunt, ait, fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas, quæ continere non valent aquas. Sitiuit verò anima mea ad Deum, fontem viuum, quando veniam & apparebo, quando veniam & adimplebis me lætitiâ, cum vultu tuo? Secundò, considera certissimum esse, si dimidium laboris & molestiæ pro vera virtute suscipias, eius quæ pro mundo sustinetur, te beatum hîc verè & æternum futurum.

*Eccles. 5.**Eccles. 2.**Matth. 5.**Ierem. 2.**Psal. 41.*

O R A T I O.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita de- Psal. 41.
 siderat anima mea ad te, Deus: sitiuit anima mea ad Deum
 fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam,
 Deus meus: Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi Cant. 1.
 cubes in meridie; ne vagari incipiam post greges sodalium tuo-
 rum. si dederò somnum oculis meis, & requiem temporibus meis, Psal. 131.
 donec inueniam locum tuum, Domine IESV, & requiescam in
 tabernaculo tuo! ecce in terra deserta, inuisa & inaquosa, appa- Psal. 62.
 rebo tibi, vt videam virtutem tuam, & gloriam tuam. Ne
 abscondis faciem tuam à me: quæ enim est expectatio mea, non-
 ne tu, Domine? non vltra ambulabo vias difficiles & prauas. vbi
 enim sunt delicia, propter quas lassati sumus? nonne fœda, turpes
 & illiberales, ob quas, cum præterite sunt, erubescimus? Verè, verè
 amarum est, amarum te derelinquere, dulcissime IESV. O
 insaniam filiorum Adam? etsi sis præsens, Oceane omnium
 bonorum; ecce fugiunt, & querunt fœdas lacunas, vel-
 ut Sodome lacum, quæ sitiiri non sedant, sed accendunt. ô gau-
 dium, quod de te sumitur, Deus meus, quale gaudium? nouit ille
 qui te nouit, qui gustauit, quàm suauis sis, Domine, his qui dili-
 gunt te. quid quaris anima mea? delectare in Domino, & dabit
 tibi petitiones cordis tui. Bonum tuum quare: est enim bonum August. in
 aliud alteri, & omnes creaturae habent quoddam bonum suum. Psal. 102.
 pecori bonum est implere ventrem, carere indigentia, dormire,
 gestire, viuere, sanum esse, generare. Tale tu bonum quaris cehe-
 res Christi? quid gaudes? quia socius es pecorum? erige spem tuam
 ad bonum bonorum omnium. Tu enim, Deus meus, omne bonum
 es, & solus satiare animum potes: tu solum gaudium continuâ
 iucunditate firmissimum, delectationes in dextera tua vsque in
 finem. hoc est quod amo, cum te, Deus meus, amo omne bonum &
 perfectum, & permanens, & liquidum. Delicia omnes alia bre-
 ues, siue ex honore, siue ex voluptate: vana enim omnia & cadu-
 ca sunt & incerta. quis enim gloriari de fauore mundi potest, qui
 momento fugit: incertus perpetuè est, blanditurque, vt Ioab, &

occultè occidit: leniter influit, & in fine mordet vt coluber. Experiuntur filij huius seculi stimulos cogitationū, conscientia morsus, quibus conditur aut potius extinguitur. quid esse dulce potest absque te, ô dulcedo summa, felicitas nostra, & gaudium super omne gaudium. Melior, melior est dies vna in atrijs tuis super millia, meliores sunt mica quæ cadunt de mensa Domini mei, delicijs vniuersa terra. In te verd omnia habentes, propter quid, precor, te relinquemus? Miror in sole splendorem, in flore pulchritudinem, in pane saporem, in terra fecunditatem, sed à te Deo vniuersa hæc sunt: nec dubium quin multò amplius reseruaueris tibi, quàm dederis creaturis creator meus. Taderet tamè fortè adspirare, si longaper desertum foret via; sed ecce, si volo, amicus tuus esse iam possum per gratiam tuam, & letari coram te, & in mente secura iuge tibi parare conuiuium, gloriaq; & honore coronari. Videte, quæso, oculis vestris, aiebat Ecclesiasticus tuus, modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem: accede ad eam, & sustine bonos fructus illius: in opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus eius. Cupio igitur ex nunc, ex hoc momèto serid te, Domine IESV, sequi, & virtutem amplecti: si enim hoc fecero, ecce cor meum & caro mea exultabunt in Deum viuum; si non egero, tribulatio & angustia me manent. quid mihi ergo est in cælo, & à te quid cupio super terram? Tu es spes mea, portio mea, in terra viuentium.

Praxis ad gaudium è virtute captandum.

PRima. Cùm homo sese voluptate allici sentit, suspendere animum, & moderari desiderium. quia id quod per vitium quaerit, vel sperat, orando, seque superando, longè nobilius & vtilius acquirere potest.

Secunda. Quoties voluptas inuitat, cogitare quod D. Bonaventura, se iam eâ fructum esse: nihil enim interest verè an solâ opinione tuâ voluptate fructus sis. Cùm nihil post eam supersit nisi dolor ex usurpata voluptate, quam poteras in Domino quaerere, & haurire de fontibus Saluatoris.

Tertia. Mortificationem & abnegationem in magnis & paruis rebus exercere: mirè enim id conducit; neque difficile erit, si pro

Bern. serm.
I 10 fest.
omnium
Sanctorū.

Eccli 51.

Psal. 83.
Psal. 72.
Psal. 141.

pro tali creato solatio omisso. æternum paratum esse certò sciat: Imò etiã diuinum nunc in hac vita. Quòties enim quis propter Dei amorem aliquid relinquit, & liberalem erga diuinã maiestatem se ostēdit, toties illam erga se liberauiorem vicissim experietur. Non vincit enim sapientiam malitia, neque liberalitatem ipsam inopia nostra. Imò omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut soroꝛes, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen Domini, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. At quando, inquires, illud centuplum? Respondit Dominus, Amen dico vobis, accipiet centies tantum nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & soroꝛes, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in sæculo futuro vitam æternam. Hoc est quod in Canticis insinuat sponsus: Veni in hortum meum, id est animam, melli myrrham meam, quia ad mortificationem excitat; comedi fauum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite amici, & inebriamini charissimi. Mox enim post mortificationem fauum animæ habuit, & vinum propinat lætificans cor hominis. Visitat animam & terram nostram, inebriat eam, & multiplicat pluuias gratiarum vt locupletet eam.

Sap. 7.

Matth. 19.

Marc. 10.

Cant. 5.

Psal. 64.

IACVLATORIÆ.

VNam peti à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vita mea, vt videam voluptatem Domini, & visitem templum eius. Psal. 26.

Credo videre bona Domini, in terra viuentium.

Ibidem.

Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabu eos. Psal. 35.

Quoniam apud te est fons vita: & in lumine tuo videbimus lumen. Ibidem.

Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam, quoniam transiit in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei. Psal. 41.

VIGESIMÆ PRIMÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Inspice, & imitare virtutis N. exemplar, quod tibi à Domino monstratum est.

Attende, Christiane, quoties Spiritus sanctus & Christus Dominus in A Scriptura præclara tibi virtutum documenta dederit; en ut B virtus tibi ostendat, quot exemplis C Dominus Iesus præcesserit; D hunc sequere, & E inspice, & fac secundum exemplar in monte monstratum. audi F Christum in monte nos docentem, ut se, & G virtutem quam ostendit, sequamur. audi H Deum Patrem illud ipsum præcipientem: fuge denique I peccatum, quod à Christi sequela, & crucis, siue virtutis ardua viate in interitum auertit. Vnusquisque enim tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus, & ad peccatum vel horrore asperitatis, qua in virtute est; vel amore voluptatis momentaneæ, qua in vitio reperitur, inuitatur.

C A P V T XXXVIII.

*De nono medio meditationem atque affectus
eius ampliandi, siue de Imitatione Christi.*

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, Deum Patrem illis ver-
biste alloquentem: Vide terræ vermicule, adspice homo
vapor admodicum parens: sic Deus dilexi mundum, vt Ioan. 3.
Filium meum vnigenitum darem, vt omnis qui credit in
eum non pereat, sed habeat vitam æternam: & attende
quanto amore tale prototypon tibi dederit diuina bo-
nitas, infinities perfectius Sanctis omnibus. Adspice
quibus coloribus dignatus fuerit illud pingere: est enim
in eo candor lucis æternæ, & castitatis virginæ imago, &
figura substantiæ Patris, coccus & purpura è pretioso san-
guine agni immaculati. Et considera, precor, an, cùm tale
dederit exemplar tanto sumptu paratum, è cælo demis-
sum, contèni illud à te deceat & despici. Imaginare Deum
Patrem statuere paruulum IESVM in medio nostri, &
dicere: Nisi quis humiliarit se sicut paruulus iste, non in-
trabit in regnum cælorum. Amplectere illum, qui cùm ter-
maximus sit, propter te factus est paruulus, & minoratus
ab Angelis. Secundò, attende, quòd quemadmodum vi-
dere Deum, sicut est in cælo, est beatitudo summa; ita hîc
IESVM Christum nosse & imitari, summa dignitas & felici-
tatis. Tertiò, quàm triste, vt ita loquar, sit Christo Do-
mino ipsum se statuisse exemplar in cruce tantis cum tor-
mentis, vt a beatum redderet, vt te illi, maximè tu, ô Re-
ligiose, conformares, & hoc ipsum à te cõtemni. Quartò,
Dominum descendisse ex infinito amore de cælo, vt no- Ias. 14.

bis viam ostendat, (ipse enim via, veritas & vita) vt ouem errantem reducat: & eheu! quoties extendis manum tuam, IESV benignissime, & non est qui adspiciat: vocas, & renuimus! ô quàm iustè quereris per Prophetam tuum: Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem mihi! ô quàm luctuosum tibi, bonitas infinita, audire à filiis quos emisti pretio magno sanguinis tui, Recede à nobis, scire tuam viam nolumus!

PVNCTV. II. Considera, in quo imitari Dominum IESVM oporteat, & attende Primò, reformâdas tibi esse tres potentias animæ tuæ, per peccatum originale plurimùm deprauatas. Cogita igitur quàm sanctas in memoria habuerit cogitationes, quàm pium ab omni errore & falsitate intellectum, voluntatem ab omni amore terreno alienam, & infinito Dei Patris repletam. Excute verò tres potentias tuas, & earum vulnera Christi exemplo sanare contende. Secundò, considera qualiter passiones, quæ versantur circa bona mundi, honestum, vtile, delectabile, & velut Iacob & Esau in ventre matris, sic in anima nostra luctantur, refranarit, & ad meliora concupiscibilem bona trâstulerit, & ad mala animæ nostræ irascibilem. Ingredere igitur cor amantissimi IESV, Primò, ab omni perturbatione passionum liberum; Secundò, ab intétione obliqua; Tertio, à mundana delectatione; Quarto, à placendi hominibus desiderio; Quintò, ab inutilli cogitatione; Sextò, à superflua cura; Septimò, à noxia amaritudine; Octauò, ab inani complacentia; Nonò, ab affectu creatæ consolationis; Decimò, ab anxietate; Undecimò, ab impatientia; Duodecimò, à propria voluntate. maluit enim perdere vitam potiùs, quàm obedientiam; atque illam ad eò commendauit, vt centuplum ei promiserit, & decreuerit cum, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, suum non posse esse Discipulum. Animaduerte simul paupertatis vritatem, mansuetudinis, sancti luctus, quanta in Christo esuries iustitiæ, quanta

ra misericordia, cordis mundities, amor pacis, patientia, zelus, & humilitas: de qua quod dicit D. Leo, ceteris omnibus virtutibus potest applicari; nulli aspernanda diuinitum est, nulli est erubescenda nobilium: nec enim in tantum prouehi potest felicitas humana fastigium, ut existimet sibi pudendam, quod Deus in forma serui non est arbitratus indignum.

*Leo serm. 2.
de Resur-
re. 3.*

PVNCTVM III. Considera conuersationem Sapientiae aeternae, in omni actione suauissimam ac prouidentissimam. certè nullam vnquam, ut Sapiens ait, amaritudinem habuit, sed in omnibus obedientiae, caritatis, purae intentionis, deuotionis heroica exempla reliquit. Tu itaque similiter numquam à diuina voluntate desecte, neque in opere, neque in modo; sed in aduersis & prosperis aequalis semper eum intueri: quoniam oculi Domini multò plus lucidiores super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes, in absconditas partes. Non patiaris exempla tam illustria frustra tibi esse proposita. Exemplum enim dedit nobis, ut quomodo ipse fecit, ita & nos faciamus. Et qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulauit & ipse ambulare. Considera praeterea, quòd tibi nò solùm Christus Dominus imitandus sit, sed etiam Pater noster caelestis: sic enim mandatum habemus; Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est. Quocirca mysteria & virtutes humanitatis, veluti ostium esse existima, quo ingrediaris in potentias Domini, & ad considerationem perfectionum illius. Ego enim sum ostium, ait Dominus, per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Itaque perfectiones Dei, v.g. longanimitatem, prudentiam, sapientiam, liberalitatem & bonitatem, etiam in actionibus considera, ac tibi imitandas esse statue.

Sap. 8.

Eccli. 23.

*Ioan. 13.
1. Ioan. 2.*

Matt. 5.

Ioan. 10.

Vide libellum D. Thoma de diuinis moribus.

O R A T I O.

O IESV amantiſſime, limpidiſſime fons, & ſpeculum omnis perfectionis, in quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, in quo theſauri ſcientiæ & ſapientiæ Dei reconditi: de plenitudine tua omnes accepimus, gratiam pro gratia. Coloff. 2. Ioan. 1. Pſal. 142. Verumtamen aret adhuc anima mea, & facta eſt ſicut terra ſine aqua tibi: necdum transformata eſt in te. Fac igitur mihi hanc gratiam, vt te imitari, in te eſſe, viuere, moueri perpetuò queam, ac perfectiſſima virtutum exempla in me ſecundùm ſignaculum tuum exprimere. Nonne enim meritò queri poteſt, ſi ego ſeruus miſer & miſerabilis, renuam ſequi te? Quid: pudebitne? ſed gloria magna ſequi Dominum. dolebit? ſed non contriſtabit iuſtum, quidquid ei acciderit, ſemperq; eſt rectis corde lætitia, quoniam apud te eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Prou. 12. Pſal. 35. Quid igitur me auertet à te, & veſtigijs tuis, quæ video ſanguine rubere, lucere igne caritatis, ſentio ſpargere odorem, quo rapiar in amorem tuum? Tu eſ exemplar, quod nobis in monte monſtratum, cupio imitari per gratiam tuam, cupio potentias anima mea tibi conſecrare. Procul deinceps ſit tumultus cogitationum mundanarum, & inanium rerum, à memoria mea: ornabo eam caeleſtium rerum cogitationibus, & auferam de templo tuo, id eſt, corde meo, idola priſtina vanitatis meæ. O vtinam eorum quæ retro ſunt oblitus, ad ea quæ ſunt priora me extenderem, ſemper de te cogitarẽ, ex omnibus quæ ſenſibus concipio, ingrederer in potentias tuas! quàm facile, ſi hanc clauderem memoria portam, vt facere omnino ſtatuo, omnes animi mei motus ſedarem! Nam ſimul atque huc ingreſſus eſt inimicus, aut ſuperbiæ, iræ, luxuriæ ſcintilla admiſſa, conturbatur anima mea, & offunduntur intellectui tenebræ, vt te lux vera, quæ illuminas omnem hominem, nequeam, nec rationem, quam mihi ducem dediſti, intueri. Veni lux beatiſſima, & reple cordis mei intima, vt nouerim me, & nouerim te, & quòd nihil ſint omnia præter te: tu ſolus es, qui es, cætera vrbra ſunt, & vanitas vanitatum. Concede verò mihi, vt quæ beneplacita tibi eſſe cognouero, quæ iuſta, bona at ſancta, ea etiam talia ego vere

vè cecus & inspiens esse iudicem. Tu sapientissimus enim es-
 tupotentissimus, optimus, pulcherrimus, dignissimus vt ab om-
 nibus, & solus diligaris. Tu lux aeterna, & sapientia aeterna,
 scrutaris omnia, vti fecisti omnia. Quomodo igitur non
 credam tibi, sed potius mundo fallaci? Aufer à me, quaso, cecita-
 tem illam, errorem, & ignorantiam. Da mihi credere Scripturæ,
 verbo tuo, & sacris tuis Doctoribus, ac Superioribus meis. Sed cum
 scienti bonum, & non facienti, peccatum sit illi, da, obsecro, vt
 quod video bonum, hoc agere me delectet: da voluntatem sanctam,
 vt nihil velim nisi te, aut propter te: sit mihi cibus facere volunta-
 tem tuam, iudicium proprium abnegare, numquam nisi prudenti-
 a meæ, vt tibi, benignissime IESV, fuit cibus facere voluntatem Ioan. 4.
 Patris tui, cibus verè & millies suauissimus. Illa enim est norma
 omnis bonæ voluntatis: quacumque ab hac deflectit, obliqua, &
 praua, & iniusta est. O vtinam vnum sit mihi velle tecum, vnum
 iudicium, nihil arbitrer me scire nisi te IESVM, & hunc crucifixum;
 nihil sperare aut velle queam, nisi fieri voluntatem tuam; vt mea
 illi vnita iam non mea, sed tua, non hominis miseri ac improvidi,
 sed Dei mei sit, ac deiformis, vna sit cum tua, quia tum demum,
 scio, recta erit, & sancta, & perfecta. Da mihi, Deus meus, forti-
 tudo mea, ita passiones amoris, odij, gaudij, tristitiæ, spei, & timo-
 ris moderari, vt te, pulcherrime sponse animæ, in pace cordis mei
 morari delectet. O quantum bonum habet, qui illas sic reprimat, vt
 seruiant sibi, & tibi, propter te! sed, eheu! sapè hæcenus abripior,
 & seruire cogor. Verum tamen ex nunc detestor & abominor eas,
 & tibi toto cordis affectu dedico, vt seruiant tibi omnibus diebus
 vitæ meæ, & imitator tui existam, creatura Creatoris, mancipium
 Domini, discipulus Magistri optimi, filius Patris benignissimi. Ex-
 audi, Domine, hoc desiderium meum, vt iuxta vocationem meam
 exprimam vitam tuam, ô speculum omnis perfectionis; in omni-
 bus cogitationibus, verbis & actionibus meis, vitam meam tuæ si-
 milem reddam; humiliter, tranquille, feruenterq; operer secundum
 voluntatem tuam, sicuti enim palme non potest ferre fructum nisi Ioan. 15.
 manserit in vite, sic nec ego nisi per virtutem in te mansero. O vti-
 nam, humillime IESV, cognoscant omnes, quod discipulus tuus sim,

non tantum sicaritatem habuero (quod est vinculum perfectionis) sed etiam humilitatem, abscondendo virtutes, vt tu gloriam tuam; locum infimum semper petendo, non primas cathedras; quas, sicut & superbiam, detestor, vt pannum menstruata. Desidero tecum, humillime IESU, ambulare: nolo superbire, cum tu te humilias; nec sedere, vbi tu stas, Rex meus, & Deus meus; nec deliciar, vbi caput meum, Christe IESU, cruciaris; neque honorari, vbi ignominiam elegisti. Ego, aiebas, non quero gloriam meam, est qui querat & iudicet: ita ego desidero, siue comedam, siue bibam, siue quid aliud agam, omnia ad gloriam tuam facere; presentia, caduca & fluxa contemnere; celestia & eterna appetere; tibi me resignare, & omnia accipere de manu tua amabilissima per gratiam tuam. Amen.

Praxis ad Christi imitationem dirigens.

Prima. In omni dubio, cum heres quid tibi dicendum vel agendum sit, considera, quomodo Christus IESUS, Sapientia eterna ea diceret aut faceret, & gratiam illius implora, vt eum valeas imitari.

Secunda. Aliquando in examine idem cogita, & animaduerte, quomodo in hoc, vel illo, Dominus IESUS sese gessisset, qualiter locutus fuisset, quid egisset.

Tertia. Cum vitam tuam ordinare actionesque tuas volueris in secessu & quiete, sige Christum Dominum tibi presentem, & actiones singulas ad illius normam compone ac diuige.

Quarta. Cum mandatum celeste acceperimus a Deo Patre, vt audiamus Christum Dominum & imitemur: ab Apostolis enim in monte Thabor caelitus haec vox audita est: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipsum audite; necesse vt quoad fieri potest illud impleamus. Ideo enim Verbum caro factum est, & habitauit nobiscum, vt exemplo suo nos inuaret, & homo sese ei conformaret. Qui propter qui vult ad perfectionem contendere, & ad vitam ingredi, faciat quod S. Bern. fecisse se profitetur: meditationem instituat de vita & morte Christi Domini nostri, & ex illa & ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus illius colligat sibi fasciculum myrrhae, qui inter vbera sua comoretur, id est, perpetuo oculis obuerfetur. Licet enim variae sint meditationis materiae, haec tamen vna instar omnium est, haec ostium ad omnem virtutem & contemplationem, quod Dominus innuere etiam voluit, dicens, Ego sum ostium, per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur,

Ioan. 8.

1. Cor. 10.

Matth. 17.

Bern. serm.
43. in Cant.

Ioan. 10.

dietur, & pascua inueniet. Ad quod elegāter & suauiter Bernard. *Serm. 15. in*
IESVS, inquit, est mel in ore, in aure melos, in corde iubilus. Sed *Cant.*
 est & medicina. tristatur aliquis nostrūm? veniat in cor **I**ESVS, &
 inde saliat in os, & ecce ad exortum huius nominis lumen, nu-
 bilum omne diffugit, redit serenum. Labitur quis in crimē, currit
 insuper ad laqueum mortis desperando? nōne, si inuocet nomen
 vitæ, confestim respirabit ad vitam. Cui aliquando stetit ante fa-
 ciem salutaris nominis, duritia vt aliolet cordis, ignauitæ torpor,
 languor acedia? cui fons fortè siccatus lacrymarum inuocato **I**ES-
 SV non continuè erupit vberior? Nihil ita iræ impetum cohibet,
 superbix tumorem sedat, sanat lioris vulnus; extinguit libidi-
 nis flammam, sitim temperat auaritiæ, ac totius indecoris fugat
 prauitatem. Siquidem cum nomino **I**ESVM, hominem mihi pro-
 pono imitem & humilem corde, benignum, sobrium, castum, mi-
 sericordem, & omni denique honestate ac sanctitate conspicuū,
 eundemque ipsiua Deum omnipotentem, qui suo me & exēplo
 sanat, & roborat adiutorio. Hæc omnia mihi sonant, dum inso-
 nauerit **I**ESVS. Sumo igitur mihi exempla de homine, & auxilium
 à potente: illa tamquam pigmentarias species, hoc tamquā vnde
 acuam eas, & facio confectiōem, cui similem medicorum face-
 re potest nemo. Hoc tibi electuarium habes, ó anima mea, recon-
 ditum in vasculo vocabuli huius, quod est **I**ESVS, salutiferum
 certè & quod nulli vñquam pesti tua inueniatur inefficax. Sem-
 per tibi in sinu sit, semper in manu, quò tui omnes in **I**ESVM & *Cant. 8.*
 sensus dirigantur & actus. Pone me, inquit, signaculum in cor-
 de tuo, signaculum in brachio tuo. S. Bonauentura verò sic ait *Bonau. s. m.*
 Venerabilis passionis Christi continua & deuota meditatio men- *diuin. c. 1.*
 tem ab huius sæculi mundanis & carnalibus concupiscentijs se-
 questrabir, cor tuum ad spiritualia & caelestia subleuabit, quid
 cogitandum sit, quid loquendum, quid respondendum, quid ta-
 cendum, quid vel qualiter agendum tibi veraciter indicabit.

IACVLATORIÆ.

AVdi Dominum quasi tibi loquentem: *Venite filij, audite me,* *Psal. 33.*
timorem Domini docebo vos.

Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur. *Ibidem.*

Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. *Matth. 16.*

Exemplum dedit vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. *Ioan. 13.*

VIGESIMÆ SECUNDÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

Attende beneficia ac dona Dei, quibus ad virtutem N. meritò prouocaris.

Considera beneficia, quibus ad virtutem te inuitat Deus: A creationis, B incarnationis, C redemptionis, D Sacramentorum & gratiarum. Deus enim te E pascit ac vestit, F liberat à multis malis atque miserijs, & per G Angelos suos dona mittit, vè olim H Israëlitis. Deus I pluias, K solem, L & incrementa frugum ad tuos vsus & oblectamenta offert; vt tu M virtutem sequaris. Cùmque hac omnia Deus ex summa N caritate faciat, non liquesces vicissim amore? equidem par est vt virtutem, et si per se amabilis est, vitiumq; abominabile, amore Dei ac Domini nostri, & ob beneficia quibus prauent nos, amplectamur.

()

CAPVT XXXIX.

De decimo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Beneficiis Dei, quibus ad perfectionem nos inuitat.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.

ORATIO, vt supra.

PUNCTVM I. Considera Primò, hominem à Deo eius beneficentiâ ex nihilo creatum esse, ad imaginem & similitudinem ipsius; ac proinde non sicut pullum onagri liberum, sed Deo subiectum esse oportere; eiusque non mandatis tantùm, sed nutibus & inspirationibus, si suo rectè velit munere fungi, obedire. Ad hoc enim creatus est à Domino, cuius ipse totus est. Clamat, ait Laurentius Iustinianus, innata ratio, vt quisque se illi subiiciat, à quo habet, vt sit: numquid ergo gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum à quo trahitur? quomodo si eleuetur virga contra eleuantem se. Væ qui contradicit fictori suo, testa de samijs terræ: numquid dicet lutum figulo suo, Quid facis? aut homo, Quare præcipis nobis, aut exigis hæc? Considera etiam præstantiam & excellentiam diuinæ maiestatis, præfertim si nobiscum comparetur, eaque de causa studendum illi omnibus modis placere & seruire, cum minùs præstantia aliis præstantioribus naturaliter subdantur. Secundò, incarnationis & redemptionis beneficium expende, emptosque esse nos pretio magno, sanguine Agni immaculati, vt glorificemus & portemus eum in corpore nostro. Tertiò, et si ista magna sint, valdè tamen illustrantur, sentendamus Deum ab æterno nos elegisse, ante mundi constitutionem, vt essemus filij eius & vasa in

Iob 11.

Laur. Iust.
lib. 1. c. 5.

Isaia 45.

1. Pet. 1.

in honorem; ad hoc media decreuisse, & mox vt nati sumus, ad Baptismi fontem p̄duxisse, in Ecclesia educasse, in arca vera constituisse, Sacramenta dedisse, vt essemus genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vtque virtutes eius annuntiaremus. Misericordissime Deus, quid retribuam aeternae bonitati tuae, qui me video vocatum ad fidem & gratiam tuam, & simul innumeros in gentilitate & perfidia nasci & mori? & pro his omnibus graue mihi erit virtutem, id est, pulchritudinem, salutem, decorem, opes, gloriam animae meae amplecti? praesertim cum non solum tanta dederis, sed etiam maiora multo promiseris, ostentans perpetuo caelum, solium regni tui, praemium nostrum, inferno abstruso: quia amari mauiis, quam timeri.

PUNCTVM II. Considera quoties id Rom. 3. vsurpare possis: Iustificati sumus gratis, per gratiam ipsius. Quoties diuina misericordia tam longanimiter te ad poenitentiam expectarit, & pereuntibus singulis horis millibus plurimis, tibi tamen pepercerit, eo quod pretiosa esset anima tua in conspectu eius. Secundò, expendere haec verba: Cõplacuit ei, qui me segregauit ex utero matris meae, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt euangelizarem: & Religiosae vocationi accommoda, qua de medio nationis prauae, & saeculo nequam vocatus es ad verum paradysum, & felicitatem in terris, Apostolicum vite genus, certissimam salutis viam. Verè applicare sibi quisque poterit illud Mardochei: Paruus fons creuit in fluuium magnum, in lucem solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Mox enim vt vox tua, Domine, in auribus meis audita est, ecce venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & gratiae plurimae redundarunt de pelago misericordiae tuae. Tertiò, considera plurima alia particularia beneficia naturae, quod bonis ortus parentibus, bonos nactus sis praesertim res, socios, necessaria vitae, quod tot creaturas dederit ad recreationem

1. Petri 2.

Gal. 1.

Ester 10.

nem & necessitatem. Omnes enim etsi non immediatè, mediatè nobis vtiles, & sepè necessariæ sunt. Quæ egregiè profecquitur Basilius homilia 3. Ex nihilo, ait, effecit, vt *Basil ho- mil. 3.* effemus, ac produxit è terræ visceribus, elementa eduxit, in ministerium dedit omnigenum pecus; propter nos imbres, sol, montana, campestris regio pulchrè ex-culta; propter nos amnes fluunt, promanant fontium scatebræ, &c. Quid iam dicam, amanissime Pater, si considerem quanta sunt, quàm multa incommoda, pericula, quæ aliis eueniunt, & à quibus me vilissimum peccatorè & ingratiſſimum præseruare, vel eripere dignatus es? neque verò hæc omnia tanti facerem, nisi hæc ex infinito amore viderem emanare ab æterno, ac prorsus gratuito. Vide quàm turpe non velle Domino mutuum reddere amorem, sed eum tribuere vili creaturæ, & amore proprio à summo bono, & virtute N. auerti.

PUNCTVM III. Considera Primò, quòd, vt dicit Augustinus, cultus Dei in hoc maximè constitutus sit, vt anima Deo non sit ingrata, ingratiſſimamque Deo esse, vt etiam hominibus videmus, maximè odiosam: adeò vt Dominus, quasi tactus dolore cordis intrinsecus, dicat per Isaiam: Filios enutriui, & exaltaui; ipsi autem spreuerunt me. Vide an non sic de te queri possit, si sanctas eius inspirationes neglexeris. Cùm decem mundati essent leprosi, vno tantùm gratias agente, aiebat I E S V S, Nónne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? non est inuentus nisi hic alienigena, qui daret gloriam Deo. Mundatus è à Domino, caue ne ingratus eius respuas doctrinam, & exempla virtutis sequi. Secundò, considera secundùm D. Bernard. nihil adeò impedire ne orationes nostræ exaudiantur, atque ingratiſſimam. Quid sibi vult, ait, quòd incessanter orantes, obsecrantes, postulantes non exaudit, quibus tantam, & tam gratuitam misericordiam prærogauit: & respondet, nec reprehensibile quòd instanter petimus; sed planè petitioni negat effectum, quòd

Serm. 52.

quòd inuenimur ingrati. Idem sermone in Cantica: Ingratitudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio: ingratitude ventus vrens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiæ, fluenta gratiæ. Vide igitur, cum Dominus tanta tibi conferat beneficia, & hæc non alio fine, quam vt eum per virtutem honores & colas, qualiter ei studere te oporteat, & retribuere tantæ maiestati. Tertiò, considera Primò, quid requiratur ad gratitudinem; nempe Primò, non dicere tantum, Domine, Domine, sed facere voluntatem eius. quæ enim gratiæ acceptæ esse poterunt, si labiis honoretur, & factis inhonoretur æterna bonitas? Secundò, vt verè gratis diuinæ statuas bonitati seruire, & dicere possis, Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est, & quoniam ex omni tribulatione eruisti me. Tertiò, vt offeras te magno affectu ad omnes labores & afflictiones à Domino immittendas; animumq; resignatum, vt ijsdem beneficiis, si ita ei placeat, priueris. Si enim tot bona de manu eius accepimus, mala quare non suscipiamus? In omnibus igitur gratias agamus, & immolemus Deo sacrificium laudis, & reddamus Altissimo vota nostra. sacrificium enim laudis, ait, honorificabit me, & illic iter, quo tibi ostendam salutare Dei. hac enim gratitudine ad aperienda mysteria sua maximè inuitatur Dominus, qui est benedictus in sæcula.

Psal. 50.

Psal. 49.

Oratio pro beneficijs.

Magnificat anima mea te, Domine Deus meus, quia respicere me dignatus es de excelsis solio gloriae tuae. Quis enim sum ego, Domine, vt memor sis mei, & quæ domus patris mei? exaltabo te, Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in seculum seculi. Per singulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in seculum seculi. venite, & audite, & terraboro, omnes qui timetis

Psal. 144.

Psal. 65.

Deum,

Deum, quanta fecit anima mea: ab aeterno ordinauit me ex anti- Prou. 8.
 quus, antequam terra fieret, & videns me in communi & infelici
 sorte filiorum Adam, originali labe damnationi obnoxium, ex
 infinitis propè millibus elegit ante constitutionem mundi; & an-
 tequam essem, ab aeterno dilexit; & cum iam esse cœpisssem, & ad-
 spicerem hanc lucem, illuminauit me luce verâ, & soli iustitiæ or-
 tus est mihi: alijs plurimis præmaturâ morte raptis, me ad Bapti-
 smi gratiam, & fidem, ac Ecclesiæ gremium perduxit, & aluit car-
 ne ac sanguine filij sui. & tamen, Pater benignissime, sciebas ab
 aeterno, quot aliquando te peccatis offenderem, quoties tibi insult-
 tarem. Sed vicit caritas tua malitiam meam, vicit ignis ille frigus
 meum, vicit benignitas omnia peccata mea. & quid est, Pater æ-
 terne, quod me poterit separare à caritate tua? quomodo non li-
 benter obediam omnibus mandatis tuis, & faciam omnes volun-
 tates tuas? virtutem sequar, & vestigia dilectissimi filij tui? Be-
 nedic anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt nomi- Psal. 102.
 ni sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci om-
 nes retributiones eius, qui propitiatur omnibus iniquitatibus
 tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu
 vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus.
 Nisi enim tu, Domine, adiuuisses nos, & quotidie seruares; paulò
 minùs in inferno habitasset anima mea: sed manus tue quæ pla-
 smauerunt me, & fecerunt me, illæ fecerunt virtutem, & libera-
 runt me de inimicis meis, impleuerunt me omni benedictione.
 quacumque enim video creata, dona tua sunt, quibus me inuitas,
 vt seruiam tibi: non enim ea propter te, neque propter se, sed vt e-
 lectis tuis seruirent, & illi tibi. Neque minoris ea estimare debeo,
 quòd alijs communia; quia hoc ipsum beneficium mihi est maxi-
 mum, & pro eo gratias tibi ago, Domine, ac pro beneficijs omnibus
 alicui mortalium concessis, eoq; magis, quo minùs illi agnoscunt,
 & benedicunt te. Ago verò tibi in primis gratias, quòd capiti no-
 stro Christo IESU humanitati eius dedisti diuino Verbo copulari,
 & diadema speciei, vt sit Rex regum, & Dominus dominantium,
 Pro omnibus item donis & gratijs illi collatis, de cuius abundantia
 nos omnes accepimus. Gratias ago pro omnibus item beneficijs,

quæ liberali manu tuâ in purissimam Virginem contulisti, quod-
 que eam in matrem Filij elegeris, & supra Angelos collocaris. Gra-
 tiæ etiam ago pro Angelis fidelibus, qui retinuerunt gratiâ tuâ
 principatum suum; pro Sanctis, qui ad finem vsque perseuerarunt
 propter te, & de se ac mundo triumpharunt; pro iustis denique
 omnibus & improbis, quos magnificâ gratiâ tuâ præuenisti, &
 quotidie præuenire dignaris. dignus es enim, Domine Deus, vt be-
 nedicant tibi calum & terra, & omnia quæ in eis sunt, & omnia
 enarrent gloriam tuam. Vtinam, vtinam sic viuam, ne pœniteat
 te aliquando liberalitatis tuæ, ne irascaris propter iniquitatem
 auaritiæ meæ, & abscondas faciem tuam à me. Memento, Domi-
 ne, quod vineam hanc animam meam, de Aegypto & Aegyptijs te-
 nebris transtulisti, proiecisti gentes plurimas, & plantasti eam,
 dux itinere fuisti in conspectu eius, & constituisti eam in mon-
 te sancto tuo, Ecclesia tua, immò & Religiosa uocationis. quæ so te
 per immensam caritatem tuam, noli permittere, vt, cum exspe-
 ctaueris ab aeterno & speraueris uas, tibi proferam labruscas: ne
 dicere illud, quod olim de populo electo, de me possis: Ego te planta-
 ui vineam electam, omne semen verum: quomodo ergo mihi con-
 uersa es in prauum vinea aliena? Auertatur, obsecro, iratua ista
 à me, & ne vnquam ponas eam desertam, vt adscendant vepres &
 spina; sed sit anima mea sicut hortus irriguus virtutibus floridus,
 sicut lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod
 fructum tibi reddat in tempore suo: ne veniens, & non inueniens
 fructum veræ virtutis maledicas mihi, vt ficui illi, & numquam
 quisquam ex ea fructum videat. Benedic, Domine, operi ma-
 num tuarum animæ meæ, vt benedicat tibi in omni tempore,
 nunc quidem virtute verâ & pietate, in aeternum verò laudibus &
 hymnis & canticis, ardentissimâq; caritate.

Praxis agendi Deo gratias ob beneficia.

Primò, sæpè per diem, & maximè in Sacro & examine Deo
 pio omnibus gratias agere.

Secundò, beneficia præcipua aliquibus per annum festis re-
 colere:

colere : quemadmodum in publicis fieri videmus. ac proinde diem natalis sui, vel proximum aliquem pro gratia Beneficini solemnem habere, & confessione, communionem, eleemosynis, & eiusmodi pietatis exercitiis colere, &c.

Tertio, etiam praxis utilis est, idque maximè diebus Dominicis per singulas horas unum aliquod memorare beneficium, Deumque laudare, atque ita caelestem vitam in terris inchoare.

Quarto, non solum autem pro magnis, sed etiam pro minimis beneficiis gratum esse oportet. unde D. Franciscus, inspirationem percipiens, mox vel in mediis plateis consistebat, gratias agebat, & hoc ipsum pro singulari gratia accipe, te posse Deo grates persolvere.

Quinto, observa omnia, quae nobis obveniunt à quocumque, Deo retribuenda esse, & accepta ferenda, ut sic amor & caritas maximè in Deum auctorem omnis boni referatur; neque tantum de bonis id accipe, sed etiam aduersis. Non minus prodest medicus secans quam demulcens, neque utrens quam refrigerans. Quid ergo melius, & animo geramus, & ore promamus, & calamo scribamus, quam, Deo gratias hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi grandius, nec agi fructuosius potest. August. epist. 77 ad med.

I A C V L A T O R I Æ.

Benedic anima mea Domino, & omnia quae intra me sunt nomini sancto eius. Psalm. 102.

Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Ibidem.

Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi? Psalm. 115.

Venite, audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecit Dominus anima mea. Psalm. 65.

Misericordias Domini in aeternum cantabo, in generationem & generationem, annuntiabo veritatem tuam in ore meo. Psalm. 38.

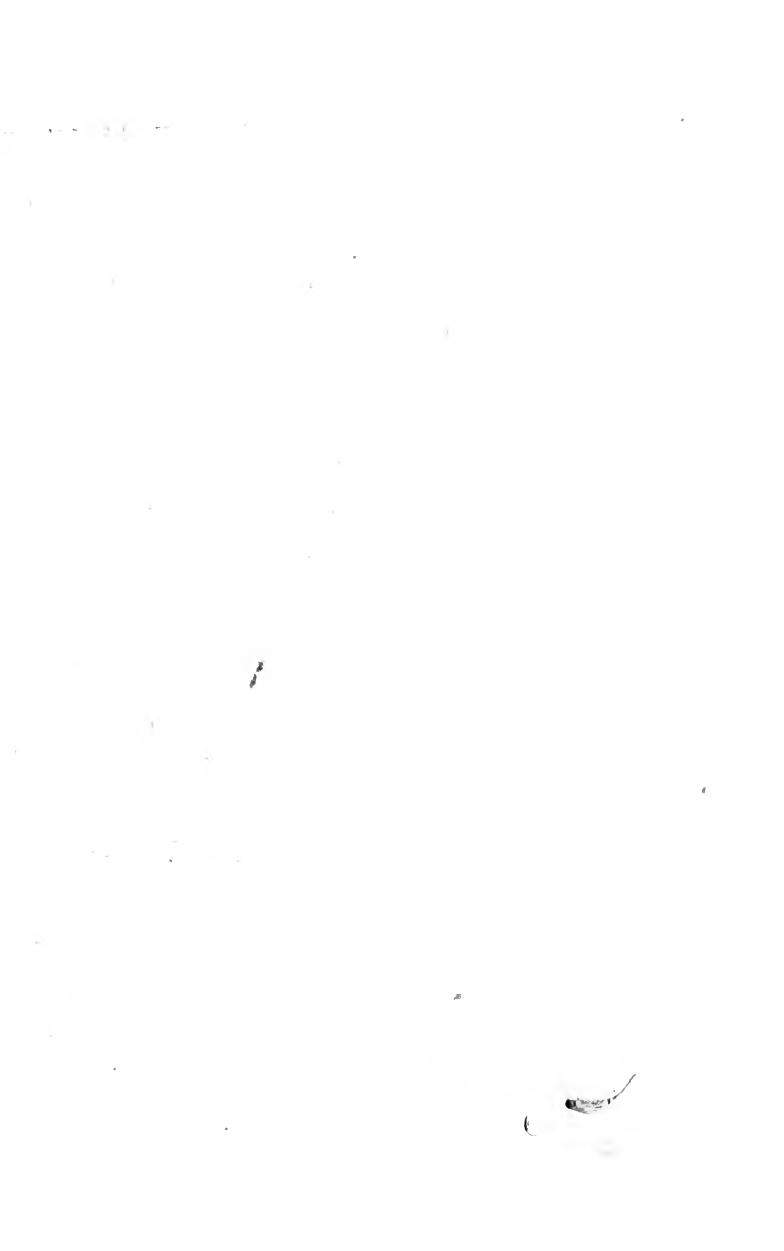
VIGESIMÆTERTIÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O .

Contemplare hinc Deum , inde Luciferum: vide an huic per vitium, an illi præstet per virtutem feruire.

Alterutri seruias necesse est, aut A Deo, aut B diabolo. utrum præstat? C Virtus, ut Deo; D vitium, ut demoni seruias, inuitat. Vide quid agas. quis enim Deus? E trinus, & vnus, F fons omnis boni, G aternus, H omnipotens, I sapientissimus, K liberalissimus, solus L cor exsatians, omnia M implens, & ubique præsens, N iustissimus, & O Rex summus. Ad eum accede, omniaq; ei offer, P cor ei, velut ardens amore Q sponsa, per R fidem, spem & caritatem trade, quosq; potes, ad eius amorem S trahe, zelo honoris eius succensus, omniaq; ad gloriam eius facito.

C A P V T X L.

De vndecimo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, siue de Perfectionibus Dei, quibus meritò prouocamur, vt ei per virtutem seruiamus.

COMPOSITIO LOCI, vt in imagine.
ORATIO PRÆPARATORIA, vt solet.

PVNCTVM I. Considera, ô anima Christiana, quæ ad virtutem amplectendam, & perfectionem vocaris; necessariò tibi seruiendum esse, aut Deo per illam, aut dæmoni per vitium; idque in singulis actionibus, cogitationibus, verbis, desiderijs, &c. & vide vtri eligas parere. Nemo enim potest duobus dominis seruire, Deo & mamonæ: non capit idem locus arcam & Dagon: non est cõuentio Christi ad Belial: neque est participatio iustitiæ cum iniquitate, aut societas lucis ad tenebras. Quid verò præstat? Considera Secundò, quid sit diabolus, hostis Dei & tuus infestissimus & crudelissimus, qui illecebris mundite inuitat ad flammam æternam, in quas innumeros præcipitavit Reges, Principes, & sæculi amatores: dirissimum monstrum, in quo nulla pietas, æquitas, largitas, sed omnium vitiorum sentina & malorum. Inuitat autem ex summo odio & inuidia, quâ Lucifer cælo priuatus nos similiter excludi æternis vellet gaudijs, & in eadem secum esse damnatione: atque ad hoc omne genus fraudum & deliciarum excogitat, vt ad vitium alliciat, maximè superbiam & ambitionem, & amorem diuitiarum. Tertiò, considera peccatum nihil (vt sic loquar) aliud agere, quam vt ei seruiatur; virtutem verò, vt Deo optimo maximo. Quartò, cogita quid sit diabolo

Math. 6.

2. Cor. 6.

per vitium seruire ; nempe ad vilissima indignissimaque preestanda compelli , omni horâ ac momento alligari cæternâ prauæ voluntatis, rei abiectæ & vili, ei que mancipari: seruit enim pecuniæ auarus, seruit voluptati luxuriosus.

PERCVTVM II. Considera Primò , ac viuâ fide apprehende esse verè Deum optimum, maximum , cui omnes seruire oporteat , eumque solum verè esse, cum cætera tâquam nihilum sint ante illum ; ideoque Qui est, dicebat Moyses, misit me. Eundem esse spiritum nobilissimum, amabilissimum , & simplicissimum absque vlla compositione, vnum quidem in substantia, sed trinum in personis, & immortalem. Vide ergo an ei qui est, an ei quod non est, & mundo perituro, hostibusque tuis magis quam immortalis Deo seruire expediat. Secundò , considera eum fontem omnis boni atque perfectionis, omniaque in se eminenter habere. vnde B. Franciscus sic orare solitus: Deus meus, Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. Percurre, si libet, perfectiones creaturarû, & ad Deum fontem bonorum, in quo omnes simul sunt, & ex quo omnes manarunt, & dimanant quotidie, amorem transfer: ipse enim fecit omnia, & coram eo omnia velut guttaroris antelucani, aut momentum statera. Tertiò, æternus est & immutabilis: à sæculo & vsq; in sæculum tu es Deus, aiebat Dauid; nos verò ad momentum, & nunquam in eodem statu permanentes; sed si virtutem eius, & mandata diligamus, æternos nos secum efficiet & beatos. Illum igitur Dominum colamus, qui semper idem ipse est, cuius anni non deficient. Quartò, attende, quòd sit omnipotens, qui verbo vno creare infinitos mundos potest, & similiter annihilare in ictu oculi. Adspice hanc mundi machinam, maria contemplare, & cælos: hæc ipse dixit vt essent & facta sunt, ipse appendi tribus digitis orbem terræ, & librauit in ponderem montes, & colles in statera: ipse est fons sapientiæ, qui ab æterno omnia

Exodi 3.

Exp. II.

Isa. 40.

Psal. 101.

Isaia 40.

omnia cognouit, naturam, potentiam, perfectionem rerum omnium, motum, speciem & ordinem, distinctissimeque omnia in pondere, numero & mensura, singulaque indiuidua, omnes capillos capitis nostri. Ipse numerat multitudinem stellarum, & omnes eas nomine vocat; ipse mensus est pugillo aquas, & cælos palmo ponderauit, & diem præuidit ortus & occasus omnium ab æterno, meritaque & demerita, circumspiciens omnes vias hominum. Illi si omnis scientia humana & angelica comparetur, vera est insipientia. Numquid ergo audebis arguere opera eius, & dicere, Quare sic præcepisti nobis, aut cur hoc ita accidit? non est consilium, non est sapientia contra Dominum: omnium est artifex, omnia ille adinuenit: lux omnes illuminans & reuelans profunda cogitationum & mysteriorum. Sed in primis, appende amorem, quo diligit omnia quæ fecit, & nihil odit eorum. In hoc enim amore complacet sibi, operatur omnia propter se, & diligit ab æterno spontaneè, beneficè: zelosus pro gloria sua, pro iustis suis; in pace tamen, auctor pacis, & cum tranquillitate zelat & iudicat: longanimis super malitia hominum, dans mentibus se significationem, vt fugiant à facie arcus: miserator & misericors, statim obliuiscens iniquitatum, vt in Niniue apparuit: liberalissimus etiam in hostes suos, & ingratos mortales: immensus, quem cæli cælorum capere non possunt, & vbique præsens: in ipso enim viuimus, mouemur & sumus, vt non sit quod vitrà quæramus, cum in ipso omnia habeamus: iustissimus iudex & rectissimus, vltor terribilis, pius, beneficus, affabilis, fortis, magnificus, patiens, benignus, clemens, mansuetus, suauis, dulcis, sanctus, purus, creator, conseruator, omnia prouidentiam suam gubernans & custodiens. Ipse enim verus Dominus est, & Dominus exercituum, & Rex regum, & Dominus dominantium, magnus, immensus, sublimis, excelsus, totus amabilis,

*Isaia 40.**Iob 12.**Sap. 11.**Psalms. 59.**Az. 17.*

bilis, desiderabilis, laudabilis, incomparabilis: talis ac tantus est Dominus. Quid igitur nos remoratur? eheu! quàm promptè in durissimis obsequiis mundo feruitur! & pro te, Deus meus, graue nobis est per virtutem veram, veram humilitatem, puritatem, resignationem esse beatos. O malitiam & cæcitatem filiorum Adæ!

Apoc. 4. PUNCTVM III. Considera quomodo tota curia cælestis nutui eius obediat, Angelici illi spiritus, & Sancti omnes, maximoque amore eius honorem & gloriam studeant laudibus perpetuis celebrare, zeloque ardentissimo ferantur: neque hitantum, sed etiam venti & mare, & omnia obediant ei; tu verò inter omnia repugnare poteris voluntati eius? O quàm esset æquum te purissimâ intentione, id est, quia ei placet, & vult, atque dignissimus est, virtutem colere & pietatem, perfectionique studere potius, quàm aut spe præmiorum, aut pænæ timore! Dignus est enim accipere honorem, & gloriam, & benedictionem, qui solus est Dominus, solus altissimus. Secundò, finge hinc dæmonem, mundum, & propriam voluntatem; inde Deum optimum maximum: simulque aduerte omnem omnino creaturam ab eo creatam ad gloriam nominis sui: quamque impium & indignum obliquâ intentione auertere eas à fine suo, & te conuertere à creatore ad illas. Tertio, considera Dominum in omni creatura præsentem, easque conseruantem, & operantem in iis gratuito amore, propter te; & quàm turpe te mercenarium esse, neque sincerâ caritate ei seruire, totoque eum corde diligere.

O R A T I O.

Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum Psal. 8.
 in vniuersa terra! quis in nubibus æquabitur tibi, aut similis
 erit in filijs Dei: tu enim excelsus super omnes gentes Dominus, &
 super calos gloria tua est. Veniant igitur omnes gentes, quas cum-
 que fecisti, adorent te, & glorificent nomen tuum, nomen ineffa-
 bile, quod est super omne nomen, & in nomine tuo omne genu fle- Philip. 2.
 ctatur caelestium, terrestrium & infernorum. quis enim Deus Eccli. 43.
 magnus, sicut Deus noster, ó anima mea? Ipse est omnipotens super Ibid.
 omnia opera sua, & multa abscondita sunt maiora his: pauca e-
 nim videmus operum eius. Terribilis Deus, & magnus vehementer,
 & mirabilis potentia ipsius. Glorificantes Dominum, quantum-
 cumque potuerimus; superualebit enim adhuc, & admirabilis
 magnificentia eius. Benedicentes Dominum exaltemus illum,
 quantum possumus: maior est enim omni laude. Quis videbit eum,
 & enarrabit? quis magnificabit eum sicut est ab initio? Ecce Deus
 magnus, vincens scientiam nostram; numerus annorum eius ina-
 stimabilis, excelsior calo est, & quid facies? profundior inferno, Iob. 11.
 & vnde cognosces? longior terra mensura eius, & latior mari, si
 subuerterit eam, vel in vnum coarctauerit, quis contradicet ei?
 Eheu! Domine, quis iam, precor, non contradicet tibi? inuitas ad
 virtutem, benignissime Deus, & mandas: Discite à me, quia mitis
 sum & humilis corde: tollite iugum meum super vos: iugum, ais, Matt. 11.
 meum suaue est, & onus meum leue; & ecce durus hic sermo vide-
 tur, & vix est qui possit eum audire. nónne ergo tibi seruire re-
 gnare est? nónne gloria magna sequit te, Domine? quis est ergo
 qui nos separare poterit à caritate tua? an hostis teterrimus, qui Ioan. 6.
 circuit tamquam leo ragnens, & quarit quem deuoret? an mun-
 dus vanissimus, honoris fumus, umbra & vapor ad modicum pa-
 rens? voluptas fœda & momentanea? hæc sunt, hæc sunt, prò do-
 lor! quæ miseros mortales agunt precipites in ruinam, & mise-
 riam sempiternam, qua auertunt à te, ó omne bonum, Pater æ-
 terne, qui tam longanimiter sustines nos, & expectas ad pœnitentiam.

Iob 35.

tiam. verè misericordia tua super omnia opera tua. neque enim si peccauerimus, nocebimus tibi; & si multiplicata fuerint iniquitates nostra, nil faciemus contra te; & si iuste egerimus, nihil donabimus tibi, aut aliquid de manu nostra accipies: tu solùm queris,

1. Tim. 2.

vnde nos coronas, ideoq; vis omnes ad agnitionem veritatis venire, & neminem vis perire, quia bonus es, & quia in seculum mise-

Psal. 72.

Psal. 118.

ricordia tua. Mihi ergo adhaerere tibi Deo meo bonum est, & seruire tibi omnibus diebus vitæ meæ. Concupiscit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore: verè enim dulcia fau-

Ibid.

cibus meis eloquia tua super mel & fauum ori meo. nonne tibi subiecta erit anima mea? imò iuravi, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ, & custodiam legem tuam semper, in seculum, & in seculū seculi. Tu enim Rex potentissimus, sapientissimus, liberalissimus, benignissimus, iustissimus, pulcherrimus, ineffabilis, & totus desiderabilis. Nolo conformari: ultra huic seculo nequam, sed probare quæ sit voluntas tua bona, & beneplacens, & perfecta. dico enim per gratiam tuam, quæ data est mihi, nolo alteri Domino seruire, concupiscentiæ carnis, oculorum, aut superbiæ vitæ; sed tibi;

Galat. 1.

Rex regum, & Domine dominantium, tibi vni placere in iustitiâ & sanctitate: scio enim, si hominibus placere, tuus seruus esse non possem. O vtinam omnes ad te exemplo bono & virtute adducere possem, à tenebris ad lucem, ab errore ad viam, à mendacio ad

2. Cor. 15.

veritatem! cupio impendi & superimpendi pro gloria tua, pro salute proximorum meorum, vt cognoscant, & diligant, & sciant, quia Dominus est Deus, & non est alius Deus præter te. adiutor ergo meus esto, & ne derelinquas me, neque despicias me vnquã, Deus

Psal. 10.

Psal. 16.

salutaris meus: in te enim solo, Domine, speravi, & non confundar in eternū; in te salutare meum, & gloria; Deus auxiliū & spes

Psal. 72.

mea, in te est; quia pater meus & mater mea dereliquerunt me, tu autē, Domine, assumpsisti me: in te cōfirmatus sum ex vtero matris meæ, tu es protector meus. diligam ergo te, Domine, fortitudo mea,

ex toto corde, ex tota anima, ex tota mēte meā, & ex totis viribus meis. quid enim mihi est in calo, & à te quid volui super terram? absorbeat me, dulcissime IESU, immensa & mellifera vis amoris, vt amore amoris tui moriar, qui amore mē dignatus es mori.

*Praxis exercendi sese circa perfectiões
diuinas.*

Prima. Exercitium fidei, spei, caritatis, de quo pluribus actum est supra. Hæ enim Theologicales virtutes diuinæ bonitati animam vniunt.

Secunda. Communicatio cum Deo, quâ homo ex creatis ascendit ad Deum, & ex eorum perfectione in diuinarum perfectionum admirationem rapitur & amorem.

Tertia. Pura intentio in omnibus actionibus, quoad fieri potest.

Quarta. Resignatio, quâ quis sua, & voluntatem maximè, diuinæ voluntati dedicat atque consecrat, & in omnibus conformat.

Quinta. Oratio affectiua, quæ ab aliis Recollectio appellatur. Quæ breuiter hîc perstringo, eò quòd infra pluribus de iisdem tractandum sit, cùm de contemplatione ageimus.

I A C V L A T O R I Æ.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psalra. 41.

Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Ibidem.

Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciem tuam, Domine, requiram. Psalra. 26.

Sitiuit in te anima mea: quàm multipliciter tibi caro mea. Psal. 62.

Magnus Dominus, & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius. Psalra. 47.

Quis in nubibus equabitur Domino, similis erit Deo in filijs Dei? Psalra. 88.

Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis. Psalra. 144.

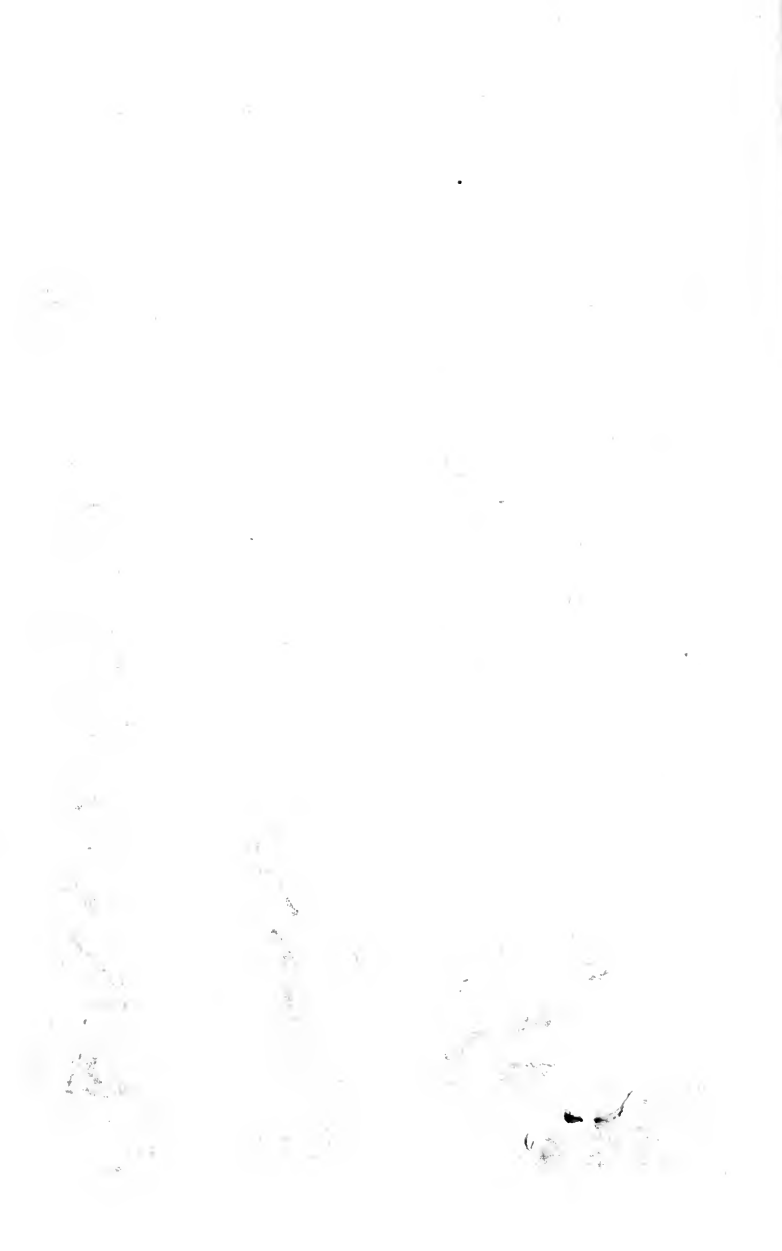
VIGESIMÆ QVARTÆ IMAGINIS

A N N O T A T I O.

In omni oratione & obsecratione
cum gratiarum actione petitiones
tuæ innotescant apud Deum:
quia sine ipso nihil potes.

Frustra hac omnia expendisti, nisi Deus adsit. *P*ete igitur virtutem per *A* passionem Christi, & *B* peccatum detestare, atque iterum hîc in fine orationis seu meditationis statue præuisis *C* occasionibus virtutem, ad quam te in meditatione excitasti, exercere. *D* Obsecra Deum pro illa virtute impetranda, *E* Sanctos quoque roga, ut pro te Deum deprecantur. precare ardentem, velut *F* moriturus, aut in summis periculis positus. Ora etiam pro *G* fide, *H* spe, *I* caritate, *K* humilitate, *L* liberalitate, *M* castitate, *N* sobrietate, *O* mansuetudine, *P* diligentia. Demum caritatis memor, ora pro tota *Q* Ecclesia, *R* parentibus & Superioribus, *S* subditis ac tibi commissis, uti *Dauid*, *T* benefactoribus, *V* inimicis, *W* peccatoribus conuertendis, & *X* animabus purgandis.

C A P V T X L I .

Exercitium Petitionis.

Queso, Domine Deus fortis, magne atque terribilis, qui cu- 2. Esdræ 1.
 stodis pactum & misericordiam tuam cum his qui te dili-
 gunt, & custodiunt mandata: fiant aures tuae auscultantes, & o-
 culi tui aperti, ut audias orationem serui tui; quam ego oro coram
 te hodie, ut possim facere voluntatem tuam, & inspirationes san-
 ctas fideliter exsequi: nisi enim dignata fuerit maiestas tua respi-
 cere me benignis misericordiae suae oculis, vanus est labor meus, &
 meditatio mea. Obsecro ergo, Domine, sit auris tua attendens ad
 orationem serui tui, & da mihi virtutes animae meae necessarias,
 fidem viuam, spem firmam, caritatem perfectam; da cor humile
 & contritum, ut tibi placeam; largum & liberale, ut te imiter;
 castum & purum, ut in eo conquiescas; sobrium, ut te gustem;
 mansuetum, ut discipulus tuus appaream; studiosum & strenuum,
 cum promiseris mihi, quae nec oculus vidit, nec auris audiuit, ne- 1. Cor. 2.
 que in cor hominis adscenderunt, quae preparasti diligentibus te.
 Deus virtutum conuertere, respice de caelo, & vide, & visita vi- P sal. 79.
 neam istam, & perfice eam, quam plantauit dextera tua, & super
 filium hominis, quem confirmasti tibi: commoueant paterna vi-
 scera tua pericula nostra, Deus meus, Deus totius consolationis, & P sal. 24.
 reminiscere miserationum tuarum, quae à saeculo sunt. tu qui ver-
 bo vnopotes omnia, & dedisti nobis vnigenitum Filium tuum,
 quomodo non omnia nobis cum illo donabis? Exaudi, Domine, o- Dan. 9.
 rationem serui tui, & preces eius, propter temetipsum, propter
 gloriam nominis tui libera nos, & propitius esto peccatis nostris, P sal. 78.
 ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis
 contumeliam solij gloriae tuae. tu dixisti, Inuoca me in die tribu- P sal. 49.
 lationis, eruam te, & honorificabis me.

Venio igitur ad thronum misericordiae tuae, & quomodo re-
 pulsus am patipotero; cum & sanguis dilectissimi filij tui clamet
 pro

Hebr. 5.

Ioan. 6.

pro me de terra non vindictam, sed pietatem. meritis ille fuit, vt non despicias demerita mea: ille pro me postulauit cum lacrymis, & exauditus est pro reuerentia sua, etiam pro me minimo seruatorum suorum. si manus meae plena sint sanguine peccatorum, respice, quaeso, ad manus illas, in quibus me scribere dignatus est; respice cor eius sacratissimum, & inueniet maiestas tua memoriam mei, & amorem & benignitatem erga me. Promisit ille, Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis; benignitatis tuae est annuere, ô Veritas aeterna, quod petimus in nomine vni-
geniti Filij. Respice, quaeso, in faciem illius, & ad sacrificium eius, quod despiciere non potes: respice ad preces Sanctorum tuorum, Beatissima Matris Filij tui, & Patronorum meorum. Scio, Domine, scio quia de se iam securi, de nobis solliciti sunt: ipsi in portu, nos in mari naufrago: attende caritatem, quâ te complexi fuerunt, & sanguinem suum fuderunt pro te. Monstra apud filium, ô Beatissima Virgo, nunc te esse matrem, matrem gratiae, matrem misericordiae; neque mihi tantummodo, sed Ecclesiae afflictae, parentibus, & Superioribus meis, vt secundum voluntatem filij tui omnia sincerè dirigant; subditis, vt feruenter seruiant tibi; benefactoribus, vt pro temporalibus aeterna consequantur; aduersarijs meis, vt in aeternum Deo meo viuo & vero, & mihi caritate vera coniungantur; peccatoribus, eheu! vt tandem oculos suos conuertant ad solem iustitiae; denique animabus, vt ad speratos amplexus citò veniant, & te videant cum Filio regnantem, & benedicant in saecula saeculorum. Amen.

Praxis ad petitionem in oratione exercendam.

1. Tim. 2.

VArij orandi modi hic traduntur, quos S. Paulus 1. ad Timotheum 2. commendat dicens: Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

Primus

Primus modus est oratio, quâ mentem eleuamus ad Deum, vt eum laudemus & glorificemus, vt Sancti in cælo perpetuè faciunt. Decet enim sic orationem inchoare, & ob id eam maxime instituire, Deumque exaltare, magnaliaque eius commemorare, ac quasi litaniam facere ex eius perfectionibus, & ab vna in cæteras debita cum mora transire, laudando eum, vt summè potentem, sapientem, bonum, sanctum, liberalem, longanimum, fortem, prudentem; item propter officia quæ erga creaturas præstare solet. Est enim creator, conseruator, protector, gubernator, magister, pater, medicus, seruator, glorificator earum. Sed de hoc modo actum superiori capite.

Idem modus potest exerceri, percensendo virtutes & excellentias Christi Domini nostri, in conspectu eius; quas in Incarnatione, Natiuitate, cæterisque mysteriis monstrauit, dicendo: Gaudeo vehementer, dulcissime IESV, ob immensam caritatem tuam, & humilitatem, quâ de sinu Patris dignatus es in uterum Virginis descendere propter nos homines & salutem nostram, &c. Similiter potest quis potentias singulas animæ suæ prouocare in laudem Dei, cum Propheta dicente: Benedic anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius: vel omnium creaturarum nomine eius laudes velut linguâ earum celebrare, eodem ferè modo, quo pueri in camino Babylonis: Benedicite omnia opera Domini Domino huc etiam pertinet discurrere per Angelorum choros, & Sanctorum ordines, eosque ad Dei laudem inuitare.

Psalms. 103.

Dan. 3.

Secundus modus est, per gratiarum actionem, qui modus & affectus sæpissimè in oratione, & per diem vsurpandus: de quo plurius supra dictum.

Tertius modus est, per petitiones, quibus mala deprecamur, & bona nobis petimus, virtutes & gratiam Dei, deuotionem. Fit autem petitio hæc, mala & plagas, vt mendici faciunt, Domino nostro ostendendo, & desiderijs ardentibus eius auxilium implorando. Secundò, per insinuationem, cum perpauca necessitatem nostram & desiderium exponimus, atque eo suspensè stamus coram Domino velut catelli comedentes de micis quæ cadunt de mensâ domini sui, & sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri sint ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Sic petebat ille dicens, Domine, si vis, potes me mundare: sic & Martha, Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Itaque, ex reuerentia magna, vel magna fiducia, vt cum flores dicerent IESV, Ecce quem amas, infirmatur.

*Vide P. Lud.
de Puento tr.
I. de orat. c. 15.*

*Matth. 8.
Ioan. 11.*

Quartus modus est, explicitè petere à miseris liberari, & virtutes obtinere cum obsecratione, quæ est similis cuidam adurationi offerendo varias rationes. Prima est propter Deum ipsum: sic Dauid orabat dicens, Propter nomen tuum propitiaberis peccato meo: multum est enim. id est, quia decet magnitudinem & bonitatem tuam, & ne hostes illudant tibi, vel iis qui cōfidunt in te, quasi nō aditues, & frustra tibi seruiatur Item quia est pater & protector, &c. Secunda ratio, seu titulus obsecrandi est, per Christum Dominum: merita enim illius allegare possumus, vitam, passionem, & mortem eius; promissa illi facta, quòd hoc ad gloriam eius spectet. Tertia ratio obsecrandi est, offerre Domino merita Sanctorum, & maximè D. Virginis & matris vnigeniti filij eius.

Psalm. 24.

Notandum verò Primò, quod Granatensis admonet, expedire in petitione varias postulare virtutes, & remedia defectuum nostrorum: hoc enim modo renouari saltem proposita, & plurimum spiritum promoueri. Ideò hinc virtutes, quæ vitiis capitalibus opponuntur, appositæ sunt vnà cum fide & spe.

Neque tantum pro se quis obsecrare debet; sed ex caritate pro Ecclesia, Superioribus, benefactoribus, aduersariis, peccatoribus, & animabus defunctis. quos omnes in Christi crucifixi membris collocare possumus: Ecclesiam eius sponsam in corde, Superiores in capite, subditos in sinistra, benefactores in dextra, aduersarios in genibus, peccatores in pede sinistro, animas purgandas in dextro.

Notandum Secundò, septem Horas canonicas his septem ordinibus hominum, pro quibus orandum est, posse applicari.

Notandum Tertiò, ad attentionem conciliandã etiam fore vtile discrimina illa, quæ corporaliter hinc videre licet expressa, spiritualiter concipere, atque hoc pacto stimulos nobis addere, ad feruorem in oratione aliisque pietatis exercitiis.

CAPVT XLII,

Exercitium post Meditationem.

Primò, gratias age Deo pro dono orationis, quòd infinita maiestas dignata fuerit te ad sui conspectum, ad colloquium admittere, & distractas orationes ac laudes nò aspernari; etiamsi sit in medio caelestis aulae suae, & nuptiali conuiuio, quod fecit Rex filio suo, inter Angelorum ac Beatorum laudes & hymnos, quodque cum ijs te clementer audire non recuset: & generatim pro omnibus beneficijs, vt prima imago ex quatuor docebit quae proximo libro inferentur. Secundò, considera defectus admissos in meditatione, quomodo pane caelesti, & manâ piæ orationis ac meditationis confirmatus, non tantùm eos, sed & alios (qui breuiter in memoriam reuocandi, ac detestandi) vitabis; maximè tamen illum defectum, quem in perfectionis progressu potissimam esse remorã aduertis, ac per examen particulare studes expugnare. Tertiò, considera breuiter quae tibi agenda illo die, eaq; Deo offer, ac debitè ordina. Quartò, prospice quae accidere possint aduersa, & animum resignatione insigni ad ea compara. Est verò eiusmodi exercitium breuiter, vt ratio ipsa dicit, & vtiliter post meditationem pro recollectione tantummodò perstringendum; nisi tamen infelix meditationis successus suadeat diutiùs immorari, & sic illum defectum supplere: quod quàm commodè eo pacto fiat, vsus ipse edocebit. Itaque cum hâc vtilitatem, & alias complures habeat, futiùs de eo dicendum est. Si quidem illa quatuor pũcta complectuntur insuper modum vtiliter meditandi, seu potius recolligendi, & renouandi vitam, modum item incumbendi, & faciendi examen, surgendi manò, sese præparandi ad Sacramentum

Pœnitentiæ & Eucharistiæ, audiendi Sacrum, &c. vt pluribus infra exponetur.

Oratio post meditationem.

Quis sicut, Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in celo & in terra? Tunc Rex regum, & Domine dominantium, dignaris me respicere, qui sum puluis & cinis: *Benedic anima mea Domino, & omnia que intra me sunt nomini sancto eius: benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius; sed seruiamus illi in corde perfecto, & induamur Dominum IESUM Christum in omni cogitatione N. verbo N. & actione N. tollamus crucem eius, & sequamur eum. O dulcissime IESU, suscipe, queso, hoc desiderium meum, & omnia mea manibus B. Virginis matris tue, in vnione omnium meritorum tuorum, & fac de me secundum sanctissimam voluntatem tuam. Ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, cordis mei & omnia.*

Alia oratio post meditationem.

Eheu! Domine, vnicum auxilium meum, Rex regum, & Domine dominantium, ego cinis & puluis in tot periculis constitutus, quam frigide & distracte, ob negligentiam custodia sensuum meorum, & cordis mei, tecum locutus sum coram curia tua vniuersa, que toto corde te laudat, sicut & anima omnes iuste ac vere religiose! Misere mei infantis, omnium egeni, nec valentis in summis periculis, patris sui, patris misericordiarum, tuam, dulcissime IESU, opem implorare: & suscipe si quid boni feci, quod tui solius est opus, in vnione meritorum, vite & mortis tue, B. Virginis & Sactorum tuorum, maxime eorum quos in patronos delegi. dispone de seruo tuo, sicuti tibi visum fuerit; siue consolari libeat, siue relinquere me; tua voluntas fiat: dignus vere sum, si me respicis, quem relinquant; sed, si te, & vulnera tua, erit vnde me non despicias, vt sit misericordia tua super omnia opera tua.

O Domine, da mihi gratiam, vt quod me docui, Pater benignissime, ad salutem & solatiũ animæ meæ, pro amore tuo & infinito

Psal. 102.

Humiliatio sui.

Oblatio.

Resignatio.

Propositiuum renouatio.

finita caritate, promptè exequar, cùm manifestè cognouerim vo-
 luntatem tuam. Tu scis, tu scis qui nosti omnia, ardens desiderium
 meum, quodq; abominer has imperfectiones meas. N. & volunta-
 tem propriam, carnemq; grauiſſimum hostem meum: verum, nisi
 miseratio tua magna sit, peribo utique in infirmitate mea; ideoq;
 tu es spes & fiducia vnica mea: quomodo enim mihi qui nihil sum,
 & nihilo peius, confidere poterò? Vilis certè & miser sum, sed vi-
 lior fiam, atque humilis ero, saltem in oculis meis, quia humilium
 & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. Vilis etiam ha-
 beri optabo, & opto, delicias mundi spernere, & in præsentia tua
 ambulare, Superioribus meis obedire sicut tibi, proximum amare
 propter te, maximè aduersariū, ne sim sicut Ethnicus & Publica-
 nus, qui solùm diligentes se diligunt. Quis mihi det vt possim car-
 bones ardentes beneficiorum congerere super caput eius propter te,
 vt sim verè filius tuus? Tu solus dare potes, à quo omne datum opti-
 mum & omne donum perfectum descendit. Da mihi, obsecro te, ô
 Pater, ô Deus meus, gratiam vt emēdem has imperfectiones meas
 N. & omnia mea opera N. perfectè, sicut proposui, faciam ad ma-
 iorem gloriam nominis tui; ne considerationes hæc atque exempla,
 tum tua, tum Sanctorum, cum tot exhortationibus & medijs, mi-
 hi in die iudicij sint in singultū. Adhæc, ô Domine, si te amo, (quod
 spero & opto toto corde meo) libenter pro te pati debeo, ided ex nūc
 accepto omnia aduersa de manu tua N. & amplector cruces, mor-
 tificationes, diſteria, vt tibi similis sim & Sanctis tuis, vt pro pec-
 catis meis satisfaciam; vt te perfectè, ô bonitas infinita, amem ex
 toto corde, ex tota anima mea. O vtinam digneris te ponere vt si-
 gnaculum super cor meum, vt signaculum super brachium meum,
 vt nemo mihi deinceps molestus sit, & sciant omnes quia tuus ego
 sum, & tu meus; quodq; digneris mansionem apud me facere, &
 breui pro infinita misericordia trahes ad te ipsum, & recipies in æ-
 terna tabernacula! Introduces me, spero, in domum patris tui, in-
 troibo in potentias Domini mei, & videbo, & considerabo de ma-
 gnitudine atque abyſſo caritatis tue mirabilia tua. Amen.

Confidētia
in Deo.Diffidentia
sui.2. Reg. 6.
Iudith 9.Rom. 11.
Iacob. 1.Patientiæ
& caritatis
actus.

Cant. 6.

Praxis eorum quæ post meditationem facienda sunt, ac primò de distractionibus, & earum remediis.

Thom. 7.

Peccatum, ait Propheta, peccauit Ierusalem, propterea instabilis facta est. peccauit vtrique & anima nostra, atque instabilis facta est, ab utroque vaga post amatores multos & concupiscentias suas, ita vt nullo loco conuiescere possit, sed in varias partes distrahatur. Cum verò distractio hæc, animique euagationes velut muscæ morientes perdant omnem suauitatem vnguenti seu orationis, vtilitatemque eius non parum impediunt. Studiosè remedia adhibenda sunt. Quomodò enim, ait Cyprianus, te audiri à Deo postulas cum te ipse non audias? Vis Deum esse memorem tui cum rogas, cum tu ipse memor tui non sis? hoc est vigilare oculis, corde dormire, cum debeat Christianus etiam cum dormit oculis, corde vigilare.

Eccles. 10.

Cyprian de orat Domini.

Cass. coll. 9. cap. 2.

Primum ac præcipuum est, ante orationem animum seruare collectum. Quales enim orantes volumus inueniri, tales nos ante orationis tempus præparare debemus; ex præcedenti enim statu mens atque animus in supplicatione firmatur, eo autem id diligentius est faciendum, quia oratione velut aquæ ductu gratiarum aquæ ad nos dimanant, atque adeò nihil est quod proinde demones horreant magis, nihil quod magis conentur impedire.

3. Cor. 4.

Secundum verò remedium, ac præcipuum est, præter præparationem, de qua dictum lib. 1. cap. 9. præsentiam diuinæ maiestatis retinere, viuamque eius fidem crebriò excitare, ac magnâ reuerentiâ, etiam exteriori coram illa atque curia eius stare, tamquàm spectaculum facti simus mundo, Angelis & hominibus. Quòd si coram Ven. Sacramento orare possis, id etiam facio: sin verò, versus illud vbicumque quis sit sese conuertere pium atque utile est; cum etiam in orando ad templum se conuertere Israëliticus populus à Domino edoctus fuerit. Ad reuerentiam pertinet valde quieto esse corpore, & simul imaginationem certo loco per compositionem loci, de qua actum pluribus, alligare.

Tertiò, obserua tria nos in oratione distrahere, præsentia, præterita ac futura. Præsentia maximè tum, quando affectum ad se trahunt, inquietos efficiunt, & curiositate distrahunt; ideoque solitudo, quies & sensuum custodia maximò opere commendantur. Præterita verò nos impediunt, si quâdo aliquid malè gestum fuit

fuit, vel accidit ingratum; hæc enim pertractare secū animus & retractare solet, eò quòd prius ut se inspiceret non conquieuerit. Si quis igitur inter orandum quietem quærat, examinet se priusquam ad orationem accedat, contritionem excitet, & de singulis decernat. Primò, nihili esse omnia præ studio placendi Deo, & eius voluntatem implendi, atque ita nihil se velle cogitare aliud, quam id quod diuine maiestati gratum; nolle pro incenso & odore suauitatis offerre fœtentis & vilis animæ exhalationes, curas scilicet ac cogitationes vanas, inutiles, turpes & malas. Studiosè autem sibi persuadeat ac firmiter credat perdere se, atque impedire negotiorum successum, si de his cogitet, cum per istos defectus & intellectus tenebrescat, & voluntas tardior fiat ad bonum, & gratia Dei, lux nostra ac robur nostrum per eos impediatur. Si sic egerit, & nihili præ Deo, eiusq; honore fecerit omnia, certum quòd facile rerum mundanarum obliuiscetur, ut solemus alia contemptibilia, & res nihili difficilè recordari. Ne ergo solitudo in oratione animum pungat, salubre, ait Gregor. *Greg. lib. 10. dist. c. 16.* remedium, ut, cum se mens ex memoria culpæ reprehendit, hoc prius in oratione defleat, quòd errauit, quatenus cum erroris macula fletibus tergitur, in petitione sua cordis facies ab auctore munda videatur. Et rursus semper ante orationis tēpora debet sollicitè conspici quidquid potest in oratione reprobari. Si quid igitur alicui occurrat non ritè a se factū, & quod emendare oportet, firmiter credat & itatuat, id se diuinā gratiā corrigere solum posse, ideoque omnem sollicitudinem in Dominum proiciendo, toto animo ad deuotionem incumbat, neque admittat vllam de ea dum orandum est, cogitationem; quandoquidem eam suscipere sit auertere se a Deo adiutorio vnico nostro, & luce (qua ante omnia indigemus) animā nostram. Sicut ergo vanum est volenti scribere, ante lucem surgere, vanum absque Domino ædificare (ut Psalmistæ verbis utar) ita longè vanus lucem necessariam & virtutem ac robur excludere ad res gerendas, quod fit quoties anxii de rebus agendis fenestram, quā lumen intrare oportebat, distractione occludimus, cum Deum illā offendamus, qui nobis lux, & virtus, & sapientia est. Si igitur gratiam ab eo poscimus, omnem sollicitudinem nostram in eum proiciamus, ut ipsi sit cura de nobis.

Decernat Secundò, si quid perperā factum sit, cōtritione, ut initio monui, excitatā, nihil anxie cogitationis, diffidentie, vel tristitiæ admixtere, sed Deo supplicet, ut pro iua paterna prouidentia omnia disponat, quæ videt ex illo quod a nobis dictū, aut factum emanare posse. Quod factum semel est, infectum esse nequit, sed

*Greg. lib. 10.
dist. c. 16.*

Psalm. 126.

vt perinde sit atque infectum, & nobis etiam mala nostra cooperentur in bonum, id solius Dei est, eiusque potentia, sapientia, & immensæ bonitatis.

Nunc quod attinet ad futura quæ aut agenda nobis forsitan, aut patienda eiunt, ad vtraque gratiam nobis necessariam esse constat. Quomodo verò impetiamus, siue quid negotij tractandū, siue concio habenda, aut publicè quid dicendum, aut scribendum sit, nisi attentâ ac humili prece; adeò vt omnis cogitatio de re futura importuna, vel nõ necessaria, sit diuinæ lucis, vt dixi, obstaculū, fontis gratiæ obstructio, rei illius quā paras maximum impedimentū. Si autem quid times? nullum asyllum certius, nullum refugium, quàm protegi sub vmbra alarum Domini: sic aram sacrā tenere, & in protectione Dei cōmorari sit ille igitur timor tuus, & spes tua: solus enim omnia facere Dominus potest, & cum voluerit, & placuerint ei viæ nostræ, inimicos nostros conuertere ad pacem.

Vides quàm firmo atque vtili decreto, omnis cogitatio de præterito, præsentī ac futuro excludenda sit? Verumtamen id nequaquā sufficit fragilitati nostræ, sed in oratione, si distractiones occurrerint, primò leniter (non autem cum detestatione) auertendi oculi mentis nostræ, ne videant vanitatem, ac quemadmodum si errauissemus à via, in eam statim, & locum propositū redeūdum est. Quid si turba phantasmatum instet? numquam tamen cedendū hosti: sed oculos ad Deum attollere mox oportet, pluribusque rursum fides viuificanda diuinæ præsentia: si neque id sufficit, ea quæ iam diximus de præteritis & futuris per interrogationes expendenda sunt. v. g. perconteretur ex se quorsum ista cogitamus coram te, Deus meus; cum id quod factum est, tu solus vt velut infectum sit, efficere possis: quod faciendum verò, tu solus perficere, qui omnia in nobis operaris. Quomodo igitur auertat à te vnica spes mea? nõne hæc sollicitudo mea est iniuria tua? & prodesse mihi non poterit? an facere possum quidquam absque te? Certè si beneficium accipis, anima mea, quoties cum Deo loqui permittis; quomodo ei iniurias dicere audes? Cogitatio enim nostra, locutio nostra: tunc sic mancipio loquerere vt modò Deo? quid si hæc homines audirent, quæ versas animo? Itane tibi vilis, coram quo tremunt potestates? vsquequo prouocabis iram eius, qui ecce post tot euagationes tuas præ amore prouocari ad iram non posse videtur, verè mitis & humilis corde? Præterea vtile fingere se alterum à se, sibi que quasi concionari, vel cum Deo, Sanctis, Patronis, aut Angelo Custode de suis animi corporisque miseris tractare, & vicissim quasi audire respondentem, vt in Echoe audienda fieri solet. Quando autem animus longo tempore diltra-

distrahitur est, aliquo secessu vnus vel paucorum dierum, eum ad se reuocare, vel saltim crebrioribus per diem orationibus valde conducit. O infelix illorum fors, quorum vita ita negotiosa est, vt tamē coram Deo sit otiosa; eò quòd mundo & negotiis ita tota tribuatur, vt vix è die horam, è mense diem, ex annis hebdomadam sibi & salutis negotio tribuere queant!

Obserua etiā Primò, nō mediocriter attentionē iuuare, quęcūque ad pacē animi impetrandā pertinent; vt etiam, cū secundo successu oratio fuit, humilitate n̄ conseruare: idē enim sæpē consolatio in oratione adimitur, quia per illam anima sui ignara inflatur. itaque euenit quod Salomon ait: *Qui mel multū comedit, non est ei bonum.* In quam rem S. Bern. appositē: *Superbia, inquit, inuenta est in me, & Dominus declinauit in ira à seruo suo:* hinc ista sterilitas animę meę, & deuotionis inopia quā patior, non compungi ad lacrymas queo, non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas nō inuenio. vbi est illa inebriatio spiritus? vbi mentis serenitas, & gaudiū, & pax in Spiritu sancto? Post hæc sic rursus scribit: *In veritate didici, nihil æquē efficax esse ad gratiā promerendam, retinendam, recuperandam, quam si omni tempore coram Deo inueniaris non alium sapere, sed timere.* Beatus homo qui semper est pauidus. Time ergo cū miseris gratiam, time cū abierit, time cū denudò reuertetur: & hoc est semper pauidū esse. Succedant vicissim in animo tres isti timores, secūdūm quod gratia vel adesse dignatur, vel offensa recedere, seu iterum placata redire sentietur. Cū adest time, ne nō dignē opereris ex ea. Videte, inquit Apostolus, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. quid si recesserit, nū multò magis tunc timendum? planē multò magis: quia vbi defecit tibi gratia, deficis tu time ergo subtractā gratiā, tamquā mox casurus: time & contremisce Deo tibi, vt sentis, irato: time, quia reliquit te custodia tua. nec dubites causam esse superbiam, etiam si non appareat, etiam si nihil tibi conscius sis: quod enim tu nescis, scit Deus, & qui te iudicat ipse est. Numquid qui humilibus dat gratiā, humili auferet datam? Ergo argumentū superbię, priuatio est gratię, quamquā interdum subtrahitur gratia, siue retrahitur, nō pro superbia, quę iam est, sed quę futura est nisi subtrahatur.

Secundò obserua, quòd etsi aliqua ex iis quę dicta, in oratione mentali ferè solūm vsui sint, in vocali tamen pleraque etiam valent, ac præterea in ea expedit sæpē animum eleuare, maximē initio & fine Psalmorum: item singulos certo siue atque intentione, varioque etiam situ pio ac decenti, ac variis cū Patronis, ac Sanctorum choris iocirare.

*Prou. 25.
Serm 54. in
Cant.*

Proser. 28.

2. Cor. 6.

• Obserua Tertio, valde vtilem esse praxim quorundam, qui inspirationes sanctas, & illustrationes ac desideria annotant. Et vero id maximopere iuuat; Primo, quia sic Domino placuisse testantur Sanctorum scripta: quibus ut id facerent, ac donorum rationem haberent, mandauit; Secundo, ut in tempus ariditatis, praeritae irrigationis caelestis aquae, verbis spiritu plenis, velut cisternam fideli asseruentur: itaque fieri ut reliquiae cogitationis sanctae diem festum agant in anima nostra. Id se spectasse in Manualis sui scriptione S. Augustinus fatetur. Tertio, quia proposita scripta, uti contractus in humanis, plus habere videntur firmitatis, plus verecundiae & pudoris, dum iterum leguntur & negliguntur. Modus itaque scribendi erit, v.g. Gratias tibi ago Domine, quod die 25. Decemb. 1619. dignatus fuisti aperire pretium paupertatis tuae; quam, cum esses diues, propter me assumpsisti, ut erudires me, &c. Propono igitur per gratiam tuam (nihil enim possum ex me) pauperes hodie tali occasione, N. & deinceps elemosinam spirituali & corporali sic & sic iuuare, pauperes illos amicos non auersari, sed contra eos pra aliis solari. Utinam dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas!

• Obserua Quarto, ut saepius dictum, aliquam iaculatoriam esse assumendam, quam quis meditationis fructum ruminare, & conseruare ignem, quem in meditatione sua exardescere dicebat Dauid, per diem possit. Quales hic tibi subiicio cuius pio desiderio fouendo accommodatas.

I A C V L A T O R I A E,
quibus cuiusuis meditationis fructus ruminare
Asceta per diem poterit.

- Psalm. 15. **N**Otas mihi fecisti vias vitae, adimplebis me latitiam cum vultu tuo, delectationes in dextera tua usque in finem.
- Psalm. 118. **C**ognoui Domine, quia aequitas iudicia tua, in veritate tua humiliasti me.
- Ibidem. **I**n iustificationibus tuis meditabor, non obliuiscar sermones tuos.
- Psalm 76. **E**t meditabor in omnibus operibus tuis, & in adinventionibus tuis exercebor.
- Psalm. 17. **E**t ero immaculatus cum eo, & obseruabo me ab iniquitate mea.
- Psalm. 61. **N**onne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.
- Psalm. 85. **D**educ me, Domine, in via tua, & ingrediar in veritate tua; lateatur cor meum, ut timeat nomen tuum.

con

7:15 p.m.

21/2.22

SPECIA.

1274

1.1

X

